

Bank Ochrony Środowiska S.A.

(spółka utworzona i działająca zgodnie z prawem polskim, z siedzibą w Warszawie i adresem: Aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000015525)

Oferta publiczna nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 PLN każda oraz ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. nie więcej niż 6.500.000 praw do akcji oraz nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii P

Niniejszy prospekt emisyjny („**Prospekt**”) został sporządzony w związku z: (i) emisją oraz oferowaniem w drodze oferty publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej („**Oferta Publiczna**” lub „**Oferta**”) nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 PLN każda („**Akcje Oferowane**”) przez Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie, spółkę akcyjną utworzoną i działającą zgodnie z prawem polskim („**Bank**”) oraz (ii) ubieganiem się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („**GPW**”) nie więcej niż 6.500.000 praw do Akcji Oferowanych („**Prawa do Akcji**”) oraz nie więcej niż 6.500.000 Akcji Oferowanych.

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Globalni Koordynatorzy będą podejmować ograniczone działania marketingowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o oddzielnie przekazane wybranym inwestorom instytucjonalnym tłumaczenie niniejszego Prospektu na język angielski. Przetłumaczony na język angielski niniejszy Prospekt nie będzie podlegał zatwierdzeniu przez żaden właściwy organ, w szczególności organ właściwy w jurysdykcji, gdzie takie działania marketingowe będą prowadzone. Oferta Publiczna przeprowadzana na podstawie niniejszego Prospektu jest przeprowadzana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynym prawnie wiążącym dokumentem ofertowym sporządzonym na potrzeby Oferty Publicznej, zawierającym informacje na temat Banku oraz Akcji Oferowanych, jest niniejszy Prospekt.

Zapisy inwestorów w Transzy Inwestorów Detalicznych będą przyjmowane w dniach 12-19 kwietnia 2012 r. Cena, po której będą przyjmowane i opłacane zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych w okresie przyjmowania zapisów w tej transzy, będzie równa cenie maksymalnej tych Akcji Oferowanych ustalonej przez Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Cena Oferty zostanie ustalona przez Bank w dniu 20 kwietnia 2012 r., w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, po zakończeniu procesu budowania księgi popytu wśród inwestorów uprawnionych do składania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, który jest przewidziany na okres 12-19 kwietnia 2012 r. Cena Oferty zostanie ustalona w złotych. Informacja na temat Ceny Oferty zostanie przekazana przez Bank do publicznej wiadomości nie później niż w dniu 21 kwietnia 2012 r. w sposób, w jaki został opublikowany niniejszy Prospekt, oraz w formie raportu bieżącego w trybie przewidzianym w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych („**Ustawa o Ofercie Publicznej**”).

Planowane jest zawarcie przez Bank oraz ING Bank N.V. Oddział w Londynie („**Menedżer Stabilizujący**”) umowy o stabilizację („**Umowa o Stabilizację**”). W związku z Ofertą Menedżer Stabilizujący będzie mógł nabywać na GPW prawa do Akcji Oferowanych w celu stabilizacji ich kursu giełdowego na poziomie wyższym niż poziom, który ustaliby się w innych okolicznościach. Transakcje nabycia PDA będą mogły być dokonywane w okresie ustalonym w Umowie o Stabilizację, jednakże nie dłuższym niż 30 dni od daty przydziału Akcji Oferowanych („**Okres Stabilizacji**”), po cenie nie wyższej niż Cena Oferty. Menedżer Stabilizujący nie jest jednak zobowiązany do podjęcia jakichkolwiek działań stabilizacyjnych. Jeśli działania takie zostaną podjęte przez Menedżera Stabilizującego, mogą one zostać przerwane w każdym czasie, jednak nie później niż z upływem Okresu Stabilizacji. Nie ma pewności, że jeśli działania stabilizacyjne zostaną podjęte, to przyniosą one przewidywane rezultaty.

Niniejszy Prospekt stanowi prospekt emisyjny w formie jednolitego dokumentu w rozumieniu Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych („**Dyrektywa 2003/71/WE**”), Ustawy o Ofercie Publicznej oraz Rozporządzenia Komisji WE nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wdrażającego Dyrektywę 2003/71/WE.

Na Datę Prospektu 16.373.245 akcji zwykłych na okaziciela Banku jest notowanych na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW. Zamiarem Banku jest ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na tym samym rynku Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych.

Do czasu zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego Banku w wyniku emisji Akcji Oferowanych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. („**KDPW**”) Akcje Oferowane będą reprezentowane przez Prawa do Akcji i wydane inwestorom w formie zdematerializowanej w ramach systemu KDPW. Po podwyższeniu kapitału zakładowego Banku i zarejestrowaniu Akcji Oferowanych przez KDPW Prawa do Akcji wygasną, a rachunki inwestorów, na których zarejestrowane będą Prawa do Akcji w tym dniu, zostaną automatycznie uznane Akcjami Oferowanymi, w stosunku jedna Akcja Oferowana za jedno Prawo do Akcji. Przewiduje się, że notowanie Praw do Akcji na GPW rozpocznie się w czwartym dniu roboczym po dokonaniu przydziału Akcji Oferowanych. Przewiduje się, że notowanie Akcji Oferowanych na GPW rozpocznie się po około miesiącu od dokonania przydziału Akcji Oferowanych.

Inwestowanie w Akcje Oferowane łączy się z wysokim ryzykiem właściwym dla instrumentów rynku kapitałowego o charakterze udziałowym oraz ryzykiem związanym z działalnością Banku oraz z sektorem bankowym, w którym Bank prowadzi działalność. Opis czynników ryzyka, które adresaci Oferty Publicznej powinni rozważyć przed podjęciem decyzji o inwestycji w Akcje Oferowane, znajduje się w rozdziale „Czynniki ryzyka”. Treści zawartych w niniejszym Prospekcie nie należy traktować ani interpretować jako porad prawnych, finansowych lub podatkowych. Każdy z potencjalnych inwestorów powinien zasięgnąć porady własnego doradcy prawnego lub niezależnego doradcy finansowego lub podatkowego, nie opierając się wyłącznie na informacjach prawnych, finansowych i podatkowych zawartych w Prospekcie.

AKCJE OFEROWANE ANI INNE PAPIERY WARTOŚCIOWE OBJĘTE NINIEJSZYM PROSPEKTEM NIE ZOSTAŁY ANI NIE ZOSTANĄ ZAREJESTROWANE ZGODNIE Z AMERYKAŃSKĄ USTAWĄ O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH Z 1933 ROKU (ANG. U.S. SECURITIES ACT OF 1933). OFERTA PUBLICZNA JEST PRZEPROWADZANA, Z KILKOMA WYJĄTKAMI, WYŁĄCZNIE POZA TERYTORIUM STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI ZGODNIE Z REGULACJĄ S (ANG. REGULATION S) WYDANĄ NA PODSTAWIE AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH Z 1933 ROKU I JEST ADRESOWANA DO PODMIOTÓW SPOZA STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI (ANG. NON-US PERSONS) (ZGODNIE Z DEFINICJĄ ZAWARTĄ W REGULACJI S). POTENCJALNYCH INWESTORÓW BĘDĄCYCH KWALIFIKOWANYMI INWESTORAMI INSTYTUCJONALNYMI (ANG. QUALIFIED INSTITUTIONAL BUYERS) NINIEJSZYM INFORMUJE SIĘ, ŻE KAŻDY PODMIOT ZBYWAJĄCY AKCJE MOŻE OPIERAĆ SIĘ NA ZWOLNIENI Z ART. 5 AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH ZGODNIE Z PRZEPISEM 144A (ANG. RULE 144A).

Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Oferujący
ING SECURITIES S.A.

Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty
ING BANK N.V. ODDZIAŁ W LONDYNIE

Krajowy Menedżer Oferty i Oferujący
DOM MAKLERSKI BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.

Niniejszy Prospekt został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 10 kwietnia 2012 r.

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE	5
Podstawowe informacje o Banku i jego działalności.....	5
Pozycja i przewagi konkurencyjne	6
Strategia.....	9
Struktura akcjonariatu.....	11
Podsumowanie czynników ryzyka	12
Podsumowanie informacji dotyczących Oferty Publicznej	14
Wybrane historyczne informacje finansowe i operacyjne.....	18
CZYNNIKI RYZYKA.....	21
Czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy oraz branżą, w której działa Grupa	21
Czynniki ryzyka związane z uwarunkowaniami makroekonomicznymi.....	31
Czynniki ryzyka związane z otoczeniem prawnym i regulacyjnym.....	33
Czynniki ryzyka związane z Ofertą.....	36
ISTOTNE INFORMACJE	41
Informacje dla potencjalnych inwestorów	41
Prezentacja informacji finansowych i innych danych.....	42
Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne.....	42
Dokumenty włączone do Prospektu przez odniesienie.....	42
Stwierdzenia dotyczące przyszłości	43
Aneksy do Prospektu.....	43
Komunikaty aktualizujące	44
Skróty i definicje.....	44
WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z OFERTY PUBLICZNEJ	45
ROZWODNIENIE.....	47
DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY	48
Dywidenda w okresie objętym historycznymi informacjami finansowymi	48
Polityka Banku w zakresie dywidendy.....	48
Pozostałe informacje na temat dywidendy	48
KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE.....	49
Kapitalizacja i zadłużenie	49
Zadłużenie pośrednie i warunkowe.....	49
Kapitał obrotowy	49
KURSY WYMIANY WALUT.....	50
Kurs wymiany EUR/PLN.....	50
Kurs wymiany USD/PLN.....	50
Kurs wymiany CHF/PLN	50
KURSY NOTOWAŃ AKCJI	51
WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE I OPERACYJNE.....	52
Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	52
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	53
Dane porównawcze.....	53
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	54
Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	55
Wybrane wskaźniki finansowe	56
Adekwatność kapitałowa	56
Wybrane informacje operacyjne	57

PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ	63
Wprowadzenie	63
Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe	63
Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe.....	66
Podstawowe zasady rachunkowości i oszacowania.....	67
Perspektywy rozwoju oraz ostatnie wydarzenia.....	69
Wyniki działalności.....	70
Aktywa i zobowiązania	76
Kapitał własny.....	79
Przepływy pieniężne.....	80
Zobowiązania warunkowe.....	81
Źródła finansowania.....	82
Nakłady inwestycyjne.....	85
Adekwatność kapitałowa	86
OPIS DZIAŁALNOŚCI	89
Wstęp	89
Pozycja i przewagi konkurencyjne	89
Strategia.....	93
Historia	95
Działalność operacyjna.....	95
Pracownicy.....	105
Systemy informatyczne	107
Rating	108
Istotne umowy	108
Ubezpieczenia	118
Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	119
Ochrona środowiska	120
Kwestie regulacyjne	121
Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe.....	121
Własność intelektualna.....	124
Domeny internetowe	125
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.....	126
Wprowadzenie	126
Organy zarządzania ryzykiem.....	126
Komitety do spraw zarządzania ryzykiem	127
Jednostki organizacyjne Banku do spraw zarządzania ryzykiem	127
Ryzyko kredytowe.....	128
Zarządzanie ryzykiem finansowym.....	137
Ryzyko płynności	138
Ryzyko rynkowe.....	139
Ryzyko operacyjne.....	142
Ryzyko braku zgodności (ryzyko compliance)	143
Inne ryzyka występujące w działalności Grupy	144
Raportowanie poziomu ryzyka.....	144
Plany awaryjne.....	145
System kontroli wewnętrznej	145
OTOCZENIE RYNKOWE I PRAWNE.....	146
Otoczenie rynkowe	146

Otoczenie prawne.....	151
PODSTAWOWE INFORMACJE O BANKU	155
Przepisy prawa regulujące działalność Banku	155
Przedmiot działalności Banku określony w Statucie.....	155
Schemat organizacyjny Centrali Banku	156
Grupa Kapitałowa Banku.....	158
Istotne podmioty zależne Banku.....	158
Fundacja Banku Ochrony Środowiska.....	159
TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	160
Wstęp	160
Transakcje z NFOŚiGW.....	160
Transakcje z jednostkami zależnymi i stowarzyszonymi	161
Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.....	164
KAPITAŁ ZAKŁADOWY I AKCJE	167
Kapitał zakładowy Banku	167
Zmiany kapitału zakładowego Banku oraz liczby Akcji Banku w latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011	167
Umowy akcjonariuszy oraz ograniczenia związane ze strukturą akcjonariatu	168
Ograniczenia zbywalności Akcji	168
Podstawa prawna emisji Akcji Oferowanych i ich waluta.....	168
Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW.....	172
Prawa i obowiązki związane z Akcjami.....	172
Regulacje antymonopolowe.....	188
ORGANY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORCZE	190
Zarząd	190
Rada Nadzorcza	195
Pozostałe informacje na temat członków Zarządu i Rady Nadzorczej.....	205
Akcje i opcje na akcje.....	206
Wynagrodzenie i inne świadczenia.....	207
Udział w Ofercie Publicznej.....	214
Ład korporacyjny	214
ZNACZNI AKCJONARIUSZE.....	216
Znaczni akcjonariusze.....	216
Kontrola NFOŚiGW nad Bankiem	216
Struktura akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty Publicznej	217
WARUNKI OFERTY PUBLICZNEJ	218
Oferta.....	218
Podmioty koordynujące lub przeprowadzające ofertę Akcji Oferowanych	218
Przewidywany harmonogram Oferty	218
Warunki odstąpienia od przeprowadzenia Oferty lub jej zawieszenia	219
Ustalenie Ceny Maksymalnej	220
Ustalenie Ceny Oferty	220
Ostateczna liczba Akcji Oferowanych oferowanych w ramach Oferty.....	220
Zasady składania zapisów na Akcje Oferowane.....	221
Zasady płatności za Akcje Oferowane.....	223
Przydział Akcji Oferowanych.....	223
Niedojście Oferty do skutku	224
Dostarczenie Praw do Akcji i Akcji Oferowanych.....	225

SUBEMISJA, STABILIZACJA I UMOWNE OGRANICZENIA ZBYWALNOŚCI AKCJI.....	226
Umowa o Gwarantowanie Oferty	226
Działania stabilizacyjne	227
Umowne ograniczenia zbywalności Akcji typu <i>lock-up</i>	228
OGRANICZENIA MOŻLIWOŚCI NABYCIA AKCJI OFEROWANYCH.....	230
Oferta publiczna Akcji Oferowanych w Polsce.....	230
Europejski Obszar Gospodarczy	230
Wielka Brytania	231
Stany Zjednoczone Ameryki.....	231
Kanada.....	231
Japonia	231
POLSKIE REGULACJE DOTYCZĄCE RYNKU KAPITAŁOWEGO	232
Informacje ogólne	232
Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi.....	232
Ustawa o Ofercie Publicznej	235
OPODATKOWANIE	243
Opodatkowanie dochodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych	243
Opodatkowanie dochodów z dywidendy oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych	245
Opodatkowanie umów sprzedaży papierów wartościowych podatkiem od czynności cywilnoprawnych	249
Opodatkowanie nabycia papierów wartościowych przez osoby fizyczne podatkiem od spadków i darowizn	249
POZOSTAŁE INFORMACJE.....	251
Podstawowe dane Banku	251
Koszty Oferty Publicznej.....	251
Biegły rewident.....	251
Doradcy zaangażowani w przygotowanie i przeprowadzenie Oferty Publicznej.....	252
Informacje od osób trzecich, eksperci.....	253
Dokumenty udostępnione do wglądu	253
OŚWIADCZENIA WYMAGANE PRZEZ ROZPORZĄDZENIE 809/2004 I USTAWĘ O OFERCIE PUBLICZNEJ.....	254
Bank Ochrony Środowiska S.A.	254
ING Securities S.A.	255
Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.	256
Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k.	257
SKRÓTY I DEFINICJE	258
INFORMACJE FINANSOWE	261
Wstęp	261
Opinia niezależnego biegłego rewidenta	262
Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	264

PODSUMOWANIE

Niniejsze podsumowanie należy traktować jako wprowadzenie do Prospektu. Decyzja inwestycyjna odnośnie do papierów wartościowych objętych niniejszym Prospektem powinna być każdorazowo podejmowana w oparciu o treść całego Prospektu, w tym czynników ryzyka, sprawozdań finansowych oraz innych informacji finansowych zamieszczonych w niniejszym Prospekcie. Inwestor wnoszący powództwo odnoszące się do treści niniejszego Prospektu ponosi koszt ewentualnego tłumaczenia Prospektu przed rozpoczęciem postępowania przed sądem. Osoby, które sporządziły niniejsze podsumowanie, łącznie z jego tłumaczeniem, ponoszą odpowiedzialność jedynie za szkodę wyrządzoną w przypadku, gdy podsumowanie wprowadza w błąd, jest niedokładne lub sprzeczne z pozostałymi częściami Prospektu.

Podstawowe informacje o Banku i jego działalności

Podstawowe informacje o Banku

Firma: Bank Ochrony Środowiska S.A.
Forma prawna: spółka akcyjna utworzona i działająca zgodnie z prawem polskim
Siedziba: Warszawa
Adres: aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa

Podstawowe informacje o działalności Banku i jego Grupy Kapitałowej

Bank Ochrony Środowiska S.A jest bankiem uniwersalnym założonym w 1990 roku. Bank prowadzi działalność od 1991 roku.

Misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa zintegrowana z usługą zautomatyzowanej bankowości telefonicznej, a w 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Bank odgrywa wiodącą rolę w polskim systemie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz prowadzi ścisłą współpracę w zakresie redystrybucji środków przekazywanych przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W oparciu o zanalizowane przez Bank dane rynkowe opublikowane przez GUS (źródło: GUS, Ochrona środowiska 2001-2010), Bank jest wiodącym polskim bankiem pod względem finansowania, na warunkach preferencyjnych i komercyjnych, projektów proekologicznych w Polsce – średni udział Banku w zakresie kredytowania w Polsce związanego z inwestycjami w sektorze ochrony środowiska w latach 2001-2010 wyniósł ok. 50%.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank świadczył usługi dla 198,0 tys. klientów, w tym 6,1 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych. Na dzień 31 grudnia 2011 r. DM BOŚ prowadził 59,9 tys. rachunków inwestycyjnych. Na Datę Prospektu dane zamieszczone w zdaniu poprzedzającym nie uległy znaczącej zmianie.

Aktywa Grupy razem na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiły 15.637,12 mln PLN. Zysk netto Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 r. wyniósł 62,42 mln PLN. Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 1.161,66 mln PLN w porównaniu do 1.083,11 mln PLN na dzień 31 grudnia 2010 r.

Pozycja i przewagi konkurencyjne

Wstęp

W opinii Zarządu następujące przewagi konkurencyjne umożliwią Bankowi rozwój działalności oraz osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych:

- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych:
 - kompetencje i doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska;
 - wsparcie NFOŚiGW, większościowego akcjonariusza Banku;
 - wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych.
- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście pozostałych rynków:
 - wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych;
 - uznany dom maklerski;
 - współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi.

Kompetencje i doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska

Bank posiada wyjątkowe w skali polskiego sektora bankowego kompetencje i doświadczenie w zakresie oceny i konsultacji przy projektach inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska. Dzięki temu Bank umacnia wiodącą pozycję na rynku finansowania ekologii w Polsce. Od rozpoczęcia swojej działalności operacyjnej (tj. począwszy od 1991 roku) aż do końca 2011 roku Bank udzielił kredytów proekologicznych w łącznej kwocie około 10.252 mln PLN. Wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła 37 mld PLN. Zadłużenie klientów Banku z tytułu kredytów proekologicznych na koniec 2011 roku osiągnęło wartość kapitału 2.094 mln PLN.

Bank oferuje produkty służące finansowaniu projektów ekologicznych, skierowane do wszystkich segmentów klienta, współpracując w tym obszarze także z europejskimi instytucjami finansowymi.

Poprzez działalność grupy ponad 20 ekspertów do spraw finansowania ekologii oraz dedykowanego Departamentu Finansowania i Projektów Ekologicznych Bank oferuje przedsiębiorcom, jednostkom samorządu terytorialnego, spółkom komunalnym i klientom detalicznym konsultacje w zakresie inwestycji w ochronę środowiska, które dotyczą zagadnień:

- finansowych – w zakresie dostępnych źródeł preferencyjnego finansowania i sposobu ich łączenia oraz
- prawnych – w zakresie wymagań formalnoprawnych umożliwiających skorzystanie z krajowych i zagranicznych zachęt wspierających inwestycje proekologiczne.

Wsparcie NFOŚiGW – większościowego akcjonariusza Banku

NFOŚiGW posiada akcje reprezentujące 79,10% kapitału i ogólnej liczby głosów w Banku. Wspólnie z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) NFOŚiGW jest filarem polskiego systemu finansowania projektów wspierających ochronę środowiska. W ciągu ostatnich 20 lat NFOŚiGW odegrał istotną rolę w poprawie stanu środowiska w Polsce oraz we wzroście inwestycji w infrastrukturę służącą ludziom i środowisku. Suma aktywów Banku związanych ze współpracą z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW na koniec 2011 roku osiągnęła wartość 974,6 mln PLN. Wartość ta obejmowała kredyty z dopłatami, kredyty na projekty współfinansowane oraz kredyty ze środków powierzonych.

Wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych

Proekologiczny wizerunek, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych, od lat stanowi wyróżnik Banku na rynku. Oferta kredytów proekologicznych obejmuje kredyty preferencyjne udzielane dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przeznaczone na określone zadania generujące efekty ekologiczne. Bank oferuje także kredyty proekologiczne o oprocentowaniu rynkowym, które w konstrukcji odnoszą się do specyfiki przedsięwzięć

proekologicznych, takich jak efektywność energetyczna czy wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Odzwierciedlenie misji proekologicznej w kluczowych elementach modelu biznesowego oraz operacyjnego umożliwia Bankowi pozyskiwanie klientów o wrażliwości ekologicznej.

Bank podejmuje szereg działań będących wyrazem zaangażowania w problematykę społeczną, a przede wszystkim w ochronę środowiska. W ramach programu „BOŚ bankiem przyjaznym klimatowi” zrealizowanego przez Bank w latach 2008-2009, Bank jako pierwsza instytucja finansowa w Polsce we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju obliczył wielkość emisji gazów cieplarnianych wynikającą z działalności operacyjnej Banku, a następnie przygotował plan jej kompensacji, poprzez akcję sadzenia drzew. Sadząc las (w dwóch etapach łącznie ponad 11 ha) Bank zrekompensował z nadwyżką emisję dwutlenku węgla.

W 2011 roku Centrala Banku uzyskała Certyfikat Zielonego Biura, przyznany przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska w ramach Programu Czysty Biznes. W ramach tej inicjatywy Bank podjął szereg działań zmierzających do racjonalnego gospodarowania energią, wodą, odpadami i materiałami. Od 1999 roku Bank publikuje raporty ekologiczne. Bank wspiera również działalność Fundacji Banku Ochrony Środowiska (patrz również rozdział „Podstawowe informacje o Banku – Fundacja Banku Ochrony Środowiska”).

Wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych

Bank posiada kompetencje w zakresie finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz spółek komunalnych, które przekładają się na jego silną pozycję na tym rynku (10% udziału w 2010 roku; źródło informacji: Bank). Pozycja Banku wzmacniana jest poprzez utrzymywanie wieloletnich, dobrych relacji z klientami w tym segmencie. W rezultacie w 2011 roku segment ten dostarczył Grupie 31,4% przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek.

Klienci segmentu finansów publicznych mają możliwość skorzystania z linii kredytowych ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy, KfW Bankengruppe oraz Nordyckiego Banku Inwestycyjnego (Nordic Investment Bank), których celem jest finansowanie długoterminowych przedsięwzięć infrastrukturalnych i z zakresu ochrony środowiska.

Dodatkowo Bank plasuje się wśród liderów dochodowego i rosnącego w ostatnich latach segmentu obligacji komunalnych. Pod względem liczby przeprowadzonych programów, na koniec 2011 roku Bank zajmował 5. pozycję wśród agentów emisji obligacji komunalnych z 79 obsługiwanyimi programami emisji o łącznej wartości 628,4 mln PLN (źródło: „Możliwy spadek wartości obligacji samorządowych” „Rzeczpospolita”, 6 lutego 2012 r.).

Uznany dom maklerski

Bank jest jedynym akcjonariuszem DM BOŚ. DM BOŚ działa na polskim rynku kapitałowym od 1995 roku. Jest jednym z najdłużej funkcjonujących biur maklerskich w Polsce oraz wieloletnim liderem rynku kontraktów terminowych (14,5% udziału w 2011 roku; źródło: GPW), nagradzany przez Prezesa GPW za największą aktywność na tym rynku. DM BOŚ posiada silną pozycję na rynku obsługi ofert publicznych akcji małych i średnich przedsiębiorstw (10 ofert, w tym 7 pierwszych ofert publicznych (IPO) w latach 2009-2011). Ponadto, zajmuje trzecie miejsce pod względem wartości obrotów akcjami na rynku NewConnect (11% udziału w 2011 roku; źródło: GPW) oraz piąte miejsce na rynku opcji (10% udziału w 2011 roku; źródło: GPW). Od 6 lat DM BOŚ nieprzerwanie plasuje się w pierwszej trójce rankingu najlepszych domów maklerskich, przygotowywanego przez miesięcznik „Forbes” i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych, a w najnowszej edycji tego rankingu (2011) zajął pierwsze miejsce, zwyciężając w pięciu na siedem kategoriach, w szczególności otrzymując najwyższe noty za profesjonalizm kadry, dostęp do notowań oraz działalność edukacyjną (źródło: „Ranking Domów Maklerskich”, Forbes.pl i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych).

Od początku swojej działalności DM BOŚ kładzie duży nacisk na rozwój innowacyjnych rozwiązań w ramach internetowej obsługi maklerskiej. Platforma bossa.pl to obecnie najlepsza platforma inwestycyjna według inwestorów indywidualnych, wyróżniana za funkcjonalność, szybkość i bezawaryjność (źródło: „Ranking Domów Maklerskich 2011”, Forbes.pl i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych). DM BOŚ jako pierwszy bankowy dom maklerski udostępnił swoim klientom także serwis dedykowany obsłudze transakcji na rynku forex – BOSSAFX. W ramach platformy BOSSAFX kwotowanych jest ponad 70 instrumentów finansowych, w tym: kontrakty różnic kursowych oparte o 43 pary walutowe oraz o kontrakty futures na indeksy giełd światowych, surowce przemysłowe, metale szlachetne, towary rolne oraz obligacje skarbowe.

W dniu 11 stycznia 2012 r. zarząd DM BOŚ podjął uchwałę o powołaniu oddziału DM BOŚ w Republice Czeskiej. W dniu 9 lutego 2012 r. został on wpisany do polskiego rejestru sądowego, a od dnia 29 lutego 2012 r. jest zarejestrowany również w Republice Czeskiej. Rozpoczęcie działalności operacyjnej oddziału planowane jest na koniec pierwszego półrocza 2012 roku. Zakres działalności maklerskiej oddziału będzie obejmować wyłącznie obsługę rynku forex i na Datę Prospektu DM BOŚ nie przewiduje jego rozszerzenia.

W 2011 roku DM BOŚ poszerzył swoją ofertę tzw. Automaty Bossa związane z rozwojem narzędzi służących automatyzacji handlu, wprowadzając zarówno „samodzielne” zlecenia DDM+, aplikację Visual Orders, plugin BossaAB oraz BossaTraderPRO.

Klientom instytucjonalnym DM BOŚ zapewnia także dostęp do rynków energii – zarówno Towarowej Giełdy Energii, jak i Rynku Energii GPW.

Popularyzacja wiedzy o rynkach kapitałowych od wielu lat jest ważnym obszarem działalności DM BOŚ. Ekspersi DM BOŚ angażują się w wiele inicjatyw edukacyjnych skierowanych zarówno do studentów, początkujących, jak i doświadczonych inwestorów. DM BOŚ posiada również rozbudowany program szkoleń własnych, poszerzony w 2010 roku o internetowe webinary.

Wybrane nagrody i wyróżnienia uzyskane przez DM BOŚ w latach 2010-2012:

- pierwsze miejsce w rankingu najlepszych domów maklerskich w 2011 roku, prowadzonym przez miesięcznik „Forbes” i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za największy udział w obrotach na rynku instrumentów pochodnych w roku 2011;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za współpracę animatora z GPW na rynku instrumentów pochodnych w roku 2011;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za działalność na rynku kontraktów terminowych;
- tytuł finansowej Marki Roku 2010 i 2012 Gazety Finansowej za najbardziej innowacyjne w swoim segmencie produkty na rynku;
- wyróżnienie w 2010 roku w „Rankingu instytucji finansowych” organizowanym przez dziennik „Rzeczpospolita”;
- pierwsze miejsce w rankingu usług maklerskich sporządzonym przez portal Bankier.pl w 2010 roku; dzięki wysokim ocenom uzyskanym w wielu kategoriach oferta DM BOŚ została uznana za najlepszą na rynku;
- nagroda „Platynowy Megawat” przyznana przez Zarząd Towarowej Giełdy Energii za największy udział w rynku praw majątkowych (2010 rok).

Współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi

Bank współpracuje z wieloma europejskimi instytucjami finansowymi, między innymi z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Bankiem Rozwoju Rady Europy, KfW Bankengruppe oraz Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym (*Nordic Investment Bank*). Współpraca ta koncentruje się na pozyskiwaniu środków finansowych, które mogą być przeznaczone na finansowanie projektów inwestycyjnych, w tym proekologicznych lub projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość wykorzystanych środków pozyskanych po 2007 r. w wyżej wymienionych instytucjach wynosiła 360,5 mln EUR i 75 mln CHF.

Udział we współfinansowaniu inwestycji realizowanych z funduszy UE stanowi ważną część działalności Banku. Linie kredytowe banków zagranicznych stanowią ofertę uzupełniającą dla dotacji unijnych, umożliwiając finansowanie kosztów projektu nie objętych dofinansowaniem.

We współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Bankiem Rozwoju Rady Europy Bank udziela kredytów na długoterminowe finansowanie przedsięwzięć infrastrukturalnych oraz projektów proekologicznych. Kredyty te skierowane są do jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw komunalnych. Ponadto, ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego Bank finansuje projekty grupy małych i średnich przedsiębiorstw.

Od dnia 16 grudnia 2009 r., w ramach podpisanej umowy kredytowej z KfW Bankengruppe, Bank udziela długoterminowych kredytów na inwestycje mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków i instalacji spalania paliw o małych mocach (Kredyt z Klimatem). W efekcie realizacji inwestycji oczekiwane jest uzyskanie efektu ekologicznego w postaci redukcji

emisji dwutlenku węgla. Wdrażając produkt, Bank, jako pierwszy bank w Europie, przy wsparciu KfW Carbon Fund, stworzył program, w ramach którego możliwe jest wykorzystanie środków finansowych pochodzących z przekazania jednostek redukcji emisji (ang. *ERU*) w celu uatrakcyjnienia oferty kredytowej poprzez obniżenie marży kredytowej oraz prowizji za udzielenie kredytu (jednej jednostce odpowiada redukcja jednej tony ekwiwalentu CO₂). Jednostki redukcji emisji są generowane w ramach tzw. mechanizmu Wspólnych Wdrożeń, który jest jednym z trzech mechanizmów protokołu z Kioto. Idea mechanizmu Wspólnych Wdrożeń polega na uzyskaniu redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez inwestowanie w technologie przyjazne środowisku. Tym samym stają się jednym z elementów zrównoważonego rozwoju w Polsce, służąc interesom społeczno-ekonomicznym kraju oraz proekologicznemu postępowi technicznemu. Jest to równocześnie pierwsza w Europie i do Daty Prospektu jedyna próba transgranicznego wykorzystania korzyści płynących z redukcji CO₂ przez instytucje bankowe.

Strategia

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych z pełną, uniwersalną ofertą produktową. Prowadzi swoją działalność w sposób rzetelny, kierując się troską o klientów i środowisko naturalne.

Wizją Banku w zakresie rozwoju działalności jest bycie bankiem pierwszego wyboru w finansowaniu projektów związanych z ochroną środowiska w Polsce. Dodatkowo, Bank ma ambicje bycia postrzeganym jako instytucja nowoczesna z innowacyjną ofertą produktową, zapewniająca klientom wysoki standard obsługi, w szczególności dla osób ceniących styl życia „eko”.

Cele Banku obejmują wzrost skali prowadzonej działalności przy jednoczesnym wzroście jej zyskowności, osiągnięty przez korzystne kształtowanie struktury portfela, w wyniku dostosowania roli poszczególnych segmentów oraz ich modelu biznesowego i operacyjnego. Osiągnięcie tak zdefiniowanych celów odbędzie się poprzez realizację założonych kierunków strategicznych bazujących na przewagach konkurencyjnych Banku.

Utrzymanie wiodącej pozycji na wzrostowym rynku finansowania ochrony środowiska

Bank zamierza umocnić swoją wiodącą pozycję na rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Utrzymanie pozycji lidera w tym sektorze będzie możliwe dzięki atrakcyjności oferty Banku w tym zakresie, wynikającej z:

- posiadania kompetencji i doświadczenia w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska, pozwalających Bankowi udzielać wsparcia merytorycznego przy realizacji takich projektów;
- wsparcia NFOŚiGW jako większościowego akcjonariusza Banku;
- wizerunku kojarzonego z ochroną środowiska, wzmocnianego działalnością związaną ze społeczną odpowiedzialnością biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility*);
- oferty produktowej dostosowanej do specyfiki przedsięwzięć proekologicznych.

O atrakcyjności tego sektora świadczy dynamiczny wzrost w okresie 2005-2010, na poziomie ok. 13% średniorocznie (dynamika nakładów na inwestycje w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; źródło: GUS), oraz potencjał rozwoju związany z koniecznością dostosowania przedsięwzięć do wymogów wynikających z obowiązujących regulacji, w tym regulacji UE (patrz rozdział „*Otoczenie rynkowe i prawne – Otoczenie rynkowe – Rynek finansowania przedsięwzięć proekologicznych – Czynniki wzrostu rynku*”). Bank koncentruje się na finansowaniu najbardziej atrakcyjnych dla Banku segmentów rynku, do których należą w pionie korporacji i finansów publicznych: efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami i recykling oraz gospodarka ściekowa i ochrona wód, a w pionie detalicznym: mikroźródła energetyczne i efektywność energetyczna, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów termomodernizacyjnych dla wspólnot mieszkaniowych oraz energooszczędnego budownictwa mieszkaniowego.

Wzmocnienie pozycji oraz wzrost rentowności w pionie korporacji i finansów publicznych

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych wyodrębnia się segmenty średnich i dużych przedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw, finansów publicznych i funduszy ekologicznych. Strategią Banku jest zwiększanie udziału zaangażowania w segmencie średnich i dużych oraz małych przedsiębiorstw w ogólnej sumie bilansowej, przy mniej dynamicznym wzroście aktywów segmentu finansów publicznych. Priorytetem jest również podwyższenie dochodowości portfela poprzez stopniową zmianę jego struktury, tj. konwersję zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego na bardziej dochodowy dług spółek komunalnych.

Fundamentem modelu biznesowego w pionie korporacji i finansów publicznych jest atrakcyjna oferta, w szczególności w zakresie finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Pozyskiwanie klientów odbywa się głównie poprzez następujące filary oferty produktowej:

- finansowanie projektów proekologicznych bazujące na wspomnianych powyżej przewagach konkurencyjnych;
- faktoring realizowany przez wysoko wykwalifikowaną kadrę na nowoczesnej platformie wdrożonej przez Bank w 2010 roku, którego rozwojowi sprzyja dynamiczny wzrost rynku;
- obligacje komunalne, przy sprzedaży których Bank bazuje na wieloletnich dobrych relacjach z klientami, wykorzystując równocześnie wysoką 5. pozycję na tym rynku, osiągniętą dzięki wiedzy, doświadczeniu i wysokim kompetencjom Banku w plasowaniu emisji obligacji i szerzej w finansowaniu segmentu finansów publicznych.

Pełna oferta w zakresie produktów kredytowych (obrotowych i inwestycyjnych), produktów lokacyjnych, produktów skarbowych, produktów transakcyjnych (w tym zarządzania gotówką) oraz finansowania handlu ma umożliwić kompleksową obsługę pozyskanych klientów z pionu korporacji i finansów publicznych oraz zapewnić wzrost ich dochodowości.

Strategią Banku jest dystrybucja oraz obsługa produktów realizowana przez kanały dedykowane dla pionu korporacji i finansów publicznych, tj.:

- Centra Korporacyjne, w których pracują (zlokalizowani zarówno w 11 Centrach Korporacyjnych, jak również w 19 Oddziałach Operacyjnych) doradcy korporacyjni, doradcy ds. finansów publicznych (docelowo ok. 100 osób), analitycy biznesowi, eksperci do spraw finansowania ekologii i dedykowani do odpowiednich produktów specjalności produktowi oraz
- kanały zdalne, tj. bankowość internetową i *call center*.

Pion detaliczny źródłem stabilnego finansowania oraz istotnym elementem budowy wartości Banku

Strategia pionu detalicznego zorientowana jest na zapewnienie stabilnego źródła finansowania działalności kredytowej Banku. Jednocześnie Bank zamierza zwiększać wynik na działalności bankowej poprzez intensyfikację sprzedaży krzyżowej (ang. *cross-sell*), szczególnie w zakresie produktów wysokomarżowych.

Fundamentem dla obszaru klienta detalicznego będzie poszukiwanie dodatkowej wartości w prowadzonej działalności bankowej w powiązaniu z rzetelnym traktowaniem ekologii, zdrowia człowieka oraz jakości życia przenikających ofertę produktową, przekaz marketingowy oraz powiązaną z misją Banku działalność opartą o społeczną odpowiedzialność biznesu.

Bank zamierza pozyskiwać klientów głównie poprzez tzw. produkty kotwice, do których zalicza się: rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe i depozyty terminowe (pozyskiwane również przez kanał internetowy), kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych, kredyty proekologiczne, kredyty obrotowe i inwestycyjne (w segmencie mikroprzedsiębiorstw). Uzupełnieniem oferty dla klienta pionu detalicznego są wysokomarżowe produkty, oferowane obecnym oraz nowym klientom poprzez sprzedaż krzyżową. Do tej grupy należą przede wszystkim limit w rachunku, karta kredytowa i pożyczka gotówkowa dla osób fizycznych, produkty inwestycyjne (w tym przygotowywane i obsługiwane we współpracy z DM BOŚ) oraz produkty ubezpieczeniowe.

Kanałem predestynowanym do pozyskiwania klientów jest sieć placówek. Na Datę Prospektu składa się ona z 17 Oddziałów i 83 Oddziałów Operacyjnych oraz 4 Punktów Obsługi Klienta, w których zlokalizowani są doradcy wspierani przez ekspertów do spraw finansowania ekologii będących pracownikami Centrów Korporacyjnych. Strategią Banku jest akwizycja klientów przez istniejącą sieć i w konsekwencji zwiększenie średniej liczby klientów przypadających na jeden oddział. Pozostałymi kanałami umożliwiającymi akwizycję klientów są współpracujący z bankiem dystrybutorzy urzędzeń proekologicznych oraz kanał internetowy, którego ważną funkcją jest pozyskiwanie rachunków i lokat. W zakresie oferty produktów wysokomarżowych strategią Banku jest ich sprzedaż oraz obsługa przez placówki, *call center* (pełniące funkcje zarówno obsługowe, jak i sprzedażowe), jak również przez pośredników oraz bankowość internetową, a także, w przyszłości, bankowość mobilną.

Strategia Banku zakłada zwiększenie istniejących synergii przychodowych pomiędzy Bankiem a DM BOŚ poprzez wspólną dystrybucję oraz współpracę w zakresie oferty produktowej. Obie instytucje zamierzają wprowadzić wspólny rachunek osobisty i maklerski oraz rozwijać produkty inwestycyjne. Dzięki rozszerzeniu współpracy Bank uzyska dostęp do atrakcyjnej grupy zamożnych klientów indywidualnych.

W zakresie modelu operacyjnego w pionie detalicznym Bank planuje szereg działań zmierzających do zwiększenia efektywności prowadzonej działalności. Działania te obejmują m.in. ukończenie optymalizacji procesów (w tym procesów sprzedażowych oraz wsparcia), dostosowanie systemu motywacyjnego sieci sprzedaży oraz mierników efektywności.

Utrzymanie rozsądnego zarządzania ryzykiem

Istotną częścią organizacji i kultury działania Banku jest rozsądne działanie w zakresie zarządzania ryzykiem. Cele Banku są realizowane przy uwzględnieniu przyjętego przez Radę Nadzorczą Banku apetytu na ryzyko. Został on określony w granicach wyznaczonych przez praktykę ostrożnego zarządzania ryzykiem, w połączeniu z rynkowymi i wewnętrznymi uwarunkowaniami Banku, przy optymalizacji dochodowości Banku. Bank stale doskonali (i) metody oraz procedury identyfikacji i pomiaru ryzyka; (ii) system limitów; (iii) procedury w zakresie udzielania kredytów oraz zarządzania ekspozycjami klientów i grup klientów; (iv) zasady wyceny aktywów (w tym identyfikacji przesłanek utraty wartości należności kredytowych oraz tworzenia właściwej wielkości odpisów z tytułu utraty wartości tych należności).

W roku 2010 i w pierwszej połowie roku 2011 Grupa istotnie zwiększyła horyzont wymagalności oraz dywersyfikację źródeł finansowania m.in. poprzez pozyskanie średnioterminowych środków od klientów detalicznych, jak również emisje długoterminowych obligacji zarówno w PLN, jak i w EUR. Grupa zamierza również w przyszłości poszerzać swoje źródła finansowania zarówno poprzez wzrost depozytów, jak i dalsze emisje obligacji.

Wprowadzona przez Grupę w 2011 roku rachunkowość zabezpieczeń umożliwiła efektywniejsze zarządzanie ryzykiem stopy procentowej. W celu zwiększenia efektywności zarządzania finansami Grupa zamierza również w przyszłości stale poszerzać zakres stosowanych narzędzi i rozwiązań z obszaru zarządzania ryzykiem.

Struktura akcjonariatu

Na Datę Prospektu większościami akcjonariuszem Banku jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który posiada 12.951.960 Akcji reprezentujących 79,10% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada wyłącznie akcje zwykłe na okaziciela, z których każda uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nie posiada żadnych innych dodatkowych praw głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Poza Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na Datę Prospektu Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe posiada 978.300 Akcji reprezentujących 5,98% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe posiada wyłącznie akcje zwykłe na okaziciela, z których każda uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe nie posiada żadnych innych dodatkowych praw głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Poza akcjonariuszami, o których mowa w akapitach poprzedzających, na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji na temat innych akcjonariuszy Banku, którzy ze względu na liczbę posiadanych przez nich Akcji podlegaliby obowiązkowi informacyjnemu, o którym mowa w art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej, albo innym obowiązkowi informacyjnym określonym przez odpowiednie przepisy prawa.

W tabeli poniżej zamieszczono podstawowe informacje na temat struktury akcjonariatu Banku na Datę Prospektu oraz po przeprowadzeniu Oferty Publicznej, przy założeniu, że w ramach Oferty Publicznej zostaną złożone zapisy na maksymalną liczbę Akcji Oferowanych, a wszyscy dotychczasowi akcjonariusze Banku nie złożą zapisów na Akcje Oferowane.

	Na Datę Prospektu		Po przeprowadzeniu Oferty Publicznej	
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	12.951.960	79,10%	12.951.960	56,62%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	978.300	5,98%	978.300	4,28%
Pozostali	2.442.985	14,92%	8.942.985	39,10%
Razem	16.373.245	100%	22.873.245	100%

Źródło: Bank

Podsumowanie czynników ryzyka***Czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy oraz branżą, w której działa Grupa***

- Ryzyko ograniczenia dostępu Grupy do korzystnego pod względem warunków finansowania przez międzynarodowych kredytodawców
- Ryzyko istotnego udziału Banku w finansowaniu projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej
- Ryzyko potencjalnego niekorzystnego wpływu nowelizacji Rekomendacji S
- Ryzyko zmniejszenia zaangażowania Grupy w finansowanie projektów proekologicznych
- Ryzyko wzmożonego nadzoru nad sektorem usług finansowych oraz bankowości w Polsce i na rynku międzynarodowym oraz zmian przepisów mających wpływ na sektor usług finansowych oraz bankowości w Polsce
- Ryzyko związane z działalnością finansową Grupy
- Ryzyko niemożności zwiększenia lub utrzymania przez Grupę marży odsetkowej na obecnym poziomie
- Ryzyko konkurencji w polskim sektorze finansowym
- Ryzyko znacząco niższego tempa wzrostu polskiego sektora bankowego od tempa wzrostu odnotowywanego w przeszłości
- Ryzyko uzależnienia Grupy od siły jej reputacji
- Ryzyko kredytowe Grupy, w szczególności w zakresie niemożności utrzymania jakości portfela kredytowego
- Ryzyko w zakresie zatrudnienia, wykszolenia lub utrzymania przez Grupę wystarczającej liczby wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza kadry kierowniczej, oraz ekspertów w dziedzinie produktów bankowych dotyczących ochrony środowiska oraz ekologii
- Ryzyko odpisów aktualizujących Grupy niewystarczających na pokrycie strat z tytułu utraty wartości portfela kredytowego Grupy
- Ryzyko w zakresie historycznych wyników portfela kredytów i pożyczek Grupy, które mogą nie stanowić wyznacznika dla przyszłych wyników
- Ryzyko znacznego udziału długoterminowych kredytów hipotecznych w portfelu kredytowym Grupy utrudniającego Grupie dostosowywanie marż kredytowych do warunków rynkowych
- Ryzyko braku wzrostu depozytów dostosowanego do wzrostu kredytów
- Ryzyko nieskuteczności stosowanych przez Grupę metod zarządzania ryzykiem w zakresie ograniczania ryzyka kredytowego
- Ryzyko wynikające z udzielania przez Bank kredytów denominowanych w walutach obcych
- Ryzyko niezrealizowania przez Grupę jej strategii
- Ryzyko niewykorzystania przez Bank wpływów z emisji Akcji Oferowanych w przewidywany sposób
- Ryzyko niekorzystnego wpływu obniżenia cen nieruchomości mieszkalnych lub komercyjnych na wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Banku
- Ryzyko niesprzyjających zmian parametrów rynkowych niekorzystnie wpływających na wartość portfeli księgi handlowej Grupy
- Ryzyko niekorzystnego wpływu cen polskich dłużnych papierów skarbowych na wartość portfela papierów wartościowych Grupy
- Ryzyko obniżenia ratingu Banku skutkującego zwiększeniem kosztów finansowania
- Ryzyko awarii systemów komputerowych Grupy lub złamania ich zabezpieczeń
- Ryzyko związane ze zlecaniem przez Grupę niektórych swoich czynności podmiotom zewnętrznym (outsourcing)
- Ryzyko niespełnienia przez Grupę wymogów dotyczących minimalnego współczynnika wypłacalności i innych współczynników adekwatności kapitałowej Grupy

- Ryzyko złożonych procedur w zakresie ustanowienia hipoteki i egzekucji wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie
- Ryzyko skomplikowanych i czasochłonnych procesów egzekucji zabezpieczeń kredytów bankowych
- Ryzyko zmniejszenia udziału największych akcjonariuszy Banku w kapitale zakładowym lub ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku po przeprowadzeniu Oferty Publicznej
- Ryzyko braku decydującego wpływu nabywców Akcji Oferowanych na decyzje korporacyjne Banku

Czynniki ryzyka związane z uwarunkowaniami makroekonomicznymi

- Ryzyko negatywnego wpływu na gospodarkę europejską i światową zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym i postrzegania ryzyka z nimi związanego
- Ryzyko wpływu na Grupę uwarunkowań ekonomicznych w Polsce
- Ryzyko czynników znajdujących się poza kontrolą Grupy oraz ich negatywnego wpływu na Grupę

Czynniki ryzyka związane z otoczeniem prawnym i regulacyjnym

- Ryzyko niejasności interpretacji polskich przepisów i regulacji lub ich zmian
- Ryzyko niejasności interpretacji polskich przepisów prawa podatkowego lub ich zmian
- Ryzyko sporów z organami podatkowymi w związku z interpretacjami podatkowymi
- Ryzyko cen transferowych
- Ryzyko związane z postępowaniami sądowymi, administracyjnymi oraz innymi postępowaniami i sporami
- W toku ostatnio przeprowadzonej inspekcji KNF zidentyfikował, a w ewentualnych przyszłych inspekcjach KNF może zidentyfikować, kwestie, które, o ile nie zostaną właściwie uwzględnione, mogą narazić Bank na sankcje, grzywny lub inne kary
- Ryzyko znaczących wpłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego dokonywanych przez Bank lub wpłat na rzecz systemu rekompensat tworzonego przez KDPW dokonywanych przez DM BOŚ
- Ryzyko niemożności wyegzekwowania przez inwestorów orzeczeń sądów zagranicznych przeciwko Grupie
- Ryzyko związane z decyzjami organów antymonopolowych

Czynniki ryzyka związane z Ofertą

- Ryzyko niedojścia do skutku emisji Akcji Oferowanych
- Ryzyko odstąpienia od Oferty lub zawieszenia Oferty
- Ryzyko powództwa o stwierdzenie nieważności Uchwały Emisyjnej
- Ryzyko związane z naruszeniem przez Bank przepisów dotyczących oferty publicznej lub ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym
- Ryzyko wykluczenia PDA lub Akcji z obrotu na rynku regulowanym
- Ryzyko zawieszenia obrotu PDA lub Akcjami na GPW
- Ryzyko zwyczajowych warunków i postanowień Umowy o Gwarantowanie Oferty
- Ryzyko niedopuszczenia lub niewprowadzenia PDA lub Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW
- Ryzyko wahań cen PDA oraz Akcji
- Ryzyko ograniczonej płynności PDA lub Akcji
- Ryzyko wahań kursu wymiany PLN ponoszone przez zagranicznych inwestorów Banku
- Ryzyko odmowy zatwierdzenia przez KNF aneksu do Prospektu
- Ryzyko związane z naruszeniem zasad prowadzenia akcji promocyjnej
- Ryzyko związane z uzależnieniem ceny rynkowej akcji Banku od raportów analitycznych

Podsumowanie informacji dotyczących Oferty Publicznej

Zamieszczone poniżej podsumowanie warunków Oferty Publicznej przedstawia wybrane informacje dotyczące tej Oferty Publicznej oraz Akcji Oferowanych. Szczegółowe informacje zostały zamieszczone w pozostałych rozdziałach niniejszego Prospektu, w szczególności w rozdziale „Warunki Oferty Publicznej”.

Emitent Bank Ochrony Środowiska S.A. – spółka utworzona i działająca zgodnie z prawem polskim, z siedzibą w Warszawie i adresem: aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000015525

Oferta Na podstawie Prospektu Bank oferuje nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 PLN każda.

Oferta Publiczna przeprowadzana na podstawie Prospektu jest przeprowadzana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynym prawnie wiążącym dokumentem ofertowym sporządzonym na potrzeby Oferty Publicznej, zawierającym informacje na temat Banku oraz Akcji Oferowanych, jest Prospekt.

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Globalni Koordynatorzy będą podejmować ograniczone działania marketingowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o oddzielnie przekazane wybranym inwestorom instytucjonalnym tłumaczenie Prospektu na język angielski. Przetłumaczony na język angielski Prospekt nie będzie podlegał zatwierdzeniu przez żaden właściwy organ, w szczególności organ właściwy w jurysdykcji, gdzie takie działania marketingowe będą prowadzone. Prospekt może służyć wyłącznie do przeprowadzenia Oferty Publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Harmonogram Oferty	nie później niż 11 kwietnia 2012 r.	Zawarcie Umowy o Gwarantowanie Oferty Ustalenie Ceny Maksymalnej
	nie później niż 11 kwietnia 2012 r.	Złożenie wniosku o zatwierdzenie aneksu do Prospektu w zakresie Ceny Maksymalnej
	12-19 kwietnia 2012 r.	Okres budowania księgi popytu na Akcje Oferowane wśród inwestorów uprawnionych do składania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych
	12-19 kwietnia 2012 r.	Okres przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych (w dniu 19 kwietnia 2012 r. zapisy będą przyjmowane wyłącznie do godziny 17.00)
	nie później niż 20 kwietnia 2012 r.	Ustalenie Ceny Oferty Zawarcie aneksu cenowego do Umowy o Gwarantowanie Oferty
		Wstępna alokacja Akcji Oferowanych inwestorom uprawnionym do złożenia zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych
	nie później niż 21 kwietnia 2012 r.	Publikacja Ceny Oferty oraz informacji o liczbie Akcji Oferowanych, w tym liczbie tych akcji oferowanych w poszczególnych transzach
	23-25 kwietnia 2012 r.	Okres przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych
	26 kwietnia 2012 r.	Przydział Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych Przydział Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych z wykorzystaniem systemu informatycznego GPW

	Ewentualne zapisy składane przez Gwaranta Oferty w wykonaniu Umowy o Gwarantowanie Oferty nie później niż 2 maja 2012 r. Rozliczenie transakcji zawartych w ramach przydziału Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych za pośrednictwem systemu informatycznego GPW 4 maja 2012 r. Planowany pierwszy dzień notowania Praw do Akcji na GPW
Cena Maksymalna	Cena, po której będą przyjmowane i opłacane zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych w okresie przyjmowania zapisów w tej transzy, będzie równa cenie maksymalnej tych Akcji Oferowanych ustalonej przez Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. („Cena Maksymalna”). Informacja o wysokości Ceny Maksymalnej zostanie podana do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Bank planuje wystąpienie do KNF z wnioskiem o zatwierdzenie aneksu do Prospektu dotyczącego Ceny Maksymalnej niezwłocznie po ustaleniu tej ceny, nie później jednak niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Po jego zatwierdzeniu przez KNF aneks ten będzie niezwłocznie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.
Cena Oferty	Cena Oferty zostanie ustalona przez Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, po zakończeniu procesu budowania księgi popytu wśród inwestorów uprawnionych do składania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych. Cena Oferty nie może zostać ustalona na poziomie wyższym niż Cena Maksymalna. W przypadku, gdy Cena Oferty zostanie ustalona na poziomie niższym niż Cena Maksymalna, inwestorzy obejmą akcje po cenie równej Cenie Oferty. Cena Oferty będzie ceną emisyjną Akcji Oferowanych w rozumieniu przepisów KSH. Cena Oferty zostanie ustalona w złotych. Informacja na temat Ceny Oferty zostanie przekazana przez Bank do publicznej wiadomości nie później niż w dniu 21 kwietnia 2012 r. w sposób, w jaki został opublikowany Prospekt, oraz w trybie przewidzianym w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.
Subemisja	Nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Bank zamierza zawrzeć warunkową umowę o gwarantowanie zapisów inwestorów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych na zasadach subemisji inwestycyjnej („Umowa o Gwarantowanie Oferty”) z ING Bank N.V. Oddział w Londynie („Gwarant Oferty”), do której przystąpią również Oferujący. W Umowie o Gwarantowanie Oferty Gwarant Oferty zobowiąże się, z zastrzeżeniem ziszczenia się określonych warunków wskazanych w treści umowy, do nabycia, bądź spowodowania nabycia przez jego podmioty powiązane, tych Akcji Oferowanych, które nie zostały opłacone przez inwestorów zaproszonych do złożenia zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, a które zostały im wstępnie alokowane na podstawie wyników procesu budowania księgi popytu, przy założeniu, że w terminie od Daty Prospektu do czasu opłacenia i wydania Akcji Oferowanych nie nastąpi istotna niekorzystna zmiana w sytuacji finansowej lub prawnej Banku. Nabycie Akcji Oferowanych przez Gwaranta Oferty w wykonaniu zobowiązania subemisyjnego nastąpi z uwzględnieniem postanowień art. 25 Prawa Bankowego. Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie zawierała między innymi następujące warunki zawieszające wykonania zobowiązania subemisyjnego: (i) niewystąpienie siły wyższej, (ii) niewystąpienie jakichkolwiek zmian lub zdarzeń pociągających za sobą, w ocenie Gwaranta Oferty lub Oferujących jakiegokolwiek niekorzystnej zmiany w sytuacji prawnej, finansowej, zyskach, sprawach handlowych lub prognozach gospodarczych Grupy w stosunku do stanu opisanego w Prospekcie, (iii) potwierdzenie przez Bank w dniu wykonania zobowiązania subemisyjnego oświadczeń i zapewnień zawartych w Umowie o Gwarantowanie Oferty,

(iv) wykonanie przez Bank wskazanych w Umowie o Gwarantowanie Oferty zobowiązań, (v) dostarczenie przez Bank opinii prawnych, *disclosure letters* oraz *comfort letters* o treści uzgodnionej z Gwarantem Oferty lub Oferującymi, (vi) uzgodnienie aneksu cenowego („**Aneks Cenowy**”) do Umowy o Gwarantowanie Oferty określającego Cenę Oferty oraz ostateczną liczbę Akcji Oferowanych oferowanych w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, (vii) uzgodnienie listy inwestorów, którym mają zostać przydzielone Akcje Oferowane.

Podpisanie Aneksu Cenowego, według wyłącznego uznania podmiotów będących jego stronami, jest planowane nie później niż w dniu 20 kwietnia 2012 r., po zakończeniu procesu budowania księgi popytu i ustaleniu Ceny Oferty.

W zakresie, w jakim będzie to wymagane przepisami prawa, informacja o zawarciu Umowy o Gwarantowanie Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości przez Bank w formie komunikatu aktualizującego w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej. W przypadku, gdy w ocenie Banku zmiana warunków Umowy o Gwarantowanie Oferty lub terminu jej zawarcia mogłaby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę Akcji Oferowanych, informacja ta zostanie udostępniona do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

Szczegółowe informacje na temat Umowy o Gwarantowanie Oferty zostały zamieszczone w rozdziale „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenia zbywalności akcji*”.

Stabilizacja

Planowane jest zawarcie przez Bank oraz ING Bank N.V. Oddział w Londynie („**Menedżer Stabilizujący**”) umowy o stabilizację („**Umowa o Stabilizację**”). Celem zawarcia Umowy o Stabilizację będzie w szczególności stworzenie podstawy prawnej dla dokonywania przez Menedżera Stabilizującego transakcji stabilizacyjnych i ich rozliczenia.

W związku z Ofertą Menedżer Stabilizujący będzie mógł nabywać na GPW PDA w celu stabilizacji ich kursu giełdowego na poziomie wyższym niż poziom, który ustaliby się w innych okolicznościach. Nabywanie PDA w ramach transakcji stabilizacyjnych będzie dokonywane na zasadach określonych w Rozporządzeniu w Sprawie Stabilizacji. Transakcje nabycia PDA będą mogły być dokonywane w okresie ustalonym w Umowie o Stabilizację, jednakże nie dłuższym niż 30 dni od daty przydziału Akcji Oferowanych („**Okres Stabilizacji**”), po cenie nie wyższej niż Cena Oferty.

Menedżer Stabilizujący nie jest jednak zobowiązany do podjęcia jakichkolwiek działań stabilizacyjnych. Jeśli działania takie zostaną podjęte przez Menedżera Stabilizującego, mogą one zostać przerwane w każdym czasie, jednak nie później niż z upływem Okresu Stabilizacji. Nie ma pewności, że jeśli działania stabilizacyjne zostaną podjęte, to przyniosą one przewidywane rezultaty.

W związku z planowanymi transakcjami stabilizacyjnymi, Bank udzieli Menedżerowi Stabilizującemu Opcji Stabilizacyjnej, na mocy której Menedżer Stabilizujący będzie uprawniony do przeniesienia na Bank PDA lub Akcji Oferowanych w liczbie ustalonej przez strony w Umowie o Stabilizację, jednak w żadnym przypadku nie większej niż 15% Akcji Oferowanych ostatecznie przydzielonych inwestorom, za cenę równą Cenie Oferty.

Informacje na temat stabilizacji będą przekazywane do wiadomości publicznej na zasadach przewidzianych w Rozporządzeniu w Sprawie Stabilizacji. Najpóźniej na koniec siódmej dziennej sesji rynkowej następującej po dniu wykonania transakcji w ramach stabilizacji Bank poda do publicznej wiadomości informacje szczegółowe na temat transakcji, tj. w szczególności datę i godzinę transakcji, miejsce transakcji, ilość zakupionych instrumentów finansowych, cenę transakcyjną oraz firmę inwestycyjną pośredniczącą w zawarciu transakcji.

**Umowne
ograniczenia
zbywalności akcji
typu *lock-up***

NFOŚiGW

Wraz z zawarciem Umowy o Gwarantowanie Oferty NFOŚiGW złoży Globalnym Koordynatorom pisemne oświadczenie, że w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony ustalą), bez uprzedniej pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane), nie będzie sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji ani papierów wartościowych wymiennych lub zamiennych na Akcje lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami, warrantami ani innymi prawami umożliwiającymi zakup Akcji, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość ustalana jest bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny papierów wartościowych stanowiących ich podstawę, włącznie ze swapami kapitałowymi, kontraktami terminowymi i opcjami.

Lasy Państwowe

Wraz z zawarciem Umowy o Gwarantowanie Oferty Lasy Państwowe złożą Globalnym Koordynatorom pisemne oświadczenie, że w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony ustalą), bez uprzedniej pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane), nie będą sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji ani papierów wartościowych wymiennych lub zamiennych na Akcje lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami, warrantami ani innymi prawami umożliwiającymi zakup Akcji, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość ustalana jest bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny papierów wartościowych stanowiących ich podstawę, włącznie ze swapami kapitałowymi, kontraktami terminowymi i opcjami.

Bank

W Umowie o Gwarantowanie Oferty Bank zobowiąże się wobec Globalnych Koordynatorów, iż, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w Umowie o Gwarantowanie Oferty, w okresie od dnia zawarcia tej umowy do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony określą w Umowie o Gwarantowanie Oferty), ani Bank, ani jego spółki zależne, ani spółki powiązane z Bankiem, nad którymi Bank sprawuje kontrolę wynikającą z prawa do powoływania członków organów takiej spółki lub umowy o zarządzanie lub z posiadania większości głosów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników takiej spółki, ani jakakolwiek osoba działająca w ich imieniu, nie będą, bez pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane) dokonywać emisji, oferować, sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub zamiaru podjęcia takich działań lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji Banku lub papierów wartościowych wymiennych bądź zamiennych na akcje Banku lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami wartościowymi, innych praw umożliwiających nabycie akcji Banku, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość jest ustalana bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny powyższych papierów wartościowych stanowiących ich instrument bazowy, włącznie ze swapami na akcje, kontraktami terminowymi i opcjami.

Bank zobowiąże się również wobec Globalnych Koordynatorów, iż, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, orzeczenia sądu lub wiążącej decyzji lub zalecenia organu regulacyjnego, które zobowiązywałyby Bank do podwyższenia kapitału zakładowego oraz z zastrzeżeniem ewentualnych innych wyjątków przewidzianych w Umowie o Gwarantowanie Oferty, w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie Oferty do upływu 365 dni od dnia

przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony określą w Umowie o Gwarantowanie Oferty), Bank nie będzie oraz spowoduje, że jego spółki zależne lub spółki powiązane, nad którymi Bank sprawuje kontrolę wynikającą z prawa do powoływania członków organów takiej spółki lub umowy o zarządzanie lub z posiadania większości głosów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników takiej spółki nie będą, bez pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów, ani nabywać lub publicznie ogłaszać zamiaru nabycia akcji Banku, ani obniżyć lub publicznie ogłaszać zamiar obniżenia kapitału zakładowego Banku.

W zakresie, w jakim będzie to wymagane przepisami prawa, informacja o zaciągnięciu przez Bank i NFOŚiGW zobowiązań ograniczających zbywalność lub emisję akcji Banku zostanie podana do publicznej wiadomości w formie komunikatu aktualizującego w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej. W przypadku, gdy w ocenie Banku zmiana warunków powyższych zobowiązań lub terminu ich zaciągnięcia mogłaby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę Akcji Oferowanych, informacja ta zostanie udostępniona do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

Wybrane historyczne informacje finansowe i operacyjne

Poniższe informacje należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Wybrane historyczne informacje finansowe i operacyjne”, „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej” niniejszego Prospektu, w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011, jak również innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach niniejszego Prospektu.

Wybrane dane finansowe i operacyjne

W tabelach poniżej zostały przedstawione wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy na dzień lub za okres wskazany w danej tabeli.

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(zbadane)		
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	823.941	653.705 ⁽¹⁾	585.293 ⁽¹⁾
Przychody z tytułu opłat i prowizji	144.457	145.224 ⁽¹⁾	134.523 ⁽¹⁾
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	(42.598)	(36.925)	(34.376)
Ogólne koszty administracyjne	(375.988)	(348.303)	(337.408)
Zysk brutto	76.891	73.369	34.408
Zysk netto	62.418	63.182	26.893
Z tego przypadający na:			
– udziałowców jednostki dominującej	62.418	63.182	26.893
– udziały niekontrolujące	–	–	–

(1) Ze względu na zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej wprowadzoną w 2011 roku dane za lata obrotowe 2010 i 2009 zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

(w tys. PLN)	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Aktywa razem	15.637.117	15.180.187	12.086.840
Zobowiązania razem	14.475.462	14.097.079	11.166.886
Kapitał własny razem	1.161.655	1.083.108	919.954
Kapitał własny i zobowiązania razem	15.637.117	15.180.187	12.086.840

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wybrane wskaźniki finansowe

(w proc.)	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(niebadane)		
Wskaźniki wyników działalności			
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ⁽¹⁾	1,8	1,8	2,0
Koszty/dochody (C/I) ⁽²⁾	76,4	76,6	83,4
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ⁽³⁾	0,4	0,5	0,2
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ⁽⁴⁾	5,6	6,3	3,0

(1) Relacja analizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu. Ze względu na zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej dane za lata obrotowe 2010 i 2009 zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

(2) Relacja ogólnych kosztów administracyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku z pozycji wymiany i pozostałych przychodów operacyjnych.

(3) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(4) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca okresu czterech kwartałów.

Źródło: Bank

(w proc.)	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(niebadane)		
Kredyty/depozyty ⁽¹⁾	99,5	89,9	98,7
Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfelu kredytów ogółem (brutto) ⁽²⁾	5,8	6,0	8,5 ⁽³⁾

(1) Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów; bez uwzględnienia obligacji własnych.

(2) Kredyty i pożyczki, w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto.

(3) W stosunku do kwot wykazanych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2009 dane zostały przekształcone ze względu na kontynuowanie prezentacji jednostkowych znaczących kredytów o ratingu '13' jako zagrożonych. Patrz nota 5.1.3 do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2010.

Źródło: Bank

Adekwatność kapitałowa

Współczynnik wypłacalności

(w proc.)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Współczynnik wypłacalności	12,24 ^{(1) (2)}	12,36 ^{(1) (3)}	12,78 ^{(4) (5)}

(1) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 r.

(2) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2011 r. wynosił 11,94%, na koniec stycznia 2012 r. współczynnik ten wynosił powyżej 12%. W związku z zawartą umową w dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 r. Obligacje, po uzyskaniu zgody KNF, stanowią zobowiązanie podporządkowane, którego wartość wpłynie na wzrost współczynnika wypłacalności.

(3) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2010 r. wynosił 11,95%.

(4) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

(5) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2009 r. wynosił 12,51%.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank (na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych)

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Tabela poniżej prezentuje informacje o funduszach Tier I i Tier II oraz wskaźniku adekwatności kapitałowej ważonym ryzykiem na wskazane dni, zgodnie z wymogami Bazylejskiej Umowy Kapitałowej, w oparciu o dane zamieszczone w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Fundusze podstawowe Tier I	950.935	917.283	815.787
Fundusze uzupełniające Tier II	229.653	126.131	124.500
Fundusze Tier I i Tier II razem	1.180.588	1.043.414	940.287
Kapitał krótkoterminowy	17.121	9.503	1.663
Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy	1.197.709	1.052.917	941.950

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Kalkulacja wymogu kapitałowego

Grupa Kapitałowa wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive – Dyrektywa CRD*).

Stosowane przez Grupę Kapitałową metody wyznaczania poszczególnych wymogów kapitałowych zostały szczegółowo przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Wyszczególnienie			
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	783.050	681.675	589.456
– wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	699.468	609.880	530.797
– wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	15.364	9.411	1.470
– wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	68.218	62.384	57.189

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

CZYNNIKI RYZYKA

Przed podjęciem decyzji o zainwestowaniu w Akcje Oferowane potencjalni inwestorzy powinni uważnie przeanalizować omówione poniżej czynniki ryzyka, jak też pozostałe informacje zawarte w niniejszym Prospekcie. Działalność Grupy, jej sytuacja finansowa lub wyniki działalności podlegały i mogą podlegać niekorzystnemu wpływowi wymienionych czynników ryzyka. W przypadku ziszczenia się któregokolwiek z omawianych czynników ryzyka, wartość oraz cena rynkowa Praw do Akcji lub Akcji Oferowanych mogą ulec obniżeniu, a inwestorzy mogą utracić część lub całość zainwestowanych środków. Mogą także istnieć inne czynniki ryzyka i okoliczności, również takie, o których Grupa obecnie nie wie lub których nie uważa za istotne, a które mogą wpłynąć na działalność, kondycję finansową i wyniki działalności Grupy oraz doprowadzić do spadku wartości Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych. Kolejność, w jakiej zostały przedstawione czynniki ryzyka, nie odzwierciedla ich znaczenia ani ewentualnego wpływu na działalność Grupy.

Czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy oraz branżą, w której działa Grupa

Ryzyko ograniczenia dostępu Grupy do korzystnego pod względem warunków finansowania przez międzynarodowych kredytodawców

Grupa współpracuje z międzynarodowymi kredytodawcami, którzy udzielają Grupie korzystnych pod względem warunków finansowania kredytów na potrzeby finansowania określonych przedsięwzięć, w tym projektów proekologicznych. Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość bilansowa zobowiązań Banku z tytułu kredytów zaciągniętych u międzynarodowych kredytodawców, tj. w Banku Rozwoju Rady Europy (ang. *Council of Europe Development Bank*), Europejskim Banku Inwestycyjnym oraz Nordyckim Banku Inwestycyjnym (*Nordic Investment Bank*), wynosiła 1.137 mln PLN, co stanowiło 10,0% ogólnej kwoty zobowiązań wobec klientów. Zaciągnięte kredyty umożliwiają Grupie udostępnianie funduszy na korzystnych dla klientów warunkach przy utrzymaniu marży Grupy, w szczególności dotyczy to finansowania projektów związanych z ochroną środowiska. W przypadku zmiany polityki międzynarodowych kredytodawców lub nieuzyskania ich wsparcia dla określonych projektów na dotychczasowym poziomie, Grupa może nie mieć dostępu do źródeł finansowania na równie korzystnych warunkach, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko istotnego udziału Banku w finansowaniu projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej

Istotną działalnością Banku jest finansowanie sektora finansów publicznych, w tym finansowanie projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, refinansowanych lub współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Jeżeli wartość środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na współfinansowanie projektów realizowanych przez sektor publiczny ulegnie istotnemu ograniczeniu bądź środki te przestaną być dostępne, co może mieć miejsce w związku z wykorzystaniem środków przeznaczonych na realizację zadań w latach 2007-2013, lub też podmioty sektora publicznego osiągną limity uniemożliwiające dalsze zwiększanie finansowania kredytami, Bank nie będzie mógł oferować kredytów swoim klientom z tego sektora w dotychczasowej skali, co może skutkować ograniczeniem tradycyjnej bazy klientów Banku. To z kolei może wpłynąć na konkurencyjność Banku oraz jego zdolność do utrzymania portfela kredytowego na aktualnym poziomie, co w konsekwencji może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko potencjalnego niekorzystnego wpływu nowelizacji Rekomendacji S

W dniu 25 stycznia 2011 r. KNF znowelizowała dokument „Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi finansującymi nieruchomości oraz zabezpieczonymi hipotecznie” (Rekomendacja S). Zgodnie z treścią dokumentu, KNF oczekiwała, że rekomendacje zamieszczone w Rekomendacji S zostaną wprowadzone w bankach nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia uchwalenia znowelizowanej Rekomendacji S, z wyjątkiem wskazanych w tym dokumencie rekomendacji, które miały być wprowadzone nie później niż do końca 2011 roku.

W ramach szczegółowych rekomendacji dotyczących finansowania ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie (i) bank powinien dążyć do ograniczenia ekspozycji kredytobiorcy na ryzyko walutowe, w szczególności poprzez zapewnienie zgodności waluty ekspozycji i przychodów, (ii) dokonując oceny zdolności kredytowej, bank powinien przyjmować maksymalny okres spłaty wynoszący 25 lat, (iii) bank powinien uwzględnić w ocenie zdolności kredytowej prawdopodobną zmianę poziomu dochodów kredytobiorcy po nabyciu uprawnień emerytalnych, jeśli okres spłaty ekspozycji wykracza poza wiek uprawniający do nabycia uprawnień emerytalnych, (iv) w przypadku walutowych detalicznych ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz walutowych detalicznych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie maksymalny poziom relacji wydatków

związanych z obsługą zobowiązań kredytowych do średnich dochodów netto osiągniętych przez osoby zobowiązane do spłaty zadłużenia nie powinien być wyższy niż 42%. Zmodyfikowane rekomendacje dotyczące kryteriów oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców mogą skutkować ograniczeniem dostępu do kredytów finansujących nieruchomości oraz kredytów zabezpieczonych hipotecznie, w tym kredytów denominowanych w walutach obcych. Na dzień 31 grudnia 2011 r. łączne zadłużenie klientów Banku z tytułu kredytów mieszkaniowych brutto denominowanych w walutach obcych wynosiło 2.794,5 mln PLN, co stanowiło 24,1% łącznej wartości kredytów brutto udzielonych klientom. Z dniem 1 marca 2012 roku Bank ograniczył ofertę standardową kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych w EUR wyłącznie do przypadków, gdy potencjalny kredytobiorca uzyskuje dochody w EUR (zgodność waluty ekspozycji kredytowej i waluty przychodów kredytobiorcy). Wobec wdrożenia przez Grupę zaleceń Rekomendacji S, działalność kredytowa Grupy w zakresie kredytów finansujących nieruchomości oraz kredytów zabezpieczonych hipotecznie, w szczególności kredytów denominowanych w walutach obcych, może ulec ograniczeniu, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko zmniejszenia zaangażowania Grupy w finansowanie projektów proekologicznych

Portfel kredytowy Grupy jest skoncentrowany w istotnym stopniu na przedsięwzięciach związanych z ochroną środowiska oraz projektach proekologicznych. Portfel kredytowy Grupy z tytułu finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska generowany jest przede wszystkim przez Bank. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. zadłużenie klientów z tytułu kredytów udzielonych przez Bank na projekty związane z ochroną środowiska (kredyty proekologiczne) wyniosło 2.094 mln PLN, co stanowiło 18,1% wartości zadłużenia z tytułu kredytów udzielonych przez Bank klientom. Jednocześnie Grupa zwiększała różnorodność przedsięwzięć ekologicznych, w finansowaniu których uczestniczyła, rozwijając między innymi kredyty ekologiczne dla klientów detalicznych. Strategia Grupy obejmuje dalsze zwiększenie kwoty kredytów udzielanych na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska. W przypadku niekorzystnych warunków ekonomicznych, rynkowych lub zmiany przepisów prawnych, w szczególności dotyczących systemu wsparcia produkcji energii odnawialnej, liczba takich projektów może ulec ograniczeniu, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko wzmożonego nadzoru nad sektorem usług finansowych oraz bankowości w Polsce i na rynku międzynarodowym oraz zmian przepisów mających wpływ na sektor usług finansowych oraz bankowości w Polsce

W opinii Banku możliwe jest, że zarówno międzynarodowe, jak i polskie regulacje dotyczące działalności bankowej, jak również działalności maklerskiej, mogą ulec zaostrzeniu, zwłaszcza w świetle obecnych uwarunkowań rynkowych oraz oczekiwań opinii publicznej i rządów co do poddania sektora usług finansowych ściślejszemu nadzorowi.

W listopadzie 2010 roku na szczycie państw z grupy G-20 w Seulu zatwierdzono porozumienie Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego, które przewiduje zaostrzenie wymogów kapitałowych i płynnościowych wobec banków w celu poprawy odporności podmiotów sektora bankowego. Komisja Europejska przygotowała i przekazała do konsultacji lokalnym instytucjom nadzorczym projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady wprowadzający postanowienia tzw. Bazylei III. Następnie przepisy te będą musiały być wdrożone w ramach systemów prawnych państw członkowskich UE.

W dniu 18 grudnia 2011 r. weszła w życie Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim, która w szczególności rozszerzyła katalog umów, do których znajdują zastosowanie jej przepisy, jak również zakres obowiązków informacyjnych kredytodawców w zakresie informowania konsumentów o łącznej wysokości odsetek, prowizji i opłat pobieranych od kredytów konsumenckich.

W dniu 29 lipca 2011 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984), popularnie zwaną „ustawą antyspreadową”, która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r. Ustawa, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, wprowadziła zmiany w Nowej Ustawie o Kredycie Konsumentckim, polegające na przyznaniu kredytobiorcy uprawnienia, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, do dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie, przy czym wykonanie takiego uprawnienia nie może wiązać się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez kredytobiorcę, a kredytodawca nie może uzależnić wykonania przez kredytobiorcę takiego uprawnienia od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu.

W dniu 19 sierpnia 2011 r. Sejm uchwalił ustawę o usługach płatniczych (Dz.U. Nr 199, poz. 1175). Ustawa weszła w życie w dniu 24 października 2011 r. i reguluje między innymi warunki świadczenia usług płatniczych, w szczególności dotyczące przejrzystości postanowień umownych i wymogów w zakresie informowania o usługach płatniczych, prawa i obowiązki stron

wynikające z umów o świadczenie usług płatniczych, a także zakres odpowiedzialności dostawców z tytułu wykonywania usług płatniczych, jak również wymogi regulacyjne, organizacyjne, kapitałowe i sprawozdawcze ciężące na dostawcach usług płatniczych.

Oprócz zmian dotyczących Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego oraz zmian regulacji o charakterze powszechnie obowiązującym, w szczególności zmian ustawowych wskazanych w akapitach poprzedzających, na działalność Grupy wpływ mają oraz mieć będą regulacje, wymogi i rekomendacje zamieszczone w uchwałach oraz rekomendacjach wydawanych przez KNF (w szczególności informacje na temat nowelizacji Rekomendacji S zostały zamieszczone w czynniku ryzyka „*Ryzyko potencjalnego niekorzystnego wpływu nowelizacji Rekomendacji S*”). W dniu 7 czerwca 2011 r. KNF podjęła uchwałę w sprawie zmiany uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, która wprowadza podwyższenie wagi ryzyka do poziomu 100% dla ekspozycji kredytowych w walutach obcych detalicznych i zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, które dotychczas prezentowane były z wagą ryzyka 75%. Zmiana opisana w zdaniu poprzedzającym wejdzie w życie z dniem 30 czerwca 2012 r. i w odniesieniu do Grupy spowoduje obniżenie współczynnika wypłacalności (według danych na dzień 31 grudnia 2011 r., zastosowanie przedmiotowej zmiany wiązałoby się z obniżeniem współczynnika wypłacalności o 0,83 p.p.).

Przejawem zwiększonego nadzoru nad działalnością podmiotów wchodzących w skład Grupy jest także uchwalona w dniu 28 kwietnia 2011 r. przez Sejm ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. Nr 131, poz. 763), która weszła w życie w dniu 12 lipca 2011 r. zwiększająca wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej domów maklerskich i uprawnienia nadzorcze KNF.

Z dniem 31 marca 2012 r. wejdzie w życie nowelizacja Ordynacji Podatkowej zmieniająca zasady opodatkowania m.in. przychodów uzyskiwanych z odsetek od rachunków i lokat bankowych. Zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem Ordynacji Podatkowej, podstawy opodatkowania, kwoty podatków, odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, oprocentowanie nadpłat oraz wynagrodzenia przysługujące płatnikom i inkasentom zaokrąglą się do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych. Zaokrąglania podstaw opodatkowania i kwot podatków nie stosuje się do opłat, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych. Przepisy Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych nie zawierają szczegółowych regulacji dotyczących zaokrąglania podstaw opodatkowania oraz podatku z tytułu przychodów z kapitałów pieniężnych, w tym odsetek. W związku z powyższym ogólna zasada zaokrąglania wskazana w Ordynacji Podatkowej znajduje obecnie zastosowanie również do przychodów i pobieranego od tych przychodów zryczałtowanego podatku dochodowego (w wysokości 19%), o których mowa w art. 30a ust. 1 pkt 1-3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, tj.: (i) odsetek od pożyczek (z wyjątkiem, gdy udzielanie pożyczek jest przedmiotem działalności gospodarczej), (ii) odsetek i dyskonta od papierów wartościowych oraz (iii) odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, prowadzonych przez podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów (z wyjątkiem środków pieniężnych związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą). Zgodnie ze wskazaną w zdaniach poprzedzających ogólną zasadą zaokrąglania, podstawa opodatkowania dla przychodu z odsetek w kwocie 2,50 PLN jest równa 3,00 PLN, a podatek obliczony według zryczałtowanej stawki (19%), który wynosi 0,57 PLN, jest zaokrąglany do 1,00 PLN. Natomiast w przypadku naliczenia (wyплаты) skapitalizowanych odsetek w maksymalnej kwocie 2,49 PLN nie powstaje obowiązek zapłaty podatku dochodowego. Pozwala to na uniknięcie opodatkowania w szczególności odsetek z tzw. „lokata jednodniowych”, przewidujących dzienną kapitalizację odsetek, w przypadku których – do określonej kwoty zdeponowanych środków (której wysokość zależy od poziomu oprocentowania lokaty) – wypłacane lub kapitalizowane odsetki nie przekraczają wspomnianej powyżej kwoty 2,49 PLN. Zgodnie z brzmieniem nowego art. 63 § 1a Ordynacji Podatkowej, który wejdzie w życie z dniem 31 marca 2012 r., podstawy opodatkowania przychodów, o których mowa powyżej, włączając w to przychody z odsetek od rachunków i lokat bankowych, jak również kwoty podatku od tych przychodów, będą podlegać – niezależnie od ich wysokości – zaokrągleniu do pełnych groszy w górę. W efekcie uniknięcie opodatkowania odsetek poprzez ograniczanie ich wysokości nie będzie dłużej możliwe. Na dzień 28 lutego 2012 r. saldo lokat jednodniowych w Banku wynosi 1.428,0 mln PLN, co stanowi 34,4% salda depozytów detalicznych ogółem i 10,6% salda depozytów ogółem. Na podstawie analizy długości relacji Banku z poszczególnymi klientami detalicznymi będącymi jednocześnie posiadaczami lokat jednodniowych oraz ilości i typu posiadanych przez tych klientów produktów detalicznych innych niż lokata jednodniowa, Bank ocenia, że 1.130,0 mln PLN, tj. 79,1% salda lokat jednodniowych na dzień 28 lutego 2012 r., to środki stabilne, mało podatne na odpływ z Banku wskutek zmian w Ordynacji Podatkowej. Jednocześnie, Bank podejmuje na bieżąco działania mające na celu nie tylko zatrzymanie w Banku środków zdeponowanych aktualnie na lokatach jednodniowych, ale również pozyskiwanie przez Bank nowych środków i nowych klientów depozytowych.

Nie można wykluczyć jednak, że konsekwencją nowelizacji Ordynacji Podatkowej będzie podwyższenie kosztowości depozytów Banku.

Na Datę Prospektu Bank nie może wykluczyć, że w wyniku działań i zmian, o których mowa w akapitach poprzedzających, jak również innych ewentualnych zmian w zakresie nadzoru (w tym w odniesieniu do wymogów wynikających z regulacji i rekomendacji nałożonych przez rządy lub organy nadzoru finansowego, w tym, między innymi Komisję Europejską oraz inne właściwe organy UE, a także Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego), Grupa może zacząć podlegać ostrzejszym i bardziej uciążliwym wymogom w zakresie nadzoru bankowego oraz nadzoru nad działalnością maklerską, zwiększonym wymogom dotyczącym adekwatności kapitałowej lub być zobowiązana do ponoszenia innych dodatkowych kosztów, wypełniania dodatkowych obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych, a także podlegać ograniczeniom w zakresie prowadzenia określonych rodzajów transakcji. Wystąpienie którejkolwiek z okoliczności wskazanych w zdaniu poprzedzającym może wpłynąć na strategię Grupy, potencjał jej wzrostu, wysokość marż pobieranych przez Grupę, jak również zwrot z inwestycji, aktywów lub kapitału uzyskiwany przez Grupę, a w konsekwencji mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko związane z działalnością finansową Grupy

Grupa jest narażona na ryzyka typowe lub właściwe dla sektora finansowego. W szczególności chodzi o ryzyko kredytowe (w tym ryzyko dotyczące kraju lub kontrahenta), ryzyko rynkowe, ryzyko płynności, ryzyko operacyjne (w tym ryzyko prawne i regulacyjne). Szczegółowe informacje na temat rodzajów ryzyka typowych dla Grupy i prowadzonej przez nią działalności zostały opisane w rozdziale „Zarządzanie ryzykiem”. Materializacja któregośkolwiek z ryzyk wskazanych powyżej w stopniu nieakceptowanym przez Grupę może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niemożności zwiększenia lub utrzymania przez Grupę marży odsetkowej na obecnym poziomie

Wynik z tytułu odsetek pozostaje najistotniejszym składnikiem wyniku Grupy, reprezentując w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2011 r. 65,3% sumy wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz wyniku z pozycji wymiany. Na wynik z tytułu odsetek wpływ mają wielkość oprocentowanych aktywów i oprocentowanych zobowiązań, a także różnica pomiędzy stopą odsetek otrzymaną z tytułu oprocentowanych aktywów oraz stopą odsetek płaconą z tytułu oprocentowanych zobowiązań.

Czynniki takie jak, w szczególności, rosnąca konkurencja rynkowa w zakresie oprocentowania depozytów, zmienność popytu na kredyty o stałym i zmiennym oprocentowaniu, zmiany założeń polityki pieniężnej NBP, pogorszenie warunków współpracy z międzynarodowymi kredytodawcami, wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych, zmiany stawek WIBOR oraz stóp procentowych na rynkach międzynarodowych, mogą warunkować możliwość zwiększenia lub utrzymania aktualnych poziomów marż odsetkowych Grupy.

Grupa może być narażona na obniżenie marży w sytuacji, gdy: (i) rynkowe stopy oprocentowania produktów, w tym kredytów o zmiennym oprocentowaniu, ulegną obniżeniu, a Grupa nie będzie w stanie zrekompensować tego spadku obniżeniem oprocentowania depozytów; (ii) wzrośnie oprocentowanie depozytów w wyniku zwiększenia konkurencji pomiędzy bankami, a także wskutek innych okoliczności, na które Grupa nie ma wpływu, któremu nie będzie towarzyszyć odpowiedni wzrost oprocentowania kredytów; lub (iii) wzrośnie koszt pozyskiwania przez Grupę funduszy bez możliwości ujęcia tego kosztu w akcji kredytowej. Zmiany stóp procentowych tego rodzaju lub inne czynniki mogą skutkować obniżeniem wyniku z tytułu odsetek, a w konsekwencji mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko konkurencji w polskim sektorze finansowym

Obserwowany jest generalny trend nasilania się konkurencji w polskim sektorze finansowym, do czego w znacznej mierze przyczyniła się ekspansja na polskim rynku zagranicznych instytucji finansowych, jak również rozwój sieci dystrybucji przez polskie banki. Zmiany nasilenia konkurencji na rynku kredytów i depozytów są pochodną kształtowania się wielu czynników, między innymi: globalnej sytuacji gospodarczej, sytuacji na globalnych rynkach finansowych, dostępności finansowania na międzynarodowych rynkach finansowych, perspektyw gospodarki krajowej, kształtowaniu się kursu złotego. W szczególności w okresach wzrostu premii za ryzyko na międzynarodowych rynkach finansowych, skutkującego pogorszeniem dostępności finansowania z zagranicy oraz osłabieniem kursu złotego wzrasta konkurencja na rynku depozytów. Nie można wykluczyć, że w przypadku wzrostu premii za ryzyko (na przykład w wyniku ponownego nasilenia obaw o stabilność strefy euro lub wzrostu

ryzyka nawrotu recesji w głównych gospodarkach rozwiniętych) może nastąpić zaostrzenie konkurencji o depozyty. Grupa jest narażona przede wszystkim na konkurencję w segmencie bankowości uniwersalnej, gdzie jej konkurentami są duże banki działające na rynku polskich klientów detalicznych i korporacyjnych. Konkurenci często prowadzą działalność na większą skalę, pod markami, które są lepiej rozpoznawalne niż marka Banku, i dysponują większymi zasobami finansowymi, dostępem do tańszego finansowania oraz ofertą produktową szerszą niż oferta produktowa Banku lub członków Grupy. Jeżeli Bankowi nie uda się utrzymać jego pozycji konkurencyjnej na rynku kredytowym w Polsce lub członkom Grupy na rynkach związanych z ich działalnością, może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko znacząco niższego tempa wzrostu polskiego sektora bankowego od tempa wzrostu odnotowywanego w przeszłości

Lata 2005-2008 były okresem dynamicznego wzrostu aktywów banków działających w Polsce (okresowo przekraczającego 25% w skali roku). Wzrost aktywności sektora stymulowany był korzystną sytuacją gospodarczą Polski skutkującą dynamicznym wzrostem popytu na usługi bankowe w warunkach niskiego (w porównaniu z gospodarkami rozwiniętymi) poziomu nasycenia usługami bankowymi gospodarki, wysokiej dostępności finansowania z zagranicy, stabilnej sytuacji zewnętrznej i spadku premii za ryzyko na globalnych rynkach finansowych. Jednak pod koniec 2009 roku i w pierwszej połowie roku 2010, w reakcji na pogorszenie krajowej sytuacji gospodarczej, ograniczenie dostępności i wzrost ceny finansowania z zagranicy, jak również przyjęcia przez banki konserwatywnych strategii rozwoju w obliczu wzrostu niepewności odnośnie perspektyw otoczenia banków w warunkach globalnego kryzysu finansowego, tempo wzrostu aktywów polskiego sektora bankowego uległo spowolnieniu notując poziom jednocyfrowy. Choć od drugiej połowy 2010 roku tempo wzrostu aktywów sektora bankowego ponownie przyspieszyło (wzrost o około 10% w ujęciu rocznym) jako reakcja na poprawę perspektyw krajowej gospodarki oraz stopniowy spadek awersji do ryzyka na globalnym rynku finansowym, nie ma pewności, że dwucyfrowe tempo wzrostu sektora bankowego zostanie utrzymane w przyszłości. Czynnikiem ryzyka dla utrzymania szybkiego tempa wzrostu sektora bankowego w Polsce były obserwowane w 2011 roku i oczekiwane w 2012 roku spowolnienie tempa wzrostu gospodarki globalnej i w efekcie krajowej oraz utrzymująca się niepewność na międzynarodowych rynkach finansowych (związana z niepewnymi perspektywami gospodarki światowej oraz kryzysem zadłużenia w strefie euro). W związku z powyższym wyniki osiągnięte przez polski sektor bankowy w przeszłości nie mogą być traktowane jako wyznacznik przyszłych tendencji, a ograniczenie tempa wzrostu sektora bankowego może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko uzależnienia Grupy od siły jej reputacji

Bank jest wiodącą instytucją w dziedzinie usług bankowych związanych z ochroną środowiska oraz produktami i usługami proekologicznymi w Polsce. Pozycja rynkowa Banku i Grupy jest w znacznej mierze uzależniona od reputacji Grupy. Zdaniem Banku, utrzymanie i wzmocnienie marki Banku jest istotne dla zachowania jego udziału oraz penetracji rynku, a także dla rozwoju działalności Grupy w przyszłości. Zdolność Banku do utrzymania i wzmocnienia reputacji Banku i Grupy będzie w dużym stopniu uzależniona od zdolności do świadczenia usług wysokiej jakości, skutecznych i wyspecjalizowanych, które spełniają wymagania klientów. Narażenie marki lub reputacji Grupy, w szczególności w rezultacie roszczeń, negatywnych informacji przekazywanych przez środki masowego przekazu lub ogólnej negatywnej opinii na temat świadczonych usług, może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko kredytowe Grupy, w szczególności w zakresie niemożności utrzymania jakości portfela kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość brutto kredytów i pożyczek udzielonych przez Grupę klientom i innym bankom, w przypadku których wykazano utratę wartości (ang. *impaired loans*) (zgodnie z MSSF), wynosiła 670,2 mln PLN, a wskaźnik udziału kredytów z utratą wartości wynosił, według wartości brutto, 5,8%. Jakość portfela kredytowego Grupy zależy przede wszystkim od zdolności kredytowej klientów Grupy oraz ich zdolności do terminowej spłaty zaciągniętych kredytów. Jakość portfela kredytowego jest też uzależniona od zdolności Grupy do realizacji zabezpieczeń, w przypadku gdy klienci nie wywiązują się z obsługi i spłaty zaciągniętych kredytów. Jakość portfela kredytowego Grupy może także ulec pogorszeniu z innych przyczyn, w tym w wyniku czynników znajdujących się poza kontrolą Grupy, takich jak niekorzystny rozwój sytuacji w gospodarce polskiej i na rynkach finansowych (w szczególności w odniesieniu do rynku walutowego), co może skutkować problemami finansowymi lub niewypłacalnością klientów Grupy. Każdy przypadek pogorszenia jakości portfela kredytowego Grupy może negatywnie wpłynąć na działalność kredytową Grupy, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko w zakresie zatrudnienia, wykształcenia lub utrzymania przez Grupę wystarczającej liczby wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza kadry kierowniczej, oraz ekspertów w dziedzinie produktów bankowych dotyczących ochrony środowiska oraz ekologii

Sukces działalności Grupy jest uzależniony od jej zdolności do zatrudnienia, wykształcenia, utrzymania oraz stworzenia zachęt dla wykwalifikowanych pracowników skutkujących ich zatrzymaniem w Grupie. Realizacja strategii Grupy oraz prowadzenie bieżącej działalności są uzależnione od wykwalifikowanej kadry kierowniczej. W Polsce panuje duża konkurencja w zakresie pozyskiwania wykwalifikowanych pracowników, szczególnie w odniesieniu do kadry kierowniczej średniego i wyższego szczebla. Poziom tej konkurencji znacząco wzrósł po wejściu na polski rynek finansowy nowych instytucji finansowych, w tym banków krajowych i międzynarodowych. Niektóre podmioty na rynku polskim przyjęły agresywne podejście do rekrutacji wykwalifikowanego personelu i oferują znacząco wyższe wynagrodzenia w celu pozyskania pracowników konkurencji. Tego rodzaju konkurencja może zwiększyć koszty Grupy związane z zatrudnieniem pracowników i utrudnić jej rekrutację i stworzenie zachęt dla wykwalifikowanych pracowników. Grupa może nie być w stanie zapobiec odejściom pracowników z pracy, a odchodzący i byli pracownicy Grupy mogą podjąć działania mające na celu przejęcie klientów, z którymi współpracowali podczas pracy w Grupie. W przypadku odejścia pracowników nie zawsze Grupa może być w stanie zastąpić odchodzących pracowników personelem o takich samych kompetencjach i doświadczeniu. Zwłaszcza utrata pracowników z dobrą znajomością i doświadczeniem w zakresie produktów związanych z sektorem ochrony środowiska i ekologią może mieć szczególnie niekorzystne skutki z uwagi na ograniczoną liczbę takich pracowników w polskim sektorze bankowym. Kumulacja omawianych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko odpisów aktualizujących Grupę niewystarczających na pokrycie strat z tytułu utraty wartości portfela kredytowego Grupy

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość odpisów aktualizujących Grupę na kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto wyniosła 248,6 mln PLN, a wskaźnik odpisów aktualizujących Grupę na kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto do łącznej kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom i innym bankom brutto wyniósł 2,1%, natomiast wskaźnik odpisów aktualizujących na kredyty i pożyczki, w przypadku których wykazano utratę wartości do wartości kredytów i pożyczek brutto, w przypadku których wykazano utratę wartości, wyniósł 37,1%. Jeżeli odpisy aktualizujące nie wystarczą na pokrycie faktycznych strat poniesionych przez Grupę z tytułu utraty wartości portfela kredytowego, może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko w zakresie historycznych wyników portfela kredytów i pożyczek Grupy, które mogą nie stanowić wyznacznika dla przyszłych wyników

Portfel kredytów i pożyczek Grupy znacząco wzrósł, co było związane z realizacją strategii Grupy. Polski sektor bankowości detalicznej ma stosunkowo krótką historię, zatem istotna część kredytów w ramach portfeli kredytów detalicznych, zwłaszcza kredytów hipotecznych, udzielonych przez polskie banki, nie zakończyła jeszcze okresu obsługi (ang. *seasoning cycle*) lub znajduje się na stosunkowo wczesnym etapie ich spłaty. Znacząca część portfela kredytów nie osiągnęła jeszcze etapu, na którym prognozuje się największe prawdopodobieństwo naruszenia warunków ich obsługi, niewywiązywanie się ze spłaty, w związku z czym historyczne i obecne wskaźniki kredytów i pożyczek, w przypadku których wykazano utratę wartości (ang. *impaired loans*) mogą nie być wyznacznikiem jakości aktywów bazowych. W konsekwencji, odnotowywany przez Grupę wskaźnik naruszeń może wzrastać wraz ze zbliżaniem się terminu ostatecznej spłaty kredytu. W przypadku, gdy wskaźnik naruszeń istotnie przekroczy wskaźnik naruszeń zakładany przy ustalaniu oprocentowania kredytów, może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko znacznego udziału długoterminowych kredytów hipotecznych w portfelu kredytowym Grupy utrudniającego Grupie dostosowywanie marż kredytowych do warunków rynkowych

Zgodnie z polskim prawem bank nie może jednostronnie zmieniać warunków udzielenia kredytów hipotecznych swoim klientom (w tym warunków marży odsetkowej). Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość brutto kredytów na cele mieszkaniowe udzielonych klientom detalicznym stanowiła około 35,1% kredytów brutto udzielonych klientom Grupy. Na dzień 31 grudnia 2011 r. średni okres spłaty kredytu na cele mieszkaniowe wynosił 24 lata. Zdolność Grupy do zmiany średniej marży portfela kredytowego jest ograniczona z uwagi na stosunkowo dużą proporcję długoterminowych kredytów hipotecznych w portfelu, co może stawiać Grupę w niekorzystnej pozycji w porównaniu z innymi instytucjami finansowymi na rynku polskim, które mogą

mieć w swoim portfelu większy od Grupy udział kredytów krótkoterminowych. Może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko braku wzrostu depozytów dostosowanego do wzrostu kredytów

W ostatnich latach w Polsce, w tym w Grupie, odnotowano szybki rozwój działalności w zakresie udzielania kredytów, w szczególności kredytów hipotecznych dla klientów detalicznych. Łączna wartość kredytów i pożyczek Grupy udzielonych klientom netto wzrosła z kwoty 9.296 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2009 r.) do kwoty 11.352 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2011 r.), co stanowi wzrost o 22,1%. Łączna wartość portfela kredytów netto Grupy udzielonych klientom detalicznym na cele mieszkaniowe wzrosła z kwoty 2.680 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2009 r.) do kwoty 4.000 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2011 r.), co stanowi wzrost o 49,3%. Depozyty klientów detalicznych i korporacyjnych pozostają podstawowym źródłem finansowania Grupy. Kwota depozytów klientów (zobowiązań wobec klientów) wzrosła z 9.415 mln PLN na dzień 31 grudnia 2009 r. do 11.412 mln PLN na dzień 31 grudnia 2011 r. Kwota depozytów klientów korporacyjnych (zobowiązań wobec klientów korporacyjnych) wzrosła z 3.051 mln PLN na dzień 31 grudnia 2009 r. do 3.941 mln PLN na dzień 31 grudnia 2011 r., natomiast kwota depozytów klientów detalicznych (zobowiązań wobec klientów detalicznych) wzrosła z 3.819 mln PLN na dzień 31 grudnia 2009 r. do 4.584 mln PLN na dzień 31 grudnia 2011 r. Istnieje wiele czynników, które mogą niekorzystnie wpłynąć na wzrost bazy depozytów, z których niektóre znajdują się poza kontrolą Grupy, a należą do nich: przepisy prawa (patrz w szczególności informacje na temat zmian Ordynacji Podatkowej zamieszczone w punkcie „Ryzyko wzmożonego nadzoru nad sektorem usług finansowych oraz bankowości w Polsce i na rynku międzynarodowym oraz zmian przepisów mających wpływ na sektor usług finansowych oraz bankowości w Polsce”), konkurencja, uwarunkowania ekonomiczne i polityczne, dostępność alternatywnych możliwości inwestowania, a także zmiany preferencji klientów Grupy w zakresie oszczędzania. Wraz z rozwojem rynków ubezpieczeń i zarządzania aktywami w Polsce i udostępnianiem innych instrumentów inwestycyjnych, część depozytów klientów Grupy może zostać przeznaczona na takie inwestycje. Jeżeli Grupie nie uda się utrzymać tempa wzrostu kwoty depozytów na odpowiednim poziomie, może nie mieć środków na sfinansowanie swojej działalności kredytowej oraz rozwój akcji kredytowej Grupy, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko nieskuteczności stosowanych przez Grupę metod zarządzania ryzykiem w zakresie ograniczania ryzyka kredytowego

Straty związane z ryzykiem kredytowym mogą powstać wskutek gorszej od oczekiwań skuteczności polityki i procedur zarządzania ryzykiem oraz metod jego oceny, stosowanych przez Grupę w celu ograniczenia ryzyka kredytowego i zabezpieczenia Grupy przed ekspozycją na ryzyko kredytowe. Do zarządzania ryzykiem Grupa wykorzystuje narzędzia ilościowe i jakościowe oraz miary ryzyka oparte o obserwowane w przeszłości zachowania rynku oraz związane z nimi dane. Stosując wspomniane narzędzia i miary Grupa może nieprawidłowo przewidzieć przyszłą ekspozycję na ryzyko, zwłaszcza w warunkach większej chwiejności rynku i spadku wycen. Biorąc pod uwagę rozszerzenie przez Grupę działalności w segmencie usług finansowych i bankowości korporacyjnej, stosowane przez Grupę systemy zarządzania ryzykiem mogą okazać się niewystarczające do zmierzenia i zarządzania ryzykiem. W efekcie może to mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko wynikające z udzielania przez Bank kredytów denominowanych w walutach obcych

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty denominowane w walutach obcych stanowiły około 27,4% wartości kredytów udzielonych klientom Grupy, z czego około 55,2% stanowiły kredyty denominowane we frankach szwajcarskich, około 42,0% kredyty denominowane w euro, a 2,8% kredyty denominowane w dolarach amerykańskich. Znaczącą część kredytów udzielanych przez Bank i denominowanych w walutach obcych stanowią kredyty hipoteczne. Łączne zadłużenie klientów z tytułu zaciągniętych kredytów denominowanych w walutach obcych wynosiło na dzień 31 grudnia 2011 r. 3.112,9 mln PLN. Zgodnie z informacjami Banku, niewielu spośród klientów detalicznych Banku, którzy zaciągnęli kredyty denominowane w walucie obcej, uzyskuje dochody w walucie kredytu, co oznacza, że kredyty te wiążą się po stronie klientów z ryzykiem walutowym w przypadku spadku wartości złotego. Na Datę Prospektu Bank nie nakłada na klientów obowiązku zabezpieczania kredytów przed ryzykiem walutowym i jest przekonany, że większość klientów nie zabezpiecza się przed ryzykiem deprecjacji złotego. Zgodnie z wymogami Rekomendacji S, badając zdolność kredytową kredytobiorcy wnioskującego o kredyt, którego wartość jest uzależniona od kursu waluty obcej, bank jest obowiązany uwzględnić ryzyko walutowe stosując, jako obowiązkowy element oceny, tzw. bufor na ryzyko kursowe. W 2011 roku złoty stracił na wartości 14,8% w stosunku do franka szwajcarskiego i 11,5% w stosunku do euro. Nie ma pewności, że złoty nie będzie dalej tracił na wartości w stosunku do tych

i innych walut obcych, w których denominowane są kredyty zaciągnięte przez klientów Banku. Z uwagi na to, że klienci Banku posiadający kredyty denominowane w walutach obcych są narażeni na ryzyko walutowe, Bank jest również narażony na wzrost ryzyka kredytowego, jeżeli zmiany kursów walut spowodują zwiększenie kosztów kredytów do poziomu, który ograniczy zdolność klientów do terminowej spłaty zaciągniętych kredytów. W 2008 roku Bank wycofał ze swojej oferty kredyty i pożyczki hipoteczne denominowane w CHF, natomiast od 1 marca 2012 roku oferta kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych w EUR została ograniczona wyłącznie do przypadków, gdy kredytobiorca uzyskuje dochody w EUR.

Oslabienie złotego może również wpłynąć na zmniejszenie poziomu zabezpieczenia hipotecznego w relacji do wartości kredytu wyrażonej w złotych polskich. Może to spowodować wzrost liczby przypadków niespłacania kredytów oraz zmniejszenie poziomu odzysków z zabezpieczeń w stosunku do wartości kredytu, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niezrealizowania przez Grupę jej strategii

Grupa może nie zrealizować swojej strategii w najbliższych latach, w tym w szczególności z powodu potencjalnych trudnych warunków rynkowych oraz przeszkód natury prawnej i regulacyjnej, które w połączeniu z dużą konkurencją ze strony innych podmiotów finansowych mogą doprowadzić do utraty przez Grupę jej pozycji rynkowej. Ponadto, Grupa może nie być zdolna do realizacji w pełni swojej strategii ze względu na mniejsze niż przewidywane wewnętrzne zdolności operacyjne, jak również pozyskanie istotnie niższych niż zakładane wpływów z emisji Akcji Oferowanych. Niezrealizowanie strategii może nastąpić również w wyniku wystąpienia siły wyższej. Wystąpienie któregokolwiek z powyższych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niewykorzystania przez Bank wpływów z emisji Akcji Oferowanych w przewidywany sposób

Bank zamierza przeznaczyć wpływy z emisji Akcji Oferowanych na realizację rozwoju w obszarze klientów korporacyjnych, przyrost akcji kredytowej w segmencie mikroprzedsiębiorstw oraz klienta indywidualnego, rozszerzenie współpracy z podmiotami z segmentu finansów publicznych oraz rozwój działalności DM BOŚ. Na realizację tych celów może wpłynąć szereg czynników, na które Bank nie ma wpływu, do których należą w szczególności: sytuacja ekonomiczna sektora bankowego, działania podejmowane przez konkurentów Banku, zmiany w zakresie przepisów lub regulacji, decyzje podejmowane przez organy administracji (KNF, NBP), dostęp do źródeł finansowania czy też siła wyższa. Nie ma pewności, że wyżej wymienione czynniki nie wpłyną na realizację niektórych lub wszystkich elementów strategii, na które mają zostać przeznaczone wpływy z Oferty oraz że nie dojdzie do ograniczenia lub zaniechania wykorzystania wpływów z Oferty na te cele, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niekorzystnego wpływu obniżenia cen nieruchomości mieszkalnych lub komercyjnych na wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Banku

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość kredytów i pożyczek na cele mieszkaniowe brutto stanowiła 84,0% łącznej wartości brutto portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom detalicznym. Kredyty i pożyczki, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, są zabezpieczone rzeczowo hipoteką ustanowioną na nieruchomości. Wartość aktywów (na które składają się lokale mieszkalne lub komercyjne) obciążonych hipoteką i stanowiących zabezpieczenie dla portfela kredytowego Banku może ulec obniżeniu z powodów znajdujących się poza kontrolą Banku, w tym w wyniku czynników makroekonomicznych. Jakiegokolwiek obniżenie wartości takiego zabezpieczenia obniży wartość środków, jakie Bank mógłby odzyskać w procesie egzekucji zabezpieczenia, i może spowodować wzrost ryzyka kredytowego oraz zwiększyć straty ponoszone przez Bank. Ponadto, Bank może nie posiadać bieżących danych dotyczących wartości nieruchomości obciążonych hipoteką stanowiących zabezpieczenie i może nie być w stanie należycie ocenić utraty wartości kredytów w taki sposób zabezpieczonych. Wystąpienie któregokolwiek z powyższych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niesprzyjających zmian parametrów rynkowych niekorzystnie wpływających na wartość portfeli księgi handlowej Grupy

W skład księgi handlowej Grupy wchodzi zbywalne instrumenty finansowe, których bieżąca wycena jest uzależniona od szeregu parametrów takich jak kursy walut, stopy procentowe, ceny akcji, wartości indeksów giełdowych, ceny instrumentów pochodnych oraz inne czynniki. Ponieważ parametry wskazane w zdaniu poprzedzającym podlegają ciągłym wahaniom

w wyniku oddziaływania sił rynkowych, wyceny instrumentów finansowych podlegają również stosownym zmianom, co może niekorzystnie wpłynąć na niezrealizowany wynik z tych instrumentów. Wystąpienie któregoś z powyższych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niekorzystnego wpływu cen polskich dłużnych papierów skarbowych na wartość portfela papierów wartościowych Grupy

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Grupa posiadała dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa jedynie w portfelu inwestycyjnym. Dłużne papiery skarbowe stanowiły 53,0% portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych Grupy dostępnych do sprzedaży. Spadek ceny takich papierów dłużnych może być skutkiem czynników pozostających poza kontrolą Grupy, do których należą w szczególności: (i) wzrost podaży takich papierów na rynku (zwiększona emisja przez Skarb Państwa bądź zwiększona sprzedaż przez inwestorów), (ii) wzrost stóp procentowych w Polsce, (iii) spadek ratingu polskiego długu. Spadek cen polskich dłużnych papierów skarbowych może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko obniżenia ratingu Banku skutkującego zwiększeniem kosztów finansowania

Rating (w ramach jego poszczególnych rodzajów przyznanych przez daną agencję ratingową) wpływa na warunki, w szczególności na koszty, pozyskiwania finansowania przez Bank. Obniżenie ratingu Banku może skutkować wzrostem kosztów związanych z transakcjami na rynku międzybankowym i może mieć niekorzystny wpływ na płynność i pozycję konkurencyjną Banku, naruszyć zaufanie do Banku, zwiększyć koszty finansowania kredytów, a także pogorszyć marże odsetkowe i rentowność Banku, co w rezultacie może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko awarii systemów komputerowych Grupy lub złamania ich zabezpieczeń

Grupa jest w istotnym stopniu uzależniona od systemów informatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem systemów wykorzystywanych w działalności podstawowej Grupy. Jakikolwiek awarie, przerwy lub złamanie zabezpieczeń systemów informatycznych Grupy może skutkować zakłóceniami w procesie zarządzania ryzykiem, w obsłudze depozytów lub systemów służących do rozpatrywania wniosków kredytowych, a także może prowadzić do błędów w systemach księgowych Grupy.

Nieprawidłowe działanie systemów informatycznych Grupy w przypadku ich awarii może uniemożliwić Grupie terminowe realizowanie niektórych zleceń klientów, może skutkować utratą klientów przez Grupę oraz odpowiedzialnością Grupy wobec klientów z tytułu strat poniesionych przez nich w rezultacie takiego nieprawidłowego działania systemów informatycznych Grupy. W odniesieniu do podmiotów zewnętrznych Grupa jest narażona na ryzyko awarii, przerw bądź zakłóceń systemów informatycznych podmiotów zewnętrznych, którym Grupa powierza wykonywanie części czynności w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych bądź wykonywanie czynności w innym zakresie, a także ryzyko, że podmiot zewnętrzny będący stroną umowy o świadczenie usług informatycznych taką umowę wypowie.

Wystąpienie któregoś z powyższych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko związane ze zlecaniem przez Grupę niektórych swoich czynności podmiotom zewnętrznym (outsourcing)

Grupa zleca niektóre ze swoich czynności podmiotom zewnętrznym (outsourcing). Outsourcing obejmuje w szczególności obsługę bankomatów i czynności odnoszące się do obsługi obrotu gotówkowego (ang. *cash processing*), czynności informatyczne i przetwarzanie transakcji dokonywanych kartami płatniczymi. Ryzyka związane z outsourcingiem mogą być wynikiem niewłaściwej jakości usług świadczonych przez podmioty zewnętrzne i mogą prowadzić do błędów operacyjnych lub mogą skutkować utratą reputacji przez Grupę.

Grupa korzysta także z usług podmiotów zewnętrznych na potrzeby windykacji należności od swoich klientów.

Z uwagi na powyższe, Grupa może być narażona na ryzyko odpowiedzialności wobec klientów i utraty reputacji, jeżeli podmioty te nie świadczą swoich usług należyście, w szczególności świadczą je z naruszeniem przepisów prawa, regulacji i standardów bankowych, regulacji i standardów dotyczących działalności maklerskiej lub też jeżeli podejmują nienależyte działania, które mogą skutkować naruszeniem praw osób trzecich.

Wystąpienie któregoś z powyższych czynników może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niespełnienia przez Grupę wymogów dotyczących minimalnego współczynnika wypłacalności i innych współczynników adekwatności kapitałowej Grupy

Na mocy przepisów Prawa Bankowego (art. 128 ust. 1 pkt 3) Bank jest zobowiązany do utrzymywania współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się do utrzymania współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej 12%. Wypełnienie przez Bank wymagań w zakresie adekwatności kapitałowej może być uzależnione od działania szeregu czynników, w tym:

- zwiększenia poziomu aktywów Banku ważonych ryzykiem w wyniku szybkiego rozwoju jego działalności;
- niepowodzenia w zakresie odpowiedniego zwiększenia kapitałów Banku;
- strat wynikających z pogorszenia jakości aktywów Banku, a także strat poniesionych z innych powodów;
- spadku wartości portfela papierów wartościowych Banku; oraz
- zmian w zasadach rachunkowości lub przepisach związanych z obliczaniem współczynnika wypłacalności banków.

Bank może być także zmuszony do pozyskania dodatkowego kapitału w przyszłości w celu utrzymania współczynnika wypłacalności powyżej wymaganych poziomów minimalnych. Zdolność Banku do pozyskania dodatkowego kapitału może być ograniczona przez działanie szeregu czynników, w tym:

- finansowe warunki, strategię i decyzje podjęte przez akcjonariuszy Banku;
- przyszłą pozycję finansową Banku, jego wyniki operacyjne i osiągnięte przepływy pieniężne;
- obowiązek uzyskania zgód organów nadzoru;
- rating Banku;
- wymagania związane z ryzykiem operacyjnym;
- ogólne warunki rynkowe dla pozyskiwania kapitału przez banki komercyjne i inne instytucje finansowe; oraz
- krajowe i zagraniczne warunki ekonomiczne, polityczne i inne.

W przypadku konieczności pozyskania przez Bank w przyszłości dodatkowego kapitału nie można mieć pewności, że Bank będzie w stanie pozyskać taki kapitał na korzystnych warunkach i w oczekiwanym terminie, bądź też że Bank będzie w ogóle w stanie pozyskać taki kapitał.

Dodatkowo należy wskazać, iż także DM BOŚ ma obowiązek spełniać wymogi dotyczące utrzymania odpowiednich współczynników adekwatności kapitałowej określone w Ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Wzrost skali działalności DM BOŚ, w szczególności w zakresie transakcji generujących ryzyka rynkowe, może powodować wzrost wymogu kapitałowego, co może skutkować spadkiem współczynnika wypłacalności Grupy.

Naruszenie obowiązujących przepisów dotyczących minimalnego poziomu współczynnika wypłacalności i innych współczynników adekwatności kapitałowej może spowodować narażenie Grupy na sankcje administracyjne, które mogą przyczynić się do wzrostu kosztów operacyjnych Grupy lub prowadzić do utraty jej reputacji, co w konsekwencji może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko złożonych procedur w zakresie ustanowienia hipoteki i egzekucji wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie

Hipoteki w Polsce są skutecznie ustanowione poprzez wpis w księdze wieczystej prowadzonej przez sądy rejonowe właściwe ze względu na miejsce położenia nieruchomości. Procedura ustanowienia zabezpieczenia w drodze wpisu hipoteki do księgi wieczystej może być kosztowna i długotrwała, przy czym czas trwania procesu może istotnie różnić się w zależności od siedziby sądu prowadzącego daną księgę wieczystą. Dodatkowo, procedura ta jest sformalizowana, a sąd może odmówić wpisu hipoteki nawet w przypadku drobnych błędów we wniosku o wpis. Stwarza to dodatkowe ryzyko dla banków w Polsce, ponieważ udzielają one kredytów przed dokonaniem wpisu hipoteki do księgi wieczystej, co oznacza, że w okresie przejściowym poprzedzającym wpis hipoteki do księgi wieczystej wierzytelności banków wynikające z tych kredytów nie są zabezpieczone hipotecznie. W celu ograniczenia ryzyka związanego z udzielaniem kredytów, w ramach których przysługujące bankom wierzytelności nie są zabezpieczone hipotecznie w momencie ich udzielenia, banki zabezpieczają się poprzez

ustanowienie tymczasowo, tj. do czasu wpisu hipoteki w księdze wieczystej, innej formy zabezpieczenia wskazanej przez kredytobiorcę lub wykupując na koszt banku ubezpieczenie pomostowe takiego kredytu. Ponadto banki wymagają przedstawienia im złożonego przez kredytobiorcę opłaconego wniosku (z prezentatą sądu) o wpis hipoteki przez sąd. Takie tymczasowe zabezpieczenie może być jednak niewystarczające w przypadku pogorszenia sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń, a bank może zostać narażony na ryzyko niewypłacalności takiego zakładu ubezpieczeń. Jeżeli kredytobiorca nie wywiąże się z zobowiązań wynikających z udzielonego mu kredytu przed wpisem hipoteki do księgi wieczystej, wierzytelność Banku z tytułu udzielonego kredytu nie będzie zabezpieczona hipotecznie i nie będzie możliwa jej egzekucja z nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie rzeczowe, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko skomplikowanych i czasochłonnych procesów egzekucji zabezpieczeń kredytów bankowych

Pomimo tego, że większość kredytów udzielanych przez Bank jest zabezpieczona w różnej formie, prowadzenie egzekucji z ustanowionych zabezpieczeń może być czasochłonne i trudne. W szczególności procedury sprzedaży nieruchomości lub innych form egzekucji z zabezpieczeń mogą trwać długo, a ich praktyczna realizacja może być utrudniona. Opóźnienia w egzekucji lub niezdolność do egzekucji mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko zmniejszenia udziału największych akcjonariuszy Banku w kapitale zakładowym lub ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku po przeprowadzeniu Oferty Publicznej

Na Datę Prospektu największymi akcjonariuszami Banku, posiadającymi akcje Banku w liczbie nakładającej na nich obowiązki notyfikacyjne przewidziane w art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej, są podmioty kontrolowane przez Skarb Państwa: (i) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który posiada akcje reprezentujące 79,10% kapitału zakładowego Banku i uprawniające do 79,10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu oraz (ii) Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”, które posiada akcje reprezentujące 5,98% kapitału zakładowego Banku i uprawniające do 5,98% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zbycie przez te podmioty części pakietu akcji bądź wszystkich akcji Banku będących w ich posiadaniu po przeprowadzeniu Oferty Publicznej bądź zmniejszenie udziału tych podmiotów w kapitale zakładowym Banku lub ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku po przeprowadzeniu Oferty Publicznej w następstwie zdarzeń innych niż zbycie akcji przez te podmioty, może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko braku decydującego wpływu nabywców Akcji Oferowanych na decyzje korporacyjne Banku

Na Datę Prospektu NFOŚiGW posiada 12.951.960 Akcji reprezentujących 79,10% kapitału zakładowego Banku, co daje NFOŚiGW prawo do wykonywania 79,10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zakładając subskrypcję wszystkich Akcji Oferowanych przez podmioty inne niż NFOŚiGW, po przeprowadzeniu Oferty pakiet akcji NFOŚiGW będzie reprezentował 56,62% kapitału zakładowego Banku, co da NFOŚiGW prawo do wykonywania 56,62% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. W rezultacie, NFOŚiGW będzie w stanie wykonywać kontrolę korporacyjną nad Bankiem z tytułu udziału w kapitale zakładowym Banku i w związku z posiadaną liczbą głosów na Walnym Zgromadzeniu. W szczególności, dzięki posiadaniu większości głosów na Walnym Zgromadzeniu NFOŚiGW będzie mógł wywierać decydujący wpływ na decyzje w zakresie istotnych spraw korporacyjnych takich jak: podział zysku, wypłata dywidendy, powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz inne czynności, które zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych wymagają bezwzględnej lub zwykłej większości głosów na Walnym Zgromadzeniu. Oprócz tego, NFOŚiGW posiada wystarczającą liczbę głosów do powołania większości członków Rady Nadzorczej, która z kolei powołuje członków Zarządu. W związku z tym, NFOŚiGW może sprawować znaczącą kontrolę korporacyjną nad działaniami Banku.

Czynniki ryzyka związane z uwarunkowaniami makroekonomicznymi

Ryzyko negatywnego wpływu na gospodarkę europejską i światową zdarzeń gospodarczych o charakterze globalnym i postrzegania ryzyka z nimi związanego

Warunki makroekonomiczne i sytuacja na rynku finansowym wpływają na działalność Grupy i jej wyniki. Począwszy od 2008 roku gospodarka światowa znajduje się w jednym z najpoważniejszych kryzysów od ponad 80 lat. Wiele rozwiniętych gospodarek doświadczyło recesji, a w wielu gospodarkach zaliczanych do rynków wschodzących, w tym w Polsce, tempo rozwoju gospodarczego uległo znacznemu spowolnieniu i obecnie powszechnie oczekuje się trwale niższej dynamiki wzrostu

gospodarki światowej w porównaniu z okresem sprzed kryzysu. W warunkach kryzysu finansowego nastąpił wzrost awersji do ryzyka, przejawiający się w szczególności utratą zaufania do instytucji finansowych, ograniczeniem dostępu do finansowania na rynku międzybankowym i do innych form finansowania, oraz obniżenie wartości akcji na rynkach papierów wartościowych. Takie okoliczności wywołały zakłócenia na rynkach finansowych na całym świecie w zakresie płynności i pozyskiwania finansowania w ramach międzynarodowego systemu finansowego. Dostęp do kapitału i rynków kredytowych oraz innych możliwych form finansowania został zasadniczo ograniczony, a koszty pozyskiwania finansowania istotnie wzrosły. Braki w zakresie płynności lub finansowania, jak również wysoka zmienność cen w ramach różnych klas aktywów spowodowała, że instytucje finansowe znalazły się pod istotną presją. Dzięki podjętym nadzwyczajnym działaniom w zakresie polityki gospodarczej w gospodarkach rozwiniętych (znaczące rozluźnienie polityki pieniężnej banków centralnych, programy rządowe stymulujące popyt, dokapitalizowanie banków ze środków publicznych) sytuacja sektora finansowego poprawiała się od drugiej połowy 2009 roku. Jednocześnie jednak od drugiej połowy 2010 roku w następstwie kryzysu zadłużenia tzw. krajów peryferyjnych strefy euro odnotowano ponowny wzrost ryzyka dla stabilności europejskiego sektora finansowego oraz spowolnienie wzrostu gospodarczego. Nasilenie tych obaw było obserwowane w trakcie 2011 roku, wyrażające się w szczególności w obniżeniu ratingu szeregu państw strefy euro pod koniec 2011 i na początku 2012 roku. Utrzymujący się wyższy poziom globalnej premii za ryzyko, ograniczony dostęp do kapitału i rynków kredytowych oraz podwyższony koszt pozyskiwanego finansowania mogą skutkować wzrostem kosztów finansowania działalności Grupy. Utrzymywanie się niekorzystnych okoliczności i tendencji, o których mowa powyżej, może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko wpływu na Grupę uwarunkowań ekonomicznych w Polsce

Grupa prowadzi działalność w Polsce, gdzie znajdują się jej klienci. Polska gospodarka pozostaje wrażliwa na zmiany globalnej sytuacji makroekonomicznej i niekorzystne tendencje na międzynarodowych rynkach finansowych. Począwszy od 2009 roku w konsekwencji globalnego kryzysu gospodarczego wzrost PKB Polski uległ spowolnieniu (z ponad 6% w latach 2006-2007 do 1,6% w roku 2009, 3,9% w roku 2010 i 4,3% w roku 2011), skutkując pogorszeniem sytuacji na rynku pracy i wzrostem bezrobocia (z 9,5% w grudniu 2008 roku do 12,5% w grudniu 2011 roku, źródło: GUS). Wzrastająca stopa bezrobocia i wolniejszy wzrost gospodarczy przyczyniły się do spowolnienia akcji kredytowej w polskich bankach w porównaniu z tempem wzrostu notowanych w latach 2007-2008. Możliwe pogorszenie sytuacji dochodowej gospodarstw domowych i sytuacji na rynku pracy, pogorszenie perspektyw popytowych oraz niepewność co do warunków gospodarczych (skutkujące ograniczeniem inwestycji przedsiębiorstw) mogą skutkować ograniczeniem popytu na produkty kredytowe Banku skierowane do segmentu klientów detalicznych i korporacyjnych. Pogorszenie sytuacji na globalnych rynkach finansowych może skutkować ograniczeniem dostępności lub wzrostem ceny finansowania dla sektora bankowego i znaczącym wzrostem konkurencji na rynku depozytów klientów. Pogorszenie sytuacji gospodarczej (w tym wzrost stopy bezrobocia) oraz zawirowania na rynku finansowym (między innymi walutowym) mogą mieć niekorzystny wpływ na sytuację finansową kredytobiorców Banku i ich zdolność obsługi i spłaty kredytów, a w konsekwencji skutkować wzrostem kwoty kredytów i pożyczek, w przypadku których wykazano utratę wartości i wystąpieniem strat z tytułu utraty wartości. W warunkach istniejącej niepewności rynkowej, niepewności co do warunków gospodarczych wartość aktywów stanowiących zabezpieczenie kredytów udzielonych przez Bank, w tym nieruchomości stanowiących takie zabezpieczenie, może znacząco obniżyć się. Ponadto, znacząco obniżyła się i należy spodziewać się dalszego obniżenia poziomu tolerancji klientów na ryzyko związane z inwestycjami w papiery wartościowe bądź jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, co może także negatywnie wpłynąć na wpływy dla Grupy z tytułu opłat i prowizji. Utrzymywanie się niekorzystnych okoliczności i tendencji, o których mowa powyżej, może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko czynników znajdujących się poza kontrolą Grupy oraz ich negatywnego wpływu na Grupę

Katastrofy naturalne, ataki terrorystyczne i działania wojenne oraz podejmowanie działań w odpowiedzi na takie akty, jak również przypadki siły wyższej, których nie obejmują ubezpieczenia wykupione przez Grupę, mogą doprowadzić do gospodarczej i politycznej niepewności, która może negatywnie wpłynąć na warunki ekonomiczne w Polsce, a w rezultacie niekorzystnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Czynniki ryzyka związane z otoczeniem prawnym i regulacyjnym

Ryzyko niejasności interpretacji polskich przepisów i regulacji lub ich zmian

Bank i jego podmioty zależne (z wyjątkiem BOS Finance) zostały utworzone i prowadzą działalność według przepisów polskiego prawa. Polski system prawny opiera się na ustawach uchwalanych przez parlament. Znacząca liczba przepisów dotyczących emisji i prowadzenia obrotu papierami wartościowymi, praw akcjonariuszy, inwestycji zagranicznych, spraw związanych z prowadzeniem działalności przez spółkę oraz zasadami ładu korporacyjnego, handlem, podatkami i działalnością gospodarczą może zostać zmieniona. Regulacje te również podlegają różnym interpretacjom i mogą być niekonsekwentnie stosowane. Ponadto, nie wszystkie orzeczenia sądów są publikowane w oficjalnych zbiorach orzeczeń i nie są wiążące w innych sprawach. Grupa nie może zagwarantować, że jej interpretacja polskich regulacji prawnych nie zostanie podważona, a każdy przypadek zakwestionowania może spowodować nałożenie na podmioty z Grupy grzywny lub kary, lub zmusić te podmioty do zmiany swoich praktyk, a wszystkie te czynniki mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niejasności interpretacji polskich przepisów prawa podatkowego lub ich zmian

Działalność Grupy podlega licznym regulacjom prawnym oraz jest uzależniona od stanowisk organów stosujących w Polsce prawo (przede wszystkim sądów i organów administracji). Przepisy prawa podlegają w Polsce częstym i istotnym zmianom. Ponadto, praktyka organów stosujących prawo nie jest utrwalona.

Powyższe dotyczy w szczególności prawa podatkowego. Działalność zarówno Banku, jak i całej Grupy, pozostaje pod silnym wpływem zmian w zakresie prawa podatkowego. Polski system podatkowy podlega częstym zmianom wynikającym zarówno z potrzeby dostosowania tych regulacji do wymogów wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej, jak i bieżących potrzeb gospodarczych oraz politycznych. Rodzaj i zakres takich zmian, a także trudności interpretacyjne związane ze stosowaniem prawa podatkowego, utrudniają zarówno codzienną działalność, jak i właściwe planowanie podatkowe. Dynamika zmian powoduje, że w rezultacie niejednokrotnie brak jest w bieżącej działalności odniesienia do utrwalonych regulacji, bądź jednoznacznej i utrwalonej praktyki. Powoduje to niepewność co do prawidłowości stosowania przez Grupę prawa w codziennej działalności i niesie ze sobą ryzyko błędów, co może negatywnie wpłynąć na wyniki działalności Grupy.

Niektóre z polskich przepisów podatkowych są niejednoznaczne i często brakuje spójnej i jednolitej interpretacji lub spójnej i jednolitej praktyki ze strony organów podatkowych. Ze względu na różne interpretacje prawa podatkowego, ryzyko związane z właściwym stosowaniem prawa podatkowego w Polsce może być większe niż w innych systemach prawnych na rynkach bardziej rozwiniętych. W efekcie, Grupa ponosi ryzyko, że jej działalność w wybranych obszarach może być niedostosowana do zmieniających się regulacji oraz zmiennej praktyki w zakresie ich stosowania. Również w związku z rozbieżnościami w praktyce stosowania prawa podatkowego, w konkretnych sprawach istnieje ryzyko wydawania przez poszczególne organy decyzji i orzeczeń sprzecznych ze sobą i w dużej mierze nieprzewidywalnych. W przypadku decyzji i orzeczeń niekorzystnych dla Grupy mogą one mieć znaczący negatywny wpływ na działalność, plany rozwoju, sytuację prawną, kondycję finansową, przychody, zysk i inne parametry ekonomiczne działalności Grupy.

Ryzyko sporów z organami podatkowymi w związku z interpretacjami podatkowymi

W ocenie Banku, rozliczenia podatkowe Grupy nie powinny prowadzić do powstania zaległości podatkowych w zakresie prowadzonej działalności. Tym niemniej, nie można wykluczyć ryzyka pojawienia się sporów z organami podatkowymi, które mogą skutkować ewentualnymi korektami deklarowanych podstaw opodatkowania, a w konsekwencji stwierdzeniem istnienia zaległości podatkowych, w szczególności w związku z wydaniem niekorzystnych dla Grupy interpretacji prawa podatkowego lub ich późniejszą zmianą na niekorzyść Grupy. Również w odniesieniu do ubiegłych lat mogą powstać wątpliwości na tle stosowanych dotychczas zasad w konsekwencji negatywnych stanowisk organów oraz negatywnego wyniku postępowań odwoławczych w tym zakresie przed organami podatkowymi oraz sądami administracyjnymi. Dotyczy to m.in. toczących się postępowań w zakresie wydawania indywidualnych interpretacji przepisów prawa podatkowego. Nie można zagwarantować, iż polskie organy podatkowe nie dokonają odmiennej, niekorzystnej interpretacji przepisów podatkowych dla Grupy, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Takie samo ryzyko dotyczy sporów z organami podatkowymi w zakresie oceny skutków podatkowych poszczególnych zdarzeń, zarówno już dokonanych, jak i planowanych, w przypadku podjęcia kontroli w wybranych przez organy podatkowe obszarach rozliczeń podatkowych. W szczególności, nie można wykluczyć ryzyka kwestionowania przez organy podatkowe

przyjętych zasad rozliczeń w zakresie podatku dochodowego oraz podatku od towarów i usług, co mogłoby mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko cen transferowych

Bank i podmioty powiązane z Bankiem dokonywały i nadal dokonują transakcji pomiędzy sobą. Transakcje te dotyczą finansowania oraz świadczenia usług. Bank nie może wykluczyć potencjalnych sporów z organami podatkowymi na tym tle. Wpływać na to mogą, między innymi, dynamiczne zmiany warunków rynkowych oddziaływujące na kalkulację cen stosowanych w przypadku takich transakcji, w przypadku gdyby nie zostały odpowiednio i na czas uwzględnione. W rezultacie, nie można wykluczyć ryzyka zakwestionowania przez organy podatkowe rynkowości zastosowanych cen oraz prawidłowości sporządzonej dokumentacji cen transferowych (ewentualnie jej poszczególnych elementów). Okoliczności te mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko związane z postępowaniami sądowymi, administracyjnymi oraz innymi postępowaniami i sporami

W związku z prowadzoną działalnością, przeciwko podmiotom z Grupy mogą być wszczęte postępowania sądowe, administracyjne lub inne postępowania, przez klientów, pracowników, akcjonariuszy lub inne osoby. Na Datę Prospektu Bank nie jest w stanie określić wyniku takich postępowań sądowych oraz innych postępowań, lub też określić ich ilościowo. Strony wszczynające postępowania przeciwko podmiotom z Grupy mogą żądać zapłaty znaczących kwot lub takich kwot, które nie są na Datę Prospektu możliwe do określenia, jak też żądać innego sposobu zaspokojenia roszczeń, co może wpłynąć na zdolność Grupy do prowadzenia przez nią działalności, a wielkość potencjalnych kosztów wynikających z takich postępowań może być trudna do określenia przez dłuższy czas. Także koszty obrony związane z postępowaniami mogą być znaczące. Takim sprawom sądowym toczącym się przeciwko podmiotom z Grupy może towarzyszyć także negatywny rozgłos, mogący zaszkodzić reputacji Grupy, niezależnie od tego, czy domniemane zarzuty są prawdziwe i niezależnie od poniesienia odpowiedzialności przez Grupę. W związku z tym postępowania sądowe, administracyjne lub inne postępowania mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

W toku ostatnio przeprowadzonej inspekcji KNF zidentyfikował, a w ewentualnych przyszłych inspekcjach KNF może zidentyfikować, kwestie, które, o ile nie zostaną właściwie uwzględnione, mogą narazić Bank na sankcje, grzywny lub inne kary

W związku z przeprowadzoną w 2010 roku kompleksową kontrolą Banku, w dniu 29 października 2010 r. Urząd KNF skierował do Banku zalecenia i uwagi pokontrolne. Urząd KNF wskazał na uchybienia i nieprawidłowości dotyczące zarządzania ryzykiem, strategii działalności i organizacji Banku, systemu informacji zarządczej, systemu kontroli wewnętrznej i funkcjonowania komórki ryzyka. W wystąpieniu pokontrolnym (pismo z dnia 28 stycznia 2011 r.) Bank został ukarany upomnieniem. Urząd KNF sformułował również listę zaleceń dotyczących jakości aktywów, płynności, zarządzania ryzykiem, przepływu informacji, reorganizacji w obszarze zarządzania, podziału obowiązków oraz audytu wewnętrznego. W przypadku nieusunięcia przez Bank nieprawidłowości odnotowanych przez Urząd KNF lub w przypadku stwierdzenia przez Urząd KNF, w toku przyszłych inspekcji, dalszych nieprawidłowości, których Bank nie usunie, Bank i pozostałe podmioty z Grupy mogą być narażone na sankcje, grzywny i inne kary przewidziane w przepisach Prawa Bankowego, w szczególności KNF może: (i) wystąpić do właściwego organu Banku z wnioskiem o odwołanie prezesa, wiceprezesa lub innego członka Zarządu bezpośrednio odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości, (ii) zawiesić w czynnościach członków Zarządu, o których mowa w punkcie (i), do czasu podjęcia uchwały w sprawie wniosku o ich odwołanie przez Radę Nadzorczą na najbliższym posiedzeniu, (iii) ograniczyć zakres działalności Banku lub jego jednostek organizacyjnych, (iv) nałożyć na Bank karę finansową w wysokości do 10% przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym, a w przypadku braku takiego sprawozdania – karę finansową w wysokości do 10% prognozowanego przychodu określonego na podstawie sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, nie większą jednak niż 10 mln PLN, (v) uchylić zezwolenie na utworzenie Banku i podjąć decyzję o likwidacji Banku. Szczegółowe informacje na temat kontroli Banku, o której mowa powyżej, zostały zamieszczone w rozdziale „Opis działalności – Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe – Kontrola Urzędu KNF przeprowadzona w Banku w 2010 roku”.

Ryzyko znaczących wpłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego dokonywanych przez Bank lub wpłat na rzecz systemu rekompensat tworzonego przez KDPW dokonywanych przez DM BOS

Zgodnie z przepisami Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym Bank jest objęty obowiązkowym systemem gwarantowania depozytów. Bank jest obowiązany do wniesienia wkładu do funduszu gwarantującego depozyty. Jeżeli jakkolwiek podmiot objęty

systemem gwarantowania depozytów ogłosi upadłość, pozostali członkowie mogą być zobowiązani do dokonania dodatkowych płatności przeznaczonych na pokrycie zobowiązań takiego podmiotu w stosunku do deponentów. Wielkość wpłat jest określana proporcjonalnie do wielkości funduszu ochrony środków gwarantowanych, utworzonego przez każdego członka systemu.

Ponadto, DM BOŚ na podstawie Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi jest uczestnikiem obowiązkowego systemu rekompensat tworzonego przez KDPW. W przypadku, gdy suma roszczeń inwestorów z tytułu rekompensat przekroczy wysokość środków zgromadzonych w systemie rekompensat i należnych, a jeszcze niewpłaconych rat na poczet rocznych wpłat za dany rok kalendarzowy, kwota rocznych wpłat, które powinny zostać wpłacone do systemu w tym roku kalendarzowym, może zostać podwyższona zgodnie z postanowieniami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Wszelkie płatności uiszczane przez Bank i pozostałych członków Grupy mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyko niemożności wyegzekwowania przez inwestorów orzeczeń sądów zagranicznych przeciwko Grupie

Bank i jego podmioty zależne (z wyjątkiem BOS Finance) są podmiotami utworzonymi i działającymi zgodnie z przepisami prawa polskiego, a przeważająca większość ich aktywów znajduje się na terytorium Polski. Inwestorzy z UE mogą egzekwować w Polsce dowolne orzeczenie wydane przez sąd w państwie członkowskim UE, ponieważ w Polsce, będącej państwem członkowskim UE, stosuje się bezpośrednio przepisy Rozporządzenia Rady (WE) Nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. Inwestorzy spoza UE mogą napotkać trudności przy próbach egzekwowania w polskich sądach orzeczeń wydanych przez sądy zagraniczne. Zasadniczo orzeczenia sądów zagranicznych w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa i mogą być egzekwowane w Polsce zgodnie z ogólnymi przepisami Kodeksu Postępowania Cywilnego. Wykonanie orzeczeń sądów zagranicznych w Polsce może nastąpić, między innymi o ile orzeczenia sądów zagranicznych są prawomocne w ich pierwotnej jurysdykcji i nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami polskiego systemu prawnego. Grupa nie ma wpływu na skuteczność wykonania orzeczeń sądów zagranicznych w Polsce z uwagi na bezwzględnie wiążący status przepisów regulujących te kwestie. Nie można zapewnić, że wszystkie warunki dotyczące wykonania w Polsce orzeczeń sądów zagranicznych zostaną spełnione lub iż dane orzeczenie będzie wykonalne w Polsce.

Ryzyko związane z decyzjami organów antymonopolowych

Działalność Grupy powinna być prowadzona w sposób zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony konkurencji i konsumentów. Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji i Konsumentów Prezes UOKiK jest uprawniony do wydania decyzji stwierdzającej, że dany przedsiębiorca jest uczestnikiem porozumienia, którego celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji. Ponadto, Prezes UOKiK może zarzucić przedsiębiorcom posiadającym pozycję dominującą na rynku jej nadużywanie. Stwierdzając istnienie takich praktyk, Prezes UOKiK może nakazać zaprzestanie ich stosowania, a także nałożyć karę pieniężną.

Ponadto Prezes UOKiK może stwierdzić, że przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów (między innymi poprzez przekazywanie klientom nieprawdziwych informacji, stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych oraz niedozwolonych postanowień umownych, wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK). W konsekwencji, Prezes UOKiK może nakazać zaniechanie ich stosowania i nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną (zasadniczo do 10% przychodów uzyskanych w roku poprzedzającym rok nałożenia kary), a także innego rodzaju sankcje, które mogą mieć niekorzystny wpływ na działalność, wyniki działalności lub sytuację finansową Grupy. Każdy potencjalny spór z Prezesem UOKiK odnoszący się do decyzji w powyższych sprawach może skutkować postępowaniem sądowym przed właściwym polskim sądem, który może utrzymać taką decyzję w mocy lub ją uchylić. Prezes UOKiK (a także organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów oraz każdy, kto według oferty mógłby zawrzeć umowę zawierającą dane postanowienie) może także wnieść powództwo o stwierdzenie, że dane postanowienie wzoru umowy, w tym także taryfy opłat i prowizji stosowanej przez danego przedsiębiorcę, jest niedozwolone. Jeżeli wskutek wydania prawomocnego wyroku dane postanowienie wzoru umowy zostanie uznane za niedozwolone, wówczas taka klauzula lub standardowe postanowienie zostaje wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Po wpisaniu do wspomnianego rejestru klauzula lub standardowe postanowienie uznane za niedozwolone nie może być stosowane przez żaden podmiot prowadzący działalność w Polsce.

W przypadku podejrzenia istnienia naruszeń, które mogą mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi UE, zastosowanie znajdują bezpośrednio przepisy traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i pozostałych aktów prawa wspólnotowego, a organem właściwym do ich egzekwowania jest Komisja Europejska lub Prezes UOKiK. W ramach swoich

uprawnień Komisja Europejska lub Prezes UOKiK mogą uznać, że dane działanie przedsiębiorcy stanowi zakazaną praktykę ograniczającą konkurencję i tym samym stanowi nadużycie pozycji rynkowej lub naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, oraz zakazać ich stosowania lub też zastosować inne sankcje przewidziane w przepisach prawa wspólnotowego lub Ustawie o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, co może mieć niekorzystny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Czynniki ryzyka związane z Ofertą

Ryzyko niedojścia do skutku emisji Akcji Oferowanych

Emisja Akcji Oferowanych nie dojdzie do skutku w przypadku, gdy: (i) żadna z Akcji Oferowanych nie zostanie objęta zapisem i właściwie opłacona w okresie subskrypcji; (ii) Zarząd nie zgłosi do właściwego sądu Uchwały Emisyjnej w terminie dwunastu miesięcy od dnia zatwierdzenia Prospektu oraz nie później niż po upływie jednego miesiąca od dnia przydziału Akcji Oferowanych; (iii) zostanie wydane prawomocne orzeczenie sądu odmawiające zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji Akcji Oferowanych. W przypadku określenia przez Zarząd, na podstawie upoważnienia wynikającego z przepisów art. 432 § 4 KSH oraz postanowień Uchwały Emisyjnej, ostatecznej liczby Akcji Oferowanych będących przedmiotem Oferty Publicznej, emisja Akcji Oferowanych nie dojdzie do skutku również w przypadku nieobjęcia Akcji Oferowanych w liczbie określonej przez Zarząd.

Zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji Akcji Oferowanych zależy również od złożenia przez Zarząd oświadczenia, w którym określi on kwotę podwyższenia kapitału zakładowego Banku na podstawie liczby Akcji Oferowanych objętych ważnymi zapisami. Oświadczenie Zarządu powinno określać wysokość objętego kapitału zakładowego z zachowaniem warunków określonych w Uchwale Emisyjnej. Niezłożenie przez Zarząd powyższego oświadczenia spowoduje niemożność rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych, a tym samym niedojście emisji Akcji Oferowanych do skutku.

We wskazanych powyżej przypadkach może nastąpić na pewien czas zamrożenie środków finansowych wpłaconych przez inwestorów, a inwestorzy mogą ponieść stratę, bowiem kwoty wpłacone na pokrycie ceny emisyjnej Akcji Oferowanych zostaną zwrócone subskrybentom bez odsetek, odszkodowań lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych przez subskrybentów w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych.

W przypadku niedojścia emisji Akcji Oferowanych do skutku po wprowadzeniu PDA do obrotu giełdowego, inwestorzy posiadający PDA na rachunku papierów wartościowych otrzymają zwrot środków pieniężnych (bez odsetek) w kwocie odpowiadającej iloczynowi liczby PDA i ceny emisyjnej Akcji Oferowanych. Dla inwestorów, którzy nabędą PDA na GPW, może to oznaczać poniesienie straty w sytuacji, gdy cena, którą zapłacą oni na rynku za PDA, będzie wyższa od ceny emisyjnej Akcji Oferowanych. Ponadto, w takim przypadku posiadacze PDA nie będą uprawnieni do jakiegokolwiek odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych.

W wyniku zwrotu inwestorom ceny emisyjnej Akcji Oferowanych na powyższych zasadach inwestorzy mogą również osiągnąć dochód podlegający opodatkowaniu w kwocie stanowiącej nadwyżkę ceny zwróconej przez Bank ponad kwotę faktycznie zapłaconą przez inwestora za PDA, jeżeli nastąpi obrót PDA, który podlegać będzie opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Bank zwróci inwestorom cenę emisyjną Akcji Oferowanych ze swoich własnych środków.

Ryzyko odstąpienia od Oferty lub zawieszenia Oferty

Do dnia rozpoczęcia przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może zawiesić lub odstąpić od przeprowadzenia Oferty bez podawania powodów takiego odstąpienia. W przypadku podjęcia decyzji o zawieszeniu Oferty, podając taką decyzję do publicznej wiadomości Bank może nie wskazywać nowych terminów jej przeprowadzenia, a terminy te mogą zostać ustalone i podane do publicznej wiadomości w późniejszym terminie. W przypadku podjęcia decyzji o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty będzie to równoznaczne z odwołaniem Oferty. Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może zawiesić lub odstąpić od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych wyłącznie z ważnych powodów, do których zaliczyć można w szczególności: (i) nagłe lub nieprzewidywalne zmiany w sytuacji ekonomiczno-politycznej w Polsce lub w innym kraju, które mogłyby mieć istotny negatywny wpływ na rynki finansowe, gospodarkę Polski, Ofertę lub na działalność Grupy (między innymi zamachy terrorystyczne, wojny, katastrofy ekologiczne, powodzie); (ii) nagłe i nieprzewidywalne zmiany o innym charakterze niż wskazane w pkt (i) powyżej mogące mieć istotny negatywny wpływ na działalność Grupy lub mogące

skutkować poniesieniem przez Grupę istotnej szkody lub istotnym zakłóceniem jej działalności; (iii) istotna negatywna zmiana dotycząca działalności, sytuacji finansowej lub wyników operacyjnych Grupy; (iv) zawieszenie lub istotne ograniczenie obrotu papierami wartościowymi na GPW lub na innych rynkach giełdowych w przypadku, gdy mogłoby to mieć istotny negatywny wpływ na Ofertę; (v) uzyskanie niesatysfakcjonującego popytu na Akcje Oferowane w ramach budowania księgi popytu lub niesatysfakcjonującej dla Banku przewidywanej Ceny Oferty; (vi) nagłe i nieprzewidywalne zmiany mające bezpośredni, istotny i negatywny wpływ na funkcjonowanie Grupy; (vii) wypowiedzenie lub rozwiązanie Umowy o Gwarantowanie Oferty lub (viii) wystąpienie innych nagłych zmian powodujących, że przeprowadzenie Oferty byłoby niemożliwe lub byłoby niekorzystne dla Banku. W przypadku zawieszenia lub odstąpienia od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych złożone zapisy zostaną uznane za nieważne, a dokonane płatności zostaną zwrócone bez jakichkolwiek odsetek i odszkodowań w ciągu 7 dni po dniu podania do publicznej wiadomości informacji o zawieszeniu lub odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty.

Ryzyko powództwa o stwierdzenie nieważności Uchwały Emisyjnej

Zgodnie z art. 425 KSH, możliwe jest zaskarżenie uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej sprzecznej z ustawą w drodze wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności takiej uchwały. Na Datę Prospektu Bank nie otrzymał żadnych informacji o wytoczeniu jakiegokolwiek powództwa w związku z Uchwałą Emisyjną, niemniej jednak Bank nie może zapewnić, iż takie powództwa nie zostały lub nie zostaną wytoczone.

Ryzyko związane z naruszeniem przez Bank przepisów dotyczących oferty publicznej lub ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym

Zgodnie z art. 16 Ustawy o Ofercie, w przypadku gdy emitent lub inne podmioty uczestniczące w danej ofercie, subskrypcji lub sprzedaży prowadzonej w ramach takiej oferty, w imieniu lub zgodnie ze zleceniem emitenta lub wprowadzającego naruszają, lub istnieje uzasadnione podejrzenie, iż naruszają przepisy prawne związane z ofertą publiczną, subskrypcją lub sprzedażą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub istnieje uzasadnione podejrzenie, iż takie naruszenie może wystąpić, wówczas KNF, z zastrzeżeniem art. 19 Ustawy o Ofercie, może: (i) nakazać wstrzymanie oferty publicznej, subskrypcji lub sprzedaży albo przerwanie jej przebiegu na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych; (ii) zakazać rozpoczęcia oferty publicznej, subskrypcji lub sprzedaży lub dalszego jej prowadzenia; lub (iii) opublikować, na koszt emitenta lub akcjonariusza sprzedającego, informację o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ofertą publiczną, subskrypcją lub sprzedażą. W związku z daną ofertą publiczną, subskrypcją lub sprzedażą, KNF może wielokrotnie zastosować środek przewidziany w punkcie (ii) i (iii) powyżej.

Zgodnie z art. 17 Ustawy o Ofercie, w przypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez emitenta lub podmioty występujące w imieniu lub na zlecenie emitenta albo uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie może nastąpić, KNF może: (i) nakazać wstrzymanie ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych; (ii) zakazać ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym; (iii) opublikować, na koszt emitenta, informacje o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym. W związku z danym ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, KNF może wielokrotnie zastosować środek przewidziany powyżej w punkcie (ii) i (iii) powyżej.

Zgodnie z art. 19a Ustawy o Ofercie, jeżeli powody decyzji KNF wskazane w punkcie (i) i (ii) powyżej ustaną, wówczas KNF może, na wniosek emitenta lub z urzędu, uchylić taką decyzję.

Zgodnie z art. 18 Ustawy o Ofercie, KNF może zastosować środki, o których mowa w art. 16 i 17 Ustawy o Ofercie, w przypadku, gdy z treści dokumentów lub informacji składanych do KNF lub przekazywanych do opinii publicznych wynika, że: (i) oferta publiczna, subskrypcja lub sprzedaż papierów wartościowych, dokonywane na podstawie oferty, lub ich dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym w znaczący sposób naruszałoby interesy inwestorów; (ii) istnieją przesłanki, które w świetle przepisów prawa mogą prowadzić do ustania bytu prawnego emitenta; (iii) działalność emitenta była lub jest prowadzona z rażącym naruszeniem przepisów prawa, które to naruszenie może mieć istotny wpływ na ocenę papierów wartościowych emitenta lub też w świetle przepisów prawa może prowadzić do ustania bytu prawnego lub upadłości Banku; lub (iv) status prawny papierów wartościowych jest niezgodny z przepisami prawa, i w świetle tych przepisów istnieje ryzyko uznania tych papierów wartościowych za nieistniejące lub obciążone wadą prawną mającą istotny wpływ na ich ocenę.

Zgodnie z art. 19a Ustawy o Ofercie, jeżeli ustaną powody decyzji KNF wskazane w punktach (i)-(iv) powyżej, wówczas KNF może, na wniosek emitenta lub z urzędu, uchylić taką decyzję.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 Ustawy o Obrocie, w przypadku gdy wymaga tego bezpieczeństwo obrotu na rynku regulowanym lub zagrożony jest interes inwestorów, spółka prowadząca rynek regulowany, na żądanie KNF, wstrzymuje dopuszczenie do obrotu na tym rynku lub rozpoczęcie notowań wskazanymi przez KNF papierami wartościowymi lub innymi instrumentami finansowymi, na okres nie dłuższy niż 10 dni.

Ryzyko wykluczenia PDA lub Akcji z obrotu na rynku regulowanym

Zgodnie z art. 96 Ustawy o Ofercie, w przypadku niespełnienia przez spółkę publiczną określonych tam wymogów prawnych, KNF może wydać decyzję o wykluczeniu, na czas określony lub bezterminowo, papierów wartościowych tej spółki z obrotu na rynku regulowanym albo nałożyć, przy uwzględnieniu w szczególności sytuacji finansowej podmiotu, na który kara jest nakładana, karę pieniężną w wysokości do 1 mln PLN, albo zastosować obie sankcje łącznie. W przypadku wydania takiej decyzji przez KNF, zgodnie z § 31 ust. 1 pkt 4 Regulaminu GPW, Zarząd GPW wyklucza jej papiery wartościowe z obrotu giełdowego.

Zarząd GPW jest uprawniony do wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu giełdowego w okolicznościach wskazanych w Regulaminie GPW. Zgodnie z § 31 ust. 1 Regulaminu GPW, Zarząd GPW wyklucza instrumenty finansowe z obrotu giełdowego: (i) jeżeli ich zbywalność stała się ograniczona, (ii) na żądanie KNF zgłoszone zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie, (iii) w przypadku zniesienia ich dematerializacji, lub (iv) w przypadku wykluczenia ich z obrotu na rynku regulowanym przez właściwy organ nadzoru, tj. KNF. Zarząd GPW może wykluczyć instrumenty finansowe z obrotu giełdowego: (i) jeżeli przestały one spełniać warunki dopuszczenia do obrotu giełdowego na danym rynku, inne niż wskazane w § 31 ust. 1 pkt 1 Regulaminu GPW (np. warunek nieograniczonej zbywalności), (ii) jeżeli emitent uporczywie narusza przepisy obowiązujące na GPW, (iii) na wniosek emitenta, (iv) wskutek ogłoszenia upadłości emitenta albo w przypadku oddalenia przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości z powodu braku środków w majątku emitenta na zaspokojenie kosztów postępowania, (v) jeżeli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu, (vi) wskutek podjęcia decyzji o połączeniu emitenta z innym podmiotem, jego podziale lub przekształceniu, (vii) jeżeli w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie dokonano żadnych transakcji giełdowych na danym instrumencie finansowym, (viii) wskutek podjęcia przez emitenta działalności zakazanej przez obowiązujące przepisy prawa, (ix) wskutek otwarcia likwidacji emitenta.

Zgodnie z art. 176 Ustawy o Obrocie, w przypadku gdy emitent nie wykonuje albo wykonuje nienależycie obowiązki wymienione w art. 157, 158 lub 160 Ustawy o Obrocie, w tym w szczególności wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 160 ust. 5 Ustawy o Obrocie, KNF może: (i) wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym; albo (ii) nałożyć karę pieniężną do wysokości 1 mln PLN; albo (iii) wydać decyzję o wykluczeniu, na czas określony lub bezterminowo, papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym, nakładając jednocześnie karę pieniężną określoną w punkcie (ii) powyżej.

Ponadto, zgodnie z art. 20 ust. 3 Ustawy o Obrocie, GPW na żądanie KNF wyklucza z obrotu wskazane przez KNF papiery wartościowe lub inne instrumenty finansowe, w przypadku gdy obrót nimi zagraża w sposób istotny prawidłowemu funkcjonowaniu rynku regulowanego lub bezpieczeństwu obrotu na tym rynku, albo powoduje naruszenie interesów inwestorów.

Bank nie może zagwarantować, że PDA lub Akcje nie zostaną wykluczone z obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Ryzyko zawieszenia obrotu PDA lub Akcjami na GPW

Zgodnie z § 30 Regulaminu GPW, Zarząd GPW może zawiesić obrót instrumentami finansowymi na GPW na okres do trzech miesięcy: (i) na wniosek emitenta, (ii) jeżeli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu, (iii) jeśli emitent narusza przepisy zawarte w Regulaminie GPW. Ponadto, zgodnie z art. 20 ust. 2 Ustawy o Obrocie, w przypadku, gdy obrót określonymi papierami wartościowymi lub innymi instrumentami finansowymi jest dokonywany w okolicznościach wskazujących na możliwość zagrożenia prawidłowego funkcjonowania rynku regulowanego lub bezpieczeństwa obrotu na tym rynku, albo naruszenia interesów inwestorów, GPW na żądanie KNF zawieszają obrót tymi papierami lub instrumentami na okres nie dłuższy niż miesiąc. Bank nie może zagwarantować, że obrót PDA lub Akcjami nie zostanie zawieszony w oparciu o wskazane regulacje.

Ryzyko zwyczajowych warunków i postanowień Umowy o Gwarantowanie Oferty

Nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Bank zamierza zawrzeć warunkową umowę o gwarantowanie zapisów inwestorów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych na zasadach subemisji inwestycyjnej („**Umowa o Gwarantowanie Oferty**”) z ING Bank N.V. Oddział w Londynie („**Gwarant Oferty**”), do której przystąpią również Oferujący (patrz rozdział „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenia zbywalności akcji*”). W Umowie o Gwarantowanie Oferty Gwarant Oferty zobowiąże się, z zastrzeżeniem ziszczenia się określonych warunków wskazanych w treści umowy, do nabycia bądź spowodowania nabycia przez jego podmioty powiązane, tych Akcji Oferowanych, które nie zostały opłacone przez inwestorów zaproszonych do złożenia zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, a które zostały im wstępnie alokowane na podstawie wyników procesu budowania księgi popytu. Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie zawierała standardowe warunki zawieszające i rozwiązujące znajdujące się w umowach gwarantowania w międzynarodowych ofertach podobnych do Oferty, w tym warunki związane z wystąpieniem określonych zdarzeń siły wyższej, wystąpieniem istotnej negatywnej zmiany w sytuacji Grupy oraz na rynkach kapitałowych i w gospodarce, jak również warunki związane z prawdziwością, kompletnością i rzetelnością oświadczeń i zapewnień udzielonych przez Bank w Umowie o Gwarantowanie Oferty. Bank nie może zapewnić, iż nie wystąpią żadne okoliczności, w wyniku których zobowiązanie subemisyjne nie zacznie obowiązywać, lub iż nie pojawią się okoliczności, które uprawnią Gwaranta Oferty do wypowiedzenia Umowy o Gwarantowanie Oferty.

Ryzyko niedopuszczenia lub niewprowadzenia PDA lub Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW

Wprowadzenie PDA oraz Akcji Oferowanych do obrotu giełdowego na rynku oficjalnych notowań giełdowych (rynek podstawowy GPW) wymaga spełnienia warunków określonych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek oficjalnych notowań giełdowych oraz emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na tym rynku („**Rozporządzenie o Rynku**”) oraz Regulaminie GPW i wymaga decyzji Zarządu GPW. Zarząd GPW może odmówić dopuszczenia PDA lub Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym, jeżeli warunki określone w Rozporządzeniu o Rynku lub Regulaminie GPW nie zostaną spełnione. Istnieje ryzyko, iż Bank może nie spełnić kryteriów zawartych w Rozporządzeniu o Rynku oraz Regulaminie GPW, a także nie uzyskać stosownej zgody Zarządu GPW i w konsekwencji PDA lub Akcje Oferowane nie zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu na GPW, co może mieć negatywny wpływ na ich płynność. Zarząd Banku zamierza ubiegać się o dopuszczenie PDA oraz Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW. Na Datę Prospektu Zarządowi Banku nie są znane jakiegokolwiek czynniki, które mogłyby doprowadzić do wydania negatywnej decyzji Zarządu GPW lub inne zdarzenia lub uwarunkowania mogące przeszkodzić w dopuszczeniu tych instrumentów do obrotu na rynku podstawowym GPW.

Ryzyko wahań cen PDA oraz Akcji

Spółki notowane na GPW okresowo doświadczają istotnych zmian kursu notowań i wielkości obrotu, co może wywierać niekorzystny wpływ na kurs notowań PDA lub Akcji. Ponadto, na kurs PDA i Akcji na GPW mogą mieć wpływ inne czynniki, w tym ogólne tendencje gospodarcze, zmiany w ogólnej sytuacji na rynkach papierów wartościowych, zmiany w przepisach prawa i innych regulacjach w Polsce i Unii Europejskiej, sytuacja w sektorze bankowym w Polsce, potencjalna i faktyczna sprzedaż dużej liczby wskazanych instrumentów finansowych na rynku wtórnym, zmiany prognoz dokonywane przez analityków rynków finansowych oraz faktyczne lub prognozowane zmiany w działalności, sytuacji finansowej i wynikach operacyjnych Banku lub Grupy. Wahania na rynkach papierów wartościowych w Polsce i za granicą w przyszłości mogą również mieć negatywny wpływ na cenę rynkową PDA i Akcji, niezależnie od działalności Banku, jego sytuacji finansowej, wyników działalności lub perspektyw.

Ryzyko ograniczonej płynności PDA lub Akcji

Polski rynek papierów wartościowych charakteryzuje się ogólnie dość niskim stopniem płynności, a papiery wartościowe notowane na GPW mogą podlegać większym wahanom kursów niż na innych rynkach. Nie można zapewnić aktywnego i płynnego rynku PDA i Akcji Oferowanych po ich dopuszczeniu do obrotu na GPW. Bank nie jest też w stanie przewidzieć stopnia zainteresowania inwestorów Akcjami. Ponadto, w zakresie, w jakim znacząca liczba Akcji Oferowanych zostanie sprzedana ograniczonej liczbie inwestorów instytucjonalnych, liczba zainteresowanych nabywców może zmniejszyć się oraz może to wywrzeć wpływ na płynność Akcji na rynku. Nie można zatem gwarantować, iż inwestorzy będą w stanie nabyć lub sprzedać Akcje Oferowane po oczekiwanych cenach lub w oczekiwanych terminach, przy czym kurs Akcji Oferowanych sprzedawanych lub nabywanych na GPW może być wyższy lub niższy od Ceny Emisyjnej Akcji Oferowanych.

Ryzyko wahań kursu wymiany PLN ponoszone przez zagranicznych inwestorów Banku

Walutą notowań Akcji (w tym Akcji Oferowanych po ich asymilacji z Akcjami notowanymi na GPW) oraz PDA jest PLN i wszelkie przyszłe płatności związane z Akcjami lub PDA, w tym dywidendą i ceną sprzedaży Akcji lub PDA na rynku regulowanym, będą denominowane w PLN. W szczególności, deprecjacja PLN wobec walut obcych może w negatywny sposób wpłynąć na równowartość w walutach obcych kwot wypłacanych w związku ze sprzedażą Akcji lub PDA na rynku regulowanym, w tym kwoty wypłacanej z tytułu dywidendy.

Ryzyko odmowy zatwierdzenia przez KNF aneksu do Prospektu

W przypadku wystąpienia konieczności sporządzenia aneksu do niniejszego Prospektu i wystąpienia z wnioskiem do KNF o jego zatwierdzenie, jeżeli KNF odmówi zatwierdzenia aneksu do niniejszego Prospektu przed rozpoczęciem Oferty Publicznej, KNF może jednocześnie nakazać wstrzymanie Oferty Publicznej. W przypadku odmowy zatwierdzenia przez KNF aneksu do Prospektu już po rozpoczęciu Oferty Publicznej KNF może między innymi nakazać jej przerwanie lub wstrzymać lub zakazać ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie PDA lub Akcji Oferowanych do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Ryzyko związane z naruszeniem zasad prowadzenia akcji promocyjnej

Emitent papierów wartościowych może prowadzić akcję promocyjną związaną z przeprowadzaną ofertą publiczną zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, określającymi w szczególności wymogi w zakresie treści materiałów promocyjnych. W przypadku stwierdzenia przez KNF naruszenia przez emitenta papierów wartościowych obowiązków wynikających z prowadzenia akcji promocyjnej, KNF może nakazać wstrzymanie rozpoczęcia akcji promocyjnej lub przerwanie jej prowadzenia na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych, w celu usunięcia wskazanych nieprawidłowości lub zakazać prowadzenia akcji promocyjnej, jeżeli emitent papierów wartościowych uchyli się od usunięcia wskazanych przez KNF nieprawidłowości w terminie 10 dni roboczych lub treść materiałów promocyjnych lub reklamowych narusza przepisy Ustawy o Ofercie lub KNF może opublikować na koszt emitenta papierów wartościowych informacje o niezgodnym z prawem prowadzeniu akcji promocyjnej, wskazując naruszenie prawa. W przypadku stwierdzenia naruszenia obowiązków wynikających z prowadzenia akcji promocyjnej KNF może również nałożyć na emitenta papierów wartościowych karę pieniężną w wysokości do 250.000 PLN. W przypadku ustania przyczyn wydania decyzji w sprawie wstrzymania rozpoczęcia akcji promocyjnej lub przerwania jej prowadzenia na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych lub w sprawie zakazania prowadzenia akcji promocyjnej, KNF może, na wniosek emitenta papierów wartościowych albo z urzędu, uchylić te decyzje.

Ryzyko związane z uzależnieniem ceny rynkowej akcji Banku od raportów analitycznych

Istnieje ryzyko związane z uzależnieniem kursu akcji Banku na GPW od raportów i rekomendacji publikowanych przez analityków. W sytuacji, gdy opublikowane raporty będą oparte na prognozach odzwierciedlających negatywne nastroje analityków względem przyszłego kursu akcji Banku, może nastąpić spadek kursu akcji Banku. Ponadto, jeżeli analitycy nie będą publikować żadnych raportów dotyczących Banku, może spaść zainteresowanie inwestorów nabywaniem akcji Banku, a w wyniku tego może nastąpić ograniczenie popytu na akcje Banku i w konsekwencji obniżeniu może ulec ich cena na GPW.

ISTOTNE INFORMACJE

Informacje dla potencjalnych inwestorów

Zwraca się uwagę potencjalnym inwestorom, że inwestycja w Akcje Oferowane pociąga za sobą ryzyko finansowe i że w związku z tym przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji dotyczącej objęcia Akcji Oferowanych przyszli inwestorzy powinni wnikliwie zapoznać się z treścią całego Prospektu, a w szczególności z treścią rozdziału „Czynniki ryzyka”. Podejmując decyzję inwestycyjną, przyszli inwestorzy muszą polegać na swojej własnej analizie Banku i Grupy Kapitałowej oraz na informacjach zawartych w niniejszym Prospekcie, a w szczególności wziąć pod uwagę ryzyko związane z inwestycją w Akcje Oferowane. Inwestorzy powinni polegać wyłącznie na informacjach znajdujących się w Prospekcie. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, żadna osoba nie została upoważniona do udzielania informacji lub składania oświadczeń w związku z Ofertą Publiczną lub ubieganiem się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych innych niż zawarte w niniejszym Prospekcie, a jeżeli informacje takie lub oświadczenia zostały udzielone lub złożone, nie należy ich uważać za autoryzowane przez Bank bądź jakkolwiek z podmiotów działających na zlecenie Banku w związku z Ofertą.

Informacje zawarte w niniejszym Prospekcie nie stanowią porady prawnej, finansowej lub podatkowej. Zaleca się, aby każdy przyszły inwestor uzyskał poradę swoich doradców prawnych, finansowych lub podatkowych w kwestiach prawnych, finansowych lub podatkowych przed dokonaniem inwestycji w Akcje Oferowane. Ani Bank, ani jakkolwiek z podmiotów działających na zlecenie Banku w związku z Ofertą, nie składają przyszłym inwestorom żadnych zapewnień co do zgodności z prawem inwestycji w Akcje Oferowane dokonywanej przez danego inwestora.

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Polski na podstawie niniejszego Prospektu, Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty może promować tę Ofertę poza granicami Polski wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych z siedzibą poza granicami Polski, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o tłumaczenie niniejszego Prospektu na język angielski, które zostanie oddzielnie przekazane wybranym inwestorom instytucjonalnym. Tłumaczenie Prospektu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie będzie w żadnym wypadku dokumentem ofertowym w rozumieniu Dyrektywy Prospektowej czy Ustawy o Ofercie Publicznej i nie może stanowić podstawy dla przeprowadzania jakiegokolwiek publicznej oferty papierów wartościowych. Dokument ten nie będzie również podlegał zatwierdzeniu przez żaden organ administracji publicznej.

Zarówno niniejszy Prospekt, jak jego tłumaczenie na język angielski, nie mogą być wykorzystywane w celu, ani w związku z, przeprowadzeniem jakiegokolwiek oferty sprzedaży, zaproszeniem do nabycia lub promowaniem Oferty w odniesieniu do Akcji Oferowanych, na podstawie niniejszego Prospektu lub tłumaczenia, w jakiegokolwiek jurysdykcji, w której taka oferta, zaproszenie lub promowanie byłoby niezgodne z prawem i nie stanowią takiej oferty, zaproszenia ani promocji. Osoby będące w posiadaniu niniejszego Prospektu powinny zapoznać się z wszelkimi ograniczeniami w tym zakresie, w tym z ograniczeniami możliwości nabycia Praw do Akcji i Akcji Oferowanych (patrz rozdział „Ograniczenia możliwości nabycia Akcji Oferowanych”), i stosować się do nich. Nieprzestrzeganie tych ograniczeń może stanowić naruszenie przepisów regulujących obrót papierami wartościowymi obowiązujących w danej jurysdykcji.

W celu złożenia zapisu na Akcje Oferowane inwestor może być zmuszony do złożenia pewnych oświadczeń i zapewnień odnoszących się do zasad składania przez takiego inwestora zapisu na Akcje Oferowane oraz ich zgodności z odpowiednimi przepisami prawa. W szczególności zapisy takie mogą zawierać oświadczenia inwestora o zapoznaniu się z treścią niniejszego Prospektu i akceptacją warunków Oferty, w tym zasad przydziału, oświadczenie o wyrażaniu zgody na przekazanie danych osobowych w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia Oferty. Ponadto inwestor może być zmuszony do złożenia oświadczenia, że składając zapis nie znajduje się na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki, oraz że zapisuje się na Akcje Oferowane (i) poza terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki w ramach „transakcji zagranicznej” (ang. *offshore transaction*) jak zdefiniowano w i w oparciu o Regulację S uchwaloną na postawie amerykańskiej ustawy o papierach wartościowych z 1933 roku (ang. *U.S. Securities Act of 1933*) oraz (ii) nie w wyniku „działań nakierowanych na sprzedaż” (ang. *directed selling efforts*), jak zdefiniowano w Regulacji S. Każdy inwestor będzie musiał również dokonać pewnych czynności opisanych w szczególności w rozdziale „Warunki Oferty Publicznej”. Bank zastrzega sobie prawo odmowy, według własnego uznania, przydziału Akcji Oferowanych, jeżeli w przekonaniu Banku taki przydział mógłby stanowić naruszenie lub prowadzić do naruszenia jakiegokolwiek przepisu prawa lub regulacji (patrz rozdział „Ograniczenia możliwości nabycia Akcji Oferowanych”).

Prezentacja informacji finansowych i innych danych

Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie i adresem: rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa, przeprowadziła badanie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011 oraz wydała opinie z jego badania.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011 zostało sporządzone zgodnie z MSSF, które zostały zatwierdzone przez UE. Prezentacja informacji finansowych zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia przez kierownictwo szacunków i założeń, które mogą mieć wpływ na wartości wykazane w sprawozdaniach finansowych i notach do sprawozdania finansowego. Rzeczywiste wartości mogą różnić się od przyjętych szacunków.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011 jest prezentowane w walucie funkcjonalnej Banku i walucie prezentacji Grupy, którą jest PLN. Ponadto, o ile nie zaznaczono inaczej, dane finansowe i statystyczne zawarte w Prospekcie są również wyrażone w PLN.

O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie dane finansowe dotyczące Grupy przedstawione w niniejszym Prospekcie pochodzą z Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011 lub zostały obliczone na jego podstawie.

Niektóre dane finansowe, które znajdują się w niniejszym Prospekcie, zostały zaokrąglone i przedstawione w mln lub mld PLN, a nie w tys. PLN, tak jak w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011. Ponadto, w niektórych wypadkach suma liczb w poszczególnych kolumnach lub wierszach tabel zawartych w niniejszym Prospekcie może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie wyliczonej dla danej kolumny lub wiersza. Niektóre wartości procentowe w tabelach zamieszczonych w niniejszym Prospekcie również zostały zaokrąglone i sumy w tych tabelach mogą nie odpowiadać dokładnie 100%.

Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne

Wybrane dane makroekonomiczne i statystyczne zawarte w niniejszym Prospekcie obejmują dane szacunkowe pochodzące z publicznie dostępnych źródeł informacji o różnym stopniu wiarygodności. Dane makroekonomiczne oraz statystyczne dotyczące Polski zostały zaczerpnięte głównie z informacji publikowanych przez GUS, NBP oraz KNF. W każdym przypadku dane makroekonomiczne i statystyczne oraz dane źródłowe, na których one bazują, mogły nie zostać opracowane w ten sam sposób, co tego rodzaju statystyki opracowywane w innych krajach. Nie można również zapewnić, że osoba trzecia stosująca odmienne metody zbierania danych, ich analizy oraz ich przetwarzania uzyskałaby takie same wyniki.

Informacje na temat rynku, jak również pewne informacje branżowe i prognozy, a także informacje na temat pozycji rynkowej Banku i Grupy Kapitałowej zawarte w niniejszym Prospekcie, zostały opracowane i oszacowane na podstawie założeń, które Zarząd uznał za rozsądne, lub danych z publicznie dostępnych źródeł, publikacji branżowych lub ogólnych, takich jak raporty publikowane przez KNF i GUS oraz polskich gazet. Źródło pochodzenia informacji zewnętrznych podawane jest każdorazowo w przypadku użycia takich informacji w Prospekcie. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, Bank nie weryfikował ich przez niezależne źródła. W przypadku informacji pochodzących od osób trzecich, które znajdują się w niniejszym Prospekcie, informacje te zostały dokładnie przytoczone, jak również w zakresie, w jakim Bank jest w stanie stwierdzić oraz ustalić na podstawie informacji pochodzących od osób trzecich, nie pominięto żadnych faktów, których pominięcie mogłoby sprawić, że informacje pochodzące od osób trzecich byłyby niedokładne bądź wprowadzałyby w błąd.

Publikacje branżowe co do zasady zawierają stwierdzenia, że zawarte w nich informacje zostały uzyskane ze źródeł, które uważa się za wiarygodne, lecz że nie ma gwarancji, że dane takie są w pełni dokładne i kompletne. Podczas sporządzania niniejszego Prospektu Bank nie przeprowadzał niezależnej weryfikacji takich informacji pochodzących od osób trzecich. Nie przeprowadzono również analizy adekwatności metodologii wykorzystanej przez te osoby trzecie na potrzeby opracowania takich danych lub dokonania szacunków i prognoz. Ani Bank, ani żaden z podmiotów działających na zlecenie Banku w związku z Ofertą, nie jest w stanie zapewnić, że informacje takie są dokładne albo, w odniesieniu do prognozowanych danych, że prognozy takie zostały sporządzone na podstawie poprawnych danych i założeń, ani że prognozy te okażą się trafne.

Bank nie zamierza i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących branży lub rynku, zaprezentowanych w niniejszym Prospekcie, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Dokumenty włączone do Prospektu przez odniesienie

Do niniejszego Prospektu nie zostały włączone przez odniesienie żadne dokumenty.

Treść strony internetowej Banku, ani treści jakiegokolwiek strony internetowej, o której mowa na stronie internetowej Banku (w tym strony internetowej GPW), nie została włączona do niniejszego Prospektu.

Stwierdzenia dotyczące przyszłości

Niniejszy Prospekt zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, co oznacza wszelkie oczekiwania, inne niż oczekiwania dotyczące faktów zaszłych w przeszłości, w tym oczekiwania, w których, przed którymi albo, po których występują wyrazy takie jak „cele”, „sądzi”, „przewiduje”, „dąży”, „zamierza”, „będzie”, „może”, „uprzedzając”, „byłby”, „mógłby”, albo inne podobne wyrażenia lub ich zaprzeczenia. Stwierdzenia dotyczące przyszłości odnoszą się do znanych i nieznanymi kwestii obarczonych ryzykiem i niepewnością lub innych ważnych czynników będących poza kontrolą Grupy, które mogą spowodować, że faktyczne wyniki Grupy, jej perspektywy i rozwój będą się istotnie różniły od wyników, osiągnięć i rozwoju przewidywanych w tych stwierdzeniach lub z nich wynikających. Podane przez Bank stwierdzenia dotyczące przyszłości opierają się na wielu założeniach dotyczących obecnych i przyszłych strategii działalności Grupy oraz otoczenia, w którym Grupa prowadzi działalność i będzie prowadziła działalność w przyszłości. Niektóre takie czynniki, które mogą spowodować, że rzeczywiste wyniki, osiągnięcia i rozwój Grupy będą różniły się od tych opisanych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości, opisane są w rozdziałach „Czynniki ryzyka”, „Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej” oraz w innych rozdziałach niniejszego Prospektu. Takie stwierdzenia są aktualne jedynie na Datę Prospektu. Oprócz obowiązków wynikających z przepisów prawa lub Regulaminu GPW, Bank nie ma obowiązku przekazywać do publicznej wiadomości aktualizacji lub weryfikacji jakichkolwiek stwierdzeń dotyczących przyszłości zamieszczonych w niniejszym Prospekcie w związku z pojawieniem się nowych informacji, wystąpieniem przyszłych zdarzeń lub innymi okolicznościami.

Inwestorzy powinni być świadomi, że różnego rodzaju istotne czynniki i ryzyka mogą powodować, że rzeczywiste wyniki Grupy będą istotnie różnić się od planów, celów, oczekiwań i zamiarów wyrażonych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości. Wśród czynników takich występują między innymi ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi oraz ryzyka dotyczące działalności Grupy oraz branży, w której Grupa prowadzi działalność (patrz również rozdział „Czynniki ryzyka”).

Wskazany powyżej zakres czynników i ryzyka nie ma charakteru wyczerpującego. Inwestorzy, opierając się na stwierdzeniach dotyczących przyszłości, powinni z należytą starannością wziąć pod uwagę wyżej wskazane czynniki i ryzyka oraz inne zdarzenia przyszłe i niepewne, zwłaszcza w kontekście otoczenia ekonomicznego, społecznego i regulacyjnego, w którym działa Bank. Bank nie odpowiada, nie daje żadnej gwarancji i nie zapewnia, że czynniki opisane w stwierdzeniach dotyczących przyszłości faktycznie wystąpią, a każde takie stwierdzenie stanowi tylko jedną z możliwych opcji, która nie powinna być uważana za opcję najbardziej prawdopodobną lub typową.

Aneksy do Prospektu

Po zatwierdzeniu niniejszego Prospektu, do dnia przydziału Akcji Oferowanych, Bank ma obowiązek przekazywać KNF informacje o istotnych błędach w treści niniejszego Prospektu oraz znaczących czynnikach, które mogą wpłynąć na ocenę papierów wartościowych, których dotyczy niniejszy Prospekt.

Takie informacje będą przekazywane w formie aneksu do niniejszego Prospektu. Przekazanie aneksu do Prospektu do KNF wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie powinno nastąpić niezwłocznie po powzięciu wiadomości o błędach w treści niniejszego Prospektu lub znaczących czynnikach, które uzasadniają jego przekazanie, nie później jednak niż w terminie dwóch dni roboczych od dnia uzyskania przez Bank takich informacji.

Wszystkie aneksy do Prospektu wymagają zatwierdzenia przez KNF.

Po zatwierdzeniu danego aneksu do Prospektu Bank niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 24 godzin, udostępni dany aneks publicznie w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt.

Jeżeli okaże się konieczne sporządzenie, zatwierdzenie i opublikowanie aneksu do Prospektu, potencjalni inwestorzy powinni pamiętać, że niektóre informacje zawarte w niniejszym Prospekcie mogą stać się nieaktualne na dzień publikacji niniejszego Prospektu, a nowe lub zaktualizowane informacje mogą zostać zamieszczone w poszczególnych aneksach do Prospektu, które zostały sporządzone, zatwierdzone i opublikowane po dniu zatwierdzenia i publikacji niniejszego Prospektu. Dlatego też potencjalni inwestorzy powinni dokładnie zapoznać się z całym Prospektem oraz wszystkimi aneksami do Prospektu.

Komunikaty aktualizujące

Jeżeli informacje dotyczące subskrypcji Akcji Oferowanych oraz dopuszczenia Akcji Oferowanych do obrotu na rynku regulowanym (tj. rynku podstawowym GPW) będą powodować zmianę treści niniejszego Prospektu lub poszczególnych aneksów do Prospektu, wówczas Bank będzie obowiązany ujawnić takie informacje w formie komunikatu aktualizującego, w sposób, w jaki został opublikowany niniejszy Prospekt. Komunikat aktualizujący zostanie opublikowany jedynie, gdy dane informacje nie będą wymagać sporządzenia, zatwierdzenia i opublikowania aneksu do Prospektu.

W przypadku obowiązku opublikowania komunikatu aktualizującego, potencjalni inwestorzy powinni pamiętać, że niektóre informacje dotyczące zasad składania zapisów na Akcje Oferowane lub ich dopuszczenia do notowań na GPW zawarte w niniejszym Prospekcie mogą zostać zmienione przez informacje zamieszczone w komunikatach aktualizujących. Dlatego potencjalni inwestorzy powinni uważnie zapoznać się z całym Prospektem i wszystkimi komunikatami aktualizującymi.

Skróty i definicje

W rozdziale „*Skróty i definicje*” zamieszczone zostały wyłącznie skróty i definicje stosowane w więcej niż jednym z pozostałych rozdziałów niniejszego Prospektu. W przypadku skrótów i definicji stosowanych wyłącznie w ramach jednego rozdziału niniejszego Prospektu, dany skrót bądź definicja zostały zamieszczone w miejscu, gdzie w danym rozdziale po raz pierwszy zamieszczone zostało wyrażenie opatrzone następnie danym skrótem bądź definicją.

WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z OFERTY PUBLICZNEJ

Zamiarem Banku jest pozyskanie wpływów brutto z emisji Akcji Oferowanych na poziomie około 293 mln PLN lub około 282 mln PLN po potrąceniu kosztów Oferty szacowanych łącznie na około 11 mln PLN (patrz również rozdział „Pozostałe informacje – Koszty Oferty Publicznej”).

Pozyskane środki pozwolą Bankowi na wzmocnienie pozycji rynkowej względem konkurencji, podniesienie wiarygodności wobec klientów (poprzez wzmocnienie bazy kapitałowej) oraz zwiększenie dynamiki rozwoju Banku. Ponadto, Zarząd oczekuje, że zaferowanie Akcji Oferowanych w drodze Oferty Publicznej skierowanej do nowych akcjonariuszy, z wyłączeniem prawa poboru akcjonariuszy dotychczasowych, pozwoli na osiągnięcie większej płynności obrotu akcjami Banku na GPW, co z kolei stworzy warunki do osiągnięcia w pełni rynkowej wyceny akcji Banku.

W szczególności, wpływy z emisji Akcji Oferowanych umożliwią rozwój Banku oraz podmiotów zależnych przy jednoczesnym spełnieniu wymogów regulacyjnych, w tym utrzymaniu współczynnika wypłacalności Banku na poziomie powyżej 12%.

Bank zakłada wykorzystanie wpływów z Oferty w okresie do końca 2015 roku w następujących obszarach:

- obszar klientów korporacyjnych – około 50-55% wpływów netto z Oferty

Pozyskane środki przeznaczone będą na realizację rozwoju w obszarze klienta korporacyjnego, w tym w szczególności na rynku małych i średnich przedsiębiorstw, z wykorzystaniem przewagi konkurencyjnej Banku, jaką jest wiedza i doświadczenie w zakresie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz wizerunek Banku. Do głównych kierunków rozwoju należeć będą: finansowanie projektów związanych z ochroną środowiska, produkty kredytowe, w szczególności kredyty i instrumenty pozabilansowe (gwarancje, promesy kredytowe), oferta faktoringowa, produkty skarbowe (między innymi wymiana walut) oraz produkty rozliczeniowe (między innymi obrót gotówkowy).

Bank planuje zwiększyć udział produktów proekologicznych w portfelu klientów korporacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie finansowania odnawialnych źródeł energii, przedsięwzięć efektywności energetycznej oraz gospodarki odpadami.

- obszar detaliczny – około 25% wpływów netto z Oferty

Bank planuje przyrost akcji kredytowej w segmencie:

- mikroprzedsiębiorstw, w szczególności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, wspólnot mieszkaniowych oraz organizacji pozarządowych – oferując w pierwszej kolejności kredyty inwestycyjne i pomostowe na przedsięwzięcia proekologiczne z dofinansowaniem w postaci dotacji;
- klienta indywidualnego – oferując między innymi pożyczkę gotówkową, karty kredytowe oraz limity i debety w rachunkach bieżących.

- obszar finansów publicznych – około 15% wpływów netto z Oferty

Bank planuje rozszerzyć współpracę z podmiotami z segmentu finansów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem średniej wielkości gmin i powiatów oraz spółek komunalnych, w szczególności poprzez finansowanie infrastruktury komunalnej służącej gospodarce wodno-ściekowej, gospodarce odpadami oraz efektywnemu wykorzystaniu energii.

- rozwój działalności DM BOŚ – około 5-10% wpływów netto z Oferty

Pozyskane środki przeznaczone będą na rozwój DM BOŚ poprzez inwestycje w infrastrukturę informatyczną (między innymi związane z wdrożeniem nowego systemu giełdowego przez GPW, nowego systemu maklerskiego oraz budową ośrodka zapasowego), a także inwestycje związane z wprowadzaniem nowych produktów oraz narzędzi.

Planowane jest także dostosowanie systemów informatycznych DM BOŚ do wdrożenia wspólnej oferty produktowej w ramach wykorzystania synergii pomiędzy Bankiem a DM BOŚ.

Powyższe obszary wykorzystania wpływów z Oferty zostały zaprezentowane według nadanych im priorytetów. Jeżeli kwota ostatecznie pozyskanych wpływów netto z Oferty okaże się niewystarczająca do realizacji przedstawionych zamierzeń, Bank planuje także wykorzystać do ich realizacji środki własne oraz przyszłe zatrzymane zyski z działalności operacyjnej (patrz także „Dywidenda i polityka dywidendy – Polityka Banku w zakresie dywidendy”) oraz – w razie potrzeby – pozyskane w tym celu środki dłużne.

Bank nie planuje zmiany celów wykorzystania wpływów z Oferty, lecz zastrzega sobie do tego prawo, gdyby realizacja wskazanych celów okazała się niecelowa lub niemożliwa, bądź wystąpiłyby okoliczności i zdarzenia, które mogłyby negatywnie wpłynąć na działalność Banku. W takiej sytuacji informacja o istotnej zmianie celów zostanie przekazana do wiadomości publicznej w formie raportu bieżącego i ewentualnie aneksu do Prospektu (o ile do zmiany takiej doszłoby w okresie ważności Prospektu).

Do czasu wykorzystania wpływów z Oferty pozyskane środki zostaną zainwestowane przez Bank na warunkach rynkowych, między innymi w skarbowe papiery wartościowe oraz depozyty na rynku międzybankowym.

ROZWODNIENIE

Bank oferuje Akcje Oferowane z wyłączeniem prawa poboru przysługującego dotychczasowym akcjonariuszom Banku.

Skala i wielkość rozwodnienia udziałów dotychczasowych akcjonariuszy Banku uzależnione będą od liczby Akcji Oferowanych objętych przez dotychczasowych akcjonariuszy Banku, którzy podejmą decyzje o nabyciu Akcji Oferowanych i złożą zapisy na Akcje Oferowane w ramach Oferty, oraz liczby Akcji Oferowanych objętych przez podmioty niebędące akcjonariuszami Banku.

W przypadku gdyby dotychczasowi akcjonariusze Banku nie objęli jakichkolwiek Akcji Oferowanych, wówczas skala i wielkość rozwodnienia udziałów tych dotychczasowych akcjonariuszy Banku będą uzależnione od liczby Akcji Oferowanych objętych przez podmioty niebędące akcjonariuszami Banku, które złożą zapisy na Akcje Oferowane.

Zakładając, że w ramach Oferty Publicznej Bank wyemituje maksymalną dopuszczalną liczbę Akcji Oferowanych i wszystkie Akcje Oferowane zostaną zaoferowane i objęte przez inwestorów niebędących akcjonariuszami Banku na Datę Prospektu, maksymalne natychmiastowe rozwodnienie udziału dotychczasowego akcjonariusza Banku w kapitale zakładowym oraz ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu, wyniesie 28,42%.

W rezultacie, po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Banku wynikającego z emisji Akcji Oferowanych, 16.373.245 Akcji reprezentujących na Datę Prospektu 100% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu, będzie stanowił 71,58% kapitału zakładowego Banku oraz uprawniać łącznie do 71,58% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

W tabeli poniżej zamieszczono informacje dotyczące struktury kapitału zakładowego Banku na Datę Prospektu oraz spodziewanego natychmiastowego rozwodnienia po przeprowadzeniu Oferty Publicznej (w ujęciu liczbowym i procentowym), przy założeniu, że wszystkie Akcje Oferowane zostaną zaoferowane i objęte przez inwestorów niebędących akcjonariuszami Banku na Datę Prospektu.

	Na Datę Prospektu		Po przeprowadzeniu Oferty Publicznej	
Akcje Banku ogółem przed emisją Akcji Oferowanych	16.373.245	100%	16.373.245	71,58%
Akcje Oferowane	–	–	6.500.000	28,42%
Akcje Banku ogółem po emisji Akcji Oferowanych	–	–	22.873.245	100%

Źródło: Bank

DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY

Dywidenda w okresie objętym historycznymi informacjami finansowymi

W tabeli poniżej zamieszczono informacje dotyczące zysku netto Banku za lata obrotowe 2009-2011.

(w mln PLN)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Zysk netto Banku dostępny do podziału	58,745	54,059	13,753

Źródło: Bank

W latach obrotowych 2009-2010, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011, Bank nie wypłacał dywidendy. Zarząd zamierza zaproponować Walnemu Zgromadzeniu zatrzymanie w Banku całego zysku za rok obrotowy 2011.

Zysk netto Banku za rok obrotowy 2009 w wysokości 13,753 mln PLN oraz zysk netto Banku za rok obrotowy 2010 w wysokości 54,059 mln PLN został w całości przeznaczony na kapitał zapasowy.

Polityka Banku w zakresie dywidendy

Ostateczną decyzję o podziale zysku, w tym kwocie przeznaczonej do podziału pomiędzy akcjonariuszy w formie dywidendy, podejmuje Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Polityka w zakresie proponowanej wypłaty dywidendy będzie w następnych latach przedmiotem analiz Zarządu, a propozycje Zarządu w tej sprawie uzależnione będą od wielu czynników dotyczących Banku, w tym między innymi od perspektyw dalszej działalności, wielkości zysków, poziomu współczynnika wypłacalności, sytuacji finansowej, planów rozwoju oraz wymogów prawa bądź rekomendacji i wystąpień organów nadzoru, w szczególności Urzędu KNF, w tym zakresie. Na Datę Prospektu, z zastrzeżeniem ograniczeń wskazanych w zdaniu poprzedzającym, zamiarem Zarządu jest zaproponowanie Walnemu Zgromadzeniu zatrzymanie całego zysku za rok 2011 i 2012 w Banku, jednocześnie w latach kolejnych Zarząd zamierza proponować Walnemu Zgromadzeniu przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy w formie dywidendy 30% zysku przeznaczonego do podziału, osiągniętego za dany rok obrotowy.

Pozostałe informacje na temat dywidendy

Wszystkie Akcje Banku, w tym Akcje Oferowane, uprawniają do jednakowego udziału w zysku od dnia ich nabycia, bądź, w przypadku Akcji Oferowanych, od dnia ich zarejestrowania w rejestrze przedsiębiorców KRS, jak również są równouprawnione w zakresie wypłaty dywidendy. Warunkiem powstania roszczenia akcjonariusza o wypłatę dywidendy jest podjęcie przez Walne Zgromadzenie uchwały o podziale zysku z przeznaczeniem co najmniej części tego zysku na dywidendę i ustalenie dnia dywidendy przypadającego po dniu nabycia Akcji (a w przypadku Akcji Oferowanych po dniu ich rejestracji w rejestrze przedsiębiorców KRS).

Statut Banku nie przewiduje możliwości wypłaty na rzecz akcjonariuszy Banku zaliczki na poczet dywidendy.

Szczegółowe informacje dotyczące praw akcjonariuszy Banku w odniesieniu do dywidendy znajdują się w rozdziale „Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami – Prawo do dywidendy”.

KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale należy analizować łącznie z informacjami zamieszczonymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011 wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi, przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Kapitalizacja i zadłużenie

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat skonsolidowanej kapitalizacji i zadłużenia Grupy na dzień 31 stycznia 2012 r. (zadłużenie według wtórnych terminów wymagalności).

<i>(w tys. PLN)</i>	<i>(niebadane)</i>
Zadłużenie ogółem⁽¹⁾, w tym:	14.363.851
Zadłużenie krótkoterminowe (do 1 roku włącznie), w tym:	10.847.071
Gwarantowane	38.185
Zabezpieczone ⁽²⁾	87.359
Niegwarantowane/niezabezpieczone	10.721.527
Zadłużenie długoterminowe, w tym:	3.516.780
Gwarantowane	171.058
Zabezpieczone ⁽³⁾	871.036
Niegwarantowane/niezabezpieczone	2.474.686
Kapitały własne, w tym:	1.179.995
Kapitał zakładowy	163.732
Pozostałe kapitały (z wyłączeniem wyniku roku bieżącego)	1.011.523
Wynik roku bieżącego	4.740
Razem (zadłużenie ogółem + kapitały własne)	15.543.846

(1) Zadłużenie ogółem obejmuje następujące kategorie: zobowiązania wobec Banku Centralnego, zobowiązania wobec innych banków, zobowiązania wobec klientów, zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane.

(2) Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań krótkoterminowych obejmują obligacje Skarbu Państwa w portfelu inwestycyjnym Banku.

(3) Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań długoterminowych obejmują obligacje Skarbu Państwa w portfelu inwestycyjnym Banku.

Źródło: Bank

Dodatkowo, Grupa tworzy (zgodnie z art. 25 Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym) Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych, którego wartość bilansowa na dzień 31 stycznia 2012 r. wynosiła 67,79 mln PLN. Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Od dnia publikacji ostatnich danych finansowych nie zaszły znaczące zmiany w kapitalizacji, zadłużeniu i płynności Grupy.

Zadłużenie pośrednie i warunkowe

Informacje na temat zadłużenia pośredniego i warunkowego zostały zamieszczone w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Zobowiązania warunkowe”.

Kapitał obrotowy

Zarząd oświadcza, iż w jego ocenie poziom kapitału obrotowego posiadanego przez Grupę jest wystarczający dla pokrycia przez nią bieżących potrzeb i prowadzenia działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy od Daty Prospektu.

KURSY WYMIANY WALUT

W poniższych tabelach przedstawiono ogłoszone przez NBP, we wskazanych okresach, kursy średnie, najwyższe oraz najniższe, a także kursy na koniec okresu dla transakcji walutowych, pomiędzy PLN a wskazanymi walutami. Bank nie może zapewnić, że w wyniku zawartych transakcji waluta obca była przeliczana na PLN po wskazanych poniżej kursach albo że mogła być wymieniana w wyniku przeprowadzenia transakcji wymiany walut.

Kurs wymiany EUR/PLN

	Kurs EUR/PLN			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2009	4,3273	4,8999	3,9170	4,1082
2010	3,9946	4,1770	3,8356	3,9603
2011	4,1198	4,5642	3,8403	4,4168
1 stycznia – 27 marca 2011 r.	3,9460	4,0800	3,8403	4,0240
1 stycznia – 27 marca 2012 r.	4,2374	4,5135	4,1062	4,1300

Źródło: NBP

W dniu 27 marca 2012 r. kurs wymiany EUR/PLN ogłoszony przez NBP wynosił 4,1300.

Kurs wymiany USD/PLN

	Kurs USD/PLN			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2009	3,1162	3,8978	2,7093	2,8503
2010	3,0157	3,4916	2,7449	2,9641
2011	2,9634	3,5066	2,6458	3,4174
1 stycznia – 27 marca 2011 r.	2,8904	3,0268	2,8230	2,8425
1 stycznia – 27 marca 2012 r.	3,2336	3,5150	3,0730	3,0939

Źródło: NBP

W dniu 27 marca 2012 r. kurs wymiany USD/PLN ogłoszony przez NBP wynosił 3,0939.

Kurs wymiany CHF/PLN

	Kurs CHF/PLN			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2009	2,8658	3,3167	2,6131	2,7661
2010	2,8951	3,1932	2,6503	3,1639
2011	3,3484	3,9562	2,9653	3,6333
1 stycznia – 27 marca 2011 r.	3,0674	3,2211	2,9652	3,1073
1 stycznia – 27 marca 2012 r.	3,5064	3,7037	3,4055	3,4236

Źródło: NBP

W dniu 27 marca 2012 r. kurs wymiany CHF/PLN ogłoszony przez NBP wynosił 3,4236.

KURSY NOTOWAŃ AKCJI

Począwszy od dnia 3 lutego 1997 r. akcje Banku są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW pod symbolem „PLBOS0000019”.

Akcje Banku są notowane w PLN.

Akcje Banku wchodzi w skład indeksów WIG i WIG-BANKI.

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat notowań istniejących Akcji Banku we wskazanych okresach.

Okres	Najwyższa cena (w PLN)	Najniższa cena (w PLN)
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.	100,00	66,00
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.	102,00	72,55
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.	77,00	43,00
1 stycznia – 27 marca 2012 r.	55,00	45,01
I kwartał 2009 r.	78,50	66,00
II kwartał 2009 r.	78,90	66,05
III kwartał 2009 r.	100,00	69,00
IV kwartał 2009 r.	94,00	78,00
I kwartał 2010 r.	102,00	72,55
II kwartał 2010 r.	86,05	76,00
III kwartał 2010 r.	80,05	76,00
IV kwartał 2010 r.	79,85	74,90
I kwartał 2011 r.	77,00	72,35
II kwartał 2011 r.	77,00	67,60
III kwartał 2011 r.	70,30	50,00
IV kwartał 2011 r.	52,95	43,00

Źródło: GPW

W dniu 27 marca 2012 r. kurs ostatniej transakcji Akcji Banku na rynku podstawowym GPW wyniósł 52,10 PLN.

WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE I OPERACYJNE

Poniższe tabele zawierają dane finansowe na dzień oraz za lata zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r., które pochodzą ze Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011.

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach niniejszego Prospektu.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(zbadane)		
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	823.941	653.705 ⁽¹⁾	585.293 ⁽¹⁾
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	(553.519)	(409.920) ⁽¹⁾	(357.510) ⁽¹⁾
Wynik z tytułu odsetek	270.422	243.785	227.783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	144.457	145.224 ⁽¹⁾	134.523 ⁽¹⁾
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(31.296)	(27.837) ⁽¹⁾	(29.947) ⁽¹⁾
Wynik z tytułu opłat i prowizji	113.161	117.387	104.576
Przychody z tytułu dywidend	3.726	3.176	101
Wynik na działalności handlowej	74.910	46.717	41.514 ⁽²⁾
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	4.465	3.787	(2.347)
Wynik z pozycji wymiany	30.349	46.916	28.380 ⁽²⁾
Pozostałe przychody operacyjne	8.303	9.376	14.079
Pozostałe koszty operacyjne	(9.859)	(12.547)	(7.894)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	(42.598)	(36.925)	(34.376)
Ogólne koszty administracyjne	(375.988)	(348.303)	(337.408)
Wynik na działalności operacyjnej	76.891	73.369	34.408
Zysk brutto	76.891	73.369	34.408
Obciążenia podatkowe	(14.473)	(10.187)	(7.515)
– część bieżąca	(16.010)	(11.745)	(11.771)
– część odroczone	1.537	1.558	4.256
Zysk netto	62.418	63.182	26.893
Z tego przypadający na:			
– udziałowców jednostki dominującej	62.418	63.182	26.893
– udziały niekontrolujące	–	–	–

(1) Ze względu na zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej wprowadzoną w 2011 roku dane za lata obrotowe 2010 i 2009 zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

(2) W stosunku do kwot wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2009 dane zostały przekształcone ze względu na zmianę prezentacji wyceny pochodnych instrumentów finansowych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. PLN)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Zysk netto	62.418	63.182	26.893
Zysk (strata) z tytułu wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	(447)	5.249	3.093
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	20.359	–	–
Podatek odroczone	(3.783)	(997)	(588)
Całkowity dochód ogółem	78.547	67.434	29.398
Z tego przypadający na:			
– udziałowców jednostki dominującej	78.547	67.434	29.398
– udziały niekontrolujące	–	–	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Dane porównawcze

W związku z wprowadzoną w trakcie 2011 roku zmianą prezentacji przychodów i kosztów z tytułu prowizji rozliczonych liniowo z pozycji „Wynik z tytułu odsetek” do pozycji „Wynik z tytułu opłat i prowizji”, w celu zapewnienia porównywalności zostały wprowadzone korekty opisane poniżej.

(w tys. PLN)		31 grudnia 2010	31 grudnia 2010	
Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	Dane opublikowane (zbadane)	Wpływ korekty prezentacyjnej	Dane po korekcie prezentacyjnej
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie do przychodów z tytułu opłat i prowizji.	670.144	(16.439)	653.705
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie do kosztów z tytułu opłat i prowizji.	(409.977)	57	(409.920)
Wynik z tytułu odsetek		260.167	(16.382)	243.785
Przychody z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie do przychodów z tytułu opłat i prowizji.	128.785	16.439	145.224
Koszty z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie do kosztów z tytułu opłat i prowizji.	(27.780)	(57)	(27.837)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		101.005	16.382	117.387

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

<i>(w tys. PLN)</i>		31 grudnia 2009	31 grudnia 2009	
Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	Dane opublikowane (zbadane)	Wpływ korekty prezentacyjnej	Dane po korekcie prezentacyjnej
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji j.w.	598.867	(13.574)	585.293
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji j.w.	(357.521)	11	(357.510)
Wynik z tytułu odsetek		241.346	(13.563)	227.783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji j.w.	120.949	13.574	134.523
Koszty z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji j.w.	(29.936)	(11)	(29.947)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		91.013	13.563	104.576

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	<i>(zbadane)</i>		
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	469.116	484.634	442.373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	94.582	106.776	118.351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6.592	61.022	59.083
Pochodne instrumenty finansowe	56.646	4.059	7.925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	11.352.492	10.956.947	9.295.669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	3.250.739	3.192.667	1.568.550
– dostępne do sprzedaży	2.601.074	2.807.605	1.079.750
– utrzymywane do terminu zapadalności	649.665	385.062	488.800
Aktywa zastawione	–	–	269.285
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	–	22.830	–
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	22.830	–	–
Wartości niematerialne	119.870	95.188	70.285
Rzeczowe aktywa trwale	128.610	126.844	109.610
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	30.298	32.012	38.576
– bieżące	693	179	7.303
– odroczone	29.605	31.833	31.273
Inne aktywa	105.342	97.208	107.133
Aktywa razem	15.637.117	15.180.187	12.086.840
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	93	143

Zobowiązania wobec innych banków	710.304	858.863	1.366.541
Pochodne instrumenty finansowe	20.495	76.884	15.073
Zobowiązania wobec klientów	11.411.889	12.190.579	9.415.275
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1.964.891	703.430	160
Zobowiązania podporządkowane	222.783	121.314	121.377
Rezerwy	19.698	20.028	16.776
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	10.552	7.390	–
– bieżące	10.534	7.390	–
– odroczone	18	–	–
Pozostałe zobowiązania	114.728	118.498	231.541
Zobowiązania razem	14.475.462	14.097.079	11.166.886
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:			
Kapitał podstawowy	542.647	542.647	446.927
– kapitał zakładowy	163.732	163.732	150.530
– kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	378.915	378.915	296.397
Kapitał z aktualizacji wyceny	13.712	(2.417)	(6.669)
Zyski zatrzymane	605.296	542.878	479.696
Udziały niekontrolujące	–	–	–
Kapitał własny razem	1.161.655	1.083.108	919.954
Kapitał własny i zobowiązania razem	15.637.117	15.180.187	12.086.840

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wybrane elementy ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

(w tys. PLN)	Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Przeptywy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(978.188)	(100.560)	(309.036)
Przeptywy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(297.881)	54.117	246.218
Przeptywy pieniężne netto z działalności finansowej	1.158.840	691.649	120.000
Przeptywy pieniężne netto, razem	(117.229)	645.206	57.182
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych	(117.229)	645.206	57.182
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na początek okresu	1.129.403	484.197	427.015
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na koniec okresu	1.012.174	1.129.403	484.197

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wybrane wskaźniki finansowe

(w proc.)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(niebadane)		
Wskaźniki wyników działalności			
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ⁽¹⁾	1,8	1,8	2,0
Koszty/dochody (C/I) ⁽²⁾	76,4	76,6	83,4
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ⁽³⁾	0,4	0,5	0,2
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ⁽⁴⁾	5,6	6,3	3,0

(1) Relacja anualizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu. Ze względu na zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej dane za lata obrotowe 2010 i 2009 zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

(2) Relacja ogólnych kosztów administracyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku z pozycji wymiany i pozostałych przychodów operacyjnych.

(3) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu.

(4) Relacja zysku netto z czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca okresu czterech kwartałów.

Źródło: Bank

(w proc.)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(niebadane)		
Kredyty/depozyty ⁽¹⁾	99,5	89,9	98,7
Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfelu kredytów ogółem (brutto) ⁽²⁾	5,8	6,0	8,5 ⁽³⁾

(1) Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów; bez uwzględnienia obligacji własnych.

(2) Kredyty i pożyczki, w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto.

(3) W stosunku do kwot wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2009 dane zostały przekształcone ze względu na kontynuowanie prezentacji jednostkowych znaczących kredytów o ratingu '13' jako zagrożonych.

Źródło: Bank

Adekwatność kapitałowa

Współczynnik wypłacalności

(w proc.)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(niebadane)		
Współczynnik wypłacalności	12,24 ^{(1) (2)}	12,36 ^{(1) (3)}	12,78 ^{(4) (5)}

(1) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 r.

(2) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2011 r. wynosił 11,94%, na koniec stycznia 2012 r. współczynnik ten wynosił powyżej 12%. W związku z zawartą umową w dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 r. Obligacje, po uzyskaniu zgody KNF, stanowiąc będą zobowiązanie podporządkowane, którego wartość wpłynie na wzrost współczynnika wypłacalności.

(3) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2010 r. wynosił 11,95%.

(4) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

(5) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2009 r. wynosił 12,51%.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank (na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych)

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Tabela poniżej prezentuje informacje o funduszach Tier I i Tier II oraz wskaźniku adekwatności kapitałowej ważonym ryzykiem na wskazane dni, zgodnie z wymogami Bazylejskiej Umowy Kapitałowej, w oparciu o dane zamieszczone w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych.

(w tys. PLN)	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Fundusze podstawowe Tier I	950.935	917.283	815.787
Fundusze uzupełniające Tier II	229.653	126.131	124.500
Fundusze Tier I i Tier II razem	1.180.588	1.043.414	940.287
Kapitał krótkoterminowy	17.121	9.503	1.663
Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy	1.197.709	1.052.917	941.950

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Kalkulacja wymogu kapitałowego

Grupa Kapitałowa wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

Stosowane przez Grupę Kapitałową metody wyznaczania poszczególnych wymogów kapitałowych zostały szczegółowo przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011.

(w tys. PLN)	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Wyszczególnienie			
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	783.050	681.675	589.456
– wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	699.468	609.880	530.797
– wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	15.364	9.411	1.470
– wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	68.218	62.384	57.189

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wybrane informacje operacyjne

Pion korporacji i finansów publicznych

Portfel depozytów w podziale produktowym

(w tys. PLN)	31 grudnia		
	2011	2010	2009
Wartości bez odsetek			
(w tys. PLN)	<i>(niebadane)</i>		
Depozyty pionu korporacji i finansów publicznych	5.419.712	7.108.018	4.970.732
– rachunki bieżące/ overnight	1.296.441	1.147.776	1.193.312
– depozyty terminowe	4.123.271	5.966.300	3.777.420

Źródło: Bank

Struktura walutowa portfela depozytów

Wartości bez odsetek	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Depozyty pionu korporacji i finansów publicznych	5.419.712	7.114.076	4.970.732
– PLN	5.340.106	6.913.809	4.809.367
– walutowe	79.606	200.267	161.366
CHF	34	2	3
EUR	73.666	165.094	150.658
USD	4.628	33.225	8.460
GBP	337	55	447
pozostałe waluty	941	1.892	1.798

Źródło: Bank

Struktura terminowa portfela depozytów

Wartości bez odsetek	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Depozyty pionu korporacji i finansów publicznych	5.419.712	7.114.076	4.970.732
– do 1M	2.684.151	2.890.980	2.108.417
– 1-3M	1.467.456	1.702.987	1.502.715
– 3-6M	1.052.015	1.177.014	1.107.537
– 6-12M	127.218	1.253.245	152.515
– 1-3Y	88.872	89.850	99.547
– powyżej 3Y	–	–	–

Źródło: Bank

Portfel kredytów w podziale produktowym

W kwocie kapitału	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Kredyty pionu korporacji i finansów publicznych	6.738.969	6.791.313	6.238.121
– inwestycyjne	3.733.044	3.485.302	3.369.613
– obrotowe	3.005.925	3.306.011	2.868.508

Źródło: Bank

Struktura walutowa portfela kredytów

W kwocie kapitału	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	<i>(niebadane)</i>		
Kredyty pionu korporacji i finansów publicznych	6.738.969	6.791.313	6.238.121
– PLN	6.425.076	6.579.944	6.088.891
– walutowe	313.893	211.370	149.230
CHF	49.882	49.758	60.118
EUR	252.500	156.835	87.696
USD	11.511	4.777	1.415
GBP	–	–	–
pozostałe waluty	–	–	–

Źródło: Bank

Struktura terminowa portfela kredytów

W kwocie netto	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	<i>(niebadane)</i>		
Kredyty pionu korporacji i finansów publicznych	6.631.312	6.621.239	6.003.478
– do 1M	148.653	111.514	75.759
– 1-3M	374.749	339.327	307.334
– 3-6M	450.038	482.239	492.777
– 6-12M	1.085.425	724.679	863.896
– 1-5Y	2.905.576	2.881.288	2.558.156
– powyżej 5Y	1.666.871	2.082.192	1.705.557

Źródło: Bank

Kredyty udzielone poszczególnym kategoriom klientów

W kwocie kapitału	Na dzień 31 grudnia 2011	
	Wartość udzielonych kredytów (w tys. PLN)	Udział w ogólnej kwocie kredytów (w %)
<i>(niebadane)</i>		
Segment średnich i dużych przedsiębiorstw	1.630.602	24,2
Segment małych przedsiębiorstw	1.676.633	24,9
Segment jednostek samorządu terytorialnego	3.009.843	44,7
Segment spółek komunalnych	391.183	5,8
Pozostałe	30.708	0,4

Źródło: Bank

Pion detaliczny

Struktura walutowa portfela depozytów

Wartości bez odsetek	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Depozyty pionu bankowości detalicznej	4.310.929	3.786.369	3.557.034
– PLN	4.125.287	3.605.782	3.376.260
– walutowe	185.642	180.587	180.774
CHF	2.151	1.490	1.800
EUR	108.182	113.680	118.855
USD	46.828	40.347	39.665
GBP	27.446	24.235	18.810
pozostałe waluty	1.035	836	1.644

Źródło: Bank

Struktura terminowa portfela depozytów

Wartości bez odsetek	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Depozyty pionu bankowości detalicznej	4.310.929	3.786.369	3.557.034
– do 1M	2.743.297	2.855.526	2.321.188
– 1-3M	320.893	310.462	351.889
– 3-6M	408.120	470.378	624.850
– 6-12M	775.880	136.740	240.736
– 1-3Y	60.961	4.014	8.963
– powyżej 3Y	1.778	9.249	9.408

Źródło: Bank

Struktura walutowa portfela kredytów

W kwocie kapitału	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Kredyty pionu bankowości detalicznej	4.824.048	4.439.193	3.386.055
– PLN	1.988.084	1.871.459	1.406.810
– walutowe	2.835.964	2.567.734	1.979.245
CHF	1.703.054	1.583.604	1.485.006
EUR	1.061.795	921.803	439.656
USD	71.115	62.327	54.583

Źródło: Bank

Struktura terminowa portfela kredytów

W kwocie netto	31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(niebadane)		
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4.721.169	4.335.062	3.291.452
– do 1M	26.646	24.788	27.218
– 1-3M	60.938	73.578	68.384
– 3-6M	90.898	92.990	127.699
– 6-12M	226.381	213.600	158.529
– 1-5Y	865.657	766.396	619.029
– powyżej 5Y	3.450.649	3.163.710	2.290.592

Źródło: Bank

Kredyty udzielone poszczególnym kategoriom klientów

W kwocie kapitału	Na dzień 31 grudnia 2011	
	Wartość udzielonych kredytów (w mln PLN)	Udział w ogólnej kwocie kredytów detalicznych (w%)
(niebadane)		
Osoby fizyczne	4.629	96
Segment mikroprzedsiębiorstw, segment wspólnot mieszkaniowych oraz segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO)	195	4

Źródło: Bank

Wybrane informacje operacyjne na temat wartości brutto portfela kredytów udzielonych klientom detalicznym

Kredyty udzielone klientom detalicznym ogółem

(w tys. PLN)	31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Kredyty mieszkaniowe	4.063.975	3.666.916	2.714.524
Pozostałe kredyty detaliczne	775.045	772.846	661.433
Kredyty detaliczne ogółem	4.839.020	4.439.762	3.375.957

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wartość brutto kredytów z utratą wartości

(w tys. PLN)	31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Kredyty mieszkaniowe	135.858	112.921	61.202
Pozostałe kredyty detaliczne	94.283	81.724	70.732
Kredyty detaliczne ogółem	230.141	194.645	131.934

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Udział kredytów z utratą wartości (wartość brutto)

w %	31 grudnia		
	2011	2010	2009
	<i>(niebadane)</i>		
Kredyty mieszkaniowe	3,3	3,1	2,3
Pozostałe kredyty detaliczne	12,2	10,6	10,7
Kredyty detaliczne ogółem	4,8	4,4	3,9

Źródło: Bank

Kredyty proekologiczne

Zadłużenie klientów z tytułu kredytów proekologicznych udzielonych przez Bank

Data	Klienci korporacyjni	Finanse publiczne	Klienci detaliczni
<i>(w mln PLN)</i>	<i>(niebadane)</i>		
31 grudnia 2011	829,5	1.088,4	176,0
31 grudnia 2010	718,8	1.127,1	176,6
31 grudnia 2009	881,4	978,4	162,4
31 grudnia 2008	891,0	729,9	143,9
31 grudnia 2007	767,1	498,8	128,6

Źródło: Bank

Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfolio kredytów proekologicznych (brutto)

Wskaźnik kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w portfolio kredytów proekologicznych (brutto)⁽¹⁾

<i>(niebadane)</i>	Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia		
	2011	2010	2009
% utraty wartości	0,5	2,2	2,8

(1) Kredyty i pożyczki, w przypadku których wykazano utratę wartości/razem kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto

Źródło: Bank

PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ

Zaprezentowany poniżej przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej został przygotowany na podstawie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011.

Niniejszy przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej należy analizować łącznie ze Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011 oraz innymi informacjami finansowymi znajdującymi się w pozostałych rozdziałach niniejszego Prospektu. Przegląd zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, które odzwierciedlają aktualne poglądy i opinie Zarządu i ze względu na swój charakter wiążą się z pewnymi ryzykami i niepewnością. Rzeczywiste wyniki Grupy mogą różnić się w sposób istotny od wyników przedstawionych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości na skutek czynników omówionych poniżej oraz w innych częściach niniejszego Prospektu, w szczególności w rozdziale „Czynniki ryzyka” (patrz również rozdział „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości”). Inwestorzy powinni zapoznać się z całym Prospektem i nie opierać swoich decyzji lub opinii jedynie na informacjach zawartych w niniejszym rozdziale.

Wprowadzenie

Bank Ochrony Środowiska S.A. powstał w 1990 roku, prowadzi działalność poczynawszy od roku 1991, a od 1997 roku jego akcje są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Grupę Kapitałową na Datę Prospektu tworzy Bank, pełniący rolę jednostki dominującej w odniesieniu do DM BOŚ oraz BOS Finance. Ponadto jednostką zależną DM BOŚ jest BOŚ Eko Profit.

Misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działaniami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa zintegrowana z usługą zautomatyzowanej bankowości telefonicznej, a w 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Aktywa Grupy razem na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiły 15.637,12 mln PLN. Zysk netto Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 r. wyniósł 62,42 mln PLN w porównaniu do 63,18 mln PLN w 2010 roku i 26,89 mln PLN w 2009 roku. Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 1.161,66 mln PLN w porównaniu do 1.083,11 mln PLN na dzień 31 grudnia 2010 r. i 919,95 mln PLN na dzień 31 grudnia 2009 r.

O ile nie wskazano inaczej, omówienie sprawozdań finansowych za lata obrotowe zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r., oparte jest na Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011.

Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Wstęp

Poniżej omówione zostały najistotniejsze zdaniem Banku czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe Grupy w latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011. W ocenie Banku czynniki te miały i mogą mieć w przyszłości wpływ na działalność, wyniki operacyjne i finansowe, sytuację finansową oraz perspektywy rozwoju Grupy.

Sytuacja gospodarcza w Polsce

Z zastrzeżeniem działalności prowadzonej przez BOS Finance, Grupa prowadzi działalność w Polsce, gdzie znajduje się też większość jej klientów. Czynniki makroekonomiczne dotyczące Polski, w szczególności PKB, stopa inflacji, stopy procentowe i kursy wymiany walut, stopa bezrobocia, dochody gospodarstw domowych, sytuacja finansowa podmiotów gospodarczych,

mają istotny wpływ na popyt ze strony aktualnych i potencjalnych klientów na produkty i usługi Grupy, wysokość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów oraz marże, co z kolei przekłada się na wyniki operacyjne i finansowe Grupy oraz jej sytuację finansową.

Polska gospodarka jest jedną z największych i najszybciej rozwijających się gospodarek Unii Europejskiej. Od czasu przystąpienia do UE polski produkt krajowy brutto rósł przeciętnie o 4,6% (średnia za lata 2004-2011). Według danych opublikowanych przez GUS, PKB Polski wzrosło o 1,6% w roku 2009, 3,9% w roku 2010 i 4,3% w roku 2011. Zgodnie z prognozą Międzynarodowego Funduszu Walutowego z grudnia 2011 roku, w 2012 roku dynamika PKB w Polsce spowolni do 2,5% r/r.

Począwszy od 2009 roku, w konsekwencji globalnego kryzysu gospodarczego wzrost PKB Polski uległ spowolnieniu, skutkując pogorszeniem sytuacji na rynku pracy i wzrostem bezrobocia z 9,5% w grudniu 2008 roku do 12,1% w grudniu 2009 roku i 12,4% w grudniu 2010 roku (źródło: GUS). Spowolnienie gospodarcze w Polsce miało wpływ na jakość portfela kredytowego Grupy, co z kolei miało wpływ na wynik z tytułu odpisów. Ponadto wzrosły koszty finansowania zarówno w wyniku ograniczenia dostępności finansowania na rynku międzybankowym (zmniejszenie limitów transakcyjnych przez banki oraz wolumenów transakcji międzybankowych na skutek spadku wzajemnego zaufania na rynku finansowym związanego ze światowym kryzysem gospodarczym) i podwyższenia przez banki oprocentowania lokat w kontekście zaostrzenia konkurencji na rynku depozytów, co miało negatywny wpływ na wynik z tytułu odsetek wygenerowany przez Grupę.

W roku 2010 miało miejsce ożywienie krajowego wzrostu gospodarczego, głównie w związku z poprawą sytuacji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych Ameryki i państwach strefy euro. Wzrost PKB uległ przyspieszeniu do 3,9% w skali roku. Poprawa sytuacji gospodarczej w Polsce w 2010 oraz w 2011 roku pozytywnie przyczyniła się do wzrostu zamożności społeczeństwa, co spowodowało zwiększenie konsumpcji oraz wzrost aktywności przedsiębiorstw. Czynniki te w połączeniu z niskim poziomem stóp procentowych skutkowały w szczególności wzrostem konsumpcji i wydatków klientów detalicznych (co miało wpływ na wzrost wolumenu kredytów udzielonych klientom detalicznym przez Grupę) oraz wzrostem aktywności klientów korporacyjnych (co skutkowało wzrostem wolumenu kredytów udzielonych klientom korporacyjnym przez Grupę, zaobserwowanym w 2011 roku). Czynniki wskazane w zdaniu poprzedzającym miały wpływ na wzrost portfela kredytów i pożyczek Grupy, co z kolei miało pozytywny wpływ na wynik z tytułu odsetek osiągnięty przez Grupę.

Stopa inflacji i stopy procentowe

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze są istotną pozycją rachunku zysków i strat Grupy. Aktywa i zobowiązania Grupy są wrażliwe na zmiany stóp procentowych. Z tego powodu sam poziom stóp procentowych, jak również tendencje w zakresie ich zmian, mogą mieć istotny wpływ na wynik z tytułu odsetek osiągnięty przez Grupę oraz na portfel inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych Grupy oraz kredyty i depozyty.

Organem NBP odpowiedzialnym za ustalanie stóp procentowych jest Rada Polityki Pieniężnej, która podejmując decyzję o wysokości stóp uwzględnia czynniki takie jak, w szczególności, prognozy wzrostu gospodarczego, rzeczywistość oraz prognozowaną stopę inflacji dla polskiej gospodarki. Począwszy od roku 1998, Rada Polityki Pieniężnej w ramach prowadzonej przez siebie polityki pieniężnej stosuje strategię bezpośredniego celu inflacyjnego. Rada Polityki Pieniężnej definiuje cel inflacyjny, a następnie ustala podstawowe oficjalne stopy procentowe NBP w celu maksymalizacji prawdopodobieństwa realizacji tego celu.

Polskie banki mają swobodę w ustalaniu oprocentowania kredytów i depozytów, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z przepisów ograniczających maksymalną wysokość odsetek (tzw. regulacje antylichwiarskie) oraz przepisów w zakresie oprocentowania kredytów konsumenckich. Stopy procentowe NBP, zwłaszcza stopa referencyjna, mają wpływ na rynkowe stopy procentowe, a przez to na oprocentowanie kredytów i depozytów. Trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym są stosowane w Polsce jako stopy referencyjne dla kredytów i depozytów międzybankowych, jak również dla kredytów i pożyczek oraz depozytów klientów detalicznych i korporacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia średnie roczne stopy inflacji, stopy referencyjne NBP i trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym, w podanych okresach i na podane daty.

	Roczna stopa inflacji	Stopa referencyjna NBP	Trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym			
			WIBOR ⁽¹⁾	EUR LIBOR ⁽²⁾	USD LIBOR ⁽³⁾	CHF LIBOR ⁽⁴⁾
31 grudnia 2009*	3,5%	3,50%	4,2700%	0,7000%	0,2506%	0,2517%
31 grudnia 2010*	2,6%	3,50%	3,9500%	1,0060%	0,3028%	0,1700%
31 grudnia 2011*	4,3%	4,50%	4,9900%	1,2921%	0,5810%	0,0517%

(1) – Stopy oprocentowania polskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w PLN.

(2) – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w EUR.

(3) – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w USD.

(4) – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w CHF.

* Wskaźnik inflacji średniorocznej w danym roku zakończonym dnia 31 grudnia.

Źródło: GUS, NBP, Reuters

Po okresie utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie przez cały rok 2010, na posiedzeniach w styczniu, kwietniu, maju oraz czerwcu 2011 roku Rada Polityki Pieniężnej podwyższyła wysokość stóp procentowych NBP łącznie o 100 punktów bazowych. Podwyżki stóp były reakcją na silny wzrost inflacji w pierwszej połowie 2011 roku i obawę, że silny wzrost inflacji w warunkach stabilizującej się sytuacji gospodarczej może doprowadzić do silnego wzrostu oczekiwań inflacyjnych. Ponowne pogorszenie danych ze sfery realnej w gospodarce globalnej oraz krajowej w połowie 2011 roku skutkowało spadkiem prawdopodobieństwa dalszego zacieśnienia polityki pieniężnej i możliwością obniżki stóp procentowych NBP w średniej perspektywie.

Dostępność kredytów na rynku międzybankowym oraz dostęp do innych źródeł finansowania przez banki, jak również zmiany kursu PLN względem najważniejszych walut obcych (CHF, EUR i USD), mają pośredni wpływ na poziom rynkowego oprocentowania kredytów i depozytów w Polsce. Obserwowane w 2011 roku pogorszenie sytuacji na globalnych rynkach finansowych może skutkować ograniczeniem dostępności lub wzrostem ceny finansowania dla sektora bankowego i znaczącym wzrostem konkurencji na rynku depozytów klientów.

Kursy wymiany walut

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty denominowane w walutach obcych stanowiły około 27,4% wartości kredytów udzielonych klientom Grupy, z czego około 55,2% stanowiły kredyty denominowane we frankach szwajcarskich, około 42,0% kredyty denominowane w euro, a 2,8% kredyty denominowane w dolarach amerykańskich. Znaczącą część kredytów udzielanych przez Bank i denominowanych w walutach obcych stanowią kredyty hipoteczne. Łączne zadłużenie klientów z tytułu zaciągniętych kredytów denominowanych w walutach obcych wynosiło na dzień 31 grudnia 2011 r. 3.112,9 mln PLN. Historycznie obserwowany popyt na kredyty denominowane we frankach szwajcarskich wynikał głównie z różnicy pomiędzy oprocentowaniem tych kredytów w porównaniu do oprocentowania kredytów złotych oraz aprecjacji PLN w stosunku do walut obcych. W 2010 roku złoty stracił na wartości 12,6% w stosunku do franka szwajcarskiego, a zyskał 3,7% w stosunku do euro (w 2011 roku złoty stracił dalsze 14,8% w stosunku do franka szwajcarskiego i 11,5% w stosunku do euro).

Mając na względzie powyższe dane, wahania kursów wymiany pomiędzy PLN a walutami obcymi wywierają istotny wpływ na wyniki finansowe i operacyjne oraz sytuację finansową Grupy. Wahania kursów wymiany walut mają w szczególności wpływ na: (i) sytuację finansową Grupy ze względu na fakt, że aktywa denominowane w walutach obcych są przeliczone na PLN jako walutę funkcjonalną Grupy, (ii) wynik z działalności operacyjnej Grupy poprzez wynik z pozycji wymiany, (iii) skalę prowadzonej przez Grupę akcji kredytowej w walutach obcych oraz (iv) jakość aktywów, w szczególności portfela kredytów denominowanych w CHF i EUR. Ponadto wahania kursu PLN względem walut obcych mogą wpływać również pośrednio na rynkowe oprocentowanie depozytów klientów i ponoszone przez Grupę koszty finansowania, a tym samym na osiągnięty przez Grupę wynik z tytułu odsetek (patrz punkt „*Stopa inflacji i stopy procentowe*” powyżej).

Sytuacja na polskim i międzynarodowym rynku kapitałowym

Działalność bankowa oraz sytuacja Grupy są powiązane z sytuacją na polskim i międzynarodowym rynku kapitałowym. Grupa oprócz działalności bankowej świadczy również inne usługi i oferuje produkty finansowe, w tym produkty i usługi maklerskie, jak również dystrybuje jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. Sytuacja na polskim i międzynarodowym rynku kapitałowym ma więc wpływ na wynik z tytułu prowizji i opłat osiągnięty przez Grupę. Sytuacja na polskim i międzynarodowym rynku kapitałowym może mieć także wpływ na wartość aktywów Grupy.

Spadki na giełdach w trakcie 2008 roku oraz niepewność panująca na rynkach kapitałowych w 2009 roku (mniej widoczna w ostatnim kwartale tego roku) miały istotny wpływ na działalność maklerską oraz działalność w zakresie dystrybucji jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. Poprawa koniunktury na rynkach kapitałowych w trakcie 2010 roku i w pierwszej połowie roku 2011 spowodowała ponowny napływ inwestorów na rynki akcji, przy czym z uwagi na wczesną fazę ożywienia byli to głównie inwestorzy instytucjonalni, natomiast popyt na akcje wśród inwestorów indywidualnych pozostał na umiarkowanym poziomie. W drugiej połowie 2011 roku rynki kapitałowe ponownie znalazły się pod silną presją negatywnych informacji płynących z krajów strefy euro spowodowanych problemami zadłużeniowymi tych krajów, w szczególności Grecji i Włoch.

Sytuacja na rynkach kapitałowych ma istotny wpływ na portfele papierów wartościowych banków. Ze względu na skład portfela papierów wartościowych Grupy (portfel ten składa się przede wszystkim ze skarbowych papierów wartościowych Skarbu Państwa oraz papierów wartościowych wyemitowanych przez NBP oraz jednostki sektora finansów publicznych) sytuacja na rynkach kapitałowych w latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011, miała ograniczony wpływ na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wyniki finansowe i operacyjne Grupy.

Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Wstęp

Poniżej omówione zostały najistotniejsze zdaniem Banku czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe Grupy w latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011. W ocenie Banku czynniki te miały i mogą mieć w przyszłości wpływ na działalność, wyniki operacyjne i finansowe, sytuację finansową oraz perspektywy rozwoju Grupy.

Konsolidacja finansów publicznych

Zgodnie z ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz.U. Nr 257, poz. 1726), z dniem 30 kwietnia 2011 r. (tj. z dniem wejścia w życie niektórych z przepisów tej ustawy) niektóre jednostki sektora finansów publicznych (między innymi jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, jak również samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych) mogą dokonywać lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu, (i) w skarbowych papierach wartościowych, (ii) w obligacjach emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, (iii) na rachunkach bankowych w bankach mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, (iv) w formie depozytu u Ministra Finansów. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy wskazanej powyżej, z dniem 30 kwietnia 2011 r. obsługę bankową rachunków państwowych osób prawnych wskazanych w ustawie, o której mowa powyżej, w tym NFOŚiGW, prowadzi wyłącznie Bank Gospodarstwa Krajowego.

Zmiany Ustawy o Finansach Publicznych, o których mowa w akapicie poprzedzającym, skutkowały brakiem odnowienia depozytów klientów podlegających rygorom Ustawy o Finansach Publicznych w kwocie 2.047 mln PLN (szacowana kwota wypływu środków skalkulowana przez Bank na podstawie stanu depozytów na dzień 31 grudnia 2010 r.; średni okres wymagalności wynoszący 78 dni). W rezultacie Grupa musiała pozyskać środki głównie od klientów detalicznych oraz dokonując emisji obligacji własnych. W dniu 11 maja 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje w kwocie 250 mln EUR (o terminie wymagalności 5 lat), a w dniu 18 maja 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje w kwocie 100 mln PLN (o terminie wymagalności 10 lat). W dniu 4 października 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje dwóch serii w łącznej kwocie 380,1 mln PLN (o terminie wymagalności 3 lata).

Pozytywnym skutkiem zmian związanych z konsolidacją finansów publicznych była poprawa struktury finansowania dzięki zmniejszeniu koncentracji depozytów, wydłużeniu terminu ich zapadalności oraz lepszemu dopasowaniu walutowemu. Zmiany związane z konsolidacją finansów publicznych wpłynęły jednak na zmniejszenie tempa rozwoju akcji kredytowej Grupy i zwiększenie kosztów pozyskania środków finansowych w 2011 roku.

Realizacja strategii Banku

Strategia Banku zakłada dynamiczny rozwój Banku w warunkach dokonania zdecydowanych zmian w jego modelu biznesowym, poprzez aktywizację działalności sprzedażowej, wzrost efektywności oraz przygotowanie nowoczesnej oferty produktów i usług. Do priorytetowych zadań Banku na najbliższe lata zaliczyć można poprawę jakości obsługi klientów, zmianę postrzegania marki

BOŚ, poprawę efektywności procesów i pracowników, wdrożenie zoptymalizowanych systemów informatycznych zwiększających elastyczność i konkurencyjność Banku oraz wykorzystanie synergii płynących ze współpracy z DM BOŚ.

Podstawowym celem Banku na najbliższe lata będzie wzrost wartości. W tym celu Bank będzie dążył do dystrybucji kapitału pomiędzy obszary biznesowe w taki sposób, by optymalizować swój profil ryzyka/rentowności. Równocześnie Bank będzie dążył do sukcesywnego wzrostu udziału w rynku – mierzonego udziałem Banku w sumie bilansowej, należnościach i zobowiązaniach sektora bankowego.

Bank współpracuje z funduszami ekologicznymi w zakresie wspólnego finansowania inwestycji proekologicznych i tym samym utrwała pozycję lidera w zakresie bankowej obsługi przedsięwzięć w ochronie środowiska.

Sytuacja finansowa sektora finansów publicznych

Zmiana sytuacji finansowej jednostek sektora finansów publicznych może wpływać na realizację, zarówno w zakresie liczby realizowanych projektów, jak i ich harmonogramów, inwestycji proekologicznych, w których finansowaniu specjalizuje się Bank.

Podstawowe zasady rachunkowości i oszacowania

Wstęp

Wyniki działalności i sytuacja finansowa Grupy przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011 i dodatkowych notach objaśniających oraz wybrane informacje statystyczne i inne dane prezentowane w niniejszym Prospekcie są w znacznym stopniu zależne od przyjętych przez Grupę zasad rachunkowości.

Podstawowe zasady rachunkowości zostały opisane w odpowiednich notach do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE wymaga zastosowania pewnych istotnych z punktu widzenia rachunkowego oszacowań. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone, założenia i szacunki znaczące z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w okresach miesięcznych. Utrata wartości ekspozycji kredytowych jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów („indywidualne przesłanki utraty wartości”) oraz gdy wydarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy wycenie metodą portfelową stosuje się miary statystyczne skonstruowane na bazie danych historycznych, dotyczące prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości oraz stopnia odzysku dla danego portfela z uwzględnieniem wartości zaangażowania kredytowego w danym portfelu.

Grupa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

Przyjęta metodologia pomiaru utraty wartości i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W grudniu 2010 roku, w stosunku do poprzedniego roku, Bank wprowadził zmianę prezentacyjną w zakresie kredytów z utratą wartości. W grupie ekspozycji kredytowych „z utratą wartości” zaprzestano ujmowania ekspozycji kredytowych klientów indywidualnie istotnych, dla których nastąpiło pogorszenie ratingu do ‘13’ (ostatni rating przed defaultem). Zmiana ta nastąpiła w wyniku przeprowadzonej analizy migracji ratingów klientów, która wskazała, że dla większej grupy klientów następuje poprawa sytuacji (skutkująca również wyższym ratingiem) niż pogorszenie sytuacji i niewypłacalność. Bank utrzymał wdrożone w 2010 roku szczególne zasady monitorowania ryzyka związanego z tą grupą klientów przez niezależnych ekspertów ds. ryzyka oraz cyklicznego informowania Zarządu Banku o zmianach poziomu ryzyka tych klientów oraz działaniach podejmowanych przez Bank.

Powyższa zmiana nie miała wpływu na wynik finansowy Grupy.

W stosunku do 2010 roku Bank zmienił zasady liczenia IBNR dla grupy ekspozycji kredytowych, dla których w okresie kredytowania nastąpiło pogorszenie ratingu do ‘13’ – wskazującego na występowanie bardzo wysokiego ryzyka kredytowego wynikającego z pogorszenia się kluczowych wskaźników finansowych (ostatni rating przed defaultem) z indywidualnych na grupowe.

Wycena odpisów aktualizujących i rezerw utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Grupy z tytułu odpisów i rezerw.

Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Grupa rozpoznaje utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, gdy wystąpiło znaczne lub długotrwałe obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne lub długotrwałe, wymaga zastosowania własnej oceny. Przeprowadzając taką ocenę, Grupa, obok innych czynników, ocenia normalną zmienność cen akcji. Wykazanie utraty wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta, branży lub sektora gospodarki, technologii lub przepływów z działalności operacyjnej i finansowej.

Dłużne papiery utrzymywane do terminu zapadalności

Grupa stosuje zalecenia MSR 39 dotyczące klasyfikowania aktywów finansowych innych niż instrumenty pochodne o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie zapadalności jako aktywa utrzymywane do terminu zapadalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na własnej ocenie. Dokonując tej oceny, Grupa ocenia swój zamiar i możliwości utrzymywania tych papierów do terminu zapadalności. Jeżeli Grupa nie utrzyma papierów do terminu zapadalności, będzie musiała zmienić klasyfikację całej kategorii na aktywa dostępne do sprzedaży (z wyjątkiem pewnych okoliczności, jak np. sprzedaż o niewielkiej wartości krótko przed datą zapadalności). Dłużne papiery wyceniane są wtedy według wartości godziwej, a nie zamortyzowanego kosztu.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one między innymi zdyskontowaną (za pomocą krzywej zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

Rezerwa na zobowiązania i roszczenia

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Grupa posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku, oraz
- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne), oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Perspektywy rozwoju oraz ostatnie wydarzenia

Niniejszy punkt Prospektu zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości. Stwierdzenia te nie stanowią zapewnień ani oświadczeń co do wyników finansowych Grupy w przyszłości. Faktyczne wyniki Grupy mogą różnić się w sposób istotny od tendencji przedstawionych poniżej lub wynikających z poniższych stwierdzeń dotyczących przyszłości na skutek wystąpienia wielu czynników, w tym czynników omówionych poniżej oraz w pozostałych rozdziałach niniejszego Prospektu, w szczególności w rozdziale „Czynniki ryzyka” (patrz również rozdział „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości”). Inwestorzy nie powinni opierać swojej decyzji inwestycyjnej na stwierdzeniach dotyczących przyszłości, które przedstawiono poniżej.

Perspektywy rozwoju

Mając na uwadze warunki rynkowe panujące na Datę Prospektu, perspektywy rozwoju przedstawione w kolejnych akapitach charakteryzuje wysoki poziom niepewności.

Dzięki podjętym nadzwyczajnym działaniom w zakresie polityki gospodarczej w gospodarkach rozwiniętych (znaczące rozluźnienie polityki pieniężnej banków centralnych, programy rządowe stymulujące popyt, dokapitalizowanie banków ze środków publicznych) sytuacja sektora finansowego poprawiała się od drugiej połowy 2009 roku. Jednocześnie jednak od drugiej połowy 2010 roku w następstwie narastania kryzysu zadłużenia niektórych państw należących do strefy euro odnotowano wzrost ryzyka dla stabilności strefy euro i europejskiego sektora finansowego. Nasilenie tych negatywnych tendencji (między innymi w wyniku spowolnienia wzrostu gospodarczego i wzrostu ryzyka nawrotu recesji gospodarczej) było obserwowane w trakcie 2011 roku. Mimo poprawy sytuacji na globalnym rynku finansowym na początku 2012 roku niepewność odnośnie przyszłych tendencji na rynku finansowym pozostaje wysoka, między innymi w kontekście niepewnej sytuacji makroekonomicznej oraz trudnej sytuacji fiskalnej części państw należących do strefy euro. W rezultacie ewentualny ponowny wzrost premii za ryzyko na globalnym rynku finansowym, ograniczony dostęp do kapitału i rynków kredytowych oraz wzrost kosztu pozyskiwanego finansowania mogą skutkować wzrostem kosztów finansowania działalności Grupy.

Ostatnie wydarzenia

W dniu 26 marca 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Bankiem Rozwoju Rady Europy. Szczegółowy opis umowy został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy linii kredytowych udzielonych przez zagraniczne instytucje finansowe i banki – Umowa linii kredytowej z dnia 26 marca 2012 r. zawarta z Bankiem Rozwoju Rady Europy”.

W dniu 14 marca 2012 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwały o odwołaniu Mariana Malickiego oraz Mariana Adama Pigana ze składu Rady Nadzorczej oraz powołaniu Krzysztofa Władysława Rogali oraz Adama Grzegorza Wasiaka w skład Rady Nadzorczej. Informacje na temat Krzysztofa Władysława Rogali i Adama Grzegorza Wasiaka zostały zamieszczone w rozdziale „Organy zarządzające i nadzorcze – Rada Nadzorcza”.

W dniu 13 marca 2012 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanej strategii działania Banku na lata 2012-2015. Szczegółowy opis strategii Banku został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Strategia”.

W dniu 9 marca 2012 r. Bank oraz spółka Zakłady Chemiczne Police S.A. („ZCh Police”) opublikowały zaproszenie do negocjacji w sprawie nabycia udziałów spółki Kemipol Sp. z o.o. z siedzibą w Policach. Bank zamierza zbyć 115 udziałów, a ZCh Police 260 udziałów. Udziały zbywane przez Bank i ZCh Police reprezentują łącznie 49,02% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na zgromadzeniu wspólników Kemipol Sp. z o.o. Ze względu na prowadzoną działalność (produkcja koagulatów do chemicznego strącania w oczyszczalniach ścieków oraz stacjach uzdatniania wody) spółka Kemipol Sp. z o.o. nie ma istotnego znaczenia dla podstawowej działalności Grupy Kapitałowej.

W dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował obligacje serii G o wartości 100 mln PLN. Obligacje serii G zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Szczegółowy opis obligacji serii G został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 roku”.

W dniu 27 lutego 2012 r. Bank wyemitował obligacje serii H o wartości 185 mln PLN. Obligacje serii H zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Szczegółowy opis obligacji serii H został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje o wartości 185 mln PLN serii H z terminem wykupu w 2015 roku”.

W dniu 8 lutego 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Szczegółowy opis umowy został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy linii kredytowych udzielonych przez zagraniczne instytucje finansowe i banki – Umowa linii kredytowej z dnia 8 lutego 2012 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym”.

W dniu 11 stycznia 2012 r. zarząd DM BOŚ podjął uchwałę o powołaniu oddziału DM BOŚ w Republice Czeskiej. W dniu 9 lutego 2012 r. został on wpisany do polskiego rejestru sądowego, a od dnia 29 lutego 2012 r. jest zarejestrowany również w Republice Czeskiej. Rozpoczęcie działalności operacyjnej oddziału planowane jest na koniec pierwszego półrocza 2012 roku. Zakres działalności maklerskiej oddziału będzie obejmować wyłącznie obsługę rynku forex i na Datę Prospektu DM BOŚ nie przewiduje jego rozszerzenia.

Wyniki działalności

Wyniki działalności za lata obrotowe 2009-2011

Wstęp

Tabela poniżej prezentuje główne pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat Grupy za lata obrotowe zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
(w tys. PLN)	(zbadane)		
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	823.941	653.705 ⁽¹⁾	585.293 ⁽¹⁾
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	(553.519)	(409.920) ⁽¹⁾	(357.510) ⁽¹⁾
Wynik z tytułu odsetek	270.422	243.785	227.783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	144.457	145.224 ⁽¹⁾	134.523 ⁽¹⁾
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(31.296)	(27.837) ⁽¹⁾	(29.947) ⁽¹⁾
Wynik z tytułu opłat i prowizji	113.161	117.387	104.576
Przychody z tytułu dywidend	3.726	3.176	101
Wynik na działalności handlowej	74.910	46.717	41.514 ⁽²⁾
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	4.465	3.787	(2.347)
Wynik z pozycji wymiany	30.349	46.916	28.380 ⁽²⁾
Pozostałe przychody operacyjne	8.303	9.376	14.079
Pozostałe koszty operacyjne	(9.859)	(12.547)	(7.894)
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	(42.598)	(36.925)	(34.376)
Ogólne koszty administracyjne	(375.988)	(348.303)	(337.408)

Wynik na działalności operacyjnej	76.891	73.369	34.408
Zysk brutto	76.891	73.369	34.408
Obciążenia podatkowe	(14.473)	(10.187)	(7.515)
– część bieżąca	(16.010)	(11.745)	(11.771)
– część odroczone	1.537	1.558	4.256
Zysk netto	62.418	63.182	26.893
Z tego przypadający na:			
– udziałowców jednostki dominującej	62.418	63.182	26.893
– udziały niekontrolujące	–	–	–

(1) Ze względu na zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej z pozycji „Wynik z tytułu odsetek” do pozycji „Wynik z tytułu opłat i prowizji” wprowadzoną w 2011 roku dane za lata obrotowe 2010 i 2009 zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

(2) W stosunku do kwot wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2009 dane zostały przekształcone ze względu na zmianę prezentacji wyceny pochodnych instrumentów finansowych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Tabela poniżej prezentuje składniki przychodów z tytułu odsetek i przychodów o podobnym charakterze Grupy za lata obrotowe zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu⁽¹⁾:			
Kredytów i pożyczek, w tym od:	646.388	511.375	460.374
– banków	4.745	2.486	11.173
– klientów, w tym	641.643	508.889	449.201
– korporacyjnych	221.468	165.094	175.053
– detalicznych	217.213	170.094	151.375
– finansów publicznych	202.909	173.701	122.683
– pozostali	53	–	90
Instrumentów finansowych, w tym:	174.625	142.330	124.919
– dostępnych do sprzedaży	129.573	110.517	72.935
– utrzymywanych do terminu zapadalności	25.821	18.990	33.341
– przeznaczonych do obrotu	19.231	12.823	18.643
Transakcje zabezpieczające	2.020	–	–
Pozostałe	908	–	–
Razem	823.941	653.705	585.293

(1) Ze względu na zmianę w 2011 roku prezentacji przychodów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej dane zaprezentowane powyżej zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze Grupy wzrosły w 2011 roku o 26,0% do kwoty 823,94 mln PLN, w porównaniu z kwotą 653,71 mln PLN w 2010 roku. Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze Grupy zwiększyły się w 2011 roku głównie z powodu wzrostu przychodowości kredytów. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych ze środków własnych Banku (walutowe + złotowe) wyniosła w 2011 roku 5,82%, a dla kredytów udzielonych w PLN 6,82%, zaś w 2010 roku odpowiednio 5,24% i 6,04%. Po wyłączeniu kredytów zagrożonych

stopa ta wyniosła w 2011 roku (walutowe + złotowe) 6,16%, a dla kredytów udzielonych w PLN 7,27%, zaś w 2010 roku odpowiednio 5,57% i 6,43%. W 2011 roku nastąpił wzrost salda kredytów udzielonych klientom o 3,6% z kwoty 10.956,95 mln PLN na koniec 2010 roku do 11.352,49 mln PLN na koniec 2011 roku. Wzrost salda kredytów miał miejsce głównie w efekcie deprecjacji złotego wobec franka szwajcarskiego o 14,8% oraz wobec euro o 11,5%.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze Grupy wzrosły w 2010 roku o 11,7% do kwoty 653,71 mln PLN, w porównaniu z kwotą 585,29 mln PLN w 2009 roku. Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze Grupy zwiększyły się w 2010 roku głównie dzięki wzrostowi salda kredytów udzielonych klientom (wzrost o 17,9% z kwoty 9.295,67 mln PLN na koniec 2009 roku do 10.956,95 mln PLN na koniec 2010 roku). Wzrost salda kredytów miał miejsce głównie w efekcie udzielania przez Bank nowych kredytów o wyższych marżach w segmencie finansów publicznych – wzrost wartości netto kredytów z kwoty 3.299,38 mln PLN na koniec 2009 roku do 3.747,70 mln PLN na koniec 2010 roku (przychody w tym zakresie wzrosły o 41,6% z kwoty 122,68 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty 173,70 mln PLN za rok obrotowy 2010).

Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze

Tabela poniżej prezentuje składniki kosztów z tytułu odsetek i o podobnym charakterze Grupy za lata obrotowe zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze⁽¹⁾:			
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	413.302	371.294	324.410
– banków	8.090	5.959	18.313
– klientów, w tym:	405.212	365.335	306.097
– korporacyjnych	172.973	154.756	67.288
– detalicznych	168.185	137.342	139.020
– finansów publicznych	29.479	29.524	27.299
– funduszy ekologicznych	24.632	40.923	67.822
– pozostali	9.943	2.790	4.668
Kredytów i pożyczek, w tym od:	40.916	27.031	31.762
– banków	16.668	11.170	10.707
– klientów	24.248	15.861	21.055
Instrumentów finansowych – dłużne papiery własnej emisji	99.301	11.595	1.338
Razem	553.519	409.920	357.510

(1) Ze względu na zmianę w 2011 roku prezentacji kosztów z tytułu rozliczonej prowizji według metody liniowej dane zaprezentowane powyżej zostały przekształcone i są w pełni porównywalne.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Koszty z tytułu odsetek i podobnych kosztów wzrosły w 2011 roku o 35,0% do kwoty 553,52 mln PLN z kwoty 409,92 mln PLN w roku 2010. Wzrost kosztów z tytułu odsetek i podobnych kosztów wynikał przede wszystkim ze zwiększonych kosztów finansowania Grupy, na skutek zastąpienia depozytów podmiotów podlegających rygorom Ustawy o Finansach Publicznych (patrz punkt „Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Konsolidacja finansów publicznych” powyżej) środkami finansowymi pozyskanymi przez Bank z tytułu emisji obligacji oraz z tytułu nowych depozytów – koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych (dłużnych papierów własnej emisji) wzrosły o 756,4% z kwoty 11,60 mln PLN za rok 2010 do kwoty 99,30 mln PLN za rok 2011. Wzrost wyżej wymienionej pozycji kosztów wynikał głównie z emisji obligacji przeprowadzonych w 2011 roku. Koszty z tytułu odsetek od lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych oraz kredytów i pożyczek wzrosły o 14,0% z kwoty 398,33 mln PLN za rok 2010 do kwoty 454,22 mln PLN za rok 2011, głównie z powodu wzrostu odsetek dla klientów detalicznych i korporacyjnych wynikającego ze wzrostu kosztowości. Przeciętna

podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku ukształtowała się w 2011 roku na poziomie 3,91% (3,63% w 2010 roku), przy czym dla depozytów złotych wyniosła 4,01% (3,75% w 2010 roku), a depozytów walutowych 0,80% (0,64% w 2010 roku).

Koszty z tytułu odsetek i podobnych kosztów wzrosły w 2010 roku o 14,7% do kwoty 409,92 mln PLN z kwoty 357,51 mln PLN w roku 2009, przede wszystkim w związku z kosztami lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych oraz kredytów i pożyczek od klientów (wzrost o 16,5% z kwoty 327,15 mln PLN w roku obrotowym 2009 do 381,20 mln PLN w roku obrotowym 2010) oraz kosztami obligacji krajowych w PLN wyemitowanymi przez Bank w celu zapewnienia długoterminowego finansowania intensywniejszej akcji kredytowej (wzrost o 766,6% z kwoty 1,34 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty 11,60 mln PLN za rok obrotowy 2010). W roku obrotowym 2010 Grupa zanotowała wzrost o 130,0% kosztów odsetek i podobnych kosztów z tytułu lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych od klientów korporacyjnych (wzrost z kwoty 67,29 mln PLN w roku obrotowym 2009 do 154,76 mln PLN w roku obrotowym 2010), co było związane głównie ze wzrostem salda depozytów klientów korporacyjnych (wzrost o 79,3% zobowiązań wobec klientów korporacyjnych z kwoty 3.050,93 mln PLN na koniec 2009 roku do kwoty 5.469,87 mln PLN na koniec 2010 roku).

Wynik z tytułu odsetek

W następstwie czynników opisanych w punktach „Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze” oraz „Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze” powyżej wynik z tytułu odsetek w 2011 roku wzrósł o 10,9% do kwoty 270,42 mln PLN z kwoty 243,79 mln PLN w 2010 roku, a wynik z tytułu odsetek w 2010 roku był wyższy o 7,0% od wyniku w roku 2009 (227,78 mln PLN).

Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji spadły w 2011 roku o 0,5% do kwoty 144,46 mln PLN z kwoty 145,22 mln PLN w 2010 roku – spadek ten wiązał się głównie ze spadkiem opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi o 11,9% na skutek mniejszej aktywności klientów indywidualnych na GPW, przy wzroście opłat i prowizji z tytułu działalności bankowej o 5,5% oraz opłat za obsługę rachunków klientów, opłat za inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym o 6,7%.

Przychody z tytułu opłat i prowizji wzrosły w 2010 roku o 8,0% do kwoty 145,22 mln PLN z kwoty 134,52 mln PLN w 2009 roku – wzrost ten wiązał się głównie ze zwiększeniem przychodów z tytułu opłat za obsługę rachunków klientów, innych operacji rozliczeniowych w obrocie krajowym i zagranicznym, opłat od operacji kartami płatniczymi.

Koszty z tytułu opłat i prowizji

Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły w 2011 roku o 12,4% do kwoty 31,30 mln PLN z kwoty 27,84 mln PLN w 2010 roku. Wzrost kwoty kosztów wynikał głównie ze wzrostu premii wypłacanej klientom, związanej z użytkowaniem przez nich Konta bez Kantów oraz prowizji i opłat od kart płatniczych, przy spadku opłat na rzecz rynków regulowanych oraz izb rozliczeniowych od transakcji maklerskich uiszczonych przez DM BOŚ.

Koszty z tytułu opłat i prowizji spadły w 2010 roku o 7,0% do kwoty 27,84 mln PLN z kwoty 29,95 mln PLN w 2009 roku. Spadek kwoty kosztów wynikał z niższych opłat brokerskich w ramach usług świadczonych przez DM BOŚ i niższych opłat za korzystanie z obcych bankomatów (1 kwietnia 2010 r. weszło w życie porozumienie w sprawie rozliczeń z MasterCard skutkujące obniżeniem przez MasterCard stawek opłat).

Wynik z tytułu opłat i prowizji

W następstwie czynników opisanych w punktach „Przychody z tytułu opłat i prowizji” oraz „Koszty z tytułu opłat i prowizji” powyżej wynik z tytułu opłat i prowizji w 2011 roku spadł o 3,6% do kwoty 113,16 mln PLN z kwoty 117,39 mln PLN za rok 2010, zaś wynik za rok 2010 (117,39 mln PLN) był o 12,3% wyższy od wyniku z tytułu opłat i prowizji za rok 2009 (104,58 mln PLN).

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend wzrosły w 2011 roku do kwoty 3,73 mln PLN z kwoty 3,18 mln PLN w 2010 roku. Wzrost kwoty przychodów z tytułu dywidend w 2011 roku wiązał się z dywidendami otrzymanymi od spółek Kemipol Sp. z o.o. i Wodkan S.A. w łącznej kwocie 3,63 mln PLN.

Przychody z tytułu dywidend wzrosły w 2010 roku do kwoty 3,18 mln PLN z kwoty 0,1 mln PLN w 2009 roku. Wzrost kwoty przychodów z tytułu dywidend w 2010 roku wiązał się z dywidendami otrzymanymi od spółek Kemipol Sp. z o.o. i Wodkan S.A. w łącznej kwocie 3,16 mln PLN (bank objął udziały spółki Kemipol Sp. z o.o. i akcje spółki Wodkan S.A. pod koniec 2009 roku).

Wynik na działalności handlowej

Wynik na działalności handlowej wzrósł w 2011 roku o 60,3% do kwoty 74,91 mln PLN z kwoty 46,72 mln PLN w 2010 roku. Wzrost kwoty wyniku na działalności handlowej w roku 2011 wynikał głównie z osiągnięcia przez DM BOŚ wyższego wyniku z operacji kontraktami różnic rynkowych (opartymi o pary walutowe oraz o kontrakty futures na indeksy giełd światowych, surowce przemysłowe, metale szlachetne, towary rolne oraz obligacje skarbowe), jak i pozostałymi pochodnymi instrumentami finansowymi, na skutek większej zmienności rynku walutowego w 2011 roku oraz większej skali działalności DM BOŚ.

Wynik na działalności handlowej wzrósł w 2010 roku o 12,5% do kwoty 46,72 mln PLN z kwoty 41,51 mln PLN w 2009 roku. Wzrost kwoty wyniku na działalności handlowej w roku 2010 wynikał ze wzrostu przychodów z finansowych instrumentów pochodnych, w tym w szczególności swapów walutowych oraz rozpoczęcia działalności na rynku pozagiełdowym przez DM BOŚ pod koniec 2009 roku.

Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych wzrósł w 2011 roku do kwoty 4,47 mln PLN z kwoty 3,79 mln PLN w 2010 roku, głównie z powodu sprzedaży przez Bank w trzecim kwartale 2011 roku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży powyżej ceny nabycia.

Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych wzrósł w 2010 roku do kwoty 3,79 mln PLN ze straty w kwocie 2,35 mln PLN w 2009 roku, głównie z powodu sprzedaży przez Grupę dodatkowo wycenianych papierów inwestycyjnych przeznaczonych do sprzedaży (obligacji Skarbu Państwa) i wiązał się ze spadkiem rynkowych stóp procentowych w 2010 roku i ich pozytywnym wpływem na wyceny obligacji.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany spadł w 2011 roku o 35,3% do kwoty 30,35 mln PLN z kwoty 46,92 mln PLN w 2010 roku. Spadek kwoty wyniku z pozycji wymiany w 2011 roku wynikał z niższej sprzedaży hipotecznych kredytów denominowanych w walutach obcych w 2011 roku w porównaniu do roku 2010.

Wynik z pozycji wymiany wzrósł w 2010 roku o 65,3% do kwoty 46,92 mln PLN z kwoty 28,38 mln PLN w 2009 roku. Wzrost kwoty wyniku z pozycji wymiany w 2010 roku wynikał z wyższej sprzedaży kredytów denominowanych w walutach obcych (głównie w euro).

Pozostałe przychody operacyjne

Kwota pozostałych przychodów operacyjnych w 2011 roku spadła o 11,4% do kwoty 8,30 mln PLN z kwoty 9,38 mln PLN w 2010 roku. Kwota pozostałych przychodów operacyjnych spadła w 2011 roku w wyniku niższej wartości rozwiązanej rezerwy na przyszłe zobowiązania oraz wystąpienia w 2010 roku przychodów z tytułu zwrotu podatku VAT z lat ubiegłych.

Kwota pozostałych przychodów operacyjnych w 2010 roku spadła o 33,4% do kwoty 9,38 mln PLN z kwoty 14,08 mln PLN w 2009 roku. Kwota pozostałych przychodów operacyjnych spadła w 2010 roku w wyniku niższej wartości rozwiązanej rezerwy na niewykorzystane urlopy i ekwiwalenty urlopowe (spadek o 50,4% z kwoty 5,07 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty 2,52 mln PLN za rok obrotowy 2010) i niższych przychodów z tytułu odszkodowań, kar i grzywien (spadek z kwoty 1,94 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty 0,09 mln PLN za rok obrotowy 2010).

Pozostałe koszty operacyjne

Kwota pozostałych kosztów operacyjnych spadła w 2011 roku o 21,4% do kwoty 9,86 mln PLN z kwoty 12,55 mln PLN w 2010 roku. Spadek kwoty pozostałych kosztów operacyjnych w 2011 roku wynikał głównie ze zmniejszenia kosztów sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz z mniejszych kwot darowizn przekazanych w 2011 roku.

Kwota pozostałych kosztów operacyjnych wzrosła w 2010 roku o 58,9% do kwoty 12,55 mln PLN z kwoty 7,89 mln PLN w 2009 roku. Wzrost kwoty pozostałych kosztów operacyjnych w 2010 roku wynikał głównie z przekazania darowizny na rzecz

Fundacji Banku Ochrony Środowiska w kwocie 1,86 mln PLN oraz z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych, a także utworzenia rezerw na zobowiązania i roszczenia.

Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości w 2011 roku pogorszył się o 15,4% do kwoty (42,60) mln PLN z kwoty (36,93) mln PLN w 2010 roku. Zmiana wynikała głównie z wyższego wyniku odpisów na kredyty udzielone klientom korporacyjnym, który wyniósł w 2011 roku (25,69) mln PLN, podczas gdy w 2010 roku wyniósł (16,82) mln PLN oraz z wyższego odpisu z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, który wyniósł w 2011 roku (6,63) mln PLN, podczas gdy w 2010 roku wyniósł (0,88) mln PLN. Jednocześnie zmniejszył się wynik odpisów na kredyty udzielone klientom detalicznym i wyniósł w 2011 roku (15,29) mln PLN, wobec (34,37) mln PLN w 2010 roku.

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości w 2010 roku pogorszył się o 7,4% do kwoty (36,93) mln PLN z kwoty (34,38) mln PLN w 2009 roku. Zmiana wynikała głównie z pogorszenia wyniku odpisów na kredyty detaliczne (zmiana o 27,6% z kwoty (26,93) mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty (34,37) mln PLN za rok obrotowy 2010), zmiana stanu odpisów na kredyty korporacyjne z dodatniej wartości 2,62 mln PLN (rozwiązania odpisów) w 2009 roku zmniejszyła się do (16,82) mln PLN w 2010 roku, wynik odpisów na kredyty udzielone finansom publicznym pogorszył się z kwoty 0,87 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty (2,06) mln PLN za rok obrotowy 2010. Jednocześnie Grupa odnotowała w 2010 roku dodatnią zmianę stanu odpisów w kwocie 20,62 mln PLN na kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, podczas gdy w 2009 roku zmiana stanu była ujemna i wyniosła (5,11) mln PLN.

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne wzrosły w 2011 roku o 7,9% do kwoty 375,99 mln PLN z kwoty 348,30 mln PLN w 2010 roku. Wzrost kwoty ogólnych kosztów administracyjnych w 2011 roku wiązał się głównie ze wzrostem kosztów administracyjnych o 7,5% (w tym składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny o 101,9%, tj. o 5,3 mln PLN i kosztów rzeczowych o 3,3%, tj. o 4,5 mln PLN) oraz amortyzacji o 17,0% (4,5 mln PLN). Świadczenia pracownicze Grupy wzrosły o 6,9%. Najwyższy procentowy wzrost świadczeń pracowniczych miał miejsce w DM BOŚ w związku z rozwojem działalności i utworzeniem rezerw na premie i nagrody w związku z wyższymi wynikami DM BOŚ. Koszty osobowe Banku wzrosły o 3,8%.

Ogólne koszty administracyjne wzrosły w 2010 roku o 3,2% do kwoty 348,30 mln PLN z kwoty 337,41 mln PLN w 2009 roku. Wzrost kwoty ogólnych kosztów administracyjnych w 2010 roku wiązał się głównie z wyższymi kosztami zatrudnienia (wzrost świadczeń pracowniczych o 3,9% z kwoty 164,86 mln PLN za rok obrotowy 2009 do kwoty 171,25 mln PLN za rok obrotowy 2010).

Wynik na działalności operacyjnej/zysk brutto

W następstwie czynników opisanych w punktach powyżej, wynik na działalności operacyjnej/zysk brutto w 2011 roku wzrósł o 4,8% do kwoty 76,89 mln PLN z kwoty 73,37 mln PLN w 2010 roku, a wynik na działalności operacyjnej/zysk brutto w 2010 roku był o 113,2% wyższy od analogicznego wyniku za rok 2009 (34,41 mln PLN).

Obciążenia podatkowe

Efektywna stopa podatkowa Grupy wyniosła 19% w 2011 roku w porównaniu do 14% w 2010 roku i 22% w roku 2009 (w porównaniu do 19% nominalnej stopy podatku dochodowego w Polsce). Niższa efektywna stopa podatkowa w 2010 roku wynikała głównie z uwzględnienia w pozycji „Obciążenia podatkowe” korekt podatku dochodowego dotyczących poprzedniego okresu w związku z otrzymaniem przez Bank korzystnej interpretacji podatkowej Ministra Finansów w sprawie zaliczenia do kosztów uzyskania przychodu odpisu aktualizującego utworzonego na poniesione przez Bank wydatki na Centralny System Informatyczny oraz odliczenia od dochodu do 50% wydatków na nabycie wartości niematerialnych i prawnych stanowiących nowe technologie.

Zysk netto

W następstwie czynników opisanych w punktach powyżej, począwszy od punktu „Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze”, zysk netto Grupy spadł o 1,2% do 62,42 mln PLN w 2011 roku z 63,18 mln PLN w 2010 roku. Zysk netto za rok 2010 był o 134,9% wyższy od analogicznego wyniku za rok 2009 (26,89 mln PLN).

Aktywa i zobowiązania

Stan na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

Aktywa

Wstęp

Tabela poniżej prezentuje poszczególne pozycje aktywów Grupy na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	469.116	484.634	442.373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	94.582	106.776	118.351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6.592	61.022	59.083
Pochodne instrumenty finansowe	56.646	4.059	7.925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	11.352.492	10.956.947	9.295.669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	3.250.739	3.192.667	1.568.550
– dostępne do sprzedaży	2.601.074	2.807.605	1.079.750
– utrzymywane do terminu zapadalności	649.665	385.062	488.800
Aktywa zastawione	–	–	269.285
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	–	22.830	–
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	22.830	–	–
Wartości niematerialne	119.870	95.188	70.285
Rzeczowe aktywa trwałe	128.610	126.844	109.610
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	30.298	32.012	38.576
– bieżące	693	179	7.303
– odroczone	29.605	31.833	31.273
Inne aktywa	105.342	97.208	107.133
Aktywa razem	15.637.117	15.180.187	12.086.840

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Grupa posiadała aktywa o łącznej wartości 15.637,12 mln PLN.

Aktywa Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r. były o 3,0% wyższe od aktywów Grupy na dzień 31 grudnia 2010 r., które wynosiły 15.180,19 mln PLN. Na wzrost aktywów największy wpływ miał wzrost poziomu kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 395,55 mln PLN), inwestycyjnych papierów wartościowych (o 58,07 mln PLN) oraz pochodnych instrumentów finansowych (o 52,59 mln PLN). Wzrost portfela kredytowego wiązał się głównie z deprecjacją złotego wobec walut obcych (w szczególności EUR i CHF).

Aktywa Grupy na dzień 31 grudnia 2010 r. były o 25,6% wyższe od aktywów Grupy na dzień 31 grudnia 2009 r., które wynosiły 12.086,84 mln PLN. Wzrost wartości aktywów w ciągu 2010 roku wynikał głównie ze wzrostu kredytów udzielonych klientom (wzrost według wartości netto o 17,9%) i wzrostu stanu inwestycyjnych papierów wartościowych. Wzrost portfela kredytowego wynikał z ogólnego wzrostu akcji kredytowej, zwłaszcza wobec klientów detalicznych oraz klientów z sektora publicznego. Kredyty i pożyczki na rzecz klientów detalicznych wzrosły w 2010 roku wobec roku 2009 o 31,7% (wzrost według wartości netto) głównie dzięki kredytom hipotecznym. Wzrost całości portfela kredytowego wiązał się także z deprecjacją złotego wobec walut obcych (w szczególności EUR i CHF).

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji aktywów Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w aktywach Grupy we wskazanych datach.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat struktury rodzajowej portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

	31 grudnia 2011			31 grudnia 2010			31 grudnia 2009		
	(zbadane)								
	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4.839.020	117.851	4.721.169	4.439.762	104.700	4.335.062	3.375.957	84.505	3.291.452
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	3.315.895	118.956	3.196.939	3.030.575	157.036	2.873.539	2.925.994	221.898	2.704.096
Kredyty udzielone finansom publicznym	3.436.816	2.443	3.434.373	3.750.675	2.975	3.747.700	3.300.297	915	3.299.382
Kredyty udzielone pozostałym klientom	1	–	1	638	–	638	739	–	739
Kredyty i pożyczki	11.591.732	239.250	11.352.482	11.221.650	264.711	10.956.939	9.602.987	307.318	9.295.669
Pozostałe należności	10	–	10	8	–	8	–	–	–
Należności razem	11.591.742	239.250	11.352.492	11.221.658	264.711	10.956.947	9.602.987	307.318	9.295.669

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone klientom detalicznym według wartości netto stanowiły 41,6% kredytów i pożyczek udzielonych klientom (na dzień 31 grudnia 2010 r. ten udział kształtował się na poziomie 39,6% łącznego portfela kredytów i pożyczek). Zmiana udziału wynikała głównie ze wzrostu na koniec 2011 roku wobec końca roku 2010 wartości netto udzielonych kredytów detalicznych o 8,9%, przy spadku wartości netto kredytów udzielonych finansom publicznym o 8,4%. Na dzień 31 grudnia 2009 r. kredyty udzielone klientom detalicznym stanowiły 35,4% łącznego portfela kredytów i pożyczek. Zmiana udziału w 2010 roku (wzrost o 4,2 p.p. do 39,6% łącznego portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom) wynikał głównie z przyrostu o 34,6% wartości netto kredytów mieszkaniowych z kwoty 2.680,46 mln PLN na koniec 2009 roku do kwoty 3.607,58 mln PLN na koniec 2010 roku.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym stanowiły 28,2% wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom (na dzień 31 grudnia 2010 r. ten udział kształtował się na poziomie 26,2% wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom). Zmiana udziału wynikała ze zwiększenia wartości netto udzielonych kredytów korporacyjnych wg stanu na 31 grudnia 2011 roku o 11,3% w relacji do stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. Na dzień 31 grudnia 2010 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym stanowiły 26,2% wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom (na dzień 31 grudnia 2009 r. ten udział kształtował się na poziomie 29,1% kredytów i pożyczek udzielonych klientom). Wartość netto kredytów udzielonych klientom korporacyjnym wzrosła o 6,3% z kwoty 2.704,10 mln PLN na koniec 2009 roku do kwoty 2.873,54 mln PLN na koniec 2010 roku. Jednakże ze względu na wyższe tempo wzrostu kredytów w segmencie klientów detalicznych (31,7%) i finansów publicznych (13,6%), udział kredytów korporacyjnych w kredytach ogółem zmniejszył się.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone finansom publicznym stanowiły 30,3% wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom (na dzień 31 grudnia 2010 r. ten udział kształtował się na poziomie 34,2% kredytów i pożyczek udzielonych klientom). Spadek udziału wynikał ze spadku na koniec 2011 roku wartości netto kredytów udzielonych finansom publicznym o 8,4% wobec końca roku 2010. Na dzień 31 grudnia 2010 r. kredyty udzielone finansom publicznym stanowiły 34,2% wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom (na dzień 31 grudnia 2009 r. ten udział kształtował się na poziomie 35,5% kredytów i pożyczek udzielonych klientom). Kredyty udzielone finansom publicznym wzrosły na koniec 2010 roku wobec końca roku 2009 o 13,6%, jednakże ze względu na wyższe tempo wzrostu kredytów udzielonych klientom detalicznie (31,7%) udział kredytów segmentu finansów publicznych w kredytach ogółem zmniejszył się.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat struktury portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych Grupy na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2.601.074	2.807.605	1.079.750
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	649.665	385.062	488.800
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	3.250.739	3.192.667	1.568.550

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Na dzień 31 grudnia 2011 r. portfel inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych Grupy obejmował inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (80,0% portfela) oraz inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności (20,0% portfela). W stosunku do 31 grudnia 2010 r. wartość portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych do sprzedaży spadła o 206,53 mln PLN (tj. o 7,4%), co było związane ze zmniejszeniem o 6,8% salda papierów wartościowych Skarbu Państwa oraz o 15,5% salda papierów wartościowych NBP w tym portfelu. W stosunku do 31 grudnia 2010 r. wartość portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności wzrosła o 264,60 mln PLN (tj. o 68,7%), co było związane z lokowaniem środków pochodzących z wolnego kapitału własnego w długoterminowe obligacje skarbowe.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. portfel inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych Grupy obejmował inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (87,9% portfela) oraz inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności (12,1% portfela). W stosunku do 31 grudnia 2009 r. wartość portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży wzrosła o 1.727,86 mln PLN (tj. o 160,0%), co było związane z większymi zakupami do tego portfela wynikającymi ze wzrostu sumy bilansowej Grupy, a co za tym idzie, również aktywów płynnych, oraz utrzymywaniem dodatkowego bufora płynności w postaci bonów pieniężnych NBP. W stosunku do 31 grudnia 2009 r. wartość portfela inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności spadła o 103,74 mln PLN (tj. o 21,2%), co było związane z wykupem obligacji Skarbu Państwa.

Zobowiązania

Tabela poniżej prezentuje poszczególne pozycje zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	93	143
Zobowiązania wobec innych banków	710.304	858.863	1.366.541
Pochodne instrumenty finansowe	20.495	76.884	15.073

Zobowiązania wobec klientów	11.411.889	12.190.579	9.415.275
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1.964.891	703.430	160
Zobowiązania podporządkowane	222.783	121.314	121.377
Rezerwy	19.698	20.028	16.776
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	10.552	7.390	–
– bieżące	10.534	7.390	–
– odroczone	18	–	–
Pozostałe zobowiązania	114.728	118.498	231.541
Zobowiązania razem	14.475.462	14.097.079	11.166.886

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Na dzień 31 grudnia 2011 r. zobowiązania Grupy wyniosły 14.475,46 mln PLN, co stanowiło wzrost o 2,7% w porównaniu z 14.097,08 mln PLN na dzień 31 grudnia 2010 r. Wzrost zobowiązań Grupy wynikał głównie ze wzrostu zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych, które według stanu na 31 grudnia 2011 r. wyniosły 1.964,89 mln PLN i były wyższe o 179,3% w porównaniu do stanu na koniec 2010 roku. W 2011 roku zmniejszyły się natomiast zobowiązania wobec klientów. Wzrost pozycji zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych wynikał z emisji obligacji przez Bank o wartości nominalnej 380 mln PLN oraz 250 mln EUR w 2011 roku.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. zobowiązania Grupy wyniosły 14.097,08 mln PLN, co stanowiło wzrost o 26,2% w porównaniu z 11.166,89 mln PLN na dzień 31 grudnia 2009 r. Wzrost zobowiązań Grupy wynikał głównie ze wzrostu zobowiązań wobec klientów, które według stanu na 31 grudnia 2010 r. wyniosły 12.190,58 mln PLN i były wyższe o 29,5% w porównaniu do stanu na koniec 2009 roku. W 2010 roku zwiększyły się głównie zobowiązania wobec klientów korporacyjnych o 79,3% wobec końca 2009 roku do kwoty 5.469,87 mln PLN na koniec 2010 roku oraz kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych, które w 2010 roku wzrosły o 63,3% wobec końca 2009 roku do kwoty 1.075,63 mln PLN na koniec 2010 roku. Zmniejszyły się natomiast zobowiązania wobec funduszy ekologicznych o 34,0% do kwoty 635,49 mln PLN na koniec 2010 roku. Spadek pozycji pozostałe zobowiązania o 48,8% miał miejsce na skutek zakończenia procesu podwyższenia kapitału zakładowego Banku, które do końca 2009 roku nie zostało zarejestrowane przez sąd i zwiększało pozycję bilansu pozostałe zobowiązania; rejestracja podwyższenia kapitału miała miejsce w pierwszym półroczu 2010 roku. Wzrost pozycji zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych wynikał z emisji obligacji przez Bank o wartości nominalnej 700 mln PLN w czwartym kwartale 2010 roku.

Kapitał własny

Tabela poniżej prezentuje poszczególne pozycje kapitału własnego Grupy na wskazane daty.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:			
Kapitał podstawowy	542.647	542.647	446.927
– kapitał zakładowy	163.732	163.732	150.530
– kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	378.915	378.915	296.397
Kapitał z aktualizacji wyceny	13.712	(2.417)	(6.669)
Zyski zatrzymane	605.296	542.878	479.696
Udziały niekontrolujące	–	–	–
Kapitał własny razem	1.161.655	1.083.108	919.954

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kapitał własny Grupy wyniósł łącznie 1.161,66 mln PLN (7,4% wartości aktywów razem) i był o 7,3% wyższy od kwoty kapitału własnego na dzień 31 grudnia 2010 r. (1.083,11 mln PLN). Wzrost kapitału własnego w 2011 roku wynika głównie z osiągnięcia przez Grupę zysku w wysokości 62,42 mln PLN w 2011 roku oraz z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne o wartości 20,36 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. kapitał własny Grupy wyniósł łącznie 1.083,11 mln PLN (7,1% wartości aktywów razem) i był o 17,7% wyższy w porównaniu z kwotą kapitału własnego na dzień 31 grudnia 2009 r. (919,95 mln PLN – 7,6% aktywów razem). Kapitał własny wzrósł w 2010 roku głównie w wyniku podwyższenia kapitału podstawowego Banku o 95,72 mln PLN oraz dochodów osiągniętych przez Bank za rok 2010. Decyzją Walnego Zgromadzenia zysk Banku za rok 2009 został przeznaczony na kapitał zapasowy.

Przepływy pieniężne

Lata obrotowe 2009-2011

Tabela poniżej prezentuje najważniejsze źródła przepływów pieniężnych Grupy za lata zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r.

(w tys. PLN)

	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(978.188)	(100.560)	(309.036)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(297.881)	54.117	246.218
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	1.158.840	691.649	120.000
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na początek okresu	1.129.403	484.197	427.015
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na koniec okresu	1.012.174	1.129.403	484.197

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

W latach obrotowych 2011-2009 Grupa wykazała z działalności operacyjnej środki pieniężne netto w kwotach, odpowiednio, (978,19) mln PLN, (100,56) mln PLN i (309,04) mln PLN (wartości ujemne). Wartość przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2011 roku była związana ze spadkiem depozytów banków i klientów. W 2010 roku zwiększyła się wartość depozytów klientów, a w rezultacie spadła ujemna wartość przepływów z działalności operacyjnej. Ujemna wartość przepływów z działalności operacyjnej w 2009 roku wynikała głównie ze względnie słabego wzrostu wartości depozytów klientów. W przeciwieństwie do zmiennego wzrostu wartości depozytów klientów, wzrost wartości kredytów był stabilny. W 2010 roku nadwyżki środków pieniężnych wynikające ze zwiększenia wartości depozytów były inwestowane w papiery wartościowe.

W roku obrotowym 2011 Grupa wykazała z działalności inwestycyjnej środki pieniężne netto w kwocie (297,88) mln PLN (wartość ujemna). Spadek wartości środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej w 2011 roku wynikał z nabycia papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności. W latach obrotowych 2010 i 2009 Grupa wykazała z działalności inwestycyjnej środki pieniężne netto w kwotach, odpowiednio, 54,12 mln PLN i 246,22 mln PLN (wartości dodatnie).

W latach obrotowych 2011-2009 Grupa wykazała z działalności finansowej środki pieniężne netto w kwotach, odpowiednio, 1.158,84 mln PLN, 691,65 mln PLN i 120,00 mln PLN (wartości dodatnie).

W efekcie przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej:

- stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów Grupy w roku obrotowym 2009 uległ zwiększeniu o 13,4% w stosunku do stanu tych środków na początek 2009 roku (427,02 mln PLN), osiągając na koniec tego roku kwotę 484,20 mln PLN;
- stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów Grupy w roku obrotowym 2010 uległ zwiększeniu o 133,3% w stosunku do stanu tych środków na początek 2010 roku (484,20 mln PLN), osiągając na koniec tego roku kwotę 1.129,40 mln PLN;
- stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów Grupy w roku obrotowym 2011 uległ zmniejszeniu o 10,4% w stosunku do stanu tych środków na początek 2011 roku (1.129,40 mln PLN), osiągając na koniec tego roku kwotę 1.012,17 mln PLN.

Zobowiązania warunkowe

Grupa stosuje te same procedury analizy kredytowej i zasady podejmowania decyzji kredytowych niezależnie od rodzaju transakcji (bilansowe czy pozabilansowe). Zasady oceny ryzyka, w tym procedura analizy kredytowej i monitorowanie transakcji skutkujących zobowiązaniami warunkowymi, są takie same jak w przypadku transakcji skutkujących należnościami bilansowymi.

W ramach bieżącej działalności Grupa zawiera transakcje z wykorzystaniem pozabilansowych instrumentów finansowych obciążonych ryzykiem, co ma na celu realizację potrzeb klientów. Instrumenty te obejmują między innymi niewykorzystane linie kredytowe, akredytywy i gwarancje, które wiążą się z różnymi poziomami ryzyka i nie są odzwierciedlane w bilansie Grupy, lecz w nocie „Aktywa i zobowiązania warunkowe” do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011.

W poniższej tabeli zaprezentowano informacje na temat aktywów i zobowiązań warunkowych, wyrażone w PLN, na dni wskazane poniżej.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Zobowiązania warunkowe:	2.285.322	1.692.788	1.785.514
Finansowe:	1.636.233	1.223.867	1.436.983
<i>otwarte linie kredytowe</i>	1.612.669	1.190.232	1.223.206
<i>otwarte akredytywy importowe</i>	16.331	2.794	1.283
<i>promesy udzielenia kredytu</i>	5.663	29.346	167.023
<i>limity na transakcje FX</i>	1.000	1.000	1.000
<i>pozostałe</i>	570	495	44.471
Gwarancyjne:	649.089	468.321	312.431
<i>poręczenia i gwarancje spłaty kredytu</i>	94.002	88.311	117.407
<i>gwarancje właściwego wykonania kontraktu</i>	318.071	211.034 ⁽¹⁾	187.863
<i>pozostałe</i>	237.016	168.976 ⁽¹⁾	7.161
Gwarantowanie emisji	–	600	36.100
Aktywa warunkowe:	723.823	475.837	1.004.026
Finansowe:	452.202	173.879	660.529
<i>otwarte linie kredytowe</i>	451.672	134.405	592.984
<i>zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcjalnych</i>	–	38.944	67.545
<i>pozostałe</i>	530	530	–
Gwarancyjne	266.894	297.969	340.162
Inne	4.727	3.989	3.335
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	3.009.145	2.168.625	2.789.540

(1) W prezentowanych danych na dzień 31 grudnia 2010 r. w porównaniu z danymi opublikowanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2010 z pozycji „gwarancje właściwego wykonania kontraktu” w wysokości 380.010 tys. PLN zostały wydzielone pozostałe gwarancje.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Zobowiązania warunkowe Grupy ogółem na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosły 2.285,32 mln PLN, z czego zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 1.636,23 mln PLN, z czego 98,6% stanowiły otwarte linie kredytowe. Udzielone poręczenia i gwarancje spłaty kredytów na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiły 94,00 mln PLN.

Źródła finansowania

Wstęp

Działalność Grupy finansowana jest głównie w oparciu o: (i) zobowiązania wobec klientów, (ii) wyemitowane obligacje, (iii) kredyty długoterminowe w walutach obcych, oraz w mniejszym zakresie kapitał własny. Na dzień 31 grudnia 2011 r. kwota zobowiązań wobec klientów 11.411,89 mln PLN stanowiła 78,8% łącznej kwoty zobowiązań na ten sam dzień (14.475,46 mln PLN) oraz 73,0% łącznej kwoty kapitału własnego i zobowiązań na ten sam dzień (15.637,12 mln PLN). Źródła finansowania Grupy nie są uzależnione od dużych deponentów.

Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania Grupy wobec klientów według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosły 11.411,89 mln PLN. W 2011 roku zobowiązania wobec klientów zmniejszyły się w porównaniu do końca roku 2010 o 778,69 mln PLN, tj. o 6,4% w porównaniu do 2010 roku. Istotne zmiany miały miejsce w strukturze zobowiązań wobec klientów. Zmniejszył się udział segmentów klientów korporacyjnych i funduszy ekologicznych, co było bezpośrednim skutkiem wejścia w życie zmian Ustawy o Finansach Publicznych, gdyż podmioty podlegające rygorom Ustawy o Finansach Publicznych były reprezentowane zarówno wśród klientów korporacyjnych, funduszy ekologicznych, jak i klientów segmentu finansów publicznych (patrz punkt „Czynniki szczególnie mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Konsolidacja finansów publicznych” powyżej). Wzrósł natomiast udział klientów detalicznych w zobowiązaniach wobec klientów.

Tabela poniżej prezentuje strukturę zobowiązań wobec klientów według segmentów klientów na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 oraz 2009 r.

(w tys. PLN)	31 grudnia 2011	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
	(zbadane)		
Klienci korporacyjni	3.941.388	5.469.873	3.050.926
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	811.549	736.202	675.837
– lokaty terminowe	3.129.839	4.733.671	2.375.089
Klienci detaliczni	4.583.607	4.069.764	3.818.957
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1.646.791	1.903.739	1.993.569
– lokaty terminowe	2.936.816	2.166.025	1.825.388
Finanse publiczne	679.640	786.080	706.919
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	331.950	325.900	387.311
– lokaty terminowe	347.690	460.180	319.608
Fundusze ekologiczne	551.041	635.486	962.292
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	33.692	14.614	32.555
– lokaty terminowe	517.349	620.872	929.737
Pozostali klienci	16.839	8.862	3.107
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	1.137.200	1.075.628	658.573
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	502.174	144.886	214.501
Razem	11.411.889	12.190.579	9.415.275

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Udział depozytów klientów detalicznych w zobowiązaniach wobec klientów wzrósł na koniec 2011 roku do 40,2% z 33,4% na koniec 2010 roku. Wartość depozytów segmentu detalicznego zwiększyła się w 2011 roku o 12,6%, tj. o 513,8 mln PLN. Udział depozytów klientów korporacyjnych w depozytach klientów ogółem zmniejszył się z 44,9% na koniec 2010 roku do 34,5% na dzień 31 grudnia 2011 r. Spadki wolumenów depozytów zanotowano w segmencie funduszy ekologicznych i w segmencie finansów publicznych.

Wzrost stanu depozytów klientów detalicznych miał miejsce głównie na skutek wprowadzenia do oferty Banku dwóch atrakcyjnie oprocentowanych produktów: 9-miesięcznej „Lokaty na Dzień Dobry” oraz polisolokaty „Więcej dla Ciebie” (produkt został wprowadzony do oferty Banku pod koniec czwartego kwartału 2010 roku). Łącznie Bank pozyskał z tych tytułów środki w wysokości 1,1 mld PLN (stan depozytów bez odsetek na dzień 31 grudnia 2011 r.).

Grupa współpracuje z grupą międzynarodowych i krajowych instytucji finansowych, obejmujących między innymi Bank Rozwoju Rady Europy oraz Europejski Bank Inwestycyjny. W ramach współpracy Grupa pozyskuje finansowanie ze strony tych instytucji. Szczegółowe informacje na temat umów finansowania zawartych przez Bank zostały zamieszczone w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy z instytucjami finansowymi na potrzeby pozyskania finansowania przez Bank – Umowy kredytów syndykowanych” oraz „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy z instytucjami finansowymi na potrzeby pozyskania finansowania przez Bank – Umowy linii kredytowych udzielonych przez zagraniczne instytucje finansowe i banki”.

Dziesięciu największych niebankowych posiadaczy depozytów reprezentuje 26,7% łącznej wartości zobowiązań wobec klientów Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r., zgodnie z tabelą poniżej.

Niebankowi posiadacze depozytów	Na dzień 31 grudnia 2011
	<i>(w mln PLN)⁽¹⁾</i>
Niebankowa instytucja finansowa A	594
Niebankowa instytucja finansowa B	520
Niebankowa instytucja finansowa C	454
Niebankowa instytucja finansowa D	385
Podmiot gospodarczy A	222
Podmiot gospodarczy B	221
Podmiot gospodarczy C	193
Podmiot gospodarczy D	154
Podmiot gospodarczy E	151
Podmiot sektora publicznego A	150

(1) Wartość depozytów nie uwzględnia wartości należnych odsetek.

Źródło: Bank

Emisja obligacji podporządkowanych

Począwszy od dnia 3 listopada 2009 r. do funduszy uzupełniających Banku została zaliczona kwota wpływów z emisji obligacji serii A o łącznej wartości 120 mln PLN z terminem wykupu w 2019 roku.

W dniu 6 października 2011 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 6 października 2011 r., kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii D.

W dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował 100.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii G o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 1.000 PLN każda. Obligacje będą stanowiły, w przypadku wydania zgody przez KNF, zobowiązanie podporządkowane emitenta w rozumieniu przepisów Prawa Bankowego. Szczegółowy opis obligacji serii G został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 roku”.

Emisja papierów dłużnych

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kwota zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych nie zaliczanych do funduszy własnych Grupy (1.964,89 mln PLN) stanowiła 13,57% łącznej kwoty zobowiązań na ten sam dzień (14.475,46 mln PLN) oraz 12,57% łącznej kwoty kapitału własnego i zobowiązań na ten sam dzień (15.637,12 mln PLN).

Tabela poniżej prezentuje informacje na temat zobowiązań Grupy z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych, innych niż obligacje zwykłe na okaziciela serii A i D, na dzień 31 grudnia 2011 r. oraz na dzień 31 grudnia 2010 r.

	Wartość nominalna (w tys.)	Waluta	Stan zobowiązań (w tys. PLN)	
			31 grudnia 2011	31 grudnia 2010
			(zbadane)	
Dłużne papiery wartościowe:			1.964.729	703.273
Obligacje serii B	400.000	PLN	402.203	401.895
Obligacje serii C	300.000	PLN	–	301.378
– od 30 listopada 2011 ⁽¹⁾	33.728	PLN	33.930	–
Euroobligacje	250.000	EUR	1.142.750	–
Obligacje serii E	230.000	PLN	233.523	–
Obligacje serii F	150.102	PLN	152.323	–
Pozostałe bankowe papiery wartościowe	–	PLN	162	157
RAZEM			1.964.891	703.430

(1) W dniu 30 listopada 2011 r. został zrealizowany, na podstawie opcji put przewidzianej w warunkach emisji obligacji serii C, przedterminowy wykup obligacji serii C obejmujący 266.272 tych obligacji o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 266.272.000,00 PLN. Wykupione obligacje zostały umorzone.

Źródło: Bank

Szczegółowe informacje na temat umów zawartych przez Bank na potrzeby emisji papierów dłużnych, o których mowa w tabeli powyżej, zostały zamieszczone w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank”.

W dniu 27 lutego 2012 r. Bank wyemitował 185.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii H o wartości nominalnej i cenie emisyjnej jednej obligacji wynoszącej 1.000 PLN. Szczegółowy opis obligacji serii H został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje o wartości 185 mln PLN serii H z terminem wykupu w 2015 roku”.

W dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował 100.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii G o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 1.000 PLN każda. Szczegółowy opis obligacji serii G został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 roku”.

Obligacje serii B-F zostały wprowadzone do obrotu w ramach alternatywnego systemu obrotu instrumentami finansowymi Catalyst. Obligacje serii G oraz obligacje serii H wyemitowane w 2012 roku zostały wprowadzone do obrotu w ramach alternatywnego systemu obrotu instrumentami finansowymi Catalyst.

Euroobligacje wyemitowane przez BOS Finance są notowane na giełdzie papierów wartościowych w Luksemburgu.

Finansowanie ze strony banków

Grupa nie korzysta z rynku międzybankowego dla pozyskiwania finansowania kredytów, ale dla zabezpieczenia bieżącej płynności. Grupa zaciąga także w NBP kredyty techniczne i refinansowe, które mogą być zabezpieczane na papierach skarbowych.

Bank współpracuje z zagranicznymi bankami komercyjnymi, od których pozyskuje środki długoterminowe w formie pożyczek syndykowanych oraz z niemieckim bankiem rządowym KfW Bankengruppe, który udziela Bankowi długoterminowych linii kredytowych. Na dzień 31 grudnia 2011 r. kwota zobowiązań Grupy wobec innych banków wyniosła 710,3 mln PLN.

W poniższej tabeli przedstawiono deponentów bankowych, z uwzględnieniem struktury walutowej depozytów.

Deponenci bankowi	Waluta	Na dzień 31 grudnia 2011
		<i>(w mln)⁽¹⁾</i>
Bank A	EUR	60
Bank B ⁽¹⁾	CHF	38
Bank B	EUR	25
Bank C	EUR	28
Bank D	PLN	40

(1) Bank B występuje w zestawieniu dwukrotnie ze względu na posiadanie depozytów w CHF i w EUR.

Źródło: Bank

Niedopasowanie walutowe

Kwota niedopasowania struktury walutowej pomiędzy kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom a zobowiązaniami wobec klientów i zobowiązaniami z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych jest finansowana kredytami otrzymanymi od banków (w wysokości 634.957,75 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2011 r.) oraz transakcjami FX swap. Tabela poniżej prezentuje profil kredytów i depozytów w walutach obcych według walut na dzień 31 grudnia 2011 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Zobowiązania wobec klientów	1.273.104	54.894	3.056	30.100	1.361.154
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1.305.950	88.173	1.718.574	197	3.112.894
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1.142.750				1.142.750
Istniejące niedopasowanie struktury walutowej	1.109.904	(33.279)	(1.715.518)	29.903	(608.990)
Transakcje fx swap	(1.527.267)	43.508	1.583.931	(19.792)	81.069
w tym z PLN	(17.655)		74.479		

Źródło: Bank

Nakłady inwestycyjne

Historyczne nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne Grupy poniesione w 2009 roku wyniosły 35,89 mln PLN i związane były z nakładami na budynki i budowlę, w tym na adaptację lokali biurowych, modernizację placówek oraz ujednoczenie wizerunkowe placówek DM BOŚ (4,83 mln PLN), wydatkami na licencje i sprzęt informatyczny, w tym głównie związane z wdrażaniem: Centralnego Systemu Bankowego, systemu wsparcia sprzedaży, systemu bankowości internetowej dla klientów indywidualnych, systemu do obsługi faktoringu, systemu zarządzania gotówką, systemu wsparcia windykacji (28,07 mln PLN) oraz zakupem urządzeń technicznych, w tym m.in. elektronicznych systemów zabezpieczeń oraz wyposażenia biurowego związanego z bieżącą działalnością (2,99 mln PLN).

W 2010 roku kwota nakładów inwestycyjnych Grupy wyniosła 71,74 mln PLN. Wydatki te związane były z nakładami na budynki i budowlę, w tym na placówki nowe lub zmianę lokalizacji istniejących oraz modernizację lokali (6,92 mln PLN), nakładami na licencje i sprzęt informatyczny, w tym związane głównie z wdrażaniem: Centralnego Systemu Bankowego, systemu wsparcia sprzedaży, systemu bankowości internetowej dla klientów indywidualnych, systemu teleinformatycznego Interactive Intelligence, nowego narzędzia do planowania i budżetowania oraz koniecznością dostosowania Banku do nowych wymogów regulacyjnych (26,40 mln PLN), zakupami urządzeń technicznych, w tym m.in. elektronicznych systemów zabezpieczeń, systemów klimatyzacji oraz wyposażenia biurowego związanego z bieżącą działalnością (8,67 mln PLN).

W 2011 roku kwota nakładów inwestycyjnych Grupy wyniosła 61,68 mln PLN (kwota nakładów inwestycyjnych bez amortyzacji od sprzętu informatycznego oraz licencji, których wartość stanowi nakłady projektów wykorzystywanych przy realizacji projektów, wyniosła 59,23 mln PLN). Wydatki związane były z nakładami na rozwój i modernizację systemów IT, w tym zintegrowanego systemu informatycznego 25,75 mln PLN, nakładami na rozwój sieci placówek Banku i modernizację placówek istniejących, co obejmowało adaptację lokali biurowych dla potrzeb Banku (nowe placówki, zmiany lokalizacji placówek istniejących) oraz modernizację placówek, zakup urządzeń technicznych i wyposażenia biurowego (11,79 mln PLN) oraz nakładami DM BOŚ na oprogramowanie i urządzenia komputerowe, inwestycje informatyczne związane z modernizacją istniejącej infrastruktury teleinformatycznej, wynikającą m.in. z konieczności jej dostosowania do nowego systemu giełdowego (8,94 mln PLN).

Grupa finansowała opisane nakłady inwestycyjne ze środków własnych.

Opisane nakłady inwestycyjne ponoszone były w związku z inwestycjami realizowanymi na terytorium Polski.

Bieżące i planowane nakłady inwestycyjne

Kwota nakładów inwestycyjnych planowanych przez Bank na 2012 rok wynosi 85,00 mln PLN i obejmuje głównie nakłady na projekty informatyczne, w tym Centralny System Bankowy oraz rozwój sieci i modernizację istniejących placówek. Na Datę Prospektu kwota nakładów inwestycyjnych poniesionych przez Bank wyniosła 3,70 mln PLN, a nakłady wiązały się głównie z wydatkami na licencje i prace projektowe związane z wdrażanymi systemami, wynagrodzeniami osób zaangażowanych w realizację projektów, wydatkami na zmianę lokalizacji jednej placówki oraz wydatkami związanymi z modernizacją lokali dwóch Oddziałów, budową nowych i modernizacją istniejących systemów zabezpieczeń w Centrali i wybranych Oddziałach.

DM BOŚ planuje nakłady inwestycyjne w wysokości 12,60 mln PLN, głównie na dostosowanie systemu maklerskiego do nowego systemu GPW, prace związane z planowaną wymianą transakcyjnego systemu domu maklerskiego, modernizacją systemów transakcyjnych dla rynku pozagiełdowego (OTC), rozbudową platform informacyjnych bossa.pl oraz modernizacją serwerowni i ośrodka zapasowego.

Na Datę Prospektu w Banku podjęto wiążące zobowiązania dotyczące inwestycji planowanych w przyszłości na kwotę 43,53 mln PLN obejmujące głównie nakłady na licencje i prace projektowe, w tym związane z wdrażaniem Centralnego Systemu Bankowego, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń dla dostawców, nakłady na budynki i budowle, inwestycje z obszaru bezpieczeństwa związane z budową nowych i modernizacją istniejących systemów zabezpieczeń.

Na Datę Prospektu podjęto wiążące zobowiązania dotyczące inwestycji planowanych w przyszłości na kwotę 3,75 mln PLN obejmujące prace związane z wymianą wewnętrznego systemu maklerskiego.

Grupa finansuje nakłady inwestycyjne ze środków własnych.

Aktualnie prowadzone i planowane inwestycje będą realizowane wyłącznie w Polsce, a w przypadku DM BOŚ w przeważającej wartości w Polsce, ale też w Republice Czeskiej (patrz również punkt „Opis działalności – Działalność operacyjna – Bankowość inwestycyjna i działalność maklerska”).

Adekwatność kapitałowa

Współczynnik wypłacalności

Zgodnie z przepisami Prawa Bankowego, Bank powinien utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. Dodatkowo nadzór bankowy w swoich rekomendacjach wskazuje na potrzebę utrzymywania przez banki dodatkowego buforu bezpieczeństwa w postaci 2% powyżej ustawowego minimum, tj. utrzymywania współczynnika wypłacalności na poziomie powyżej 10%, co jest też zgodne z oceną potrzeb kapitałowych przez Bank oraz wprowadzonymi limitami wewnętrznymi.

W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się do utrzymania współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej 12%. Postępowanie administracyjne, na potrzeby którego NFOŚiGW zaciągnął wobec KNF zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, było prowadzone w związku z odkupieniem przez NFOŚiGW akcji Banku posiadanych przez Skandinaviska Enskilda Banken.

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat współczynnika wypłacalności Grupy w okresie objętym informacjami finansowymi zamieszczonymi w niniejszym Prospekcie.

(w proc.)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Współczynnik wypłacalności	12,24 ⁽¹⁾ (2)	12,36 ⁽¹⁾ (3)	12,78 ⁽⁴⁾ (5)

(1) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 r.

(2) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2011 r. wynosił 11,94%, na koniec stycznia 2012 r. współczynnik ten wynosił powyżej 12%. W związku z zawartą umową w dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 r. Obligacje, po uzyskaniu zgody KNF, stanowiąc będą zobowiązanie podporządkowane, którego wartość wpłynęła na wzrost współczynnika wypłacalności.

(3) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2010 r. wynosił 11,95%.

(4) Kalkulacja współczynnika wypłacalności na podstawie Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

(5) Współczynnik wypłacalności Banku na koniec 2009 r. wynosił 12,51%.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za Rok 2011, Bank (na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych)

Najważniejszymi czynnikami wpływającymi na współczynnik wypłacalności były:

- wzrost portfela kredytowego skutkujący wzrostem wymogów kapitałowych i wyższym poziomem kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia ryzyka kredytowego oraz zmiana struktury portfela kredytowego, skutkująca zmniejszeniem udziału kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego;
- emisja obligacji podporządkowanych serii A przez Bank (patrz rozdział „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje podporządkowane o wartości 120 mln PLN serii A z terminem wykupu w 2019 roku”) skutkująca podwyższeniem poziomu funduszy uzupełniających o kwotę 120 mln PLN zaliczonych do funduszy uzupełniających począwszy od dnia 3 listopada 2009 r.;
- emisja obligacji podporządkowanych serii D przez Bank (patrz rozdział „Opis działalności – Istotne umowy – Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank – Obligacje podporządkowane o wartości 100 mln PLN serii D z terminem wykupu w 2021 roku”) – w kwocie 100 mln PLN – w dniu 6 października 2011 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu, począwszy od dnia 6 października 2011 r., do funduszy uzupełniających Banku kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii D;
- podjęcie przez Walne Zgromadzenie decyzji o przeznaczeniu całego zysku Banku za lata obrotowe 2009 i 2010 na kapitał zapasowy.

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Tabela poniżej prezentuje informacje o funduszach Tier I i Tier II oraz wskaźniku adekwatności kapitałowej ważonym ryzykiem na wskazane dni, zgodnie z wymogami Bazylejskiej Umowy Kapitałowej, w oparciu o dane zamieszczone w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Fundusze podstawowe Tier I	950.935	917.283	815.787
Fundusze uzupełniające Tier II	229.653	126.131	124.500
Fundusze Tier I i Tier II razem	1.180.588	1.043.414	940.287
Kapitał krótkoterminowy	17.121	9.503	1.663
Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy	1.197.709	1.052.917	941.950

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Fundusze własne w 2011 roku wzrosły o 137,17 mln PLN do kwoty 1.180.588 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2011 r. W latach 2010 i 2009 fundusze własne wzrosły odpowiednio o 103,13 mln PLN i 109,50 mln PLN.

Najważniejszymi czynnikami mającymi wpływ na poziom funduszy własnych Grupy we wskazanych okresach były:

- zaliczenie zobowiązań podporządkowanych do funduszy własnych Banku według stanu na 31 grudnia 2009 r. kwoty 120 mln PLN z tytułu emisji przez Bank w dniu 3 listopada 2009 r. 120 obligacji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1 mln PLN każda,
- przeprowadzenie przez Bank emisji akcji zwykłych na okaziciela serii O, która spowodowała zwiększenie funduszy własnych Banku w 2010 roku o kwotę 95,72 mln PLN,
- przeznaczenie zysku Banku za rok 2010 w kwocie 54,1 mln PLN na kapitał zapasowy Banku;
- zaliczenie, począwszy od dnia 6 października 2011 r., do funduszy uzupełniających Banku kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii D.

Przedstawione powyżej fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF nr 325/2011 z dnia 20 grudnia 2011 r., Uchwałą KNF nr 367/2010 z dnia 12 października 2010 r. oraz Uchwałą KNF nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

Dla potrzeb ograniczania ryzyka spadku współczynnika wypłacalności Grupa monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Grupy oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Grupy.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt 2 Prawa Bankowego Grupa jest zobowiązana utrzymywać sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w Prawie Bankowym,
- oszacowana przez Grupę kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (tzw. kapitał wewnętrzny).

Grupa w celu szacowania kapitału wewnętrznego korzysta z metody „mieszanej”. Metoda mieszana bazuje na regulacyjnych wymogach kapitałowych wyliczonych zgodnie z zasadami I filara Nowej Umowy Kapitałowej i dodatkowo uwzględnia kapitał wyliczony na pokrycie ryzyk uznanych przez Bank jako istotne w ramach II filara Nowej Umowy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny liczony metodą „mieszaną” wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 876.885 tys. PLN, natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. kształtował się na poziomie 734.827 tys. PLN.

Kalkulacja wymogu kapitałowego

Grupa Kapitałowa wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

Stosowane przez Grupę Kapitałową metody wyznaczania poszczególnych wymogów kapitałowych zostały szczegółowo przedstawione w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2011.

Całkowity wymóg kapitałowy Grupy Kapitałowej kształtował się w sposób wskazany w tabeli poniżej.

(w tys. PLN)

	Na dzień 31 grudnia		
	2011	2010	2009
Wyszczególnienie			
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	783.050	681.675	589.456
– wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	699.468	609.880	530.797
– wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	15.364	9.411	1.470
– wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	68.218	62.384	57.189

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

OPIS DZIAŁALNOŚCI

Wstęp

Bank Ochrony Środowiska S.A jest bankiem uniwersalnym założonym w 1990 roku. Bank prowadzi działalność od 1991 roku.

Misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Bank realizuje swoją misję w szczególności poprzez (i) świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych wspierających działania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej oraz (ii) świadczenie uniwersalnych usług bankowych na rzecz osób fizycznych, małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw, a także jednostek samorządu terytorialnego.

W toku prowadzonej działalności Bank rozszerzył zakres świadczonych usług o usługi spoza obszaru ochrony środowiska, kierując ofertę swoich produktów i usług również do klientów detalicznych, klientów korporacyjnych oraz jednostek sektora finansów publicznych.

Bank oferuje wiele produktów bankowych związanych z różnymi działaniami prowadzonej przez siebie działalności: produkty rozliczeniowe, depozytowe, kredytowe, w tym kredyty proekologiczne, produkty skarbowe, faktoring oraz produkty z obszaru finansowania handlu. Bank wyróżnia się na rynku ofertą produktów wspierających finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Od 2004 roku w ofercie Banku dla klientów indywidualnych znajduje się bankowość internetowa zintegrowana z usługą zautomatyzowanej bankowości telefonicznej, a w 2006 roku podobna usługa została uruchomiona dla klientów instytucjonalnych.

Bank odgrywa wiodącą rolę w polskim systemie finansowania przedsięwzięć proekologicznych oraz prowadzi ścisłą współpracę w zakresie redystrybucji środków przekazywanych przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W oparciu o zanalizowane przez Bank dane rynkowe opublikowane przez GUS (źródło: GUS, Ochrona środowiska 2001-2010), Bank jest wiodącym polskim bankiem pod względem finansowania, na warunkach preferencyjnych i komercyjnych, projektów proekologicznych w Polsce – średni udział Banku w zakresie kredytowania w Polsce związanego z inwestycjami w sektorze ochrony środowiska w latach 2001-2010 wynosił ok. 50%.

Według informacji opublikowanych przez „Rzeczpospolitą” (źródło: „Banki będą miały rekordowe zyski”; „Rzeczpospolita” z dnia 29 listopada 2011 r.) na dzień 30 września 2011 r. Bank znalazł się na 19. miejscu wśród banków polskich pod względem funduszy własnych.

Począwszy od 1997 roku, akcje Banku są notowane na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank świadczył usługi dla 198,0 tys. klientów, w tym 6,1 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych. Na dzień 31 grudnia 2011 r. DM BOŚ prowadził 59,9 tys. rachunków inwestycyjnych. Na Datę Prospektu dane zamieszczone w zdaniu poprzedzającym nie uległy znaczącej zmianie.

Aktywa Grupy razem na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiły 15.637,12 mln PLN. Zysk netto Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 r. wyniósł 62,42 mln PLN. Kapitał własny Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 1.161,66 mln PLN w porównaniu do 1.083,11 mln PLN na dzień 31 grudnia 2010 r.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. w skład sieci Banku wchodziło 100 placówek (17 Oddziałów oraz 83 Oddziały Operacyjne), jak również 3 Punkty Obsługi Klienta dedykowane klientom pionu detalicznego (na tę samą datę sieć punktów obsługi klientów DM BOŚ obejmowała 20 placówek). W styczniu 2012 roku utworzony został czwarty Punkt Obsługi Klienta. Bank posiada 11 Centrów Korporacyjnych dedykowanych dla klientów pionu korporacji i finansów publicznych. Na Datę Prospektu dane zamieszczone w zdaniach poprzedzających nie uległy znaczącej zmianie. Na Datę Prospektu Bank zatrudnia 1.762 pracowników i posiada placówki we wszystkich regionach Polski.

Pozycja i przewagi konkurencyjne

Wstęp

W opinii Zarządu następujące przewagi konkurencyjne umożliwią Bankowi rozwój działalności oraz osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych:

- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych:
 - kompetencje i doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska;
 - wsparcie NFOŚiGW, większościowego akcjonariusza Banku;
 - wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych.
- przewagi konkurencyjne Banku w kontekście pozostałych rynków:
 - wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych;
 - uznany dom maklerski;
 - współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi.

Kompetencje i doświadczenie w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska

Bank posiada wyjątkowe w skali polskiego sektora bankowego kompetencje i doświadczenie w zakresie oceny i konsultacji przy projektach inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska. Dzięki temu Bank umacnia wiodącą pozycję na rynku finansowania ekologii w Polsce. Od rozpoczęcia swojej działalności operacyjnej (tj. począwszy od 1991 roku) aż do końca 2011 roku Bank udzielił kredytów proekologicznych w łącznej kwocie około 10.252 mln PLN. Wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła 37 mld PLN. Zadłużenie klientów Banku z tytułu kredytów proekologicznych na koniec 2011 roku osiągnęło wartość kapitału 2.094 mln PLN.

Bank oferuje produkty służące finansowaniu projektów ekologicznych, skierowane do wszystkich segmentów klienta, współpracując w tym obszarze także z europejskimi instytucjami finansowymi.

Poprzez działalność grupy ponad 20 ekspertów do spraw finansowania ekologii oraz dedykowanego Departamentu Finansowania i Projektów Ekologicznych Bank oferuje przedsiębiorcom, jednostkom samorządu terytorialnego, spółkom komunalnym i klientom detalicznym konsultacje w zakresie inwestycji w ochronę środowiska, które dotyczą zagadnień:

- finansowych – w zakresie dostępnych źródeł preferencyjnego finansowania i sposobu ich łączenia oraz
- prawnych – w zakresie wymagań formalnoprawnych umożliwiających skorzystanie z krajowych i zagranicznych zachęt wspierających inwestycje proekologiczne.

Wsparcie NFOŚiGW – większościowego akcjonariusza Banku

NFOŚiGW posiada akcje reprezentujące 79,10% kapitału i ogólnej liczby głosów w Banku. Wspólnie z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), NFOŚiGW jest filarem polskiego systemu finansowania projektów wspierających ochronę środowiska. W ciągu ostatnich 20 lat NFOŚiGW odegrał istotną rolę w poprawie stanu środowiska w Polsce oraz we wzroście inwestycji w infrastrukturę służącą ludziom i środowisku. Suma aktywów Banku związanych ze współpracą z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW na koniec 2011 roku osiągnęła wartość 974,6 mln PLN. Wartość ta obejmowała kredyty z dopłatami, kredyty na projekty współfinansowane oraz kredyty ze środków powierzonych.

Wizerunek Banku kojarzony z ochroną środowiska, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych

Proekologiczny wizerunek, wspierany bogatą ofertą produktów proekologicznych, od lat stanowi wyróżnik Banku na rynku. Oferta kredytów proekologicznych obejmuje kredyty preferencyjne udzielane dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przeznaczone na określone zadania generujące efekty ekologiczne. Bank oferuje także kredyty proekologiczne o oprocentowaniu rynkowym, które w konstrukcji odnoszą się do specyfiki przedsięwzięć proekologicznych, takich jak efektywność energetyczna czy wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Odzwierciedlenie misji proekologicznej w kluczowych elementach modelu biznesowego oraz operacyjnego umożliwia Bankowi pozyskiwanie klientów o wrażliwości ekologicznej.

Bank podejmuje szereg działań będących wyrazem zaangażowania w problematykę społeczną, a przede wszystkim w ochronę środowiska. W ramach programu „BOS bankiem przyjaznym klimatowi” zrealizowanego przez Bank w latach 2008-2009, Bank jako pierwsza instytucja finansowa w Polsce we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju obliczył wielkość emisji gazów

cieplarnianych wynikającą z działalności operacyjnej Banku, a następnie przygotował plan jej kompensacji poprzez akcję sadzenia drzew. Sadząc las (w dwóch etapach łącznie ponad 11 ha) Bank zrekompensował z nadwyżką emisję dwutlenku węgla.

W 2011 roku Centrala Banku uzyskała Certyfikat Zielonego Biura, przyznany przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska w ramach Programu Czysty Biznes. W ramach tej inicjatywy Bank podjął szereg działań zmierzających do racjonalnego gospodarowania energią, wodą, odpadami i materiałami. Od 1999 roku Bank publikuje raporty ekologiczne. Bank wspiera również działalność Fundacji Banku Ochrony Środowiska (patrz również rozdział „Podstawowe informacje o Banku – Fundacja Banku Ochrony Środowiska”).

Wiedza i doświadczenie w finansowaniu segmentu finansów publicznych

Bank posiada kompetencje w zakresie finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz spółek komunalnych, które przekładają się na jego silną pozycję na tym rynku (10% udziału w 2010 roku; źródło informacji: Bank). Pozycja Banku wzmacniana jest poprzez utrzymywanie wieloletnich, dobrych relacji z klientami w tym segmencie. W rezultacie, w 2011 roku segment ten dostarczył Grupie 31,4% przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek.

Klienci segmentu finansów publicznych mają możliwość skorzystania z linii kredytowych ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy, KfW Bankengruppe oraz Nordyckiego Banku Inwestycyjnego (*Nordic Investment Bank*), których celem jest finansowanie długoterminowych przedsięwzięć infrastrukturalnych i z zakresu ochrony środowiska.

Dodatkowo Bank plasuje się wśród liderów dochodowego i rosnącego w ostatnich latach segmentu obligacji komunalnych. Pod względem liczby przeprowadzonych programów, na koniec 2011 roku Bank zajmował 5. pozycję wśród agentów emisji obligacji komunalnych z 79 obsługiwanyymi programami emisji o łącznej wartości 628,4 mln PLN (źródło: „*Możliwy spadek wartości obligacji samorządowych*”, „Rzeczpospolita”, 6 lutego 2012 r.).

Uznany dom maklerski

Bank jest jedynym akcjonariuszem DM BOŚ. DM BOŚ działa na polskim rynku kapitałowym od 1995 roku. Jest jednym z najdłużej funkcjonujących biur maklerskich w Polsce oraz wieloletnim liderem rynku kontraktów terminowych (14,5% udziału w 2011 roku; źródło: GPW), nagradzanym przez Prezesa GPW za największą aktywność na tym rynku. DM BOŚ posiada silną pozycję na rynku obsługi ofert publicznych akcji małych i średnich przedsiębiorstw (10 ofert, w tym 7 pierwszych ofert publicznych (IPO) w latach 2009-2011). Ponadto, zajmuje trzecie miejsce pod względem wartości obrotów akcjami na rynku NewConnect (11% udziału w 2011 roku; źródło: GPW) oraz piąte miejsce na rynku opcji (10% udziału w 2011 roku; źródło: GPW). Od 6 lat DM BOŚ nieprzerwanie plasuje się w pierwszej trójce rankingu najlepszych domów maklerskich, przygotowywanego przez miesięcznik „Forbes” i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych, a w najnowszej edycji tego rankingu (2011) zajął pierwsze miejsce zwyciężając w pięciu na siedem kategoriach, w szczególności otrzymując najwyższe noty za profesjonalizm kadry, dostęp do notowań oraz działalność edukacyjną (źródło: „*Ranking Domów Maklerskich*”, Forbes.pl i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych).

Od początku swojej działalności DM BOŚ kładzie duży nacisk na rozwój innowacyjnych rozwiązań w ramach internetowej obsługi maklerskiej. Platforma bossa.pl to obecnie najlepsza platforma inwestycyjna według inwestorów indywidualnych, wyróżniana za funkcjonalność, szybkość i bezawaryjność (źródło: „*Ranking Domów Maklerskich 2011*”, Forbes.pl i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych). DM BOŚ jako pierwszy bankowy dom maklerski udostępnił swoim klientom także serwis dedykowany obsłudze transakcji na rynku forex – BOSSAFX. W ramach platformy BOSSAFX kwotowanych jest ponad 70 instrumentów finansowych, w tym: kontrakty różnic kursowych oparte o 43 pary walutowe oraz o kontrakty futures na indeksy giełd światowych, surowce przemysłowe, metale szlachetne, towary rolne oraz obligacje skarbowe.

W dniu 11 stycznia 2012 r. zarząd DM BOŚ podjął uchwałę o powołaniu oddziału DM BOŚ w Republice Czeskiej. W dniu 9 lutego 2012 r. został on wpisany do polskiego rejestru sądowego, a od dnia 29 lutego 2012 r. jest zarejestrowany również w Republice Czeskiej. Rozpoczęcie działalności operacyjnej oddziału planowane jest na koniec pierwszego półrocza 2012 roku. Zakres działalności maklerskiej oddziału będzie obejmować wyłącznie obsługę rynku forex i na Datę Prospektu DM BOŚ nie przewiduje jego rozszerzenia.

W 2011 roku DM BOŚ poszerzył swoją ofertę o tzw. Automaty Bossa związane z rozwojem narzędzi służących automatyzacji handlu, wprowadzając zarówno „samodzielne” zlecenia DDM+, aplikację Visual Orders, plugin BossaAB oraz BossaTraderPRO.

Klientom instytucjonalnym DM BOŚ zapewnia także dostęp do rynków energii – zarówno Towarowej Giełdy Energii, jak i Rynku Energii GPW.

Popularyzacja wiedzy o rynkach kapitałowych od wielu lat jest ważnym obszarem działalności DM BOŚ. Eksperci DM BOŚ angażują się w wiele inicjatyw edukacyjnych skierowanych zarówno do studentów, początkujących, jak i doświadczonych inwestorów. DM BOŚ posiada również rozbudowany program szkoleń własnych, poszerzony w 2010 roku o internetowe webinary.

Wybrane nagrody i wyróżnienia uzyskane przez DM BOŚ w latach 2010-2012:

- pierwsze miejsce w rankingu najlepszych domów maklerskich w 2011 roku, prowadzonym przez miesięcznik „Forbes” i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za największy udział w obrotach na rynku instrumentów pochodnych w roku 2011;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za współpracę animatora z GPW na rynku instrumentów pochodnych w roku 2011;
- nagroda Prezesa Zarządu GPW za działalność na rynku kontraktów terminowych;
- tytuł finansowej Marki Roku 2010 i 2012 „Gazety Finansowej” za najbardziej innowacyjne w swoim segmencie produkty na rynku;
- wyróżnienie w 2010 roku w „Rankingu instytucji finansowych” organizowanym przez dziennik „Rzeczpospolita”;
- pierwsze miejsce w rankingu usług maklerskich sporządzonym przez portal Bankier.pl w 2010 roku; dzięki wysokim ocenom uzyskanym w wielu kategoriach oferta DM BOŚ została uznana za najlepszą na rynku;
- nagroda „Platynowy Megawat” przyznana przez Zarząd Towarowej Giełdy Energii za największy udział w rynku praw majątkowych (2010 rok).

Współpraca z europejskimi instytucjami finansowymi

Bank współpracuje z wieloma europejskimi instytucjami finansowymi, między innymi z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Bankiem Rozwoju Rady Europy, KfW Bankengruppe oraz Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym (*Nordic Investment Bank*). Współpraca ta koncentruje się na pozyskiwaniu środków finansowych, które mogą być przeznaczone na finansowanie projektów inwestycyjnych, w tym proekologicznych lub projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość wykorzystanych środków pozyskanych po 2007 r. w wyżej wymienionych instytucjach wynosiła 360,5 mln EUR i 75 mln CHF.

Udział we współfinansowaniu inwestycji realizowanych z funduszy UE stanowi ważną część działalności Banku. Linie kredytowe banków zagranicznych stanowią ofertę uzupełniającą dla dotacji unijnych, umożliwiając finansowanie kosztów projektu nie objętych dofinansowaniem.

We współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Bankiem Rozwoju Rady Europy Bank udziela kredytów na długoterminowe finansowanie przedsięwzięć infrastrukturalnych oraz projektów proekologicznych. Kredyty te skierowane są do jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw komunalnych. Ponadto, ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego Bank finansuje projekty grupy małych i średnich przedsiębiorstw.

Od dnia 16 grudnia 2009 r., w ramach podpisanej umowy kredytowej z KfW Bankengruppe, Bank udziela długoterminowych kredytów na inwestycje mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków i instalacji spalania paliw o małych mocach (Kredyt z Klimatem). W efekcie realizacji inwestycji oczekiwane jest uzyskanie efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji dwutlenku węgla. Wdrażając produkt Bank, jako pierwszy bank w Europie, przy wsparciu KfW Carbon Fund, stworzył program, w ramach którego możliwe jest wykorzystanie środków finansowych pochodzących z przekazania jednostek redukcji emisji (ang. *ERU*) w celu uatrakcyjnienia oferty kredytowej poprzez obniżenie marży kredytowej oraz prowizji za udzielenie kredytu (jednej jednostce odpowiada redukcja jednej tony ekwiwalentu CO₂). Jednostki redukcji emisji są generowane w ramach tzw. mechanizmu Wspólnych Wdrożeń, który jest jednym z trzech mechanizmów protokołu z Kioto. Idea mechanizmu Wspólnych Wdrożeń polega na uzyskaniu redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez inwestowanie w technologie przyjazne środowisku. Tym samym stają się jednym z elementów zrównoważonego rozwoju w Polsce służąc interesom społeczno-ekonomicznym kraju oraz proekologicznemu postępowi technicznemu. Jest to równocześnie pierwsza w Europie i do Daty Prospektu jedyna próba transgranicznego wykorzystania korzyści płynących z redukcji CO₂ przez instytucje bankowe.

Strategia

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych z pełną, uniwersalną ofertą produktową. Prowadzi swoją działalność w sposób rzetelny, kierując się troską o klientów i środowisko naturalne.

Wizją Banku w zakresie rozwoju działalności jest bycie bankiem pierwszego wyboru w finansowaniu projektów związanych z ochroną środowiska w Polsce. Dodatkowo, Bank ma ambicje bycia postrzeganym jako instytucja nowoczesna z innowacyjną ofertą produktową, zapewniającą klientom wysoki standard obsługi, w szczególności dla osób ceniących styl życia „eko”.

Cele Banku obejmują wzrost skali prowadzonej działalności przy jednoczesnym wzroście jej zyskowności, osiągnięty przez korzystne kształtowanie struktury portfela, w wyniku dostosowania roli poszczególnych segmentów oraz ich modelu biznesowego i operacyjnego. Osiągnięcie tak zdefiniowanych celów odbędzie się poprzez realizację założonych kierunków strategicznych bazujących na przewagach konkurencyjnych Banku.

Utrzymanie wiodącej pozycji na wzrostowym rynku finansowania ochrony środowiska

Bank zamierza umocnić swoją wiodącą pozycję na rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Utrzymanie pozycji lidera w tym sektorze będzie możliwe dzięki atrakcyjności oferty Banku w tym zakresie, wynikającej z:

- posiadania kompetencji i doświadczenia w zakresie finansowania i obsługi projektów inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska, pozwalających Bankowi udzielać wsparcia merytorycznego przy realizacji takich projektów;
- wsparcia NFOŚiGW jako większościowego akcjonariusza Banku;
- wizerunku kojarzonego z ochroną środowiska, wzmacnianego działalnością związaną ze społeczną odpowiedzialnością biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility*);
- oferty produktowej dostosowanej do specyfiki przedsięwzięć proekologicznych.

O atrakcyjności tego sektora świadczy dynamiczny wzrost w okresie 2005-2010, na poziomie ok. 13% średniorocznie (dynamika nakładów na inwestycje w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; źródło: GUS), oraz potencjał rozwoju związany z koniecznością dostosowania przedsięwzięć do wymogów wynikających z obowiązujących regulacji, w tym regulacji UE (patrz rozdział „*Otoczenie rynkowe i prawne – Otoczenie rynkowe – Rynek finansowania przedsięwzięć proekologicznych – Czynniki wzrostu rynku*”). Bank koncentruje się na finansowaniu najbardziej atrakcyjnych dla Banku segmentów rynku, do których należą w pionie korporacji i finansów publicznych: efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami i recykling oraz gospodarka ściekowa i ochrona wód, a w pionie detalicznym: mikroźródła energetyczne i efektywność energetyczna, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć termomodernizacyjnych dla wspólnot mieszkaniowych oraz energooszczędnego budownictwa mieszkaniowego.

Wzmocnienie pozycji oraz wzrost rentowności w pionie korporacji i finansów publicznych

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych wyodrębnia się segmenty średnich i dużych przedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw, finansów publicznych i funduszy ekologicznych. Strategią Banku jest zwiększanie udziału zaangażowania w segmencie średnich i dużych oraz małych przedsiębiorstw w ogólnej sumie bilansowej, przy mniej dynamicznym wzroście aktywów segmentu finansów publicznych. Priorytetem jest również podwyższenie dochodowości portfela poprzez stopniową zmianę jego struktury, tj. konwersję zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego na bardziej dochodowy dług spółek komunalnych.

Fundamentem modelu biznesowego w pionie korporacji i finansów publicznych jest atrakcyjna oferta, w szczególności w zakresie finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Pozyskiwanie klientów odbywa się głównie poprzez następujące filary oferty produktowej:

- finansowanie projektów proekologicznych bazujące na wspomnianych powyżej przewagach konkurencyjnych;
- faktoring realizowany przez wysoko wykwalifikowaną kadrę na nowoczesnej platformie wdrożonej przez Bank w 2010 roku, którego rozwojowi sprzyja dynamiczny wzrost rynku;

- obligacje komunalne, przy sprzedaży których Bank bazuje na wieloletnich dobrych relacjach z klientami, wykorzystując równocześnie wysoką 5. pozycję na tym rynku, osiągniętą dzięki wiedzy, doświadczeniu i wysokim kompetencjom Banku w plasowaniu emisji obligacji i szerzej w finansowaniu segmentu finansów publicznych.

Pełna oferta w zakresie produktów kredytowych (obrotowych i inwestycyjnych), produktów lokacyjnych, produktów skarbowych, produktów transakcyjnych (w tym zarządzania gotówką) oraz finansowania handlu ma umożliwić kompleksową obsługę pozyskanych klientów z pionu korporacji i finansów publicznych oraz zapewnić wzrost ich dochodowości.

Strategią Banku jest dystrybucja oraz obsługa produktów realizowana przez kanały dedykowane dla pionu korporacji i finansów publicznych, tj.:

- Centra Korporacyjne, w których pracują (zlokalizowani zarówno w 11 Centrach Korporacyjnych, jak również w 19 Oddziałach Operacyjnych) doradcy korporacyjni, doradcy ds. finansów publicznych (docelowo ok. 100 osób); analitycy biznesowi, eksperci do spraw finansowania ekologii i dedykowani do odpowiednich produktów specjaliści produktowi oraz
- kanały zdalne, tj. bankowość internetową i *call center*.

Pion detaliczny źródłem stabilnego finansowania oraz istotnym elementem budowy wartości Banku

Strategia pionu detalicznego zorientowana jest na zapewnienie stabilnego źródła finansowania działalności kredytowej Banku. Jednocześnie Bank zamierza zwiększać wynik na działalności bankowej poprzez intensyfikację sprzedaży krzyżowej (ang. *cross-sell*), szczególnie w zakresie produktów wysokomarżowych.

Fundamentem dla obszaru klienta detalicznego będzie poszukiwanie dodatkowej wartości w prowadzonej działalności bankowej w powiązaniu z rzetelnym traktowaniem ekologii, zdrowia człowieka oraz jakości życia przenikających ofertę produktową, przekaz marketingowy oraz powiązaną z misją Banku działalność opartą o społeczną odpowiedzialność biznesu.

Bank zamierza pozyskiwać klientów głównie poprzez tzw. produkty kotwice, do których zalicza się: rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe i depozyty terminowe (pozyskiwane również przez kanał internetowy), kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych, kredyty proekologiczne, kredyty obrotowe i inwestycyjne (w segmencie mikroprzedsiębiorstw). Uzupełnieniem oferty dla klienta pionu detalicznego są wysokomarżowe produkty, oferowane obecnym oraz nowym klientom poprzez sprzedaż krzyżową. Do tej grupy należą przede wszystkim limit w rachunku, karta kredytowa i pożyczka gotówkowa dla osób fizycznych, produkty inwestycyjne (w tym przygotowywane i obsługiwane we współpracy z DM BOŚ) oraz produkty ubezpieczeniowe.

Kanałem predestynowanym do pozyskiwania klientów jest sieć placówek. Na Datę Prospektu składa się ona z 17 Oddziałów i 83 Oddziałów Operacyjnych oraz 4 Punktów Obsługi Klienta, w których zlokalizowani są doradcy wspierani przez ekspertów do spraw finansowania ekologii będących pracownikami Centrów Korporacyjnych. Strategią Banku jest akwizycja klientów przez istniejącą sieć i w konsekwencji zwiększenie średniej liczby klientów przypadających na jeden oddział. Pozostałymi kanałami umożliwiającymi akwizycję klientów są współpracujący z bankiem dystrybutorzy urządzeń proekologicznych oraz kanał internetowy, którego ważną funkcją jest pozyskiwanie rachunków i lokat. W zakresie oferty produktów wysokomarżowych strategią Banku jest ich sprzedaż oraz obsługa przez placówki, *call center* (pełniące funkcje zarówno obsługowe, jak i sprzedażowe), jak również przez pośredników oraz bankowość internetową, a także, w przyszłości, bankowość mobilną.

Strategia Banku zakłada zwiększenie istniejących synergii przychodowych pomiędzy Bankiem a DM BOŚ poprzez wspólną dystrybucję oraz współpracę w zakresie oferty produktowej. Obie instytucje zamierzają wprowadzić wspólny rachunek osobisty i maklerski oraz rozwijać produkty inwestycyjne. Dzięki rozszerzeniu współpracy Bank uzyska dostęp do atrakcyjnej grupy zamożnych klientów indywidualnych.

W zakresie modelu operacyjnego w pionie detalicznym Bank planuje szereg działań zmierzających do zwiększenia efektywności prowadzonej działalności. Działania te obejmują m.in. ukończenie optymalizacji procesów (w tym procesów sprzedażowych oraz wsparcia), dostosowanie systemu motywacyjnego sieci sprzedaży oraz mierników efektywności.

Utrzymanie rozważnego zarządzania ryzykiem

Istotną częścią organizacji i kultury działania Banku jest rozważne działanie w zakresie zarządzania ryzykiem. Cele Banku są realizowane przy uwzględnieniu przyjętego przez Radę Nadzorczą Banku apetytu na ryzyko. Został on określony w granicach wyznaczonych przez praktykę ostrożnego zarządzania ryzykiem, w połączeniu z rynkowymi i wewnętrznymi uwarunkowaniami

Banku, przy optymalizacji dochodowości Banku. Bank stale doskonali (i) metody oraz procedury identyfikacji i pomiaru ryzyka; (ii) system limitów; (iii) procedury w zakresie udzielania kredytów oraz zarządzania ekspozycjami klientów i grup klientów; (iv) zasady wyceny aktywów (w tym identyfikacji przesłanek utraty wartości należności kredytowych oraz tworzenia właściwej wielkości odpisów z tytułu utraty wartości tych należności).

W roku 2010 i w pierwszej połowie roku 2011 Grupa istotnie zwiększyła horyzont wymagalności oraz dywersyfikację źródeł finansowania m.in. poprzez pozyskanie średnioterminowych środków od klientów detalicznych, jak również emisje długoterminowych obligacji zarówno w PLN, jak i w EUR. Grupa zamierza również w przyszłości poszerzać swoje źródła finansowania zarówno poprzez wzrost depozytów, jak i dalsze emisje obligacji.

Wprowadzona przez Grupę w 2011 roku rachunkowość zabezpieczeń umożliwiła efektywniejsze zarządzanie ryzykiem stopy procentowej. W celu zwiększenia efektywności zarządzania finansami Grupa zamierza również w przyszłości stale poszerzać zakres stosowanych narzędzi i rozwiązań z obszaru zarządzania ryzykiem.

Historia

Bank został założony w 1990 roku (akt założycielski z dnia 28 września 1990 r.), a rozpoczął działalność w 1991 roku, na podstawie umowy o zawiązaniu spółki pod nazwą Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna z dnia 28 września 1990 r. oraz decyzji Nr 42 wydanej w dniu 15 września 1990 r. przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego. W 1991 roku rozpoczęły działalność pierwsze oddziały Banku w Częstochowie, Wrocławiu i Bydgoszczy.

W dniu 6 kwietnia 1994 r. utworzono Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. – jednoosobową spółkę zależną Banku. DM BOŚ uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w dniu 18 sierpnia 1994 r.

W 1996 roku akcje Banku (serie A-L) zostały dopuszczone do publicznego obrotu, a pierwsze notowanie akcji Banku na GPW miało miejsce w dniu 3 lutego 1997 r.

W dniu 12 sierpnia 2009 r. DM BOŚ założył spółkę BOŚ Eko Profit S.A., która pełni rolę spółki inwestycyjnej uzupełniającej ofertę Banku o (i) inwestycje kapitałowe; (ii) doradztwo biznesowe; (iii) organizowanie finansowania oraz (iv) zarządzanie procesami inwestycyjnymi, poczynwszy od strukturyzacji transakcji po realizację inwestycji, ze szczególnym zaangażowaniem w projekty służące ochronie środowiska, w tym odnawialne źródła energii.

W pierwszym półroczu 2011 roku zarejestrowana w Szwecji spółka celowa Banku (BOS Finance) przeprowadziła emisję euroobligacji na łączną kwotę 250 mln EUR. Obligacje wyemitowane przez BOS Finance zostały dopuszczone do obrotu na giełdzie papierów wartościowych w Luksemburgu.

Działalność operacyjna

Wstęp

Na Datę Prospektu Bank wyodrębnia następujące piony biznesowe: pion korporacji i finansów publicznych oraz pion detaliczny.

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych Bank wyodrębnia podstawowe segmenty: klientów korporacyjnych, finansów publicznych i funduszy ekologicznych.

W ramach pionu detalicznego Bank wyodrębnia osoby fizyczne oraz segment mikroprzedsiębiorstw, segment wspólnot mieszkaniowych oraz segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO).

Oferta produktowa Banku na rynku wyróżnia się produktami związanymi ze wspieraniem przedsięwzięć proekologicznych. Produkty te, co do zasady, są oferowane wszystkim segmentom klientów Banku.

Oferta proekologiczna i współpraca z funduszami ekologicznymi

Oferta proekologiczna Banku obejmuje produkty własne oraz kredyty udzielane we współpracy z partnerami finansującymi (donatorami).

Działalność kredytowa Banku w ramach oferty proekologicznej obejmuje udzielanie kredytów na inwestycje proekologiczne klientom segmentu finansów publicznych, klientom korporacyjnym i klientom detalicznym.

Kredyty udzielane wspólnie z partnerami finansującymi (funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej) są oferowane klientom na warunkach preferencyjnych w porównaniu z innymi formami finansowania dostępnymi po stawkach komercyjnych na polskim rynku bankowym.

Na Datę Prospektu Bank współpracuje z NFOŚiGW, Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej.

Bank stosuje procedury w celu ustalenia, czy dany projekt finansowany przez Bank ma znaczenie proekologiczne. Dla takich projektów określa się wielkość efektów ekologicznych, takich jak w szczególności redukcja emisji dwutlenku węgla (CO₂), zmniejszenie ilości odpadów, redukcja zanieczyszczeń trafiających do wód, niższa energochłonność. Bank zatrudnia ponad 20 ekspertów do spraw finansowania ekologii oraz posiada dedykowany Departament Finansowania i Projektów Ekologicznych, zajmujących się finansowaniem przedsięwzięć proekologicznych. Pracownicy ci dokonują ocen ryzyka ekologicznego przedsięwzięć inwestycyjnych kredytowanych przez Bank i posiadają doświadczenie w zakresie określania wpływu inwestycji na środowisko naturalne oraz montażu finansowania projektów proekologicznych z uwzględnieniem kredytów bankowych i innych dostępnych źródeł finansowania. Ocena projektów służących ochronie środowiska jest dokonywana z uwzględnieniem specyfiki branży i działających w niej podmiotów. Ponadto, polityka Banku zakłada, iż działalność klientów finansowana przez Bank musi być co najmniej neutralna dla środowiska.

Wolumen kredytów proekologicznych (wartość kapitału) według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 2.094 mln PLN. Udział kredytów proekologicznych w kredytach ogółem na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 18,1%. W ciągu 2011 roku Bank udzielił kredytów proekologicznych na kwotę 698,6 mln PLN (wzrost o 67% w stosunku do 2010 roku, według wartości kapitału/wartości nominalnej w momencie udzielenia kredytu).

Współpraca Banku z funduszami ekologicznymi polega głównie na wspólnym finansowaniu projektów ekologicznych (w zakresie i na zasadach opisanych w akapitach poprzedzających). Historycznie, Bank świadczył na rzecz funduszy również usługi depozytowe (na dzień 31 grudnia 2010 r. udział depozytów segmentu funduszy ekologicznych (bez środków funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty) w zobowiązaniach wobec klientów Grupy wynosił 5,2%). W pierwszym półroczu 2011 roku, w związku z nowelizacją Ustawy o Finansach Publicznych, Bank zakończył obsługę rachunków NFOŚiGW (patrz rozdział „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Konsolidacja finansów publicznych”), co miało bezpośredni wpływ na obniżenie wartości depozytów segmentu funduszy ekologicznych w Banku (na dzień 31 grudnia 2011 r. udział ten wynosił 4,8%, bez środków funduszy na kredyty).

Pion korporacji i finansów publicznych

Informacje wstępne

W roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2011 r.:

- wynik finansowy brutto pionu korporacji i finansów publicznych wyniósł 44,34 mln PLN, co stanowiło 57,7% wyniku finansowego brutto Grupy za ten okres (w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2010 r. wynik finansowy brutto tego pionu w kwocie 51,21 mln PLN stanowił 69,8% wyniku finansowego brutto Grupy za ten okres);
- wynik finansowy netto pionu korporacji i finansów publicznych wyniósł 35,53 mln PLN, co stanowiło 56,9% wyniku finansowego netto Grupy za ten okres (w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2010 r. wynik finansowy netto tego pionu w kwocie 41,42 mln PLN stanowił 65,6% wyniku finansowego netto Grupy za ten okres).

Na dzień 31 grudnia 2011 r.:

- aktywa pionu korporacji i finansów publicznych w kwocie 6.797,07 mln PLN stanowiły 43,5% aktywów Grupy na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. aktywa tego pionu w kwocie 6.867,56 mln PLN stanowiły 45,2% aktywów Grupy na tę datę);
- zobowiązania pionu korporacji i finansów publicznych w kwocie 5.181,19 mln PLN stanowiły 33,1% zobowiązań i kapitału własnego razem Grupy na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. zobowiązania tego pionu w kwocie 6.857,40 mln PLN stanowiły 45,2% zobowiązań i kapitału własnego razem Grupy na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank na rzecz klientów korporacyjnych zdeponowano łącznie 3.941,39 mln PLN (w tym 811,55 mln PLN na rachunkach bieżących/

rozliczeniowych). Wartość środków klientów korporacyjnych ulokowanych na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Bank stanowiła 34,5% łącznej kwoty zobowiązań wobec klientów.

W roku obrotowym 2011 Bank udzielił klientom pionu korporacji i finansów publicznych kredytów na łączną kwotę 2.331,97 mln PLN, z czego 1.904,11 mln PLN udzielono w ramach segmentu klientów korporacyjnych, a 422,86 mln PLN w ramach segmentu finansów publicznych (według wartości kapitału/wartości nominalnej w momencie udzielania kredytu).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym brutto w kwocie 3.315,90 mln PLN stanowiły 28,6% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. kredyty udzielone klientom korporacyjnym brutto w kwocie 3.030,58 mln PLN stanowiły 27,0% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych brutto w kwocie 3.436,8 mln PLN stanowiły 29,6% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych brutto w kwocie 3.750,68 mln PLN stanowiły 33,4% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank świadczył usługi na rzecz 6,1 tys. klientów pionu korporacji i finansów publicznych.

Segment klientów korporacyjnych (bankowość korporacyjna)

Opis ogólny

Segment klientów korporacyjnych obejmuje przedsiębiorstwa, wyróżniając segment średnich i dużych przedsiębiorstw oraz segment małych przedsiębiorstw. Głównymi kryteriami klasyfikacji klientów do tych segmentów są wielkość rocznych przychodów netto ze sprzedaży oraz stosowanie zasad rachunkowości określonych Ustawą o Rachunkowości. Segment średnich i dużych przedsiębiorstw obejmuje klientów spełniających następujące kryteria: (i) wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrotowego (w przypadku spółek celowych – SPV – planowane docelowe przychody netto) w wysokości co najmniej 30 mln PLN oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych Ustawą o Rachunkowości. Do segmentu małych przedsiębiorstw kwalifikowani są klienci spełniający następujące kryteria: (i) wielkość przychodów netto ze sprzedaży na koniec ostatniego roku obrotowego poniżej 30 mln PLN oraz (ii) stosowanie zasad rachunkowości określonych Ustawą o Rachunkowości.

Oferta bankowości korporacyjnej jest kierowana przede wszystkim do małych i średnich przedsiębiorstw.

Oferta Banku skierowana do klientów korporacyjnych obejmuje: produkty transakcyjne, produkty kredytowe, faktoring, operacje dokumentowe i gwarancje oraz produkty w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym.

Produkty transakcyjne

Bank oferuje produkty bankowości transakcyjnej mające na celu ułatwienie efektywnego zarządzania przepływami pieniężnymi i płynnością klientów.

Produkty transakcyjne obejmują następujące kategorie:

- rachunki, w tym rachunki bieżące, pomocnicze i zastrzeżone;
- płatności krajowe i zagraniczne;
- płatności masowe, tj. usługa masowych płatności przychodzących, dedykowana podmiotom posiadającym masowych odbiorców produktów i usług, dużą liczbę jednostek terenowych bądź dużą liczbę wpłat gotówkowych;
- wpłaty i wypłaty gotówkowe;
- karty płatnicze (Visa Business i MasterCard Business Debit);
- lokaty terminowe w złotych i walutach obcych i lokaty *overnight*;
- usługi bankowości elektronicznej.

W roku 2010 Bank wprowadził do swojej oferty nowy rodzaj rachunku bankowego – Konto Wyjątkowe Biznes oraz dedykowane dla klientów korporacyjnych dwa nowe produkty lokacyjne – Konto Dynamiczne i Konto Nocne. We wrześniu 2011 roku Bank wprowadził do swojej oferty przelew zagraniczny ekspresowy – przelew zagraniczny (polecenie wypłaty lub

przelew transgraniczny) realizowany z datą waluty dnia bieżącego. Z początkiem 2012 roku oferta płatności zagranicznych została poszerzona o Szybki Przelew TARGET2 – przelew w walucie EUR do banków będących uczestnikami systemu TARGET2, realizowany w czasie rzeczywistym. W lutym 2012 roku Bank wprowadził nową ofertę rachunków dla klientów korporacyjnych, dodając do oferty Konto Wyjątkowe Biznes Start przygotowane dla przedsiębiorców prowadzących działalność w oparciu o pełną księgowość nie dłużej niż 12 miesięcy oraz Konto Wyjątkowe Biznes Plus z szeroką ofertą usług dodatkowych w cenie prowadzenia rachunku.

Produkty kredytowe

Bank oferuje kredyty odnawialne w rachunku bieżącym, kredyty obrotowe w rachunku kredytowym, linie wielocelowe i gwarancyjne, pożyczki hipoteczne oraz kredyty inwestycyjne, w tym kredyty proekologiczne przeznaczone m.in. na finansowanie odnawialnych źródeł energii (Kredyt z Dobrą Energią), finansowanie modernizacji kotłowni i działań termomodernizacyjnych (Kredyt z Klimatem, kredyt na przedsięwzięcia termomodernizacyjne) oraz inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej (Kredyt ErgoOszczędny).

Bank oferuje również kredyty pomostowe lub uzupełniające na projekty współfinansowane funduszami europejskimi oraz kredyty z linii kredytowych udostępnionych Bankowi przez europejskie instytucje finansowe (KfW Bankengruppe, Europejski Bank Inwestycyjny, Nordycki Bank Inwestycyjny (*Nordic Investment Bank*)).

W 2010 roku Bank wprowadził produkt „Finansowanie od ręki”, w ramach którego stosuje uproszczony tryb udzielania kredytów obrotowych i gwarancji do 1 mln PLN bez zabezpieczeń. Ponadto, w pierwszym półroczu 2011 roku Bank wprowadził do swojej oferty linię wielocelową, w ramach której, na podstawie jednej umowy i raz ustanowionego zabezpieczenia klient może skorzystać z następujących form finansowania: kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym, kredytu obrotowego odnawialnego w rachunku kredytowym (rewolwing), kredytu obrotowego nieodnawialnego w rachunku kredytowym, gwarancji bankowej, dyskonta weksli. W sierpniu 2011 roku Bank wprowadził również do oferty linię gwarancyjną, w ramach której klient może skorzystać z różnych rodzajów gwarancji bankowych. Linia gwarancyjna dostępna jest zarówno w trybie uproszczonym, do kwoty 1 mln PLN bez zabezpieczeń, jak i w trybie pełnym pod standardowe zabezpieczenia.

Ponadto, Bank, działając w ramach inicjatywy JESSICA, jako Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego, oferuje klientom korporacyjnym planującym realizację miejskich projektów rewitalizacyjnych w województwie zachodniopomorskim poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym, preferencyjne wsparcie finansowe w postaci Pożyczki JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 28 grudnia 2010 r.” poniżej). W dniu 13 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnił rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie pomorskim poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 13 października 2011 r.” poniżej). W dniu 24 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnił rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie śląskim w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 24 października 2011 r.” poniżej).

Pozostałe produkty

W ramach pozostałych kategorii produktów dedykowanych klientom korporacyjnym, oferta Banku obejmuje następujące produkty:

- faktoring – oparty na nowoczesnej platformie informatycznej „BOŚFaktor”, która umożliwia elektroniczną obsługę faktur i monitorowanie należności klientów;
- operacje dokumentowe (akredytywa, inkaso), różne rodzaje gwarancji bankowych;
- produkty skarbowe w zakresie prostych transakcji wymiany walut FX Spot oraz transakcji służących do zarządzania ryzykiem finansowym – transakcje FX Forward oraz transakcje IRS.

Segment finansów publicznych

Opis ogólny

Segment finansów publicznych obejmuje polskie jednostki samorządu terytorialnego, a także spółki z udziałem kapitałowym samorządów, publiczne placówki służby zdrowia i oświaty oraz placówki kulturalne.

Oferta Banku skierowana do klientów segmentu finansów publicznych obejmuje rachunki bankowe (rachunki bieżące w PLN oraz rachunki pomocnicze w PLN bądź walutach obcych), usługi rozliczeniowe (obsługa gotówki oraz przelewy krajowe i zagraniczne), karty (Visa Business i MasterCard Business Debit), produkty depozytowe (lokaty, konta nocne, usługi i produkty w zakresie lokowania środków w papiery skarbowe), produkty kredytowe (kredyty obrotowe w rachunku bieżącym, kredyty obrotowe w rachunku kredytowym, kredyty inwestycyjne, w tym kredyty proekologiczne, kredyty infrastrukturalne, kredyty z linii kredytowych KfW Bankengruppe, Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy oraz Nordyckiego Banku Inwestycyjnego (*Nordic Investment Bank*), operacje dokumentowe i gwarancje oraz produkty w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym.

Obsługa bankowa budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W ramach usług świadczonych przez Bank dla klientów segmentu finansów publicznych, Bank prowadzi dla części z tych klientów kompleksową obsługę bankową budżetów (poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank), umożliwiając efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi danej jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek powiązanych.

Produkty kredytowe

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty kredytowe pozostające w jego ofercie.

W zakresie produktów kredytowych szczególne znaczenie mają kredyty proekologiczne, które obejmują w szczególności kredyty przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (Kredyty z Dobrą Energią), kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania wnoszonymi przez NFOŚiGW (na wskazane przez NFOŚiGW programy i przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej), kredyty termomodernizacyjne i remontowe (udzielane zgodnie z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz.U. Nr 223, poz. 1459, ze zm.) związane z możliwością uzyskania premii termomodernizacyjnej i remontowej), kredyty na zbiorowe zaopatrzenie w wodę wsi i miast do 20 tys. mieszkańców (udzielane ze środków fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej), kredyty na realizację przedsięwzięć energooszczędnych oraz kredyty z linii kredytowych KfW Bankengruppe, Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy oraz Nordyckiego Banku Inwestycyjnego (*Nordic Investment Bank*).

Główne rodzaje projektów lokalnych realizowanych przez klientów segmentu finansów publicznych, na które Bank udziela kredytów, dotyczą dróg lokalnych, obiektów sportowych, ochrony środowiska, podstawowych obiektów edukacyjnych oraz obiektów społeczno-kulturalnych.

Ponadto Bank, działając w ramach inicjatywy JESSICA, jako Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego, oferuje klientom segmentu finansów publicznych planującym realizację miejskich projektów rewitalizacyjnych w województwie zachodniopomorskim poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym, preferencyjne wsparcie finansowe w postaci Pożyczki JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 28 grudnia 2010 r.” poniżej). W dniu 13 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnił rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie pomorskim poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 13 października 2011 r.” poniżej). W dniu 24 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnił rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie śląskim w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA (patrz również punkt „Istotne umowy – Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA – Umowa z dnia 24 października 2011 r.” poniżej).

Organizacja niepublicznych emisji obligacji komunalnych

Bank świadczy usługi w zakresie kompleksowej obsługi emisji obligacji komunalnych, obejmujące w szczególności przygotowanie emisji, prowadzenie ewidencji obligacji oraz obsługę płatności wynikających z wyemitowanych obligacji.

W roku obrotowym 2011 Bank zawarł 13 umów dotyczących organizacji emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 38,3 mln PLN (w roku obrotowym 2010 Bank zawarł łącznie 15 umów dotyczących organizacji emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 102,7 mln PLN).

Na dzień 31 grudnia 2011 r.:

- Bank obsługiwał łącznie 79 programów emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 628,4 mln PLN;
- łączne zadłużenie emitentów obligacji komunalnych z tytułu emisji organizowanych przez Bank po cenie nominalnej wyniosło 541,1 mln PLN.

Kanały dystrybucji

Na dzień 31 grudnia 2011 r. dystrybucja produktów skierowanych do klientów pionu korporacji i finansów publicznych prowadzona była poprzez sieć obejmującą 30 placówek na terenie całego kraju, działających w ramach 11 Centrów Korporacyjnych zlokalizowanych w największych miastach Polski. Ponadto, obsługę klientów pionu w zakresie organizacji niepublicznych emisji obligacji komunalnych świadczą bezpośrednio pracownicy Centrali Banku. W zakresie dystrybucji produktów skierowanych do klientów pionu korporacji i finansów publicznych Bank korzysta również z usług pośredników. Na Datę Prospektu dane, o których mowa w niniejszym punkcie, nie uległy znaczącej zmianie. Na Datę Prospektu 203 pracowników Banku jest bezpośrednio zaangażowanych w dystrybucję produktów oraz obsługę klientów pionu korporacji i finansów publicznych.

Pion detaliczny (bankowość detaliczna)

Informacje wstępne

W roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2011 r.:

- wynik finansowy brutto pionu detalicznego Grupy wyniósł (22,94) mln PLN (w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2010 r. wynik finansowy brutto tego pionu Grupy wyniósł (64,10) mln PLN);
- wynik finansowy netto pionu detalicznego Grupy wyniósł (18,58) mln PLN (w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2010 r. wynik finansowy netto tego pionu Grupy wyniósł (51,92) mln PLN).

Na dzień 31 grudnia 2011 r.:

- aktywa pionu detalicznego Grupy w kwocie 4.881,78 mln PLN stanowiły 31,2% aktywów Grupy na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. aktywa tego pionu w kwocie 4.477,71 mln PLN stanowiły 29,5% aktywów Grupy na tę datę);
- zobowiązania pionu detalicznego Grupy w kwocie 4.310,93 mln PLN stanowiły 27,6% zobowiązań i kapitału własnego Grupy na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. zobowiązania tego pionu w kwocie 3.793,08 mln PLN stanowiły 25,0% zobowiązań i kapitału własnego Grupy na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Grupę na rzecz klientów detalicznych zdeponowano łącznie 4.583,61 mln PLN (w tym 1.646,79 mln PLN na rachunkach bieżących/rozliczeniowych). Wartość środków klientów detalicznych ulokowanych na rachunkach bieżących/rozliczeniowych i lokatach terminowych prowadzonych przez Grupę stanowiła 40,2% łącznej kwoty zobowiązań wobec klientów.

W roku obrotowym 2011 Bank udzielił klientom pionu detalicznego kredytów na kwotę 605,27 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone przez Grupę klientom detalicznym brutto w kwocie 4.839,02 mln PLN stanowiły 41,7% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom na tę datę (na dzień 31 grudnia 2010 r. kredyty udzielone klientom detalicznym brutto w kwocie 4.439,76 mln PLN stanowiły 39,5% łącznej kwoty brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom na tę datę).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. kredyty udzielone przez Grupę osobom fizycznym wyniosły brutto 4.625,65 mln PLN, zaś kredyty udzielone przez Grupę klientom z segmentu mikroprzedsiębiorstw, segmentu wspólnot mieszkaniowych oraz segmentu organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO) wyniosły brutto łącznie 213,37 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank świadczył usługi na rzecz 191,9 tys. klientów pionu detalicznego. Zgodnie z obowiązującą w Banku segmentacją, do pionu detalicznego należą osoby fizyczne (osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej oraz rolnicy indywidualni) oraz inne podmioty zaliczane do segmentu mikroprzedsiębiorstw, segmentu wspólnot mieszkaniowych oraz segmentu organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO).

Osoby fizyczne

Opis ogólny

Osoby fizyczne kwalifikowane są przez Bank do jednego z trzech segmentów:

- segmentu klienta prywatnego, do którego zalicza się osoby fizyczne posiadające aktywa płynne ulokowane w Banku lub w DM BOŚ w kwocie nie niższej niż 300 tys. PLN;
- segmentu klienta zamożnego, do którego zalicza się osoby fizyczne, które:
 - dokonują systematycznych wpłat na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w wysokości nie niższej niż 5 tys. PLN miesięcznie, a w przypadku osób nieposiadających rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w Banku, posiadają średniomiesięczny dochód netto w tej wysokości lub
 - posiadają aktywa płynne ulokowane w Banku lub w DM BOŚ w kwocie nie niższej niż 50 tys. PLN;
- segmentu klienta bazowego, do którego zalicza się osoby fizyczne niespełniające kryteriów określonych dla segmentów klienta prywatnego i klienta zamożnego.

Oferta Banku skierowana do osób fizycznych obejmuje większość rodzajów produktów i usług dostępnych na polskim rynku bankowym, w tym szeroki asortyment produktów proekologicznych. Bank oferuje w szczególności produkty depozytowe w złotych i walutach obcych (konta osobiste, w tym konta zakładane przez Internet, konta oszczędnościowe, lokaty), kredyty i pożyczki (kredyty i pożyczki hipoteczne, pożyczki gotówkowe, pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, kredyty proekologiczne, kredyty na zakup papierów wartościowych), produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowo-inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe oraz usługi bankowości internetowej i telefonicznej.

Produkty depozytowe

Oferta Banku w zakresie produktów depozytowych dedykowanych osobom fizycznym obejmuje konta osobiste (Konto bez Kantów, Konto START, Konto VIP, e-Konto), konto dedykowane klientom w wieku 13-18 lat (konto H2O) oraz konto osobiste dla funkcjonariuszy i pracowników służby cywilnej Policji (Konto 07). W ofercie Banku dla osób fizycznych znajduje się także konto oszczędnościowe Ekoprofit.

Otwarcie kont osobistych możliwe jest nie tylko w placówkach Banku, ale również w pełni zdalnie, tj. wyłącznie za pośrednictwem serwisu internetowego Banku (Konto bez Kantów i e-Konto) oraz za pośrednictwem kuriera (wszystkie konta osobiste).

Bank dysponuje szeroką gamą oferowanych lokat obejmującą w szczególności: lokaty standardowe w złotych bądź walutach obcych (USD, EUR, GBP), lokaty otwierane przez Internet, lokatę jednodniową „Każdy Dzień Dobry” (lokata odnawiająca się codziennie automatycznie, do dnia złożenia przez klienta dyspozycji przelewu środków na konto osobiste) oraz produkt depozytowy o stałym oprocentowaniu z wypłatą odsetek w dniu założenia lokaty, czyli „Lokatę na Dzień Dobry” z okresem lokowania środków wynoszącym 3, 6 bądź 9 miesięcy (lokata 9-miesięczna została wprowadzona do oferty Banku w I półroczu 2011). Zarząd podjął decyzję o zaprzestaniu sprzedaży lokaty jednodniowej „Każdy Dzień Dobry” z dniem 12 marca 2012 r.

We wrześniu 2011 roku do oferty Banku wprowadzona została lokata 10-dniowa zakładana samodzielnie przez klientów w systemie bankowości internetowej BOŚBank24 Twoje e-Konto, a także „Lokata z Funduszem”, czyli produkt łączący lokowanie na 2-miesięcznej lokacie terminowej z inwestycją części środków klienta w wybrane przez niego fundusze inwestycyjne. Jednocześnie z wprowadzeniem lokaty 10-dniowej, Bank umożliwił klientom zrywanie innych lokat terminowych z wykorzystaniem bankowości internetowej BOŚBank24 Twoje e-Konto.

W październiku 2011 roku oferta depozytowa Banku dla osób fizycznych została rozszerzona o jednodniową lokatę „Każdego Dnia Więcej”, czyli produkt o konstrukcji analogicznej do konstrukcji lokaty „Każdy Dzień Dobry”, charakteryzujący się jednak wyższym poziomem oprocentowania. Produkt ten przeznaczony jest dla klientów deponujących w Banku nowe środki. Produkt

ten jest również oferowany tym klientom, którym kończą się wybrane typy depozytów terminowych. Zarząd podjął decyzję o zaprzestaniu sprzedaży lokaty jednodniowej „Każdego Dnia Więcej” z dniem 12 marca 2012 r.

Kredyty i pożyczki hipoteczne

Oferta kredytów i pożyczek hipotecznych obejmuje kredyty hipoteczne udzielane w PLN bądź denominowane w USD lub EUR oraz pożyczki hipoteczne udzielane w PLN bądź denominowane w USD lub EUR (zabezpieczeniem pożyczki hipotecznej może być lokal mieszkalny, dom jednorodzinny, działka budowlana, działka rekreacyjna, dom letniskowy lub nieruchomość rolno-siedliskowa). Od czerwca 2011 roku do lutego 2012 roku oferta Banku w zakresie kredytów hipotecznych obejmowała również kredyt hipoteczny denominowany w EUR z 36-miesięczną karencją spłaty kapitału. Od 1 marca 2012 r. oferta standardowa kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych w EUR została ograniczona do przypadków, gdy waluta ekspozycji kredytowej jest zgodna z walutą przychodów kredytobiorcy.

Bank oferuje również ekologiczne kredyty hipoteczne na preferencyjnych warunkach. W ramach tej oferty Bank promuje, między innymi, wyposażenie budynku w odnawialne źródła energii (np. pompę ciepła, kolektor słoneczny, ogniwa fotowoltaiczne) lub uzyskanie statusu budynku energooszczędnego lub pasywnego.

We wrześniu 2011 roku Bank rozszerzył ofertę o kredyt hipoteczny w PLN sprzedawany łącznie z 10-letnim „Programem Inwestycyjnym Banku Ochrony Środowiska”, gdzie obniżona marża dla klienta rekompensowana jest Bankowi wynagrodzeniem za dystrybucję programu inwestycyjnego przygotowanego we współpracy z AEGON Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.

Pozostałe produkty kredytowe

Oferta kredytowa Banku dedykowana osobom fizycznym z wyłączeniem kredytów i pożyczek hipotecznych obejmuje pożyczki gotówkowe (udzielane na nie więcej niż 5 lat) udzielane w PLN bądź denominowane w USD lub EUR, pożyczki gotówkowe dla osób z wybranych grup zawodowych (m.in. wolne zawody oraz zawody zaufania publicznego) udzielane w PLN bądź denominowane w USD lub EUR (o okresie spłaty nieprzekraczającym 8 lat), pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym przeznaczone dla posiadaczy kont osobistych oferowanych przez Bank (przyjmujące formę linii odnawialnej) oraz kredyty na zakup akcji na GPW.

Bank oferuje szeroką gamę produktów kredytowych służących sfinansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. Do grupy tej należą: kredyt na zakup i montaż kolektorów słonecznych z dotacją NFOŚiGW (dotacja do 45% kosztów przedsięwzięcia), kredyty na zakup i montaż odnawialnych źródeł energii oraz innych urządzeń służących ochronie środowiska, kredyty na przedsięwzięcia termomodernizacyjne, w tym Kredyt z Klimatem.

Produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowo-inwestycyjne

Bank oferuje swoim klientom bogaty wybór produktów inwestycyjnych, oszczędnościowo-inwestycyjnych (program systematycznego oszczędzania) i ubezpieczeniowo-inwestycyjnych. Bank dystrybuuje jednostki uczestnictwa następujących towarzystw funduszy inwestycyjnych: Investors TFI S.A. (w związku z połączeniem z DWS Polska TFI S.A.), IDEA TFI S.A., OPERA TFI S.A. i PZU TFI S.A. Klienci Banku mogą korzystać z usług zarządzania aktywami oferowanymi przez DM BOŚ (patrz punkt „Bankowość inwestycyjna i działalność maklerska” poniżej). W ramach „Programu Inwestycyjnego Banku Ochrony Środowiska”, klienci Banku – poprzez ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe – mogą inwestować w blisko 40 funduszy oferowanych przez kilkanaście krajowych i zagranicznych towarzystw funduszy inwestycyjnych (w szczególności funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, o których mowa powyżej, oraz dodatkowo między innymi BZ WBK TFI S.A., Legg Mason TFI S.A., Noble TFI S.A., PKO TFI S.A., BlackRock Investment Management (UK) Limited, Franklin Templeton Investments).

Bank, we współpracy z Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie Europa S.A., oferuje grupowe ubezpieczenie na życie i dożycie Klientów Banku Ochrony Środowiska S.A. „Więcej dla Ciebie”. Jest to 180- lub 270-dniowy produkt o charakterze polisolokaty, a więc taki, w którym po zakończeniu okresu ubezpieczenia, klient otrzymuje świadczenie z tytułu dożycia równe zapłaconej składce ubezpieczeniowej powiększonej o zysk niepodlegający opodatkowaniu podatkiem od zysków kapitałowych.

W pierwszym półroczu 2011 roku Bank wprowadził do swojej oferty produkt strukturyzowany w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie i dożycie klientów Banku „Czysta Energia Zysku”. Produkt ten został opracowany we współpracy z Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. Na Datę Prospektu Bank przeprowadził pięć subskrypcji tego produktu.

W lipcu 2011 roku Bank we współpracy z Mennicą Polską S.A. uruchomił sklep internetowy, w którym klienci Banku dokonywać mogą zakupów złota inwestycyjnego.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank rozwija także ofertę w zakresie produktów ubezpieczeniowych we współpracy między innymi z Towarzystwem Ubezpieczeń Europa S.A., STU Ergo Hestia S.A., Towarzystwem Ubezpieczeń Generali S.A. oraz Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji WARTA S.A.

Posiadacze kont osobistych mogą korzystać z produktów typu assistance oraz ubezpieczeń NNW. Bank oferuje szeroką gamę ubezpieczeń do kart kredytowych, w tym ubezpieczenie podróżne, ubezpieczenie ryzyka utraty gotówki i ubezpieczenie spłaty zadłużenia na karcie.

Bank oferuje także ubezpieczenia ochronne do pożyczek gotówkowych (w tym ubezpieczenie życia i zdrowia oraz ubezpieczenie utraty pracy) oraz ubezpieczenia dedykowane do kredytów i pożyczek hipotecznych (w szczególności ubezpieczenie ryzyka utraty stałego źródła dochodów i ubezpieczenie nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu).

Karty kredytowe i debetowe oraz produkty i usługi bankomatowe

Na Datę Prospektu Bank dysponuje własną siecią obejmującą 100 bankomatów, z których mogą bezpłatnie korzystać jego klienci. Dodatkowo, klienci Banku mogą korzystać z określonej liczby darmowych wypłat w miesiącu ze wszystkich bankomatów w Polsce (limit wypłat jest uzależniony od rodzaju posiadanego konta).

Bank oferuje swoim klientom szeroką gamę produktów kartowych. W ofercie Banku znajdują się karty debetowe i kredytowe. Bank wydaje karty obydwu wiodących organizacji kartowych – karty debetowe są kartami MasterCard/Maestro, a karty kredytowe są kartami Visa.

W lipcu 2010 roku Bank zaprzestał wydawania kart obciążeniowych (*charge*), jednak na Datę Prospektu aktywnych pozostaje około 550 kart tego typu. Bank sukcesywnie przeprowadza proces migracji tych kart na karty kredytowe oferowane przez Bank.

We wrześniu 2011 roku Bank rozpoczął wydawanie kart debetowych wyposażonych w mikroprocesor (EMV) oraz kart debetowych i kredytowych wyposażonych w technologię płatności bezstykowych.

Usługi bankowości internetowej i telefonicznej

W 2010 roku Bank wdrożył nowoczesny, spełniający standardy rynkowe, system bankowości internetowej „BOŚBank24”. System ten udostępnia klientom Banku szeroki zakres usług rozliczeniowych, a także daje możliwość składania wniosków o produkty bankowe, wymianę korespondencji z Bankiem, wykorzystywanie podpisu elektronicznego, pobieranie wyciągów elektronicznych, doładowywanie telefonów komórkowych, a w ramach usługi „Płać z BOŚ” możliwość zapłaty za zakupy przelewem z konta bezpośrednio ze strony sklepu internetowego.

W 2010 roku Bank wdrożył nowy system Call Center pozwalający na integrację poszczególnych kanałów kontaktu z klientem, to jest obsługę połączeń telefonicznych przychodzących i wychodzących, w tym obsługę korespondencji e-mail, oraz prowadzenie telefonicznych akcji sprzedażowych.

Klienci Banku mają ponadto możliwość dostępu do Automatycznego Systemu Bankowości Telefonicznej TeleBOŚ, dostępnego przez całą dobę, w ramach którego mogą uzyskać określone informacje dotyczące produktów posiadanych w Banku bądź wykonać określone transakcje na wcześniej predefiniowane rachunki.

Segment mikroprzedsiębiorstw, segment wspólnot mieszkaniowych oraz organizacje pozarządowe (NGO)

Klienci pionu detalicznego niebędący osobami fizycznymi są kwalifikowani do segmentów na podstawie poniższych kryteriów:

- segment mikroprzedsiębiorstw, do którego zalicza się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne będące wspólnikami spółek cywilnych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie nie stosujące zasad rachunkowości określonych Ustawą o Rachunkowości;
- segment wspólnot mieszkaniowych, do którego zalicza się jednostki organizacyjne powstałe na podstawie przepisów ustawy w związku z wyodrębnieniem własności lokali, a także zarządców nieruchomości, tj. wszystkie podmioty

zarządzające wspólnotami mieszkaniowymi bez względu na formę prawną i formę rozliczeń podatkowych, z wyłączeniem spółdzielni mieszkaniowych i wojskowych agencji mieszkaniowych;

- segment organizacji pozarządowych, w tym pozarządowych organizacji ekologicznych oraz innych instytucji niekomercyjnych, do którego zalicza się w szczególności fundusze (z wyłączeniem funduszy ekologicznych), fundacje, stowarzyszenia, związki zawodowe, partie polityczne, kościoły i związki wyznaniowe, kluby sportowe oraz kasy zapomogowo-pożyczkowe.

Bank posiada szeroką ofertę produktów dla segmentu wspólnot mieszkaniowych oraz dla segmentu mikroprzedsiębiorstw obejmującego podmioty nieprowadzące pełnej rachunkowości. Oferta Banku dla tych segmentów obejmuje produkty rozliczeniowe, karty debetowe oraz usługi bankomatowe, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, tj. Konto Lokacyjne oraz lokaty otwierane za pośrednictwem Internetu i w oddziałach Banku (o stałej i zmiennej stopie procentowej), usługi bankowości elektronicznej (TeleBOŚ, BOŚ Bank24 Twoje e-konto, BOŚ Bank24 iBOSS), produkty kredytowe, w tym karty kredytowe, kredyty proekologiczne, w tym w szczególności kredyt termomodernizacyjny (dla wspólnot mieszkaniowych), Kredyt EnergoOszczędny, „Kredyt z Klimatem” udzielany ze środków KfW Bankengruppe w ramach Mechanizmu Wspólnych Wdrożeń polegającego na uzyskaniu jednostek redukcji emisji CO₂ poprzez inwestycje przyjazne środowisku, a także wykup wierzytelności oraz operacje dokumentowe i gwarancje.

Klienci segmentu mikroprzedsiębiorstw oraz wspólnot mieszkaniowych mają możliwość otwarcia rachunków bieżących i pomocniczych oraz lokat terminowych w walutach obcych, tj. USD, EUR, GBP, CHF, SEK (korona szwedzka). Klienci segmentu mikroprzedsiębiorstw mogą skorzystać ponadto z Europejskiej Oferty BOŚ S.A., tj. kredytu technologicznego, pomostowego, uzupełniającego oraz lokaty dynamicznej – Konto Dynamiczne Firma. Ponadto, klientom segmentu wspólnot mieszkaniowych Bank udostępni usługę Masowe Płatności Przychodzące.

We wrześniu 2011 roku Bank wprowadził do oferty pożyczkę odnawialną dla zakładów pogrzebowych z segmentu mikroprzedsiębiorstw. Produkt ten jest przeznaczony dla podmiotów współpracujących z FB MILLTON Sp. z o.o. S.K.A. (podmiotem oferującym produkty finansowo-ubezpieczeniowe dedykowane i stworzone dla podmiotów branży funeralnej i ich klientów), a jego celem jest pomostowe finansowanie zakładu pogrzebowego oczekującego na realizację należności z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu zasiłku pogrzebowego.

Oferta Banku dla segmentu organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO) obejmuje Pakiet dla NGO, produkty kredytowe, karty płatnicze, wykup wierzytelności, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, usługi bankowości elektronicznej. Ekologiczne organizacje pozarządowe mogą dodatkowo skorzystać z Ekologicznej lokaty dynamicznej.

Kanały dystrybucji

Dystrybucja produktów skierowanych do klientów pionu detalicznego oraz obsługa klientów tego pionu jest prowadzona poprzez sieć obejmującą 17 Oddziałów i 83 Oddziały Operacyjne, jak również 4 Punkty Obsługi Klienta na terenie całego kraju. Na Datę Prospektu 873 pracowników Banku jest bezpośrednio zaangażowanych w dystrybucję produktów oraz obsługę klientów pionu detalicznego. Bank współpracuje również z podmiotami zewnętrznymi w zakresie dystrybucji jego produktów (w szczególności Open Finance S.A., Expander Advisors Sp. z o.o., Aspiro Sp. z o.o., Money Expert S.A., HB Doradcy Finansowi Sp. z o.o. Sp. komandytowa, Dom Kredytowy Notus S.A.). Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank współpracował z 290 Doradcami Partnerskimi, którzy dystrybuują pożyczki gotówkowe, pożyczki w ROR, kredyty i pożyczki hipoteczne, karty kredytowe oraz rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe. Ponadto Bank dystrybuuje produkty bankowe poprzez wewnętrzne Call Center oraz współpracuje z zewnętrznym call center w zakresie dystrybucji rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Bankowość inwestycyjna i działalność maklerska

Działalność w zakresie bankowości inwestycyjnej obejmuje usługi w zakresie działalności maklerskiej, prowadzenia ewidencji i depozytu.

Działalność Grupy w tym zakresie jest prowadzona przede wszystkim za pośrednictwem DM BOŚ.

DM BOŚ oferuje usługi i produkty w zakresie otwierania i prowadzenia rachunków na potrzeby transakcji i operacji giełdowych i pozagiełdowych prowadzonych za pośrednictwem DM BOŚ (w tym rachunki IKE – Indywidualne Konto Emerytalne). Oprócz rachunków na potrzeby obrotu instrumentami finansowymi na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW DM BOŚ oferuje również rachunki na potrzeby transakcji na rynku forex z wykorzystaniem platformy transakcyjnej BOSSAFX. Na Datę Prospektu w ramach platformy BOSSAFX kwotowanych jest ponad 70 instrumentów finansowych, w tym: kontrakty różnic kursowych

oparte o 43 pary walutowe oraz o kontrakty futures na indeksy giełd światowych, surowce przemysłowe, metale szlachetne, towary rolne oraz obligacje skarbowe.

DM BOŚ oferuje również usługi zarządzania portfelem papierów wartościowych.

DM BOŚ świadczy pełen zakres usług dla emitentów papierów wartościowych, do których należą usługi w zakresie organizacji oraz obsługi publicznej i niepublicznej emisji papierów wartościowych (zarówno o charakterze udziałowym, jak i dłużnym), obsługa podmiotów w zakresie nabywania znacznych pakietów akcji spółek publicznych w drodze publicznego wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej, pełnienie funkcji sponsora emisji lub animatora rynku.

DM BOŚ dystrybuuje również jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Opera TFI S.A., Investors TFI S.A., IDEA TFI S.A., Skarbiec TFI S.A., MetLife Amplico TFI S.A., Superfund TFI S.A. oraz AGIOfunds TFI S.A.

W listopadzie 2005 roku DM BOŚ został członkiem Towarowej Giełdy Energii S.A. w Warszawie („TGE”), na której świadczy usługi pośrednictwa na Rynku Praw Majątkowych (RPM), Rynku Uprawnień do Emisji CO₂ (RUE) oraz obu rynkach energii elektrycznej – Rynku Dnia Następnego i Bieżącego (RDNiB) i Rynku Terminowym Towarowym (RTT). Równoległe do usług świadczonych na TGE, począwszy od grudnia 2010 roku, DM BOŚ pośredniczy również w zawieraniu transakcji na platformie obrotu energią elektryczną Rynku Energii GPW. DM BOŚ świadczy usługi zarówno na Rynku Dobowo-Godzinowym Energii Elektrycznej (REK), jak i na Rynku Terminowym Energii Elektrycznej (RTE).

DM BOŚ jest liderem rynku kontraktów terminowych, na którym w 2011 roku osiągnął udział 14,5% (źródło: GPW). DM BOŚ posiada silną pozycję na rynku obsługi ofert publicznych akcji małych i średnich przedsiębiorstw (10 ofert, w tym 7 pierwszych ofert publicznych (IPO) w latach 2009-2011). Ponadto, zajmuje trzecie miejsce pod względem wartości obrotów akcjami na rynku NewConnect (11% udziału w 2011 roku; źródło: GPW).

DM BOŚ, według oceny inwestorów indywidualnych, nieprzerwanie od 6 lat plasuje się w pierwszej trójce rankingu najlepszych domów maklerskich, przygotowywanego przez miesięcznik „Forbes” i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych (źródło: „Ranking Domów Maklerskich”, Forbes.pl i Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych). Znajduje to odzwierciedlenie w udziale w obrotach klientów indywidualnych, który w 2011 roku wyniósł 7,8% na rynku akcji oraz 16,4% na rynku kontraktów terminowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. sieć punktów obsługi klientów DM BOŚ obejmowała 20 placówek. Na Datę Prospektu dane, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, nie uległy znaczącej zmianie.

BOŚ Eko Profit

BOŚ Eko Profit pełni rolę spółki inwestycyjnej uzupełniającej ofertę Banku o (i) inwestycje kapitałowe; (ii) doradztwo biznesowe; (iii) organizowanie finansowania oraz (iv) zarządzanie procesami inwestycyjnymi, począwszy od strukturyzacji transakcji po realizację inwestycji, ze szczególnym zaangażowaniem w projekty służące ochronie środowiska, w tym odnawialne źródła energii i projekty kogeneracyjne. W 2011 roku BOŚ Eko Profit uruchomiła finansowanie dla trzech projektów inwestycyjnych. Realizacja pierwszej inwestycji (farmy wiatrowej) została zakończona z sukcesem, zaś kolejne dwa projekty (również farma wiatrowa oraz fabryka paliwa ekologicznego z biomasy wraz z układem kogeneracyjnym) zostały rozpoczęte i ich realizacja przebiega zgodnie z założonym harmonogramem. Na Datę Prospektu BOŚ Eko Profit kontynuuje działalność związaną z kolejnymi projektami o profilu ekologicznym.

Pracownicy

Struktura zatrudnienia

Poniższa tabela przedstawia liczbę pracowników zatrudnionych (na pełny lub niepełny etat) w Banku i skonsolidowanych spółkach zależnych we wskazanych datach.

	Na Datę Prospektu	Na dzień 31 grudnia		
		2011	2010	2009
Bank	1.762	1.746	1.763	1.735
Podmioty zależne (skonsolidowane)	250	235	203	182
Razem	2.012	1.981	1.966	1.917

Źródło: Bank

Na Datę Prospektu około 81% pracowników Banku posiadało wyższe wykształcenie, a około 19% wykształcenie średnie lub pomaturalne.

Bank nie zatrudnia pracowników tymczasowych. Większość pracowników jest zatrudniona na podstawie umów na czas nieokreślony (1.381 pracowników, co stanowi 78,3% ogółu). Na Datę Prospektu około 19,8% pracowników Banku było zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony, a 0,05% na okres próbny oraz 1,85% na podstawie umowy o pracę na czas określony (zastępstwo).

Średnie miesięczne wynagrodzenie wypłacane pracownikom Banku wynosiło 5.769,58 PLN (na dzień 31 grudnia 2011 r.), 5.336,27 PLN (na dzień 31 grudnia 2010 r.) oraz 5.085,49 PLN (na dzień 31 grudnia 2009 r.).

Programy i działania szkoleniowe

Celem programów szkoleniowych (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych) oferowanych pracownikom Banku jest rozwijanie ich kompetencji. Polityka szkoleniowa nakierowana jest w szczególności na doskonalenie kwalifikacji i umiejętności kluczowych pracowników, budowanie kompetencji dostosowanych do ról pełnionych przez pracowników, zapewnienie szkoleń przy wprowadzaniu nowych rozwiązań systemowych w Banku oraz rozwijanie technik zarządzania efektywnością sprzedaży. Realizacja powyższych celów jest wspierana poprzez ujednoczenie zasad kształcenia i rozwoju pracowników oraz wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie funkcji HR istotnych w kontekście zwiększania efektywności pracy indywidualnej i zespołowej.

Dodatkowe świadczenia na rzecz pracowników

Zgodnie z regulacjami obowiązującymi w Banku wszyscy pracownicy mają prawo do dodatkowych usług medycznych w ramach pakietów opieki zdrowotnej finansowanych przez Bank.

Umowy o zakazie konkurencji

Bank zawiera z pracownikami dwa typy umów o zakazie konkurencji: (i) zakaz konkurencji w trakcie trwania stosunku pracy oraz (ii) zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy.

Związki zawodowe działające w Banku

Z dniem 31 grudnia 2011 r. zakończył działalność Związek Zawodowy Pracowników BOŚ S.A. Na Datę Prospektu w Banku nie działa związek zawodowy.

W Banku działa Rada Pracownicza, funkcjonująca na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz.U. Nr 79, poz. 550, ze zm.) oraz Regulaminu Rady Pracowniczej Banku Ochrony Środowiska S.A. W skład Rady Pracowniczej wchodzi 7 osób.

Strajki i spory zbiorowe

W okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do Daty Prospektu nie były prowadzone żadne strajki w Banku lub spółkach zależnych. Zarówno Bank, jak i jego spółki zależne nie są stroną żadnego sporu zbiorowego.

Świadczenia emerytalne i inne świadczenia pracownicze

Bank nie oferuje świadczeń emerytalnych ponad wymogi wynikające z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa i nie tworzy rezerwy na ten cel. Rezerwy utworzone na ekwiwalenty za niewykorzystany urlop lub na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i inne świadczenia na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosły 24.111,31 tys. PLN.

Udział pracowników w kapitale Banku

Na Datę Prospektu nie istnieją żadne porozumienia, na podstawie których pracownicy Banku lub Grupy mogliby uzyskać udział w kapitale Banku. W dniu 23 września 2011 r. Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwały na potrzeby wdrożenia trzyletniego programu opcji skierowanego do zarządu i kadry kierowniczej (patrz rozdział „*Organy zarządzające i nadzorcze – Akcje i opcje na akcje*”).

Systemy informatyczne

W celu zapewnienia optymalnych warunków do realizacji strategii Banku oraz skutecznego wdrożenia docelowej architektury informatycznej od 2009 roku realizowane są działania związane z wdrożeniem Zintegrowanego Systemu Informatycznego.

Program Zintegrowanego Systemu Informatycznego obejmuje proces budowy systemu informatycznego Banku obejmującego Centralny System Bankowy wraz ze współpracującymi z nim systemami informatycznymi wspierającymi realizację procesów biznesowych i innych procesów istotnych z punktu widzenia Banku.

W 2010 roku zakończono realizację części istotnych projektów, między innymi:

- przebudowę systemu bankowości internetowej dla klientów detalicznych usprawniającą obsługę klientów detalicznych;
- wdrożenie systemu do obsługi faktoringu wspierającego procesy związane z obsługą produktów faktoringowych;
- wdrożenie nowoczesnej platformy teleinformatycznej wspierającej sprzedaż produktów bankowych;
- wdrożenie istotnej części funkcjonalności systemu wspierającego ocenę ryzyka i procesów kredytowych dla klientów detalicznych.

Najważniejszym projektem technologicznym w Programie ZSI jest Centralny System Bankowy.

Wśród umów zawartych w październiku 2009 roku przez Bank z Asseco Poland S.A. („**Asseco**”) znalazła się umowa, której przedmiotem jest dostawa i wdrożenie oprogramowania stanowiącego aktualizację oprogramowania defBank-Pro do wersji def3000 (opis umów został zamieszczony w punkcie „*Istotne umowy – Umowy dotyczące centralnego systemu Banku*” poniżej). Wdrożone oprogramowanie stanowić będzie wraz z funkcjonującymi już w Banku innymi modułami tego samego dostawcy Centralny System Bankowy. Równoległe z umową wdrożeniową, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, w październiku 2009 roku podpisana została z Asseco umowa na świadczenie usług serwisowych dla Centralnego Systemu Bankowego. Umowa ta wejdzie w życie z dniem uruchomienia produkcyjnego pełnego systemu.

Centralny System Bankowy zostanie zintegrowany z pozostałymi rozwiązaniami informatycznymi funkcjonującymi lub implementowanymi w Banku i będzie wspierał zarówno obsługę dotychczasowych produktów i usług bankowych – poprzez eliminację zidentyfikowanych przez użytkowników nieefektywności w dotychczasowym systemie – jak i pozwalał na elastyczne poszerzanie oferty Banku w zależności od potrzeb definiowanych przez strategię Banku.

Prace wdrożeniowe Centralnego Systemu Bankowego przebiegają zgodnie z harmonogramem. Obecnie uruchomione zostały dwa pierwsze moduły systemu def3000 wspierające w codziennej pracy obszar skarbu i rozliczeń Banku. Uruchomienie pozostałej części systemu przewidziane jest w 2012 roku.

Pozostałymi istotnymi projektami realizowanymi na Datę Prospektu w ramach Programu Zintegrowanego Systemu Informatycznego są:

- wdrożenie systemu wspierającego rozwój i obsługę produktów w obrocie gotówkowym – zakończenie jego realizacji zostało zaplanowane na 2012 rok;
- wdrożenie systemu wspomagającego obsługę procesów kredytowych wraz z oceną ryzyka kredytowego – projekt realizowany jest w oparciu o rynkowe rozwiązanie informatyczne, a zakończenie jego realizacji zostało zaplanowane na początek 2012 roku;
- rozbudowa systemu wspierającego proces generowania sprawozdawczości w Banku; zakończenie rozbudowy systemu jest planowane na rok 2012 jednocześnie z wdrożeniem Centralnego Systemu Bankowego (opis umowy został zamieszczony w punkcie „*Istotne umowy – Umowy dotyczące centralnego systemu Banku*” poniżej);
- wdrożenie platformy integracyjnej wspierającej realizację integracji systemów Banku w warstwie technologicznej – wdrożenie narzędzia informatycznego na potrzeby platformy integracyjnej zostało zrealizowane w 2010 roku; planowane zakończenie projektu jest przewidziane na rok 2012.

Bank wykorzystuje standardy oraz rozwiązania, które mają na celu minimalizację ryzyk związanych z awariami systemów informatycznych. Jest dobrze przygotowany na typowe zagrożenia technologiczne poprzez utrzymywanie dwóch centrów przetwarzania danych (podstawowego i zapasowego), stosowanie redundantnych i skalowalnych rozwiązań sprzętowych, klasterów wysokiej dostępności, połączeń niezależnych dostawców telekomunikacyjnych, zaawansowanych systemów backupowych, sprzętu, oprogramowania oraz usług serwisowych największych dostawców na rynku, jak również złożonych systemów i polityk bezpieczeństwa.

Rating

W dniu 19 grudnia 2011 r. agencja Fitch Ratings podtrzymała ratingi przyznane Bankowi:

Rating	Ocena
Ocena długoterminowa	BBB ⁽¹⁾
Ocena krótkoterminowa	F3 ⁽²⁾
Ocena wsparcia	2 ⁽³⁾
Perspektywa ratingu podmiotu oraz ratingu długoterminowego ratingu krajowego pozostaje stabilna.	

(1) Dla poziomu inwestycyjnego skala: AAA, AA, A, BBB; dla poziomu spekulacyjnego skala: BB, B, CCC, CC, C, DDD, DD, D; oba poziomy z możliwością dodania znaku „+” lub „-” w zależności od głównej kategorii ratingowej, znaki te nie są dodawane do kategorii AAA oraz kategorii poniżej CCC.

(2) W skali ocen od najwyższej do najniższej: F1, F2, F3, B, C, D, kategoria F1 może mieć dodany znak „+”.

(3) W skali ocen od najwyższej do najniższej: 1, 2, 3, 4, 5 z możliwością dodania litery T.

Źródło: Raport Fitch Ratings z dnia 19 grudnia 2011 r.

W dniu 25 stycznia 2012 r. agencja Fitch Ratings wycofała kategorię „ocena indywidualna”, którą w dniu 19 grudnia 2011 r. powtórnie przyznała Bankowi na poziomie „D” w skali ocen od najwyższej do najniższej: A, B, C, D, E, zastępując ją przez kategorię „Viability Rating”:

Rating	Ocena
Viability rating	bb ⁽¹⁾

(1) W skali ocen od najwyższej do najniższej: aaa, aa, a, bbb, bb, b, ccc, cc, c, f, z możliwością dodania znaków „+” i „-”, znaki te nie są dodawane do kategorii aaa oraz kategorii poniżej ccc.

Źródło: Komunikat Fitch Ratings z dnia 25 stycznia 2012 r.

Fitch Ratings ma siedzibę na terytorium państwa członkowskiego UE i wystąpił z wnioskiem o rejestrację zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1060/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie agencji ratingowych (Dziennik Urzędowy UE z dnia 17 listopada 2009 r. Nr 302, str. 1). Agencja Fitch Ratings otrzymała zawiadomienia od właściwego organu odpowiedniego państwa członkowskiego UE i dlatego też jest wymieniona w wykazie agencji ratingowych zarejestrowanych zgodnie z tym rozporządzeniem, publikowanym przez Komisję Europejską (jako datę rejestracji wskazano dzień 31 października 2011 r.).

Ratingi agencji Fitch Ratings odzwierciedlają wyłącznie jej opinie i oceny. Ratingi nie stanowią rekomendacji inwestycyjnej i nie powinny być podstawą w zakresie decyzji inwestycyjnej dotyczącej nabycia lub zbycia instrumentów finansowych. Ratingi mogą podlegać przeglądowi, zmianie, zawieszeniu lub obniżeniu przez agencję Fitch Ratings.

Istotne umowy

Informacje wstępne

Grupa uważa, że wymienione poniżej umowy zawarte poza normalnym tokiem działalności Grupy są istotne dla Grupy ze względu na ich istotny wpływ na główne obszary działalności Grupy oraz finansowanie Grupy.

W ramach prowadzonej przez siebie działalności Bank zawierał również umowy w normalnym toku działalności, które nie zostały opisane w niniejszym Prospekcie (Rozporządzenie 809/2004 nie wymaga zamieszczenia opisu takich umów w prospekcie). W przypadkach określonych przez prawo, w szczególności gdy umowa zawarta w normalnym toku działalności stanowiła „znaczącą umowę” w rozumieniu przepisów Rozporządzenia o Raportach Bieżących, Bank informował o zawarciu i warunkach takich umów, w szczególności w drodze odpowiedniego raportu bieżącego publikowanego przez Bank jako spółkę publiczną notowaną na rynku regulowanym, która z racji swojego statusu podlega obowiązkowi informacyjnym określonym przez Ustawę o Ofercie Publicznej, przepisy wykonawcze do tej ustawy oraz inne znajdujące zastosowanie przepisy prawa. Bank jednakże podkreśla, że żadna z informacji o umowach zawartych w normalnym toku działalności, o których mowa powyżej, nie została włączona przez odniesienie do niniejszego Prospektu.

Umowy z instytucjami finansowymi na potrzeby pozyskania finansowania przez Bank

Wstęp

Umowy z instytucjami finansowymi opisane poniżej zawierają klauzule typowe dla umów tego rodzaju, w tym:

- klauzulę *pari passu* (zobowiązanie Banku jako kredytobiorcy do zapewnienia równego traktowania zobowiązań wynikających z umowy kredytu i innych obecnych lub przyszłych niezabezpieczonych zobowiązań wierzycieli kredytobiorcy, z zastrzeżeniem zobowiązań uprzywilejowanych zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa);
- zakaz ustanawiania zabezpieczeń (ang. *negative pledge*) (zapewnienie Banku jako kredytobiorcy, że nie będzie ustanawiał oraz (w odniesieniu do niektórych z umów) zapewni, że żaden z członków Grupy nie będzie ustanawiał, żadnych obciążeń na obecnych lub przyszłych aktywach, z wyjątkiem zabezpieczeń dozwolonych na podstawie postanowień danej umowy, takich jak zabezpieczenia ustanawiane w normalnym toku działalności Banku); oraz
- klauzule dotyczące przejęcia kontroli, zgodnie z którymi Bank może zostać wezwany do spłacenia całości zadłużenia w przypadku zmiany w strukturze akcjonariatu polegającej na zaprzestaniu posiadania przez Skarb Państwa (pośrednio) lub NFOŚiGW (bezpośrednio) ponad połowy akcji w kapitale zakładowym Banku lub korespondującej większości w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Mając na uwadze maksymalną liczbę Akcji Oferowanych, które Bank może wyemitować na potrzeby Oferty Publicznej, oraz zakładając objęcie Akcji Oferowanych przez podmioty inne niż NFOŚiGW, po przeprowadzeniu Oferty Publicznej i emisji Akcji Oferowanych NFOŚiGW pozostanie posiadaczem akcji Banku reprezentujących ponad połowę kapitału zakładowego Banku i ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu (szczegółowe informacje na temat pozycji NFOŚiGW w akcjonariacie Banku po przeprowadzeniu Oferty Publicznej zostały zamieszczone w rozdziale „Znacznicy akcjonariusze – Struktura akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty Publicznej”). Z tego też powodu w opinii Banku emisja Akcji Oferowanych nie będzie skutkować materializacją postanowień zamieszczonych w klauzulach dotyczących przejęcia kontroli, o których mowa powyżej.

Umowy kredytów i pożyczek syndykowanych

Na Datę Prospektu finansowanie zapewniane w ramach umów opisanych poniżej wykorzystane zostało na ogólne potrzeby finansowe Banku.

Umowa kredytowa z dnia 18 grudnia 2009 r. zawarta z konsorcjum banków

W dniu 18 grudnia 2009 r. Bank zawarł umowę kredytową z konsorcjum banków, składającym się z następujących banków: Erste Group Bank AG, Intesa Sanpaolo Bank Ireland PLC, Unicredit Bank Austria AG oraz Raiffeisen Zentralbank Oesterreich Aktiengesellschaft działającym także w charakterze agenta pozostałych banków udzielających finansowania. Na podstawie umowy kredytowej konsorcjum banków udzieliło Bankowi jako kredytobiorcy kredytu w wysokości 35 mln EUR. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej w umowie. Kredyt został udzielony do dnia 31 lipca 2010 r. i został w całości spłacony.

Umowa pożyczki z dnia 28 lipca 2010 r. zawarta z konsorcjum banków

W dniu 28 lipca 2010 r. Bank zawarł umowę pożyczki z konsorcjum banków, składającym się z następujących banków: Erste Group Bank AG, Credit Agricole Corporate and Investment Bank, Raiffeisen Zentralbank Oesterreich Aktiengesellschaft oraz Unicredit Bank Austria AG działającym także w charakterze agenta pozostałych banków udzielających finansowania. W dniu 18 listopada 2010 r. została zawarta umowa przystąpienia banku ING Bank N.V. i innych banków (Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, Raiffeisenlandesbank Niederösterreich, Raiffeisenlandesbank Kärnten, Banque Internationale de Commerce) do umowy kredytu. Na podstawie umowy kredytowej konsorcjum banków udzieliło Bankowi jako kredytobiorcy kredytu w wysokości 50,5 mln EUR oraz 75 mln CHF. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej w umowie. Pierwsza transza kredytu w wysokości 25,25 mln EUR oraz 37,5 mln CHF, wraz z odsetkami, została w całości spłacona, natomiast druga transza kredytu w wysokości 25,25 mln EUR oraz 37,5 mln CHF, wraz z odsetkami, ma zostać spłacona do dnia 28 lipca 2012 r.

Umowa międzybankowej pożyczki syndykowanej z dnia 12 września 2011 r.

W dniu 12 września 2011 r. Bank zawarł umowę kredytu z konsorcjum banków obejmującym Erste Group Bank AG, Hypo Noe Gruppe Bank AG, ING Bank N.V., Raiffeisenlandesbank Niederösterreich-Wien AG, Landesbank Berlin AG oraz Raiffeisen Bank International AG, działającym także w charakterze agenta pozostałych banków udzielających finansowania. Na podstawie umowy kredytowej konsorcjum banków udzieliło Bankowi jako kredytobiorcy kredytu w wysokości 60 mln EUR. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę sześciomiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej w umowie. Kredyt, wraz z odsetkami, powinien zostać spłacony w terminie 18 miesięcy od daty zawarcia umowy kredytowej.

Umowy linii kredytowych udzielonych przez zagraniczne instytucje finansowe i banki

Finansowanie zapewniane w ramach umów opisanych poniżej jest przeznaczone na udzielenie przez Bank kredytów na przedsięwzięcia związane ze wspieraniem rozwoju regionalnego i ochroną środowiska oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Umowa finansowania z dnia 3 grudnia 2009 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 3 grudnia 2009 r. Bank zawarł ramową umowę finansowania z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Na podstawie umowy finansowania Bankowi jako kredytobiorcy został udzielony kredyt w wysokości 75 mln EUR (w trzech transzach po 25 mln EUR) przeznaczony na finansowanie przez Bank inwestycji związanych z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz projektów realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych w następujących sektorach: ochrona środowiska, infrastruktura, gospodarka oparta na wiedzy, edukacja i zdrowie. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej dla danego ciągnięcia. Kredyt ma zostać spłacony do dnia 15 czerwca 2021 r., w 10 rocznych ratach od dnia 15 czerwca 2012 r. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany kontroli kredytodawca może anulować kredyt i zażądać jego wcześniejszej spłaty, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Zmiana kontroli będzie mieć miejsce, jeżeli NFOŚiGW przestanie, pośrednio lub bezpośrednio, kontrolować ponad 50% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub inne podmioty przejmą kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. Tytułem zabezpieczenia wiarygodności kredytodawcy wynikających z umowy kredytowej, na podstawie umowy z dnia 18 grudnia 2009 r., Bank ustanowił na rzecz Europejskiego Banku Inwestycyjnego zastaw finansowy na obligacjach Skarbu Państwa o łącznej wartości nominalnej 378 mln PLN, o wartości nominalnej 1.000 PLN każda, stanowiących własność Banku.

Umowa kredytowa z dnia 16 grudnia 2009 r. zawarta z KfW Bankengruppe

W dniu 16 grudnia 2009 r. Bank zawarł umowę kredytową z KfW Bankengruppe. Na podstawie umowy kredytowej Bankowi jako kredytobiorcy został udzielony kredyt w wysokości 30 mln EUR przeznaczony na udzielanie przez Bank finansowania projektów w ramach programu modernizacji kotłów oraz programu efektywności energetycznej w budynkach. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę sześciomiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej w umowie. Udostępniony Bankowi kredyt winien zostać spłacony w sześciu równych rocznych ratach, od dnia 15 marca 2012 r. do dnia 15 marca 2017 r. Transza kredytu w wysokości 15 mln EUR może zostać udostępniona Bankowi pod warunkiem podwyższenia kapitału Banku o kwotę 300 mln PLN. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym jakkolwiek zmiana w odniesieniu do akcjonariuszy Banku, która w rozsądnej ocenie kredytodawcy istotnie narusza jego interesy, stanowi przypadek naruszenia. W takim przypadku kredytodawca może wstrzymać udostępnienie dalszych transz kredytu, anulować niewykorzystaną część kredytu oraz postawić w stan wymagalności pozostającą do spłaty kwotę kredytu, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Tytułem zabezpieczenia wiarygodności kredytodawcy wynikających z umowy kredytowej, na podstawie umowy z dnia 16 grudnia 2009 r., z tekstem jednolitym z dnia 23 czerwca 2010 r., Bank ustanowił na rzecz KfW zastaw finansowy na 70.000 zdematerializowanych obligacjach na okaziciela Skarbu Państwa, o wartości nominalnej 1.000 PLN każda, stanowiących własność Banku.

Ramowa umowa kredytowa z dnia 8 marca 2010 r. zawarta z Bankiem Rozwoju Rady Europy

W dniu 8 marca 2010 r. Bank zawarł ramową umowę kredytową z Bankiem Rozwoju Rady Europy. Na podstawie umowy kredytowej Bankowi jako kredytobiorcy został udzielony kredyt w wysokości 50 mln EUR przeznaczony na finansowanie przez Bank projektów inwestycyjnych w następujących sektorach: poprawa warunków życia na wiejskich i miejskich obszarach oraz ochrona środowiska, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych. Oprocentowanie kredytu stanowi sumę

trzymiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR oraz marży określonej dla danego ciągnięcia. Pierwsza transza kredytu w kwocie 10 mln EUR ma zostać spłacona do dnia 22 kwietnia 2025 r., w 15 rocznych ratach od dnia 22 kwietnia 2011 r., druga transza kredytu w kwocie 20 mln EUR ma zostać spłacona do dnia 9 lipca 2021 r., w 11 rocznych ratach od dnia 9 lipca 2011 r., trzecia transza kredytu w kwocie 20 mln EUR ma zostać spłacona do dnia 15 grudnia 2021 r., w 11 rocznych ratach od dnia 15 grudnia 2011 r. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany w strukturze akcjonariatu Banku kredytodawca może zażądać wcześniejszej spłaty kredytu i wstrzymać dalsze wypłaty z tytułu kredytu. Tytułem zabezpieczenia wiarygodności kredytodawcy wynikających z umowy kredytowej, na podstawie umowy zastawu z dnia 31 marca 2010 r., Bank ustanowił na rzecz Banku Rozwoju Rady Europy zastaw finansowy na obligacjach Skarbu Państwa o łącznej wartości nominalnej 197,8 mln PLN, o wartości nominalnej 1.000 PLN każda, stanowiących własność Banku.

Umowa linii kredytowej z dnia 30 maja 2011 r. zawarta z Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym (*Nordic Investment Bank*)

W dniu 30 maja 2011 r. Bank zawarł umowę kredytową z Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym (*Nordic Investment Bank*). Na podstawie umowy kredytowej Bankowi jako kredytobiorcy został udzielony kredyt w wysokości 30 mln EUR przeznaczony na finansowanie przez Bank projektów związanych z ochroną środowiska. Kwota kredytu w wysokości 5 mln EUR została Bankowi udostępniona, pozostała kwota w wysokości 25 mln EUR pozostaje do udostępnienia. Oprocentowanie kredytu jest oparte na zmiennej stopie oprocentowania, stanowiącej sumę sześciomiesięcznej stopy referencyjnej EURIBOR, oraz marży uzgodnionej przez strony dla danego ciągnięcia. Każda z transz kredytu winna zostać spłacona w równych sześciomiesięcznych ratach, w okresie pomiędzy drugim a ósmym rokiem od daty zawarcia umowy kredytowej. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym jeżeli NFOŚiGW przestanie posiadać 51% akcji w kapitale zakładowym Banku, lub Skarb Państwa przestanie być większościowym właścicielem tego funduszu, kredytodawca jest uprawniony do: (i) wstrzymania wypłaty pozostałych transz kredytu, jeżeli zmiana w strukturze akcjonariatu jest planowana, (ii) w przypadku, gdy dojdzie do zmiany kontroli, postawić kredyt, wraz z narosłymi odsetkami oraz inne kwoty należne na podstawie umowy kredytowej, w stan natychmiastowej wymagalności.

Umowa linii kredytowej z dnia 8 lutego 2012 r. zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 8 lutego 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, udostępniającym Bankowi przez rok od dnia zawarcia umowy, środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w następujących walutach: (i) EUR; (ii) PLN; (iii) innej powszechnie wymiennej walucie (w maksymalnie trzech transzach z minimalną kwotą ciągnięcia stanowiącą równowartość 25 mln EUR). Kredyt ma zostać przeznaczony na finansowanie przez Bank inwestycji związanych z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz projektów realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych w następujących sektorach: ochrona środowiska, infrastruktura, produkcja i usługi związane z turystyką oraz projekty mające na celu oszczędzanie energii. Oprocentowanie kredytu w zależności od warunków każdego ciągnięcia, ustalonego przez strony umowy: (i) stanowi sumę trzymiesięcznej, sześciomiesięcznej lub rocznej stopy referencyjnej EURIBOR, WIBOR lub innej stopy referencyjnej, odpowiednio powiększonej lub pomniejszonej o marżę lub (ii) stałej stopy oprocentowania. Każda transza kredytu ma zostać spłacona nie wcześniej niż 4 lata i nie później niż 12 lat od dnia ciągnięcia. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany kontroli kredytodawca może anulować kredyt i zażądać jego wcześniejszej spłaty, wraz z narosłymi odsetkami i wszystkimi kwotami należnymi z tytułu umowy kredytowej. Zmiana kontroli będzie mieć miejsce, jeżeli NFOŚiGW przestanie, pośrednio lub bezpośrednio, kontrolować ponad 50% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub inne podmioty przejmą kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. Bank zobowiązał się w swoim imieniu oraz swoich podmiotów zależnych do ustanawiania zabezpieczenia roszczeń innych podmiotów niż Europejski Bank Inwestycyjny, tylko za jego pisemną zgodą. Umowa kredytu zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku, przyznając Europejskiemu Bankowi Inwestycjnemu uprawnienie do żądania wcześniejszej spłaty części udzielonego kredytu odpowiadającej proporcjonalnie części spłaconego przed terminem wymagalności innego zobowiązania finansowego. Bank powinien ustanowić zabezpieczenie finansowe w celu zabezpieczenia przyszłych wiarygodności Europejskiego Banku Inwestycyjnego wynikających z umowy. Strony postanowiły, że odpowiednia umowa zabezpieczenia zostanie zawarta przynajmniej na cztery tygodnie przed pierwszym wykorzystaniem środków z umowy kredytu (na Datę Prospektu taka umowa nie została zawarta).

Umowa linii kredytowej z dnia 26 marca 2012 r. zawarta z Bankiem Rozwoju Rady Europy

W dniu 26 marca 2012 r. Bank zawarł umowę linii kredytowej z Bankiem Rozwoju Rady Europy, udostępniającym Bankowi do dnia 30 czerwca 2016 r. środki finansowe w wysokości 75 mln EUR, które zostały postawione do dyspozycji Banku w następujących walutach: (i) EUR, (ii) PLN lub (iii) innej powszechnie wymiennej walucie (minimalnie w dwóch, maksymalnie w sześciu transzach, z zastrzeżeniem że kwota pierwszej transzy nie może być wyższa niż 50% kwoty linii kredytowej). Kredyt ma zostać przeznaczony na finansowanie przez Bank projektów inwestycyjnych w następujących sektorach: (i) poprawa warunków życia na wiejskich i wiejskich obszarach oraz ochrona środowiska, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych oraz (ii) jako finansowanie uzupełniające projektów finansowanych przez Bank w ramach inicjatywy JESSICA. Obok wyżej wskazanych sektorów, w ramach inicjatywy JESSICA, środki z linii Banku Rozwoju Rady Europy mogą współfinansować dodatkowo inwestycje mające na celu tworzenie miejsc pracy (oferta dostępna również dla małych i średnich przedsiębiorstw), inwestycje mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz projekty mające na celu adaptację i renowację budynków na mieszkania socjalne dla osób o najniższych dochodach. Oprocentowanie kredytu w zależności od warunków każdego ciągnięcia, ustalonego przez strony umowy: (i) stanowi sumę trzymiesięcznej, sześciomiesięcznej lub rocznej stopy referencyjnej EURIBOR, WIBOR lub innej stopy referencyjnej, odpowiednio powiększonej lub pomniejszonej o marżę lub (ii) stałą stopę oprocentowania. Każda transza kredytu ma zostać spłacona najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia ciągnięcia z maksymalnie 5-letnim okresem karencji w spłacie kapitału. Umowa kredytowa zawiera postanowienie, zgodnie z którym w przypadku istotnej zmiany w strukturze akcjonariatu Banku kredytodawca może zażądać wcześniejszej spłaty kredytu i wstrzymać dalsze wypłaty z tytułu kredytu. Umowa zawiera postanowienia dotyczące równego traktowania zobowiązań finansowych wynikających z kredytu z innymi zobowiązaniami finansowymi Banku. Bank powinien ustanowić zabezpieczenie finansowe w celu zabezpieczenia przyszłych wierzytelności Banku Rozwoju Rady Europy. Strony postanowiły, że odpowiednia umowa zabezpieczenia zostanie zawarta przynajmniej na cztery tygodnie przed pierwszym wykorzystaniem środków z umowy kredytu (na Datę Prospektu taka umowa nie została zawarta).

Umowy zawarte na potrzeby emisji papierów dłużnych przez Bank

Obligacje podporządkowane o wartości 120 mln PLN serii A z terminem wykupu w 2019 roku

W dniu 4 sierpnia 2009 r. Bank zawarł z DM BOŚ umowę na wykonanie czynności związanych z przeprowadzeniem programu niepublicznych emisji obligacji. W związku z zawartą umową w dniu 3 listopada 2009 r. Bank wyemitował 120 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii A o wartości nominalnej 1 mln PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 3 listopada 2019 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 3 marca 2010 r. KNF udzieliła zgody na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku zobowiązań podporządkowanych z tytułu emisji obligacji serii A. Agentem emisji oraz depozytariuszem jest obecnie Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. na podstawie umowy o pełnienie funkcji agenta emisji oraz funkcji depozytariusza z dnia 20 sierpnia 2010 r. Warunki emisji obligacji serii A zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) będzie posiadać mniej niż 50% akcji w kapitale zakładowym Banku. Wystąpienie przypadku zmiany kontroli powoduje podwyższenie marży dla obligacji.

Obligacje o wartości 400 mln PLN serii B z terminem wykupu w 2013 roku

W dniu 10 listopada 2010 r. Bank zawarł umowę programu emisji obligacji z BRE Bankiem S.A., Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ o wartości do 1 mld PLN (w dniu 19 lipca 2011 r. wartość programu została podwyższona do 2 mld PLN). W związku z zawartą umową, w dniu 30 listopada 2010 r. Bank wyemitował 400.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii B o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 2 grudnia 2013 r. Organizatorami emisji są BRE Bank Polska S.A. oraz DM BOŚ. Obligacje serii B zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Warunki emisji obligacji serii B zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązаныmi utraci posiadanie powyżej 50% akcji w kapitale zakładowym Banku. Jeżeli w związku z wystąpieniem przypadku zmiany kontroli następuje obniżenie ratingu Banku poniżej poziomu inwestycyjnego, posiadacze obligacji są uprawnieni do żądania ich wcześniejszego wykupienia przez emitenta.

Obligacje o wartości 300 mln PLN serii C z terminem wykupu w 2013 roku

W dniu 10 listopada 2010 r. Bank zawarł umowę programu emisji obligacji z BRE Bankiem S.A., Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ. W związku z zawartą umową w dniu 30 listopada 2010 r. Bank wyemitował 300.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii C o wartości nominalnej 1.000 PLN każda. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 2 grudnia 2013 r. Zarówno Bank, jak i posiadacze obligacji są uprawnieni do wcześniejszego wykupu obligacji w pierwszą oraz drugą rocznicę dnia emisji. W dniu 30 listopada 2011 r. został zrealizowany, na podstawie opcji *put* przewidzianej w warunkach emisji obligacji serii C, przedterminowy wykup obligacji serii C obejmujący 266.272 tych obligacji o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 266.272.000,00 PLN. Wykupione obligacje zostały umorzone. Organizatorami emisji są Bank Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ. Obligacje serii C zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Warunki emisji obligacji serii C zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązanymi utraci posiadanie powyżej 50% akcji w kapitale zakładowym Banku. Jeżeli w związku z wystąpieniem przypadku zmiany kontroli następuje obniżenie ratingu Banku poniżej poziomu inwestycyjnego, posiadacze obligacji są uprawnieni do żądania ich wcześniejszego wykupienia przez emitenta.

Obligacje podporządkowane o wartości 100 mln PLN serii D z terminem wykupu w 2021 roku

W dniu 1 kwietnia 2011 r. Bank zawarł umowę o organizację emisji obligacji serii D z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, zmienioną w dniu 27 kwietnia 2011 r. W związku z zawartą umową w dniu 18 maja 2011 r. Bank wyemitował 10.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii D o wartości nominalnej 10.000 PLN każda. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 18 maja 2021 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. W dniu 6 października 2011 r. KNF podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku, począwszy od dnia 6 października 2011 r., kwoty 100 mln PLN stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji przez Bank obligacji serii D. Organizatorem emisji jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Warunki emisji obligacji serii D zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) będzie posiadać mniej niż 50% akcji w kapitale zakładowym Banku. Wystąpienie przypadku zmiany kontroli powoduje podwyższenie marży dla obligacji.

Program emisji obligacji o wartości 350 mln PLN

W dniu 19 kwietnia 2011 r. Bank zawarł umowę organizacji, prowadzenia i obsługi programu emisji obligacji z bankiem PKO BP S.A. W związku z zawartą umową Bank może przeprowadzić emisję obligacji o wartości nominalnej 100.000 PLN każda, do łącznej wartości 350 mln PLN. Data emisji może przypadać pomiędzy dniem 2 maja 2011 r. a dniem 24 października 2011 r. Data wykupu obligacji może przypadać najpóźniej w dniu 31 października 2011 r. Oprocentowanie obligacji opiera się na jednomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w umowie. Agentem emisji jest bank PKO BP S.A., który jest uprawniony do organizacji obrotu wtórnego obligacjami. W ramach programu nie zostały wyemitowane obligacje.

Euroobligacje o wartości 250 mln EUR z terminem wykupu w 2016 roku

W dniu 9 maja 2011 r. Bank zawarł umowę „*Subscription Agreement*” z BOS Finance AB, spółką zależną Banku utworzoną i działającą zgodnie z prawem szwedzkim, oraz Barclays Bank PLC, ING Bank N.V. i Raiffeisen Bank International AG jako podmiotami odpowiedzialnymi za budowanie księgi popytu. W dniu 11 maja 2011 r. Bank zawarł umowę agencyjną (ang. *Agency Agreement*) oraz umowę gwarancji (ang. *Trust Deed*) z BOS Finance, The Bank of New York Mellon oraz BNY Mellon Corporate Trustee Services Limited. W związku z zawartymi umowami w dniu 11 maja 2011 r. BOS Finance wyemitował 2.500 sztuk euroobligacji o łącznej wartości nominalnej 250 mln EUR. Euroobligacje zostały wyemitowane w celu finansowania ogólnej działalności Banku. Oprocentowanie euroobligacji wynosi 6% w skali roku. Ostateczny termin wykupu euroobligacji został ustalony na dzień 11 maja 2016 r. Płatności BOS Finance należne z tytułu euroobligacji objęte są pełną i bezwarunkową gwarancją Banku. Środki z tytułu emisji euroobligacji zostały przekazane Bankowi i zdeponowane na rachunku kaucji, na podstawie umowy zawartej pomiędzy BOS Finance a Bankiem. BOS Finance jest uprawniona do wcześniejszego wykupu obligacji ze względu na niekorzystną dla BOS Finance lub Banku zmianę regulacji podatkowych w Szwecji lub w Polsce. Agentem w odniesieniu do płatności oraz

podmiotem prowadzącym rejestr euroobligacji jest The Bank of New York Mellon, natomiast BNY Mellon Corporate Trustee Services Limited działa w charakterze powiernika. Euroobligacje zostały wprowadzone do obrotu na giełdzie w Luksemburgu oraz otrzymały rating BBB od agencji Fitch Ratings (podtrzymany przez Fitch Ratings w grudniu 2011 roku). Warunki emisji euroobligacji zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, jeżeli Skarb Państwa przestanie (pośrednio lub bezpośrednio) kontrolować co najmniej 51% akcji w wyemitowanym kapitale zakładowym Banku lub w inny sposób utraci kontrolę (rozumianą jako uprawnienie do kierowania zarządzaniem lub polityką) nad Bankiem. W przypadku wystąpienia zmiany kontroli, Bank jest zobowiązany do powiadomienia posiadaczy euroobligacji, którzy są uprawnieni do żądania umorzenia lub, wedle wyboru emitenta, wykupu obligacji. Warunki emisji euroobligacji zawierają również klauzulę *negative pledge* (zakaz ustanawiania zabezpieczeń przez BOS Finance oraz Bank).

Obligacje o wartości 230 mln PLN serii E z terminem wykupu w 2014 roku

W ramach programu emisji obligacji, o którym mowa w punktach „Obligacje o wartości 400 mln PLN serii B z terminem wykupu w 2013 roku” oraz „Obligacje o wartości 300 mln PLN serii C z terminem wykupu w 2013 roku” powyżej, w dniu 4 października 2011 r. Bank wyemitował 230.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii E o wartości nominalnej i cenie emisyjnej jednej obligacji wynoszącej 1.000 PLN. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 4 października 2014 r. Organizatorami emisji są BRE Bank S.A oraz DM BOŚ. Obligacje serii E zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Warunki emisji obligacji serii E zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązаныmi utraci posiadanie akcji uprawniających do wykonywania powyżej 50% głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Jeżeli w związku z wystąpieniem przypadku zmiany kontroli następuje obniżenie ratingu Banku poniżej poziomu inwestycyjnego, posiadacze obligacji są uprawnieni do żądania ich wcześniejszego wykupienia przez emitenta.

Obligacje o wartości 150.102.000 PLN serii F z terminem wykupu w 2014 roku

W ramach programu emisji obligacji, o którym mowa w punktach „Obligacje o wartości 400 mln PLN serii B z terminem wykupu w 2013 roku” oraz „Obligacje o wartości 300 mln PLN serii C z terminem wykupu w 2013 roku” powyżej, w dniu 4 października 2011 r. Bank wyemitował 150.102 niezabezpieczonych obligacji serii F o wartości nominalnej i cenie emisyjnej jednej obligacji wynoszącej 1.000 PLN. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 4 października 2014 r. Organizatorami emisji są Bank Gospodarstwa Krajowego oraz DM BOŚ. Obligacje serii F zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Warunki emisji obligacji serii F zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązаныmi utraci posiadanie akcji uprawniających do wykonywania powyżej 50% głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Jeżeli w związku z wystąpieniem przypadku zmiany kontroli następuje obniżenie ratingu Banku poniżej poziomu inwestycyjnego, posiadacze obligacji są uprawnieni do żądania ich wcześniejszego wykupienia przez emitenta. Ponadto, zarówno Bankowi, jak i posiadaczom obligacji przysługuje prawo do żądania wcześniejszego wykupienia wszystkich lub wskazanej przez siebie liczby obligacji serii F, przy czym żądanie wcześniejszego wykupienia obligacji może być zgłoszone od trzydziestego do piętnastego dnia roboczego przypadającego przed dniem płatności odsetek dla trzeciego okresu odsetkowego, który przypada na dzień 4 kwietnia 2013 r.

Program emisji obligacji o wartości 200 mln PLN

W dniu 27 października 2011 r. Bank zawarł umowę organizacji, prowadzenia i obsługi programu emisji obligacji z bankiem PKO BP S.A. W związku z zawartą umową Bank może przeprowadzić emisję obligacji do łącznej wartości 200 mln PLN, przy czym minimalna wartość nominalna wszystkich obligacji danej serii nie może być niższa niż 100 mln PLN. Data emisji obligacji może przypadać pomiędzy dniem 31 października 2011 r. a dniem 23 kwietnia 2012 r. Data wykupu obligacji może przypadać najpóźniej w dniu 30 kwietnia 2012 r. Oprocentowanie obligacji opiera się na jednomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w umowie. Agentem emisji jest bank PKO BP S.A., który jest uprawniony do organizacji obrotu wtórnego obligacjami. Na Datę Prospektu w ramach programu nie zostały wyemitowane obligacje.

Obligacje o wartości 185 mln PLN serii H z terminem wykupu w 2015 roku

W ramach programu emisji obligacji, o którym mowa w punktach „Obligacje o wartości 400 mln PLN serii B z terminem wykupu w 2013 roku” oraz „Obligacje o wartości 300 mln PLN serii C z terminem wykupu w 2013 roku” powyżej, w dniu 27 lutego 2012 r. Bank wyemitował 185.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii H o wartości nominalnej i cenie emisyjnej jednej obligacji wynoszącej 1.000 PLN. Obligacje serii H zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Cel emisji obligacji nie został określony. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 27 lutego 2015 r. Organizatorem emisji jest BRE Bank S.A. Warunki emisji obligacji serii H zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązanymi utraci posiadanie akcji uprawniających do wykonywania powyżej 50% głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Jeżeli w związku z wystąpieniem przypadku zmiany kontroli następuje obniżenie ratingu Banku poniżej poziomu inwestycyjnego, posiadacze obligacji są uprawnieni do żądania ich wcześniejszego wykupienia przez emitenta. Ponadto, zarówno Bankowi, jak i posiadaczom obligacji przysługuje prawo do żądania wcześniejszego wykupienia wszystkich lub wskazanej przez siebie liczby obligacji serii H, przy czym żądanie wcześniejszego wykupienia obligacji może być zgłoszone od trzydziestego do piętnastego dnia roboczego przypadającego przed dniem płatności odsetek dla drugiego okresu odsetkowego, który przypada na dzień 27 lutego 2013 r. oraz czwartego okresu odsetkowego, który przypada na dzień 27 lutego 2014 r.

Obligacje o wartości 100 mln PLN serii G z terminem wykupu w 2022 roku

W dniu 9 lutego 2012 r. Bank zawarł umowę o organizację emisji obligacji serii G z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. W związku z zawartą umową w dniu 28 lutego 2012 r. Bank wyemitował 100.000 sztuk niezabezpieczonych obligacji serii G o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 1.000 PLN każda. Obligacje serii G zostały zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez KDPW oraz wprowadzone do systemu autoryzacji i obrotu dłużnymi instrumentami finansowymi Catalyst. Obligacje zostały wyemitowane w celu zwiększenia skali działalności Banku zgodnie ze strategią rozwoju Banku. Oprocentowanie obligacji opiera się na sześciomiesięcznej stopie WIBOR podwyższonej o marżę określoną w warunkach emisji. Ostateczny termin wykupu obligacji, po ich wartości nominalnej, został ustalony na dzień 28 lutego 2022 r. Bankowi przysługuje prawo wykupu obligacji po pięciu latach od ich emisji. Obligacje będą stanowić, w przypadku wydania zgody przez KNF, zobowiązanie podporządkowane emitenta w rozumieniu przepisów Prawa Bankowego. Organizatorem emisji jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Warunki emisji obligacji serii G zawierają postanowienie dotyczące zmiany kontroli, która będzie mieć miejsce, gdy Skarb Państwa (pośrednio lub bezpośrednio) wraz z podmiotami powiązanymi utraci posiadanie akcji uprawniających do wykonywania powyżej 50% głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Wystąpienie przypadku zmiany kontroli opisanej powyżej powodować będzie podwyższenie marży dla obligacji.

Umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym na potrzeby inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA

Umowa z dnia 28 grudnia 2010 r.

W dniu 28 grudnia 2010 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank pełni rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA (ang. *Joint European Support for Sustainable Investment In City Areas – Wspólne Europejskie Wsparcie na rzecz Trwałych Inwestycji na Obszarach Miejskich*), realizowanej ze środków dostępnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPOWZ) na lata 2007-2013. Bank jako FROM będzie identyfikował, analizował i oceniał pod względem formalnym i merytorycznym oraz finansował miejskie projekty rewitalizacyjne zgodnie z celami Działania 5.5.2 „Inicjatywa JESSICA” RPO WZ. Bank został wybrany w ramach konkursu do zarządzania funduszem w wysokości 64,92 mln PLN. Oprócz środków JESSICA, Bank przeznaczy na współfinansowanie tych samych inwestycji dodatkowe 100 mln PLN ze środków własnych. Działając jako FROM Bank oferuje inwestorom realizującym miejskie projekty rewitalizacyjne wsparcie finansowe w formie preferencyjnych Pożyczek JESSICA. Za usługi świadczone na podstawie przedmiotowej umowy Bank otrzyma od Europejskiego Banku Inwestycyjnego opłatę za zarządzanie.

Umowa z dnia 13 października 2011 r.

W dniu 13 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnić rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie pomorskim poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA, realizowanej ze środków dostępnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Głównym celem Inicjatywy JESSICA jest zwiększenie potencjału gospodarczego regionu poprzez rewitalizację miejskich terenów zdegradowanych oraz pobudzenie gospodarcze obszarów przemysłowych i powojkowych. Dzięki Inicjatywie JESSICA zrealizowane zostaną projekty, które przyczyniają się do rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców danego regionu. Bank jako FROM będzie identyfikował, analizował i ocenił pod względem formalnym i merytorycznym oraz finansował projekty zgodnie z celami Działania 3.3 „Infrastruktura Rozwoju Miast – wsparcie pozadotacyjne”. Bank został wybrany do zarządzania funduszem w wysokości ok. 68,4 mln PLN. Oprócz środków JESSICA, Bank przeznaczy na współfinansowanie tych samych inwestycji dodatkowe 100 mln PLN ze środków własnych. Za usługi świadczone na podstawie przedmiotowej umowy Bank otrzyma od Europejskiego Banku Inwestycyjnego opłatę za zarządzanie.

Umowa z dnia 24 października 2011 r.

W dniu 24 października 2011 r. Bank zawarł umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, na podstawie której Bank będzie pełnić rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla miast w województwie śląskim w ramach inicjatywy Komisji Europejskiej JESSICA, realizowanej ze środków dostępnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Głównym celem Inicjatywy JESSICA na Śląsku jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich poprzez zwiększenie ich atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej oraz poprawę warunków życia mieszkańców. Bank został wybrany do zarządzania funduszem w wysokości ok. 251,16 mln PLN w ramach Działania 6.2.3 – „Rewitalizacja – JESSICA”. Oprócz środków JESSICA Bank przeznaczy na współfinansowanie tych samych inwestycji dodatkowe 375 mln PLN ze środków własnych. Za usługi świadczone na podstawie przedmiotowej umowy Bank otrzyma od Europejskiego Banku Inwestycyjnego opłatę za zarządzanie.

Umowy dotyczące centralnego systemu Banku

W dniu 15 października 2009 r. Bank zawarł z Asseco umowę dotyczącą aktualizacji centralnego systemu Banku – defBank-Pro – z wersji def2000 do wersji def3000. Przedmiotem umowy jest między innymi wdrożenie aktualizacji, modułów systemu, dostarczenie platformy technicznej oraz świadczenia dodatkowe. Bank uzyskał niewyłączną, nieprzenoszalną, odpłatną licencję na czas nieoznaczony stanowiącą rozszerzenie licencji na korzystanie z systemu w wersji def2000. Licencja może zostać wypowiedziana z zachowaniem 15-letniego okresu wypowiedzenia.

Wraz z umową dotyczącą aktualizacji defBank-Pro, w dniu 15 października 2009 r. Bank zawarł z Asseco umowę dotyczącą serwisu tego systemu. W ramach umowy i ustalonej opłaty serwisowej Asseco zobowiązany jest między innymi zapewniać nowelizacje rozszerzające zakres funkcjonowania eksploatowanego systemu nie rzadziej niż raz w roku. Ponadto, Asseco zobowiązuje się świadczyć usługi dodatkowe związane z utrzymaniem, rozwojem i modyfikacją systemu opłacane według stawek uregulowanych umową. Umowa przewiduje system kar umownych w przypadku opóźnień w terminowej realizacji usług informatycznych i gwarancyjnych. Zastrzeżenie kar umownych nie wyklucza uprawnień Banku do dochodzenia odszkodowania przewyższającego ich wysokość. Umowę serwisową zawarto na okres 5 lat, po których ulega automatycznemu przedłużeniu na czas nieoznaczony. Każda ze stron może wypowiedzieć umowę za 12-miesięcznym okresem wypowiedzenia w przypadku Banku, 24-miesięcznym okresem wypowiedzenia w przypadku Asseco.

W dniu 12 maja 2010 r. Bank zawarł z Asseco umowę dotyczącą między innymi wdrożenia dodatkowego modułu oprogramowania, działającego w środowisku informatycznym systemu centralnego Banku, służącego do generowania sprawozdawczości obowiązkowej NBP. W dniu 25 maja 2011 r. doszło do zawarcia kolejnej umowy dotyczącej wdrożenia dodatkowych modułów centralnego systemu Banku. Obie umowy przewidują udzielenie niewyłącznej, nieprzenoszalnej, odpłatnej licencji do korzystania z oprogramowania na czas nieoznaczony. Licencja może zostać wypowiedziana nie wcześniej niż po upływie 10 lat obowiązywania, z zachowaniem 5-letniego okresu wypowiedzenia.

Pozostałe umowy

Porozumienia i umowy z NFOŚiGW na potrzeby podwyższenia kapitału zakładowego Banku

W dniu 25 marca 2009 r. Bank zawarł z NFOŚiGW list intencyjny dotyczący woli współpracy w związku z planowanym podwyższeniem kapitału zakładowego Banku i wniesienia przez NFOŚiGW, w formie wkładów niepieniężnych, akcji i udziałów spółek, w których NFOŚiGW jest akcjonariuszem lub współnikiem.

W dniu 9 grudnia 2009 r. Bank zawarł z NFOŚiGW umowę subskrypcji prywatnej, zgodnie z którą złożył NFOŚiGW ofertę objęcia 1.320.245 akcji serii O o wartości nominalnej 10 PLN każda, wyemitowanych w związku z podwyższeniem kapitału Banku, natomiast NFOŚiGW jako subskrybent przyjął ofertę. Pokrycie ceny emisyjnej akcji nastąpiło w całości wkładem niepieniężnym w kwocie 96,15 mln PLN. Wartość wkładu niepieniężnego ustalona została w oparciu o wyceny opisane w sprawozdaniu Zarządu Banku zbadanym przez biegłego rewidenta. NFOŚiGW obejmując nowo wyemitowane akcje Banku, pokrył je w całości wkładami niepieniężnymi obejmującymi akcje bądź udziały następujących spółek Centrozap S.A. z siedzibą w Katowicach, Stalexport Autostrady S.A. z siedzibą w Katowicach, Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. z siedzibą w Puchaczowie, Wodkan Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim, Kempol Sp. z o.o. z siedzibą w Policach. Cena emisyjna akcji serii O wyniosła 72,83 PLN. Wydanie akcji serii O nastąpiło poprzez ich zapisanie na rachunku papierów wartościowych prowadzonym dla NFOŚiGW przez DM BOŚ.

W wykonaniu umowy subskrypcji prywatnej, o której mowa w akapicie poprzedzającym, w dniu 9 grudnia 2009 r. Bank zawarł z NFOŚiGW umowę przeniesienia na rzecz Banku własności udziałów w spółce Kempol Sp. z o.o., zgodnie z którą własność udziałów przeszła na Bank z dniem zawarcia umowy.

Umowa o współpracy i pełnieniu funkcji agenta firmy inwestycyjnej

W dniu 15 kwietnia 2010 r. Bank zawarł umowę o współpracy i pełnieniu funkcji agenta firmy inwestycyjnej z DM BOŚ. Na podstawie umowy DM BOŚ powierzył Bankowi, za wynagrodzeniem, wykonywanie w imieniu i na rachunek DM BOŚ czynności pośrednictwa w zakresie prowadzonej przez DM BOŚ działalności maklerskiej, a Bank zobowiązał się do pełnienia funkcji agenta firmy inwestycyjnej wyłącznie dla DM BOŚ. Zgodnie z umową Bank, w uzgodnieniu z DM BOŚ, wytypuje oddziały, które będą współpracowały z DM BOŚ w zakresie i w celu realizacji umowy, w których dokonywane będą czynności obejmujące między innymi informowanie klientów o usługach DM BOŚ, zawieranie umów, przyjmowanie dyspozycji, zleceń, oświadczeń woli lub wiedzy. DM BOŚ uprawniony jest do nadzorowania wykonywania przez Bank czynności wynikających z umowy. DM BOŚ ponosi pełną odpowiedzialność za działania i skutki prawne związane z zawarciem i realizacją poszczególnych umów z klientami pozyskanymi za pośrednictwem oddziałów Banku, natomiast Bank odpowiada względem DM BOŚ za szkody powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków wynikających z umowy oraz zobowiązuje się w takiej sytuacji przejąć odpowiedzialność lub zrekompensować szkody poniesione przez DM BOŚ (w tym z tytułu roszczeń klientów). Umowa zawarta została na czas nieokreślony i może być rozwiązana za 6-miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego, a także rozwiązana bez wypowiedzenia z ważnych przyczyn wskazanych w umowie.

Umowa sprzedaży wierzytelności

W dniu 1 czerwca 2010 r. Bank zawarł umowę sprzedaży wierzytelności z Ipopema 48 Niestandaryzowanym Sekurytyzacyjnym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym. Umowa dotyczyła portfela wierzytelności obejmujących wierzytelności detaliczne i gospodarcze, między innymi z tytułu kredytów gotówkowych, odnawialnych, mieszkaniowych, gospodarczych i inwestycyjnych, bezgotówkowych, sald debetowych, kart kredytowych oraz wierzytelności związanych z innymi czynnościami dokonywanymi przez Bank. Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. w skład portfela wchodziły 1.043 wierzytelności o łącznej wartości nominalnej (suma kapitału, odsetek i kosztów) 222,70 mln PLN. Przeniesienie wierzytelności wraz z zabezpieczeniami nastąpiło w dniu 4 czerwca 2010 r. Przeniesienie wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie następuje z dniem wpisu do ksiąg wieczystych zmian związanych z przeniesieniem wierzytelności. Na Datę Prospektu warunek ten nie został spełniony. Cena sprzedaży wierzytelności wyniosła 2,05 mln PLN, przy czym zastrzeżono, że ustalenie ceny ostatecznej zależy może od przewidzianych w umowie czynników. Po dniu przeniesienia wierzytelności Bank zobowiązany jest, w przypadku otrzymania jakiegokolwiek wpłaty na poczet wierzytelności lub związanych z nimi zabezpieczeń, do przekazania nabywcy otrzymanych należności. Nabywca zobowiązał się prowadzić windykację w sposób określony przepisami prawa, dobrymi obyczajami oraz tak, aby nie naruszyć dobrego wizerunku Banku. Odpowiedzialność Banku z tytułu wad prawnych i fizycznych wierzytelności

i zabezpieczeń, oraz wszelkich innych praw z nimi związanych, została wyłączona (w szczególności Bank nie ponosi odpowiedzialności za wypłacalność dłużników, wyniki postępowań sądowych, pogorszenie stanu wierzytelności i zabezpieczeń, ani za skuteczność przeniesienia zabezpieczeń). Na Datę Prospektu ostateczna cena wynikająca z umowy wynosiła 1,99 mln PLN.

Umowa wykupu wierzytelności

W dniu 22 sierpnia 2011 r. Bank zawarł z Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. („**PGNiG**”), umowę dotyczącą przelewu wymagalnych, bezspornych i nieprzedawnionych wierzytelności, które PGNiG posiada w stosunku do Zakładów Chemicznych Police S.A. („**Police**”). Wierzytelności wynikały z zawartych przez te spółki umów sprzedaży gazu ziemnego, które obowiązywały w latach 1999-2009. Łączna wysokość wierzytelności wynosiła 81,85 mln PLN, w tym 71,29 mln PLN z tytułu należności głównej oraz 10,56 mln PLN z tytułu odsetek. PGNiG nie odpowiada za wypłacalność Polic z tytułu przedmiotowych wierzytelności. Wraz z wierzytelnościami przeniesione zostały na rzecz Banku zabezpieczenia obejmujące: (i) hipotekę kaucyjną łączną w wysokości 80 mln PLN ustanowioną na nieruchomościach Polic; (ii) zastaw rejestrowy do kwoty 180 mln PLN ustanowiony na Zakładzie Azotowym – Wydziale Amoniak; oraz (iii) zastaw rejestrowy do kwoty 180 mln PLN ustanowiony na Zakładzie Azotowym – Stokażu Amoniak. Bank zobowiązał się do zapłaty ceny obejmującej: (i) 71,29 mln PLN – w zamian za należność główną oraz (ii) ceny równej wysokości odsetek naliczonych na dzień dokonania zapłaty, pomniejszonej o 30% – w zamian za wierzytelności z tytułu odsetek ustawowych. Cena płacona przez Bank pomniejszona zostanie o kwotę należnego podatku od towarów i usług od kwoty wskazanej w punkcie (ii) zdania poprzedzającego. Bankowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy w przypadku oddalenia przez którykolwiek z sądów właściwych wniosku o wpisanie Banku jako uprawnionego do zabezpieczeń z tytułu wierzytelności. Warunkiem zapłaty przez Bank ceny jest także przedłożenie aneksów do umów zastawu rejestrowego, na podstawie których ustanowiono przenoszone zabezpieczenia, których przedmiotem będzie ograniczenie wierzytelności zabezpieczanych zastawem jedynie do wierzytelności przenoszonych na rzecz Banku, oraz przedłożenie dokumentów poświadczających złożenie do właściwych sądów wniosków o dokonanie zmian w rejestrze. W związku z zawarciem umowy PGNiG wyraziło także zgodę na: (i) podniesienie wartości hipoteki kaucyjnej łącznej w wysokości 80 mln PLN, ustanowionej na nieruchomościach Polic, do kwoty maksymalnej 139,5 mln PLN z zachowaniem prawa pierwszeństwa tej hipoteki przed wszystkimi innymi hipotekami ustanowionymi na rzecz PGNiG; (ii) złożenie do właściwego sądu wniosku o zmianę treści hipoteki poprzez wpisanie Banku jako wierzyciela oraz podniesienie jej kwoty oraz (iii) złożenie do właściwego sądu wniosku o zmianę wpisów w rejestrze zastawów poprzez wpisanie Banku jako zastawnika. Na Datę Prospektu objęte przedmiotową umową wierzytelności w stosunku do Polic zostały spłacone.

Ubezpieczenia

Grupa posiada ubezpieczenie od ryzyka szkód majątkowych obejmujące środki trwałe. Grupa posiada ochronę ubezpieczeniową od pożaru, uderzenia piorunu, wichury, gradu, powodzi, trzęsień ziemi i podobnych zdarzeń, a także od kradzieży i rabunków, aktów wandalizmu, zamieszek, strajków i aktów terroru. Ponadto Bank jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej wobec osób trzecich z tytułu posiadanych aktywów i prowadzonej działalności (wraz z polisą od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności).

Grupa posiada ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności przez Grupę w związku z ewentualnymi roszczeniami klientów z powodu pomyłek, błędów lub czynów bezprawnych popełnionych przez Grupę i jej pracowników w czasie świadczenia usług zawodowych. Ponadto Bank jest ubezpieczony od ryzyka przestępstwa bankowego – ubezpieczenie takie pokrywa w szczególności straty dotyczące środków pieniężnych, funduszy lub majątku przywłaszczonego przez pracowników oraz szkody spowodowane nieuprawnionymi działaniami osób trzecich dotyczącymi przestępstw informatycznych.

Wszystkie polisy są odnawialne corocznie, z wyjątkiem ubezpieczenia pojazdów, które to są objęte trzyletnią polisą ubezpieczeniową. Obecnie usługi ubezpieczeniowe są świadczone przez Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A., Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Allianz S.A. oraz Signal Iduna Polska Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Bank uważa, iż ubezpieczenie odpowiada praktyce rynkowej w zakresie ubezpieczeń działalności bankowej w Polsce.

Ponadto członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, a także członkowie zarządów i rad nadzorczych niektórych spółek zależnych Banku są objęci ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej.

Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Istotne rzeczowe aktywa trwałe

Informacje ogólne

Poniższa tabela przedstawia różne kategorie rzeczowych aktywów trwałych Grupy na dni w niej wskazane.

(w tys. PLN)	Na Datę	Na dzień 31 grudnia		
	Prospektu	2011	2010	2009
	(niebadane)	(zbadane)		
Środki trwałe, w tym:	122.142	124.895	120.720	104.049
– grunty	204	204	204	204
– budynki i lokale	44.277	44.533	45.731	46.588
– ulepszenia w obcych środkach trwałych	25.030	25.613	22.459	24.091
– sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	46.665	48.416	46.551	27.414
– środki transportu	1.044	1.101	867	889
– inne środki trwałe ⁽¹⁾	4.922	5.028	4.908	4.863
Środki trwałe w budowie ⁽²⁾	3.546	3.715	6.124	5.561
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	125.688	128.610	126.844	109.610

(1) Na inne środki trwałe składają się wyposażenie i ruchomości klasyfikowane do 8 grupy Klasyfikacji Środków Trwałych (między innymi wyposażenie meblowe oraz wyposażenie techniczne do prac biurowych ogólnego przeznaczenia i specjalistyczne).

(2) Na środki trwałe w budowie składają się nakłady poniesione na projekty inwestycyjne będące, na dzień bilansowy, w trakcie realizacji.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Na Datę Prospektu istotne środki trwałe Grupy to nieruchomości. Właścicielem istotnych nieruchomości jest Bank.

Nieruchomości Banku

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank był właścicielem 6 nieruchomości o łącznej powierzchni 8.670,17 m². W tabeli poniżej zaprezentowane zostały informacje na temat wymienionych powyżej nieruchomości.

Lp.	Lokalizacja	Przeznaczenie	Powierzchnia nieruchomości
1	Warszawa, Aleja Jana Pawła II 12 – lokal wydzielony ⁽¹⁾	siedziba Centrali Banku	5.229,98 m ²
2	Częstochowa, aleja Jana Pawła II 54	oddział Banku	1.459 m ²
3	Gdańsk, ul. Podwale Przedmiejskie 30	oddział Banku	883,5 m ²
4	Wrocław, ul. Kościuszki 15	siedziba Oddziału Operacyjnego Banku	690,04 m ²
5	Olsztyn, pl. Konsulatu Polskiego 6	przeznaczony do sprzedaży	318,5 m ²
6	Olsztyn, ul. Warmińska 21/1	przeznaczony do sprzedaży	89,15 m ²

(1) Bank jest współużytkownikiem wieczystym (w 29,18%) działki gruntu o powierzchni 2.202 m² oraz współwłaścicielem (w 29,18%) znajdującego się na tej działce gruntu budynku biurowego o powierzchni ogólnej 23.484,54 m²; w budynku ustalono odrębną własność lokalu użytkowego.

Źródło: Bank

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Bank był najemcą powierzchni biurowych w 10 istotnych, z punktu widzenia prowadzonej działalności operacyjnej (siedziby oddziałów banku), nieruchomościach budynkowych o łącznej powierzchni biurowej wynoszącej 9.574,01 m². W tabeli poniżej zaprezentowane zostały informacje na temat wynajmowanych przez Bank powierzchni biurowych w 10 istotnych nieruchomościach budynkowych.

Lp.	Lokalizacja	Przeznaczenie	Powierzchnia wynajmowana
1	Katowice, ul. A. Mickiewicza 21	oddział Banku	1.161,72 m ²
2	Kraków, ul. Kalwaryjska 63	oddział Banku	1.142,42 m ²
3	Warszawa, aleja Solidarności 104	oddział Banku	1.133 m ²
4	Wrocław, ul. G. Zapolskiej 1	oddział Banku	1.035 m ²
5	Olsztyn, ul. M. Kopernika 38	oddział Banku	1.031 m ²
6	Rzeszów, ul. S. Moniuszki 8	oddział Banku	962 m ²
7	Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 54	oddział Banku	925,34 m ²
8	Bydgoszcz, ul. Bernardyńska 13	oddział Banku	824,13 m ²
9	Szczecin, ul. Monte Casino 16	oddział Banku	681,40 m ²
10	Poznań, ul. J. Dąbrowskiego 79a	oddział Banku	678 m ²

Źródło: Bank

Nieruchomości Grupy znajdują się na obszarze całej Polski. Nieruchomości są głównie używane do celów obsługi klienta (oddziały, biura) oraz celów korporacyjnych i administracyjnych (siedziby lub biura Banku i innych spółek Grupy).

Na Datę Prospektu Bank nie był stroną żadnego sporu sądowego dotyczącego tytułu prawnego do nieruchomości. Istotne nieruchomości, których Bank jest właścicielem lub które znajdują się w jego posiadaniu, nie są obciążone hipotekami. Na nieruchomościach tych nie ustanowiono również zabezpieczeń innych niż hipoteka. W stosunku do niektórych nieruchomości organy samorządu posiadają ustawowe prawo ich pierwokupu, tj. w przypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego takiej nieruchomości, jeżeli zostało ujawnione w księdze wieczystej.

W odniesieniu do najmowanych nieruchomości Bank zawarł odpowiednie długoterminowe umowy najmu. Na Datę Prospektu nie toczy się żadne postępowanie dotyczące sporu wynikłego z wykonania takich umów.

Centrala Banku znajduje się w Warszawie przy alei Jana Pawła II 12. Bank zajmuje powierzchnię biurową na podstawie umowy sprzedaży z dnia 19 kwietnia 1996 r. zawartej ze spółką Kaskada Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

Istotne wartości niematerialne

Na Datę Prospektu najistotniejszym składnikiem wartości niematerialnych Grupy jest oprogramowanie komputerowe opisane w tabeli poniżej.

(w tys. PLN)

	Na Datę	Na dzień 31 grudnia		
	Prospektu	2011	2010	2009
	(niebadane)	(zbadane)		
Wartość firmy	550	550	550	550
Licencje i oprogramowanie	52.174	51.146	48.201	31.820
Wartości niematerialne w budowie	68.935	68.174	46.437	37.915
Razem	121.659	119.870	95.188	70.285

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Ochrona środowiska

Obciążenia finansowe ponoszone przez Bank z tytułu przestrzegania regulacji w zakresie ochrony środowiska nie wpływają w sposób istotny na jego sytuację finansową.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności operacyjnej przepisy w zakresie ochrony środowiska nie mają istotnego wpływu na tę działalność i wykorzystanie środków trwałych.

Kwestie regulacyjne

Działalność Grupy jest prowadzona w sektorze finansowym i podlega nadzorowi oraz wymaga uzyskania i posiadania przez Grupę stosownych zezwoleń.

Działalność podlegająca nadzorowi jest prowadzona przez Bank i jego spółkę zależną – DM BOŚ.

Wyżej określona działalność Grupy podlega ścisłemu nadzorowi KNF i innych organów nadzoru i musi być prowadzona zgodnie z regulacjami UE, przepisami polskiego prawa, a także szczegółowymi rekomendacjami, instrukcjami, wytycznymi oraz wymaganiami dotyczącymi działalności i funduszy własnych (patrz „*Otoczenie rynkowe i prawne – Otoczenie prawne*”, „*Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Adekwatność kapitałowa*” w zakresie dotyczącym Banku). W trakcie prowadzenia działalności Grupa podlega kontrolom, badaniom, audytom i inspekcjom prowadzonym przez różne organy nadzorujące sektor finansowy oraz inne obszary działalności Grupy.

Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe

Wstęp

W trakcie prowadzenia zwykłej działalności Bank jest stroną postępowań toczących się przed sądem, dotyczących jego działalności. Według wiedzy Banku na Datę Prospektu, Bank był stroną 58 spraw sądowych, z czego w 14 występował jako powód lub wnioskodawca, a w 44 jako pozwany. Postępowania te obejmują głównie sprawy cywilne i gospodarcze. Według wiedzy Banku, na Datę Prospektu całkowita wartość roszczeń będących przedmiotem sporów sądowych, w których Bank występuje jako pozwany, wynosiła 25,90 mln PLN, natomiast całkowita wartość roszczeń będących przedmiotem sporów sądowych, w których Bank jest powodem lub wnioskodawcą, wynosiła 9,60 mln PLN. Na Datę Prospektu całkowita wartość rezerw utworzonych na poczet skutków postępowań sądowych wyniosła 4,92 mln PLN.

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Bank, na Datę Prospektu oraz w okresie dwunastu miesięcy poprzedzających Datę Prospektu, z wyjątkiem postępowań opisanych poniżej nie toczyły, nie toczą się oraz, wedle wiedzy Banku, nie mogą wystąpić żadne inne istotne postępowania administracyjne, cywilne, polubowne, karne, upadłościowe, układowe lub likwidacyjne przeciwko Grupie lub spółkom Grupy, które miały lub mogą mieć istotny wpływ na sytuację finansową Grupy i jej wyniki.

Istotne postępowania sądowe toczące się w okresie dwunastu miesięcy przed Datą Prospektu

Postępowania przed sądami powszechnymi

Postępowania przeciwko Bankowi w związku z umowami rachunków powierniczych zawartymi ze spółką Management Sp. z o.o.

Management Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku („**Management**”) jest spółką prowadzącą działalność deweloperską i budowlaną. W dniach 20 stycznia 2005 r. oraz 28 czerwca 2007 r. zawarł z Management umowy rachunków powierniczych (umowy te dotyczyły gromadzenia na rachunkach powierniczych środków pochodzących z wpłat nabywców lokali w budynkach realizowanych przez Management, przeznaczonych na realizację tych inwestycji). Zgodnie z wiedzą Banku, w związku z niezrealizowaniem inwestycji przez spółkę Management, klienci zaczęli wypowiadać zawarte z nią umowy przedwstępne. Brak możliwości odzyskania środków od spółki Management wynika z faktu, że spółka ta nie prowadzi działalności, jest niewypłacalna i prowadzone są w stosunku do niej liczne postępowania egzekucyjne. W związku z tym jej klienci zaczęli podnosić roszczenia odszkodowawcze wobec Banku opierając je na twierdzeniach, że Bank nieprawidłowo wykonywał umowy rachunków powierniczych, przez co możliwe było przeznaczenie zgromadzonych na rachunkach powierniczych środków na cele niezwiązane z przedmiotową inwestycją budowlaną. Pierwsze powództwo o odszkodowanie przeciwko Bankowi na kwotę 95.520 PLN wniesione zostało w dniu 14 października 2009 r. Dnia 4 lipca 2011 r. Bank otrzymał wezwanie do zapłaty od pełnomocnika nabywców kolejnych 9 lokali, opiewające łącznie na kwotę 1.093.407 PLN, tytułem odpowiedzialności Banku za szkodę wyrządzoną wzywającym przez pracowników Banku, za działania których Bank ponosi odpowiedzialność. Dnia 18 lipca 2011 r. Bank wystosował odpowiedź, stwierdzając, że brak jest podstaw do zadośćuczynienia roszczeniom wzywających. Łączna wysokość środków, które wpłacone zostały na przedmiotowe rachunki powiernicze w zakresie budynku I i L, wynosi około 2,74 mln PLN. Na Datę Prospektu do Banku wpłynęło dziesięć pozwów na łączną kwotę 1.188.927 PLN. Wszystkie postępowania są na Datę Prospektu w toku.

Postępowania przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Postępowanie wobec grupy banków ws. opłat interchange

Decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. Prezes UOKiK stwierdził stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję grupę banków, w tym również przez Bank, i nałożył na Bank karę w wysokości 2.894.850 PLN. Prezes UOKiK stwierdził, że przez okres 13 lat 20 banków wspólnie ustalało wysokość prowizji pobieranych za transakcje dokonywane kartami płatniczymi Visa i MasterCard, tzw. opłatę *interchange*. Za udział w porozumieniu Prezes UOKiK nałożył na poszczególne banki kary finansowe, których łączna wartość wyniosła ponad 164 mln PLN. Banki oraz organizacje Visa i MasterCard odwołały się od decyzji Prezesa UOKiK do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Po rozpoznaniu odwołania Banku i pozostałych banków Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 12 listopada 2008 r. orzekł, że nie stwierdza praktyk, o których mowa powyżej, i uchylił obowiązek zapłaty kary.

Prezes UOKiK wniósł apelację od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sąd Apelacyjny w Warszawie w dniu 22 kwietnia 2010 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego (Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania. Wyrok oznacza, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów będzie musiał ponownie przeanalizować decyzję, biorąc pod uwagę argumentację Sądu Apelacyjnego. Termin rozprawy został wyznaczony na dzień 24 kwietnia 2012 r. Na Datę Prospektu wynik tego postępowania nie jest ostatecznie przesądzony. Nie można wykluczyć, że Bank będzie musiał ostatecznie zapłacić nałożoną na niego karę (Bank utworzył rezerwę w ciężar rachunku zysków i strat z tego tytułu w kwocie 2.894.850 PLN).

Postępowania o uznanie postanowień wzorców umów za niedozwolone

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2011 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami niektórych postanowień wzorca umowy w zakresie klauzul stosowanych przez Bank w odniesieniu do „Zbioru ogólnych zasad kredytowania w zakresie udzielania kredytów hipotecznych” oraz „Umowy kredytu hipotecznego dla osób fizycznych”. Bank oraz Prezes UOKiK wnieśli apelacje od tego wyroku. Sąd Apelacyjny oddalił obie apelacje.

Istotne postępowania administracyjne, które toczyły się w okresie dwunastu miesięcy przed Datą Prospektu

Postępowanie podatkowe

Na Datę Prospektu nie toczą się wobec Banku żadne istotne postępowania administracyjne lub sądownoadministracyjne bądź egzekucyjne inne niż postępowanie wskazane poniżej.

W toku swojej działalności Bank występował i występuje – w sytuacjach, gdy z oceny sprawy wynika, że takie działania są wskazane z uwagi na ochronę interesów Banku i konieczność eliminacji ryzyka w zakresie stosowania prawa podatkowego – w trybie art. 14a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t. jedn.: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, ze zm.) – z wnioskami o udzielenie, w imieniu Ministra Finansów, interpretacji przepisów prawa podatkowego przez dyrektora właściwej Izby Skarbowej w różnych, kluczowych dla działalności Banku kwestiach, w zakresie których pojawiały się wątpliwości co do prawidłowego toku postępowania i stosowania przepisów podatkowych.

W dniu 9 grudnia 2009 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku podjęta została uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku. Na potrzeby podwyższenia kapitału zakładowego Banku NFOŚiGW zobowiązał się do wniesienia w formie wkładu niepieniężnego akcji i udziałów 5 spółek, w tym 4 spółek akcyjnych oraz jednej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w zamian za objęcie akcji nowej emisji Banku.

W dniu 9 grudnia 2009 r. Bank i NFOŚiGW zawarły umowę subskrypcji prywatnej (szczegółowy opis umowy został zamieszczony w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Pozostałe umowy – Porozumienia i umowy z NFOŚiGW na potrzeby podwyższenia kapitału zakładowego Banku”).

Zgodnie z przepisami Ustawy o Rachunkowości nabyte przez Bank akcje i udziały zostały ujęte w ewidencji księgowej według wartości godziwej na dzień wniesienia wkładu niepieniężnego w formie tych akcji i udziałów. W związku z planowaną sprzedażą akcji i udziałów wniesionych aportem powstały wątpliwości dotyczące kwoty, która stanowić będzie dla Banku koszt uzyskania przychodu z tytułu zbycia akcji i udziałów wniesionych uprzednio w formie wkładu niepieniężnego. Ponieważ przepisy Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych nie regulują (od strony nabywcy wkładu niepieniężnego) wprost sposobu ustalenia kosztów uzyskania przychodu, Bank wnioskiem z dnia 17 sierpnia 2010 r. wystąpił o wydanie indywidualnej

interpretacji podatkowej przez Ministra Finansów w tym zakresie. We wniosku zostało przedstawione stanowisko Banku, iż w przypadku sprzedaży akcji wniesionych do Banku aportem w formie wkładu niepieniężnego, kosztem uzyskania przychodów, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 8 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, powinny być wydatki poniesione na objęcie tych akcji rozumiane jako wartość rynkowa/emisyjna wydanych akcji Banku w zamian za wniesiony aport, odpowiadająca wartości rynkowej aportu, określonej przez biegłego rewidenta.

W dniu 16 listopada 2010 r. Bank otrzymał interpretację indywidualną, w której Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w imieniu Ministra Finansów uznał stanowisko Banku za nieprawidłowe, uzasadniając, że w przypadku odpłatnego zbycia udziałów lub akcji wniesionych aportem, kosztem uzyskania przychodu powinna być wartość nominalna wydanych akcji Banku w zamian za wniesiony aport w formie wkładu niepieniężnego.

Bank nie zgodził się z tym stanowiskiem i wezwał do usunięcia naruszenia prawa podatkowego, a następnie złożył pismem z dnia 24 lutego 2011 r. skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na wyżej wymienioną interpretację. W wyroku z dnia 7 grudnia 2011 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargę Banku. W dniu 18 stycznia 2012 r. Bank złożył skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego i na Datę Prospektu oczekuje na jej rozpatrzenie.

W 2010 roku Bank sprzedał akcje dwóch spółek wniesionych jako wkład niepieniężny przez NFOŚiGW. W rozliczeniu tych transakcji Bank zastosował się do otrzymanej indywidualnej interpretacji podatkowej, tj. w kosztach uzyskania przychodu uwzględniono wartość wydanych akcji Banku wyłącznie według wartości nominalnej. W sytuacji wygrania sprawy przez Bank będzie on miał prawo odzyskać nadpłatę w podatku dochodowym od osób prawnych za 2010 rok w wysokości 2.976,31 tys. PLN. Rozstrzygnięcie ma także istotne znaczenie na przyszłość w przypadku sprzedaży kolejnych akcji lub udziałów wniesionych aportem przez NFOŚiGW. Od ostatecznego rozstrzygnięcia tej sprawy zależeć będzie sposób rozliczania takich transakcji w przyszłości. W sytuacji przegranej sprawy przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym Bank rozważył złożenie skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Kontrola Urzędu KNF przeprowadzona w Banku w 2010 roku

W dniach 23 sierpnia – 1 października 2010 r. Urząd KNF przeprowadził w Banku kompleksową kontrolę, obejmującą okres od czerwca 2008 roku do dnia kontroli.

Po przeprowadzeniu kontroli, w dniu 29 października 2010 r. Urząd KNF skierował do Banku zalecenia i uwagi pokontrolne. Urząd KNF wskazał na uchybienia i nieprawidłowości dotyczące zarządzania ryzykiem, strategii działalności i organizacji Banku, systemu informacji zarządczej, systemu kontroli wewnętrznej i funkcjonowania komórki ryzyka.

W dniu 16 listopada 2010 r. Bank wystosował zastrzeżenia i umotywowane wyjaśnienia co do faktów i ustaleń zawartych w protokole kontroli.

W wystąpieniu pokontrolnym (pismo z dnia 28 stycznia 2011 r.) Bank został ukarany upomnieniem. Urząd KNF sformułował również listę zaleceń dotyczących jakości aktywów, płynności, zarządzania ryzykiem, przepływu informacji, reorganizacji w obszarze zarządzania, podziału obowiązków oraz audytu wewnętrznego.

W odpowiedzi, Bank w dniu 3 marca 2011 r. przekazał Urzędowi KNF harmonogram prowadzonych i planowanych działań odnoszących się do kwestii wskazanych przez Urząd KNF.

Na Datę Prospektu w opinii Banku większość z działań wskazanych w przedstawionym Urzędowi KNF harmonogramie została zrealizowana w 2010 i 2011 roku – na Datę Prospektu Bank zrealizował ponad 95% z działań zaplanowanych do realizacji w związku z kontrolą i listą zaleceń sformułowaną przez Urząd KNF. Realizację ostatnich zadań Bank planuje zakończyć w 2012 roku.

Na Datę Prospektu Bank nie otrzymał żadnych zastrzeżeń Urzędu KNF do przedstawionego harmonogramu realizacji zadań. Bank przedstawia kwartalnie Urzędowi KNF sprawozdania z prac mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości (sprawozdanie za IV kwartał 2011 roku zostało przekazane w dniu 30 stycznia 2012 r.).

W dniu 12 marca 2012 r. zakończyła się kontrola weryfikująca w szczególności stopień realizacji zaleceń Urzędu KNF wydanych w związku z kontrolą z 2010 roku.

Własność intelektualna

Informacje ogólne

Bank używa i wykorzystuje w swojej działalności wiele znaków towarowych. Na Datę Prospektu Bank zarejestrował w Urzędzie Patentowym RP prawa do 31 znaków towarowych.

Bank nie dokonywał rejestracji wspólnotowych znaków towarowych.

Istotne znaki towarowe Banku

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące zarejestrowanych znaków towarowych Banku.

Nazwa	Rodzaj znaku	Numer wniosku	Data złożenia wniosku	Klasa zgodnie z klasyfikacją	Właściciel znaku towarowego
H2O	słowny	Z.260317	27 stycznia 2003 r.	9	Bank
EKOKONTO H2O	słowny	Z.260316	27 stycznia 2003 r.	36	Bank
EKOKONTO	słowny	Z.304459	5 stycznia 2006 r.	36	Bank
EKOLOKATY	słowny	Z.298407	29 lipca 2005 r.	36	Bank
BOŚ Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna	słowno-graficzny	Z.298404	29 lipca 2005 r.	36	Bank
PAKIET ARKADIA	słowny	Z.301412	20 października 2005 r.	36	Bank
BOŚ BANK	słowno-graficzny	Z.305552	31 stycznia 2006 r.	36	Bank
BOŚ Bank	słowno-graficzny	Z.305551	31 stycznia 2006 r.	36	Bank
BOŚ Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna	słowno-graficzny	Z.316424	9 października 2006 r.	36	Bank
BOŚ Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna	słowno-graficzny	Z.316423	9 października 2006 r.	36	Bank
BOŚ Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna	słowno-graficzny	Z.316422	9 października 2006 r.	36	Bank
BOŚ Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna	słowno-graficzny	Z.316421	9 października 2006 r.	36	Bank
EKOPROFIT	słowny	Z.316770	16 października 2006 r.	36	Bank
JANTAR STAR	słowny	Z.323015	22 marca 2007 r.	36	Bank
POŻYCZKA PRAKTYCZNA	słowny	Z.329293	24 sierpnia 2007 r.	36	Bank
BOŚ Bank naturalny wybór	słowny	Z.340141	24 kwietnia 2008 r.	36	Bank
BOŚ S.A. naturalny wybór	słowny	Z.340140	24 kwietnia 2008 r.	36	Bank
Bank Ochrony Środowiska S.A. naturalny wybór	słowny	Z.340142	24 kwietnia 2008 r.	36	Bank
e-BOŚ	słowno-graficzny	Z.343742	18 lipca 2007 r.	36	Bank
Lokata na Dzień Dobry	słowny	Z.351158	22 stycznia 2009 r.	9, 16, 36	Bank
Pakiet e-BOŚ Plus	słowny	Z.353227	11 marca 2009 r.	35, 36, 38	Bank
BOŚBank24 – iBOSS	słowny	Z.354003	30 marca 2009 r.	36	Bank
BOŚBank24 – Twoje e-Konto	słowny	Z.354006	30 marca 2009 r.	36	Bank
Masowe Płatności Przychodzące MPP	słowny	Z.356911	8 czerwca 2009 r.	36	Bank

BOŚFaktor Platforma Faktoringowa	słowno- -graficzny	Z.366734	23 lutego 2010 r.	9, 35, 36	Bank
BOŚ BANK	słowno- -graficzny	Z.369628	26 kwietnia 2010 r.	9, 35, 36	Bank
BOŚ BANK	słowno- -graficzny	Z.369627	26 kwietnia 2010 r.	9, 35, 36	Bank
Konto Bez Kantów	słowno- -graficzny	Z.372825	14 lipca 2010 r.	9, 35, 36	Bank
BOŚ Bank	słowny	Z.395692	25 stycznia 2012 r.	9, 35, 36	Bank
bosbank	słowny	Z.395693	25 stycznia 2012 r.	9, 35, 36	Bank
H2O	słowny	Z.398602	26 marca 2012 r.	9, 35, 36	Bank

Źródło: Bank

Inne znaki towarowe

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące zarejestrowanych znaków towarowych DM BOŚ.

Nazwa	Rodzaj znaku	Numer wniosku	Data złożenia wniosku	Klasa zgodnie z klasyfikacją	Właściciel znaku towarowego
BOSSA	słowno- -graficzny	Z-225366	12 października 2000 r.	36	DM BOŚ
BOSSA.PL	słowno- -graficzny	Z-225365	12 października 2000 r.	36	DM BOŚ
BOSSAFX (czarny)	słowno- -graficzny	Z-358738	27 lipca 2009 r.	10, 35, 36, 38, 41, 42	DM BOŚ
BOSSAFX (zielony)	słowno- -graficzny	Z-358737	27 lipca 2009 r.	10, 35, 36, 38, 41, 42	DM BOŚ
FX (zielony)	słowno- -graficzny	Z-358736	27 lipca 2009 r.	16, 35, 36, 38, 42	DM BOŚ
FX (czarny)	słowno- -graficzny	Z-358739	27 lipca 2009 r.	16, 35, 36, 38, 42	DM BOŚ
BOSSA	słowno- -graficzny	010039568	11 czerwca 2011 r.	wspólnotowy znak towarowy	DM BOŚ
BOSSAFX	słowno- -graficzny	010039576	11 czerwca 2011 r.	wspólnotowy znak towarowy	DM BOŚ

Źródło: Bank

Na Datę Prospektu BOŚ Eko Profit nie ma zarejestrowanych znaków towarowych.

Domeny internetowe

Grupa posiada 65 zarejestrowanych domen internetowych, w tym www.bosbank.pl, www.bosbank24.com, www.bossa.pl i www.bossafx.pl.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Poniżej przedstawiono podsumowanie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie. Podsumowanie to nie stanowi kompletnego opisu systemu zarządzania ryzykiem. Bardziej szczegółowo system zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawiony jest w Nocie 5 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011.

Wprowadzenie

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią 99,16% aktywów całej Grupy na dzień 31 grudnia 2011 r.

Celem zarządzania ryzykiem jest monitorowanie i kontrolowanie rozmiaru i koncentracji ryzyk wynikających z działalności Banku, jak i zapewnienie zdolności dostosowania działalności Banku do zmieniających się warunków rynkowych, kompetencji i zaangażowania kadry kierowniczej oraz pracowniczej, jakości systemów informacji zarządczej oraz możliwości finansowych, w tym kapitałowych, Banku.

Główne rodzaje ryzyka nieodłącznie związane z działalnością Banku to: (i) ryzyko kredytowe; (ii) ryzyko płynności; (iii) ryzyko rynkowe w księdze bankowej i w księdze handlowej; (iv) ryzyko operacyjne.

Bank realizuje strategię ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem poprzez działania mające na celu zapewnienie spełnienia zewnętrznych wymogów regulacyjnych dotyczących ostrożnego zarządzania ryzykiem, określanie ram ryzyka dla operacyjnego zarządzania aktywami i pasywami oraz kształtowania ich optymalnej struktury, a także utrzymywanie stabilnego wzrostu Banku, zarówno w średnim, jak i długim okresie oraz zapewnienie ochrony kapitału własnego Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest dokonywane w ramach ciągłego procesu oceny adekwatności podejmowanych działań, zgodnie z zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Banku i wprowadzonymi przez Zarząd Banku strategią działania Banku i rocznymi planami finansowymi. Głównym ilościowym narzędziem, wspomagającym zarządzanie ryzykiem w Banku jest system limitów, przy czym wewnętrzne limity Banku muszą zapewniać spełnienie norm ostrożnościowych nadzoru bankowego.

Bank wszedł w etap intensywnego rozwoju systemu zarządzania ryzykiem w zakresie: (i) miar ryzyka, (ii) analiz o charakterze zarządczym oraz (iii) raportów opracowywanych na potrzeby poszczególnych organów decyzyjnych.

Zasady zarządzania ryzykiem zostały opisane z punktu widzenia Grupy w oparciu o podejście zgodne z regułami sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

Organy zarządzania ryzykiem

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w odniesieniu do ryzyk wymienionych powyżej oraz adekwatności kapitałowej odpowiadają niżej opisane organy.

Rada Nadzorcza Banku

Rada Nadzorcza Banku określa ogólne zasady dotyczące działalności Banku na rynkach bankowych oraz profil ryzyka. W szczególności odnosi się to do: (i) określenia tolerancji w zakresie adekwatności kapitałowej oraz apetytu na istotne rodzaje ryzyka; (ii) określenia struktury księgi bankowej i handlowej Banku; (iii) wyznaczenia wartości całkowitych limitów wprowadzanych przez Zarząd Banku i zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą Banku.

Zarząd Banku

Zarząd Banku odpowiada za prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykiem. W tym celu bada poziom ekspozycji Banku na poszczególne rodzaje ryzyka, przede wszystkim poprzez monitorowanie poziomu wykorzystania wewnętrznych limitów. Zarząd Banku zapewnia także, z uwzględnieniem specyfiki działalności prowadzonej przez podmioty należące do Grupy, zgodność w zakresie metod identyfikacji, pomiaru i ograniczania ryzyka stosowanych w tych podmiotach z metodami obowiązującymi w Banku.

Komitety do spraw zarządzania ryzykiem

Komitet Kredytowy Centrali

Do zadań Komitetu należy w szczególności: (i) podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanego limitu uprawnień; (ii) wydawanie opinii kredytowych w przypadku, gdy zawarcie transakcji kredytowej przekracza przyznany Komitetowi limit uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych; (iii) wydawanie opinii w innych, niż zawieranie transakcji kredytowych, sprawach generujących ryzyko kredytowe; (iv) opiniowanie propozycji limitowania koncentracji zaangażowań wobec klientów oraz w wybrane branże; (v) opiniowanie wysokości limitów uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych dla Dyrektorów Oddziałów i Dyrektorów Centrów Korporacyjnych.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami

Celem działania Komitetu jest kształtowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami Banku, umożliwiającej realizację planu finansowego Banku, przy zachowaniu ograniczeń wynikających z ustalonego, dopuszczalnego poziomu ekspozycji na ryzyka finansowe i ryzyko kredytowe, a także monitorowanie spełniania przez Bank wymogów wynikających z ustalonych przez nadzór bankowy norm ostrożnościowych i badanie efektywności działania Banku w obszarze obsługiwanych klientów i oferowanych produktów, w tym w szczególności – budowanie właściwej struktury aktywów i pasywów oraz relacji ryzyka i efektywności w kontekście spodziewanych przyszłych i potencjalnych skutków zmian parametrów rynkowych oraz ograniczeń płynności.

Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego

Celem Komitetu jest wspieranie Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządu Banku poprzez pełnienie funkcji doradczej w zakresie bieżącego monitorowania ryzyka płynności oraz ryzyka rynkowego, tak aby zapewnić kształtowanie optymalnej relacji ryzyka do wyników finansowych oraz struktury aktywów i pasywów w kontekście spodziewanych przyszłych zmian parametrów rynkowych oraz ograniczeń płynności i ich potencjalnych skutków. Do podstawowych zadań Komitetu należy: (i) monitorowanie i analizowanie pozycji płynności oraz kosztu płynności; (ii) monitorowanie i analiza ryzyka rynkowego w księgach handlowej i bankowej.

Komitet Ryzyka Operacyjnego

Komitet Ryzyka Operacyjnego kształtuje efektywność operacyjną Banku w zakresie: (i) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz działań zmierzających do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym przez Bank poziomie; (ii) zapewnienia zgodności działalności Banku z wymaganiami wynikającymi z przepisów zewnętrznych i wewnętrznych oraz przyjętymi w Banku standardami postępowania; (iii) działań służących zapewnieniu wysokiej jakości standardów postępowania pracowników Banku. Komitet uczestniczy w kształtowaniu systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, określa wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, kontroluje wewnętrzne limity, przyjmuje raporty z wyników kontroli funkcjonalnej zarządczej, opiniuje i rekomenduje podjęcie działań w kierunku ograniczenia i utrzymania wielkości ryzyka na akceptowalnym przez Bank poziomie.

Jednostki organizacyjne Banku do spraw zarządzania ryzykiem

Departament Ryzyka Kredytowego i Adekwatności

Departament Ryzyka Kredytowego i Adekwatności jest departamentem systemowym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym. Odpowiada za kalkulację współczynnika wypłacalności Banku, określenie parametrów dostępności kredytowania poprzez określenie punktów odciążenia i akceptowalnych ratingów oraz metod oceny zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej, tworząc modele scoringowe i modele ratingowe. Departament odpowiada również za zasady i parametry wyceny ekspozycji kredytowych zgodnie z MSR 39. Tworzy analizy portfelowe ryzyka kredytowego oraz odpowiada za raportowanie zarządcze w tym zakresie. Departament Ryzyka Kredytowego opracowuje również metody pomiaru kapitału wewnętrznego, przeprowadza analizy wrażliwości portfela kredytowego oraz stress-testy.

Departament Oceny Ryzyka Kredytowego

Departament Oceny Ryzyka Kredytowego odpowiada za niezależną od jednostek Banku weryfikację ryzyka kredytowego na etapie udzielania kredytu oraz monitorowanie go dla transakcji istotnych w związku z kwotą zaangażowania lub skalą

generowanego ryzyka kredytowego. Departament współpracuje z właściwymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi Banku w zakresie identyfikacji sygnałów ostrzegawczych i określania działań mitygujących zagrożenie w ramach systemu wczesnego ostrzegania, a także przygotowuje informację zarządczą na temat największych zaangażowań kredytowych Banku. Departament rozwija przepisy wewnętrzne dotyczące procesu kredytowego oraz odpowiada za wdrażanie narzędzi informatycznych wspierających proces oceny i monitorowania ryzyka pojedynczych transakcji.

Departament Ryzyka Finansowego

Departament Ryzyka Finansowego jest odpowiedzialny za identyfikację, pomiar, szacowanie oraz monitorowanie ryzyka finansowego. W tym celu wprowadza i doskonali metody oraz modele badania tego ryzyka, dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe – za pomocą stosowanych w Banku miar ryzyka finansowego i obowiązującego w Banku systemu limitów. Wyniki pomiaru, w formie raportów, systematycznie przekazywane są: (i) Radzie Nadzorczej Banku; (ii) Zarządowi Banku; (iii) Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami; (iv) Komitetowi Płynności i Ryzyka Rynkowego. Raporty stanowią także wsparcie dla decyzji podejmowanych przede wszystkim przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami w zakresie oceny ryzyka finansowego i pozwalają także na weryfikację, czy bieżące działania pozostają w zgodzie z przyjętą przez Bank strategią.

Departament Kredytów Trudnych

Departament Kredytów Trudnych jest jednostką Banku wyspecjalizowaną w obszarze zarządzania wierzytelnościami trudnymi, do którego zadań należy w szczególności: (i) tworzenie i realizacja polityki Banku w zakresie odzyskiwania należności; (ii) optymalizowanie, planowanie i monitorowanie realizacji kosztów prowadzonej działalności, w zakresie odzyskiwania należności; (iii) monitorowanie zabezpieczeń kredytów, spłat kredytów i poziomu odpisów z tytułu utraty wartości dotyczących portfela kredytów przejętych do dalszego prowadzenia; (iv) współpraca z zewnętrznymi podmiotami, np. firmami windykacyjnymi; (v) prowadzenie monitoringu pozabilansowych zobowiązań Banku wobec klientów Banku, znajdujących się w portfelu Departamentu.

Biuro Ryzyka Operacyjnego i Compliance

Biuro Ryzyka Operacyjnego i Compliance uczestniczy w systemowym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności, projektuje przepisy wewnętrzne z zakresu organizacji systemu zarządzania tymi ryzykami, dokonuje identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka w skali całego Banku, oblicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego oraz sporządza i przedstawia Radzie Nadzorczej Banku oraz Zarządowi Banku informacje, raporty i analizy z zakresu zarządzania tymi ryzykami. Biuro realizuje również zadania komórki wyspecjalizowanej w zakresie wdrażania i przestrzegania standardów etycznych, zarządzania konfliktami interesów, realizacji transakcji własnych oraz przyjmowania i przekazywania korzyści lub prezentów oraz zlecenia usług podmiotom zewnętrznym. Do zadań Biura należy również zapewnienie obsługi i bezpośrednie wsparcie dla działań podejmowanych przez Komitet Ryzyka Operacyjnego.

Schemat organizacyjny Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, w części stanowiącej składnik schematu organizacyjnego Banku, został zamieszczony w rozdziale „Podstawowe informacje o Banku – Schemat organizacyjny Centrali Banku”.

Ryzyko kredytowe

Ogólne zasady

Ryzyko kredytowe określa się jako ryzyko poniesienia straty finansowej z powodu niewywiązania się strony umowy ze zobowiązań finansowych wobec Banku lub jako ryzyko obniżenia wartości ekonomicznej należności Banku na skutek pogorszenia się zdolności strony umowy do obsługi jej zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest przede wszystkim utrzymanie ryzyka związanego z niewypłacalnością kredytobiorcy i poniesieniem straty przez Bank na poziomie akceptowalnym przez Bank i zapewnienie przestrzegania zewnętrznych przepisów prawa.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmuje w szczególności:

- postępowanie przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, z uwzględnieniem ryzyka techniczno-ekologicznego dla transakcji proekologicznych, ustanowieniu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych;

- monitorowanie poziomu ryzyka, limitowanie ryzyka oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
- modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów instytucjonalnych i indywidualnych;
- portfelowy pomiar ryzyka kredytowego;
- system raportowania dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej;
- narzędzia informatyczne, wspierające realizację wyżej wymienionych zadań.

Bank udziela kredytu, jeżeli klient: (i) posiada zdolność kredytową do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem, lub w przypadku braku zdolności kredytowej spełni warunki określone dla takich przypadków w Prawie Bankowym; (ii) przedstawi zabezpieczenie spłaty wnioskowanego zadłużenia w formie i wartościach akceptowanych przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają oraz (iii) spełni warunki określone w przepisach wewnętrznych o charakterze produktowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym realizowane jest w ujęciu jednostkowym, tj. pojedynczej transakcji kredytowej oraz w ujęciu portfelowym.

Poziom akceptowalnego ryzyka kredytowego określany jest w rocznym planie finansowym przyjmowanym przez Zarząd Banku. Przy określeniu poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego uwzględnia się w szczególności sytuację makroekonomiczną, strukturę produktową, strukturę klientowską Banku, poziom ryzyk zewnętrznych, rynkowe trendy i zjawiska oraz rozwój narzędzi informatycznych wspierających pomiar ryzyka kredytowego. Zarząd Banku, przy ustalaniu akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego uwzględnia w szczególności benchmarki rynkowe dotyczące wysokości odpisów, jakości portfela kredytowego, a także dostępności kredytów, w taki sposób, aby akceptowany przez Bank poziom ryzyka nie odbiegał istotnie od średnich trendów rynkowych, z uwzględnieniem specyfiki Banku. Limity dotyczące ryzyka kredytowego podlegają cyklicznym przeglądom i dostosowaniu do akceptowalnych przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku poziomów.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość brutto kredytów udzielonych klientom i innym bankom wynosiła 11.610.036 tys. PLN, z czego kredyty dla klientów korporacyjnych wynosiły 3.315.895 tys. PLN, kredyty dla klientów detalicznych 4.839.020 tys. PLN, kredyty udzielone podmiotom segmentu finansów publicznych 3.436.816 tys. PLN, a kredyty udzielone pozostałym klientom, w tym innym bankom, wynosiły 18.305 tys. PLN.

Podejmowanie decyzji kredytowych

W Banku funkcjonuje hierarchiczny system podziału kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, zgodnie z zasadą, że wyższy poziom ryzyka związanego z transakcją (wyrażający się między innymi kwotą zaangażowania, strukturą transakcji, ratingiem klienta lub grupy, poziomem zabezpieczeń) skutkuje wyższym szczeblem podejmowania decyzji kredytowych.

Decyzje kredytowe podejmowane są, zgodnie z przyznanym zakresem kompetencji, przez Dyrektora Oddziału lub Dyrektora Centrum Korporacyjnego lub też przez upoważnionego przez niego pracownika. Przed podjęciem decyzji transakcje, co do zasady, są opiniowane przez niezależnego eksperta do spraw ryzyka kredytowego, umiejscowionego w Obszarze Ryzyka i Planowania. W sprawach przekraczających limit uprawnień Dyrektora Oddziału lub Dyrektora Centrum Korporacyjnego, lub też upoważnionego przez niego pracownika, decyzje kredytowe podejmowane są przez Komitet Kredytowy Centrali. Zarząd Banku podejmuje decyzje kredytowe w sprawach przekraczających limit uprawnień dla Komitetu Kredytowego Centrali.

Wysokość limitu uprawnień uzależniona jest od: (i) rodzaju i kwot transakcji; (ii) wysokości łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, do której należy klient; (iii) a w przypadku klientów z pionu korporacji i finansów publicznych od ratingu klienta.

Kompetencje kredytowe Dyrektorów Oddziałów i Dyrektorów Centrów Korporacyjnych nadawane są przez Prezesa Zarządu Banku na wniosek dyrektorów właściwych komórek organizacyjnych, zaopiniowany przez Komitet Kredytowy Centrali. Przy ustalaniu wysokości kompetencji kredytowych uwzględnia się w szczególności doświadczenie i kompetencje dyrektora, jakość jego portfela kredytowego oraz kompetencje analityków biznesowych zatrudnionych w danej jednostce lub komórce. Wysokość kompetencji kredytowych Dyrektorów Oddziałów i Dyrektorów Centrów Korporacyjnych podlega cyklicznej weryfikacji, nie rzadziej niż raz w roku, z wykorzystaniem danych o wielkości i jakości portfela kredytowego poszczególnych Oddziałów i Centrów Korporacyjnych oraz wyników wewnętrznych audytów dokonywanych przez uprawnione komórki Centrali.

Pomiar ryzyka – metody ratingowe i scoringowe

Klient i transakcja podlega wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego, w ramach której dokonywana jest identyfikacja oraz pomiar ryzyka. Sposób dokonywania oceny oraz zakres odpowiedzialności uczestników procesu oceny określają przepisy wewnętrzne Banku, których celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowym. Bank ocenia ryzyko przy użyciu metod ratingowych i scoringowych, opracowanych, rozwijanych i nadzorowanych w Obszarze Ryzyka i Planowania. Bank dokonuje cyklicznej weryfikacji efektywności stosowanych metod ratingowych i scoringowych.

W ocenie zdolności kredytowej, w szczególności dotyczy to klienta indywidualnego, Bank uwzględnia parametry zalecane do stosowania w Rekomendacjach KNF.

Proces kredytowy, w tym w szczególności ocenę ryzyka kredytowego dokonywaną na etapie udzielania kredytu i jego monitorowania, wspierają specjalistyczne centralne narzędzia informatyczne. W latach 2009-2011 Bank wdrożył nowe narzędzia informatyczne wspierające wyżej wymieniony proces dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych, dostarczone przez uznanych na rynku dostawców zewnętrznych. W szczególności dzięki szerszemu wsparciu informatycznemu możliwe było – w przypadku klientów indywidualnych – szersze wykorzystanie informacji z Biura Informacji Kredytowej S.A. w procesie kredytowania, a w przypadku klientów instytucjonalnych – dostosowanie zasad oceny do standardów rynkowych oraz pełniejsze uwzględnienie w ocenie ryzyka branży, w której działa klient. Dodatkowo zmiany narzędzi informatycznych pozwoliły na ograniczenie ryzyka operacyjnego, wystandardyzowanie procesów kredytowych i zwiększenie efektywności procesu kredytowego w Banku.

Klienci indywidualni

Metoda oceny ryzyka kredytowego dla klientów indywidualnych obejmuje: (i) ocenę zdolności kredytowej do spłaty zadłużenia, w tym w szczególności określenie poziomu dochodu stanowiącego, po pomniejszeniu o konieczne wydatki, źródło spłaty zadłużenia; (ii) ocenę wiarygodności (ocenę scoringową) oraz (iii) ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

Klienci instytucjonalni

Metoda oceny ryzyka klientów instytucjonalnych obejmuje dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji. Ocena zostaje wyrażona w ratingu klienta i ratingu transakcji (z wyłączeniem wspólnot mieszkaniowych i podmiotów prowadzących uproszczone formy rachunkowości tzw. mikroprzedsiębiorstw, dla których stosowane są miary oceny integrujące w ratingu ryzyko klienta i transakcji).

Oceny klienta dokonuje się na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Zasadą jest, że waga oceny elementów jakościowych w ratingu klienta nie może być wyższa niż waga oceny ilościowej.

Ocena ilościowa klienta dotyczy podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości obsługi zadłużenia, płynności, sprawności działania oraz sytuacji na tle branży.

Ocena jakościowa klienta obejmuje ocenę w szczególności planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

Ocenę transakcji wyznacza się w szczególności na podstawie długości okresu kredytowania, skuteczności zabezpieczenia i jego adekwatności do poziomu zidentyfikowanego ryzyka kredytowego, a także w przypadku finansowania o charakterze inwestycyjnym dodatkowo wysokości udziału środków własnych klienta w finansowanym przedsięwzięciu oraz oceny samego przedsięwzięcia.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank ocenia ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych na zdolność do spłaty zadłużenia kredytowego z tytułu transakcji zaciągniętej przez klienta.

Informacje o ratingach i ocenach scoringowych są powszechnie używane przez Bank między innymi w procesie zarządzania ryzykiem, w procesie podejmowania decyzji kredytowych oraz w pomiarze i raportowaniu ryzyka.

Jakość portfela kredytowego

Poniższa tabela przedstawia podział portfela kredytów i pożyczek według ratingów i scoringów, w podziale na klasy klientów.

(w tys. PLN)	RATING	31 grudnia		
		2011	2010	2009
		(zbadane)		
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	11.151	–	–
	(4-5)	322.818	110.697	133.907
	(6-7)	989.176	394.618	473.565
	(8-9)	950.390	945.840	904.932
	(10-11)	461.385	698.745	591.852
	12	200.383	98.878	29.005
	13	56.628	463.949	347.249
	(14-16)	294.212	296.646	397.809
	bez ratingu	29.752	21.202	47.675
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		3.315.895	3.030.575	2.925.994
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	4.625.646	4.208.950	3.150.164
	klienci z ratingiem	73.005	85.670	99.906
	klienci bez ratingu	76.511	85.624	73.373
	mikro- przedsiębiorstwa ze scoringiem	63.858	59.518	52.514
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		4.839.020	4.439.762	3.375.957
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	119	–	338
	(4-5)	473.020	624.931	686.525
	(6-7)	1.455.562	1.743.872	1.721.656
	(8-9)	1.391.761	1.247.486	749.873
	(10-11)	88.415	89.244	76.481
	12	4.451	–	35
	13	11.467	26.521	15.878
	(14-16)	8.608	15.739	43.089
	bez ratingu	3.413	2.882	6.422
Razem kredyty dla finansów publicznych		3.436.816	3.750.675	3.300.297
Kredyty dla pozostałych klientów, w tym:		18.305	20.421	108.877
– banki		18.304	19.783	108.138
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto		11.610.036	11.241.433	9.711.125
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		(248.554)	(278.649)	(353.151)
Pozostałe należności netto		10	8	–
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto		11.361.492	10.962.792	9.357.974

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Zgodnie z ratingiem nadawanym przez Bank, za najwyższą klasę ratingową uważa się klasę ratingową '1', za najniższą '16'. Do klasy ratingowej '13' klasyfikowane są podmioty o słabej sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz podmioty o krótkiej historii kredytowej, dla których występuje wyższe ryzyko kredytowe. Poniższa tabela przedstawia maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych aktywów finansowych.

(w tys. PLN)	31 grudnia		
	2011	2010	2009
	(zbadane)		
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	94.582	106.776	118.351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6.592	61.022	59.083
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	797	56.568	52.775
– Skarb Państwa	–	56.568	52.775
– Korporacja	797	–	–
Kapitałowe, w tym:	5.795	4.454	–
– Notowane	5.795	4.454	6.308
Pochodne instrumenty finansowe	56.646	4.059	7.925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	11.352.492	10.956.947	9.295.669
– Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	3.196.939	2.873.539	2.704.096
– Kredyty dla klientów detalicznych	4.721.169	4.335.062	3.291.452
– Kredyty dla finansów publicznych	3.434.373	3.747.700	3.299.382
– Kredyty dla pozostałych klientów	1	638	739
– Pozostałe należności	10	8	–
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	3.250.739	3.192.667	1.568.550
Dostępne do sprzedaży	2.601.074	2.807.605	1.079.750
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	2.548.732	2.748.622	983.611
– Skarb Państwa	1.377.896	1.478.561	396.321
– NBP	506.772	599.592	–
– Finanse publiczne	537.553	541.875	446.638
– Banki	117.350	119.998	140.652
– Pomocnicze instytucje finansowe	9.161	8.596	–
Kapitałowe, w tym:	52.342	58.983	96.139
– Notowane	16.084	22.455	61.420
– Nienotowane	36.258	36.528	34.719
Utrzymywane do terminu zapadalności	649.665	385.062	488.800
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	649.665	385.062	488.800
– Skarb Państwa	649.665	385.062	488.800
Aktywa zastawione	–	–	269.285
Dłużne papiery wartościowe, w tym	–	–	269.285
– Skarb Państwa	–	–	269.285
Inne aktywa finansowe⁽¹⁾	94.558	90.159	101.007

(1) Na pozycję tę składają się głównie: odprowadzenie nadmiaru gotówki, rozliczenia z tytułu kart płatniczych, należności z tytułu zawartych transakcji na instrumentach finansowych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Koncentracja ryzyka kredytowego

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych w Banku Bank identyfikuje, dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyka koncentracji zaangażowań na poziomie: (i) pojedynczego klienta i transakcji; (ii) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane jest poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z art. 71 i 79a Prawa Bankowego, jak również poprzez uzależnienie procesu oceny ryzyka i monitorowania oraz podejmowania decyzji kredytowych od kwoty zaangażowania kredytowego. Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonuje się poprzez przestrzeganie limitów zatwierdzonych przez Zarząd Banku. Limity portfela kredytowego można podzielić w szczególności na:

- branżowe – określające zaangażowanie Banku w najbardziej ryzykowne branże;
- geograficzne – zaangażowanie wobec krajów;
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV;
- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie – wynikające z Rekomendacji S;
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku.

Ze względu na regionalne zdywersyfikowanie portfela kredytowego Bank nie wprowadza limitów na strukturę geograficzną Polski. Bank dokonuje przeglądu i rozwija system limitów portfelowych – uwzględniając między innymi wymagania Rekomendacji T i S oraz wyniki przeprowadzanych stress-testów i analiz ryzyka portfelowego.

Poniższa tabela przedstawia zaangażowanie Grupy w poszczególne branże oraz sektory działalności gospodarczej o największej koncentracji na dzień 31 grudnia odpowiednio 2011, 2010 oraz 2009 r.

Lp.	Branże	31 grudnia 2011		31 grudnia 2010		31 grudnia 2009	
		Wartość brutto (w tys. PLN)	%	Wartość brutto (w tys. PLN)	%	Wartość brutto (w tys. PLN)	%
<i>(zbadane)</i>							
1.	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3.033.178	26,1	3.351.979	29,8	3.066.490	31,6
2.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	474.091	4,1	480.112	4,3	346.679	3,6
3.	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	531.670	4,6	451.849	4,0	427.357	4,4
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatycznych	529.902	4,5	431.198	3,8	495.452	5,1
5.	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	384.767	3,3	362.638	3,2	338.785	3,5
6.	Produkcja artykułów spożywczych	216.865	1,9	265.290	2,4	279.801	2,9
7.	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	212.669	1,8	224.435	2,0	208.436	2,1
8.	Opieka zdrowotna	123.937	1,1	–	–	–	–
9.	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	127.320	1,1	107.396	0,9	119.527	1,2
10.	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	–	–	93.422	0,8	93.789	1,0
11.	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	–	–	87.745	0,8	–	–
12.	Działalność firm centralnych (head office), doradztwo związane z zarządzaniem	104.319	0,9	–	–	–	–
13.	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	–	–	–	–	77.042	0,8
14.	Pozostałe branże, w tym:	5.871.318	50,6	5.385.369	47,9	4.257.767	43,8
15.	– osoby prywatne	4.625.646	39,9	4.208.950	37,4	3.150.163	32,4
RAZEM		11.610.036	100,0	11.241.433	100,0	9.711.125	100,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Poniższa tabela przedstawia 10 klientów z największym zaangażowaniem według stanu na 31 grudnia, odpowiednio, 2011, 2010 i 2009 r. Kwoty wskazane w poniższej tabeli dotyczą klientów, którzy na datę sprawozdawczą znajdowali się w grupie 10 klientów o największym zaangażowaniu.

Lp.	Klienci	31 grudnia 2011 (zbadane)		31 grudnia 2010 (zbadane)		31 grudnia 2009 (zbadane)	
		Kapitał oraz Zobowiązania Pozabilansowe ⁽¹⁾ (w tys. PLN)	%	Kapitał oraz Zobowiązania Pozabilansowe (w tys. PLN)	%	Kapitał oraz Zobowiązania Pozabilansowe (w tys. PLN)	%
1.	Klient 1	1.435.460 ⁽¹⁾	8,9	156.779	1,2	165.171	1,4
2.	Klient 2	152.384	0,9	149.479	1,2	139.499	1,2
3.	Klient 3	148.700	0,9	113.386	0,9	121.894	1,1
4.	Klient 4	147.577	0,9	108.082	0,8	120.191	1,0
5.	Klient 5	129.075	0,8	105.393	0,8	114.271	1,0
6.	Klient 6	104.972	0,7	100.000	0,8	108.273	0,9
7.	Klient 7	102.684	0,6	90.336	0,7	100.162	0,9
8.	Klient 8	99.396	0,6	84.245	0,7	80.787	0,7
9.	Klient 9	96.586	0,6	68.857	0,5	79.777	0,7
10.	Klient 10	89.899	0,6	68.791	0,5	75.293	0,7
RAZEM		2.506.733	15,5	1.045.348	8,1	1.105.318	9,6

(1) Gwarancja udzielona podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 250 mln EUR wraz z należnymi odsetkami, co stanowi równowartość ok 1.435,5 mln PLN w związku z emisją euroobligacji.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Monitoring kredytów

Bank monitoruje ekspozycję kredytową w całym okresie jej trwania. Podstawowe obszary objęte monitorowaniem to: (i) ryzyko klienta, poprzez okresową ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej, (ii) ryzyko transakcji, poprzez w szczególności okresową kontrolę stanu i wartości przedmiotu zabezpieczenia i stopnia realizacji przez kredytobiorcę dodatkowych warunków finansowania (tzw. kowenantów), (iii) terminowość obsługi i spłaty zadłużenia, poprzez bieżące monitorowanie stanu zadłużenia, (iv) relacje klienta z innymi bankami, poprzez okresową analizę informacji i raportów pozyskiwanych z zewnętrznych baz danych.

Częstotliwość i zakres monitorowania są adekwatne do poziomu identyfikowanego ryzyka i wzrastają w przypadku ekspozycji generujących podwyższony poziom ryzyka z powodu wysokiej kwoty zaangażowania, sytuacji finansowej klienta lub charakteru finansowanego przedsięwzięcia. W przypadku ekspozycji kredytowych, których celem jest finansowanie działalności gospodarczej, podstawowym okresem monitoringu jest kwartał. Bank dokonuje systematycznie przeglądu największych zaangażowań w Obszarze Rynku Korporacyjnego. Na podstawie wyników przeglądu formułowane są propozycje dalszych działań w przypadku ekspozycji, dla których zidentyfikowane zostały zagrożenia dla terminowej spłaty.

Monitorowania portfela kredytowego dokonuje się na podstawie danych pozyskiwanych od klienta oraz przy wykorzystaniu informacji ze źródeł niezależnych od klienta. Proces monitorowania jest wspierany przez dedykowane narzędzia informatyczne.

Dodatkowo, Bank stosuje system wczesnego ostrzegania, mający na celu szybką identyfikację i gromadzenie sygnałów ostrzegających o potencjalnym zagrożeniu dla terminowej spłaty zadłużenia, a także podejmowanie działań zapobiegających wystąpieniu tego zagrożenia.

Systemy wczesnego ostrzegania

Bank wprowadził system wczesnego ostrzegania, którego celem jest: (i) identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla spłaty wierzytelności Banku; (ii) zapobiegnięcie brakom w spłacie lub opóźnieniom w spłacie, a także (iii) zwiększenie stopnia odzyskiwania wierzytelności Banku.

Na Datę Prospektu system swoim zasięgiem obejmuje podmioty należące do pionu korporacji i finansów publicznych, dla których zaangażowanie Banku przekroczyło wskazany w dokumentach wewnętrznych poziom.

W ramach systemu wczesnego ostrzegania Bank wyodrębnił sygnały, których wystąpienie inicjuje podjęcie działań interwencyjnych i prewencyjnych. Sygnały zostały podzielone na cztery grupy: (i) relacje z Bankiem; (ii) rynkowe; (iii) biznesowe; (iv) inne.

W ramach systemu wczesnego ostrzegania realizowane są następujące zadania:

- stała obserwacja portfela transakcji kredytowych z wykorzystaniem wewnętrznych i zewnętrznych źródeł informacji;
- bieżące gromadzenie i rejestrowanie występujących sygnałów ostrzegawczych;
- ocena istotności występujących sygnałów ostrzegawczych;
- podejmowanie działań w przypadku wystąpienia istotnych sygnałów ostrzegawczych;
- bieżąca weryfikacja listy sygnałów ostrzegawczych.

Ocena rezerw na utratę wartości portfela kredytowego do celów sprawozdawczości MSSF

Identyfikacja ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości oraz odpisy aktualizacyjne

W Banku dokonuje się okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych w celu: (i) zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości; (ii) pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych; (iii) utworzenia odpisów lub rezerw. Przeglądów dokonuje się na koniec każdego miesiąca.

Zasady rachunkowości i oszacowanie stosowane w odniesieniu do utraty wartości kredytów i pożyczek zostały opisane w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Podstawowe zasady rachunkowości i oszacowania – Utrata wartości kredytów i pożyczek”.

Poniższa tabela przedstawia wartość brutto kredytów bez utraty wartości, z utratą wartości oraz dokonane odpisy na dzień 31 grudnia 2011 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	Kredyty korporacyjne oraz dla segmentu finansów publicznych⁽¹⁾:	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	RAZEM
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	6.330.937	3.928.117	680.762	24	10.939.840
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	421.775	135.858	94.283	18.280	670.196
– oceniane indywidualnie	394.360	66.695	29.957	18.280	509.292
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	(7.044)	(16.981)	(5.493)	–	(29.518)
Odpisy na kredyty z utratą wartości w tym:	(114.355)	(46.548)	(48.829)	(9.304)	(219.036)
– oceniane indywidualnie	(99.984)	(19.063)	(8.377)	(9.304)	(136.728)
Razem wartość netto	6.631.313	4.000.446	720.723	9.000	11.361.482
Pozostałe należności netto					10
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					11.361.492

(1) W zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Poniższa tabela przedstawia wartość brutto kredytów bez utraty wartości, z utratą wartości oraz dokonane odpisy na dzień 31 grudnia 2010 r.

(w tys. PLN)	Kredyty korporacyjne oraz dla segmentu finansów publicznych (oraz pozostali klienci) ⁽¹⁾	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	RAZEM
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	6.318.975	3.553.995	691.122	28	10.564.120
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	462.913	112.921	81.724	19.755	677.313
– oceniane indywidualnie	434.861	28.923	27.406	19.755	510.945
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	(9.978)	(15.187)	(4.796)	–	(29.961)
Odpisy na kredyty z utratą wartości w tym:	(150.033)	(44.152)	(40.565)	(13.938)	(248.688)
– oceniane indywidualnie	(132.417)	(9.062)	(7.742)	(13.938)	(163.159)
Razem wartość netto	6.621.877	3.607.577	727.485	5.845	10.962.784
Pozostałe należności netto					8
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					10.962.792

(1) W zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Poniższa tabela przedstawia wartość brutto kredytów bez utraty wartości, z utratą wartości oraz dokonane odpisy na dzień 31 grudnia 2009 r.

(w tys. PLN)	Kredyty korporacyjne oraz dla segmentu finansów publicznych (oraz pozostali klienci) ⁽¹⁾	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	RAZEM
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	5.578.861	2.653.322	590.701	62.309	8.885.193
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	648.169	61.202	70.732	45.829	825.932
– oceniane indywidualnie	619.474	13.911	31.048	45.829	710.262
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	(4.859)	(4.323)	(4.402)	(4)	(13.588)
Odpisy na kredyty z utratą wartości w tym:	(217.954)	(29.737)	(46.043)	(45.829)	(339.563)
– oceniane indywidualnie	(197.685)	(4.389)	(14.248)	(45.829)	(262.151)
Razem wartość netto	6.004.217	2.680.464	610.988	62.305	9.357.974
Pozostałe należności netto					–
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					9.357.974

(1) W zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Opis zabezpieczeń

Bank przyjmuje na zabezpieczenie swoich wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste. Podstawowe rodzaje przyjmowanych przez Bank prawnych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych obejmują, w szczególności, hipotekę na nieruchomości, zastaw, zastaw rejestrowy, zastaw finansowy, poręczenie, w tym poręczenie jednostki samorządu terytorialnego, gwarancję, kaucję, cesję wierzytelności, przewłaszczenie ruchomości oraz ubezpieczenie.

Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kieruje się zasadą ostrożnej wyceny.

W przypadku nieruchomości podstawą do określenia wartości przyjmowanego zabezpieczenia jest wycena sporządzona przez rzeczoznawcę posiadającego stosowane uprawnienia lub inną osobę posiadającą niezbędne kwalifikacje i doświadczenie w zakresie oceny wartości nieruchomości.

Bank preferuje zabezpieczenia kredytów:

- które umożliwiają zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych;
- łatwozbywalne, dające możliwość osiągnięcia ceny pokrywającej wierzytelność Banku.

Bank może stosować jednocześnie kilka form zabezpieczenia swoich wierzytelności. Użycie różnych form zabezpieczenia zwiększa możliwość odzyskania należności w razie konieczności wszczęcia procedur windykacyjnych przez Bank.

Bank wymaga, aby transakcja była zabezpieczona na określonym poziomie. Poziom zabezpieczenia zależy w szczególności od: rodzaju transakcji, rodzaju klienta i poziomu generowanego przez niego ryzyka, a także od długości okresu kredytowania. Wartość zabezpieczenia podlega monitorowaniu w całym okresie trwania transakcji.

Ustanowienie zabezpieczenia, o ile jest to wymagane, jest warunkiem uruchomienia finansowania.

Kredytowanie podmiotów powiązanych

Przy udzielaniu kredytów, pożyczek, gwarancji bankowych lub innych zobowiązań pozabilansowych podmiotom powiązanim z Bankiem, Bank nie stosuje korzystniejszych warunków niż oferowane w przypadku standardowych kredytów, w szczególności korzystniejszego oprocentowania niż stosowane przez Bank w podobnego rodzaju umowach z innymi klientami. Ocena ryzyka podmiotów powiązanych jest przeprowadzana w taki sam sposób, jak ocena klientów, którzy nie są związani z Bankiem.

Specjalne zasady obowiązują w przypadku udzielania kredytów i pożyczek pracownikom Banku, zwłaszcza członkom kierownictwa (Zarząd Banku i dyrektorzy), które wymagają zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

Ryzyko finansowe w Grupie obejmuje: (i) ryzyko płynności; (ii) ryzyko rynkowe (w księdze bankowej i handlowej). Ze względu na specyfikę bilansu Grupy ryzyko płynności występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko rynkowe występuje w Banku i DM BOŚ. W Banku generowane jest: (i) ryzyko stopy procentowej (w księdze handlowej i bankowej) oraz (ii) ryzyko walutowe (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ występuje przede wszystkim: (i) ryzyko walutowe (w księdze handlowej i bankowej) oraz (ii) ryzyko cen akcji i towarów (w księdze handlowej).

Zarządzanie ryzykiem w DM BOŚ jest dokonywane w oparciu o ustalony przez radę nadzorczą DM BOŚ poziom apetytu na ryzyko i w ramach limitów wewnętrznych, na podstawie których ustanowiono system wczesnego ostrzegania, i koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i raportowaniu ryzyka.

Zakres ryzyk zidentyfikowanych w DM BOŚ jest zbieżny z zakresem ryzyk Banku, w przypadku DM BOŚ dotyczy przede wszystkim ryzyka rynkowego księgi handlowej.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Zadaniem księgi handlowej jest zapewnienie klientom Grupy najwyższej jakości usług. W celu osiągnięcia tych zadań Grupa, w ramach obowiązujących limitów ryzyka, utrzymuje otwarte pozycje. W opinii Zarządu, całkowita ekspozycja wynikająca z działalności handlowej jest niska w porównaniu z funduszami własnymi Banku (na dzień 31 grudnia 2011 r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego stanowił 1,96% całkowitego wymogu).

W ramach działań określających apetyt Banku na ryzyko finansowe, Rada Nadzorcza zatwierdza uchwaloną przez Zarząd Banku politykę w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określone są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodne z przyjętym przez radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko.

W celu wzmocnienia rozwijanego w Banku systemu zarządzania ryzykiem finansowym, w 2011 Bank powołał Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego, którego zadania zostały opisane w części dotyczącej Organów zarządzania ryzykiem.

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako utrata zdolności Grupy do terminowego regulowania zobowiązań, zdolność do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów oraz zdolność do generowania przez Grupę dodatniego salda przepływów gotówkowych.

Ze względu na fakt, że ryzyko płynności w obszarze działalności DM BOŚ jest nieistotne, proces monitorowania i aktywnego zarządzania tym ryzykiem jest skoncentrowany w Banku.

Płynność w Grupie rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: (i) płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; (ii) płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; (iii) płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Celem Grupy w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności Grupy oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności.

Cele te są osiągane przede wszystkim za pomocą:

- odpowiednio budowanych planów finansowych zawierających założenia i zasady, definiujące potrzeby finansowania działalności Grupy, wynikające z budżetu Grupy i źródeł finansowania;
- definiowania i realizacji polityki depozytowej i polityki inwestycyjnej;
- systemu cen transferowych, który uwzględni marże korygujące, odzwierciedlające rynkowy koszt płynności (zwiększające koszt finansowania kredytów udzielanych przez Bank i podnoszące oprocentowanie depozytów).

W celu pomiaru płynności krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowią bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wypływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) regulacyjne miary M1 i M2; (iv) lukę płynności krótkoterminowej dla głównych walut (PLN < EUR, CHF) – pokazuje poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych, luka przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji pochodnych oraz międzybankowych; (v) W2 – wskaźnik relacji aktywów płynnych do aktywów ogółem, umożliwiający porównanie sytuacji płynnościowej Banku z grupą porównawczą banków.

W celu pomiaru płynności średnio- i długoterminowej Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktowej oraz urealnioną, obejmującą pozycje zarówno bilansowe, jak i pozabilansowe; (ii) wskaźnik pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) relację kredytów do depozytów oraz długoterminowego finansowania zewnętrznego (obligacje własne Banku oraz linie finansujące od banków o okresie pierwotnym powyżej 1 roku); (iv) koncentrację bazy depozytowej – mierzonej jako iloczyn kwot depozytowych o określonej kwocie i przedziale wymagalności oraz wag; (v) stabilność bazy depozytowej; (vi) relację kredytów do depozytów – umożliwiającą porównanie sytuacji płynnościowej Banku z bankami z grupy porównawczej; (vii) nadzorcze miary płynności M3 i M4; (viii) prognozę zapasu płynności oraz nadzorczą miarę płynności M1 wyznaczaną w horyzoncie 6 miesięcy.

Dla większości z miar opisanych w akapicie powyżej ustalane są limity lub wartości progowe w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej Banku, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez wykorzystywanie dedykowanych marż korygujących w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania

ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

W 2011 roku istotny wpływ na ryzyko płynności w Banku miało wejście w życie nowelizacji Ustawy o Finansach Publicznych (szczegółowy opis zmian wprowadzonych przez nowelizację Ustawy o Finansach Publicznych został zamieszczony w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Czynniki szczególne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Konsolidacja finansów publicznych”). Wejście w życie nowelizacji, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, skutkowało brakiem odnowienia w pierwszej połowie 2011 roku depozytów klientów podlegających rygorom Ustawy o Finansach Publicznych w kwocie 2.047 mln PLN (szacowana kwota wypływu środków skalkulowana przez Bank na podstawie stanu depozytów na dzień 31 grudnia 2010 r.; średni okres wymagalności wynoszący 78 dni). W rezultacie Grupa musiała pozyskać środki głównie od klientów detalicznych oraz dokonując emisji obligacji własnych. W dniu 11 maja 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje w kwocie 250 mln EUR (o terminie wymagalności 5 lat), a w dniu 18 maja 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje w kwocie 100 mln PLN (o terminie wymagalności 10 lat). W dniu 4 października 2011 r. Grupa wyemitowała obligacje w kwocie 380,1 mln PLN (o terminie wymagalności 3 lata). Działania, o których mowa w zdaniach poprzedzających, były zgodne z podjętą w 2010 roku polityką mającą na celu poprawę struktury finansowania działalności Banku oraz wydłużenie terminów wymagalności depozytów.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań według terminów umownych dla Grupy według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r.

(w tys. PLN)	1M	1-3 M	3-6M	6-12 M	1-5Y	Pow. 5Y	RAZEM
Wskaźnik luki płynności	0,18	0,19	0,23	0,37	0,68	1	
Aktywa razem	1.340.368	483.220	545.702	1.600.010	5.352.612	6.315.205	15.637.117
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	175.310	435.687	540.936	1.311.806	3.771.233	5.117.520	11.352.492
Zobowiązania razem	7.522.167	2.061.109	657.991	592.149	2.875.400	1.928.300	15.637.117
Zobowiązania wobec klientów	7.336.903	2.025.979	613.710	301.481	606.969	526.846	11.411.889
Luka	(6.181.799)	(1.577.889)	(112.289)	1.007.861	2.477.212	4.386.905	–
Luka skumulowana	(6.181.799)	(7.759.688)	(7.871.977)	(6.864.116)	(4.386.905)	–	–

Źródło: Bank

Zobowiązania wobec klientów obejmujące rachunki bieżące i depozyty terminowe zostały pokazane zgodnie z najwcześniejszym umownym terminem wymagalności bez uwzględnienia ich odnawialności i stabilności.

Ryzyko rynkowe

Wstęp

W ramach ryzyka rynkowego występują: (i) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej i w księdze handlowej; (ii) ryzyko walutowe w księdze handlowej; (iii) ryzyko cen akcji i towarów.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej rozumiane jest jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy oraz wartość ekonomiczną kapitału własnego.

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego oraz marży odsetkowej Banku, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego.

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi

przyczynić się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Stąd portfel inwestycyjny wchodzący w skład księgi bankowej pełni dwie funkcje: (i) stabilizuje wynik i marżę odsetkową oraz (ii) stanowi jednocześnie zapas aktywów w procesie zarządzania płynnością Banku. W związku z emisją euroobligacji w maju 2011 roku, w celu utrzymania akceptowanego profilu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank wprowadził rachunkowość zabezpieczeń i przeprowadził transakcje IRS, których zmiany wyceny nie zwiększają fluktuacji wyniku finansowego. Ich celem było zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego o zmiennym oprocentowaniu (z kategorii kredytów normalnych i „pod obserwacją”, wydzielony został portfel jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczonych transakcjami IRS). Wartość portfela przyjęta do zabezpieczenia jest tożsama z nominałem zawartych transakcji zabezpieczających.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank wprowadził następujące narzędzia i miary: (i) luki stopy procentowej, na podstawie której badana jest wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych (ii) BPV (*basis point value*), które określa, o ile zmieni się wartość bieżąca strumienia pieniężnego przy spadku krzywej dochodowości o 1 p.b. (tj. przesunięciu równoległym); (iii) oszacowanie możliwości oraz wyliczenie potencjalnego wpływu ryzyka opcji klienta, rozumianego jako ryzyko wcześniejszej spłaty zobowiązań bądź wcześniejszym wycofaniu depozytów przez klienta, na wynik finansowy Banku; (iv) oszacowanie potencjalnego wpływu zmiany bazowych stawek oprocentowania wykorzystywanych przez Bank na swój wynik finansowy; (v) oszacowanie wpływu nierównoległego przesunięcia krzywej dochodowości na wartość ekonomiczną kapitału własnego Banku oraz (vi) test warunków skrajnych obejmujących analizę wpływu skrajnego równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o ± 400 p.b. Na ich podstawie ustalono następujące wewnętrzne limity oraz wartości ostrzegawcze, wyznaczone według stanu na koniec każdego miesiąca: (i) wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych o ± 100 p.b; (ii) wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału własnego na zmianę stóp procentowych o ± 200 p.b.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Na dzień 31 grudnia 2011 r. ryzyko to było oceniane jako istotne; z tytułu tego ryzyka utworzono kapitał w wysokości 18,6 mln PLN (na dzień 31 grudnia 2010 r. w związku z ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej utworzono kapitał w wysokości 2,06 mln PLN).

Poniższa tabela przedstawia zestawienie terminów przeszacowania aktywów i zobowiązań (lukę stopy procentowej) dla Grupy według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r.

(w tys. PLN)	1 M	1-3 M	3-6 M	6-12 M	Pow. 1Y	Nieoprocentowane	RAZEM
Aktywa razem	7.433.697	4.001.963	1.440.835	218.358	1.793.472	748.792	15.637.117
<i>w tym: kredyty i pożyczki udzielone klientom</i>	6.312.039	3.771.587	1.135.181	567		133.118	11.352.492
Zobowiązania razem	6.425.898	5.352.064	775.162	319.453	1.165.371	437.514	14.475.462
<i>w tym: zobowiązania wobec klientów</i>	6.417.176	4.082.748	342.046	288.091	58.338	223.490	11.411.889
Kapitał własny	6.864	13.728	20.591	41.183	741.292	337.997	1.161.655
Luka*	1.007.799	(1.350.101)	665.673	(101.095)	628.101		

* Luka – różnica pomiędzy aktywami razem i zobowiązaniami razem

Źródło: Bank

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja negatywnych skutków tego ryzyka z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Zgodnie ze strategią Grupy, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Grupa monitoruje ryzyko w księdze handlowej, stosując następujące zasady: (i) prowadzi działalność handlową na poziomie znaczącym, przy

czym działalność ta pełni rolę uzupełniającą w stosunku do innych obszarów funkcjonowania Grupy; (ii) do księgi handlowej są kupowane jedynie płynne instrumenty, umożliwiające zamknięcie ryzyka w przypadku przekroczenia obowiązujących limitów; (iii) ryzyko generowane w księdze handlowej jest systematycznie monitorowane, a jego poziom jest kontrolowany i ograniczany za pomocą limitów; (iv) Zarząd Banku, w sytuacji dużej niepewności na rynkach finansowych, może podjąć decyzje o przejściowym, znaczącym ograniczeniu działalności handlowej.

W celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się model VaR (*Value at Risk*), wyznaczony na poziomie ufności 99%, w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej na wzrost stóp procentowych o 1 p.b.). Stosowany model wartości zagrożonej jest systematycznie weryfikowany za pomocą metody back-testing.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej w okresach rocznych kształtowała się w sposób opisany w tabeli poniżej.

	VAR 10-dniowy (w tys. PLN)		
	średnia	max	min
od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.	454	1.847	7
od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r.	812	3.441	8
od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.	1.641	3.200	2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

W ramach zarządzania ryzykiem Bank kalkuluje i kontroluje poziom przyjętych limitów, obejmujących: (i) limit na VaR 10-dniowy, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy; (ii) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej; (iii) limity maksymalnej dziennej i ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Ryzyko walutowe

Przez ryzyko walutowe rozumie się potencjalny niekorzystny wpływ zmian kursów wymiany walut na wyniki finansowe Grupy. Ryzyko to jest generowane w księdze bankowej i handlowej. W księdze bankowej ryzyko walutowe występuje jedynie w odniesieniu do DM BOŚ i jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla pozycji bilansowych. DM BOŚ ma otwarte pozycje walutowe w USD i EUR, co wynika z deponowania przez DM BOŚ środków na rachunkach zagranicznych brokerów, którzy dokonują transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych na giełdach zagranicznych na zlecenie klientów DM BOŚ. Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji w zakresie strukturalnej pozycji FX. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego. W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku, jak i w DM BOŚ. Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu instrumentami pochodnymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, Bank stosuje model wartości zagrożonej VaR wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz system limitów wewnętrznych. W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej (VaR), raz na kwartał Bank przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat wyznaczonych z modelu VaR z teoretycznymi zmianami wyniku wynikającymi z rewaluacji pozycji.

W celu pomiaru ryzyka walutowego w Banku wprowadzone zostały następujące podstawowe miary: (i) otwarte pozycje walutowe (długie bądź krótkie); (ii) całkowita pozycja walutowa; (iii) wartość zagrożona (VaR) – wielkość straty, jaką Bank może ponieść z określonym prawdopodobieństwem 99% w okresie 10 dni roboczych z tytułu utrzymywania otwartych pozycji

walutowych; (iv) stop loss – limit ograniczający możliwość poniesienia straty z tytułu transakcji walutowych, limit ten nie obejmuje wyniku na działalności sprzedażowej; (v) analizy scenariuszowe, w tym stress testy.

W Banku istnieje uspojniony system zarządzania ryzykiem walutowym, liczonym odrębnie dla Banku i DM BOŚ.

Wartość 10-dniowego VAR walutowego w księdze bankowej DM BOŚ na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosła 169 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2010 r. – 161 tys. PLN).

Wartość 10-dniowego VAR na dzień 31 grudnia 2011 r. dla Banku wyniosła 53 tys. PLN, dla DM BOŚ – 8.806 tys. PLN, dla Grupy – 8.788 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2010 r. wartość ta wyniosła, odpowiednio, 533 tys. PLN, 2.279 tys. PLN oraz 2.694 tys. PLN).

Wartości VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku w okresach rocznych kształtowała się w sposób opisany w tabeli poniżej.

	VAR 10-dniowy (w tys. PLN)		
	średnia	max	min
od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.	242	1.021	5
od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r.	293	1.362	18
od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.	445	1.959	13

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje: (i) limit VaR dla okresu 10 dni, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy; (ii) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz pozycje indywidualne dla głównych walut, z których Bank korzysta; (iii) limit straty dziennej i ciągniętej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut; (iv) w przypadku DM BOŚ – limit związany z działalnością inwestycyjną w kontrakty na waluty oraz limit wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

Ryzyko cen akcji i towarów

Ryzyko to występuje głównie w działalności DM BOŚ i wynika z wpływu zmian cen akcji, towarów oraz opartych o nie instrumentów pochodnych na wartość kapitału i na wynik finansowy.

Transakcje na instrumentach pochodnych oraz akcjach realizowane na rachunek DM BOŚ dotyczą przede wszystkim działalności DM BOŚ jako animatora i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne zaangażowanie w instrumenty kapitałowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ transakcji arbitrażowych oraz w funkcji animatora emitenta. Transakcje arbitrażowe polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (głównie pomiędzy kontraktami terminowymi na indeks WIG20 oraz cenami akcji spółek wchodzących w skład tego indeksu) oraz transakcje arbitrażowe na kontrakty walutowe zawierane na GPW oraz w Saxo Banku. Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych). Dodatkowo w DM BOŚ istnieją limity straty, tj. konieczności zamknięcia posiadanych pozycji w przypadku poniesienia określonej wysokości straty dziennej oraz limity dla poszczególnych traderów.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne. W zakres ryzyka operacyjnego nie włącza się ryzyka reputacji i strategicznego.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju Banku. Bank stawia sobie za zadanie ograniczenie i utrzymanie ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie wynikającym z apetytu na ryzyko operacyjne, optymalizację efektywności operacyjnej Banku w wyniku racjonalizacji kosztów oraz zwiększenia szybkości i adekwatności reakcji Banku na zaistniałe zdarzenia ryzyka operacyjnego.

W Banku wprowadzono podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach którego określono zadania i obowiązki organów statutowych Banku, Komitetu Ryzyka Operacyjnego oraz poszczególnych jednostek i komórek

organizacyjnych Banku. Całokształt zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym nadzoruje Zarząd, który uchwała politykę w zakresie ryzyka operacyjnego, organizuje właściwy i skuteczny proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, ustala akceptowalny profil ryzyka operacyjnego oraz nadzoruje realizację przyjętych zasad i poziomu ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się z wykorzystaniem rozwiązań systemowych oraz bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu przepisów wewnętrznych, procedur i rozwiązań związanych z ryzykiem operacyjnym m.in. w zakresie zasobów ludzkich, organizacji Banku, systemów teleinformatycznych, bezpieczeństwa, procesów wewnętrznych, procesów obsługi klientów, zlecenia usług podmiotom zewnętrznym.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na zapobieganiu zdarzeniom ryzyka operacyjnego powstającym przy sprzedaży produktów, w procesach wewnętrznych oraz systemach, podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zdarzeń ryzyka operacyjnego, likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz rejestrowaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowane są w oparciu o następujące instrumenty: (i) kontrolę wewnętrzną funkcjonalną; (ii) zarządzanie zasobami ludzkimi (dobór personelu, szkolenia i rozwój zawodowy, systemy motywacyjne); (iii) zasady zlecenia usług podmiotom zewnętrznym; (iv) zasady prowadzenia i zarządzania projektami; (v) ubezpieczenia; (vi) okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego (tzw. samoocena); (vii) kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego (KRI) określone dla obszarów lub procesów najbardziej narażonych na ryzyko operacyjne; (viii) bazę danych o zdarzeniach ryzyka operacyjnego; (ix) plany ciągłości działania i plany awaryjne; (x) testy warunków skrajnych dla wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

System raportowania ryzyka operacyjnego obejmuje Bank i Grupę Kapitałową. Syntetyczna informacja o najistotniejszych zdarzeniach ryzyka operacyjnego i ich skutkach finansowych, profilu, poziomie oraz zarządzaniu ryzykiem operacyjnym sporządzana jest w okresach kwartalnych i prezentowana na posiedzeniach Komitetu Ryzyka Operacyjnego, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

W Grupie Kapitałowej kontynuowany jest proces usprawniania i rozwoju systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz doskonalenia metod i narzędzi systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ryzyko braku zgodności (ryzyko compliance)

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty reputacji, na jakie narażony jest Bank w wyniku niezastosowania się do obowiązujących przepisów prawa i przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności ma na celu: (i) przeciwdziałanie możliwości wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty reputacji, które mogą być konsekwencją niezastosowania się do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania; (ii) utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem, uczciwej, rzetelnej, przyjaznej dla otoczenia, wiarygodnej i odpowiedzialnej biznesowo.

Podstawowym zadaniem w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie zgodności postępowania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi i przyjętymi standardami postępowania.

Bank wyodrębnił kluczowe obszary dla zarządzania ryzykiem braku zgodności: (i) obszar związany z działaniami klientów Banku – zapobieganie wykorzystywaniu Banku do prowadzenia działalności niezgodnej z prawem; (ii) obszar związany z postępowaniem pracowników Banku w zakresie ochrony informacji, wdrażania i monitorowania przestrzegania standardów etycznych, realizacji transakcji własnych oraz przyjmowania/przekazywania korzyści lub prezentów; (iii) obszar związany z organizacją i funkcjonowaniem Banku w zakresie prowadzenia działalności reklamowej i marketingowej, postępowania z reklamacjami klientów oraz zarządzania konfliktami interesów.

W celu ograniczenia ryzyka braku zgodności, w Banku zorganizowano system zarządzania tym ryzykiem, obejmujący między innymi cele i zakres zarządzania, podział kompetencji, identyfikację, zapobieganie występowaniu, pomiar i ocenę, reagowanie na zaistniałe zdarzenia, monitorowanie i raportowanie. System zarządzania ryzykiem braku zgodności zorganizowano również w DM BOŚ.

Inne ryzyka występujące w działalności Grupy

Bank w swojej działalności dodatkowo identyfikuje: (i) ryzyko ekologiczne; (ii) ryzyko biznesowe i strategiczne; (iii) ryzyko reputacji.

Ryzyko ekologiczne związane jest z wystąpieniem czynników wynikających z uwarunkowań ekologicznych powodujących potencjalne zagrożenie, polegające na tym, że kredytobiorca nie będzie w stanie zrealizować zobowiązań wynikających z umowy kredytu. Poziom ryzyka ekologicznego uznaje się za akceptowalny, gdy projekt proekologiczny pod względem technicznym, formalnoprawnym i organizacyjnym gwarantuje wymagany poziom ochrony środowiska, a czynniki ekologiczne nie wpływają negatywnie na realizację zobowiązań wynikających z umowy kredytu.

Ryzyko biznesowe i strategiczne wpisane jest we wszystkie linie biznesowe z powodu niepewności co do realizacji przychodów i kosztów zawartych w strategii Banku, głównie z powodu zmian w otoczeniu ekonomicznym i poziomie konkurencyjności. Proces monitorowania ryzyka polega na stałym monitorowaniu istotnych wskaźników gospodarczych. Istotność tych ryzyk jest badana na poziomie Banku i DM BOŚ.

Ryzyko reputacji to ryzyko pogorszenia się sytuacji Banku wskutek niekorzystnych zmian w postrzeganiu Banku spowodowanych czynnikami zewnętrznymi. Zarządzanie ryzykiem reputacji obejmuje: (i) monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Banku z otoczeniem w celu określenia skutków zaistniałych zdarzeń wizerunkowych; (ii) rejestrowanie zaistniałych zdarzeń wizerunkowych wraz z opisem ich skutków; (iii) wybór narzędzi zapobiegających powstaniu ryzyka reputacji. Przy ocenie ryzyka reputacji uwzględniane jest również ryzyko związane z innymi podmiotami Grupy, w tym w szczególności DM BOŚ.

Grupa prowadzi cykliczny monitoring czynników warunkujących wystąpienie ryzyka biznesowego, strategicznego i reputacji oraz szacuje zapotrzebowanie na kapitał wewnętrzny w przypadku, gdy ryzyka te zostałyby ocenione jako istotne w prowadzonej przez Grupę działalności.

Na Datę Prospektu wyżej wymienione ryzyka nie są oceniane jako istotne w działalności Grupy.

W styczniu 2012 roku nastąpiła zmiana w zasadach określania poziomu istotności ryzyk oraz zasad ustalania kapitału wewnętrznego na poszczególne ich rodzaje. Zmiana nie wpłynęła na zakres ryzyk identyfikowanych przez Bank. Nowe podejście do oceny istotności ryzyk i ustalania kapitału wewnętrznego zostanie zastosowane po raz pierwszy na danych z końca marca 2012 roku.

Raportowanie poziomu ryzyka

Monitorowanie i raportowanie ryzyka

Informacja zarządcza w zakresie istotnych ryzyk w Banku umożliwiająca Radzie Nadzorczej Banku, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami ocenę poziomu podejmowanego w Banku ryzyka, w szczególności zawiera:

- ocenę wielkości narażenia Banku na straty wynikające z ekspozycji na poszczególne ryzyka oraz zgodność skutków działalności Banku z apetytem Banku na poszczególne ryzyka – tj. akceptowalnym ich poziomem;
- informacje na temat jakości portfela kredytowego ze szczególnym uwzględnieniem kredytów zagrożonych oraz z utratą wartości;
- informacje na temat poziomu ryzyka poszczególnych grup klientów oraz produktów o znaczącym udziale w portfelu kredytowym;
- wyniki przeprowadzonych przeglądów ryzyka operacyjnego;
- informacje na temat stopnia wykorzystania obowiązujących limitów ryzyka;
- wyniki oraz ocenę efektywności stosowanych metod i modeli pomiaru ryzyka;
- informacje na temat zmian regulacji nadzorczych, w tym rekomendacji oraz sposobu ich realizacji;
- wnioski i rekomendacje.

Cykliczne raporty dotyczące poziomu ryzyka są przekazywane:

- miesięcznie dla: (i) Zarządu oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami – w zakresie ryzyka kredytowe; (ii) Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami – w zakresie ryzyka finansowego oraz adekwatności kapitałowej;
- kwartalnie dla: (i) Zarządu i Komitetu Ryzyka Operacyjnego – w zakresie ryzyka operacyjnego i compliance; (ii) Rady Nadzorczej – w zakresie istotnych ryzyk występujących w działalności Banku (w szczególności w zakresie ryzyka kredytowego, finansowego, operacyjnego oraz compliance) oraz adekwatności kapitałowej.

Poza standardowymi raportami na temat istotnych ryzyk opracowywane są dodatkowe raporty i analizy wynikające z regulacji wewnętrznych i zewnętrznych lub też potrzeb Banku. Tworzenie tego typu raportów uwarunkowane jest istotnymi zmianami poziomu ryzyka, rozwojem produktów lub też zmianami warunków makroekonomicznych i trendów rynkowych.

Plany awaryjne

Plany działania w sytuacjach awaryjnych mają na celu zapewnienie niezakłóconego prowadzenia działalności Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W przypadku ryzyka kredytowego obowiązujące w Banku plany działania w sytuacjach awaryjnych przede wszystkim mają na celu ograniczenie ryzyka kredytowego w sytuacjach znaczących i nagłych zmian na rynku nieruchomości. Działania awaryjne uruchamiane są w przypadku zagrożenia przekroczenia limitów wewnętrznych i zewnętrznych lub też, w przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie, w sytuacji istotnej niekorzystnej zmiany warunków rynkowych.

Plany awaryjne w zakresie ryzyka płynności obejmują: (i) określenie symptomów wskazujących na wystąpienie sytuacji kryzysowej w zakresie płynności (np. w przypadku wystąpienia tzw. runu na bank); (ii) zbudowanie scenariuszy rozwoju wydarzeń w sytuacjach kryzysowych (w podziale na scenariusze kryzysu płynności wewnątrz Banku oraz kryzysu płynności w systemie bankowym); (iii) identyfikację rezerwowych źródeł finansowania działalności Banku; (iv) określenie zasad przeprowadzania sprzedaży aktywów i przebudowy struktury bilansu; (v) ustanowienie zasad pozyskiwania środków w ramach operacji refinansowych; (vi) określenie kompetencji do podejmowania ustalonych działań w ramach obowiązujących planów działania w zakresie utrzymania płynności; (vii) określenie organizacji procesu zarządzania płynnością w sytuacji kryzysowej; (viii) określenie zasad komunikowania się z instytucjami zewnętrznymi, prasą i opinią publiczną.

Działania podejmowane w związku z zaistnieniem sytuacji kryzysowej z obszaru ryzyka operacyjnego opierają się na planie ciągłości działania, który jest rozumiany jako ustalony i udokumentowany plan postępowania Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. Zgodnie z założeniami planu, działania Banku mają dążyć do odtworzenia krytycznych procesów biznesowych na minimalnym poziomie funkcjonalności w ramach wyznaczonych czasów odtwarzania.

W przypadku adekwatności kapitałowej obowiązujące w Banku plany działania w sytuacjach awaryjnych przede wszystkim mają na celu przedstawienie Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku zakresu działań umożliwiających jak najszybsze przywrócenie bezpiecznej wysokości współczynnika wypłacalności.

System kontroli wewnętrznej

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, stanowiący integralną część systemu zarządzania Bankiem. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniających się do zapewnienia: (i) skuteczności i efektywności działania Banku; (ii) wiarygodności sprawozdawczości finansowej dla wspomagania zarządzania Bankiem; (iii) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi. System kontroli wewnętrznej obejmuje: (i) mechanizm kontroli ryzyka; (ii) badanie zgodności działań Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz (iii) audyt wewnętrzny. W Banku działa – powołany uchwałą Rady Nadzorczej – Komitet Audytu Wewnętrznego. W skład Komitetu wchodzi członkowie Rady Nadzorczej Banku, a Przewodniczącym Komitetu jest Przewodniczący Rady Nadzorczej.

OTOCZENIE RYNKOWE I PRAWNE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale pochodzą ze źródeł i dokumentów udostępnionych do publicznej wiadomości. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, Bank nie przeprowadzał niezależnej weryfikacji takich źródeł.

Bank nie zamierza i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących branży lub rynku, zaprezentowanych w niniejszym rozdziale, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Otoczenie rynkowe

Sytuacja ekonomiczna Polski

Polska gospodarka jest jedną z największych i najszybciej rozwijających się gospodarek w Unii Europejskiej (UE). Od czasu przystąpienia do UE polski produkt krajowy brutto rósł przeciętnie o 4,6% (średnia za lata 2004-2011).

Choć gospodarka polska pozostaje pod bardzo silnym wpływem sytuacji w gospodarce globalnej (w tym przede wszystkim sytuacji gospodarczej w strefie euro, a także w Stanach Zjednoczonych Ameryki), stąd odnotowała silne osłabienie dynamiki wzrostu PKB w okresie globalnego finansowego kryzysu w 2009 roku, to dynamika wzrostu gospodarczego utrzymywała się i wciąż utrzymuje się powyżej wyników notowanych dla strefy euro i Unii Europejskiej. Uniknięcie recesji gospodarczej w 2009 roku (której doświadczyły pozostałe gospodarki UE) i osiągnięcie w Polsce wzrostu gospodarczego na poziomie 1,6% było efektem stabilniejszej sytuacji krajowego sektora prywatnego (gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa) między innymi w zakresie relatywnie niskiego poziomu zadłużenia, a także stabilnej sytuacji sektora bankowego. Jednocześnie od 2009 roku istotnym wsparciem dla krajowego wzrostu gospodarczego jest przyspieszenie wykorzystania środków finansowych z programów Unii Europejskiej skutkujące wysoką dynamiką wzrostu inwestycji infrastrukturalnych. Po przyspieszeniu dynamiki PKB do ponad 4% r/r w drugiej połowie 2010 roku i w 2011 roku, osłabienie aktywności gospodarczej w Stanach Zjednoczonych Ameryki i strefie euro w połowie 2011 roku wskazuje na wysokie prawdopodobieństwo spowolnienia wzrostu także w gospodarce polskiej. W rezultacie zgodnie z prognozą Międzynarodowego Funduszu Walutowego z grudnia 2011 roku, w 2012 roku dynamika PKB w Polsce spowolni do 2,5% r/r wobec wzrostu na poziomie 4,3% r/r odnotowanego w 2011 roku.

Inflacja i stopy procentowe

Po okresie stabilizacji stóp procentowych NBP przez cały 2010 rok, na posiedzeniach w styczniu, kwietniu, maju oraz czerwcu 2011 roku Rada Polityki Pieniężnej podwyższyła wysokość stóp procentowych NBP łącznie o 100 punktów bazowych. Podwyżki stóp były reakcją na szybki wzrost inflacji w pierwszej połowie 2011 roku i obawę, że silny wzrost inflacji w warunkach stabilizującej się sytuacji gospodarczej może doprowadzić do silnego wzrostu oczekiwań inflacyjnych. Stopy procentowe NBP kształtują się na Datę Prospektu na następującym poziomie: stopa referencyjna – 4,50%, stopa lombardowa – 6,00%, stopa depozytowa – 3,00% oraz stopa redyskontowa – 4,75% w stosunku rocznym. W 2010 roku trzymiesięczna stopa procentowa na rynku międzybankowym (WIBOR 3M) pozostawała w przedziale 3,80-4,27%. Wraz z kolejnymi podwyżkami stóp procentowych NBP nastąpił wzrost stóp rynku międzybankowego. W dniu 31 grudnia 2011 r. stawka WIBOR 3M wynosiła 4,99%.

Polski sektor bankowy

Wstęp

Według informacji podanych przez KNF, na dzień 31 grudnia 2011 r. w Polsce działało 47 banków komercyjnych, 19 oddziałów instytucji kredytowych i 574 stosunkowo niewielkie banki spółdzielcze. Polski sektor bankowy charakteryzuje się znacznym udziałem banków z większościowym udziałem kapitału zagranicznego (56 według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r.). Zgodnie z danymi opublikowanymi przez KNF, na dzień 31 grudnia 2011 r. udział pięciu największych banków w Polsce w depozytach i należnościach ogółem wynosił odpowiednio 45,45% i 39,06%. Udziały te na przestrzeni kilku ostatnich lat uległy stopniowemu zmniejszeniu, co obrazuje poniższa tabela.

	Na dzień 31 grudnia 2011	Na dzień 31 grudnia		
		2010	2005	2000
		(%)		
Depozyty	45,45	46,5	55,8	54,7
Należności od instytucji niefinansowych	39,06	39,2	45,0	46,1
Aktywa razem	44,3	43,9	48,6	46,5

Źródło: KNF

Sytuacja na rynku depozytów

Podczas kryzysu finansowego w latach 2008-2009 w warunkach spadku zaufania na krajowym rynku międzybankowym (skutkującego znaczącym ograniczeniem transakcji na tym rynku), spadku dostępności i wzrostu kosztu finansowania z zagranicy dla polskich banków oraz osłabienia kursu złotego, wzrosła konkurencja na rynku depozytów skutkując wzrostem oprocentowania depozytów od klientów (tzw. wojna depozytowa). W rezultacie tempo wzrostu depozytów gospodarstw domowych znacząco wzrosło, przekraczając poziom 20% w skali roku. Proces ten był dodatkowo stymulowany przez odpływ do sektora bankowego oszczędności gospodarstw domowych z alternatywnych wobec depozytów bankowych form oszczędzania (miedzy innymi: jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz akcji przedsiębiorstw notowanych na giełdzie) w związku ze znaczącym pogorszeniem sytuacji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, w ślad za spadkiem głównych indeksów giełdowych na światowych giełdach.

W 2010 roku wraz z postępującą stabilizacją na rynkach finansowych oraz wzrostem strukturalnej nadpłynności sektora bankowego rywalizacja banków o depozyty osłabła, skutkując obniżeniem ich średniego oprocentowania oraz spowolnieniem dynamiki wzrostu depozytów ogółem poniżej 10% r/r. W pierwszej połowie 2011 roku w ślad za podwyżkami stóp procentowych NBP przez Radę Polityki Pieniężnej banki stopniowo podwyższały oprocentowanie depozytów dla klientów. W drugiej połowie roku w warunkach ponownego wzrostu awersji do ryzyka na globalnym rynku finansowym (na skutek narastania kryzysu zadłużenia niektórych państw strefy euro oraz pogorszenia perspektyw gospodarki globalnej) skutkującego ograniczeniem dostępu i wzrostem ceny finansowania z rynku finansowego oraz osłabieniem złotego, nastąpił ponowny wzrost konkurencji między bankami o depozyty klientów niefinansowych, skutkujący dalszym wzrostem oprocentowania depozytów.

Sytuacja na rynku kredytów

W latach 2009-2011 dynamika działalności kredytowej istotnie osłabła w porównaniu z okresem 2007-2008, a wzrost kredytów dla gospodarstw domowych koncentrował się głównie w segmencie kredytów mieszkaniowych, przy jednoczesnej stagnacji na rynku kredytów konsumpcyjnych – w 2011 roku miał miejsce spadek wolumenu kredytów konsumpcyjnych w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. Poprawa sytuacji makroekonomicznej w 2010 roku, zarówno w kraju, jak i na świecie, skutkowałą stopniowym złagodzeniem polityki kredytowej banków i przyspieszeniem dynamiki kredytów hipotecznych. Z drugiej strony, ograniczająco na wzrost kredytów dla gospodarstw domowych w 2011 roku oddziaływało wprowadzenie Rekomendacji T zaostrzającej warunki udzielania kredytów detalicznych i nowelizacja Rekomendacji S przez Komisję Nadzoru Finansowego (patrz rozdział „Czynniki ryzyka – Czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy oraz branżą, w której działa Grupa – Ryzyko potencjalnego niekorzystnego wpływu nowelizacji Rekomendacji S”).

W roku 2009 i w pierwszej połowie 2010 roku wolumen kredytów dla podmiotów gospodarczych zmalał w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, w efekcie spadku popytu na kredyt (na skutek ograniczenia nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw) oraz zaostrzenia polityki kredytowej banków. Jednocześnie od 2009 roku do połowy 2011 roku dynamiczny wzrost notowany był w przypadku kredytów dla samorządów lokalnych, w związku z finansowaniem inwestycji współfinansowanych ze środków UE. W 2011 roku w warunkach wzrostu popytu przedsiębiorstw na kredyt obrotowy i inwestycyjny, jak i zmniejszenia restrykcyjności polityki kredytowej banków wartość kredytów dla przedsiębiorstw istotnie wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku.

Wyniki finansowe sektora bankowego

W 2009 roku sektor bankowy odnotował pogorszenie wyników finansowych, spowodowane gwałtownym wzrostem odpisów wynikających z pogorszenia jakości portfela kredytowego, spadkiem wyniku odsetkowego w konsekwencji wysokich kosztów

odsetkowych (efekt tzw. wojny depozytowej), a także spadkiem przychodów odsetkowych, w warunkach spowolnienia dynamiki akcji kredytowej. W 2010 i 2011 roku, wraz z poprawą sytuacji makroekonomicznej wyniki finansowe sektora bankowego poprawiły się, zysk netto sektora bankowego wyniósł w 2010 roku 11,4 mld PLN (wzrost o 38% r/r), a w 2011 roku osiągnął 15,7 mld PLN (wzrost o 37% r/r), dzięki poprawie wyniku z tytułu odsetek, wzrostowi wyniku z tytułu opłat i prowizji, spadkowi kosztu ryzyka oraz dyscyplinie po stronie kosztów administracyjnych banków.

Rynek finansowania przedsięwzięć proekologicznych

Definicja rynku

Przedsięwzięcia proekologiczne to działania zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, mające na celu zapobieganie bądź usuwanie skutków zanieczyszczeń środowiska, jak również propagowanie wiedzy oraz zachowań proekologicznych w społeczeństwie.

Rynek finansowania przedsięwzięć proekologicznych można zdefiniować przez popyt na inwestycje związane z ochroną środowiska oraz podaż źródeł ich finansowania.

Nakłady na ochronę środowiska obejmują:

- ochronę wód, w tym gospodarkę ściekową;
- ochronę powietrza, w tym odnawialne źródła energii (OZE) i efektywność energetyczną;
- ochronę powierzchni ziemi, w tym gospodarkę odpadami;
- ochronę fauny i flory;
- pozostałe nakłady (między innymi zmniejszenie hałasu i wibracji, działalność badawczo-rozwojowa).

Źródłem finansowania ochrony środowiska w Polsce są:

- programy Unii Europejskiej;
- środki NFOŚiGW oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki własne inwestorów prywatnych, w tym sektora przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego i osób fizycznych, wspomagane kredytami inwestycyjnymi – uzupełniającymi oraz pomostowymi.

Wielkość rynku

W latach 2005-2010 nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w Polsce w cenach bieżących rosły w tempie 12,8% średniorocznie. Nakłady w roku 2010 ukształtowały się na poziomie 10,9 mld PLN (dynamika nakładów na inwestycje w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej; źródło: GUS).

Największy udział w nakładach ukierunkowanych na ochronę środowiska w 2010 roku miały: gospodarka ściekowa i ochrona wód (~66%), ochrona powietrza (~20%) oraz gospodarka odpadami (~8%). Największy wzrost w latach 2005-2010 odnotowały nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód (średnioroczny wzrost ~15%) oraz ochronę powietrza (średnioroczny wzrost ~14%). Stagnacją charakteryzowały się natomiast nakłady na gospodarkę odpadami (średnioroczny wzrost ~3%) (źródło: raporty GUS, 2010).

Czynniki wzrostu rynku

Czynnikami wzrostu nakładów na przedsięwzięcia proekologiczne w latach 2011-2020 są przede wszystkim wymogi UE i zobowiązania Polski między innymi do:

- ograniczenia o 9% średniorocznego krajowego zużycia energii do 2016 roku względem średniej z lat 2001-2005;
- redukcji emisji dwutlenku węgla (CO₂) o 20% do 2020 roku, względem 1990 roku;
- uzyskania 15% udziału OZE w produkcji energii pierwotnej do 2020 roku, względem obecnych około 7%;
- ograniczenie do 35% odsetka odpadów komunalnych przekazanych do składowania do 2020 roku, względem masy odpadów z 1995 roku;

- osiągnięcie poziomu 60% odzysku opakowań oraz 55% recyklingu do 2014 roku z obecnych, odpowiednio, 53% i 35%.

Zobowiązania te wynikają z pakietu klimatycznego oraz innych regulacji UE dotyczących ochrony środowiska.

Wzrost nakładów na przedsięwzięcia związane z realizacją wyżej wymienionych celów stymulowany jest poprzez:

- programy UE dające możliwość wsparcia inicjatyw proekologicznych – łączny budżet około 18 mld EUR z perspektywą wydatkowania w latach 2011-2014;
- programy krajowe (fundusze) o budżecie około 4,5 mld PLN w 2010 roku, w perspektywie lat 2011-2014 mogą osiągnąć poziom około 38 mld PLN;
- możliwość uzyskania i zbywania certyfikatów: zielonych, czerwonych, żółtych, fioletowych i białych (w planach);
- obowiązkowy zakup zielonej energii;
- planowany obowiązek przyłączenia do sieci małych elektrowni bazujących na OZE.

Dodatkowym bodźcem do inwestowania w przedsięwzięcia proekologiczne są czynniki:

- rynkowe – między innymi wzrost zapotrzebowania na energię, paliwa konwencjonalne oraz ich ceny;
- technologiczne – ciągły postęp w technologii sprawia, że pojawiają się nowe możliwości inwestycyjne, między innymi w sieci inteligentne (*smart grid*), przyczyniające się do redukcji negatywnego wpływu na środowisko oraz wzrasta sprawność możliwych do zastosowania rozwiązań proekologicznych;
- społeczne – rosnąca świadomość oraz poparcie społeczeństwa dla inicjatyw proekologicznych oraz popularyzacja koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu.

Ze względu na powyższe czynniki największym potencjałem wzrostu w kolejnych latach charakteryzują się nakłady na produkcję energii ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną, w tym produkcję energii cieplnej i elektrycznej w kogeneracji oraz gospodarkę odpadami.

Charakter oraz skala przedsięwzięć proekologicznych powodują, że inwestycje w tym obszarze są podejmowane przez klientów z sektora finansów publicznych (przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego i spółki komunalne) oraz przedsiębiorstw. Ze względu na poziom zadłużenia sektora finansów publicznych (na poziomie 53% wartości PKB na koniec 2010 roku (źródło: Ministerstwo Finansów)) oraz presję na jego ograniczenie ze strony rynków finansowych, oczekuje się, że Polska będzie w dalszym ciągu wdrażać zachęty dla inwestorów prywatnych (między innymi sprzyjające regulacje, certyfikaty). Zachęty będą sprzyjać włączeniu się sfery prywatnej w większym stopniu w finansowanie ochrony środowiska i w rezultacie pomogą wypełnić zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w UE.

Główne trendy w polskim sektorze bankowym

Konwergencja polskiego i europejskiego sektora bankowego

Polski sektor bankowy posiada duży potencjał dalszego wzrostu, biorąc pod uwagę relację aktywów krajowego sektora bankowego do PKB w porównaniu z analogicznym wskaźnikiem dla strefy euro. Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość aktywów polskiego sektora bankowego wynosiła 91% PKB, podczas gdy wartość tego wskaźnika w strefie euro wynosiła 356% (źródło: NBP, Europejski Bank Centralny). W przypadku poszczególnych segmentów rynku kredytów relacja do PKB obrazuje niższe nasycenie gospodarki polskiej kredytem w porównaniu ze strefą euro: kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych: 21% PKB w kraju wobec 40% PKB w strefie euro, kredyty dla przedsiębiorstw: 17% PKB w kraju wobec 51% PKB w strefie euro (dane na koniec 2011 roku, źródło: NBP, Europejski Bank Centralny).

Otoczenie konkurencyjne

Ostatnie lata charakteryzowały się istotną zmiennością konkurencji w sektorze bankowym, co było pochodną zmiennej sytuacji gospodarczej oraz na rynkach finansowych, w kraju i na świecie. Po okresie zaostrzonej konkurencji na rynku kredytowym w latach 2006-2008 pod koniec roku 2008 i w pierwszej połowie roku 2009 okresowo osłabła konkurencja na rynku kredytowym w wyniku zaostrzenia polityki kredytowej banków w reakcji na pogorszenie perspektyw gospodarczych i jakości portfela kredytowego. Jednocześnie w warunkach wzrostu napięcia na krajowym rynku międzybankowym, pogorszenia dostępności finansowania z zagranicy oraz osłabienia kursu złotego wzrosła konkurencja na rynku depozytów (tzw. wojna

depozytowa). W 2010 roku, wraz z poprawą perspektyw gospodarczych, obserwowany był wzrost konkurencji na rynku kredytów – początkowo w segmencie kredytów dla jednostek samorządu terytorialnego i kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych, a następnie od 2011 roku, w zakresie kredytów dla przedsiębiorstw. W 2010 roku wraz z postępującą stabilizacją na rynkach finansowych oraz wzrostem strukturalnej nadpłynności sektora bankowego nastąpiło stopniowe wygaszenie tzw. wojny depozytowej. Jednak w drugiej połowie 2011 roku, w wyniku nasilenia obaw o stabilność strefy euro i europejskiego sektora bankowego (między innymi w wyniku spowolnienia wzrostu gospodarczego i wzrostu ryzyka nawrotu recesji gospodarczej) nastąpił ponowny wzrost konkurencji na rynku depozytów skutkujący wzrostem ich oprocentowania. Jednocześnie w warunkach pogorszenia perspektyw gospodarczych banki zaostrzyły politykę kredytową, w szczególności w segmencie kredytów mieszkaniowych, jednocześnie obserwując spadek konkurencji w tym segmencie rynku (zgodnie z wynikami raportu NBP: Sytuacja na rynku kredytowym, I kw. 2012 r.).

Jakość aktywów

W warunkach pogorszenia sytuacji makroekonomicznej skutkującej pogorszeniem sytuacji finansowej przedsiębiorstw jakość portfela kredytowego banków w tym segmencie pogarszała się w 2009 i I połowie 2010 roku. Od drugiej połowy 2010 roku nastąpiło wyhamowanie wzrostu udziału kredytów przedsiębiorstw z utratą wartości, a w 2011 roku – poprawa jakości tego portfela. Od 2009 roku do II kw. 2011 roku pogorszeniu ulegała jakość aktywów w segmencie gospodarstw domowych, przede wszystkim na skutek obniżenia jakości portfela kredytów konsumpcyjnych, przy stosunkowo dobrej jakości portfela produktów mieszkaniowych. Niemniej także w tym segmencie rynku wskaźnik kredytów zagrożonych wzrósł do poziomu 2,3% wartości portfela wobec 1,2% na koniec I kw. 2009 roku.

	grudzień 2011	wrzesień 2011	grudzień 2010	wrzesień 2010	grudzień 2009	wrzesień 2009
	(%)					
Wskaźnik kredytów z utratą wartości dla przedsiębiorstw	10,5	10,7	12,3	12,2	11,5	9,6
Wskaźnik kredytów z utratą wartości dla gospodarstw domowych	7,2	7,3	7,2	7,2	6,0	5,4
Wskaźnik kredytów z utratą wartości ogółem dla sektora niefinansowego	8,3	8,4	8,8	8,8	7,9	6,9

Źródło: Narodowy Bank Polski

Adekwatność kapitałowa

W okresie ostatnich trzech lat polskie banki wzmocniły swoją pozycję kapitałową, a współczynnik wypłacalności według danych KNF kształtował się w okresie grudzień 2009 – grudzień 2011 powyżej 13%. Na utrzymanie stabilnej pozycji kapitałowej banków miały wpływ akumulacja kapitału (wskutek zatrzymania przez większość banków zysków za 2008 rok w efekcie zalecenia KNF) oraz przeprowadzone emisje akcji w przypadku wybranych banków – między innymi: PKO BP S.A., Millennium Bank S.A. i BRE Bank S.A.

Wpływ kryzysu finansowego na polskie banki

Kryzys finansowy miał istotny wpływ na sytuację polskiego sektora bankowego, objawiając się ograniczeniem dostępu i wzrostem kosztu pozyskania finansowania z zagranicy, spadkiem transakcyjności na krajowym rynku międzybankowym, pogorszeniem jakości portfela kredytowego oraz spowolnieniem dynamiki akcji kredytowej w warunkach pogorszenia się sytuacji makroekonomicznej. Jednak dzięki generalnie wysokiej stabilności sektora bankowego w okresie przed kryzysem (struktura finansowania opierająca się głównie na depozytach od klientów, ograniczone zaangażowania banków w tzw. toksyczne aktywa finansowe, stosunkowo wysokie wskaźniki adekwatności kapitałowej) oraz stabilnej sytuacji makroekonomicznej w kraju (uniknięcie recesji gospodarczej), mimo niekorzystnych warunków makroekonomicznych i finansowych sektor bankowy w 2009 roku odnotował dodatni wynik finansowy, a w 2010 roku i 2011 roku odnotował znaczącą poprawę wyniku finansowego.

Otoczenie prawne

Działalność bankowa

Prowadzenie działalności bankowej w Polsce wymaga uzyskania zezwolenia KNF oraz podlega szeregowi wymogów regulacyjnych.

Podjęcie oraz prowadzenie działalności bankowej w Polsce jest regulowane przede wszystkim przepisami Prawa Bankowego, która określa ją między innymi:

- zasady prowadzenia działalności bankowej oraz działalności z nią powiązanej;
- zasady udzielania zezwoleń związanych z prowadzeniem działalności bankowej;
- szczególne prawa i obowiązki banków;
- zasady tworzenia i organizacji banków;
- zasady zarządzania funduszami, kapitałami i finansami banków oraz
- zasady wykonywania nadzoru bankowego.

Szczególne wymagania dotyczące banków

Prowadzenie działalności przez banki jest związane z obowiązkiem spełnienia licznych wymogów o charakterze regulacyjnym, z których większość wynika bezpośrednio z przepisów Prawa Bankowego, ale także z uchwał, zarządzeń oraz rekomendacji wydawanych przez KNF. Najistotniejsze spośród tych wymogów dotyczą funduszy własnych, współczynnika wypłacalności, koncentracji zaangażowań, systemów zarządzania ryzykiem oraz prowadzenia gospodarki finansowej przez bank.

Banki mają obowiązek ochrony tajemnicy bankowej. Ze względu na klientów indywidualnych szczególne znaczenie dla funkcjonowania banków mają regulacje dotyczące ochrony danych osobowych. Przetwarzanie danych osobowych może się odbywać wyłącznie w zgodzie ze szczegółowymi regulacjami, z zastosowaniem środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę danych osobowych przed ich nieuprawnionym przetwarzaniem, w tym również przed udostępnianiem ich osobom trzecim.

Bank musi również stosować się do regulacji dotyczących przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu (tzw. „pranie brudnych pieniędzy”).

Pewne ograniczenia mają także zastosowanie do pośrednictwa osób trzecich w wykonywaniu czynności bankowych w imieniu i na rzecz banku oraz do wykonywania jakichkolwiek czynności związanych z działalnością bankową (outsourcing).

Umowy zawierane przez banki z ich klientami podlegają szczegółowym regulacjom. Właściwe regulacje chroniące prawa konsumentów nakładają na banki liczne obowiązki związane z zawieraniem umów z klientami (tj. osobami fizycznymi, które nie prowadzą we własnym imieniu działalności gospodarczej lub zawodowej). Jednym z najważniejszych obowiązków jest zakaz umieszczania w takich umowach niedozwolonych postanowień, tj. takich postanowień, które nie są uzgodnione indywidualnie i kształtują prawa i obowiązki klienta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Nadzór bankowy sprawowany przez KNF

Nadzór bankowy w Polsce jest obecnie wykonywany przez KNF i obejmuje w szczególności:

- dokonywanie oceny sytuacji finansowej banków, w tym badanie wypłacalności, jakości aktywów, płynności płatniczej oraz wyniku finansowego banków;
- dokonywanie oceny szacowania, utrzymywania i przeglądu kapitału wewnętrznego;
- badanie jakości systemów zarządzania ryzykiem, w szczególności systemu kontroli wewnętrznej;
- badanie zgodności podejmowanych czynności bankowych z właściwymi przepisami;
- monitorowanie i kontrolę przestrzegania przez banki limitów koncentracji zaangażowań oraz norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków, ustalanych przez KNF.

KNF posiada szerokie kompetencje oraz instrumenty prawne służące wykonywaniu nadzoru nad bankami (w tym możliwość przeprowadzania inspekcji), wśród których można w szczególności wymienić:

- udzielanie zezwoleń na utworzenie banku, zmianę jego statutu, powołanie dwóch członków zarządu (w tym prezesa);
- zgłaszanie sprzeciwu w przedmiocie zamiaru nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub w odniesieniu do zamiaru uzyskania statusu podmiotu dominującego banku krajowego, w przypadku planowanego przekroczenia lub osiągnięcia wskazanych przez prawo progów procentowych ogólnej liczby głosów;
- nadzorowanie przestrzegania przez banki właściwych przepisów prawa oraz postanowień statutów i regulaminów wewnętrznych;
- monitorowanie kondycji finansowej banków oraz ustalanie wiążących norm ostrożnościowych oraz innych norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków;
- wydawanie rekomendacji dotyczących dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami;
- wydawanie zaleceń dotyczących podjęcia lub zaniechania określonych działań;
- nakładanie kar oraz określanie innych środków naprawczych w sytuacji naruszenia przepisów dotyczących działalności bankowej, w tym w szczególności nakładanie kar pieniężnych, zawieszanie w czynnościach członków zarządu, ograniczanie zakresu działalności banku lub uchylanie zezwoleń bankowych; oraz
- ustanawianie zarządu komisarycznego.

Inne organy nadzoru

Niektóre obszary działalności bankowej podlegają nadzorowi innych organów administracji publicznej, spośród których najważniejszymi są:

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zakresie ochrony konkurencji rynkowej oraz zbiorowych praw konsumentów;
- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w zakresie zbierania, przetwarzania, administrowania oraz ochrony danych osobowych; oraz
- minister właściwy do spraw instytucji finansowych (Minister Finansów) oraz Generalny Inspektor Informacji Finansowej w zakresie przeciwdziałania tzw. praniu brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Bankowy Fundusz Gwarancyjny obejmuje systemem gwarantowania środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych lub należne z tytułu wierzytelności potwierdzonych dokumentami wystawionymi przez banki. Uczestnictwo w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym jest obowiązkowe dla wszystkich banków krajowych oraz, w pewnych przypadkach, dla oddziałów banków zagranicznych działających w Polsce. Banki objęte systemem gwarantowania wnoszą obowiązkowe opłaty roczne na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz są zobowiązane do ustanowienia funduszu ochrony środków gwarantowanych. Od 2011 roku znacząco zwiększony został poziom stawki obowiązkowej opłaty rocznej z 0,045% do 0,099% (opłata ta jest obliczana jako iloczyn stawki procentowej opłaty rocznej i 12,5-krotności sumy wymogu kapitałowego). Obowiązkowy system gwarancyjny zapewnia, w przypadku niewypłacalności banku, zwrot środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych do określonej przepisami kwoty. Na Datę Prospektu w całości objęte systemem gwarantowania są środki pieniężne do wysokości równowartości w złotych 100.000 EUR. Środki pieniężne zdeponowane, między innymi, przez organy administracji rządowej, inne banki, instytucje finansowe, firmy ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne i emerytalne, nie są objęte opisanym powyżej systemem gwarantowania.

Przywileje banków

Banki, na podstawie przepisów Prawa Bankowego, zostały wyposażone w szereg uprawnień umożliwiających zabezpieczenie oraz dochodzenie roszczeń. Spośród najistotniejszych należy wskazać:

- potrącenie bankowe uprawniające bank do potrącenia ze swego długu wierzytelności, której termin wymagalności jeszcze nie nadszedł, jeżeli podmiot będący dłużnikiem został postawiony w stan likwidacji oraz, we wszystkich tych

przypadkach, gdy służy bankowi prawo ściągania swych wierzytelności przed nadejściem terminu płatności; potrącenie nie może obejmować części wierzytelności z rachunku bankowego zajętej jako przedmiot egzekucji należności z tytułu zobowiązań podatkowych; potrącenia podlegają również innym ograniczeniom, wynikającym z mocy prawa;

- sekurytyzację polegającą na prawie banku do przeniesienia swoich wierzytelności na inny podmiot, którego celem jest emisja papierów wartościowych (podmiot emisyjny); przeniesione wierzytelności stanowią fundusz dla podmiotu emisyjnego, z którego będzie on w przyszłości pokrywał roszczenia właścicieli papierów wartościowych; w zamian za przeniesienie wierzytelności bank otrzymuje środki finansowe uzyskane w ramach emisji;
- bankowy tytuł egzekucyjny uprawniający bank do żądania od swoich klientów podpisania oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego; zgodnie z takim oświadczeniem bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny w przypadku, gdy wierzytelność banku wynikająca z czynności bankowej i objęta takim tytułem stała się wymagalna; po nadaniu przez sąd klauzuli wykonalności bank może wystąpić do komornika z wnioskiem o wszczęcie egzekucji; oraz
- możliwość wystawiania przez banki dokumentów mających generalnie taki sam status jak dokumenty wystawiane przez urzędników publicznych; w wyroku z dnia 15 marca 2011 r. (sygn. P 7/09) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 95 ust. 1 Prawa Bankowego, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), w związku z art. 244 § 1 i art. 252 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zdanie pierwsze i art. 76 Konstytucji RP.

Ochrona konsumentów

Na banki nałożony jest szereg obowiązków związanych z zawieraniem umów z osobami fizycznymi, które dokonują czynności niezwiązanych bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową (konsument), wynikających, między innymi, z przepisów Kodeksu Cywilnego oraz innych aktów prawnych dotyczących ochrony konsumentów. Spośród nich można przykładowo wskazać obowiązki informowania, we wskazanych przypadkach, o kosztach udzielanych kredytów i pożyczek, jak również zakaz stosowania w umowach niedozwolonych klauzul naruszających interesy konsumentów.

W dniu 18 grudnia 2011 r. weszła w życie Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim. Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim podniosła do kwoty 255.550 PLN limit, do którego kredyt udzielany konsumentowi uznawany jest za kredyt konsumentcki i podlega jej przepisom. Część przepisów Nowej Ustawy o Kredycie Konsumentckim ma zastosowanie również do kredytów zabezpieczonych hipoteką, niezależnie od ich kwoty. Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim znosi ograniczenie w zakresie maksymalnej wysokości wszystkich opłat, prowizji i innych płatności związanych z kredytem konsumentckim. W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu banki są również uprawnione, pod pewnymi warunkami, do pobierania opłat z tego tytułu. Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim wprowadza obowiązek przekazania konsumentowi przed zawarciem umowy szczegółowych informacji dotyczących kredytu konsumentckiego, w tym, między innymi, całkowitego kosztu kredytu, składającego się z oprocentowania, prowizji, podatków, opłat na rzecz pośredników kredytowych oraz wszelkich innych opłat, jakie konsument zobowiązany jest zapłacić w związku z umową kredytową, z wyjątkiem kosztów notarialnych, na standardowym Formularzu Informacyjnym Dotyczącym Kredytu Konsumentckiego. W razie odmowy udzielenia kredytu konsumentowi na podstawie informacji zawartych w bazie danych lub zbiorze danych konsumenta, Nowa Ustawa o Kredycie Konsumentckim nakłada na kredytodawcę obowiązek bezpłatnego poinformowania o tym fakcie konsumenta wraz ze wskazaniem bazy danych, na podstawie której dokonano weryfikacji.

W dniu 26 sierpnia 2011 r. w życie weszła tzw. „ustawa antyspreadowa” (ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw; Dz.U. Nr 165, poz. 984) nowelizująca Nową Ustawę o Kredycie Konsumentckim. Nałożyła ona na banki obowiązek przyjmowania, w przypadku kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska, spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie, przy czym wykonanie takiego uprawnienia nie może wiązać się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez kredytobiorcę, a kredytodawca nie może uzależnić wykonania przez kredytobiorcę takiego uprawnienia od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu.

Ochrona danych osobowych

W związku z faktem, że banki w Polsce obsługują dużą liczbę osób fizycznych, istotne znaczenie dla ich działalności mają przepisy dotyczące ochrony danych osobowych. Za dane osobowe, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.jedn.: Dz.U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, ze zm.), uznaje się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie (łącznie przetwarzanie danych osobowych) mogą odbywać się jedynie w sposób określony odpowiednimi przepisami. Administrator danych osobowych (między innymi bank) jest zobowiązany stosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych, w szczególności przed ich ujawnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Dodatkowo osobom, których dane dotyczą, powinno zostać zapewnione prawo dostępu do treści swoich danych i ich poprawiania.

Instytucja postępowania grupowego (tzw. pozew zbiorowy)

Od dnia 19 lipca 2010 r. co najmniej 10 osób, których roszczenia są jednego rodzaju oraz są oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej może skorzystać z instytucji powództwa w postępowaniu grupowym wytaczanego poprzez wniesienie tzw. „pozewu zbiorowego”. Postępowania grupowe mają zastosowanie w sprawach o roszczenia o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz z tytułu czynów niedozwolonych, z wyjątkiem roszczeń o ochronę dóbr osobistych. W związku z tym, że roszczenia klientów wobec banków są, co do zasady, jednego rodzaju i oparte są na jednakowej podstawie faktycznej lub prawnej, wprowadzenie instytucji postępowania grupowego otwiera drogę klientom do wspólnego dochodzenia swoich roszczeń. Instytucja postępowania grupowego ma za zadanie ułatwić dostęp do sądu w sytuacjach, w których dochodzenie danego roszczenia w takim postępowaniu jest korzystniejsze dla zainteresowanego niż występowanie z roszczeniem indywidualnym, między innymi w przypadku dochodzenia bardzo małych kwotowo roszczeń od jednego sprawcy szkody, co ma zwiększać efektywność ochrony sądowej oraz obniżać jednostkowe koszty obsługi prawnej. Ponadto, celem ustawodawcy było zwiększenie ekonomii wymiaru sprawiedliwości oraz ujednoczenie rozstrzygnięć w podobnych sprawach.

Program „Rodzina na swoim”

W dniu 31 sierpnia 2011 r. w życie weszła ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 168, poz. 1006), zmieniająca zasady realizacji programu preferencyjnych kredytów mieszkaniowych „Rodzina na swoim”. Wprowadza ona, między innymi, nową definicję kredytu preferencyjnego, obejmującą tylko kredyty na zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych tzw. docelowego kredytobiorcy. Ponadto, dopłaty do kredytów będą mogły być udzielane, jeżeli docelowy kredytobiorca złoży wniosek najpóźniej do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 35 lat. Rozszerzony został natomiast krąg podmiotów, które będą mogły skorzystać z pomocy państwa w spłacie kredytu na kupno mieszkania. Obecnie prawo to przysługuje nie tylko małżonkom oraz osobom samotnie wychowującym przynajmniej jedno dziecko, ale również osobom niepozostającym w związku małżeńskim oraz nieposiadającym dzieci. Obniżeniu uległ wskaźnik dotyczący ceny metra kwadratowego powierzchni użytkowej nieruchomości. Kredyty preferencyjne w ramach programu „Rodzina na swoim” będą udzielane na podstawie wniosków złożonych do dnia 31 grudnia 2012 r., z zachowaniem jednak praw nabytych.

PODSTAWOWE INFORMACJE O BANKU

Przepisy prawa regulujące działalność Banku

Bank działa na podstawie przepisów KSH, Prawa Bankowego, innych przepisów prawa dotyczących spółek handlowych oraz podmiotów prowadzących działalność bankową.

W zakresie regulacji korporacyjnych, podstawową regulacją określającą organizację i sposób działania Banku jest Statut Banku.

Przedmiot działalności Banku określony w Statucie

Podstawowym celem Banku jest efektywne gospodarowanie kapitałami akcjonariuszy i środkami pieniężnymi powierzonymi przez klientów, zapewniające dochodowość działalności i bezpieczeństwo powierzonych środków.

Zgodnie z § 4 ust. 2 Statutu, przedmiotem działalności Banku jest wykonywanie czynności bankowych, w tym: gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych, a także świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

Do zakresu działania Banku, zgodnie z § 5 ust. 1 Statutu należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów;
- prowadzenie innych rachunków bankowych;
- udzielanie kredytów;
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw;
- emitowanie bankowych papierów wartościowych;
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych;
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego;
- udzielanie pożyczek pieniężnych;
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych;
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu;
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych;
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych;
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych;
- udzielanie i potwierdzanie poręczeń;
- wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych;
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym;
- pełnienie funkcji banku depozytariusza.

Zgodnie z § 5 ust. 2 Statutu do zakresu działania Banku należy:

- obejmowanie lub nabywanie akcji i praw z akcji, udziałów innej osoby prawnej i jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
- zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych;
- dokonywanie obrotu papierami wartościowymi;
- wykonywanie terminowych operacji finansowych;
- dokonywanie, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika;

- nabywanie i zbywanie nieruchomości;
- świadczenie usług konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych, w szczególności w zakresie związanym z ekologią;
- świadczenie usług faktoringowych;
- prowadzenie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych;
- pośredniczenie w prowadzeniu przez fundusze inwestycyjne zapisów na jednostki uczestnictwa, a także pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu przez fundusze inwestycyjne jednostek uczestnictwa;
- świadczenie usług pośrednictwa na rzecz domów maklerskich;
- świadczenie usług pośrednictwa ubezpieczeniowego;
- prowadzenie czynności windykacyjnych na zlecenie banków oraz podmiotów, z którymi Bank zawarł umowy o wspólnym finansowaniu lub umowy o realizację działań w ramach programów operacyjnych.

Schemat organizacyjny Centrali Banku

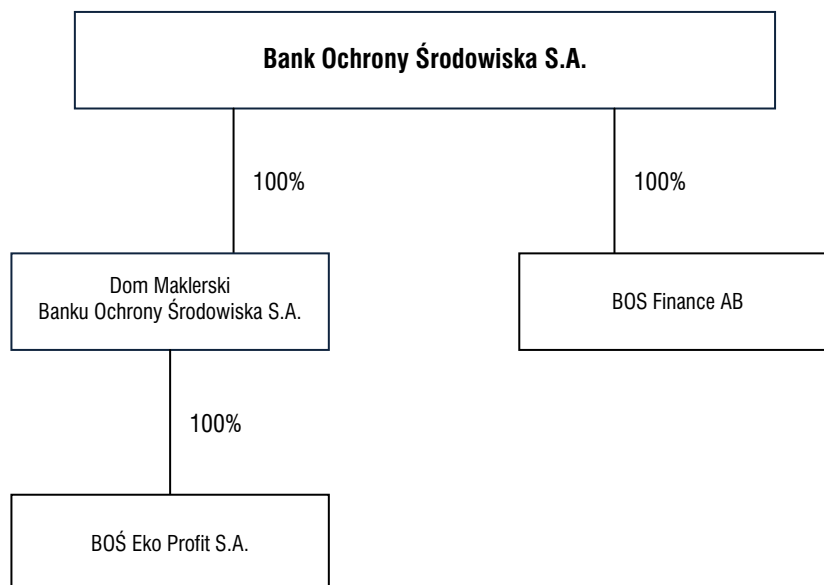
Poniższy schemat prezentuje strukturę organizacyjną Centrali Banku na Datę Prospektu.

Schemat struktury organizacyjnej Centrali BOŚ S.A.

Grupa Kapitałowa Banku

Poniższy schemat prezentuje Grupę Kapitałową Banku na Datę Prospektu.

Źródło: Bank

Istotne podmioty zależne Banku

Wstęp

Poniżej zamieszczone zostały podstawowe informacje na temat istotnych podmiotów zależnych Banku. Wszystkie istotne podmioty zależne, o których mowa poniżej, zostały objęte Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.

Bank posiada bezpośrednio akcje reprezentujące 100% kapitału zakładowego DM BOŚ, co uprawnia do wykonywania 100% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu tej spółki.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna:	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.
Siedziba i adres:	Warszawa, ul. Marszałkowska 78/80, 00-517 Warszawa
Kapitał zakładowy:	21.551.200 PLN
Podstawowy przedmiot działalności:	działalność maklerska

Źródło: Bank

BOŚ Eko Profit S.A.

Bank posiada za pośrednictwem DM BOŚ akcje reprezentujące 100% kapitału zakładowego BOŚ Eko Profit, co uprawnia do wykonywania 100% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu tej spółki.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna:	BOŚ Eko Profit S.A.
Siedziba i adres:	Warszawa, aleja Jana Pawła II 12/133, 00-950 Warszawa
Kapitał zakładowy:	5.000.000 PLN
Podstawowy przedmiot działalności:	pośrednictwo finansowe, działalność usługowa

Źródło: Bank

BOS Finance AB

Firma i forma prawna:	BOS Finance AB
Siedziba i adres:	Sztokholm, Sergels Torg 12, 12 tr, Box 16285, 103 25 Sztokholm, Szwecja
Kapitał zakładowy:	90.499,97 EUR
Podstawowy przedmiot działalności:	usługi finansowe, w szczególności emisja obligacji, w tym na rynkach międzynarodowych, zaciąganie i udzielanie pożyczek inwestorom instytucjonalnym i prywatnym, z wyłączeniem działalności bankowej wymagającej licencji bankowej

Źródło: Bank

Fundacja Banku Ochrony Środowiska

Fundacja Banku Ochrony Środowiska powstała w grudniu 2009 roku z inicjatywy Zarządu Banku. Fundacja jest pierwszą fundacją Banku działającą na rzecz ochrony środowiska, promowania ekologii oraz zrównoważonego rozwoju. Wypełnia w ten sposób lukę na rynku fundacji korporacyjnych w Polsce.

Misją fundacji jest promowanie i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju tak, aby podnoszenie standardów życia obywateli nie odbywało się kosztem środowiska naturalnego.

TRANSAKcje Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wstęp

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej. Bezpośrednią jednostką dominującą wobec Banku jest NFOŚiGW.

Bank zawierał w przeszłości i zamierza zawierać w przyszłości transakcje z podmiotami powiązanyymi w rozumieniu MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych” (załącznik do Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, z późniejszymi zmianami).

W ramach Grupy Kapitałowej zawierane są następujące transakcje z podmiotami powiązanyymi:

- transakcje z jednostkami zależnymi, przy czym są one eliminowane na etapie konsolidacji zgodnie z pkt 4 MSR 24;
- transakcje z NFOŚiGW; oraz
- transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje były transakcjami typowymi, zawartymi na warunkach rynkowych, a ich charakter i warunki wynikały z bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Transakcje z podmiotami powiązanyymi przeprowadzone w ramach zwykłej działalności operacyjnej obejmują głównie udzielanie kredytów przez Bank, wystawianie gwarancji bankowych, przyjmowanie depozytów, przyjmowanie lokat, otwieranie i prowadzenie rachunków bankowych, udostępnianie kart płatniczych oraz przeprowadzanie transakcji w walutach obcych, a także świadczenie wyspecjalizowanych usług na rzecz Banku przez podmioty powiązane (między innymi pośrednictwo kredytowe, transakcje w zakresie obrotu papierami wartościowymi).

Niektóre spółki z Grupy Kapitałowej świadczą usługi na rzecz Banku. Zyski na transakcjach pomiędzy Bankiem a jego jednostkami zależnymi oraz transakcje wzajemne pomiędzy spółkami zależnymi podlegają eliminacji w procesie konsolidacji. Straty są również eliminowane, chyba że transakcje dostarczają dowodów na wystąpienie utraty przekazywanego składnika aktywów.

Informacje na temat niektórych transakcji z podmiotami powiązanyymi Banku zostały zamieszczone w rozdziale „Opis działalności – Istotne umowy – Pozostałe umowy – Porozumienia i umowy z NFOŚiGW na potrzeby podwyższenia kapitału zakładowego Banku” oraz „Opis działalności – Istotne umowy – Pozostałe umowy – Umowa o współpracy i pełnieniu funkcji agenta firmy inwestycyjnej”.

Transakcje z NFOŚiGW

Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

Na Datę Prospektu NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących w kwocie 197 tys. PLN. Bank nie poniósł w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu istotnych kosztów odsetkowych od depozytów NFOŚiGW oraz nie otrzymał przychodów z tytułu prowizji.

Na Datę Prospektu wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wyniosła 16.802 tys. PLN.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW Bank otrzymał wynagrodzenie, które w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu wynosiło 65 tys. PLN.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które wynosiły na Datę Prospektu 773 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 182 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2011 od depozytów NFOŚiGW, wyniosły 4.791 tys. PLN.

W 2011 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 3 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wyniosła 18.802 tys. PLN.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW Bank otrzymał wynagrodzenie, które w roku 2011 wynosiło 513 tys. PLN.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które wynosiły na dzień 31 grudnia 2011 r. 4.827 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 393.152 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2010 od depozytów NFOŚiGW, wyniosły 28.364 tys. PLN.

W 2010 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 23 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. NFOŚiGW posiadał w Banku limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 1 tys. PLN, natomiast zobowiązania pozabilansowe 19 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. NFOŚiGW posiadał zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 631 tys. PLN udzielone przez Bank w 2005 roku.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 27.481 tys. PLN.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW Bank otrzymał wynagrodzenie, które w roku 2010 wynosiło 1.294 tys. PLN.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które w roku 2010 wynosiły 10.776 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 656.750 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów NFOŚiGW, wyniosły 51.787 tys. PLN. W 2009 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 43 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. NFOŚiGW posiadał limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 30 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 2 tys. PLN, natomiast zobowiązania pozabilansowe 28 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. NFOŚiGW posiadał zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 631 tys. PLN udzielone przez Bank w 2005 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 85.917 tys. PLN.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW Bank otrzymał wynagrodzenie, które w roku 2009 wynosiło 3.101 tys. PLN.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które w roku 2009 wynosiły 599 tys. PLN.

Transakcje z jednostkami zależnymi i stowarzyszonymi

DM BOŚ

Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

Oddziały Banku prowadziły rachunki bieżące i lokat terminowych DM BOŚ. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów DM BOŚ. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane były standardowo depozyty terminowe typu O/N (*overnight*) oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Na Datę Prospektu stan depozytów DM BOŚ wyniósł 254.245 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). W okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu przychody odsetkowe wyniosły 26 tys. PLN, koszty odsetkowe 1.365 tys. PLN, przychody z tytułu prowizji 52 tys. PLN. Pozostałe przychody operacyjne wynosiły 27 tys. PLN i inne koszty 27 tys. PLN.

Na Datę Prospektu DM BOŚ posiadał 249 obligacji Banku serii E i F o wartości nominalnej i cenie emisyjnej wynoszącej 249 tys. PLN oraz o wartości bilansowej 256 tys. PLN. Koszty odsetkowe wynosiły 3 tys. PLN.

Na Datę Prospektu DM BOŚ posiadał limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 60 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 12 tys. PLN, niewykorzystany limit 48 tys. PLN oraz limit na pozostałe cele w wysokości 30 mln PLN, w tym stan należności kredytowych wyniósł 1 mln PLN, a stan zobowiązań pozabilansowych 29 mln PLN. Zobowiązania pozabilansowe udzielone przez Bank z tytułu gwarancji wynosiły 10 mln PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Oddziały Banku prowadziły rachunki bieżące i lokat terminowych DM BOŚ. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów DM BOŚ. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane były standardowo depozyty terminowe typu O/N (*overnight*) oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

W 2011 r. Bank zawarł z DM BOŚ transakcje związane z dostarczeniem usług maklerskich i doradztwa w zakresie między innymi: sporządzenia rekomendacji i pośrednictwa w sprzedaży akcji, przygotowania i przeprowadzenia oferty publicznej Banku. Wyżej wymienione transakcje mają charakter czasowy, zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. stan depozytów DM BOŚ wyniósł 230.595 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). W roku obrotowym 2011 przychody odsetkowe wyniosły 75 tys. PLN, koszty odsetkowe 7.972 tys. PLN, przychody z tytułu prowizji 330 tys. PLN. Pozostałe przychody operacyjne wynosiły 152 tys. PLN i inne koszty 230 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. DM BOŚ posiadał 241 obligacji Banku serii E i F o wartości nominalnej i cenie emisyjnej wynoszącej 241 tys. PLN oraz o wartości bilansowej 245 tys. PLN. Koszty odsetkowe wynosiły 4 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. DM BOŚ posiadał limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 60 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 3 tys. PLN, zobowiązania pozabilansowe 57 tys. PLN oraz limit na pozostałe cele w wysokości 20 mln PLN, w tym stan należności kredytowych wyniósł 4 mln PLN, a stan zobowiązań pozabilansowych wyniósł 16 mln PLN. Zobowiązania pozabilansowe udzielone przez Bank z tytułu gwarancji wynosiły 10 mln PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

Oddziały Banku prowadziły rachunki bieżące i lokat terminowych DM BOŚ. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów Spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane były standardowo depozyty terminowe typu O/N (*overnight*) oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. stan depozytów DM BOŚ łącznie z naliczonymi odsetkami wyniósł 250.509 tys. PLN. Koszty odsetkowe wyniosły 6.792 tys. PLN, przychody z tytułu prowizji 493 tys. PLN, a koszty z tytułu prowizji 6 tys. PLN. Pozostałe przychody operacyjne wynosiły 207 tys. PLN i pozostałe koszty operacyjne wyniosły 194 tys. PLN. Ogólne koszty administracyjne wynosiły 83 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. DM BOŚ posiadał limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 60 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 6 tys. PLN, natomiast zobowiązania pozabilansowe 54 tys. PLN, oraz niewykorzystany limit na pozostałe cele w wysokości 10 mln PLN i zobowiązania pozabilansowe udzielone przez Bank w wysokości również 10 mln PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

Oddziały Banku prowadziły rachunki bieżące i lokat terminowych DM BOŚ. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane były standardowo depozyty terminowe typu O/N (*overnight*) oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Stan depozytów DM BOŚ łącznie z naliczonymi odsetkami na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniósł 227.831 tys. PLN. Ponadto przychody odsetkowe wyniosły 15 tys. PLN, koszty odsetkowe 7.986 tys. PLN, natomiast pozostałe przychody i koszty, odpowiednio, 365 tys. PLN i 177 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. DM BOŚ posiadał limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 50 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 3 tys. PLN, natomiast zobowiązania pozabilansowe 47 tys. PLN, oraz niewykorzystany limit na pozostałe cele w wysokości 10 mln PLN i zobowiązania pozabilansowe udzielone przez Bank w wysokości 15 mln PLN.

BOŚ Eko Profit*Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu*

Na Datę Prospektu BOŚ Eko Profit posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 818 tys. PLN. Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu od depozytów BOŚ Eko Profit,

wyniosły 1 tys. PLN, natomiast pozostałe przychody operacyjne wyniosły 18 tys. PLN. Bank poniósł również na rzecz BOŚ Eko Profit wydatki z tytułu usług pośrednictwa w kwocie 176 tys. PLN.

Na Datę Prospektu BOŚ Eko Profit posiadał niewykorzystany limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Bank prowadził rachunki bieżące i lokaty terminowe BOŚ Eko Profit. W 2011 r. Bank zawarł z BOŚ Eko Profit transakcje związane z dostarczeniem doradztwa w zakresie wykonywania analiz porównawczych produktów bankowych oraz promocji produktów bankowych. Wyżej wymienione transakcje zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. BOŚ Eko Profit posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 479 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł na dzień 31 grudnia 2011 r. od depozytów BOŚ Eko Profit, wyniosły 20 tys. PLN, natomiast pozostałe przychody operacyjne wyniosły 104 tys. PLN, a ogólne koszty administracyjne 247 tys. PLN. Bank poniósł również na rzecz BOŚ Eko Profit wydatki z tytułu usług pośrednictwa w kwocie 393 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. BOŚ Eko Profit posiadał niewykorzystany limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. BOŚ Eko Profit posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 615 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2010 od depozytów BOŚ Eko Profit, wyniosły 25 tys. PLN, natomiast pozostałe przychody operacyjne wyniosły 82 tys. PLN, a ogólne koszty administracyjne 148 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. BOŚ Eko Profit posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. PLN, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 3 tys. PLN, natomiast zobowiązania pozabilansowe 17 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. BOŚ Eko Profit posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 1.032 tys. PLN (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów BOŚ Eko Profit, wyniosły 13 tys. PLN.

BOS Finance

Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

Na Datę Prospektu zobowiązania Banku wobec BOS Finance z tytułu zabezpieczeń pieniężnych wyniosły 1.034.125 tys. PLN, natomiast odsetki od zobowiązań 50.178 tys. PLN. Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu, wyniosły 10.702 tys. PLN. Zobowiązania pozabilansowe z tytułu udzielonej przez Bank gwarancji wykonania zobowiązań wyniosły 1.344.363 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

W 2011 r. Bank zawarł umowę kaucji z BOS Finance z uwagi na potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. zobowiązania Banku wobec BOS Finance z tytułu zabezpieczeń pieniężnych wyniosły 1.104.200 tys. PLN, natomiast odsetki od zobowiązań 42.681 tys. PLN. Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2011 r., wyniosły 41.203 tys. PLN. Zobowiązania pozabilansowe z tytułu udzielonej przez Bank gwarancji wykonania zobowiązań wyniosły 1.435.460 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2010 i 2009 r.

Na dzień 31 grudnia, odpowiednio, 2010 i 2009 r. spółka BOS Finance nie była jednostką powiązaną Banku.

WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. – jednostka stowarzyszona

Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

Na Datę Prospektu WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 1.167 tys. PLN. Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu od depozytów WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A., wyniosły 9 tys. PLN, przychody z tytułu prowizji 1 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Bank prowadził rachunki bieżące WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. Na dzień 31 grudnia 2011 r. WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. posiadał złożone w Banku depozyty terminowe 3M i O/N (overnight), na zasadach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku stan depozytów WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. łącznie z naliczonymi odsetkami wyniósł 1.234 tys. PLN. Koszty odsetkowe wyniosły 241 tys. PLN, a koszty z tytułu prowizji 8 tys. PLN. Przychody z tytułu gwarancyjnych zobowiązań pozabilansowych 81 tys. PLN.

Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej

Wynagrodzenie i inne świadczenia

Szczegółowe informacje na temat wynagrodzenia wypłaconego poszczególnym członkom Zarządu i Rady Nadzorczej (w rozbiciu na poszczególne osoby) w latach obrotowych 2009-2011 oraz za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu zostały zamieszczone w rozdziale „Organy zarządzające i nadzorcze – Wynagrodzenie i inne świadczenia”.

Pozostałe transakcje

Wstęp

W latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011, oraz na Datę Prospektu członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz członkowie ich bliskich rodzin byli i są stronami transakcji związanych z korzystaniem przez te osoby z produktów i usług oferowanych przez podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej. Transakcje, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, są typowymi transakcjami zawieranymi na standardowych warunkach rynkowych stosowanych przez dany podmiot wchodzący w skład Grupy Kapitałowej w odniesieniu do produktów i usług objętych daną transakcją.

Stan na Datę Prospektu i za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Poniżej zaprezentowano saldo poszczególnych pozycji bilansu na Datę Prospektu oraz związane z nimi koszty i przychody za okres od dnia 1 stycznia 2012 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	Data Prospektu
	<i>(niebadane)</i>
Stan kredytów	3
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	19
Stan depozytów	2.349

Źródło: Bank

<i>(w tys. PLN)</i>	Za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu
	<i>(niebadane)</i>
Przychody odsetkowe	–
Koszty odsetek od depozytów	15

Źródło: Bank

Wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej na Datę Prospektu wynosiła 169 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Poniżej zaprezentowano saldo poszczególnych pozycji bilansu na dzień 31 grudnia 2011 r. oraz związane z nimi koszty i przychody za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	31 grudnia 2011
	<i>(niebadane)</i>
Stan kredytów	–
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	37
Stan depozytów	2.745

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

<i>(w tys. PLN)</i>	Za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2011
	<i>(niebadane)</i>
Przychody odsetkowe	–
Koszty odsetek od depozytów	141

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiła 140 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Poniżej zaprezentowano saldo poszczególnych pozycji bilansu na dzień 31 grudnia 2010 r. oraz związane z nimi koszty i przychody za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	31 grudnia 2010
	<i>(zbadane)</i>
Stan kredytów	–
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	42
Stan depozytów	3.851 ⁽¹⁾

(1) W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok 2010 stan depozytów wykazano w wysokości 3.724 tys. PLN, bez uwzględnienia środków pieniężnych na rachunkach inwestycyjnych w wysokości 127 tys. PLN.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

<i>(w tys. PLN)</i>	Za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2010
	<i>(zbadane)</i>
Koszty odsetek od depozytów	112

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosiła 311 tys. PLN.

Stan na dzień i za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Poniżej zaprezentowano saldo poszczególnych pozycji bilansu na dzień 31 grudnia 2009 r. oraz związane z nimi koszty i przychody za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

<i>(w tys. PLN)</i>	31 grudnia 2009
	<i>(zbadane)</i>
Stan kredytów	–
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	24
Stan depozytów	2.057

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

<i>(w tys. PLN)</i>	Za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2009
	<i>(zbadane)</i>
Koszty odsetek od depozytów	49

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011

Wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych członków Zarządu i Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2009 r. wynosiła 180 tys. PLN.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY I AKCJE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny oraz zostały sporządzone zgodnie z właściwymi przepisami prawa i regulacjami obowiązującymi w Dacie Prospektu, jak również Statutem i Regulaminem obrad Walnych Zgromadzeń. Inwestorzy powinni dokonać wnikliwej analizy Statutu i Regulaminu obrad Walnych Zgromadzeń, a także zasięgnąć opinii swoich doradców prawnych, celem uzyskania informacji na temat szczegółowych praw i obowiązków związanych z Akcjami oraz Walnym Zgromadzeniem.

Kapitał zakładowy Banku

Podstawowe informacje na temat kapitału zakładowego Banku oraz Akcji

Na Datę Prospektu kapitał zakładowy Banku wynosi 163.732.450 PLN. Kapitał zakładowy Banku jest reprezentowany przez 16.373.245 Akcji zwykłych o wartości nominalnej 10 PLN każda. Wszystkie istniejące Akcje zostały zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa. Wszystkie istniejące Akcje zostały w pełni opłacone. W związku z zamierzonym ubieganiem się o dopuszczenie Akcji Oferowanych do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW, zamiarem Banku jest rejestracja Akcji Oferowanych w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW, w którym są zarejestrowane wszystkie istniejące Akcje Banku.

Na Datę Prospektu wszystkie istniejące Akcje Banku są notowane na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW. Zamiarem Banku jest ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na tym samym rynku również Akcji Oferowanych.

Na Datę Prospektu Statut nie zawiera obowiązujących postanowień dotyczących możliwości podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w granicach kapitału docelowego.

Na Datę Prospektu:

- nie istnieją Akcje, które nie reprezentują kapitału zakładowego Banku (nie stanowią udziału w kapitale zakładowym Banku);
- Bank nie posiada Akcji własnych, Akcji Banku nie posiada również żaden podmiot zależny Banku ani osoba trzecia działająca w imieniu lub na rzecz Banku oraz
- z zastrzeżeniem programu opcji opisanego szczegółowo w rozdziale „Organy zarządzające i nadzorcze – Akcje i opcje na Akcje”, ani kapitał Banku, ani kapitał żadnego z podmiotów z Grupy Kapitałowej nie jest przedmiotem opcji, nie zostało również uzgodnione warunkowo ani bezwarunkowo, że kapitał któregośkolwiek z tych podmiotów stanie się przedmiotem opcji.

Zmiany kapitału zakładowego Banku oraz liczby Akcji Banku w latach obrotowych 2009-2011, objętych Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011

W tabeli poniżej zamieszczono informacje na temat zmian kapitału zakładowego Banku oraz liczby Akcji Banku istniejących i dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) GPW w okresie objętym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Za Rok 2011.

Okres objęty sprawozdaniem finansowym	Liczba Akcji Banku na początek okresu	Wysokość kapitału zakładowego Banku na początek okresu (PLN)	Liczba Akcji Banku wyemitowanych w okresie	Liczba Akcji Banku na koniec okresu	Wysokość kapitału zakładowego Banku na koniec okresu (PLN)
2009	15.053.000	150.530.000	–	15.053.000	150.530.000
2010	15.053.000	150.530.000	1.320.245	16.373.245	163.732.450
2011	16.373.245	163.732.450	–	16.373.245	163.732.450

Źródło: Bank

Umowy akcjonariuszy oraz ograniczenia związane ze strukturą akcjonariatu

Na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji na temat umów akcjonariuszy Banku oraz ograniczeń związanych ze strukturą akcjonariatu.

Ograniczenia zbywalności Akcji

Zgodnie z przepisami KSH akcje w spółce akcyjnej są co do zasady zbywalne.

Od chwili ich zarejestrowania w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW (dematerializacja) Akcje Oferowane występować będą wyłącznie w formie zapisów na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez wyspecjalizowane podmioty. Zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi umowa zobowiązująca do przeniesienia zdematerializowanych papierów wartościowych przenosi te papiery z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych, a dokonanie zapisu na rachunku papierów wartościowych następuje po dokonaniu zarejestrowania przeniesienia papierów wartościowych pomiędzy odpowiednimi kontami depozytowymi prowadzonymi przez KDPW.

Zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej akcje spółki publicznej obciążone zastawem, do chwili jego wygaśnięcia, nie mogą być przedmiotem obrotu, z wyjątkiem przypadku, gdy nabycie tych akcji następuje w wykonaniu umowy o ustanowienie zabezpieczenia finansowego w rozumieniu ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych.

Zgodnie z przepisami KSH w okresie, gdy akcje spółki publicznej, na których ustanowiono zastaw lub użytkowanie, są zapisane na rachunku papierów wartościowych prowadzonym przez podmiot uprawniony zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, prawo głosu z tych akcji przysługuje akcjonariuszowi.

Podstawa prawna emisji Akcji Oferowanych i ich waluta

Akcje Oferowane zostały wyemitowane na podstawie przepisów KSH.

Akcje Oferowane zostały wyemitowane w złotych polskich.

Podstawę emisji Akcji Oferowanych stanowi uchwała nr 5/2011 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 23 września 2011 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji, oferty publicznej akcji nowej emisji, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie, zmiany Statutu Banku oraz upoważnienia Zarządu Banku do nabycia w celu umorzenia akcji nowej emisji lub praw do akcji nowej emisji w celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym GPW o następującej treści:

**„Uchwała Nr 5/2011
Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A.
z dnia 23 września 2011 r.**

w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji, oferty publicznej akcji nowej emisji, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie, zmiany Statutu Banku oraz upoważnienia Zarządu Banku do nabycia w celu umorzenia akcji nowej emisji lub praw do akcji nowej emisji w celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW

Na podstawie art. 430, 431, 432 i 433 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.) („KSH”), art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t. jedn.: Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.) („Ustawa o Obrocie”), art. 14, 15 i 27 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej, warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t. jedn.: Dz.U. z 2009 r. Nr 185, poz. 1439, z późn. zm.) („Ustawa o Ofercie Publicznej”) oraz § 10 pkt 7-9 Statutu Banku Ochrony Środowiska S.A. („Bank”), Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku („Walne Zgromadzenie”) uchwała niniejszym, co następuje:

§ 1

1. Podwyższa się kapitał zakładowy Banku o kwotę nie niższą niż 10 (dziesięć) złotych („zł”) oraz nie wyższą niż 65.000.000 (sześćdziesiąt pięć milionów) zł w drodze emisji nie mniej niż 1 (jednej) i nie więcej niż 6.500.000 (sześciu milionów pięciuset tysięcy) akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 (dziesięć) zł każda („**Akcje Nowej Emisji**”).
2. Akcje Nowej Emisji zostaną wyemitowane w drodze subskrypcji otwartej w rozumieniu art. 431 § 2 pkt 3 KSH oraz zaoferowane w ofercie publicznej w rozumieniu art. 3 ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej.
3. Akcje Nowej Emisji będą uczestniczyć w dywidendzie począwszy od dnia 1 stycznia 2011 r. na równi z pozostałymi akcjami Banku, to jest za cały rok 2011.
4. Akcje Nowej Emisji mogą być opłacone wyłącznie wkładami pieniężnymi.
5. W interesie Banku pozbawia się dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich Akcji Nowej Emisji. Przyjmuje się do wiadomości uchwałę Zarządu Banku zawierającą pisemną opinię Zarządu Banku uzasadniającą powody pozbawienia prawa poboru Akcji Nowej Emisji oraz sposób ustalenia ceny emisyjnej Akcji Nowej Emisji, która to uchwała stanowi załącznik do niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia.

§ 2

1. Walne Zgromadzenie niniejszym upoważnia Zarząd Banku do określenia:
 - a) ostatecznej sumy, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, przy czym tak określona suma nie może być niższa niż kwota minimalna ani wyższa niż kwota maksymalna określone w § 1 ust. 1 niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia; oraz
 - b) ceny emisyjnej oraz ostatecznej liczby oferowanych Akcji Nowej Emisji.
2. Walne Zgromadzenie niniejszym upoważnia Zarząd Banku do podjęcia wszelkich czynności związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego Banku na podstawie niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia, emisją i ofertą publiczną Akcji Nowej Emisji, ich dematerializacją oraz ubieganiem się o ich dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („**GPW**”), w szczególności do:
 - a) zaoferowania Akcji Nowej Emisji w ofercie publicznej, o której mowa w § 1 ust. 2 niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia;
 - b) określenia szczegółowych warunków subskrypcji i przydziału Akcji Nowej Emisji, w tym określenia terminu otwarcia i zamknięcia subskrypcji Akcji Nowej Emisji oraz ustalenia zasad subskrypcji i przydziału Akcji Nowej Emisji;
 - c) wystąpienia do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o zatwierdzenie prospektu emisyjnego Akcji Nowej Emisji sporządzonego na potrzeby ich oferty publicznej oraz ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie tych papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW;
 - d) zawarcia umów w celu zabezpieczenia powodzenia emisji oraz oferty Akcji Nowej Emisji, w tym umowy lub umów o subemisję usługową lub inwestycyjną w rozumieniu przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej;
 - e) podjęcia decyzji o odstąpieniu od wykonania lub zawieszeniu wykonania niniejszej uchwały;
 - f) podjęcia decyzji o odstąpieniu od przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Nowej Emisji; oraz
 - g) podjęcia decyzji o zawieszeniu przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Nowej Emisji, przy czym w przypadku podjęcia decyzji o zawieszeniu przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Nowej Emisji Zarząd Banku jest upoważniony również do niepodawania nowego terminu podjęcia przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Nowej Emisji, który to termin może zostać ustalony i ogłoszony przez Zarząd Banku w terminie późniejszym.

§ 3

1. Walne Zgromadzenie niniejszym postanawia o dematerializacji, w rozumieniu przepisów Ustawy o Obrocie, nie więcej niż:
 - a) 6.500.000 (sześciu milionów pięciuset tysięcy) praw do Akcji Nowej Emisji („**PDA**”); oraz
 - b) 6.500.000 (sześciu milionów pięciuset tysięcy) Akcji Nowej Emisji.

2. Walne Zgromadzenie niniejszym upoważnia Zarząd Banku do zawarcia z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A. („KDPW”) umowy o rejestrację PDA oraz Akcji Nowej Emisji wskazanych w ust. 1 powyżej w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW oraz podjęcia wszelkich innych czynności związanych z ich dematerializacją.

§ 4

1. Walne Zgromadzenie niniejszym postanawia o ubieganiu się przez Bank o dopuszczenie oraz wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW nie więcej niż:
 - a) 6.500.000 (sześciu milionów pięciuset tysięcy) PDA; oraz
 - b) 6.500.000 (sześciu milionów pięciuset tysięcy) Akcji Nowej Emisji.
2. Walne Zgromadzenie niniejszym upoważnia Zarząd Banku do podjęcia wszelkich czynności związanych z ubieganiem się o dopuszczenie oraz wprowadzenie PDA oraz Akcji Nowej Emisji wskazanych w ust. 1 powyżej do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW.

§ 5

1. W związku z postanowieniami § 1 niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia § 28 statutu Banku („Statut”) w następującym brzmieniu:

„Kapitał zakładowy Banku wynosi 163.732.450 (sto sześćdziesiąt trzy miliony siedemset trzydzieści dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt) złotych i dzieli się na 16.373.245 (szesnaście milionów trzysta siedemdziesiąt trzy tysiące dwieście czterdzieści pięć) akcji o wartości nominalnej 10 (dziesięć) złotych każda. Akcje są równe i niepodzielne. Każdy z akcjonariuszy może mieć więcej akcji niż jedną.”

Zmienia się w taki sposób, że § 28 Statutu otrzymuje następujące brzmienie:

„Kapitał zakładowy Banku wynosi nie mniej niż 163.732.460 (sto sześćdziesiąt trzy miliony siedemset trzydzieści dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt) i nie więcej niż 228.732.450 (dwieście dwadzieścia osiem milionów siedemset trzydzieści dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt) złotych i dzieli się na nie mniej niż 16.373.246 (szesnaście milionów trzysta siedemdziesiąt trzy tysiące dwieście czterdzieści sześć) i nie więcej niż 22.873.245 (dwadzieścia dwa miliony osiemset siedemdziesiąt trzy tysiące dwieście czterdzieści pięć) akcji o wartości nominalnej 10 (dziesięć) złotych każda. Akcje są równe i niepodzielne. Każdy z akcjonariuszy może mieć więcej akcji niż jedną.”

2. Ostateczną sumę, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, przy czym tak określona suma nie może być niższa niż kwota minimalna ani wyższa niż kwota maksymalna określone w § 1 ust. 1 niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia, określi Zarząd Banku na podstawie art. 432 § 4 KSH, art. 431 § 7 KSH w związku z art. 310 KSH, poprzez złożenie oświadczenia w formie aktu notarialnego o wysokości objętego kapitału zakładowego po przydziale Akcji Nowej Emisji.
3. Zmiana Statutu Banku w zakresie wskazanym w niniejszej uchwale Walnego Zgromadzenia wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego na podstawie art. 34 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t. jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.).

§ 6

Walne Zgromadzenie niniejszym upoważnia Radę Nadzorczą Banku do ustalenia tekstu jednolitego Statutu z uwzględnieniem zmian wynikających z postanowień niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia oraz treści oświadczenia Zarządu Banku, o którym mowa w § 5 ust. 2 niniejszej uchwały Walnego Zgromadzenia.

§ 7

W celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW w stosunku do akcji Banku lub PDA, upoważnia się Zarząd do nabycia w celu umorzenia Akcji Nowej Emisji lub PDA w łącznej liczbie nie większej niż 15% Akcji Nowej Emisji, które zostaną ostatecznie przydzielone inwestorom, od podmiotu, który będzie dokonywać działań stabilizacyjnych, za cenę nie wyższą niż cena emisyjna Akcji Nowej Emisji. Nabycie takie będzie mogło nastąpić w okresie kończącym się z upływem 30 (trzydziestu) dni od dnia przydziału Akcji Nowej Emisji. Środki na

sfinansowanie nabycia Akcji Nowej Emisji lub PDA zostaną wypłacone z kapitału zapasowego utworzonego z zysku lub innej kwoty, która zgodnie z art. 348 § 1 KSH może być przeznaczona do podziału.

§ 8

Niniejsza uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr 5/2011
Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A.
z dnia 23 września 2011 r.

w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji, oferty publicznej akcji nowej emisji, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie, zmiany Statutu Banku oraz upoważnienia Zarządu Banku do nabycia w celu umorzenia akcji nowej emisji lub praw do akcji nowej emisji w celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym GPW

Opinia

Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A. („Bank”)

uzasadniająca powody pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku prawa poboru akcji nowej emisji oraz sposób ustalenia ceny emisyjnej akcji nowej emisji przyjęta przez Zarząd Banku uchwałą nr 202/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 r.

Przedmiot opinii

Niniejsza opinia Zarządu Banku („Opinia”) została przyjęta przez Zarząd uchwałą nr 202/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 r. w związku z zamiarem zwołania Walnego Zgromadzenia Banku z porządkiem obrad obejmującym podjęcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji, oferty publicznej akcji nowej emisji, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie, zmiany Statutu Banku oraz upoważnienia Zarządu Banku do nabycia w celu umorzenia akcji nowej emisji lub praw do akcji nowej emisji w celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym GPW, na podstawie której kapitał zakładowy Banku zostałby podwyższony o kwotę nie niższą niż 10 (dziesięć) złotych („zł”) oraz nie wyższą niż 84.000.000 (osiemdziesiąt cztery miliony) zł w drodze emisji nie mniej niż 1 (jednej) i nie więcej niż 8.400.000 (ośmiu milionów czterystu tysięcy) akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 (dziesięć) zł każda.

Niniejsza Opinia została przyjęta przez Zarząd na podstawie art. 433 § 2 Kodeksu spółek handlowych.

Uzasadnienie powodów pozbawienia prawa poboru akcji nowej emisji

Podwyższenie kapitału zakładowego Banku poprzez emisję akcji serii P w drodze oferty publicznej pozwoli na pozyskanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój Banku. Pozbawienie dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru akcji serii P emitowanych w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku umożliwi Bankowi pozyskanie nowych inwestorów, zwłaszcza długoterminowych inwestorów instytucjonalnych. Środki pozyskane z tytułu opłacenia ceny emisyjnej akcji serii P pozwolą Bankowi na wzmocnienie pozycji rynkowej względem podmiotów prowadzących działalność konkurencyjną, podniesienie wiarygodności oraz zwiększenie dynamiki jego rozwoju. Ponadto, Zarząd liczy, że zaoferowanie akcji serii P w drodze oferty publicznej skierowanej do nowych akcjonariuszy pozwoli na osiągnięcie większej płynności obrotu akcjami Banku na GPW, co stworzy warunki do osiągnięcia w pełni rynkowej wyceny akcji Banku.

W związku z tym pozbawienie w całości dotychczasowych akcjonariuszy prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji podyktowane jest ważnymi interesami Banku i jest zgodne z interesem dotychczasowych akcjonariuszy.

W związku z powyższym, w interesie Banku, Zarząd proponuje dokonać wyłączenia w całości prawa poboru wszystkich akcji serii P emitowanych w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku.

Sposób ustalenia ceny emisyjnej akcji nowej emisji

W wypadku oferty publicznej cena emisyjna akcji serii P zostanie ustalona w porozumieniu z globalnym koordynatorem odpowiedzialnym za oferowanie tych akcji, na podstawie wyników procesu budowania księgi popytu przeprowadzonego wśród inwestorów instytucjonalnych. W trakcie procesu budowania księgi popytu globalny koordynator będzie badał poziom zainteresowania inwestorów instytucjonalnych oraz wrażliwość cenową popytu. Cena emisyjna akcji serii P zostanie ustalona

w szczególności na podstawie poziomu zainteresowania ofertą zgłoszonego przez inwestorów instytucjonalnych w ramach procesu budowania księgi popytu, badania wrażliwości cenowej popytu na akcje serii P, aktualnej sytuacji panującej na rynkach finansowych, w tym na GPW.

Decyzja o cenie emisyjnej akcji serii P zostanie podjęta przez Zarząd Banku w formie uchwały.”

Uchwała Zarządu stanowiąca załącznik do Uchwały Emisyjnej została przyjęta przez Zarząd w oparciu o projekt Uchwały Emisyjnej przyjęty przez Zarząd w dniu 25 sierpnia 2011 r., zgodnie z którym maksymalna liczba Akcji Oferowanych została zaproponowana na 8.400.000 tych akcji. Uchwała Emisyjna w brzmieniu przyjętym przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w dniu 23 września 2011 r. ustaliła maksymalną liczbę Akcji Oferowanych na 6.500.000 tych akcji.

Zgodnie z przepisami Prawa Bankowego, zmiana Statutu związana z emisją Akcji Oferowanych oraz podwyższeniem kapitału zakładowego Banku wymaga zezwolenia KNF. Decyzją z dnia 30 grudnia 2011 r. (sygn. DLB/LBI/700/66/4/11/AK) KNF zezwoliła na dokonanie w Statucie Banku zmiany polegającej na nadaniu § 28 Statutu Banku brzmienia wskazanego w § 5 ust. 1 Uchwały Emisyjnej.

Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW

Podstawą prawną ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW jest Uchwała Emisyjna.

Prawa i obowiązki związane z Akcjami

Regulacje prawne

Prawa i obowiązki związane z Akcjami są regulowane przez KSH, Prawo Bankowe, Ustawę o Obrocie Instrumentami Finansowymi, Ustawę o Ofercie Publicznej oraz Statut.

Prawo rozporządzania Akcjami

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do rozporządzania ich Akcjami.

Prawa akcjonariuszy związane z Walnym Zgromadzeniem

Zwołanie Walnego Zgromadzenia

Termin zwołania Walnego Zgromadzenia

Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwoływane jest natomiast w przypadkach określonych w KSH i Statucie, a także gdy organy Banku lub osoby uprawnione do zwoływania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia uznają to za wskazane.

Podmioty uprawnione do zwołania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd. Rada Nadzorcza może zwołać Zwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli Zarząd nie zwoła go w terminie określonym w KSH lub Statucie, oraz Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane.

Akcjonariusze reprezentujący co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Banku mogą zwołać Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie. Akcjonariusze ci wyznaczają przewodniczącego tego zgromadzenia.

Podmioty uprawnione do żądania zwołania Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego zgromadzenia.

Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy występujących z żądaniem zwołania tego zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku jego obrad.

Żądanie umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia.

Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na osiemnaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić, w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia (patrz punkt „Sposób zwołania Walnego Zgromadzenia” poniżej), zmiany w porządku obrad, wprowadzone na żądanie akcjonariuszy.

W sprawach nieobjętych porządkiem obrad nie można podjąć uchwały, chyba że cały kapitał zakładowy Banku jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego podjęcia uchwały.

Zgłaszanie projektów uchwał Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Bankowi na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

Bank niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na stronie internetowej.

Każdy z akcjonariuszy Banku może podczas Walnego Zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Sposób zwołania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Banku oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie, tj. w formie raportu bieżącego na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 2 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Ogłoszenie o Walnym Zgromadzeniu powinno zawierać w szczególności:

- datę, godzinę i miejsce Walnego Zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad;
- precyzyjny opis procedur dotyczących uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu, w szczególności informacje o: (i) prawie akcjonariusza do żądania umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, (ii) prawie akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał dotyczących spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem Walnego Zgromadzenia, (iii) prawie akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał dotyczących spraw wprowadzonych do porządku obrad podczas Walnego Zgromadzenia, (iv) sposobie wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika, w tym w szczególności o formularzach stosowanych podczas głosowania przez pełnomocnika, oraz sposobie zawiadomienia Banku przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej o ustanowieniu pełnomocnika, (v) możliwości i sposobie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, (vi) sposobie wypowiedzania się w trakcie Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, (vii) sposobie wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej;
- dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu;
- informację, że prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu;
- wskazanie, gdzie i w jaki sposób osoba uprawniona do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu może uzyskać pełny tekst dokumentacji, która ma być przedstawiona Walnemu Zgromadzeniu, oraz projekty uchwał lub, jeżeli nie przewiduje się podejmowania uchwał, uwagi Zarządu lub Rady Nadzorczej, dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem Walnego Zgromadzenia;

- wskazanie adresu strony internetowej Banku, na której będą udostępnione informacje dotyczące Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli przepisy KSH lub Statutu nie stanowią inaczej, Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim Akcji.

Uczestnictwo i głosowanie na Walnym Zgromadzeniu

Miejsce Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie odbywa się w siedzibie Banku w Warszawie.

Osoby uprawnione do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku na szesnaście dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu).

Na żądanie uprawnionego z Akcji Banku zgłoszone nie wcześniej niż po ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia i nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych wystawia imienne zaświadczenie o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu wystawione przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych będzie stanowić podstawę dla sporządzenia wykazu przez ten podmiot, który zostanie następnie przekazany KDPW jako podmiotowi prowadzącemu depozyt papierów wartościowych. Na tej podstawie KDPW sporządzi wykaz uprawnionych z Akcji na okaziciela do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu. Wykaz sporządzony przez KDPW zostanie przekazany Bankowi i będzie stanowić podstawę dla ustalenia przez Bank listy uprawnionych z Akcji na okaziciela do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu.

W okresie między dniem rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu a dniem zakończenia Walnego Zgromadzenia akcjonariusz Banku może przenosić Akcje.

Sposób udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz sposób wykonywania prawa głosu

Akcjonariusze Banku mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocników.

Akcjonariusz, który zamierza uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu za pośrednictwem pełnomocnika musi udzielić pełnomocnikowi pełnomocnictwa w formie pisemnej (bez rygору nieważności) lub elektronicznej, przy czym ta ostatnia forma nie jest związana z koniecznością opatrzenia bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, oraz powinno być dołączone do protokołu. Formularz zawierający wzór pełnomocnictwa Bank zamieszcza wraz z ogłoszeniem o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Ponadto, o udzieleniu pełnomocnictwa w postaci elektronicznej należy zawiadomić Bank przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej wskazanych w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli pełnomocnikiem na Walnym Zgromadzeniu Banku jest członek Zarządu, członek Rady Nadzorczej, likwidator, pracownik Banku lub członek organów, lub pracownik Banku lub spółdzielni zależnej Banku, pełnomocnictwo może upoważniać do reprezentacji tylko na jednym Walnym Zgromadzeniu. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów. W takich przypadkach udzielenie dalszego pełnomocnictwa jest wyłączone. Pełnomocnik głosuje zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza Banku.

Każda Akcja uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcjonariusz może głosować odmiennie z każdej z posiadanych Akcji.

Akcjonariusz Banku nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika głosować przy powzięciu uchwały dotyczącej jego odpowiedzialności wobec Banku z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia ze zobowiązania wobec Banku oraz sporu pomiędzy nim a Bankiem. Ograniczenie to nie dotyczy głosowania przez akcjonariusza Banku jako pełnomocnika innego akcjonariusza przy powzięciu uchwały dotyczącej swojej osoby, o których mowa w zdaniu poprzednim.

Regulamin Walnego Zgromadzenia nie przewiduje możliwości oddania przez akcjonariusza Banku głosu na Walnym Zgromadzeniu drogą korespondencyjną. Nie przewidziano również możliwości odbywania Walnych Zgromadzeń przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów spółki lub likwidatorów, o pociągnięcie ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Poza tym należy zarządzić tajne głosowanie na żądanie choćby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie jest organem uprawnionym do podejmowania, w drodze uchwał, decyzji dotyczących najistotniejszych spraw w zakresie organizacji i funkcjonowania Banku. Uchwały podejmowane przez Walne Zgromadzenie zapadają zwykłą większością głosów, jeżeli przepisy KSH lub Statut nie stanowią inaczej.

Do najistotniejszych kompetencji Walnego Zgromadzenia określonych przez KSH, Prawo Bankowe i Statut należą w szczególności:

- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za zakończony rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów Banku z wykonania przez nich obowiązków;
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności grupy kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Banku;
- podjęcie decyzji w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty;
- podjęcie decyzji o emisji obligacji zamiennych, obligacji z prawem pierwszeństwa albo warrantów subskrypcyjnych;
- ustalenie dnia dywidendy, to jest dnia, według którego ustala się listę akcjonariuszy Banku uprawnionych do dywidendy za poprzedni rok obrotowy oraz terminu wypłaty dywidendy;
- powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej;
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej;
- dokonywanie zmian Statutu Banku;
- upoważnienie Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu lub wprowadzenia istotnych zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale Zgromadzenia;
- podjęcie decyzji o podwyższeniu albo obniżeniu kapitału zakładowego Spółki;
- podjęcie decyzji o umorzeniu Akcji;
- podjęcie decyzji o pozbawieniu dotychczasowych akcjonariuszy Banku prawa poboru nowych akcji w całości lub w części;
- podjęcie decyzji o finansowaniu przez Bank nabycia lub objęcia emitowanych przez niego akcji;
- podjęcie decyzji w sprawie roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Banku lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;
- tworzenie kapitałów rezerwowych i rozstrzygnięcie o ich użyciu lub sposobie ich użycia;
- ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej;
- podejmowanie uchwał w sprawach połączenia, zbycia lub likwidacji Banku;
- wybór likwidatorów Banku i ustalenie ich wynagrodzeń;
- decydowanie o tworzeniu i znoszeniu funduszy specjalnych;
- podejmowanie uchwał w innych sprawach wniesionych przez Zarząd i Radę Nadzorczą lub akcjonariuszy w trybie przewidzianym w Kodeksie Spółek Handlowych, ustawie Prawo Bankowe i Statucie Banku.

Prawo przeglądania lub żądania przesłania listy akcjonariuszy

Lista akcjonariuszy Banku uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, podpisana przez Zarząd, powinna być wyłożona w lokalu Zarządu przez trzy dni powszednie przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz Banku ma prawo przeglądać listę akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu w lokalu Zarządu Banku oraz żądać odpisu listy za zwrotem kosztów jego sporządzenia.

Akcjonariusz Banku może żądać przesłania mu listy akcjonariuszy nieodpłatnie pocztą elektroniczną, podając adres, na który lista powinna być wysłana.

Prawo żądania wydania odpisów wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia

Każdy akcjonariusz Banku ma prawo żądać wydania odpisu wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia w terminie tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem. Żądanie takie należy złożyć do Zarządu.

Prawo do żądania wydania odpisów rocznego sprawozdania finansowego

Każdy akcjonariusz Banku ma prawo żądać wydania odpisów sprawozdania Zarządu z działalności Banku i sprawozdania finansowego wraz z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej oraz opinii biegłego rewidenta najpóźniej na piętnaście dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Prawo żądania sprawdzenia listy obecności akcjonariuszy obecnych na Walnym Zgromadzeniu

Niezwłocznie po wyborze przewodniczącego Walnego Zgromadzenia należy sporządzić listę obecności zawierającą spis uczestników Walnego Zgromadzenia z wymienieniem liczby Akcji Banku, które każdy z nich przedstawia oraz służących im głosów. Lista obecności powinna zostać podpisana przez przewodniczącego Walnego Zgromadzenia i wyłożona podczas obrad tego zgromadzenia.

Na wniosek akcjonariuszy, posiadających jedną dziesiątą kapitału zakładowego reprezentowanego na tym Walnym Zgromadzeniu, lista obecności powinna być sprawdzona przez wybraną w tym celu komisję złożoną co najmniej z trzech osób. Wnioskodawcy mają prawo wyboru jednego członka komisji.

Prawo do żądania wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami

Na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej jedną piątą kapitału zakładowego Banku wybór Rady Nadzorczej powinien być dokonany przez najbliższe Walne Zgromadzenie w drodze głosowania oddzielnymi grupami, nawet gdy Statut przewiduje inny sposób powołania Rady Nadzorczej. Akcjonariusze reprezentujący na Walnym Zgromadzeniu tę część Akcji, która przypada z podziału ogólnej liczby Akcji reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu przez liczbę członków Rady Nadzorczej, mogą utworzyć oddzielną grupę celem wyboru jednego członka Rady Nadzorczej, nie biorą jednak udziału w wyborze pozostałych członków Rady Nadzorczej. Mandaty w Radzie Nadzorczej nieobsadzone przez odpowiednią grupę akcjonariuszy w opisanym trybie obsadza się w drodze głosowania, w którym uczestniczą wszyscy akcjonariusze Banku, których głosy nie zostały oddane przy wyborze członków Rady Nadzorczej wybieranych w drodze głosowania oddzielnymi grupami. W przypadku zgłoszenia przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej jedną piątą kapitału zakładowego Banku wniosku o dokonanie wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami, postanowienia Statutu Banku przewidujące inny sposób powoływania Rady Nadzorczej nie mają zastosowania w odniesieniu do takiego wyboru Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem, iż jeżeli w skład Rady Nadzorczej wchodzi osoba powołana przez podmiot określony w odrębnej ustawie, wyborowi podlegają jedynie pozostali członkowie Rady Nadzorczej.

Prawo do żądania udzielenia przez Zarząd informacji dotyczących Banku

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia Zarząd jest obowiązany do udzielenia akcjonariuszowi na jego żądanie informacji dotyczących Banku, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia. Zarząd odmawia udzielenia informacji, jeżeli mogłoby to wyrządzić szkodę Bankowi, spółce z nim powiązanej albo spółce lub spółdzielni zależnej, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa. Członek Zarządu może odmówić udzielenia informacji, jeżeli udzielenie informacji mogłoby stanowić podstawę jego odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej bądź administracyjnej. Odpowiedź uznaje się za udzieloną, jeżeli odpowiednie informacje są dostępne na stronie internetowej Banku w miejscu wydzielonym na zadawanie pytań przez

akcjonariuszy i udzielanie im odpowiedzi. Zarząd może udzielić odpowiedzi w odpowiedzi na żądanie zgłoszone przez akcjonariusza na piśmie poza Walnym Zgromadzeniem, jeżeli przemawiają za tym ważne powody. Zarząd jest obowiązany udzielić informacji nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia żądania podczas Walnego Zgromadzenia. W przypadku zgłoszenia przez akcjonariusza poza Walnym Zgromadzeniem wniosku o udzielenie informacji dotyczących Banku, Zarząd może udzielić akcjonariuszowi informacji na piśmie przy uwzględnieniu ograniczeń dotyczących możliwego wyrządzenia szkody Spółce, spółce z nią powiązanej albo spółce lub spółdzielni zależnej, o których mowa powyżej. W dokumentacji przedkładanej najbliższemu Walnemu Zgromadzeniu Zarząd ujawnia na piśmie informacje udzielone akcjonariuszowi poza Walnym Zgromadzeniem wraz z podaniem daty ich przekazania i osoby, której udzielono informacji. Informacje przedkładane najbliższemu Walnemu Zgromadzeniu mogą nie obejmować informacji podanych do wiadomości publicznej oraz udzielonych podczas Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz, któremu odmówiono ujawnienia żądanej informacji podczas obrad Walnego Zgromadzenia i który zgłosił sprzeciw do protokołu, może złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie Zarządu do udzielenia informacji. Wniosek taki należy złożyć w terminie tygodnia od zakończenia Walnego Zgromadzenia, na którym odmówiono udzielenia informacji. Akcjonariusz może również złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie Banku do ogłoszenia informacji udzielonych innemu akcjonariuszowi poza Walnym Zgromadzeniem. Zgodnie z Rozporządzeniem o Raportach Bieżących Bank ma obowiązek przekazać w formie raportu bieżącego na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 2 Ustawy o Ofercie Publicznej udzielone akcjonariuszowi informacje wynikające z zobowiązania przez sąd rejestrowy Zarządu do udzielenia akcjonariuszowi, który zgłosił sprzeciw do protokołu w sprawie odmowy ujawnienia żądanej na Walnym Zgromadzeniu informacji, oraz informacje, do których ogłoszenia Spółka zostanie zobowiązana przez sąd rejestrowy, a które zostaną udzielone innemu akcjonariuszowi poza Walnym Zgromadzeniem.

Prawo akcjonariusza do wystąpienia z powództwem o uchylenie lub o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia

Powództwo o uchylenie uchwały

Uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna ze Statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes Banku lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko Bankowi powództwa o uchylenie uchwały.

Prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia przysługuje:

- akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu;
- akcjonariuszowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz
- akcjonariuszowi, który nie był obecny na Walnym Zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania Walnego Zgromadzenia lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad.

Powództwo o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Banku należy wnieść w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia uchwały.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały

Akcjonariuszom uprawnionym do wystąpienia z powództwem o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Banku przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko Bankowi powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia sprzecznej z ustawą.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia powinno być wniesione w terminie trzydziestu dni od dnia jej ogłoszenia, nie później jednak niż w terminie roku od dnia powzięcia uchwały.

Zaskarżenie przez akcjonariusza uchwały Walnego Zgromadzenia zgodnie z zasadami opisanymi powyżej nie wstrzymuje postępowania przed sądem rejestrowym mającego na celu zarejestrowanie zaskarżonej uchwały. Sąd rejestrowy może jednakże zawiesić postępowanie rejestrowe po przeprowadzeniu rozprawy. W przypadku wniesienia oczywiście bezzasadnego powództwa sąd, na wniosek Banku, może zasądzić od powoda kwotę do dziesięciokrotnej wysokości kosztów sądowych oraz wynagrodzenia jednego adwokata lub radcy prawnego. Nie wyłącza to możliwości dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych.

Prawo do dywidendy

Osoby, którym przysługuje prawo do dywidendy

Osobami, którym przysługuje prawo do dywidendy, są osoby, na rachunkach których będą zapisane Akcje Banku w dniu dywidendy.

Data powstania prawa do dywidendy

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku Banku wykazanym w rocznym, zbadanym przez biegłego rewidenta jednostkowym sprawozdaniu finansowym, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie ustala dzień dywidendy, to jest dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy, oraz termin wypłaty dywidendy. Dzień dywidendy może być wyznaczony na dzień powzięcia uchwały albo w okresie kolejnych trzech miesięcy, licząc od tego dnia. Dywidendę wypłaca się w dniu określonym w uchwale Walnego Zgromadzenia. Jeżeli uchwała Walnego Zgromadzenia takiego dnia nie określa, dywidenda jest wypłacana w dniu określonym przez Radę Nadzorczą.

Bank nie wypłaca akcjonariuszom odsetek od niepodjętych w terminach dywidend.

Termin, po którym wygasa prawo do dywidendy; osoba, na rzecz której działa takie wygaśnięcie prawa

Roszczenie akcjonariusza wobec Banku o wypłatę dywidendy może być realizowane przez akcjonariusza w terminie dziesięciu lat począwszy od dnia podjęcia przez Walne Zgromadzenie uchwały o przeznaczeniu całości lub części zysku Banku do wypłaty akcjonariuszom. Po upływie tego terminu roszczenie przedawnia się, a Bank może uchylić się od wypłaty dywidendy, podnosząc zarzut przedawnienia.

W przypadku spółek publicznych wypłata dywidendy posiadaczom zdematerializowanych akcji Banku następuje za pośrednictwem KDPW, który przekazuje środki z tytułu dywidendy na odpowiedni rachunek uczestnika KDPW, który następnie przekazuje otrzymane środki pieniężne na rachunki gotówkowe akcjonariuszy Banku prowadzone przez poszczególne domy maklerskie.

Stopa dywidendy lub sposób jej wyliczenia, częstotliwość oraz akumulowany lub nieakumulowany charakter wypłat

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym Banku, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom. Kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z ustawą lub Statutem powinny być przeznaczone z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitały zapasowy lub rezerwy.

Wysokość dywidendy należnej akcjonariuszowi Banku z tytułu posiadania jednej Akcji zostaje ustalona w wyniku podzielenia kwoty przeznaczonej do podziału pomiędzy akcjonariuszy przez liczbę Akcji.

Zgodnie z przepisami Prawa Bankowego, przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy Banku kwoty przekraczającej zysk za ostatni rok obrotowy, pomniejszony o niepokryte straty, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, wymaga zgody KNF.

Zaliczka na poczet przewidywanej dywidendy

Statut Banku nie przewiduje możliwości wypłaty akcjonariuszom zaliczki na poczet dywidendy.

Prawa związane z likwidacją Banku – podział majątku Banku

W przypadku likwidacji Banku podział majątku Banku pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli pomiędzy akcjonariuszy następuje w stosunku do dokonanych przez każdego z akcjonariuszy wpłat na kapitał zakładowy Banku. Podział majątku nie może nastąpić wcześniej niż przed upływem jednego roku od daty ostatniego ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli Banku do zgłoszenia ich wierzytelności wobec Banku.

Zgodnie z przepisami Prawa Bankowego, w przypadku wydania przez KNF decyzji o przejęciu Banku przez inny bank za zgodą banku przejmującego, po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli banku przejętego bank przejmujący dokonuje wypłat akcjonariuszom lub członkom banku przejętego z jego pozostałego majątku w proporcji do posiadanego uprzednio kapitału albo wydaje akcjonariuszom tego banku akcje własne. Wydanie akcji własnych nastąpi po ustalonej cenie emisyjnej, nie wyższej jednak niż wartość księgowa akcji.

W okresie likwidacji nie wypłaca się dywidendy.

Prawo poboru

Akcjonariusze Banku mają prawo pierwszeństwa objęcia nowych akcji w stosunku do liczby posiadanych Akcji (prawo poboru). Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego powinna wskazywać także dzień, według którego określa się akcjonariuszy, którym przysługuje prawo poboru nowych akcji (dzień prawa poboru), jeżeli nie zostali oni tego prawa pozbawieni w całości. Dzień prawa poboru nie może być ustalony później niż z upływem sześciu miesięcy od dnia powzięcia uchwały.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia akcjonariusze Banku mogą zostać pozbawieni prawa poboru nowych akcji w całości lub w części przy spełnieniu następujących warunków:

- pozbawienie akcjonariuszy prawa poboru musi nastąpić w interesie Banku;
- uchwała Walnego Zgromadzenia w sprawie pozbawienia akcjonariuszy prawa poboru wymaga dla swej ważności większości co najmniej czterech piątych głosów;
- pozbawienie akcjonariuszy prawa poboru może nastąpić w przypadku, gdy zostało to zapowiedziane w porządku obrad Walnego Zgromadzenia;
- Zarząd jest obowiązany przedstawić Walnemu Zgromadzeniu przed podjęciem uchwały w sprawie pozbawienia akcjonariuszy prawa poboru pisemną opinię uzasadniającą powody pozbawienia prawa poboru oraz proponowaną cenę emisyjną nowych akcji bądź sposób jej ustalenia.

Większość czterech piątych głosów nie jest konieczna do podjęcia uchwały w sprawie pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku prawa poboru:

- gdy uchwała o podwyższeniu kapitału stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte w całości przez instytucję finansową (subemitenta), z obowiązkiem oferowania ich następnie akcjonariuszom Banku celem umożliwienia im wykonania prawa poboru na warunkach określonych w uchwale oraz
- gdy uchwała stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte przez subemitenta w przypadku, gdy akcjonariusze Banku, którym służy prawo poboru, nie obejmą części lub wszystkich oferowanych im akcji.

Umorzenie Akcji

KSH przewiduje możliwość umarzania akcji w spółce akcyjnej, o ile przewiduje to Statut takiej spółki. Umorzenie dobrowolne akcji w spółce akcyjnej nie może być dokonane częściej niż raz w roku obrotowym. Umorzenie Akcji Banku wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia. Umorzenie Akcji wymaga również obniżenia kapitału zakładowego Banku. Uchwała o obniżeniu kapitału zakładowego powinna być powzięta na Walnym Zgromadzeniu, na którym powzięto uchwałę o umorzeniu Akcji. Umorzenie Akcji następuje z chwilą obniżenia kapitału zakładowego, a więc z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla Banku nowej wysokości kapitału zakładowego Banku.

Zgodnie z § 29 ust. 6 Statutu, Akcje Banku mogą być umarzane. Umorzenie akcji wymaga obniżenia kapitału zakładowego i może być dokonane uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Zamiana Akcji

Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela w spółce akcyjnej albo odwrotnie może być dokonana na żądanie akcjonariusza, jeżeli ustawa lub Statut nie stanowi inaczej. Statut Banku stanowi, że zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela oraz akcji na okaziciela na akcje imienne wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia.

Obowiązek notyfikacji powstania stosunku dominacji wynikający z KSH

Spółką dominującą Banku w rozumieniu przepisów KSH jest spółka, która:

- dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na Walnym Zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w Zarządzie, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków Zarządu, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków Rady Nadzorczej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub
- członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków Zarządu Banku, lub
- wywiera decydujący wpływ na działalność Banku, w szczególności na podstawie umów o zarządzanie Bankiem lub umów o przekazywanie zysku przez Bank.

Akcjonariusz Banku, który spełni przesłanki pozwalające na uznanie go za spółkę dominującą w odniesieniu do Banku, jest zobowiązany do powiadomienia Banku o powstaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z Akcji reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego. Uchwała Walnego Zgromadzenia powzięta z naruszeniem przepisów KSH dotyczących obowiązku notyfikacji o powstaniu stosunku dominacji jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

Akcjonariusz, członek Zarządu albo Rady Nadzorczej może żądać, aby spółka handlowa, która jest akcjonariuszem Banku, udzieliła informacji, czy pozostaje ona w stosunku dominacji lub zależności wobec Banku albo spółdzielni będącej również akcjonariuszem Banku. Uprawniony akcjonariusz może żądać ponadto ujawnienia liczby Akcji lub głosów, jakie spółka handlowa, do której skierowano pytanie, posiada w Banku, w tym także jako zastawnik, użytkownik lub na podstawie porozumień z innymi osobami. Żądanie udzielenia informacji oraz odpowiedzi powinny być złożone na piśmie. Odpowiedzi na pytania należy udzielić uprawnionemu akcjonariuszowi oraz Bankowi w terminie dziesięciu dni od dnia otrzymania żądania. Jeżeli żądanie udzielenia odpowiedzi doszło do adresata później niż na dwa tygodnie przed dniem, na który zwołano Walne Zgromadzenie, bieg terminu do jej udzielenia rozpoczyna się w dniu następującym po dniu, w którym zakończyło się to Walne Zgromadzenie. Od dnia rozpoczęcia biegu terminu udzielenia odpowiedzi do dnia jej udzielenia zobowiązana do odpowiedzi spółka nie może wykonywać praw z posiadanych przez nią Akcji.

Przepisy opisane powyżej znajdują odpowiednie zastosowanie również w przypadku ustania stosunku dominacji. W takim wypadku na spółce, która przestała być spółką dominującą w odniesieniu do Banku, ciąży obowiązek powiadomienia o ustaniu stosunku dominacji.

Rewident do spraw szczególnych

Na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy Banku, posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów, Walne Zgromadzenie może podjąć uchwałę w sprawie zbadania przez biegłego, na koszt Banku, określonego zagadnienia związanego z utworzeniem Banku lub prowadzeniem jego spraw (rewident do spraw szczególnych). Akcjonariusze – wnioskodawcy mogą w tym celu żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia lub żądać umieszczenia sprawy podjęcia uchwały, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli Walne Zgromadzenie nie podejmie uchwały zgodnej z treścią wniosku, o którym mowa w akapicie poprzedzającym, albo podejmie taką uchwałę z naruszeniem przepisów regulujących treść takiej uchwały, wnioskodawcy mogą, w terminie 14 dni od dnia podjęcia uchwały, wystąpić do sądu rejestrowego o wyznaczenie wskazanego podmiotu jako rewidenta do spraw szczególnych. Sąd rejestrowy może, na wniosek Zarządu Banku, uzależnić wydanie postanowienia o wyznaczeniu rewidenta do spraw szczególnych od złożenia przez wnioskodawców stosownego zabezpieczenia. W razie gdy badanie nie wykaże naruszeń prawa, sąd rejestrowy na wniosek Zarządu Banku może postanowić o przepadku zabezpieczenia na rzecz Banku. Na postanowienie sądu w sprawie przepadku zabezpieczenia służy zażalenie.

Zarząd i Rada Nadzorcza Banku są obowiązane udostępnić rewidentowi do spraw szczególnych dokumenty określone w uchwale Walnego Zgromadzenia, o której mowa powyżej, albo w postanowieniu sądu o wyznaczeniu rewidenta do spraw szczególnych, a także udzielić wyjaśnień niezbędnych dla przeprowadzenia badania. Rewident do spraw szczególnych jest

obowiązany przedstawić Zarządowi i Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdanie z wyników badania. Zarząd jest obowiązany przekazać to sprawozdanie w raporcie bieżącym, w trybie określonym w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji Banku określone przez Prawo Bankowe

Obowiązek zawiadomienia KNF o przekroczeniu ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku

Podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie odpowiednio 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, jest obowiązany każdorazowo zawiadomić KNF o zamiarze ich nabycia albo objęcia.

Obowiązek zawiadomienia, dotyczy także:

- zastawnika i użytkownika akcji, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 KSH są oni uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji;
- podmiotu, który uzyskał prawo głosu na walnym zgromadzeniu na poziomie 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% liczby głosów lub udziału w kapitale zakładowym, w wyniku zdarzeń innych niż objęcie lub nabycie akcji lub praw z akcji banku krajowego, w szczególności w wyniku zmiany statutu lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania lub ograniczenia akcji, co do prawa głosu;
- nabycia akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie poziomów 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ % 50% liczby głosów lub udziału w kapitale zakładowym, w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, w wyniku dziedziczenia.

Obowiązek zawiadomienia KNF powstaje również każdorazowo, w przypadku gdy podmiot zamierza pośrednio lub bezpośrednio stać się podmiotem dominującym względem banku krajowego, to jest:

- posiadać większość głosów w organach banku krajowego, także na podstawie porozumień z innymi osobami;
- być uprawnionym do powoływania lub odwoływania większości członków organów zarządzających lub nadzorczych banku krajowego;
- uzyskać stan, w którym więcej niż połowa członków zarządu banku krajowego jest jednocześnie członkami zarządu, prokurentami lub osobami pełniącymi funkcje kierownicze podmiotu bądź innej jednostki pozostającej z tym podmiotem w stosunku zależności;
- w ocenie KNF może wywierać znaczący wpływ na bank krajowy; w sposób inny niż przez nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.

Zgodnie z Prawem Bankowym za podmiot pośrednio dominujący lub pośrednio nabywający lub obejmujący akcje lub prawa z akcji banku krajowego uważa się podmiot dominujący w stosunku do podmiotu, który bezpośrednio staje się podmiotem dominującym banku krajowego albo nabywa lub obejmuje akcje lub prawa z akcji banku krajowego bezpośrednio, jak również podmiot, który podejmuje działania powodujące, że stanie się on podmiotem dominującym w stosunku do podmiotu, który jest podmiotem dominującym banku krajowego albo posiada akcje lub prawa z akcji banku krajowego.

W przypadku, gdy podmiot zależny zamierza bezpośrednio nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego lub stać się podmiotem dominującym banku krajowego, zawiadomienie składa tylko ten podmiot łącznie z jego pierwotnym podmiotem dominującym. W sytuacji natomiast, gdy podmiot, który zamierza pośrednio nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego lub stać się podmiotem dominującym banku krajowego, jest podmiotem zależnym, zawiadomienie składa tylko jego pierwotny podmiot dominujący.

W przypadku działania dwóch lub więcej podmiotów w porozumieniu, mającym na celu wykonywanie prawa głosu z akcji na poziomie dającym w sumie 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym lub wspólnego wykonywania uprawnień podmiotu dominującego, regulacje opisane powyżej stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, że zawiadomienie składają wszystkie strony porozumienia łącznie.

Obowiązek zawiadomienia KNF nie powstaje w przypadku, gdy nabycie albo objęcie akcji banku krajowego dokonywane jest przez bank krajowy, instytucję kredytową, dom maklerski lub firmę inwestycyjną mającą siedzibę na terytorium innego państwa

członkowskiego, w wykonaniu umowy o subemisję inwestycyjną. Dodatkowymi warunkami powodującymi niestosowanie przepisów o zawiadamianiu KNF jest to, aby prawa z akcji nie były wykonywane w celu ingerencji w zarządzanie bankiem krajowym oraz żeby akcje banku krajowego zostały zbyte w ciągu roku od dnia ich nabycia albo objęcia.

Zawiadomienie powinno być sporządzone w języku polskim lub przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Podmiot lub podmioty składające zawiadomienie przekazują wraz z zawiadomieniem między innymi informacje dotyczące swojej sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz planów marketingowych, operacyjnych i finansowych dotyczących organizacji i zarządzania bankiem krajowym. Szczegółowy opis wymagań oraz dokumentów niezbędnych do złożenia, wraz z zawiadomieniem, zawiera Prawo Bankowe oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 sierpnia 2010 roku w sprawie dokumentów załączanych do zawiadomień o zamiarze nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji banku krajowego lub o zamiarze stania się podmiotem dominującym banku krajowego (Dz.U. Nr 161, poz. 1081).

KNF zgłasza, w drodze decyzji, sprzeciw co do nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub, co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego oraz doręcza go w terminie 60 dni roboczych od dnia otrzymania zawiadomienia i wszystkich wymaganych informacji. KNF wydaje decyzję dotyczącą sprzeciwu, jeżeli:

- podmiot składający zawiadomienie nie uzupełnił w wyznaczonym terminie braków w zawiadomieniu lub załączanych do zawiadomienia dokumentów i informacji;
- podmiot składający zawiadomienie nie przekazał w terminie dodatkowych informacji lub dokumentów żądanych przez KNF;
- uzasadnione jest to potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem krajowym, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na bank krajowy lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

KNF może w terminie przewidzianym dla wydania decyzji zawierającej sprzeciw, wydać decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu, wyznaczając dodatkowo termin nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji albo uzyskania uprawnień podmiotu dominującego banku krajowego.

Podmiot składający zawiadomienie może zrealizować zamiar objęty zawiadomieniem, jeżeli KNF nie doręczy decyzji w przedmiocie sprzeciwu w terminie 60 dni roboczych albo, jeżeli przed upływem tego terminu KNF wyda decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu.

W przypadku nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji:

- z naruszeniem przepisów dotyczących zawiadomienia KNF;
- pomimo zgłoszenia przez KNF sprzeciwu;
- przed upływem terminu uprawniającego KNF do zgłoszenia sprzeciwu;
- po wyznaczonym przez KNF terminie na nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji określonych w decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu;

– z akcji tych nie może być wykonywane prawo głosu, z wyjątkiem sytuacji, w której w szczególnie uzasadnionych przypadkach, KNF wyda decyzję pozwalającą na wykonywanie prawa głosu. Decyzja taka wydawana jest na wniosek akcjonariusza w sytuacji, gdy wymaga tego interes klientów banku, pod warunkiem że wnioskodawca wykaże, że nie zachodzi obawa zagrożenia ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na bank krajowy lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

Uchwały walnego zgromadzenia banku krajowego podjęte z naruszeniem przepisów dotyczących nabycia lub objęcia akcji są nieważne, chyba że spełniają wymogi kworum oraz większości głosów oddanych bez uwzględnienia głosów nieważnych. W przypadku tym prawo wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia przysługuje również KNF.

W sytuacji, gdy podmiot dominujący wykonuje uprawnienia względem banku krajowego:

- z naruszeniem przepisów dotyczących zawiadomienia KNF;
- w przypadku zgłoszenia przez KNF sprzeciwu;

- przed upływem terminu uprawniającego KNF do zgłoszenia sprzeciwu;
- po upływie terminu, określonego w decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu;

– członkowie zarządu banku krajowego powołani przez podmiot dominujący lub będący członkami zarządu, prokurentami lub osobami pełniącymi kierownicze funkcje w podmiocie dominującym nie mogą uczestniczyć w czynnościach z zakresu reprezentacji banku krajowego. W przypadku, gdy nie można ustalić, którzy członkowie zarządu zostali powołani przez podmiot dominujący, powołanie zarządu jest bezskuteczne od dnia uzyskania przez ten podmiot uprawnień podmiotu dominującego banku krajowego, z wyjątkiem sytuacji, w której w szczególnie uzasadnionych przypadkach KNF wyda decyzję pozwalającą na uczestniczenie członkom zarządu, prokurentom lub osobom pełniącym funkcje kierownicze w czynnościach z zakresu reprezentacji. Decyzja taka wydawana jest na wniosek podmiotu dominującego, w sytuacji, gdy wymaga tego interes klientów banku, pod warunkiem że wnioskodawca wykaże, że nie zachodzi obawa zagrożenia ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na bank krajowy lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

Czynności z zakresu reprezentacji banku krajowego podejmowane z udziałem członków zarządu powołanych przez podmiot dominujący z naruszeniem przepisów dotyczących wykonywania uprawnień przez podmiot dominujący banku krajowego są nieważne.

KNF w przypadku nabycia lub objęcia akcji z naruszeniem przepisów lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego może nakazać zbycie akcji banku krajowego. Jeżeli akcje nie zostaną zbyte w terminie wyznaczonym przez KNF, Komisja może nałożyć na akcjonariusza banku krajowego karę pieniężną do wysokości 10 mln PLN, ustanowić w banku krajowym zarząd komisaryczny lub uchylić zezwolenie na utworzenie banku i podjąć decyzję o likwidacji banku.

Dodatkowo, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem krajowym, z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu, który uzyskał bezpośrednio lub pośrednio prawo wykonywania głosu na walnym zgromadzeniu na poziomach 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym albo stał się bezpośrednio lub pośrednio podmiotem dominującym banku krajowego, lub z uwagi na możliwy wpływ tego podmiotu na bank, a w szczególności w przypadku stwierdzenia, że podmiot ten nie dochowuje zobowiązań złożonych podczas postępowania dotyczącego zawiadomienia KNF o nabyciu lub objęciu lub staniu się podmiotem dominującym, KNF może, w drodze decyzji, zakazać wykonywania prawa głosu z akcji banku krajowego posiadanych przez ten podmiot lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego przysługujących temu podmiotowi.

Uchwały walnego zgromadzenia banku krajowego podjęte z naruszeniem przepisów dotyczących nabycia lub objęcia akcji są nieważne, chyba że spełniają wymogi kworum oraz większości głosów oddanych bez uwzględnienia głosów nieważnych. W przypadku tym prawo wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia przysługuje również KNF.

Czynności z zakresu reprezentacji banku krajowego podejmowane z udziałem członków zarządu z naruszeniem przepisów dotyczących uprawnień podmiotu dominującego banku krajowego są nieważne.

KNF w przypadku naruszenia przepisów dotyczących nabywania lub obejmowania akcji lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego może nakazać zbycie akcji banku krajowego. Jeżeli akcje nie zostaną zbyte w terminie wyznaczonym przez KNF, Komisja może nałożyć na akcjonariusza banku krajowego karę pieniężną do wysokości 10 mln PLN, ustanowić w banku krajowym zarząd komisaryczny lub uchylić zezwolenie na utworzenie banku i podjąć decyzję o likwidacji banku.

Obowiązek powiadomienia Banku o przekroczeniu progu ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku

Podmiot, który bezpośrednio lub pośrednio nabył albo objął akcje lub prawa z akcji banku krajowego, jeżeli stanowią one wraz z akcjami nabytymi albo objętymi wcześniej pakiet zapewniający osiągnięcie lub przekroczenie progu 5%, 10%, 20%, 25%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50%, 66% i 75% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, albo stał się podmiotem dominującym bezpośrednio lub pośrednio banku krajowego, jest każdorazowo obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym ten bank. W przypadku, gdy statut banku krajowego przewiduje uprzywilejowanie lub ograniczenie akcji co do prawa głosu, powiadomienie powinno również dotyczyć udziału w kapitale zakładowym w wysokości odpowiadającej wielkościom określonym powyżej i odpowiadającej mu liczbie głosów bez przywilejów i ograniczeń.

Obowiązek zawiadomienia powstaje również w przypadku nabycia obligacji zamiennych na akcje banku krajowego, kwitów depozytowych, jak również innych papierów wartościowych, z których wynika prawo lub obowiązek nabycia akcji banku krajowego.

Dodatkowo przepisy dotyczące poinformowania banku krajowego stosuje się odpowiednio:

- do zastawnika i użytkownika akcji, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 KSH są oni uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji;
- do podmiotów, które uzyskały prawo głosu na walnym zgromadzeniu w wyniku zdarzeń innych niż objęcie lub nabycie akcji lub praw z akcji banku krajowego, w szczególności w wyniku zmiany statutu lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu, a także nabycia akcji lub praw z akcji banku krajowego w wyniku dziedziczenia;
- do podmiotów działających w porozumieniu, którego przedmiotem jest wykonywanie prawa głosu z akcji.

Obowiązek powiadomienia KNF o zbyciu pakietu akcji Banku

Podmiot, który zamierza bezpośrednio lub pośrednio zbyć pakiet akcji banku krajowego uprawniający do wykonywania ponad 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, lub w wyniku zbycia, którego pozostały w jego posiadaniu pakiet akcji będzie uprawniał do wykonywania mniej niż 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ % i 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, jest obowiązany powiadomić o swoim zamiarze KNF. W przypadku, gdy statut banku krajowego przewiduje uprzywilejowanie lub ograniczenie akcji co do prawa głosu, powiadomienie powinno również dotyczyć udziału w kapitale zakładowym w wysokości odpowiadającej wielkościom określonym powyżej i odpowiadającej mu liczbie głosów bez przywilejów i ograniczeń.

Obowiązek zawiadomienia powstaje również w przypadku zbycia obligacji zamiennych na akcje banku krajowego, kwitów depozytowych, jak również innych papierów wartościowych, z których wynika prawo lub obowiązek nabycia akcji banku krajowego.

Dodatkowo przepisy dotyczące poinformowania KNF stosuje się odpowiednio:

- do zastawcy i właściciela akcji, na których ustanowiono użytkowanie, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 KSH zastawnik i użytkownik są uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji;
- do podmiotu, który utracił prawo głosu na walnym zgromadzeniu w wyniku zdarzeń innych niż zbycie akcji lub praw z akcji banku krajowego, w szczególności w wyniku zmiany statutu lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu;
- do podmiotów działających w porozumieniu, którego przedmiotem jest wykonywanie prawa głosu z akcji.

Obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji DM BOŚ określone przez Ustawę o Obrocie Instrumentami Finansowymi

Obowiązek zawiadomienia KNF o przekroczeniu ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu domu maklerskiego

Podmiot, który zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie odpowiednio 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, jest obowiązany każdorazowo zawiadomić KNF o zamiarze ich nabycia albo objęcia.

Obowiązek zawiadomienia dotyczy także:

- zastawnika i użytkownika akcji, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 KSH są oni uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji;
- podmiotu, który uzyskał prawo głosu na walnym zgromadzeniu na poziomie 10%, 20%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50% liczby głosów lub udziału w kapitale zakładowym w wyniku zdarzeń innych niż objęcie lub nabycie akcji lub praw z akcji domu maklerskiego, w szczególności w wyniku zmiany statutu lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu;

- nabycia akcji lub praw z akcji domu maklerskiego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie poziomów 10%, 20%, 33¹/₃%, 50% liczby głosów lub udziału w kapitale zakładowym, w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym, w wyniku dziedziczenia.

Obowiązek zawiadomienia Komisji powstaje również każdorazowo, w przypadku, gdy podmiot zamierza pośrednio lub bezpośrednio stać się podmiotem dominującym względem domu maklerskiego, to jest:

- posiadać bezpośrednio lub pośrednio przez udziały większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym domu maklerskiego, także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi swe prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej;
- zostać uprawnionym do kierowania polityką finansową i operacyjną domu maklerskiego w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi, na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie z jednostką dominującą, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym domu maklerskiego;
- zostać uprawnionym do powoływania i odwoływania większości członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących domu maklerskiego;
- zostać udziałowcem jednostki, której członkowie zarządu w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy, stanowią jednocześnie więcej niż połowę składu zarządu domu maklerskiego lub osoby, które zostały powołane do pełnienia tych funkcji w rezultacie wykonywania przez jednostkę dominującą prawa głosu w organach domu maklerskiego; w sposób inny niż przez nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji domu maklerskiego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu.

Zgodnie z ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi, za podmiot pośrednio dominujący lub pośrednio nabywający lub obejmujący akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego uważa się podmiot dominujący w stosunku do podmiotu, który nabywa lub obejmuje akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego bezpośrednio, jak również podmiot, który podejmuje działania powodujące, że stanie się on podmiotem dominującym w stosunku do podmiotu, który jest podmiotem dominującym domu maklerskiego albo posiada akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego.

W przypadku, gdy podmiot zależny zamierza bezpośrednio nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego lub stać się podmiotem dominującym domu maklerskiego, zawiadomienie składa tylko ten podmiot łącznie z jego pierwotnym podmiotem dominującym. W sytuacji natomiast, gdy podmiot, który zamierza pośrednio nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego lub stać się podmiotem dominującym domu maklerskiego, jest podmiotem zależnym, zawiadomienie składa tylko jego pierwotny podmiot dominujący.

W przypadku działania dwóch lub więcej podmiotów w porozumieniu, mającym na celu wykonywanie prawa głosu z akcji na poziomie dających w sumie 10%, 20%, 33¹/₃%, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym lub wspólnego wykonywania uprawnień podmiotu dominującego, regulacje opisane powyżej stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, że zawiadomienie składają wszystkie strony porozumienia łącznie.

Obowiązek zawiadomienia KNF nie powstaje w przypadku, gdy nabycie albo objęcie akcji domu maklerskiego dokonywane jest przez bank krajowy, instytucję kredytową, w rozumieniu przepisów Prawa Bankowego, dom maklerski lub zagraniczną firmę inwestycyjną mającą siedzibę na terytorium państwa członkowskiego, w wykonaniu umowy o subemisję inwestycyjną. Dodatkowymi warunkami powodującymi niestosowanie przepisów o zawiadamianiu Komisji jest to, aby prawa z akcji nie były wykonywane w celu ingerencji w zarządzanie domem maklerskim oraz żeby akcje domu maklerskiego zostały zbyte w ciągu roku od dnia ich nabycia albo objęcia.

Zawiadomienie powinno być sporządzone w języku polskim lub przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Podmiot lub podmioty składające zawiadomienie przekazują wraz z zawiadomieniem między innymi informacje dotyczące swojej sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz planów marketingowych, operacyjnych i finansowych dotyczących organizacji i zarządzania domem maklerskim.

KNF zgłasza, w drodze decyzji, sprzeciw co do nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym domu maklerskiego oraz doręcza go w terminie 60 dni roboczych od dnia otrzymania zawiadomienia i wszystkich wymaganych informacji. KNF wydaje decyzję dotyczącą sprzeciwu, jeżeli:

- podmiot składający zawiadomienie nie uzupełnił w wyznaczonym terminie braków w zawiadomieniu lub załączanych do zawiadomienia dokumentach i informacjach;
- podmiot składający zawiadomienie nie przekazał w terminie dodatkowych informacji lub dokumentów żądanych przez KNF;
- uzasadnione jest to potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania domem maklerskim, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na dom maklerski lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

KNF może w terminie przewidzianym dla wydania decyzji zawierającej sprzeciw, wydać decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu, wyznaczając dodatkowo termin nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji albo uzyskania uprawnień podmiotu dominującego domu maklerskiego.

Podmiot składający zawiadomienie może zrealizować zamiar objęty zawiadomieniem, jeżeli KNF nie doręczy decyzji w przedmiocie sprzeciwu w terminie 60 dni roboczych albo jeżeli przed upływem tego terminu KNF wyda decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu.

W przypadku nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji:

- z naruszeniem przepisów dotyczących zawiadomienia KNF;
- pomimo zgłoszenia przez KNF sprzeciwu;
- przed upływem terminu uprawniającego KNF do zgłoszenia sprzeciwu;
- po wyznaczonym przez KNF terminie na nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji określonych w decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu;

– z akcji tych nie może być wykonywane prawo głosu, z wyjątkiem sytuacji, w której w szczególnie uzasadnionych przypadkach KNF wyda decyzję pozwalającą na wykonywanie prawa głosu. Decyzja taka wydawana jest na wniosek akcjonariusza w sytuacji, gdy wymaga tego interes domu maklerskiego oraz klientów domu maklerskiego, pod warunkiem że wnioskodawca wykaże, że nie zachodzi obawa zagrożenia ostrożnego i stabilnego zarządzania domem maklerskim, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na dom maklerski lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

Uchwały walnego zgromadzenia domu maklerskiego podjęte z naruszeniem przepisów dotyczących nabycia lub objęcia akcji są nieważne, chyba że spełniają wymogi kworum oraz większości głosów oddanych bez uwzględnienia głosów nieważnych. W przypadku tym prawo wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia przysługuje również KNF.

W sytuacji, gdy podmiot dominujący wykonuje uprawnienia względem domu maklerskiego:

- z naruszeniem przepisów dotyczących zawiadomienia KNF;
- w przypadku zgłoszenia przez KNF sprzeciwu;
- przed upływem terminu uprawniającego KNF do zgłoszenia sprzeciwu;
- po upływie terminu określonego w decyzji o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu;

– członkowie zarządu domu maklerskiego powołani przez podmiot dominujący lub będący członkami zarządu, prokurentami lub osobami pełniącymi kierownicze funkcje w podmiocie dominującym nie mogą uczestniczyć w czynnościach z zakresu reprezentacji domu maklerskiego. W przypadku, gdy nie można ustalić, którzy członkowie zarządu zostali powołani przez podmiot dominujący, powołanie zarządu jest bezskuteczne od dnia uzyskania przez ten podmiot uprawnień podmiotu dominującego domu maklerskiego, z wyjątkiem sytuacji, w której w szczególnie uzasadnionych przypadkach KNF wyda decyzję pozwalającą na uczestniczenie członkom zarządu, prokurentom lub osobom pełniącym funkcje kierownicze w czynnościach z zakresu reprezentacji. Decyzja taka wydawana jest na wniosek podmiotu dominującego, w sytuacji, gdy wymaga tego interes domu maklerskiego oraz klientów domu maklerskiego, pod warunkiem że wnioskodawca wykaże, że nie zachodzi obawa zagrożenia ostrożnego i stabilnego zarządzania domem maklerskim, z uwagi na możliwy wpływ podmiotu składającego zawiadomienie na dom maklerski lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu składającego zawiadomienie.

Czynności z zakresu reprezentacji domu maklerskiego podejmowane z udziałem członków zarządu powołanych przez podmiot dominujący z naruszeniem przepisów dotyczących wykonywania uprawnień przez podmiot dominujący domu maklerskiego są nieważne.

KNF w przypadku nabycia lub objęcia akcji z naruszeniem przepisów lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego może nakazać zbycie akcji domu maklerskiego. Jeżeli akcje nie zostaną zbyte w terminie wyznaczonym przez KNF, Komisja może nałożyć na akcjonariusza domu maklerskiego do 1 mln PLN lub cofnąć zezwolenie na wykonywanie działalności maklerskiej.

Dodatkowo, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania domem maklerskim, z uwagi na ocenę sytuacji finansowej podmiotu, który uzyskał bezpośrednio lub pośrednio prawo wykonywania głosu na walnym zgromadzeniu na poziomach 10%, 20%, 33¹/₃%, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym albo stał się bezpośrednio lub pośrednio podmiotem dominującym domu maklerskiego, lub z uwagi na możliwy wpływ tego podmiotu na dom maklerski, a w szczególności w przypadku stwierdzenia, że podmiot ten nie dochowuje zobowiązań złożonych podczas postępowania dotyczącego zawiadomienia KNF o nabyciu lub objęciu lub staniu się podmiotem dominującym, KNF może, w drodze decyzji:

- nakazać zaprzestanie wywierania takiego wpływu, wskazując termin oraz warunki i zakres podjęcia stosownych czynności;
- zakazać wykonywania prawa głosu z akcji domu maklerskiego posiadanych przez ten podmiot lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego przysługujących temu podmiotowi.

Decyzja wydana w wyżej opisanym trybie opatrzona jest rygorem natychmiastowej wykonalności. W przypadku jej wydania wykonywanie przez akcjonariusza prawa głosu ze wszystkich posiadanych akcji domu maklerskiego jest bezskuteczne.

Uchwały walnego zgromadzenia domu maklerskiego podjęte z naruszeniem przepisów dotyczących nabycia lub objęcia akcji są nieważne, chyba że spełniają wymogi kworum oraz większości głosów oddanych bez uwzględnienia głosów nieważnych. W przypadku tym, prawo wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia przysługuje również KNF.

Czynności z zakresu reprezentacji domu maklerskiego podejmowane z udziałem członków zarządu z naruszeniem przepisów dotyczących uprawnień podmiotu dominującego domu maklerskiego są nieważne.

KNF w przypadku naruszenia przepisów dotyczących nabywania lub obejmowania akcji lub wykonywania uprawnień podmiotu dominującego, może nakazać zbycie akcji domu maklerskiego. Jeżeli akcje nie zostaną zbyte w terminie wyznaczonym przez KNF, Komisja może nałożyć na akcjonariusza domu maklerskiego karę pieniężną do wysokości 1 mln PLN lub cofnąć zezwolenie na wykonywanie działalności przez dom maklerski.

Obowiązek powiadomienia domu maklerskiego o przekroczeniu progu ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu domu maklerskiego

Podmiot nabywający albo obejmujący akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego, które powodowałyby obowiązek zawiadomienia KNF, jest obowiązany poinformować o nabyciu lub objęciu domu maklerskiego, którego akcje nabył albo objął, w terminie 14 dni od dnia nabycia albo objęcia.

Obowiązek powiadomienia KNF o zbyciu pakietu akcji domu maklerskiego

Podmiot, który zamierza zbyć bezpośrednio lub pośrednio akcje lub prawa z akcji domu maklerskiego, ma obowiązek każdorazowo powiadomić o zamiarze ich zbycia KNF nie później niż na 14 dni przed planowanym zbyciem, jeżeli w wyniku zbycia:

- jego udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub w kapitale zakładowym spadłby odpowiednio poniżej 10%, 20%, 33¹/₃%, 50% lub
- dom maklerski przestałby być jego podmiotem zależnym.

Zamiar zbycia lub zbycie akcji lub praw z akcji domu maklerskiego przez podmiot zależny uważa się za zamiar ich zbycia lub zbycie przez podmiot dominujący.

Regulacje antymonopolowe

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów

Zamiar koncentracji przedsiębiorców podlega zgłoszeniu Prezesowi UOKiK, jeżeli:

- łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 1 mld EUR lub
- łączny obrót na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 50 mln EUR.

Obrót, o którym mowa w akapicie poprzedzającym, obejmuje obrót:

- zarówno przedsiębiorców bezpośrednio uczestniczących w koncentracji, jak i
- pozostałych przedsiębiorców należących do grup kapitałowych, do których należą przedsiębiorcy bezpośrednio uczestniczący w koncentracji.

Co do zasady, Prezes UOKiK wydaje zgodę na koncentrację, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Przepisy Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów stosuje się nie tylko do przedsiębiorców (w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej), lecz również, między innymi, do osób fizycznych posiadających kontrolę w rozumieniu tej ustawy nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby taka osoba fizyczna nie prowadziła działalności gospodarczej (w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej), o ile podejmuje ona dalsze działania podlegające kontroli koncentracji zgodnie z przepisami Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów.

Obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji znajdzie między innymi zastosowanie w przypadku zamiaru przejęcia, przez nabycie lub objęcie akcji bądź innych papierów wartościowych lub w jakikolwiek inny sposób, bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad jednym lub więcej przedsiębiorcami przez jednego lub więcej przedsiębiorców. Przez przejęcie kontroli rozumie się wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania uprawnień, które osobno albo łącznie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na określonego przedsiębiorcę lub przedsiębiorców.

Zamiar koncentracji nie podlega zgłoszeniu, jeżeli łączny obrót przedsiębiorcy, nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, oraz jego spółek zależnych, nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 mln EUR. Ponadto nie podlega zgłoszeniu zamiar koncentracji:

- polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez instytucję finansową akcji w celu ich odsprzedaży, jeżeli przedmiotem działalności gospodarczej tej instytucji jest prowadzone na własny lub cudzy rachunek inwestowanie w akcje innych przedsiębiorców, pod warunkiem że odsprzedaż ta nastąpi przed upływem roku od dnia nabycia lub objęcia, oraz że: (a) instytucja ta nie wykonuje praw z tych akcji, z wyjątkiem prawa do dywidendy lub (b) wykonuje te prawa wyłącznie w celu przygotowania odsprzedaży całości lub części przedsiębiorstwa, jego majątku lub tych akcji;
- polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez przedsiębiorcę akcji w celu zabezpieczenia wierzytelności, pod warunkiem, że nie będzie on wykonywał praw z tych akcji, z wyłączeniem prawa do ich sprzedaży;
- następującej w toku postępowania upadłościowego, z wyłączeniem przypadków przejęcia kontroli przez konkurentów lub podmioty z grup kapitałowych konkurentów przejmowanego przedsiębiorcy oraz
- przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej.

Przedsiębiorcy, których zamiar koncentracji podlega zgłoszeniu, są obowiązani do wstrzymania się od dokonania koncentracji do czasu wydania przez Prezesa UOKiK zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminu na wydanie odpowiedniej decyzji. Czynność prawna będącą podstawą koncentracji może być dokonana pod warunkiem wydania przez Prezesa UOKiK zgody na dokonanie koncentracji lub upływu ustawowych terminów na jej wydanie. Realizacja publicznej oferty kupna lub zamiany akcji zgłoszona Prezesowi UOKiK nie stanowi naruszenia ustawowego obowiązku wstrzymania się od dokonania koncentracji, o którym mowa powyżej, jeżeli nabywca nie korzysta z prawa głosu wynikającego z nabytych akcji lub czyni to wyłącznie w celu utrzymania pełnej wartości swej inwestycji kapitałowej lub dla zapobieżenia poważnej szkodzi, jaka może powstać u przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji.

Regulacje Unii Europejskiej

Koncentracja z udziałem przedsiębiorców działających w Polsce może podlegać również przepisom unijnym. Rozporządzenie w Sprawie Koncentracji znajduje zastosowanie do tzw. „koncentracji o wymiarze unijnym”. Koncentracja ma „wymiar unijny”, jeżeli:

- łączny światowy obrót wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 5 mld EUR oraz
- łączny obrót przypadający na Unię Europejską, każdego z co najmniej dwóch zainteresowanych przedsiębiorstw, wynosi więcej niż 250 mln EUR, chyba że każde z zainteresowanych przedsiębiorstw uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Unię Europejską w jednym i tym samym Państwie Członkowskim.

Koncentracja ma wymiar wspólnotowy również w przypadku, gdy:

- łączny światowy obrót wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 2,5 mld EUR;
- w każdym z co najmniej trzech Państw Członkowskich łączny obrót wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 100 mln EUR;
- w każdym z co najmniej trzech Państw Członkowskich ujętych dla celów wskazanych w punkcie poprzedzającym łączny obrót każdego z co najmniej dwóch zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 25 mln EUR oraz
- łączny obrót przypadający na Unię Europejską każdego z co najmniej dwóch zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 100 mln EUR, chyba że każde z zainteresowanych przedsiębiorstw uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Unię Europejską w jednym i tym samym Państwie Członkowskim.

Koncentracja podlegająca regulacji Rozporządzenia w Sprawie Koncentracji występuje w przypadku, gdy powstaje trwała zmiana kontroli wynikająca z:

- łączenia się dwóch lub więcej wcześniej samodzielnych przedsiębiorstw lub części przedsiębiorstw lub
- przejęcia, przez jedną lub więcej osób już kontrolujących co najmniej jedno przedsiębiorstwo albo przez jedno lub więcej przedsiębiorstw, bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad całym lub częścią jednego lub więcej innych przedsiębiorstw, czy to w drodze zakupu papierów wartościowych lub aktywów, czy to w drodze umowy lub w jakikolwiek inny sposób.

Koncentracje o wymiarze unijnym określone w Rozporządzeniu w Sprawie Koncentracji zgłasza się Komisji Europejskiej przed ich wykonaniem i po zawarciu umowy, ogłoszeniu publicznej oferty przejęcia lub nabyciu kontrolnego pakietu akcji, przy czym w określonych przypadkach koncentracje mogą być także zgłaszane na wcześniejszym etapie. Dokonanie koncentracji powinno być zawieszane do czasu podjęcia przez Komisję Europejską ostatecznej decyzji lub upływu terminu przewidzianego na wydanie decyzji. Jeżeli zgłoszona koncentracja nie przeszkodzi znacząco skutecznej konkurencji na wspólnym rynku lub znacznej jego części, w szczególności w wyniku utworzenia lub umocnienia pozycji dominującej, Komisja Europejska uznaje taką koncentrację za zgodną ze wspólnym rynkiem.

Co do zasady, koncentracje objęte regulacją Rozporządzenia w Sprawie Koncentracji nie podlegają zgłoszeniu do organu antymonopolowego państwa członkowskiego.

ORGANY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORCZE

Zgodnie z przepisami KSH oraz Prawa Bankowego organem zarządzającym Banku jest Zarząd, zaś organem nadzorującym Rada Nadzorcza. Zamieszczone poniżej informacje dotyczące organizacji, kompetencji i działalności Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zostały przygotowane w oparciu o przepisy ustaw wskazanych w zdaniu poprzedzającym, Statut oraz regulaminy tych organów obowiązujące na Datę Prospektu.

Zarząd

Organizacja i kompetencje Zarządu

Zarząd Banku składa się z co najmniej trzech członków powoływanych przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję. Rada Nadzorcza określa również liczbę członków Zarządu. Wspólna kadencja trwa trzy lata, liczba kadencji, w których osoba fizyczna może zasiadać w Zarządzie, nie została ograniczona. W skład Zarządu wchodzi Prezes Zarządu, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu oraz pozostali Wiceprezesi lub pozostali członkowie Zarządu.

Wszyscy członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, muszą dawać rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, przy czym co najmniej dwie osoby przewidziane do objęcia w Banku stanowisk członków Zarządu posiadają wykształcenie i doświadczenie zawodowe niezbędne do kierowania bankiem oraz udowodnioną znajomość języka polskiego.

Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu. Mandaty członków Zarządu wygasają również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania ze składu Zarządu. Mandat członka Zarządu powołanego przed upływem danej kadencji wygasa równocześnie z wygaśnięciem mandatów pozostałych członków Zarządu.

Powołanie dwóch członków Zarządu Banku, w tym Prezesa Zarządu, następuje za zgodą KNF. Zgodnie z postanowieniami Statutu, drugi członek Zarządu posiadający zgodę KNF pełni w Banku funkcję Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza. Rada Nadzorcza informuje KNF o składzie Zarządu oraz o zmianie jego składu niezwłocznie po powołaniu członka Zarządu lub po dokonaniu zmiany w składzie Zarządu. Rada Nadzorcza informuje KNF także o członkach Zarządu, którym w ramach podziału kompetencji podlega w szczególności zarządzanie ryzykiem i komórka audytu wewnętrznego.

Prezes Zarządu Banku kieruje całokształtem działalności Banku (w szczególności odpowiada za obszar zarządczo-organizacyjny), wydaje zarządzenia oraz kieruje pracami Zarządu, zwołuje posiedzenia Zarządu, akceptuje porządek obrad oraz przewodniczy posiedzeniom.

Do kompetencji prezesa Zarządu Banku należy w szczególności:

- powoływanie i odwoływanie dyrektora zarządzającego, dyrektorów komórek organizacyjnych Centrali i ich zastępców oraz dyrektorów oddziałów, z zastrzeżeniem odrębnego trybu powoływania dyrektora komórki audytu wewnętrznego, uchwalonego przez Zarząd i zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą;
- wydawanie regulaminu organizacyjnego Banku oraz regulaminu organizacyjnego Oddziału i Oddziału Operacyjnego, a także zatwierdzanie regulaminów organizacyjnych komórek organizacyjnych Centrali;
- zarządzanie procesem kontroli funkcjonalnej w Banku;
- wydawanie zaleceń pokontrolnych w ramach funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

W przypadku wygaśnięcia mandatu Prezesa Zarządu z powodu śmierci, rezygnacji albo odwołania jego funkcję pełni Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu.

W czasie nieobecności Prezesa Zarządu jego funkcje pełni Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu lub wskazany przez Prezesa członek Zarządu, nie mają oni jednak prawa powoływania ani odwoływania dyrektora zarządzającego, dyrektorów komórek organizacyjnych Centrali i ich zastępców oraz dyrektorów oddziałów.

Wiceprezesi lub członkowie Zarządu kierują działalnością Banku w zakresie ustalonym przez Prezesa Zarządu.

Do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy niezastępowane innym organom Banku, w tym prowadzenie spraw Banku oraz reprezentowanie go. Zarząd Banku w szczególności:

- reprezentuje Bank wobec sądów, organów administracji państwowej i osób trzecich;
- uchwała strategię działania Banku, roczne plany finansowe Banku oraz roczne plany audytów wewnętrznych;
- podejmuje uchwały w sprawie struktury organizacyjnej Banku, jego Centrali oraz tworzenia i likwidacji oddziałów oraz oddziałów operacyjnych;
- podejmuje uchwały o nabyciu i zbyciu nieruchomości lub udziału w nieruchomości;
- opracowuje projekty aktów prawnych, których wydawanie należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej;
- podejmuje decyzje w sprawach dotyczących zaciągnięcia zobowiązań lub rozporządzenia aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych Banku;
- uchwała zasady polityki informacyjnej Banku;
- uchwała polityki dotyczące zarządzania ryzykiem w Banku;
- uchwała zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem;
- ustala ogólny poziom ryzyka Banku oraz dostosowane do tego poziomu limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku;
- ustala wewnętrzne procedury Banku dotyczące procesów szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania oraz planowania kapitałowego;
- sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych;
- gospodaruje funduszami specjalnymi;
- uchwała tryb powoływania i odwoływania dyrektora komórki audytu oraz sposób ustalenia jego wynagrodzenia.

Pełnomocników Banku powołuje i odwołuje (i) Prezes Zarządu samodzielnie, lub (ii) dwie inne osoby ze składu Zarządu działające łącznie. Powołanie prokurenta wymaga zgody wszystkich członków Zarządu. Prokurę może odwołać każdy członek Zarządu działający samodzielnie.

Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Banku oraz do podpisywania w imieniu Banku upoważnieni są: (i) Prezes Zarządu samodzielnie oraz (ii) dwie osoby działające łącznie spośród pozostałych członków Zarządu, prokurentów lub pełnomocników, działających w granicach umocowania.

Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów. Uchwały mogą być podjęte, jeśli w posiedzeniu Zarządu uczestniczy co najmniej połowa jego członków, w tym Prezes Zarządu lub, w czasie jego nieobecności, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu lub wskazany przez Prezesa inny Wiceprezes. W razie równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu.

Zarząd Banku uchwała regulamin Zarządu określając sprawy, które wymagają kolegialnego podejmowania uchwał, oraz sprawy proceduralne i formalne związane z odbywaniem posiedzeń.

Do spraw wymagających podjęcia uchwały Zarządu należą sprawy określone w Statucie Banku, Prawie Bankowym, KSH oraz innych przepisach regulujących działalność Banku. W szczególności podjęcie uchwały jest wymagane:

- w sprawach mających wpływ na kształtowanie wyników finansowych Banku, w tym w szczególności dotyczących ustalania planów finansowych i strategii działania Banku oraz określania poziomu oprocentowania środków pieniężnych oraz kredytów i pożyczek w Banku;
- w sprawach mających wpływ na kształtowanie relacji Banku ze światem zewnętrznym, w tym w szczególności w sprawach dotyczących: (i) ustalania zasad powoływania i odwoływania pełnomocników i prokurentów; (ii) określania warunków i zasad postępowania Banku wobec klientów oraz na rynku międzybankowym i finansowym, w tym praw i obowiązków klientów oraz wzorów regulaminów i umów zawieranych z klientami;
- w sprawach mających wpływ na kształtowanie i zakres kompetencji w Banku, w tym w szczególności w sprawach dotyczących ustalania zasad oceny ryzyka kredytowego oraz zasad podejmowania decyzji kredytowych w Banku; podczas podejmowania decyzji kredytowych zgodnie z przepisami wewnętrznymi w tym zakresie.

Do kolegialnych kompetencji Zarządu Banku należy także:

- rozpatrywanie okresowych informacji dotyczących przebiegu realizacji zadań Banku, jego sytuacji ekonomiczno-finansowej i organizacyjno-kadrowej;
- dokonywanie ocen pracy jednostek organizacyjnych Banku.

Członek Zarządu nie może bez zgody Banku zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako wspólnik spółki cywilnej, spółki osobowej lub jako członek organu spółki kapitałowej bądź uczestniczyć w innej konkurencyjnej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten obejmuje udział w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w przypadku posiadania w niej przez członka Zarządu co najmniej 10% udziałów albo akcji bądź prawa do powołania co najmniej jednego członka zarządu.

Członkowie Zarządu

Podstawowe informacje

W poniższej tabeli zamieszczone zostały podstawowe informacje na temat członków Zarządu sprawujących swoje stanowiska na Datę Prospektu.

Imię i nazwisko	Wiek	Funkcja w ramach Zarządu	Data objęcia stanowiska ⁽¹⁾	Data upływu obecnej kadencji ⁽²⁾
Mariusz Klimczak	43	Prezes Zarządu	25 maja 2011 r.	25 maja 2014 r.
Stanisław Kolasiński	46	Wiceprezes Zarządu ⁽³⁾	15 grudnia 2011 r.	25 maja 2014 r.
Adam Zbigniew Grzebieluch	41	Wiceprezes Zarządu	25 maja 2011 r.	25 maja 2014 r.
Krzysztof Wojciech Telega	50	Wiceprezes Zarządu	25 maja 2011 r.	25 maja 2014 r.
Przemysław Lech Figarski	49	Wiceprezes Zarządu	2 stycznia 2012 r.	25 maja 2014 r.

(1) Dotyczy kadencji biegnącej na Datę Prospektu.

(2) W tabeli podano daty upływu obecnej kadencji członków Zarządu, jednakże, zgodnie z art. 369 § 4 KSH, mandat członka zarządu spółki akcyjnej wygasa najpóźniej z dniem odbycia walnego zgromadzenia tej spółki zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka zarządu.

(3) Na mocy uchwał podjętych przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 15 grudnia 2011 r.: (i) Stanisław Kolasiński został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu na czas określony, tj. do dnia wyrażenia przez KNF zgody na powołanie Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu, nie dłużej jednak niż na czas trwania obecnej kadencji Zarządu, (ii) Stanisław Kolasiński został powołany na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu, przy czym przedmiotowa uchwała wchodzi w życie z dniem uzyskania zgody KNF, stosownie do postanowień art. 22b ust. 1 Prawa Bankowego. Na Datę Prospektu KNF nie wyraziła zgody na powołanie Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu.

Źródło: Bank

Kwalifikacje i doświadczenie zawodowe

Mariusz Klimczak

Absolwent Wydziału Fizyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Podyplomowego Studium Rachunkowości Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Od 1996 roku pracownik Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. („PKO BP”), gdzie rozpoczął pracę na stanowisku inspektora; od 2004 roku Dyrektor Regionalnego Oddziału Korporacyjnego w Szczecinie. W latach 2006-2007 Dyrektor II Oddziału Korporacyjnego w Warszawie BRE Banku S.A. W latach 2007-2008 pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu PKO BP, odpowiedzialnego za obszar korporacyjny. W październiku 2008 roku został powołany w skład Zarządu Banku (Wiceprezes Zarządu). Od grudnia 2008 roku Prezes Zarządu Banku.

Stanisław Kolasiński

Absolwent Akademii Rolniczej we Wrocławiu (Wydział Rolniczy, Oddział Mechanizacji Rolnictwa), Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Bankowości (Wydział Studiów Magisterskich i Podyplomowych), Szkoły Głównej Administracji i Zarządzania (Studia Podyplomowe – Master of Business Administration), Wyższej Szkoły Biznesu i Zarządzania (Studia Podyplomowe w zakresie menedżerskim – Master of Business Administration) oraz Szkoły Głównej Handlowej (Kolegium Zarządzania i Finansów, Studium

doktoranckie w dziedzinie ekonomii). Uczestnik szeregu szkoleń, kursów i warsztatów, dotyczących w szczególności problematyki zarządzania ryzykiem. W latach 1992-1994 pracownik Banku Gospodarstwa Krajowego (Wydział Kredytowy). W latach 1994-2001 pracował w Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. kolejno na stanowiskach specjalisty ds. faktoringu, kierownika Zespołu Faktoringu, Zastępcy, a następnie Dyrektora Oddziału Banku w Warszawie, Zastępcy Dyrektora Departamentu Finansowego i Dyrektora Działu Kontrolingu i Ryzyk Finansowych. W latach 1998-2001 członek zarządu spółki BISE Partycypacja S.A. W latach 1999-2000 pełnił funkcję Doradcy Prezesa Zarządu ds. Finansowych spółki Agencja Wydawnicza i Marketingowa „MEDIABANK” S.A. odpowiedzialnego za opracowanie i wdrożenie budżetowania i rozliczania działalności spółki. W latach 2001-2009 pracował w PKO BP kolejno na stanowiskach Dyrektora Departamentu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym, Dyrektora Departamentu Ryzyka Kredytowego i Operacyjnego, Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Ryzyka Bankowego. Począwszy od 2009 roku, związany z Bankiem jako Dyrektor Zarządzający nadzorujący obszar ryzyka i windykacji (lipiec 2009 roku), Wiceprezes Zarządu nadzorujący obszar ryzyka i windykacji (2009-2010), Dyrektor Zarządzający ds. Ryzyka Kredytowego i Planowania oraz Dyrektor Zarządzający ds. Ryzyka Finansowego i Compliance (2010-2011). Na mocy uchwał podjętych przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 15 grudnia 2011 r.: (i) Stanisław Kolasiński został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Obszar Ryzyka i Planowania na czas określony, tj. do dnia wyrażenia przez KNF zgody na powołanie Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu, nie dłużej jednak niż na czas trwania obecnej kadencji Zarządu, (ii) Stanisław Kolasiński został powołany na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu nadzorującego Obszar Ryzyka i Planowania, przy czym przedmiotowa uchwała wchodzi w życie z dniem uzyskania zgody KNF, stosownie do postanowień art. 22b ust. 1 Prawa Bankowego. Na Datę Prospektu KNF nie wyraziła zgody na powołanie Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu.

Adam Zbigniew Grzebieluch

Absolwent Wydziału Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej Akademii Rolniczej w Szczecinie oraz uczestnik studium doktoranckiego na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego. Początki jego kariery zawodowej związane są z PKO BP, gdzie w 1994 roku rozpoczął pracę na stanowisku inspektora; następnie zajmował między innymi stanowiska: Specjalisty do spraw planowania i analiz ekonomicznych, Głównego Księgowego, Zastępcy Dyrektora I Oddziału w Szczecinie oraz p.o. Dyrektora II Oddziału w Szczecinie. Kończąc w 2008 roku współpracę z PKO BP zajmował stanowisko Dyrektora Regionalnego Oddziału Korporacyjnego w Szczecinie. Od 2008 roku sprawuje funkcję Wiceprezesa Zarządu Banku odpowiedzialnego przede wszystkim za nadzór nad obszarem wsparcia oraz nadzorującą pracę komórek organizacyjnych Centrali realizujących projekty informatyczne, technologiczne i telekomunikacyjne. Od listopada 2010 roku nadzoruje obszar wsparcia. Od listopada 2010 roku do grudnia 2011 roku nadzorował także ryzyko finansowe, operacyjne i compliance. Od 2008 roku jest także przewodniczącym rady nadzorczej DM BOŚ, a od 2009 roku przewodniczącym rady nadzorczej BOŚ Eko Profit.

Krzysztof Wojciech Telega

Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa). Ukończył także program szkoleniowy dla wyższej kadry zarządzającej – Kellogg School, Northwestern University w Chicago oraz program z zakresu zarządzania strategicznego w bankowości na uczelni INSEAD w Fontainebleau. W 1991 roku rozpoczął pracę w Polskim Banku Rozwoju S.A., gdzie w latach 1991-1998 zajmował stanowiska od specjalisty aż po Dyrektora Banku, Prokurenta, a następnie członka zarządu nadzorującego działalność kredytową i inwestycyjną. W latach 1998-2005 był związany z grupą BRE Banku S.A., pracując między innymi na stanowiskach Prezesa Zarządu Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego Skarbiec – Emerytura S.A. (1998-2001), Prezesa Zarządu Polfactor S.A. (2002-2003) oraz członka Zarządu BRE Leasing Sp. z o.o. (2003-2005). W latach 2005-2008 pracował w PKO BP na stanowiskach Dyrektora Departamentu Klienta Korporacyjnego, Dyrektora Zarządzającego Pionem Bankowości Korporacyjnej, Prokurenta oraz Dyrektora Departamentu Finansowania Strukturalnego i Instytucji Finansowych. W Zarządzie Banku zasiada od 2008 roku, kiedy to został Wiceprezesem Zarządu nadzorującym obszar rynku korporacyjnego (w tym projekty ekologiczne). Od 2008 roku jest także członkiem rady nadzorczej DM BOŚ, a od 2011 roku Prezesem i Dyrektorem Rady Dyrektorów BOS Finance.

Przemysław Lech Figarski

Absolwent Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (dawniej Akademia Ekonomiczna) (Wydział Ekonomiki i Organizacji Handlu Zagranicznego), magister nauk ekonomicznych. Karierę zawodową rozpoczął w Banku Pekao S.A., w którym w latach 1989-1992 pełnił funkcje Młodsze Inspektora w Gabinetach Prezesa, Radcy w Departamencie Zagranicznym, a w końcu

Dyrektora ds. Operacji Kartowych w ramach Centrum Kart i Czeków. W latach 1993-1998 pełnił funkcję Dyrektora Generalnego w warszawskim przedstawicielstwie Europay International (obecnie MasterCard Europe). Począwszy od 1998 roku ponownie w Banku Pekao S.A., gdzie do 2007 roku sprawował kolejno funkcję Dyrektora Zarządzającego w Pionie Bankowości Detalicznej, a następnie członka zarządu tego banku odpowiadającego kolejno za marketing w pionie bankowości detalicznej, alternatywne kanały dystrybucji, bankowość prywatną oraz zarządzanie kapitałem ludzkim. W latach 2007-2008 Doradca Prezesa Zarządu Banku Pekao S.A. W latach 2008-2011 Dyrektor (Region Europy Środkowowschodniej) w Management Centre Europe (Bruksela). W 2011 roku pełnił funkcję Management Senior Konsultant w Hay Group. W dniu 15 grudnia 2011 r. powołany w skład Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar rynku detalicznego (funkcję objął 2 stycznia 2012 r.).

Adres służbowy

Adres służbowy wszystkich członków Zarządu – aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa.

Stanowiska pełnione przez członków Zarządu w innych spółkach

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat innych spółek, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Zarządu pełnili stanowiska w organach zarządzających lub nadzorczych. Poza spółkami i funkcjami wskazanymi poniżej członkowie Zarządu pełnili albo na Datę Prospektu pełnią stanowiska w organach zarządzających lub nadzorczych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Imię i nazwisko	Spółka	Stanowisko	Czy stanowisko pełnione jest na Datę Prospektu?
Mariusz Klimczak	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Wiceprezes Zarządu	Nie
	P.L. Energia S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	CP Energia S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Fort Mokotów Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
Stanisław Kolasiński	InfoMonitor, Biuro Informacji Gospodarczej S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Biuro Informacji Kredytowej S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	KredoBank S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	PKO BP Bankowy PTE S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji WODKAN S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
Adam Zbigniew Grzebieluch	Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
	P.L. Energia S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
	Fosfan S.A.	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Tak
	BOŚ Eko Profit S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Tak
Krzysztof Wojciech Telega	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	BOS Finance AB (publ.)	Prezes i Dyrektor Rady Dyrektorów	Tak
	Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
Przemysław Lech Figarski	Bank Pekao S.A.	Członek Zarządu	Nie
	Partnerzy Inwestycyjni Sp. z o.o.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie

Źródło: Bank

Udziały/akcje w innych spółkach

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat spółek, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Zarządu: (a) posiadali akcje/udziały albo (b) byli współnikami. W przypadku spółek publicznych albo notowanych na giełdzie papierów wartościowych, w poniższej tabeli zamieszczono informacje o takich spółkach wyłącznie w przypadku, gdy ze względu na liczbę akcji/udziałów albo udział w kapitale zakładowym lub ogólnej liczbie głosów reprezentowany przez te akcje/udziały, dany członek Zarządu był obowiązany do wypełnienia odpowiednich obowiązków notyfikacyjnych związanych z nabywaniem i posiadaniem znacznych pakietów akcji (w przypadku spółek podlegających rygorom określonym przez Ustawę o Ofercie Publicznej obowiązek notyfikacyjny powstaje przy przekroczeniu progu 5% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej).

Imię i nazwisko	Spółka	Czy na Datę Prospektu członek Zarządu posiada udziały/akcje, jest współnikiem?
Przemysław Lech Figarski	Partnerzy Inwestycyjni Sp. z o.o.	Nie

Źródło: Bank

Rada Nadzorcza

Organizacja i kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza składa się z osób fizycznych wybieranych przez Walne Zgromadzenie na wspólną kadencję, w liczbie przez nie ustalonej, nie mniejszej niż 5 osób i nieprzekraczającej 13 osób.

Bank informuje KNF o składzie Rady Nadzorczej oraz o zmianie jej składu niezwłocznie po jej powołaniu lub po dokonaniu zmiany jej składu.

Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata, liczby kadencji nie ogranicza się. Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania ze składu Rady. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być odwołani przed upływem kadencji, a w ich miejsca mogą być wybrane inne osoby. Mandat członka Rady Nadzorczej powołanego przed upływem danej kadencji wygasa równocześnie z wygaśnięciem mandatów pozostałych członków Rady.

Liczbę członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie. Co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej powinni stanowić niezależni członkowie Rady Nadzorczej, chyba że Walne Zgromadzenie postanowi inaczej. Za niezależnego członka Rady Nadzorczej uważa się osobę, która:

- nie jest dyrektorem wykonawczym lub zarządzającym spółki lub spółki stowarzyszonej i nie piastowała takiego stanowiska w ciągu ostatnich pięciu lat;
- nie jest pracownikiem spółki lub spółki stowarzyszonej; nie była w takiej sytuacji w ciągu ostatnich trzech lat, z wyjątkiem sytuacji, kiedy dyrektor niewykonawczy lub będący członkiem rady nadzorczej nie należy do kadry kierowniczej wysokiego szczebla lub został wybrany do rady nadzorczej w kontekście systemu przedstawicielstwa pracowniczego uznanego prawem i przewidującego odpowiednią ochronę przed niesłusznym zwolnieniem i innymi formami niesprawiedliwego traktowania;
- nie otrzymuje ani nie otrzymała dodatkowego wynagrodzenia, w znaczącej wysokości, od spółki lub spółki stowarzyszonej, oprócz wynagrodzenia otrzymywanego jako dyrektor niewykonawczy lub członek rady nadzorczej; takie dodatkowe wynagrodzenie obejmuje w szczególności udział w systemie przydziału opcji na akcje lub w innym systemie wynagradzania za wyniki; nie obejmuje otrzymywania kwot wynagrodzenia w stałej wysokości w ramach planu emerytalnego (w tym wynagrodzenia odroczonego) z tytułu wcześniejszej pracy w Banku (pod warunkiem że warunkiem wypłaty takiego wynagrodzenia nie jest kontynuacja zatrudnienia);
- nie jest akcjonariuszem lub nie reprezentuje w żaden sposób akcjonariuszy posiadających pakiet kontrolny (kontrolę ustala się przez odesłanie do przypadków wspomnianych w art. 1 ust. 1 dyrektywy Rady 83/349/EWG);
- nie utrzymuje obecnie ani nie utrzymywała w ciągu ostatniego roku znaczących stosunków handlowych z Bankiem lub spółką stowarzyszoną, bezpośrednio lub w charakterze współnika, akcjonariusza, dyrektora lub pracownika wysokiego szczebla organu utrzymującego takie stosunki; stosunki handlowe obejmują sytuację bycia znaczącym dostawcą

towarów lub usług (w tym usług finansowych, prawnych, doradczych lub konsultingowych), znaczącym klientem i organizacją, która otrzymuje znacznej wysokości wkłady od Banku lub jej grupy;

- nie jest obecnie lub w ciągu ostatnich trzech lat nie była współnikiem lub pracownikiem obecnego lub byłego rewidenta Banku lub spółki stowarzyszonej;
- nie jest dyrektorem wykonawczym lub zarządzającym w innej spółce, w której dyrektor wykonawczy lub zarządzający spółki jest dyrektorem niewykonawczym albo członkiem rady nadzorczej, i nie posiada innych znaczących powiązań z dyrektorami wykonawczymi Banku przez udział w innych spółkach lub organach;
- nie pełniła funkcji w radzie nadzorczej jako dyrektor niewykonawczy lub dyrektor będący członkiem rady nadzorczej dłużej niż przez trzy kadencje (lub dłużej niż 12 lat, kiedy prawo krajowe przewiduje bardzo krótki wymiar normalnych kadencji);
- nie jest członkiem bliskiej rodziny dyrektora wykonawczego lub zarządzającego, lub osób w sytuacjach opisanych w punktach poprzedzających.

Na Datę Prospektu niezależnymi członkami Rady Nadzorczej są: Marcin Likierski, Jacek Maciej Bajorek, Michał Juliusz Machlejd, Krzysztof Władysław Rogala oraz Michał Jacek Wysocki.

Rada Nadzorcza wybiera ze swojego grona Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwoływane są przez Przewodniczącego w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. O terminie, miejscu i porządku posiedzenia Rady Nadzorczej członkowie powinni być powiadomieni na piśmie, w terminie nie krótszym niż siedem dni przed posiedzeniem. Posiedzenia Rady Nadzorczej mogą być zwoływane w trybie pilnym, z wyłączeniem siedmiodniowego terminu zawiadomienia o zwołaniu posiedzenia. Dodatkowo, Zarząd lub członek Rady Nadzorczej mogą żądać zwołania posiedzenia Rady Nadzorczej, podając proponowany porządek obrad. Przewodniczący Rady Nadzorczej zwołuje posiedzenie w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku. Jeżeli przewodniczący Rady Nadzorczej nie zwoła posiedzenia, wnioskodawca może je zwołać samodzielnie, podając datę, miejsce i proponowany porządek obrad. O terminie i miejscu posiedzenia Rady Nadzorczej jej członkowie powinni być powiadomieni na piśmie, z równoczesnym podaniem porządku obrad. W przypadku dłuższej nieobecności Przewodniczącego lub wakatu na tym stanowisku, posiedzenie Rady Nadzorczej może być zwołane przez Wiceprzewodniczącego, któremu przysługują wówczas uprawnienia Przewodniczącego.

W okresach pomiędzy posiedzeniami Radę Nadzorczą reprezentuje Przewodniczący, a w razie jego dłuższej nieobecności uprawnienia te wykonuje Wiceprzewodniczący.

W przypadku odwołania, rezygnacji lub śmierci członka Rady Nadzorczej w trakcie trwania kadencji, do czasu obsadzenia wakatu, Rada może działać w zmniejszonym składzie, lecz nie mniejszym niż pięć osób.

Do zadań Rady Nadzorczej należy sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością Banku. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegiąlnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Rada Nadzorcza rozpatruje sprawy wnoszone przez Zarząd pod obrady Walnego Zgromadzenia, opiniując projekty uchwał Walnego Zgromadzenia, z wyjątkiem uchwał porządkowych. Do kompetencji Rady Nadzorczej oprócz praw i obowiązków przewidzianych w przepisach prawa należy:

- zatwierdzanie strategii działania Banku oraz rocznych planów finansowych Banku;
- zatwierdzanie zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, ogólnego poziomu ryzyka Banku, a także polityk dotyczących zarządzania ryzykiem bankowym;
- zatwierdzanie zasad polityki informacyjnej Banku;
- zatwierdzanie wewnętrznych procedur Banku dotyczących procesów szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania oraz planowania kapitałowego;
- zatwierdzanie uchwał Zarządu w sprawie struktury organizacyjnej Banku, z wyjątkiem tworzenia lub likwidacji oddziałów oraz oddziałów operacyjnych;
- informowanie KNF o składzie Zarządu oraz o zmianie jego składu niezwłocznie po jego powołaniu lub po dokonaniu zmiany jego składu, a także o członkach Zarządu, którym w ramach podziału kompetencji podlega w szczególności zarządzanie ryzykiem i komórka audytu wewnętrznego;

- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym oraz wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny;
- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny;
- określanie liczby członków Zarządu oraz ustalanie warunków ich zatrudnienia;
- uchwalanie regulaminu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku i osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku, podmiotom dominującym lub zależnym od Banku, jednostkom zależnym i stowarzyszonym z Bankiem, swoim akcjonariuszom, osobom zatrudnionym w Banku, osobom zatrudnionym w podmiocie dominującym, członkom zarządu i członkom rady nadzorczej podmiotu dominującego, podmiotom powiązanim kapitałowo lub organizacyjnie z akcjonariuszem Banku, członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w Banku;
- wydawanie lub zatwierdzanie przewidzianych w Statucie lub innych ogólnie obowiązujących przepisów prawa polityk, regulaminów i zasad, z wyjątkiem regulaminu organizacyjnego Banku, regulaminu organizacyjnego Oddziału i Oddziału Operacyjnego Banku oraz regulaminów komórek organizacyjnych Centrali;
- podejmowanie uchwał w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku, podmiotom dominującym lub zależnym od Banku, jednostkom zależnym i stowarzyszonym z Bankiem, akcjonariuszom Banku, osobom zatrudnionym w Banku, osobom zatrudnionym w podmiocie dominującym, członkom zarządu i członkom rady nadzorczej podmiotu dominującego, podmiotom powiązanim kapitałowo lub organizacyjnie z akcjonariuszem Banku, członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w Banku;
- zatwierdzanie wniosków Zarządu w sprawach nabywania akcji i udziałów w spółkach o wartości nominalnej przekraczającej łącznie z już posiadanymi przez Bank akcjami i udziałami tych spółek równowartość 5% kapitału zakładowego Banku, z wyłączeniem akcji spółek dopuszczonych do publicznego obrotu;
- wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego oraz innych biegłych;
- nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu;
- rozpatrywanie i ocena otrzymywanych od Zarządu informacji o wszystkich istotnych sprawach dotyczących działalności Banku, w tym ocena okresowych informacji o poziomie ryzyka bankowego i jakości zarządzania tym ryzykiem;
- ocena okresowych informacji na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków wynikających z przeprowadzanych audytów wewnętrznych oraz działań podejmowanych w celu ich usunięcia lub realizacji;
- zatwierdzenie trybu powoływania i odwoływania dyrektora komórki audytu oraz sposobu ustalania jego wynagrodzenia;
- nawiązywanie stosunku pracy z członkami Zarządu poprzez zawieranie stosownych umów; Rada Nadzorcza może upoważnić przewodniczącego Rady do zawierania takich umów – na warunkach przyjętych każdorazowo przez Radę Nadzorczą;
- sporządzanie corocznego sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej wraz ze zwięzłą oceną sytuacji Banku (z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej oraz systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Banku) oraz oceną pracy Rady Nadzorczej – w celu przedłożenia Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia;
- rozpatrywanie i ocena otrzymywanych od Zarządu informacji o wszystkich istotnych sprawach dotyczących działalności Banku;

sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem w Banku systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem oraz nad przebiegiem procesu sprawozdawczości finansowej, w tym: (i) powoływanie Komitetu Audytu Wewnętrznego oraz uchwalanie regulaminu działania tego Komitetu i ustalanie jego składu; (ii) zatwierdzanie przepisów wewnętrznych Banku, dotyczących w szczególności działania systemu kontroli wewnętrznej, działania systemu zarządzania ryzykiem

w Banku, zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego (iii) rozpatrywanie i ocena okresowych raportów prezentujących wyniki przeprowadzonych audytów wewnętrznych; (iv) rozpatrywanie i ocena okresowych informacji o skuteczności systemu kontroli wewnętrznej; (v) rozpatrywanie i ocena okresowych raportów o ryzyku związanym z prowadzoną działalnością oraz o sposobach zarządzania tym ryzykiem; rozpatrywanie i ocena rocznych sprawozdań Zarządu z działalności Banku i Grupy; (vi) rozpatrywanie i ocena rocznych sprawozdań finansowych Banku i Grupy, a także informacji audytora i wynikach badania tych sprawozdań;

- rozpatrywanie wniosków Zarządu dotyczących zamiaru zawarcia przez Bank istotnej umowy/transakcji z podmiotem powiązanim, z wyjątkiem transakcji typowych, zawieranych na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej z podmiotem zależnym, w którym Bank posiada większościowy udział kapitałowy;
- ustalanie corocznego planu pracy Rady Nadzorczej.

Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, w tym Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący, a wszyscy członkowie zostali zaproszeni na posiedzenie Rady Nadzorczej. Uchwały Rady Nadzorczej w sprawie powołania i odwołania członków Zarządu zapadają większością $\frac{2}{3}$ głosów. Pozostałe uchwały Rady Nadzorczej, o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej, zapadają zwykłą większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego. Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał, oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej, jednak oddanie głosu na piśmie nie może dotyczyć spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu Rady Nadzorczej. Uchwała jest ważna, gdy wszyscy członkowie Rady Nadzorczej zostali powiadomieni o treści projektu uchwały.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy również zawieszanie, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

Rada Nadzorcza uchwała regulamin Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza może również powołać spośród swoich członków zespoły problemowe do zbadania określonej sprawy. Z wykonanych czynności zespół sporządza sprawozdanie, które przedkłada Przewodniczącemu w terminie 14 dni od zakończenia czynności. Sprawozdanie to rozpatrywane jest na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej, w celu podjęcia stosownych ustaleń.

Komitet Audytu Wewnętrznego

Zgodnie z § 20 ust. 3 i 4 Statutu, Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu Wewnętrznego. Skład oraz szczegółowy zakres zadań Komitetu określa Rada Nadzorcza w odrębnej uchwale. Do zadań Komitetu Audytu Wewnętrznego należy w szczególności:

- monitorowanie skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Banku;
- nadzór nad działalnością komórki audytu wewnętrznego.

Regulamin Rady Nadzorczej precyzuje, że przewodniczącym Komitetu Audytu Wewnętrznego jest Przewodniczący Rady Nadzorczej. Skład i zadania Komitetu Audytu Wewnętrznego, a także uprawnienia przewodniczącego Komitetu, określa odrębna uchwała Rady Nadzorczej.

Komitet Audytu Wewnętrznego wspiera Radę Nadzorczą Banku w zakresie systemu zarządzania Bankiem, tj. systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem, a także w zakresie przebiegu procesu sprawozdawczości finansowej. W skład Komitetu Audytu Wewnętrznego wchodzi co najmniej trzech członków Rady Nadzorczej. Komitet Audytu Wewnętrznego realizuje zadania przewidziane w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz.U. Nr 77, poz. 649, ze zm.) dla komitetów audytu wewnętrznego oraz przestrzega wskazań zawartych w „Rekomendacjach dotyczących funkcjonowania Komitetu Audytu” wydanych przez KNF w listopadzie 2010 roku. Komitet Audytu Wewnętrznego sprawuje swoje funkcje kolegalnie. Pracami Komitetu Audytu Wewnętrznego kieruje przewodniczący. W posiedzeniach Komitetu Audytu Wewnętrznego stale uczestniczą, z głosem doradczym, Prezes Zarządu oraz dyrektor komórki audytu. Komitet Audytu Wewnętrznego przynajmniej

raz w roku, na zamkniętym posiedzeniu bez udziału Zarządu, odbywa spotkanie z dyrektorem komórki audytu wewnętrznego. O zaproszeniu osób na posiedzenie Komitetu Audytu Wewnętrznego decyduje przewodniczący Komitetu Audytu Wewnętrznego, Prezes Zarządu może jednak, za zgodą przewodniczącego Komitetu Audytu Wewnętrznego lub na jego wniosek, delegować na dane posiedzenie innych członków Zarządu, dyrektorów zarządzających, dyrektorów departamentów lub biur centrali lub placówek Banku oraz innych pracowników Banku. Przedstawiciele biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego Banku uczestniczą w posiedzeniach Komitetu Audytu Wewnętrznego za uprzednim zaproszeniem. Komitet Audytu Wewnętrznego umożliwia biegłemu rewidentowi odbywanie spotkań z członkami Komitetu Audytu Wewnętrznego, bez obecności kadry zarządzającej w celu omówienia dokonanej przez biegłego rewidenta oceny sytuacji majątkowej, finansowej i stosowanych zasad rachunkowości, personelu dokonującego audytu wewnętrznego, kadry zarządzającej, jak również przebiegu współpracy biegłego rewidenta z pracownikami badanej jednostki w trakcie przeprowadzanego audytu.

Posiedzenia Komitetu Audytu Wewnętrznego zwoływane są w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

Do zadań Komitetu Audytu Wewnętrznego należy w szczególności:

- wydawanie i przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii o przedkładanych do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej uchwałach Zarządu, z zakresu systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej;
- rekomendowanie Radzie Nadzorczej wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku, po rozpoznaniu wniosku Zarządu w tej sprawie;
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej i badania sprawozdań finansowych Banku, przez podmiot uprawniony do ich badania oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii o wynikach i przebiegu badania sprawozdań finansowych;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością komórki audytu wewnętrznego;
- zatwierdzanie planu audytu wewnętrznego na dany rok uchwalonego przez Zarząd Banku oraz ewentualna aktualizacja planu;
- zatwierdzanie wniosku Prezesa Zarządu o powołanie lub odwołanie dyrektora komórki audytu wewnętrznego i ustalenie wysokości jego wynagrodzenia oraz o zmianę warunków wynagrodzenia;
- przyjmowanie kwartalnego raportu komórki audytu wewnętrznego dotyczącego wyników przeprowadzonych audytów wewnętrznych, wraz z informacjami o podejmowanych działaniach w celu realizacji rekomendacji audytu;
- wspieranie audytu wewnętrznego w sytuacjach zidentyfikowania nieprawidłowości oraz w przypadku braku możliwości otrzymania odpowiednich wyjaśnień od badanych jednostek lub komórek organizacyjnych centrali;
- zapewnienie, aby komórka audytu działała zgodnie z powszechnie przyjętymi i obowiązującymi standardami audytu wewnętrznego pod względem kwalifikacji, niezależności, organizacji i jakości pracy oraz zasobów;
- sprawowanie nadzoru nad sporządzanym przez Zarząd mapowaniem ryzyka;
- przyjmowanie wyników corocznych przeglądów mechanizmów i procedur kontroli funkcjonujących w Banku;
- rozpatrywanie przedstawionych przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych pisemnych informacji o istotnych kwestiach dotyczących czynności rewizji finansowej, w tym w szczególności o znaczących nieprawidłowościach systemu kontroli wewnętrznej jednostki, w odniesieniu do procesu sprawozdawczości finansowej;
- przyjmowanie okresowych raportów oraz informacji Zarządu Banku o najważniejszych wydarzeniach mających wpływ na poziom ryzyka w Banku oraz o znaczących zmianach w procesie i systemie zarządzania ryzykiem;
- przyjmowanie okresowych sprawozdań, raportów oraz informacji Zarządu Banku o poziomie ryzyka, zwiększonej ekspozycji na dane ryzyko, o sposobach identyfikacji i monitorowania ryzyka oraz podjętych działaniach w celu zmniejszenia ryzyka;
- wspieranie komunikacji pomiędzy biegłym rewidentem, audytorem wewnętrznym i Radą Nadzorczą;
- informowanie Rady Nadzorczej o swej działalności, podejmowanych uchwałach, a w razie potrzeby przedkładanie Radzie Nadzorczej wniosków w sprawach wymagających podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą;

- opiniowanie wniosków członków Zarządu do Rady Nadzorczej o wyrażenie zgody na uruchomienie lub kontynuowanie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej bądź na wstąpienie lub pozostanie w stosunku spółki;
- sporządzanie sprawozdania z prac rocznych Komitetu Audytu Wewnętrznego, uwzględniającego ocenę ryzyka, procesów i obszarów będących przedmiotem nadzoru Komitetu Audytu Wewnętrznego oraz podjętych działań i ich efektów.

Przewodniczący Komitetu Audytu Wewnętrznego:

- może wskazać osoby wchodzące w skład Komitetu Audytu Wewnętrznego, które uczestniczyć będą w pracach zespołów audytowych, powołanych przez Prezesa Zarządu, dokonujących audytów w placówkach Banku lub komórkach organizacyjnych centrali;
- może brać udział, na zaproszenie Prezesa Zarządu, w spotkaniach omawiających wyniki audytu wewnętrznego w placówkach Banku lub komórkach organizacyjnych centrali, bądź wyznaczyć członka Komitetu, który uczestniczyć będzie w takich spotkaniach;
- określa, wraz z Prezesem Zarządu, sposób i tryb angażowania doradców zewnętrznych w prace Komitetu Audytu Wewnętrznego oraz wysokość niezbędnych środków finansowych na ten cel, w oparciu o ogólne funkcjonujące w Banku zasady zlecenia usług podmiotom zewnętrznym.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu Audytu Wewnętrznego wchodzi:

- Marcin Likierski – przewodniczący Komitetu Audytu Wewnętrznego (spełnia kryterium niezależności oraz posiada wymagane przez prawo kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości oraz rewizji finansowej);
- Józef Koziół – wiceprzewodniczący Komitetu Audytu Wewnętrznego;
- Janusz Marek Topolski – członek Komitetu Audytu Wewnętrznego.

Komitet ds. Wynagrodzeń

Rada Nadzorcza powołuje ze swojego składu trzech członków, którzy tworzą Komitet ds. Wynagrodzeń. Do zadań Komitetu ds. Wynagrodzeń należy wykonywanie czynności określonych w uchwale Nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, przewidzianych dla komitetów ds. wynagrodzeń banków, w tym w szczególności:

- opiniowanie i projektowanie zasad wynagradzania członków Zarządu;
- opiniowanie polityk zmiennych składników wynagrodzenia, w tym wysokości i składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w rozumieniu powołanej powyżej uchwały KNF;
- opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Wydając opinie na temat polityki zmiennych składników wynagrodzenia, Komitet ds. Wynagrodzeń kieruje się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku i interes akcjonariuszy Banku.

Na Datę Prospektu w skład Komitetu ds. Wynagrodzeń wchodzi:

- Michał Jacek Wysocki – przewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń;
- Józef Koziół – członek Komitetu ds. Wynagrodzeń;
- Janusz Marek Topolski – członek Komitetu ds. Wynagrodzeń.

Członkowie Rady Nadzorczej

Podstawowe informacje

W poniższej tabeli zamieszczone zostały podstawowe informacje na temat członków Rady Nadzorczej sprawujących swoje stanowiska na Datę Prospektu.

Imię i nazwisko	Wiek	Stanowisko w Radzie Nadzorczej	Data objęcia stanowiska ⁽¹⁾	Data upływu obecnej kadencji
Marcin Likierski	41	Przewodniczący Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Jacek Maciej Bajorek	46	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Krzysztof Władysław Rogala	38	Członek Rady Nadzorczej	14 marca 2012 r.	30 czerwca 2013 r.
Józef Koziol	73	Członek Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Michał Juliusz Machlejd	59	Członek Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Adam Grzegorz Wasiaak	45	Członek Rady Nadzorczej	14 marca 2012 r.	30 czerwca 2013 r.
Ryszard Ochwat	61	Członek Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Janusz Marek Topolski	46	Członek Rady Nadzorczej	25 sierpnia 2010 r.	30 czerwca 2013 r.
Michał Jacek Wysocki	52	Członek Rady Nadzorczej	30 czerwca 2010 r.	30 czerwca 2013 r.

(1) Dotyczy kadencji biegnącej na Datę Prospektu. Data objęcia stanowiska odnosi się do daty uchwały Walnego Zgromadzenia w sprawie powołania danej osoby w skład Rady Nadzorczej.

Źródło: Bank

Mandaty wszystkich członków Rady Nadzorczej pełniących swoje stanowiska na Datę Prospektu wygasną najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia stanowiska członka Rady Nadzorczej.

Kwalifikacje i doświadczenie zawodowe

Marcin Likierski

Absolwent Wydziału Transportu i Łączności Uniwersytetu w Szczecinie oraz doktor nauk ekonomicznych Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu w Szczecinie. Ukończył szereg kursów i szkoleń, w tym między innymi Akademię Skutecznych Strategów – program rozwoju wyższej kadry menedżerskiej oraz Management 2000 – program rozwoju umiejętności zarządzania organizowane przez Canadian International Management Institute, Międzynarodowe Studium Podyplomowe Marketing-Zarządzanie organizowane przez francuskie konserwatorium CNAM oraz kurs maklera papierów wartościowych. Ukończył także szereg szkoleń z zakresu coachingu, zarządzania oraz dotyczących zagadnień ekonomicznych. Karierę rozpoczął w firmie Solo, gdzie zajmował stanowisko tradera paliw. Od 1996 pracował w Winkhaus Polska Sp. z o.o. jako reprezentant firmy oraz kierownik regionu. Od 2001 roku prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą BSC Consulting Marcin Likierski obejmującą między innymi doradztwo z zakresu rozwoju i realizacji strategii, zarządzania zmianami, działaniami restrukturyzacyjnymi, coachingiem oraz doradztwem biznesowym. W latach 2009-2010 pełnił funkcję prezesa zarządu ESON Sp. z o.o. W latach 2007-2008 pełnił funkcję członka rady nadzorczej Zachodniopomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Od 2008 roku jest członkiem rady nadzorczej Zakładów Chemicznych Police S.A. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku, na Datę Prospektu pełniąc funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Od 2011 roku jest także członkiem rady nadzorczej Kemipol Sp. z o.o.

Adres służbowy: ul. Niedziałkowskiego 24, 71-410 Szczecin.

Jacek Maciej Bajorek

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ukończył w 1993 roku aplikację sądową zakończoną egzaminem sędziowskim, po czym został wpisany w 1994 roku na listę arbitrów z ustawy o zamówieniach publicznych. W 1996 roku zdał egzamin radcowski i został wpisany na listę radców prawnych. W latach 1991-1997 pracował jako inspektor do spraw kontaktów z gminami i instruktażu w Biurze Sejmiku Samorządowego Województwa Krakowskiego, gdzie pełnił

obowiązki dyrektora Biura Sejmiku. W latach 1994-2004 był arbitrem przy Urzędzie Zamówień Publicznych oraz konsultantem Banku Światowego w projekcie dotyczącym likwidacji skutków powodzi. Od 1997 roku prowadzi własną kancelarię prawną. Od 1999 roku wykłada w Małopolskiej Szkole Administracji Publicznej przy Akademii Ekonomicznej w Krakowie, a od 2004 roku także w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Tischnera w Krakowie. W latach 2001-2002 był członkiem rady nadzorczej Telekomunikacji Polskiej S.A. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku, pełniąc na Datę Prospektu funkcję jej Wiceprzewodniczącego. Od 2004 roku jest także współnikiem oraz prezesem zarządu spółki Inwestycje Budowlane Sp. z o.o., od 2005 roku członkiem Rady Nadzorczej QIOSK Investment S.A. (poprzednio: QIOSK Advertising S.A. w likwidacji), a od 2006 roku prezesem zarządu i jedynym współnikiem Taj Leasing Sp. z o.o.

Adres służbowy: ul. Litewska 26/37, 30-014 Kraków.

Krzysztof Władysław Rogala

Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (Wydział Prawa i Administracji) i Uniwersytetu Warszawskiego (Wydział Nauk Ekonomicznych studia podyplomowe). Karierę zawodową rozpoczął w Pomorskim Towarzystwie Leasingowym Sp. z o.o. (dyrektor oddziału w Krakowie w latach 1996-1997). W latach 1997-2001 pracował w BG Leasing S.A. (dyrektor oddziału w Krakowie) i BGŻ Leasing Sp. z o.o. (specjalista). W latach 2002-2006 pracował w Fiat Finance Polska S.A. oraz w Fiat Bank Polska S.A. (kierownik działu leasingu, członek zarządu oraz dyrektor ds. kredytów), zaś w latach 2006-2007 pracował w Ministerstwie Gospodarki jako główny specjalista w biurze pełnomocnika rządu ds. dywersyfikacji dostaw nośników energii do RP. W latach 2007-2009 pracował w Gaz System S.A., najpierw jako prokurent, później pełniąc funkcję członka zarządu ds. finansowych. W latach 2009-2010 pracował jako doradca w PKN Orlen S.A., a od 2011 roku jest menedżerem w KPMG Advisory Sp. z o.o. s.k. Zasiadał w wielu radach nadzorczych, między innymi Gaz System S.A., PERN Przyjaźń S.A., Naftor Sp. z o.o. oraz w Polskie LNG Sp. z o.o. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od marca 2012 roku.

Adres służbowy: KPMG Advisory Sp. z o.o. sp.k., ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa.

Józef Koziol

Absolwent Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa). Posiada tytuł naukowy doktora nauk ekonomicznych. Od początku kariery zawodowej związany był z bankowością, pracując w latach 60. i 70. w Banku Rolnym, przekształconym następnie w Bank Gospodarki Żywnościowej, gdzie od 1980 roku pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu. W latach 1980-1990 pracował na stanowiskach państwowych, w tym między innymi pełniąc funkcję pierwszego zastępcy Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Ministra Ochrony Środowiska, Wicepremiera, Ministra Stanu w Kancelarii Prezydenta RP. W latach 1991-1992 pracował w BIG Banku S.A. (obecnie Bank Millennium S.A.) jako Doradca Prezesa Zarządu. W latach 1992-1993 pełnił funkcję Prezesa Zarządu Spółdzielczego Banku Rozwoju Samopomoc Chłopska. W latach 1994-1999 oraz 2001-2005 pełnił funkcję Prezesa Zarządu Banku. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku. Od 2005 roku jest także prorektorem i profesorem Wyższej Szkoły Rozwoju Lokalnego w Żyrardowie.

Adres służbowy: Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego w Żyrardowie, ul. Waryńskiego 1, 96-300 Żyrardów.

Michał Juliusz Machlejd

Absolwent Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Ukończył podyplomowe studia z zakresu bankowości w Szkole Głównej Handlowej oraz szereg innych szkoleń, w tym między innymi Bank of America – Executive Management Seminar, DePaul University College of Commerce in Chicago – Evaluating Bank Performance oraz szkolenie z zakresu *banking management* w Studium Warszawskiego Instytutu Bankowości. W latach 1976-1979 zatrudniony w Instytucie Ekonomiki Rolnej, a następnie w latach 1979-1982 w Centralnym Związku Kótek Rolniczych oraz w Ministerstwie Finansów (1982-1985). Z branżą bankową związany jest od 1985 roku, kiedy to rozpoczął pracę w Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Pracował w kilku bankach, pełniąc między innymi funkcję Wiceprezesa Banku PKO BP oraz Prezesa Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. W latach 2003-2005 pracował w Polskich Sieciach Elektroenergetycznych S.A., zaś w latach 2003-2004 w Tel-Energio S.A. Od roku 2004 pracował w spółce InfoMonitor Biuro Informacji Gospodarczej S.A., gdzie w latach 2005-2006 pełnił funkcję Prezesa Zarządu. Od 2006 roku pełni funkcję Prezesa Zarządu Stołecznego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku.

Adres służbowy: Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A., ul. Stefana Batorego 2, 02-591 Warszawa.

Adam Grzegorz Wasiak

Absolwent Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (magister inżynier). W roku 1993 oraz w latach 2007-2008 pracował w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Radomiu na stanowisku starszego asystenta taksatora oraz dyrektora oddziału. W latach 1994-2007 pracował w kilku nadleśnictwach na stanowiskach od podleśniczego do inżyniera nadzoru. Od 2008 roku jest pracownikiem Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, pełniąc m.in. funkcję Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych w Radomiu, a od lutego 2012 roku funkcję Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od marca 2012 roku.

Adres służbowy: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 3, 02-362 Warszawa.

Ryszard Ochwat

Absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach oraz studiów podyplomowych z zakresu ochrony środowiska na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy. Ukończył także szereg kursów i szkoleń, w tym między innymi z zakresu przygotowania i zarządzania projektami w ramach Programów Operacyjnych Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), zasad realizacji inwestycji zgodnie z warunkami FIDIC, pomocy technicznej dla PO IiŚ, kwalifikacji do zasiadania w radach nadzorczych, audytu wewnętrznego, zarządzania ryzykiem, zarządzania projektami, polityki bezpieczeństwa informacji oraz ochrony informacji niejawnych. W trakcie kariery zawodowej pracował między innymi jako nauczyciel, pracownik organizacji społecznych, doradca posłów w Kancelarii Sejmu oraz pełnił funkcję Senatora RP III kadencji – Przewodniczącego Senackiej Komisji Ochrony Środowiska. Pracował w spółce Agropolisa S.A. na stanowisku Dyrektora Oddziału, w Polskim Radiu S.A. jako Dyrektor Biura Organizacyjnego oraz w Drimex-Bud S.A. jako Dyrektor Działu Komercjalizacji. Od 2002 roku pracuje w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, gdzie zajmował stanowiska dyrektora Biura, Członka Zarządu do spraw finansowych, Kierownika Wydziału Organizacyjnego oraz zastępcy Dyrektora Biura. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku.

Adres służbowy: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa.

Janusz Marek Topolski

Absolwent Wydziału Transportu i Łączności Uniwersytetu w Szczecinie. W latach 1992-1996 pracownik NBP, Banku Świętokrzyskiego oraz Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. w departamentach zajmujących się rozliczeniami oraz gospodarką pieniężną. W latach 1996-2000 pracował jako specjalista finansowy oraz treasurer w firmach handlowych i produkcyjnych, między innymi w Optimum S.A. Od 2000 roku zatrudniony w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na stanowiskach finansowych w obszarach gospodarki pieniężnej i rozliczeń – specjalisty, eksperta, dyrektora Departamentu Księgowości i Rozliczeń, następnie na stanowisku Dyrektora Biura Zarządu, a na Datę Prospektu na stanowisku Doradcy w Departamencie Księgowości. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2010 roku.

Adres służbowy: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa.

Michał Jacek Wysocki

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończył aplikację sądową, zdając egzamin sędziowski oraz aplikację radcowską, uzyskując tytuł radcy prawnego. Kariere zawodową rozpoczął w roku 1991 w Spółce Polish Investment Company S.A. zajmującej się doradztwem inwestycyjnym dla przedsiębiorców. W latach 1992-1993 pracował w kancelarii Ole Nielsen, zaś w latach 1993-1995 w Kancelarii Smoktunowicz i Partnerzy. W latach 1995-2004 był partnerem w kancelarii J. Chataś, M. Wysocki i Partnerzy. Od 1993 roku prowadzi kancelarię „M. Wysocki”. Zasiadał w wielu radach nadzorczych, między innymi Domu Wydawniczego Wolne Słowo, Wikony Sp. z o.o., Lesco S.A., FSO S.A., a także był prezesem zarządu Poltrast S.A. oraz członkiem zarządu Dr Witt S.A. W Radzie Nadzorczej Banku zasiada od 2008 roku.

Adres służbowy: ul. Ks. Prymasa A. Hłonda 2B lokal 122, 02-972 Warszawa.

Stanowiska pełnione przez członków Rady Nadzorczej w innych spółkach

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat innych spółek, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Rady Nadzorczej pełnili stanowiska w organach zarządzających lub nadzorczych.

Imię i nazwisko	Spółka	Stanowisko	Czy stanowisko pełnione jest na Datę Prospektu?
Marcin Likierski	Zakłady Chemiczne „Police” S.A.	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Tak
	Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Quatro-Invest Drankowski Spółka Jawna	Wspólnik Reprezentujący Spółkę	Tak
	Poly Plast Sp.j.	Wspólnik Reprezentujący Spółkę	Nie
	ESON Sp. z o.o.	Prezes Zarządu	Nie
	„Vel” Sp. z o.o.	Członek Zarządu	Nie
	„Kemipol” Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	MM Gastro Marian Wieczorek, Marcin Likierski s.c.	Wspólnik	Tak
	MBM BIS Marian Wieczorek, Bernard Graboś, Marcin Likierski s.c.	Wspólnik	Nie
	MRM Marian Wieczorek, Robert Wiśniewski, Marcin Likierski s.c.	Wspólnik	Nie
	Grupa ekspercka M. Grzesiak, M. Likierski s.c.	Wspólnik	Nie
	MILANO Sylwia Majewska, Marcin Likierski s.c.	Wspólnik	Nie
	Scent of Poland M. Krupiński, M. Likierski s.c.	Wspólnik	Tak
Jacek Maciej Bajorek	Taj Leasing Sp. z o.o.	Prezes Zarządu	Tak
	Strategia Doradztwo Komunikacja Sp. z o.o. (poprzednio: JMB Leasing Sp. z o.o.)	Prezes Zarządu	Nie
	OIOSK Investment S.A. (poprzednio: OIOSK Advertising S.A. w likwidacji)	Członek Rady Nadzorczej	Tak
	Inwestycje Budowlane Sp. z o.o.	Prezes Zarządu	Tak
Józef Koziol	„Ciech-Service” Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Mostostal Słupca Sp. z o.o. S.k.a.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Mostostal Słupca S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Europejski Instytut „Socrates Scola” Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
Michał Juliusz Machlejd	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.	Prezes Zarządu	Tak
Krzysztof Władysław Rogala	Elektrownia Wodna „Żarnowiec” S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Naftor Sp. z o.o.	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
Ryszard Ochwat	Gaz Systems S.A.	Członek Zarządu	Nie
	Gaz Systems S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Polskie LNG Sp. z o.o.	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
	PERN Przyjaźń S.A.	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Nie
	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
Michał Jacek Wysocki	P.L. Energia S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie
	Ewierzba Sp. z o.o.	Prezes Zarządu	Nie
	CP Energia S.A.	Członek Rady Nadzorczej	Nie

Źródło: Bank

Udziały/akcje w innych spółkach

W tabeli poniżej zamieszczone zostały informacje na temat spółek, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Rady Nadzorczej: (a) posiadali akcje/udziały albo (b) byli współnikami. W przypadku spółek publicznych albo notowanych na giełdzie papierów wartościowych, w poniższej tabeli zamieszczono informacje o takich spółkach wyłącznie w przypadku, gdy ze względu na liczbę akcji/udziałów albo udział w kapitale zakładowym lub ogólnej liczbie głosów reprezentowany przez te akcje/udziały, dany członek Rady Nadzorczej był obowiązany do wypełnienia odpowiednich obowiązków notyfikacyjnych związanych z nabywaniem i posiadaniem znacznych pakietów akcji (w przypadku spółek podlegających rygorom określonym przez Ustawę o Ofercie Publicznej obowiązek notyfikacyjny powstaje przy przekroczeniu progu 5% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej).

Imię i nazwisko	Spółka	Czy na Datę Prospektu członek Zarządu posiada udziały/akcje, jest współnikiem?
Marcin Likierski	Quatro-Invest Drankowski Spółka Jawna	Tak
	Poly Plast Sp. j.	Nie
	Eson Sp. z o.o.	Nie
	„Vel” Sp. z o.o.	Nie
	MM Gastro Marian Wieczorek, Marcin Likierski s.c.	Tak
	MBM BIS Marian Wieczorek, Bernard Graboś, Marcin Likierski s.c.	Nie
	MRM Marian Wieczorek, Robert Wiśniewski, Marcin Likierski s.c.	Nie
	Grupa ekspercka M. Grzesiak, M. Likierski s.c.	Nie
	MILANO Sylwia Majewska, Marcin Likierski s.c.	Nie
	Scent of Poland M. Krupiński, M. Likierski s.c.	Tak
Jacek Maciej Bajorek	Taj Leasing Sp. z o.o.	Tak
	Strategia Doradztwo Komunikacja Sp. z o.o. (poprzednio: JMB Leasing Sp. z o.o.)	Nie
	Strategia Doradztwo Komunikacja Sport Sp. z o.o.	Tak
	Inwestycje Budowlane Sp. z o.o.	Tak
	Financier Sp. z o.o.	Nie
Michał Jacek Wysocki	Pulsart Sp. z o.o.	Tak
	Eastern Associates Sp. z o.o.	Tak
	Ewierzba Sp. z o.o.	Nie

Źródło: Bank

Pozostałe informacje na temat członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Zgodnie z oświadczeniami złożonymi przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej, poza wyjątkami opisanymi powyżej oraz w punkcie „Akcje i opcje na Akcje” poniżej, w okresie ostatnich pięciu lat żaden z członków Zarządu i Rady Nadzorczej:

- nie był udziałowcem/akcjonariuszem żadnej spółki kapitałowej ani współnikiem w spółce osobowej;
- nie był akcjonariuszem spółki publicznej posiadającym akcje w liczbie powodującej obowiązek notyfikacyjny związany z nabywaniem i posiadaniem znacznych pakietów akcji;
- nie prowadził działalności poza Bankiem, która miałaby istotne znaczenie dla Banku;
- nie został skazany za przestępstwo oszustwa;

- nie był podmiotem oficjalnych oskarżeń publicznych ze strony jakichkolwiek organów ustawowych lub regulacyjnych (w tym uznanych organizacjach zawodowych), ani żaden organ państwowy, ani inny organ nadzoru (w tym uznana organizacja zawodowa) nie nałożył na niego sankcji;
- żaden sąd nie wydał wobec niego zakazu pełnienia funkcji w organach administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych spółek bądź zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych lub prowadzenia spraw jakiejkolwiek spółki;
- nie był członkiem organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego ani członkiem wyższego kierownictwa w podmiotach, względem których ustanowiono zarząd komisaryczny, prowadzono postępowanie upadłościowe, likwidacyjne lub inne postępowanie podobnego rodzaju.

Nie istnieją powiązania rodzinne pomiędzy członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

Poza okolicznościami opisanymi powyżej żaden członek Zarządu i Rady Nadzorczej nie sprawuje funkcji administracyjnych, nadzorczych czy zarządzających w jakiejkolwiek innej spółce ani nie pełni poza Bankiem żadnych ważnych funkcji, które mogłyby być istotne dla Banku.

Na Datę Prospektu nie istnieją konflikty interesów u członków Zarządu i Rady Nadzorczej pomiędzy obowiązkami wobec Banku a ich prywatnymi interesami lub innymi obowiązkami. Na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji wskazujących na istnienie potencjalnych konfliktów interesów u członków Zarządu i Rady Nadzorczej pomiędzy obowiązkami wobec Banku a ich prywatnymi interesami lub innymi obowiązkami.

Nie istnieją żadne umowy ani porozumienia z głównymi akcjonariuszami Banku, klientami, dostawcami ani innymi podmiotami, na podstawie których jakikolwiek członek Zarządu lub Rady Nadzorczej został powołany w skład Zarządu lub Rady Nadzorczej.

Akcje i opcje na akcje

Akcje

Na Datę Prospektu Mariusz Klimczak posiada 250 Akcji, zaś Józef Koziół oraz Janusz Marek Topolski posiadają, odpowiednio, 100 i 110 Akcji. Pozostali członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej nie posiadają Akcji na Datę Prospektu.

Na Datę Prospektu nie istnieją żadne ograniczenia w zakresie zbywania przez członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej posiadanych przez nich Akcji.

Opcje na akcje

W dniu 23 września 2011 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez Bank programu tzw. opcji menedżerskich („**Program**”). Pewne parametry Programu zostały następnie zmodyfikowane uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 23 listopada 2011 r. Program prowadzony ma być począwszy od roku 2012 przez okres trzech lat. Programem objęci zostaną członkowie Zarządu Banku, członkowie zarządu DM BOŚ i członkowie zarządu BOŚ Eko Profit oraz wybrani członkowie kadry kierowniczej Banku, DM BOŚ oraz BOŚ Eko Profit („**Osoby Uprawnione**”). Imiennego wskazania Osób Uprawnionych oraz liczby warrantów subskrypcyjnych, które mogą one nabyć, dokona Zarząd Banku, natomiast wskazania Osób Uprawnionych będących członkami Zarządu dokona Rada Nadzorcza. Wskazanie Osób Uprawnionych zajmujących stanowiska kierownicze związane z zarządzaniem ryzykiem lub zachowaniem zgodności działania danego podmiotu z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi („**Osoby Kwalifikowane**”) nastąpi po uzyskaniu przez Zarząd Banku pozytywnej opinii Rady Nadzorczej Banku. Łączna liczba Osób Uprawnionych objętych Programem nie może przekraczać 200 osób. Osoby Uprawnione uzyskają w ramach Programu prawo do nieodpłatnego nabycia warrantów subskrypcyjnych („**Warranty**”) z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji Banku nowych emisji w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego. W związku z realizacją programu, uchwałą Walnego Zgromadzenia Nr 8/2011 z dnia 23 września 2011 r. kapitał zakładowy Banku został warunkowo podwyższony o kwotę nie większą niż 6.000.000 PLN w drodze emisji nie więcej niż 600 tys. akcji zwykłych na okaziciela serii R, S oraz T (nie więcej niż po 200 tys. akcji każdej serii). W związku z realizacją Programu uchwałą Walnego Zgromadzenia Nr 8/2011 z dnia 23 września 2011 r. Bank wyemituje 600 tys. Warrantów serii A, B oraz C (po 200 tys. warrantów każdej serii). Każdy Warrant uprawnia do objęcia jednej akcji Banku po cenie emisyjnej, równej cenie emisyjnej Akcji Oferowanych. Decyzją z dnia 17 lutego 2012 r. KNF zezwoliła na dokonanie zmiany Statutu Banku polegającej na dodaniu § 28a zawierającego informacje o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego Banku oraz celu tego warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego.

Latami, za które Osobom Uprawnionym przyznawane będą Warranty, są lata 2012, 2013 oraz 2014, przy czym maksymalna liczba Warrantów oferowanych za dany rok nie może przekroczyć 200 tys. Warranty serii A będą proponowane do nabycia Osobom Uprawnionym, począwszy od 2013 roku, serii B od 2014 roku, natomiast serii C od 2015 roku, każdorazowo w okresie rozpoczynającym się w dniu następującym po upływie 30 dni od daty Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdania finansowe za poprzedni rok, a kończącym się wraz z końcem danego roku kalendarzowego. Skierowanie do danej Osoby Uprawnionej propozycji nabycia Warrantów danej serii uzależnione jest od spełnienia następujących warunków:

- zajmowania nieprzerwanie przez cały rok kalendarzowy stanowiska lub sprawowania funkcji, z którymi powiązane jest prawo do nabycia Warrantów lub też objęcie takiego stanowiska lub funkcji w trakcie danego roku i zajmowania go przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz nieznajdowanie się w okresie wypowiedzenia do dnia, kiedy zaproponowane zostanie nabycie Warrantów;
- spełnienia określonych kryteriów dotyczących wzrostu kursu akcji Banku oraz poziomu zysku netto na akcję za dany rok, które określone zostaną w regulaminie Programu ustalonym przez Radę Nadzorczą – kryteria te nie znajdują zastosowania do Osób Uprawnionych kierujących komórką audytu wewnętrznego, komórką ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności i komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem lub sprawy kadrowe;
- realizacji przez daną Osobę Uprawnioną celów indywidualnych, które określone zostaną, wraz z zasadami weryfikacji ich spełnienia w regulaminie Programu ustalonym przez Radę Nadzorczą.

W terminie 30 dni od dnia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdania finansowe za dany rok objęty Programem, Zarząd Banku (zaś w stosunku do członków Zarządu Banku – Rada Nadzorczą) dokona sprawdzenia realizacji przez Osoby Uprawnione celów indywidualnych i podejmie uchwałę, określającą liczbę Warrantów danej serii przeznaczonych do nabycia przez poszczególne Osoby Uprawnione. Określenie przez Zarząd Banku liczby Warrantów danej serii przeznaczonych do nabycia przez Osoby Kwalifikowane nastąpi po uprzednim uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Nadzorczej Banku w tym zakresie. Warranty i prawo do objęcia akcji w zamian za Warranty wygasają w każdym przypadku po upływie trzech lat odpowiednio od końca roku kalendarzowego 2013, 2014 oraz 2015.

Szczegółowe warunki realizacji Programu zostaną zawarte w regulaminie Programu ustalonym przez Radę Nadzorczą. W zakresie dopuszczonym przez treść uchwał Walnego Zgromadzenia podjętych na potrzeby Programu, przy ustalaniu treści Regulaminu będą brane pod uwagę zalecenia i rekomendacje dotyczące warunków takich programów wyrażone przez polskie instytucje finansowe, w szczególności otwarte fundusze emerytalne. Sposób realizacji Programu, w tym jego zgodność z postanowieniami uchwały wprowadzającej Program oraz Regulaminu, podlega przeglądowi przeprowadzanemu przez komórkę audytu wewnętrznego Banku nie rzadziej niż jeden raz w roku. Z kontroli sporządzany jest raport, który przekazywany jest Radzie Nadzorczej Banku.

Celem Programu jest zwiększenie wartości Banku w stopniu ponadprzeciętnym poprzez wzrost powtarzalnych wyników ekonomicznych Banku i wzrost wartości akcji Banku.

Na Datę Prospektu żaden z członków Zarządu ani Rady Nadzorczej Banku nie posiada opcji na akcje Banku.

Wynagrodzenie i inne świadczenia

Zarząd

Umowy o pracę członków Zarządu

Na Datę Prospektu członkowie Zarządu są zatrudnieni na podstawie umów o pracę zawartych na czas określony od dnia powołania na trzyletnią kadencję do dnia wygaśnięcia mandatu. Członkowie Zarządu mają ustalone wynagrodzenie zasadnicze. Ponadto przysługują im roczne premie na warunkach określonych w poszczególnych umowach o pracę, jak również świadczenia dodatkowe w postaci opieki medycznej, ubezpieczenia na życie oraz samochodów służbowych. Członkowie Zarządu są również uprawnieni do otrzymania odpraw w przypadku odwołania ich z pełnionych funkcji przed terminem obowiązywania odpowiednich umów (z wyjątkami określonymi w umowach) oraz po zakończeniu pełnienia funkcji w Zarządzie wraz z upływem kadencji.

Wynagrodzenie

Okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Zarządu za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Niepieniężne	Ogółem
Mariusz Klimczak	240	3	243
Stanisław Kolasiński	182	12	194
Adam Zbigniew Grzebieluch	182	4	186
Krzysztof Wojciech Telega	182	3	185
Przemysław Lech Figarski	182	10	192
	968	32	1.000
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽¹⁾	968	32	1.000
– świadczenia po okresie zatrudnienia			
– świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy			
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:			
Adam Zbigniew Grzebieluch	18	–	18
Krzysztof Wojciech Telega	6	–	6
Stanisław Kolasiński	12	–	12
	36	–	36
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽¹⁾	36	–	36

(1) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za czas choroby, premie, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej oraz koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Źródło: Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu zawiera: wynagrodzenie zasadnicze, premie, wynagrodzenie za czas choroby, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Zarządu za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Niepieniężne	Ogółem
Mariusz Klimczak	1.287	72	1.359
Jacek Pierzyński ⁽¹⁾	781	47	828
Stanisław Kolasiński ⁽²⁾	256	–	256
Adam Zbigniew Grzebieluch	966	68	1.034
Marek Kazimierz Serafiński ⁽³⁾	845	30	875
Krzysztof Wojciech Telega	966	65	1.032
Przemysław Lech Figarski ⁽⁴⁾	–	–	–
	5.101	282	5.384
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽⁵⁾	5.000	282	5.283
– świadczenia po okresie zatrudnienia	101		
– świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy			
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:			
Adam Zbigniew Grzebieluch	104	–	104
Krzysztof Wojciech Telega	65	–	65
Marek Kazimierz Serafiński ⁽³⁾	59	–	59
Stanisław Kolasiński ⁽²⁾	1	–	1
Jacek Pierzyński ⁽¹⁾	13	–	13
	242	–	242
W tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽⁵⁾	242	–	242

(1) Wynagrodzenie za okres od dnia 1 stycznia do dnia 15 grudnia 2011 r.

(2) Wynagrodzenie za okres pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu od dnia 15 grudnia do dnia 31 grudnia 2011 r. oraz premia za okres pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu w 2010 r. wypłacona w 2011 r.

(3) Wynagrodzenie za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 października 2011 r.

(4) Przemysław Lech Figarski objął funkcję w Zarządzie począwszy od dnia 2 stycznia 2012 r.

(5) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za czas choroby, premie, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej oraz koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu zawiera: wynagrodzenie zasadnicze, premie, wynagrodzenie za czas choroby, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Zarządu za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Niepieniężne	Ogółem
Mariusz Klimczak	1.140	41	1.181
Jacek Pierzyński	63	–	63
Adam Zbigniew Grzebieluch	877	35	912
Stanisław Kolasiński ⁽¹⁾	721	10	731
Marek Kazimierz Serafiński	877	27	904
Krzysztof Wojciech Telega	878	33	911
Jerzy Witold Pietrewicz ⁽²⁾	164	–	164
	4.720	146	4.866
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽³⁾	4.556	146	4.702
– świadczenia po okresie zatrudnienia	134	–	134
– świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	30	–	30
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:			
Adam Zbigniew Grzebieluch	49	–	49
Krzysztof Wojciech Telega	40	–	40
Marek Kazimierz Serafiński	16	–	16
	105	–	105
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽³⁾	105	–	105

(1) W roku obrotowym 2010 Stanisław Kolasiński pełnił funkcję członka Zarządu w okresie 1 stycznia – 24 listopada 2010 r.

(2) Świadczenie po okresie zatrudnienia oraz świadczenie z tytułu rozwiązania stosunku pracy w związku z odwołaniem ze składu Zarządu w 2009 roku.

(3) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za czas choroby, premie, zwrot nadpłaconych składek ZUS, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej oraz koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu zawiera: wynagrodzenie zasadnicze, premie, wynagrodzenie za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, zwrot nadpłaconych składek ZUS.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Zarządu za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Niepieniężne	Ogółem
Mariusz Klimczak	857	35	892
Adam Zbigniew Grzebieluch	659	45	704
Stanisław Kolasiński ⁽¹⁾	308	2	310
Marek Kazimierz Serafiński	658	25	683
Krzysztof Wojciech Telega	659	33	692
Stanisław Kostrzewski ⁽²⁾	119	–	119
Jerzy Witold Pietrewicz ⁽³⁾	747	11	758
	4.007	151	4.158
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽⁴⁾	3.590	151	3.741
– świadczenia po okresie zatrudnienia	268	–	268
– świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	149	–	149
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:			
Adam Zbigniew Grzebieluch	89	–	89
Krzysztof Wojciech Telega	39	–	39
	128	–	128
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽⁴⁾	128	–	128

(1) W roku obrotowym 2009 Stanisław Kolasiński pełnił funkcję członka Zarządu w okresie 10 lipca – 31 grudnia 2009 r.

(2) Wynagrodzenie należne na podstawie umowy o zakazie konkurencji.

(3) W roku obrotowym 2009 Jerzy Witold Pietrewicz pełnił funkcję członka Zarządu w okresie 1 stycznia – 10 lipca 2009 r.

(4) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za czas choroby, premie, zwrot nadpłaconych składek ZUS, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej oraz koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Zarządu zawiera: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, odprawy z tytułu odwołania z funkcji członka Zarządu, odszkodowania wynikające z umów o zakazie konkurencji, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Rada Nadzorcza

Wstęp

Zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia z 2002 roku, wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej jest ustalane zgodnie z następującymi zasadami:

- Przewodniczący – 6-krotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw (bez wypłaty z zysku) za miesiąc poprzedzający naliczanie;
- Wiceprzewodniczący – 60% kwoty określonej w punkcie poprzedzającym;
- członkowie – 50% kwoty określonej w punkcie pierwszym.

Okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej za okres od dnia 1 stycznia 2012 r. do Daty Prospektu.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Zwrot kosztów	Ogółem
Marcin Likierski	67	3	70
Jacek Maciej Bajorek	40	1	41
Marian Adam Pigan ⁽²⁾	28	–	28
Krzysztof Władysław Rogala ⁽³⁾	6	–	6
Józef Koziol	34	–	34
Michał Juliusz Machlejd	34	–	34
Marian Malicki ⁽²⁾	28	2	30
Adam Grzegorz Wasiak ⁽³⁾	6	–	6
Michał Jacek Wysocki	34	–	34
Ryszard Ochwat	34	–	34
Janusz Marek Topolski	34	–	34
	345	6	351
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽¹⁾	345	6	351

(1) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

(2) Za okres od 1 stycznia do 14 marca 2012 r.

(3) Za okres od 15 marca 2012 r. do Daty Prospektu

Źródło: Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej zawiera: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2011 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Zwrot kosztów	Ogółem
Marcin Likierski	258	25	283
Jacek Maciej Bajorek	155	9	164
Marian Adam Pigan	129	–	129
Józef Kozioł	129	–	129
Michał Juliusz Machlejd	129	1	130
Marian Malicki	129	7	136
Michał Jacek Wysocki	129	3	132
Ryszard Ochwat	129	–	129
Janusz Marek Topolski	129	–	129
	1.316	45	1.361
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽¹⁾	1.316	45	1.361

(1) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Źródło: Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej zawiera: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2010 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Zwrot kosztów	Ogółem
Marcin Likierski	246	9	255
Jacek Maciej Bajorek	148	3	151
Marian Adam Pigan	123	–	123
Józef Kozioł	123	–	123
Michał Juliusz Machlejd	123	–	123
Marian Malicki	123	6	129
Michał Jacek Wysocki	123	–	123
Ryszard Ochwat	123	–	123
Janusz Marek Topolski ⁽¹⁾	44	–	44
	1.176	18	1.194
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽²⁾	1.176	18	1.194

(1) W roku obrotowym 2010 Janusz Marek Topolski pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej od dnia 26 sierpnia 2010 r.

(2) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej zawiera: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów.

Rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie (w tys. PLN)		
	Pieniężne	Zwrot kosztów	Ogółem
Marcin Likierski	237	10	247
Jacek Maciej Bajorek	142	3	145
Marian Adam Pigan	119	2	121
Józef Koziół	119	2	121
Michał Juliusz Machlejd	119	2	121
Marian Malicki	119	4	123
Michał Jacek Wysocki	119	2	121
Ryszard Ochwat	119	2	121
	1.093	27	1.120
w tym:			
– krótkoterminowe świadczenia pracownicze ⁽¹⁾	1.093	27	1.120

(1) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w szkoleniu.

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, Bank

Łączna kwota wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej zawiera: wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w szkoleniu.

Udział w Ofercie Publicznej

Mariusz Klimczak, Marcin Likierski oraz Józef Koziół zamierzają uczestniczyć w Ofercie Publicznej i nabywać w jej ramach Akcje Oferowane w ilości, która nie przekracza liczby akcji Banku reprezentujących 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Pozostali członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej nie zamierzają uczestniczyć w Ofercie Publicznej i nabywać Akcji Oferowanych. Na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji dotyczących ewentualnego zamiaru uczestnictwa w Ofercie akcjonariuszy Banku opisanych w rozdziale „Znaczeni akcjonariusze”.

Ład korporacyjny

Ład korporacyjny (ang. *corporate governance*) jest definiowany jako zbiór zasad postępowania, skierowanych zarówno do organów spółek oraz członków tych organów, jak i do większościowych i mniejszościowych akcjonariuszy, inwestorów, pracowników oraz dostawców.

Na Datę Prospektu w odniesieniu do spółek notowanych na GPW zastosowanie mają przepisy zbioru zasad corporate governance przyjętych w dniu 4 lipca 2007 r. przez Radę Nadzorczą GPW pod nazwą „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”.

Celem Dobrych Praktyk jest umacnianie transparentności spółek giełdowych, poprawa jakości komunikacji spółek z inwestorami, wzmocnienie ochrony praw akcjonariuszy także w materiałach nie regulowanych przez prawo, a przy tym niestwarzanie obciążeń dla spółek giełdowych, nie równoważonych korzyściami wynikającymi z potrzeb rynku. Dokument dzieli się na cztery części: (i) rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych; (ii) dobre praktyki realizowane przez zarządy spółek giełdowych; (iii) dobre praktyki stosowane przez członków rad nadzorczych oraz (iv) dobre praktyki stosowane przez akcjonariuszy.

Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW nie są przepisami obowiązującymi na giełdzie w rozumieniu Regulaminu Giełdy, dlatego też spółki notowane nie są bezwzględnie zobowiązane do ich przestrzegania.

W przypadku, gdy określona zasada ładu korporacyjnego nie jest stosowana w sposób trwały lub jest naruszona incydentalnie, Bank ma obowiązek opublikowania raportu zawierającego informacje o tym, jaka zasada nie jest stosowana lub nie została zastosowana, jakie były okoliczności i przyczyny niezastosowania zasady oraz w jaki sposób Bank zamierza usunąć ewentualne skutki niezastosowania danej zasady lub jakie kroki zamierza podjąć, by zmniejszyć ryzyko niezastosowania zasad ładu korporacyjnego w przyszłości. Raport powinien zostać opublikowany na oficjalnej stronie internetowej Banku oraz w trybie analogicznym do stosowanego do przekazywania raportów bieżących. Obowiązek opublikowania raportu powinien być wykonany niezwłocznie po powstaniu uzasadnionego przeświadczenia po stronie Banku, że dana zasada nie będzie stosowana lub że nie zostanie zastosowana, w każdym zaś przypadku niezwłocznie po zaistnieniu zdarzenia stanowiącego naruszenie zasady ładu korporacyjnego. Dodatkowo do raportu rocznego Bank dołącza raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego w Banku.

Bank od początku funkcjonowania zasad ładu korporacyjnego deklarował ich przestrzeganie.

Zgodnie z uchwałą nr 28/2011 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 25 maja 2011 r. Bank zobowiązał się do przestrzegania zasad ładu korporacyjnego z wyjątkiem:

- zasady określonej w części I, pkt 1, *tiret* 3 oraz w części IV, pkt 10 – dotyczącej transmitowania obrad walnego zgromadzenia z wykorzystaniem sieci Internet, rejestrowania przebiegu obrad i upublicznienia go na swojej stronie internetowej – Bank nie transmituje obrad Walnego Zgromadzenia, ponieważ większość akcjonariuszy reprezentujących ponad 80% kapitału zakładowego Banku uczestniczy w obradach; dodatkowo, Statut Banku oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia nie przewidują możliwości udziału akcjonariuszy w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej;
- zasady określonej w części I, pkt 5 – dotyczącej posiadania polityki wynagrodzeń oraz zasady jej ustalania – w Banku obowiązuje regulamin wynagradzania obejmujący wszystkich pracowników zatrudnionych w Banku na podstawie stosunku pracy; ustalenie wysokości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej oraz Zarządu należy do suwerennej decyzji, odpowiednio, Walnego Zgromadzenia oraz Rady Nadzorczej; w dniu 8 lutego 2012 r. został powołany przez Radę Nadzorczą Komitet ds. Wynagrodzeń, do którego zadań należy m.in.: opiniowanie i projektowanie zasad wynagradzania członków Zarządu Banku., opiniowanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi;
- zasady określonej w części I, pkt 9 – dotyczącej zapewniania zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w wykonywaniu funkcji zarządu i nadzoru w przedsiębiorstwach – Bank nie dyskryminuje w żaden sposób udziału kobiet i mężczyzn w zarządzaniu i nadzorowaniu Banku; stosowanie w Banku zasad zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w wykonywaniu funkcji zarządu i nadzoru zależy od stanowiska Rady Nadzorczej, w przypadku wyboru członków Zarządu, oraz akcjonariuszy, w przypadku wyboru członków Rady Nadzorczej.

Szczegółowe informacje odnośnie respektowania przez Bank zasad ładu korporacyjnego znajdują się w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego w 2011 roku, które stanowi wyodrębnioną część sprawozdania Zarządu z działalności Banku za 2011 rok i stanowi część skonsolidowanego raportu Grupy Kapitałowej za rok 2011, opublikowanego w raporcie z dnia 28 lutego 2012 r. Z zastrzeżeniem rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz opinii niezależnego biegłego rewidenta dotyczącej tego sprawozdania, włączonych przez odniesienie do niniejszego Prospektu (patrz rozdział „Informacje finansowe”), żadna inna część skonsolidowanego raportu Grupy Kapitałowej za rok 2011 nie została włączona przez odniesienie do niniejszego Prospektu. Skonsolidowany raport Grupy Kapitałowej za rok 2011 jest dostępny na stronie internetowej Banku (www.bosbank.pl) oraz na stronie www.gpwinfostrefa.pl.

ZNACZNI AKCJONARIUSZE

Znaczni akcjonariusze

Na Datę Prospektu kapitał zakładowy banku jest reprezentowany przez 16.373.245 Akcji zwykłych na okaziciela notowanych na rynku podstawowym GPW.

Akcje Banku nie są uprzywilejowane, każda Akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na status Banku jako spółki publicznej w rozumieniu przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej oraz fakt notowania wszystkich Akcji Banku na rynku regulowanym (rynku podstawowym) prowadzonym przez GPW, Bank nie posiada szczegółowych informacji dotyczących całości swojego akcjonariatu. Bank posiada informacje na temat swoich akcjonariuszy na podstawie zawiadomień przekazywanych Bankowi na podstawie art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej (patrz rozdział „Polskie regulacje dotyczące rynku kapitałowego – Ustawa o Ofercie Publicznej – Obowiązki związane ze znacznymi pakietami akcji spółek publicznych – Obowiązki informacyjne”) lub też informacje przekazywane Bankowi na podstawie innych przepisów prawa (patrz rozdział „Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami – Obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem Akcji Banku określone przez Prawo Bankowe”).

Na Datę Prospektu większościovym akcjonariuszem Banku jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który posiada 12.951.960 Akcji reprezentujących 79,10% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej posiada wyłącznie akcje zwykłe na okaziciela, z których każda uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nie posiada żadnych innych dodatkowych praw głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Poza Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na Datę Prospektu Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe posiada 978.300 Akcji reprezentujących 5,98% kapitału zakładowego Banku oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe posiada wyłącznie akcje zwykłe na okaziciela, z których każda uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa reprezentowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe nie posiada żadnych innych dodatkowych praw głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Poza akcjonariuszami, o których mowa w akapitach poprzedzających, na Datę Prospektu Bank nie posiada informacji na temat innych akcjonariuszy Banku, którzy ze względu na liczbę posiadanych przez nich Akcji podlegaliby obowiązkowi informacyjnemu, o którym mowa w art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej, albo innym obowiązkom informacyjnym określonym przez odpowiednie przepisy prawa.

Kontrola NFOŚiGW nad Bankiem

Charakter kontroli

NFOŚiGW dzięki posiadaniu większości głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku ma decydujący wpływ na uchwały podejmowane przez ten organ, w szczególności uchwały w kluczowych sprawach dotyczących organizacji i działalności Banku, do których należą: (i) podział zysku/pokrycie straty poniesionej przez Bank, (ii) udzielenie absolutorium członkom organów Banku z wykonania przez nich obowiązków, (iii) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej, (iv) zmiana Statutu, (v) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Banku, (vi) umorzenie Akcji, (vii) użycie kapitału zapasowego i rezerwowego przez Bank, (viii) emisja obligacji zamiennych albo obligacji z prawem pierwszeństwa, (ix) ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej, (x) likwidacja Banku, jego połączenie, podział lub przekształcenie.

Ponieważ Rada Nadzorcza wybiera i odwołuje Zarząd, NFOŚiGW, mając decydujący wpływ na skład Rady Nadzorczej, ma również pośrednio wpływ na skład Zarządu.

Regulacje korporacyjne Banku, które mogłyby spowodować opóźnienie, odroczenie lub uniemożliwienie zmiany kontroli nad Bankiem

W opinii Banku zarówno Statut Banku, jak i regulaminy Walnego Zgromadzenia, Rady Nadzorczej i Zarządu nie zawierają postanowień, które mogłyby spowodować opóźnienie, odroczenie lub uniemożliwienie zmiany kontroli nad Bankiem.

Mechanizmy zapobiegające nadużywaniu kontroli

Szereg instytucji prawnych, których celem jest zapobieganie nadużywaniu kontroli nad Bankiem przez jego większościowego akcjonariusza zawierają przepisy Ustawy o Ofercie Publicznej (rewident do spraw szczególnych – patrz rozdział „*Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami – Rewident do spraw szczególnych*”) oraz KSH (uprawnienia mniejszościowych akcjonariuszy, w szczególności w odniesieniu do Walnego Zgromadzenia – patrz rozdział „*Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami*”).

Pewien mechanizm zapobiegający nadużywaniu kontroli nad Bankiem jest przewidziany również w Statucie Banku, zgodnie z którym zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy lub jej zdjęcie z porządku obrad wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia zapadłej większością trzech czwartych głosów, po uzyskaniu zgody wszystkich obecnych na Walnym Zgromadzeniu wnioskodawców. Korespondujące postanowienie znajduje się również w Regulaminie obrad Walnych Zgromadzeń Banku.

Struktura akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty Publicznej

Oferta Publiczna nie jest skierowana do dotychczasowych akcjonariuszy Banku.

Faktyczna struktura akcjonariatu Banku po przeprowadzeniu Oferty Publicznej będzie uzależniona od liczby dotychczasowych akcjonariuszy Banku, którzy złożą zapisy na Akcje Oferowane w ramach Oferty, oraz liczby Akcji Oferowanych objętych przez podmioty niebędące akcjonariuszami Banku.

W tabeli poniżej zamieszczono podstawowe informacje na temat struktury akcjonariatu Banku na Datę Prospektu oraz po przeprowadzeniu Oferty Publicznej, przy założeniu, że w ramach Oferty Publicznej zostaną złożone zapisy na maksymalną liczbę Akcji Oferowanych, a wszyscy dotychczasowi akcjonariusze Banku nie złożą zapisów na Akcje Oferowane.

	Na Datę Prospektu		Po przeprowadzeniu Oferty Publicznej	
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	12.951.960	79,10%	12.951.960	56,62%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe	978.300	5,98%	978.300	4,28%
Pozostali	2.442.985	14,92%	8.942.985	39,10%
Razem	16.373.245	100%	22.873.245	100%

Źródło: Bank

WARUNKI OFERTY PUBLICZNEJ

Oferta

Na podstawie niniejszego Prospektu Bank oferuje nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii P o wartości nominalnej 10 PLN każda.

Oferta Publiczna przeprowadzana na podstawie niniejszego Prospektu jest przeprowadzana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynym prawnie wiążącym dokumentem ofertowym sporządzonym na potrzeby Oferty Publicznej, zawierającym informacje na temat Banku oraz Akcji Oferowanych, jest niniejszy Prospekt.

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty będzie podejmować ograniczone działania marketingowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o oddzielnie przekazane wybranym inwestorom instytucjonalnym tłumaczenie niniejszego Prospektu na język angielski. Przetłumaczony na język angielski Prospekt nie będzie podlegał zatwierdzeniu przez żaden właściwy organ, w szczególności organ właściwy w jurysdykcji, gdzie takie działania marketingowe będą prowadzone. Niniejszy Prospekt może służyć wyłącznie do przeprowadzenia Oferty Publicznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty koordynujące lub przeprowadzające ofertę Akcji Oferowanych

ING Securities S.A. z siedzibą w Polsce i adresem: plac Trzech Krzyży 10/14, 00-499 Warszawa pełni funkcję Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Oferującego. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, ING Securities S.A. razem z podmiotami z jego grupy kapitałowej będzie wspomagać Bank w zakresie ograniczonych działań marketingowych dotyczących Oferty adresowanych do międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych.

ING Bank N.V. Oddział w Londynie z siedzibą w Wielkiej Brytanii i adresem: 60 London Wall, London EC2M 5TQ, Wielka Brytania pełni funkcję Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Gwaranta Oferty. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, ING Bank N.V. Oddział w Londynie razem z podmiotami z jego grupy kapitałowej będzie wspomagać Bank w zakresie ograniczonych działań marketingowych dotyczących Oferty adresowanych do międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych.

W dalszej części niniejszego Prospektu ING Securities S.A. i ING Bank N.V. Oddział w Londynie są określani łącznie jako „**Globalni Koordynatorzy**”.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: ul. Marszałkowska 78/80, 00-517 Warszawa pełni funkcję Krajowego Menedżera Oferty i Oferującego, co obejmuje udział w przyjmowaniu zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych oraz udział w procesie budowania księgi popytu.

Przewidywany harmonogram Oferty

Poniżej przedstawiono informacje na temat przewidywanego harmonogramu Oferty.

nie później niż 11 kwietnia 2012 r.	Zawarcie Umowy o Gwarantowanie Oferty Ustalenie Ceny Maksymalnej
nie później niż 11 kwietnia 2012 r.	Złożenie wniosku o zatwierdzenie aneksu do Prospektu w zakresie Ceny Maksymalnej
12-19 kwietnia 2012 r.	Okres budowania księgi popytu na Akcje Oferowane wśród inwestorów uprawnionych do składania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych
12-19 kwietnia 2012 r.	Okres przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych (w dniu 19 kwietnia 2012 r. zapisy będą przyjmowane wyłącznie do godziny 17.00)
nie później niż 20 kwietnia 2012 r.	Ustalenie Ceny Oferty Zawarcie aneksu cenowego do Umowy o Gwarantowanie Oferty Wstępna alokacja Akcji Oferowanych inwestorom uprawnionym do złożenia zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych

nie później niż 21 kwietnia 2012 r.	Publikacja Ceny Oferty oraz informacji o liczbie Akcji Oferowanych, w tym liczbie tych akcji oferowanych w poszczególnych transzach
23-25 kwietnia 2012 r.	Okres przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych
26 kwietnia 2012 r.	Przydział Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych Przydział Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych z wykorzystaniem systemu informatycznego GPW Ewentualne zapisy składane przez Gwaranta Oferty w wykonaniu Umowy o Gwarantowanie Oferty
nie później niż 2 maja 2012 r.	Rozliczenie transakcji zawartych w ramach przydziału Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych za pośrednictwem systemu informatycznego GPW
4 maja 2012 r.	Planowany pierwszy dzień notowania Praw do Akcji na GPW

Bank, w uzgodnieniu z Globalnymi Koordynatorami ma prawo do zmiany powyższego harmonogramu, w tym terminów rozpoczęcia i zakończenia przyjmowania zapisów. Informacja o zmianie poszczególnych terminów zostanie przekazana przez Bank w trybie przewidzianym w art. 52 Ustawy o Ofercie Publicznej, tj. w formie komunikatu aktualizującego w sposób, w jaki został opublikowany Prospekt. Jeżeli w ocenie Banku zmiana harmonogramu stanowiłaby znaczący czynnik mogący wpływać na ocenę papierów wartościowych, informacja o takiej zmianie zostanie podana do publicznej wiadomości także w formie aneksu do Prospektu, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

Nowe terminy zostaną podane do publicznej wiadomości nie później niż w dniu upływu danego terminu.

Zmiana terminów przeprowadzenia Oferty nie stanowi odstąpienia od Oferty.

Warunki odstąpienia od przeprowadzenia Oferty lub jej zawieszenia

Do dnia rozpoczęcia przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może zawiesić lub odstąpić od przeprowadzenia Oferty bez podawania powodów takiego odstąpienia. W przypadku podjęcia decyzji o zawieszeniu Oferty, podając taką decyzję do publicznej wiadomości Bank może nie wskazywać nowych terminów jej przeprowadzenia, a terminy te mogą zostać ustalone i podane do publicznej wiadomości w późniejszym terminie. W przypadku podjęcia decyzji o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty będzie to równoznaczne z odwołaniem Oferty.

Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może zawiesić lub odstąpić od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych wyłącznie z ważnych powodów, do których zaliczyć można w szczególności: (i) nagłe lub nieprzewidywalne zmiany w sytuacji ekonomiczno-politycznej w Polsce lub w innym kraju, które mogłyby mieć istotny negatywny wpływ na rynki finansowe, gospodarkę Polski, Ofertę lub na działalność Grupy (między innymi zamachy terrorystyczne, wojny, katastrofy ekologiczne, powodzie); (ii) nagłe i nieprzewidywalne zmiany o innym charakterze niż wskazane w pkt (i) powyżej mogące mieć istotny negatywny wpływ na działalność Grupy lub mogące skutkować poniesieniem przez Grupę istotnej szkody lub istotnym zakłóceniem jej działalności; (iii) istotna negatywna zmiana dotycząca działalności, sytuacji finansowej lub wyników operacyjnych Grupy; (iv) zawieszenie lub istotne ograniczenie obrotu papierami wartościowymi na GPW lub na innych rynkach giełdowych w przypadku, gdy mogłoby to mieć istotny negatywny wpływ na Ofertę; (v) uzyskanie niesatysfakcjonującego popytu na Akcje Oferowane w ramach budowania księgi popytu lub niesatysfakcjonującej dla Banku przewidywanej Ceny Oferty; (vi) nagłe i nieprzewidywalne zmiany mające bezpośredni, istotny i negatywny wpływ na funkcjonowanie Grupy; (vii) wypowiedzenie lub rozwiązanie Umowy o Gwarantowanie Oferty lub (viii) wystąpienie innych nagłych zmian powodujących, że przeprowadzenie Oferty byłoby niemożliwe lub byłoby niekorzystne dla Banku.

Informacja o zawieszeniu lub odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości przez Bank w formie aneksu do Prospektu po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt. Informacja o zawieszeniu Oferty może zostać podjęta bez jednoczesnego wskazania nowych terminów Oferty, które mogą zostać ustalone i podane do publicznej wiadomości w terminie późniejszym.

W przypadku odstąpienia od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych złożone zapisy zostaną uznane za nieważne, a dokonane płatności zostaną zwrócone bez jakichkolwiek odsetek i odszkodowań w ciągu 7 dni po dniu podania do publicznej wiadomości informacji o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty.

W przypadku zawieszenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów w Transzy Inwestorów Detalicznych (z zastrzeżeniem, że okres przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane nie będzie dłuższy niż trzy miesiące od dnia otwarcia subskrypcji) złożone zapisy, jak również dokonane wpłaty, będą w dalszym ciągu uważane za ważne, jednakże inwestorzy będą uprawnieni do uchylecia się od skutków prawnych złożonych zapisów poprzez złożenie stosownego oświadczenia, w terminie dwóch dni roboczych od dnia udostępnienia do publicznej wiadomości aneksu do Prospektu dotyczącego zawieszenia Oferty. Zwrot wpłat nastąpi bez jakichkolwiek odszkodowań, odsetek oraz bez zwrotu ewentualnych kosztów poniesionych w związku ze składaniem zapisów na Akcje Oferowane.

Ustalenie Ceny Maksymalnej

Cena, po której będą przyjmowane i opłacane zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych w okresie przyjmowania zapisów w tej transzy, będzie równa cenie maksymalnej tych Akcji Oferowanych ustalonej przez Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. („**Cena Maksymalna**”). Informacja o wysokości Ceny Maksymalnej zostanie podana do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Bank planuje wystąpienie do KNF z wnioskiem o zatwierdzenie aneksu do Prospektu dotyczącego Ceny Maksymalnej niezwłocznie po ustaleniu tej ceny, nie później jednak niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Po jego zatwierdzeniu przez KNF, aneks ten będzie niezwłocznie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

Dla potrzeb procesu budowania księgi popytu Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, określi orientacyjny przedział cenowy dla Akcji Oferowanych. Przedział cenowy, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie zostanie podany do publicznej wiadomości i może ulegać zmianom w trakcie trwania procesu budowania księgi popytu, przy czym informacja o takich zmianach również nie zostanie podana do publicznej wiadomości.

Inwestorom uprawnionym do składania zapisów na Akcje Oferowane, którzy złożyli zapisy na Akcje Oferowane przed przekazaniem do publicznej wiadomości aneksu do Prospektu w zakresie Ceny Maksymalnej, przysługiwać będzie uprawnienie do uchylecia się od skutków prawnych złożonych zapisów w terminie dwóch dni roboczych od dnia przekazania do publicznej wiadomości tego aneksu poprzez złożenie oświadczenia na piśmie w jednym z punktów obsługi klienta firmy inwestycyjnej przyjmującej zapisy na Akcje Oferowane.

Ustalenie Ceny Oferty

Cena Oferty zostanie ustalona przez Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, po zakończeniu procesu budowania księgi popytu wśród inwestorów uprawnionych do składania zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych.

Cena Oferty nie może zostać ustalona na poziomie wyższym niż Cena Maksymalna. W przypadku, gdy Cena Oferty zostanie ustalona na poziomie niższym niż Cena Maksymalna, inwestorzy obejmą akcje po cenie równej Cenie Oferty.

Cena Oferty będzie ceną emisyjną Akcji Oferowanych w rozumieniu przepisów KSH.

Cena Oferty zostanie ustalona w złotych i będzie jednakowa dla Transzy Inwestorów Instytucjonalnych oraz dla Transzy Inwestorów Detalicznych.

Informacja na temat Ceny Oferty zostanie przekazana przez Bank do publicznej wiadomości nie później niż w dniu 21 kwietnia 2012 r. w sposób, w jaki został opublikowany Prospekt, oraz w trybie przewidzianym w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Ostateczna liczba Akcji Oferowanych oferowanych w ramach Oferty

W Prospekcie nie została wskazana ostateczna liczba Akcji Oferowanych oferowanych w ramach Oferty. Na podstawie art. 432 § 4 KSH Zarząd Banku jest upoważniony do określenia ostatecznej sumy, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, przy czym tak określona suma nie może być niższa niż suma minimalna ani wyższa niż suma maksymalna podwyższenia kapitału zakładowego Banku określone w Uchwale Emisyjnej. Korzystając z upoważnienia, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie później niż w dniu 20 kwietnia 2012 r. Zarząd Banku, określając ostateczną sumę, o jaką ma być

podwyższony kapitał zakładowy Banku, określi również ostateczną liczbę Akcji Oferowanych oferowanych w ramach Oferty. Informacja o ostatecznej liczbie Akcji Oferowanych oferowanych w ramach Oferty zostanie podana do wiadomości publicznej w trybie przewidzianym w art. 54 ust. 3 Ustawy o Ofercie nie później niż dnia 21 kwietnia 2012 r.

Akcje Oferowane podzielone są na dwie transze:

- Transza Inwestorów Detalicznych obejmująca nie więcej niż 1.000.000 Akcji Oferowanych oraz
- Transza Inwestorów Instytucjonalnych obejmująca pozostałe nie więcej niż 5.500.000 Akcji Oferowanych.

Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może dokonać zmiany liczby Akcji Oferowanych oferowanych w poszczególnych transzach. W przypadku dokonania takiej zmiany informacja o ostatecznej liczbie Akcji Oferowanych oferowanych w poszczególnych transzach zostanie przekazana przez Bank do wiadomości publicznej w trybie przewidzianym w art. 54 ust. 3 Ustawy o Ofercie.

Inwestorom, którzy złożą zapisy na Akcje Oferowane przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej liczbie Akcji Oferowanych, w tym liczbie Akcji Oferowanych w poszczególnych transzach, przysługiwać będzie uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu, w terminie dwóch dni roboczych od dnia przekazania do publicznej wiadomości takiej informacji poprzez złożenie oświadczenia na piśmie w jednym z punktów obsługi klienta firmy inwestycyjnej przyjmującej zapisy na Akcje Oferowane. Jeżeli będzie to wynikało z harmonogramu Oferty, Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, będzie obowiązany do odpowiedniej zmiany terminu przydziału Akcji Oferowanych w celu umożliwienia inwestorowi uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu.

W przypadku uchylenia się inwestora od skutków prawnych złożonego zapisu, zwrot wpłat na Akcje Oferowane uiszczonych w ramach tego zapisu nastąpi bez jakichkolwiek odszkodowań, odsetek oraz bez zwrotu ewentualnych kosztów poniesionych w związku ze składaniem zapisów na Akcje Oferowane.

Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, może przed dokonaniem przydziału Akcji Oferowanych dokonać przesunięcia Akcji Oferowanych w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych do Transzy Inwestorów Detalicznych, w liczbie, w jakiej nie zostaną objęte zapisami złożonymi przez inwestorów w tej transzy. Analogicznie Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych w liczbie, w jakiej nie zostaną objęte zapisami złożonymi przez inwestorów lub zostaną objęte zapisami, które zostaną wycofane na zasadach określonych w Prospekcie, mogą zostać przesunięte do Transzy Inwestorów Instytucjonalnych.

Zasady składania zapisów na Akcje Oferowane

Transza Inwestorów Detalicznych

Inwestorami uprawnionymi do składania zapisów na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych są osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, zarówno rezydenci, jak i nierezydenci w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 141, poz. 1178, ze zm.), jak również mające siedzibę w Polsce osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, z wyjątkiem „osób amerykańskich” (ang. *U.S. persons*) zgodnie z definicją w rozumieniu Regulacji S (ang. *Regulation S*) wydanej na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych.

Przydział akcji inwestorom, którzy złożyli zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych, zostanie dokonany z wykorzystaniem systemu GPW. W związku z powyższym inwestor zainteresowany złożeniem zapisu na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych musi posiadać rachunek papierów wartościowych w firmie inwestycyjnej, w której składa zapis. Osoby zamierzające nabyć Akcje Oferowane, nieposiadające rachunku papierów wartościowych, powinny otworzyć taki rachunek przed złożeniem zapisu. W przypadku, gdy rachunek prowadzony jest u depozytariusza, zlecenie powinno zostać złożone zgodnie z zasadami składania zleceń przez klientów banku depozytariusza.

W momencie składania zapisów inwestorzy nie będą ponosić dodatkowych kosztów ani podatków, z wyjątkiem ewentualnych kosztów związanych z otwarciem i prowadzeniem rachunku papierów wartościowych, o ile inwestor składający zapis na Akcje Oferowane nie posiada takiego rachunku, oraz ewentualnych kosztów prowizji maklerskiej, zgodnie z postanowieniami właściwych umów i regulaminów firmy inwestycyjnej przyjmującej zapis.

Zapis na Akcje Oferowane jest bezwarunkowy, nieodwołalny (z zastrzeżeniem prawa do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu w określonych w Prospekcie przypadkach), nie może zawierać jakichkolwiek zastrzeżeń oraz wiąże osobę

składającą zapis do czasu przydziału Akcji Oferowanych albo do dnia odstąpienia od przeprowadzenia Oferty. W przypadku, gdy aneks do Prospektu zostanie udostępniony do publicznej wiadomości po rozpoczęciu przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane i przed dokonaniem przydziału, osoba, która złożyła zapis, może uchylić się od skutków prawnych złożonego zapisu stosownie do art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej. Uchylenie się od skutków prawnych złożonego zapisu następuje przez oświadczenie na piśmie złożone w firmie inwestycyjnej, w której został przyjęty zapis, w terminie dwóch dni roboczych od dnia opublikowania aneksu do Prospektu. Zwrot wpłat nastąpi bez jakichkolwiek odszkodowań, odsetek oraz bez zwrotu ewentualnych kosztów poniesionych w związku ze składaniem zapisów na Akcje Oferowane.

Zapisy składane w Transzy Inwestorów Detalicznych przyjmowane będą w POK-ach oraz punktach przyjmowania zleceń firm inwestycyjnych, których lista będzie dostępna na stronie internetowej Banku (www.bosbank.pl) oraz na stronie internetowej Oferujących (www.ingsecurities.pl oraz www.bossa.pl).

Na podstawie przyjętych zapisów firmy inwestycyjne, członkowie GPW, złożą na GPW w imieniu inwestorów składających zapisy w Transzy Inwestorów Detalicznych zlecenia kupna Akcji Oferowanych na zasadach określonych poniżej. Za prawidłowe przekazanie zleceń na GPW odpowiedzialność ponoszą firmy inwestycyjne przyjmujące zapisy.

Zapisy na Akcje Oferowane będą składane na formularzach zapisu dostępnych w firmach inwestycyjnych przyjmujących zapisy i będą zawierały oświadczenie inwestora o zapoznaniu się i akceptacji treści Prospektu, a w szczególności warunków Oferty Publicznej Akcji Oferowanych, wyrażeniu zgody na brzmienie Statutu Banku oraz wyrażeniu zgody na przydzielenie mu mniejszej liczby Akcji Oferowanych niż liczba podana w złożonych zapisach bądź nieprzydzielenie mu żadnych Akcji Oferowanych, w przypadkach i zgodnie z zasadami określonymi w Prospekcie. W celu dokonania przydziału Akcji Oferowanych w Transzy Inwestorów Detalicznych z wykorzystaniem systemu GPW, zapisy na Akcje Oferowane złożone przez inwestorów w tej transzy będą podstawą do złożenia przez daną firmę inwestycyjną, która przyjęła zapis, zlecenia kupna Akcji Oferowanych w imieniu danego inwestora. Stosowne upoważnienie znajduje się w treści formularza zapisu.

Liczba Akcji Oferowanych, którą może obejmować zapis złożony przez jednego inwestora w Transzy Inwestorów Detalicznych, nie może być mniejsza niż 10 ani większa niż maksymalna liczba Akcji Oferowanych w Transzy Inwestorów Detalicznych.

Inwestor może złożyć więcej niż jeden zapis.

Zapis opiewający na większą liczbę niż maksymalna liczba Akcji Oferowanych w Transzy Inwestorów Detalicznych będzie traktowany jak zapis na maksymalną liczbę Akcji Oferowanych w Transzy Inwestorów Detalicznych. Zapis złożony na mniej niż 10 Akcji Oferowanych będzie nieważny.

Wszelkie konsekwencje wynikające z niewłaściwego bądź niepełnego wypełnienia formularza zapisu ponosi inwestor.

W celu uzyskania informacji na temat szczegółowych zasad składania zapisów, w szczególności na temat: (i) dokumentów wymaganych przy składaniu zapisów przez przedstawicieli ustawowych, pełnomocników lub inne osoby działające w imieniu inwestorów oraz (ii) możliwości składania zapisów w innej formie niż pisemna, inwestorzy składający zapisy w Transzy Inwestorów Detalicznych powinni skontaktować się z POK-iem firmy inwestycyjnej przyjmującej zapisy na Akcje Oferowane, w którym zamierzają złożyć zapis.

Brak wskazania w formularzu zapisu wskazanych powyżej informacji oraz brak innych informacji wymaganych w formularzu zapisu bądź podanie nieprawdziwych bądź nieprawidłowych informacji, spowoduje, iż zapis danego inwestora będzie nieważny.

Ponadto, dla ważności zapisu w Transzy Inwestorów Detalicznych wymagane jest złożenie przez inwestora w formularzu zapisu oświadczenia o wyrażeniu zgody na przekazanie danych osobowych oraz udzielenie w formularzu zapisu upoważnienia dla firmy inwestycyjnej, przyjmującej zapisy, do przekazania GPW informacji o złożonym zapisie na Akcje Oferowane oraz danych osobowych inwestora w celu weryfikacji przez system GPW prawidłowości złożonych przez niego zapisów.

Transza Inwestorów Instytucjonalnych

Inwestorami uprawnionymi do składania zapisów na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych są osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz firmy zarządzające aktywami na zlecenie działające w imieniu i na rachunek osób fizycznych i prawnych, z siedzibą na terenie Polski oraz poza granicami Polski z wyjątkiem „osób amerykańskich” (zgodnie z definicją *U.S. person* w rozumieniu Regulacji S), oraz innych podmiotów, jeśli ograniczenia takie wynikają z przepisów obowiązujących w odpowiednich jurysdykcjach, którzy zostali zaproszeni przez Globalnych Koordynatorów do wzięcia udziału w budowaniu księgi popytu oraz otrzymali od Globalnych Koordynatorów zaproszenie do złożenia zapisów na Akcje Oferowane.

Zapis musi opiewać na liczbę Akcji Oferowanych wynikającą z zaproszenia otrzymanego od Globalnych Koordynatorów. W przypadku złożenia przez inwestora zapisu na większą liczbę Akcji Oferowanych niż wynikająca z otrzymanego zaproszenia, inwestorowi takiemu może zostać przydzielona liczba Akcji Oferowanych wynikająca z otrzymanego przez niego zaproszenia. W przypadku złożenia przez inwestora zapisu na mniejszą liczbę Akcji Oferowanych niż wynikająca z otrzymanego zaproszenia inwestorowi takiemu może zostać przydzielona liczba Akcji Oferowanych wynikająca ze złożonego przez niego zapisu lub może nie zostać przydzielona żadna Akcja Oferowana.

Zasady płatności za Akcje Oferowane

Transza Inwestorów Detalicznych

Inwestorzy składający zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych powinni je opłacić najpóźniej w momencie składania zapisu w kwocie stanowiącej iloczyn liczby Akcji Oferowanych, na jaką inwestor składa zapis, oraz Ceny Maksymalnej, powiększonej o ewentualną prowizję maklerską firmy inwestycyjnej przyjmującej zapis. Płatność za Akcje Oferowane musi być dokonana w złotych, zgodnie z regulacjami obowiązującymi w danej firmie inwestycyjnej przyjmującej zapis na Akcje Oferowane.

Wpłata na Akcje Oferowane objęte zapisem powiększona o ewentualną prowizję maklerską zostaje zablokowana w chwili składania zapisu. Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu. Nerozliczone należności mogą stanowić wpłaty na Akcje Oferowane, jeśli nie stoi to w sprzeczności z regulaminem firmy inwestycyjnej przyjmującej zapisy. Zapis inwestora na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych w przypadku dokonania niepełnej wpłaty jest nieważny.

Umowy zawarte przez inwestorów z firmami inwestycyjnymi dotyczące prowadzenia rachunków papierów wartościowych mogą przewidywać, że inwestorzy będą zobowiązani do zapłacenia firmie inwestycyjnej prowizji maklerskiej związanej z dokonaniem przydziału Akcji Oferowanych z wykorzystaniem GPW.

Transza Inwestorów Instytucjonalnych

Inwestorzy składający zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych powinni je opłacić w całości najpóźniej do dnia zakończenia okresu przyjmowania zapisów w tej transzy. W przypadku dokonania wpłaty niepełnej zapis inwestora może zostać uznany za ważny na liczbę Akcji Oferowanych nie wyższą niż wynikająca z dokonanej wpłaty na Akcje Oferowane.

Wpłaty z tytułu zapisów na Akcje Oferowane powinny być dokonywane przelewem w złotych, na rachunek wskazany w zaproszeniu do złożenia zapisu. Wpłaty gotówkowe nie będą przyjmowane.

Przydział Akcji Oferowanych

Przed przydziałem Akcji Oferowanych, Akcje Oferowane zaoferowane inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych, w liczbie, w jakiej zostaną objęte zapisami inwestorów w tej transzy, w odniesieniu do których inwestorzy składający zapisy na Akcje Oferowane w Transzy Inwestorów Detalicznych uchylą się od skutków złożonych zapisów na zasadach określonych w Prospekcie mogą zostać przesunięte do puli Akcji Oferowanych przydzielanej inwestorom w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych. Opisane w zdaniu poprzednim przesunięcie może mieć miejsce jedynie w przypadku, gdy w Transzy Inwestorów Detalicznych nie będzie wystarczającego popytu na Akcje Oferowane po cenie równej lub wyższej Cenie Oferty. To działanie nie wpływa na zmianę ostatecznej liczby Akcji Oferowanych.

Zawiadomienia o przydziale Akcji Oferowanych inwestorom składającym zapisy w Transzy Inwestorów Detalicznych zostaną przekazane zgodnie z procedurami domów maklerskich lub banków prowadzących rachunki papierów wartościowych tych inwestorów.

Ostateczna liczba Akcji Oferowanych przydzielonych inwestorowi w ramach Oferty zostanie ustalona z uwzględnieniem art. 25 Prawa Bankowego.

W zakresie i w terminie, w jakim będzie to wymagane przepisami prawa, informacja na temat wyniku przydziału Akcji Oferowanych zostanie podana do publicznej wiadomości w trybie przewidzianym w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Transza Inwestorów Detalicznych

W Transzy Inwestorów Detalicznych Akcje Oferowane zostaną przydzielone tylko i wyłącznie tym inwestorom, którzy prawidłowo złożyli i opłacili zapisy na Akcje Oferowane po cenie równej Cenie Maksymalnej, powiększonej o ewentualną prowizję firmy inwestycyjnej przyjmującej zapis. W przypadku wystąpienia nadsubskrypcji przydział Akcji Oferowanych nastąpi na zasadach proporcjonalnej redukcji każdego ze złożonych zapisów. Ułamkowe części Akcji Oferowanych zostaną zaokrąglone w dół do najbliższej liczby całkowitej, a pozostałe Akcje Oferowane zostaną przydzielone tym inwestorom, którzy złożyli kolejno zapisy na największą liczbę Akcji Oferowanych (w przypadku równych zapisów o przydziale zadecyduje losowanie).

Inwestorom składającym zapisy w Transzy Inwestorów Detalicznych nie gwarantuje się żadnej minimalnej wielkości pojedynczego przydziału.

Przydział Akcji Oferowanych inwestorom, którzy złożyli zapisy w Transzy Inwestorów Detalicznych, planowany jest w dniu 26 kwietnia 2012 r. z wykorzystaniem systemu informatycznego GPW. Rozliczenie transakcji zawartych w ramach przydziału Akcji Oferowanych poszczególnym Inwestorom Detalicznym planowane jest nie później niż w dniu 2 maja 2012 r.

Niezwłocznie po dokonaniu przydziału Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Detalicznych po podjęciu odpowiednich uchwał przez zarząd GPW, na rachunkach tych inwestorów zostaną zapisane Prawa do Akcji.

Transza Inwestorów Instytucjonalnych

Po rozpoczęciu Oferty Globalni Koordynatorzy przeprowadzą proces budowania księgi popytu na Akcje Oferowane, który może zostać zawieszony bądź przerwany wyłącznie w przypadku decyzji o zawieszeniu Oferty bądź decyzji o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty, podjętych na zasadach i w trybie określonych w Prospekcie. W przypadku zawieszenia Oferty deklaracje złożone przez podmioty biorące udział w procesie budowania księgi popytu przestają obowiązywać, a po podjęciu decyzji o wznowieniu Oferty proces budowania księgi popytu zostanie powtórzony.

Po zakończeniu budowania księgi popytu Globalni Koordynatorzy przedstawią Bankowi rekomendację wyboru inwestorów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, na podstawie której Bank dokona wstępnej alokacji Akcji Oferowanych poszczególnym inwestorom, którym Globalni Koordynatorzy następnie wyślą zaproszenia do złożenia zapisów na Akcje Oferowane.

Po przyjęciu zapisów na Akcje Oferowane Bank, w porozumieniu z Globalnymi Koordynatorami, przydzieli Akcje Oferowane poszczególnym inwestorom, którzy złożyli zapisy w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych.

Akcje Oferowane zostaną przydzielone tym inwestorom, którzy wzięli udział w budowaniu księgi popytu, w liczbie wskazanej w zaproszeniu do złożenia zapisów, pod warunkiem że ci inwestorzy złożą i całkowicie opłacą zapisy na Akcje Oferowane. W przypadku dokonania wpłaty niepełnej zapis inwestora może zostać uznany za ważny na liczbę Akcji Oferowanych nie wyższą niż wynikająca z dokonanej wpłaty na Akcje Oferowane. W przypadku złożenia przez inwestora zapisu na większą liczbę Akcji Oferowanych niż wynikająca z otrzymanego zaproszenia inwestorowi takiemu może zostać przydzielona liczba Akcji Oferowanych wynikająca z otrzymanego przez niego zaproszenia. W przypadku złożenia przez inwestora zapisu na mniejszą liczbę Akcji Oferowanych niż wynikająca z otrzymanego zaproszenia inwestorowi takiemu może zostać przydzielona liczba Akcji Oferowanych wynikająca ze złożonego przez niego zapisu lub może nie zostać przydzielona żadna Akcja Oferowana.

Niezwłocznie po dokonaniu przydziału Akcji Oferowanych inwestorom w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych po podjęciu odpowiednich uchwał przez zarząd GPW, na rachunkach tych inwestorów zostaną zapisane Prawa do Akcji.

Nieodjście Oferty do skutku

Emisja Akcji Oferowanych nie dojdzie do skutku w następujących przypadkach:

- Bank odstąpi od przeprowadzenia Oferty Publicznej;
- żadna z Akcji Oferowanych nie zostanie objęta zapisem i właściwie opłacona w okresie subskrypcji; w przypadku określenia przez Zarząd, na podstawie upoważnienia wynikającego z przepisów art. 432 § 4 KSH oraz postanowień Uchwały Emisyjnej, ostatecznej liczby Akcji Oferowanych będących przedmiotem Oferty Publicznej, emisja Akcji Oferowanych nie dojdzie do skutku również w przypadku nieobjęcia Akcji Oferowanych w liczbie określonej przez Zarząd;

- Zarząd nie zgłosi do właściwego sądu Uchwały Emisyjnej w terminie dwunastu miesięcy od dnia zatwierdzenia Prospektu oraz nie później niż po upływie jednego miesiąca od dnia przydziału Akcji Oferowanych;
- zostanie wydane prawomocne orzeczenie sądu odmawiające zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji Akcji Oferowanych.

W przypadku wystąpienia zdarzenia powodującego niedojście do skutku emisji Akcji Oferowanych informacja na ten temat zostanie podana do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt. Informacja, o której mowa w niniejszym akapicie, zostanie również podana do publicznej wiadomości w trybie przewidzianym w art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Dostarczenie Praw do Akcji i Akcji Oferowanych

Niezwłocznie po zakończeniu przydziału Akcji Oferowanych Bank złoży do KDPW wnioski o rejestrację PDA i Akcji Oferowanych w KDPW. Prawa do Akcji i Akcje Oferowane zostaną zdematerializowane zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa polskiego oraz regulacjami KDPW. Prawa do Akcji i Akcje oferowane zostaną zarejestrowane w systemie depozytowo-rozliczeniowym prowadzonym przez KDPW (z siedzibą w Warszawie i adresem: ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa), będącym centralną instytucją depozytową papierów wartościowych w Polsce. KDPW będzie również rozliczać transakcje na Prawach do Akcji i Akcjach Oferowanych w ramach wtórnego obrotu tymi papierami wartościowymi, w szczególności obrotu na rynku podstawowym GPW.

Niezwłocznie po zakończeniu przydziału Akcji Oferowanych Bank złoży do GPW wnioski o wprowadzenie do obrotu na rynku podstawowym GPW Praw do Akcji. Bank przewiduje, że obrót Prawami do Akcji rozpocznie się w czwartym dniu roboczym po dokonaniu przydziału, przy czym termin ten nie zależy wyłącznie od Banku.

Niezwłocznie po zakończeniu przydziału Akcji Oferowanych Bank złoży wniosek do sądu rejestrowego w sprawie rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych. Po rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Bank złoży wniosek o wprowadzenie Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW. Bank przewiduje, że obrót Akcjami Oferowanymi rozpocznie się po około miesiącu od dokonania przydziału, przy czym termin ten nie zależy wyłącznie od Banku.

Po zarejestrowaniu przez sąd rejestrowy podwyższenia kapitału zakładowego Banku w związku z emisją Akcji Oferowanych oraz po zarejestrowaniu Akcji Oferowanych w KDPW, zostaną one zapisane na rachunkach inwestorów, w miejsce posiadanych na rachunkach w tym dniu Praw do Akcji. Za każde jedno Prawo do Akcji na rachunku danego inwestora zapisana zostanie jedna Akcja Oferowana.

Dzień wygaśnięcia Praw do Akcji będzie ostatnim dniem obrotu nimi na GPW. Poczynając od następnego dnia sesyjnego, notowane będą Akcje Oferowane.

SUBEMISJA, STABILIZACJA I UMOWNE OGRANICZENIA ZBYWALNOŚCI AKCJI

Umowa o Gwarantowanie Oferty

Nie później niż w dniu 11 kwietnia 2012 r. Bank zamierza zawrzeć warunkową umowę o gwarantowanie zapisów inwestorów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych na zasadach subemisji inwestycyjnej („Umowa o Gwarantowanie Oferty”) z ING Bank N.V. Oddział w Londynie („Gwarant Oferty”), do której przystąpią również Oferujący. W Umowie o Gwarantowanie Oferty Gwarant Oferty zobowiąże się, z zastrzeżeniem ziszczenia się określonych warunków wskazanych w treści umowy, do nabycia, bądź spowodowania nabycia przez jego podmioty powiązane, tych Akcji Oferowanych, które nie zostały opłacone przez inwestorów zaproszonych do złożenia zapisów w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, a które zostały im wstępnie alokowane na podstawie wyników procesu budowania księgi popytu, przy założeniu, że w terminie od Daty Prospektu do czasu opłacenia i wydania Akcji Oferowanych nie nastąpi istotna niekorzystna zmiana w sytuacji finansowej lub prawnej Banku.

Podjęte zobowiązanie do świadczenia usług subemisji inwestycyjnej przedstawione są poniżej:

Gwarant Oferty	Ilość akcji
ING Bank N.V. Oddział w Londynie, 60 London Wall, London EC2M 5TQ, Wielka Brytania	100%
Ogółem	100%

Nabycie Akcji Oferowanych przez Gwaranta Oferty w wykonaniu zobowiązania subemisyjnego nastąpi z uwzględnieniem postanowień art. 25 Prawa Bankowego.

Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie zawierała między innymi następujące warunki zawieszające wykonania zobowiązania subemisyjnego: (i) niewystąpienie siły wyższej, (ii) niewystąpienie jakichkolwiek zmian lub zdarzeń pociągających za sobą, w ocenie Gwaranta Oferty lub Oferujących jakiegokolwiek niekorzystnej zmiany w sytuacji prawnej, finansowej, zyskach, sprawach handlowych lub prognozach gospodarczych Grupy w stosunku do stanu opisanego w Prospekcie, (iii) potwierdzenie przez Bank w dniu wykonania zobowiązania subemisyjnego oświadczeń i zapewnień zawartych w Umowie o Gwarantowanie Oferty, (iv) wykonanie przez Bank wskazanych w Umowie o Gwarantowanie Oferty zobowiązań; (v) dostarczenie przez Bank opinii prawnych, *disclosure letters* oraz *comfort letters* o treści uzgodnionej z Gwarantem Oferty lub Oferującymi, (vi) uzgodnienie aneksu cenowego („Aneks Cenowy”) do Umowy o Gwarantowanie Oferty określającego Cenę Oferty oraz ostateczną liczbę Akcji Oferowanych oferowanych w Transzy Inwestorów Instytucjonalnych, (vii) uzgodnienie listy inwestorów, którym mają zostać przydzielone Akcje Oferowane.

Podpisanie Aneksu Cenowego, według wyłącznego uznania podmiotów będących jego stronami, jest planowane nie później niż w dniu 20 kwietnia 2012 r., po zakończeniu procesu budowania księgi popytu i ustaleniu Ceny Oferty.

W przypadku, gdyby jakikolwiek warunek wykonania zobowiązania subemisyjnego nie ziścił się bądź nie nastąpiło zwolnienie z obowiązku jego ziszczenia się i powyższe okoliczności wystąpią przed złożeniem zapisu na Akcje Oferowane objęte Umową o Gwarantowanie Oferty, zobowiązanie Gwaranta Oferty do złożenia zapisu na Akcje Oferowane zgodnie z Umową o Gwarantowanie Oferty wygaśnie. Gwarant Oferty lub Oferujący będą także uprawnieni do rozwiązania Umowy o Gwarantowanie Oferty w określonych w niej przypadkach, w szczególności w sytuacji, gdy którekolwiek z zapewnień lub oświadczeń Banku okaże się niezgodne z rzeczywistym stanem faktycznym lub prawnym.

Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie rządzona prawem angielskim i będzie zawierała zwyczajowe w międzynarodowych ofertach podobnych do Oferty oświadczenia i zapewnienia Banku między innymi w zakresie skuteczności nabycia Akcji Oferowanych, uprawnienia do oferowania Akcji Oferowanych w Ofercie oraz stanu prawnego i sytuacji finansowej Grupy.

Zgodnie z Umową o Gwarantowanie Oferty, Bank zobowiąże się do zwolnienia (w zakresie określonym w umowie) Gwaranta Oferty, ING Securities S.A. oraz innych określonych osób z odpowiedzialności i obowiązku świadczenia z tytułu określonych roszczeń, zobowiązań lub kosztów, jakie mogą być dochodzone lub zostaną poniesione przez Gwaranta Oferty, ING Securities S.A. lub określone osoby w związku z Umową o Gwarantowanie Oferty (tzw. klauzula indemnifikacyjna).

Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie zawierała standardowe zobowiązania Gwaranta Oferty co do zakresu terytorialnego podejmowanych ograniczonych działań promocyjnych oraz zobowiązanie do podejmowania ograniczonych działań promocyjnych jedynie w stosunku do określonych kategorii inwestorów oraz w każdym przypadku zgodnie z prawem jurysdykcji, gdzie takie działania będą podejmowane.

Bank udzieli także zgody na zbywanie bez żadnych ograniczeń, na warunkach określonych właściwymi przepisami prawa, Akcji Oferowanych objętych i opłaconych przez Gwaranta Oferty na podstawie Umowy o Gwarantowanie Oferty. Bank zobowiąże się również m.in. do: (i) podjęcia działań niezbędnych do wprowadzenia wszystkich akcji Banku do obrotu na GPW, w szczególności do złożenia odpowiednich wniosków, (ii) niezawierania innych umów o gwarantowanie oferty w odniesieniu do Akcji Oferowanych, (iii) wykorzystania środków uzyskanych z emisji Akcji Oferowanych do celów określonych w Prospekcie.

Umowa o Gwarantowanie Oferty będzie przewidywać, że Bank, NFOŚiGW oraz Lasy Państwowe będą podlegali umownemu ograniczeniu zbywalności oraz emisji akcji Banku. Zobowiązania dotyczące umownego ograniczenia zbywalności akcji Banku oraz emisji przez Bank nowych akcji zostały opisane w punkcie „*Umowne ograniczenia zbywalności akcji*”.

W kwocie prowizji i wynagrodzenia opisanej w punkcie „*Koszty Oferty Publicznej*” zawarta jest również prowizja dla Gwaranta Oferty z tytułu gwarantowania Oferty.

W zakresie, w jakim będzie to wymagane przepisami prawa, informacja o zawarciu Umowy o Gwarantowanie Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości przez Bank w formie komunikatu aktualizującego w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej. W przypadku, gdy w ocenie Banku zmiana warunków Umowy o Gwarantowanie Oferty lub terminu jej zawarcia mogłaby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę Akcji Oferowanych, informacja ta zostanie udostępniona do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

Działania stabilizacyjne

Oferta nie zakłada możliwości dokonania nadprzydziału lub opcji dodatkowego przydziału typu greenshoe.

Planowane jest zawarcie przez Bank oraz ING Bank N.V. Oddział w Londynie („**Menedżer Stabilizujący**”) umowy o stabilizację („**Umowa o Stabilizację**”). Celem zawarcia Umowy o Stabilizację będzie w szczególności stworzenie podstawy prawnej dla dokonywania przez Menedżera Stabilizującego transakcji stabilizacyjnych i ich rozliczenia.

W związku z Ofertą Menedżer Stabilizujący będzie mógł nabywać na GPW PDA w celu stabilizacji ich kursu giełdowego na poziomie wyższym niż poziom, który ustaliby się w innych okolicznościach. Nabywanie PDA w ramach transakcji stabilizacyjnych będzie dokonywane na zasadach określonych w Rozporządzeniu w Sprawie Stabilizacji. Transakcje nabycia PDA będą mogły być dokonywane w okresie ustalonym w Umowie o Stabilizację, jednakże nie dłuższym niż 30 dni od daty przydziału Akcji Oferowanych („**Okres Stabilizacji**”), po cenie nie wyższej niż Cena Oferty.

Menedżer Stabilizujący nie jest jednak zobowiązany do podjęcia jakichkolwiek działań stabilizacyjnych. Jeśli działania takie zostaną podjęte przez Menedżera Stabilizującego, mogą one zostać przerwane w każdym czasie, jednak nie później niż z upływem Okresu Stabilizacji. Nie ma pewności, że jeśli działania stabilizacyjne zostaną podjęte, to przyniosą one przewidywane rezultaty.

W związku z planowanymi transakcjami stabilizacyjnymi, Bank udzieli Menedżerowi Stabilizującemu Opcji Stabilizacyjnej, na mocy której Menedżer Stabilizujący będzie uprawniony do przeniesienia na Bank PDA lub Akcji Oferowanych w liczbie ustalonej przez strony w Umowie o Stabilizację, jednak w żadnym przypadku nie większej niż 15% Akcji Oferowanych ostatecznie przydzielonych inwestorom, za cenę równą Cenie Oferty.

W wypadku, gdy Menedżer Stabilizujący podejmie decyzje o wykonaniu Opcji Stabilizacyjnej w całości lub w części, przeniesie on na Bank PDA lub Akcje Oferowane. Szczegóły dotyczące sposobu rozliczenia Opcji Stabilizacyjnej pomiędzy Menedżerem Stabilizującym a Bankiem, w tym sposobu przeniesienia PDA lub Akcji Oferowanych na Bank, zostaną uregulowane w Umowie o Stabilizację.

Przeniesione na Bank PDA lub Akcje Oferowane w wyniku wykonania przez Menedżera Stabilizującego Opcji Stabilizacyjnej mogą zostać umorzone lub sprzedane przez Bank zgodnie z jego wyborem oraz odpowiednimi przepisami prawa. W przypadku podjęcia decyzji o umorzeniu akcji nabytych w ramach działań stabilizacyjnych i obniżeniu kapitału zakładowego Banku, zgodnie z przepisami Prawa Bankowego zmiana Statutu w zakresie dotyczącym wysokości kapitału zakładowego Banku w związku z umorzeniem akcji będzie wymagać uprzedniego zezwolenia KNF.

Informacje na temat stabilizacji będą przekazywane do wiadomości publicznej na zasadach przewidzianych w Rozporządzeniu w Sprawie Stabilizacji. Najpóźniej na koniec siódmej dziennej sesji rynkowej następującej po dniu wykonania transakcji w ramach stabilizacji Bank poda do publicznej wiadomości informacje szczegółowe na temat transakcji, tj. w szczególności datę i godzinę transakcji, miejsce transakcji, ilość zakupionych instrumentów finansowych, cenę transakcyjną oraz firmę inwestycyjną pośredniczącą w zawarciu transakcji.

Umowne ograniczenia zbywalności Akcji typu *lock-up*

NFOŚiGW

Wraz z zawarciem Umowy o Gwarantowanie Oferty NFOŚiGW złoży Globalnym Koordynatorom pisemne oświadczenie, że w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony ustalą), bez uprzedniej pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane), nie będzie sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji ani papierów wartościowych wymiennych lub zamiennych na Akcje lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami, warrantami ani innymi prawami umożliwiającymi zakup Akcji, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość ustalana jest bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny papierów wartościowych stanowiących ich podstawę, włącznie ze swapami kapitałowymi, kontraktami terminowymi i opcjami.

Lasy Państwowe

Wraz z zawarciem Umowy o Gwarantowanie Oferty Lasy Państwowe złożą Globalnym Koordynatorom pisemne oświadczenie, że w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony ustalą), bez uprzedniej pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane), nie będą sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji ani papierów wartościowych wymiennych lub zamiennych na Akcje lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami, warrantami ani innymi prawami umożliwiającymi zakup Akcji, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość ustalana jest bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny papierów wartościowych stanowiących ich podstawę, włącznie ze swapami kapitałowymi, kontraktami terminowymi i opcjami.

Bank

W Umowie o Gwarantowanie Oferty Bank zobowiąże się wobec Globalnych Koordynatorów, iż, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w Umowie o Gwarantowanie Oferty, w okresie od dnia zawarcia tej umowy do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony określą w Umowie o Gwarantowanie Oferty), ani Bank, ani jego spółki zależne, ani spółki powiązane z Bankiem, nad którymi Bank sprawuje kontrolę wynikającą z prawa do powoływania członków organów takiej spółki lub umowy o zarządzanie lub z posiadania większości głosów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników takiej spółki, ani jakkolwiek osoba działająca w ich imieniu, nie będą, bez pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów (której udzielenie nie będzie bezzasadnie odmawiane) dokonywać emisji, oferować, sprzedawać, obciążać ani w inny sposób rozporządzać, ani publicznie ogłaszać emisji, oferty, sprzedaży ani zbycia, lub zamiaru podjęcia takich działań lub podejmować działań zmierzających do lub mogących skutkować emisją akcji Banku lub papierów wartościowych wymiennych bądź zamiennych na akcje Banku lub umożliwiających ich uzyskanie w drodze realizacji praw związanych z takimi papierami wartościowymi, innych praw umożliwiających nabycie akcji Banku, ani innych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, których wartość jest ustalana bezpośrednio lub pośrednio przez odniesienie do ceny powyższych papierów wartościowych stanowiących ich instrument bazowy, włącznie ze swapami na akcje, kontraktami terminowymi i opcjami.

Bank zobowiąże się również wobec Globalnych Koordynatorów, iż, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, orzeczenia sądu lub wiążącej decyzji lub zalecenia organu regulacyjnego, które zobowiązywałyby Bank do podwyższenia kapitału zakładowego oraz z zastrzeżeniem ewentualnych innych wyjątków przewidzianych w Umowie o Gwarantowanie Oferty, w okresie od dnia zawarcia Umowy o Gwarantowanie Oferty do upływu 365 dni od dnia przydziału Akcji Oferowanych (bądź innego terminu, który strony określą w Umowie o Gwarantowanie Oferty), Bank nie będzie oraz spowoduje, że jego spółki zależne lub spółki powiązane, nad którymi Bank sprawuje kontrolę wynikającą z prawa do powoływania członków organów takiej spółki lub umowy o zarządzanie lub z posiadania większości głosów w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników takiej spółki nie będą, bez pisemnej zgody Globalnych Koordynatorów, ani nabywać lub publicznie ogłaszać zamiaru nabycia akcji Banku ani obniżać lub publicznie ogłaszać zamiar obniżenia kapitału zakładowego Banku.

W zakresie, w jakim będzie to wymagane przepisami prawa, informacja o zaciągnięciu przez Bank i NFOŚiGW zobowiązań ograniczających zbywalność lub emisję akcji Banku zostanie podana do publicznej wiadomości w formie komunikatu

aktualizującego w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej. W przypadku, gdy w ocenie Banku zmiana warunków powyższych zobowiązań lub terminu ich zaciągnięcia mogłaby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę Akcji Oferowanych, informacja ta zostanie udostępniona do publicznej wiadomości w formie aneksu do Prospektu, zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej, po wcześniejszym jego zatwierdzeniu przez KNF. Aneks ten będzie podany do publicznej wiadomości w ten sam sposób, w jaki został opublikowany Prospekt.

OGRANICZENIA MOŻLIWOŚCI NABYCIA AKCJI OFEROWANYCH

Oferta publiczna Akcji Oferowanych w Polsce

Prospekt został sporządzony wyłącznie na potrzeby Oferty przeprowadzanej w drodze oferty publicznej w rozumieniu art. 3 ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej na terytorium Polski.

Promocja Oferty poza granicami Polski będzie przeprowadzana przez Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Gwaranta Oferty w oparciu o tłumaczenie niniejszego Prospektu na język angielski, które zostanie skierowane i oddzielnie przekazane wyłącznie wybranym inwestorom instytucjonalnym poza Polską w trybie przewidzianym w Dyrektywie Prospektowej (w sposób, w jaki została ona wprowadzona w Państwach Członkowskich) dla zwolnienia z wymogu sporządzenia prospektu lub innego dokumentu ofertowego na potrzeby oferty akcji, zatwierdzonego przez właściwy organ lub zgłoszonego do właściwego organu i następnie opublikowanego. Ani Bank, ani Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty nie wyrazili ani nie wyrażą zgody na przeprowadzenie jakiegokolwiek oferty Akcji Oferowanych w drodze oferty publicznej w Polsce w inny sposób niż na podstawie Prospektu, ani za pośrednictwem jakiegokolwiek innego pośrednika finansowego.

Ani Bank, ani Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty nie podejmowali i nie będą podejmować działań mających na celu umożliwienie przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Oferowanych, czy też posiadanie lub rozpowszechnianie Prospektu bądź jakiegokolwiek innego materiału ofertowego dotyczącego Banku lub Akcji Oferowanych, w żadnej jurysdykcji, gdzie wymagane jest podjęcie takich działań. W związku z tym Akcje Oferowane nie mogą być przedmiotem bezpośredniej lub pośredniej oferty lub sprzedaży, a Prospekt nie może być rozpowszechniany ani publikowany na lub z terytorium jakiegokolwiek kraju lub jurysdykcji, inaczej niż z zachowaniem wszelkich stosownych zasad i regulacji właściwych dla danego kraju lub jurysdykcji.

W niektórych jurysdykcjach rozpowszechnianie tłumaczenia niniejszego Prospektu na język angielski oraz promocja Oferty mogą podlegać ograniczeniom prawnym. Osoby posiadające takie tłumaczenie powinny więc zapoznać się z wszelkimi ograniczeniami tego rodzaju, przestrzegać takich ograniczeń oraz zasad przeprowadzania ograniczonych działań promocyjnych w związku z Ofertą, uwzględniając ograniczenia przedstawione poniżej. Nieprzestrzeganie tych ograniczeń może stanowić naruszenie przepisów regulujących obrót papierami wartościowymi obowiązującymi w danej jurysdykcji.

Prospekt nie stanowi oferty objęcia ani nabycia jakichkolwiek papierów wartościowych opisanych w Prospekcie, adresowanej do jakiegokolwiek osoby w jakiegokolwiek jurysdykcji, jeżeli w takiej jurysdykcji składanie takiej osobie takiej oferty lub nakłanianie jej do nabycia papierów wartościowych jest niezgodne z prawem.

Europejski Obszar Gospodarczy

Prospekt został zatwierdzony przez KNF, organ nadzoru nad rynkiem kapitałowym na terytorium Polski. Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty oświadczył i zapewnił, że w żadnym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które wprowadziło postanowienia Dyrektywy Prospektowej (każde z nich zwane dalej osobno „**Odpowiednim Państwem Członkowskim**”), nie prowadził ani nie będzie prowadził publicznej oferty Akcji Oferowanych. Globalny Koordynator, Prowadzący Księgę Popytu i Gwarant Oferty może jednak dokonywać promocji Oferty w danym Odpowiednim Państwie Członkowskim w oparciu o tłumaczenie niniejszego Prospektu na język angielski, w ramach mających zastosowanie zwolnień w trybie Dyrektywy Prospektowej, jeżeli zwolnienia te zostały implementowane w danym Odpowiednim Państwie Członkowskim, pod warunkiem że: (i) taka promocja Oferty nie będzie skutkować wymogiem opublikowania Prospektu przez Bank lub Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Gwaranta Oferty zgodnie z art. 3 Dyrektywy Prospektowej, oraz (ii) każda taka osoba fizyczna lub prawna („**Dozwolony Inwestor**”) nabędzie takie Akcje Oferowane w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zgodnie z zasadami przewidzianymi w Prospekcie na własny rachunek, bez zamiaru sprzedaży Akcji Oferowanych lub ich plasowania w którymkolwiek Odpowiednim Państwie Członkowskim (chyba że na rzecz innych Dozwolonych Inwestorów), albo na rachunek innych Dozwolonych Inwestorów lub (iii) Dozwolony Inwestor nabędzie takie Akcje Oferowane w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zgodnie z zasadami przewidzianymi w Prospekcie na rachunek innych osób bądź podmiotów, na rzecz których podejmuje decyzje inwestycyjne w ramach zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.

Złożenie przez dowolnego inwestora z Odpowiedniego Państwa Członkowskiego zapisu na Akcje Oferowane na zasadach określonych w Prospekcie w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zostanie uznane za złożenie przez tego inwestora wobec Banku oraz Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Gwaranta Oferty oświadczenia

i zapewnienia, że taki inwestor jest Dozwołonym Inwestorem oraz że podporządkował się on wszelkim innym ograniczeniom mającym zastosowanie w takim Odpowiednim Państwie Członkowskim oraz że zapis został złożony przez takiego inwestora z zachowaniem zasad Oferty określonych w Prospekcie.

W Państwie Członkowskim innym niż Wielka Brytania mogą obowiązywać dodatkowe zasady i przepisy (przyjęte w takim państwie lub jurysdykcji w obrębie EOG) odnoszące się do ograniczonych działań promocyjnych dotyczących Akcji Oferowanych lub rozpowszechniania bądź publikacji tłumaczenia niniejszego Prospektu na język angielski. Osoby posiadające takie tłumaczenie powinny zapoznać się z wszelkimi tego rodzaju ograniczeniami dotyczącymi jego rozpowszechniania oraz ograniczonych działań promocyjnych w odniesieniu do Akcji Oferowanych obowiązującymi w takim Państwie Członkowskim oraz ich przestrzegać.

Wielka Brytania

Zarówno Prospekt, jak i jego tłumaczenie na język angielski na potrzeby promocji Oferty nie zostały ani nie zostaną przedstawione do zatwierdzenia Financial Services Authority w Wielkiej Brytanii. Ponadto, w Wielkiej Brytanii tłumaczenie Prospektu może być dystrybuowane wyłącznie wśród i adresowany wyłącznie do: (a) osób posiadających zawodowe doświadczenie w kwestiach inwestycyjnych, o których mowa w art. 19(5) Zarządzenia w sprawie promocji finansowej z 2005 roku wydanego na podstawie brytyjskiej Ustawy o Rynkach i Usługach Finansowych (ang. *Financial Services and Markets Act*) z 2000 roku, ze zm. („Zarządzenie”) lub (b) podmiotów o znacznej wartości netto, o których mowa w art. 49(2)(a)-(d) Zarządzenia, lub (c) osób, którym można w inny zgodny z prawem, sposób przekazać tłumaczenie Prospektu (wszystkie takie osoby zwane są dalej „Właściwymi Osobami”).

Promocja Oferty poza terytorium Polski będzie adresowana wyłącznie, a tłumaczenie niniejszego Prospektu zostanie przekazane tylko, i będzie przeznaczone tylko, dla Właściwych Osób. Podmioty nie będące Właściwymi Osobami nie mogą podejmować żadnych decyzji w oparciu o Prospekt lub jego tłumaczenie na język angielski. Jakakolwiek inwestycja czy działalność inwestycyjna objęta tłumaczeniem niniejszego Prospektu jest dostępna w Wielkiej Brytanii jedynie dla Właściwych Osób i działalność inwestycyjna będzie dokonywana wyłącznie przy udziale takich osób.

Stany Zjednoczone Ameryki

Akcje Oferowane ani inne papiery wartościowe Banku objęte Prospektem nie zostały i nie zostaną zarejestrowane zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych, ani przez żaden inny organ regulujący obrót papierami wartościowymi jakiegokolwiek innego stanu lub jurysdykcji w Stanach Zjednoczonych Ameryki, i, poza określonymi wyjątkami, nie mogą być oferowane lub sprzedawane w Stanach Zjednoczonych Ameryki, chyba że na podstawie zwolnienia od obowiązku rejestracji zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych. Promocja Oferty będzie skierowana wyłącznie do inwestorów poza Stanami Zjednoczonymi Ameryki na podstawie Regulacji S (ang. *Regulation S*). Nie ograniczając powyższego, Bank jest uprawniony do plasowania Akcji Oferowanych poprzez oferowanie ich wybranym inwestorom w ramach oferty prywatnej zgodnie z odpowiednim zwolnieniem z wymogów rejestracyjnych przewidzianych w Amerykańskiej Ustawie o Papierach Wartościowych.

Kanada

Zarówno Prospekt, jak i jego tłumaczenie na język angielski nie są i w żadnych okolicznościach nie mają być prospektem, ogłoszeniem lub ofertą publiczną dotyczącą papierów wartościowych objętych Prospektem, w prowincjach lub terytoriach Kanady. Żadna komisja do spraw papierów wartościowych ani też podobna instytucja w Kanadzie nie dokonała analizy ani nie wydała orzeczenia w związku z Prospektem lub jego tłumaczeniem na język angielski, ani nie wydała oceny papierów wartościowych opisywanych w Prospekcie, a wszelkie oświadczenia o odmiennej treści stanowią wykroczenie.

Japonia

Akcje Oferowane nie zostały i nie zostaną zarejestrowane zgodnie z japońską Ustawą o Obrocie Papierami Wartościowymi (Ustawa Nr 25 z 1948 r., ze zm.). Akcje Oferowane nie są i nie mogą być przedmiotem bezpośredniej ani pośredniej oferty lub sprzedaży na terytorium Japonii lub na rzecz rezydenta Japonii (który to termin obejmuje również spółki lub inne podmioty utworzone zgodnie z prawem Japonii), ani na rzecz innego podmiotu w celu dalszej bezpośredniej lub pośredniej oferty lub sprzedaży na terytorium Japonii lub na rzecz rezydenta Japonii, chyba że: (i) na mocy zwolnienia z wymogów rejestracyjnych przewidzianych w japońskiej Ustawie o Obrocie Papierami Wartościowymi i zgodnie z wszystkimi pozostałymi przepisami tej ustawy, oraz (ii) zgodnie z wszystkimi innymi odnośnymi wymogami prawa Japonii.

POLSKIE REGULACJE DOTYCZĄCE RYNKU KAPITAŁOWEGO

W niniejszym rozdziale zamieszczono ogólny opis najistotniejszych polskich regulacji dotyczących rynku kapitałowego, według stanu prawnego obowiązującego na Datę Prospektu. Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale nie mają charakteru porady prawnej, jak również nie stanowią wyczerpującego i kompletnego opisu wszystkich polskich regulacji dotyczących rynku kapitałowego.

Informacje ogólne

Podstawowymi polskimi regulacjami ustawowymi dotyczącymi rynku kapitałowego są:

- Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi;
- Ustawa o Ofercie Publicznej oraz
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz.U. Nr 183, poz. 1537, ze zm.), w zakresie w jakim dotyczy pozycji i uprawnień KNF w odniesieniu do nadzoru nad rynkiem kapitałowym.

Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi

Dematerializacja

Bank jest spółką publiczną w rozumieniu przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej, to jest spółką, w której co najmniej jedna akcja jest zdematerializowana w rozumieniu przepisów Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Dematerializacja papierów wartościowych polega na tym, że papiery wartościowe:

- będące przedmiotem oferty publicznej lub
- dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub
- wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu lub
- emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski

– nie mają formy dokumentu od chwili ich zarejestrowania przez KDPW w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW.

Dematerializacji, jeżeli tak postanowi emitent, mogą nie podlegać papiery wartościowe będące przedmiotem oferty publicznej, które nie będą podlegać dopuszczeniu do obrotu na rynku regulowanym, albo wprowadzone wyłącznie do alternatywnego systemu obrotu.

Na potrzeby dematerializacji emitent papierów wartościowych musi zawrzeć z KDPW umowę, której przedmiotem jest rejestracja tych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW.

Umowa o rejestrację akcji w depozycie papierów wartościowych stanowi także podstawę do rejestrowania w depozycie papierów wartościowych praw poboru z tych akcji.

Prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych powstają z chwilą zapisania ich po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku.

Manipulacja

Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi zakazuje manipulacji instrumentem finansowym, którą jest:

- składanie zleceń lub zawieranie transakcji wprowadzających lub mogących wprowadzić w błąd co do rzeczywistego popytu, podaży lub ceny instrumentu finansowego, chyba że powody tych działań były uprawnione, a złożone zlecenia lub zawarte transakcje nie naruszyły przyjętych praktyk rynkowych na danym rynku regulowanym;
- składanie zleceń lub zawieranie transakcji powodujących nienaturalne lub sztuczne ustalenie się ceny jednego lub kilku instrumentów finansowych, chyba że powody tych działań były uprawnione, a złożone zlecenia lub zawarte transakcje nie naruszyły przyjętych praktyk rynkowych na danym rynku regulowanym;

- składanie zleceń lub zawieranie transakcji, z zamiarem wywołania innych skutków prawnych niż te, dla osiągnięcia których faktycznie jest dokonywana dana czynność prawna;
- rozpowszechnianie za pomocą środków masowego przekazu, w tym internetu, lub w inny sposób fałszywych lub nierzetelnych informacji albo pogłosek, które wprowadzają lub mogą wprowadzać w błąd w zakresie instrumentów finansowych: (a) przez dziennikarza – jeżeli nie działał z zachowaniem należytej staranności zawodowej albo jeżeli uzyskał z rozpowszechniania takich informacji bezpośrednią lub pośrednią korzyść majątkową lub osobistą dla siebie lub innej osoby, nawet działając z zachowaniem tej staranności, (b) przez inną osobę – jeżeli wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że są to informacje nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd;
- składanie zleceń lub zawieranie transakcji przy jednoczesnym wprowadzeniu uczestników rynku w błąd albo wykorzystanie ich błędu co do ceny instrumentów finansowych;
- zapewnianie kontroli nad popytem lub podażą instrumentu finansowego z naruszeniem zasad uczciwego obrotu lub w sposób powodujący bezpośrednio lub pośrednio ustalanie cen nabycia lub zbycia instrumentów finansowych;
- nabywanie lub zbywanie instrumentów finansowych na zakończenie notowań powodujące wprowadzenie w błąd inwestorów dokonujących czynności na podstawie ceny ustalonej na tym etapie notowań;
- uzyskiwanie korzyści majątkowej z wpływu opinii dotyczących instrumentów finansowych lub ich emitentów wyrażanych w środkach masowego przekazu w sposób okazjonalny lub regularny, na cenę posiadanych instrumentów finansowych, jeśli nie został publicznie ujawniony w sposób pełny i rzetelny występujący konflikt interesu.

Osoba dokonująca manipulacji może podlegać grzywnie maksymalnie do 5 mln PLN albo karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, albo obu tym karom łącznie. Kto wchodzi w porozumienie z inną osobą mającą na celu manipulację podlega grzywnie do 2 mln PLN. Ponadto KNF może nałożyć w niektórych przypadkach manipulacji karę pieniężną do wysokości 200 tys. PLN lub karę pieniężną do wysokości dziesięciokrotności uzyskanej korzyści majątkowej albo obie te kary łącznie.

Informacje poufne

Informacją poufną jest informacja dotycząca, bezpośrednio lub pośrednio, jednego lub kilku emitentów instrumentów finansowych, jednego lub kilku instrumentów finansowych albo nabywania lub zbywania takich instrumentów, która nie została przekazana do publicznej wiadomości, a która po takim przekazaniu mogłaby w istotny sposób wpłynąć na cenę tych instrumentów finansowych lub na cenę powiązanych z nimi pochodnych instrumentów finansowych, przy czym dana informacja:

- jest określona w sposób precyzyjny – gdy wskazuje na okoliczności lub zdarzenia, które wystąpiły, lub których wystąpienia można zasadnie oczekiwać, a jej charakter w wystarczającym stopniu umożliwia dokonanie oceny potencjalnego wpływu tych okoliczności lub zdarzeń na cenę lub wartość instrumentów finansowych lub na cenę powiązanych z nimi pochodnych instrumentów finansowych;
- po przekazaniu do publicznej wiadomości mogłaby w istotny sposób wpłynąć na cenę lub wartość instrumentów finansowych lub na cenę powiązanych z nimi pochodnych instrumentów finansowych, wtedy gdy racjonalnie działający inwestor mógłby ją wykorzystać przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych;
- w stosunku do osób zajmujących się wykonywaniem dyspozycji dotyczących instrumentów finansowych, ma charakter informacji poufnej, także wtedy gdy została przekazana tej osobie przez inwestora lub inną osobę mającą wiedzę o takich dyspozycjach, i dotyczy składanych przez inwestora dyspozycji nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, przy spełnieniu obu powyższych przesłanek.

Każdy, kto posiada informację poufną w związku z pełnieniem funkcji w organach spółki, posiadaniem w spółce akcji lub udziałów lub w związku z dostępem do informacji poufnej z racji zatrudnienia, wykonywania zawodu, a także stosunku zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze, posiada informację poufną w wyniku popełnienia przestępstwa, lub pozyskaną w inny sposób, jeżeli wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że jest to informacja poufna, nie może:

- wykorzystywać informacji poufnej;
- ujawniać informacji poufnej lub

- udzielać rekomendacji lub nakłaniać inną osobę na podstawie informacji poufnej do nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, których dotyczy ta informacja.

Wykorzystywaniem informacji poufnej jest nabywanie lub zbywanie, na rachunek własny lub osoby trzeciej, instrumentów finansowych, w oparciu o informację poufną będącą w posiadaniu tej osoby, albo dokonywanie, na rachunek własny lub osoby trzeciej, innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować rozporządzenie instrumentami finansowymi wskazanymi w przepisach Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Ujawnieniem informacji poufnej jest przekazywanie, umożliwianie lub ułatwianie wejścia w posiadanie przez osobę nieuprawnioną informacji poufnej wskazanej w przepisach Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Ujawnianie lub wykorzystywanie informacji poufnej lub udzielanie rekomendacji lub nakłanianie do nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, których dotyczy informacja poufna, może podlegać grzywnie maksymalnie do 5 mln PLN albo karze pozbawienia wolności do lat 8, albo obu tym karom łącznie.

Ograniczenia w zakresie nabywania akcji spółki publicznej w trakcie trwania okresów zamkniętych

Członkowie zarządu, rady nadzorczej, prokurenci lub pełnomocnicy spółki publicznej, jego pracownicy, biegli rewidenci albo inne osoby pozostające z tą spółką publiczną w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze (osoby mające dostęp do informacji poufnych) nie mogą, w czasie trwania okresu zamkniętego, nabywać lub zbywać na rachunek własny lub osoby trzeciej, akcji spółki publicznej, praw pochodnych dotyczących akcji spółki publicznej oraz innych instrumentów finansowych z nimi powiązanych albo dokonywać, na rachunek własny lub osoby trzeciej, innych czynności prawnych powodujących lub mogących powodować rozporządzenie takimi instrumentami finansowymi. Osoby wskazane w zdaniu poprzedzającym nie mogą, w czasie trwania okresu zamkniętego, działając jako organ osoby prawnej, podejmować czynności, których celem jest doprowadzenie do nabycia lub zbycia przez tę osobę prawną, na rachunek własny lub osoby trzeciej, akcji spółki publicznej, praw pochodnych dotyczących akcji spółki publicznej oraz innych instrumentów finansowych z nimi powiązanych albo podejmować czynności powodujących lub mogących powodować rozporządzenie takimi instrumentami finansowymi przez tę osobę prawną, na rachunek własny lub osoby trzeciej.

Ograniczeń wskazanych w akapicie poprzedzającym nie stosuje się do czynności dokonywanych:

- przez podmiot prowadzący działalność maklerską, któremu osoba mająca dostęp do informacji poufnych, zleciła zarządzanie portfelem instrumentów finansowych w sposób wyłączający ingerencję tej osoby w podejmowane na jej rachunek decyzje inwestycyjne, albo
- w wykonaniu umowy zobowiązującej do zbycia lub nabycia akcji spółki publicznej, praw pochodnych dotyczących akcji spółki publicznej oraz innych instrumentów finansowych z nimi powiązanych zawartej na piśmie z datą pewną przed rozpoczęciem biegu danego okresu zamkniętego, albo
- w wyniku złożenia przez osobę mającą dostęp do informacji poufnych zapisu w odpowiedzi na ogłoszone wezwanie do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji, zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, albo
- w związku z obowiązkiem ogłoszenia przez osobę mającą dostęp do informacji poufnych wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji, zgodnie z przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, albo
- w związku z wykonaniem przez dotychczasowego akcjonariusza spółki publicznej prawa poboru, albo
- w związku z ofertą skierowaną do pracowników lub osób wchodzących w skład statutowych organów spółki publicznej, pod warunkiem że informacja na temat takiej oferty była publicznie dostępna przed rozpoczęciem biegu danego okresu zamkniętego.

Okresem zamkniętym jest:

- okres od wejścia przez osobę mającą dostęp do informacji poufnych w posiadanie informacji poufnej dotyczącej akcji spółki publicznej, praw pochodnych dotyczących akcji spółki publicznej oraz innych instrumentów finansowych z nimi powiązanych, do przekazania tej informacji do publicznej wiadomości;
- w przypadku raportu rocznego – dwa miesiące przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy końcem roku obrotowego a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, gdyby okres ten był

krótszy od pierwszego ze wskazanych – chyba że osoba mająca dostęp do informacji poufnych nie posiadała dostępu do danych finansowych, na podstawie których sporządzany jest dany raport;

- w przypadku raportu półrocznego – miesiąc przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy dniem zakończenia danego półrocza a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, gdyby okres ten był krótszy od pierwszego ze wskazanych – chyba że osoba mająca dostęp do informacji poufnych nie posiadała dostępu do danych finansowych, na podstawie których sporządzany jest dany raport;
- w przypadku raportu kwartalnego – dwa tygodnie przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy dniem zakończenia danego kwartału a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, gdyby okres ten był krótszy od pierwszego ze wskazanych – chyba że osoba mająca dostęp do informacji poufnych nie posiadała dostępu do danych finansowych, na podstawie których sporządzany jest dany raport.

Osoba mająca dostęp do informacji poufnych naruszająca zakazy opisane powyżej może zostać ukarana przez KNF karą pieniężną do 200 tys. PLN.

Ustawa o Ofercie Publicznej

Obowiązki związane ze znacznymi pakietami akcji spółek publicznych

Obowiązki informacyjne

Każdy kto:

- osiągnął lub przekroczył 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej albo
- posiadał co najmniej 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce, a w wyniku zmniejszenia tego udziału osiągnął odpowiednio 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33 $\frac{1}{3}$ %, 50%, 75% albo 90% lub mniej ogólnej liczby głosów,

– jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym fakcie KNF oraz tę spółkę publiczną, jednakże nie później niż w terminie czterech dni roboczych od dnia, w którym dowiedział się o zmianie jego udziału w ogólnej liczbie głosów lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o niej dowiedzieć, a w przypadku zmiany wynikającej z nabycia akcji spółki publicznej w transakcji zawartej na rynku regulowanym – nie później niż w terminie sześciu dni sesyjnych od dnia zawarcia transakcji. Dniami sesyjnymi są dni sesyjne określone przez spółkę prowadzącą rynek regulowany (w przypadku Banku – GPW), zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz ogłoszone przez KNF. Zawiadomienie może być sporządzone w języku angielskim.

Obowiązek dokonania zawiadomienia Komisji Nadzoru Finansowego oraz spółki publicznej powstaje również w przypadku:

- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 10% ogólnej liczby głosów, o co najmniej: (a) 2% ogólnej liczby głosów – w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych, (b) 5% ogólnej liczby głosów – w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym innym niż rynek oficjalnych notowań giełdowych;
- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej, o co najmniej 1% ogólnej liczby głosów.

Obowiązek dokonania zawiadomienia Komisji Nadzoru Finansowego oraz spółki publicznej nie powstaje w przypadku, gdy po rozliczeniu w depozycie papierów wartościowych kilku transakcji zawartych na rynku regulowanym w tym samym dniu zmiana udziału w ogólnej liczbie głosów w spółce publicznej na koniec dnia rozliczenia nie powoduje osiągnięcia lub przekroczenia progu ogólnej liczby głosów, z którym wiąże się powstanie omówionych powyżej obowiązków.

Wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej

Wezwanie na podstawie art. 72 Ustawy o Ofercie Publicznej

Nabycie akcji spółki publicznej w liczbie powodującej zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów o więcej niż:

- 10% ogólnej liczby głosów w okresie krótszym niż 60 dni, przez podmiot, którego udział w ogólnej liczbie głosów w tej spółce wynosi mniej niż 33%,
- 5% ogólnej liczby głosów w okresie krótszym niż 12 miesięcy, przez akcjonariusza, którego udział w ogólnej liczbie głosów w tej spółce wynosi co najmniej 33%

– może nastąpić, wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę tych akcji w liczbie nie mniejszej niż odpowiednio 10% lub 5% ogólnej liczby głosów.

Wezwanie na podstawie art. 73 Ustawy o Ofercie Publicznej

Przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej może nastąpić, z zastrzeżeniem przypadku opisanego w kolejnym akapicie, wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów, z wyjątkiem przypadku, gdy przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów ma nastąpić w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki.

W przypadku gdy przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji (tj. uzyskania statusu podmiotu dominującego w spółce kapitałowej lub innej osobie prawnej posiadającej akcje spółki publicznej, lub w innej spółce kapitałowej lub osobie prawnej będącej wobec niej podmiotem dominującym oraz nabycie lub objęcie akcji spółki publicznej przez podmiot bezpośrednio lub pośrednio zależny), objęcia akcji nowej emisji, nabycia akcji w wyniku oferty publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 33% ogólnej liczby głosów, do:

- ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie powodującej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów, albo
- zbycia akcji w liczbie powodującej osiągnięcie nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów

– chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów, odpowiednio w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania jego akcji.

Jeżeli przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku dziedziczenia, obowiązek ogłoszenia wezwania będzie miał zastosowanie w przypadku, gdy po takim nabyciu akcji udział w ogólnej liczbie głosów uległ dalszemu zwiększeniu. Termin wykonania tego obowiązku liczy się od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów.

Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej

Przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej może nastąpić, z zastrzeżeniem poniższego akapitu, wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki.

W przypadku gdy przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji, objęcia akcji nowej emisji, nabycia akcji w wyniku oferty publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 66% ogólnej liczby głosów, do ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki, chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 66% ogólnej liczby głosów, odpowiednio w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania jego akcji.

Akcjonariusz, który w okresie sześciu miesięcy po przeprowadzeniu wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki publicznej nabył, po cenie wyższej niż cena określona w tym wezwaniu, kolejne akcje tej spółki, w inny sposób niż w ramach wezwań lub w wyniku przymusowego wykupu akcji na żądanie akcjonariusza mniejszościowego, jest obowiązany, w terminie miesiąca od tego nabycia, do zapłacenia różnicy ceny wszystkim osobom, które zbyły akcje w tym wezwaniu, z wyłączeniem osób, od których akcje zostały nabyte po cenie obniżonej w przypadku akcji

stanowiących co najmniej 5% wszystkich akcji spółki publicznej, które zostały nabyte od oznaczonej osoby zgłaszającej się na wezwanie, jeżeli podmiot obowiązany do ogłoszenia i ta osoba postanowiły o obniżeniu ceny akcji.

Jeżeli przekroczenie 66% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku dziedziczenia, obowiązek ogłoszenia wezwania będzie miał zastosowanie w przypadku, gdy po takim nabyciu akcji udział w ogólnej liczbie głosów uległ dalszemu zwiększeniu. Termin wykonania tego obowiązku liczy się od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów.

Wyjątki od obowiązku ogłoszenia wezwania

Obowiązek ogłoszenia wezwania na podstawie art. 72 Ustawy o Ofercie Publicznej nie powstaje w przypadku nabywania akcji w obrocie pierwotnym, w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego oraz w przypadku połączenia lub podziału spółki.

Obowiązek ogłoszenia wezwania na podstawie art. 72 i 73 nie powstaje w przypadku nabywania akcji od Skarbu Państwa:

- w wyniku pierwszej oferty publicznej;
- w okresie trzech lat od dnia zakończenia sprzedaży przez Skarb Państwa akcji w wyniku pierwszej oferty publicznej.

Obowiązek ogłoszenia wezwania na podstawie art. 72-74 Ustawy o Ofercie Publicznej nie powstaje w przypadku nabywania akcji:

- spółki, której akcje wprowadzane są wyłącznie do alternatywnego systemu obrotu albo nie są przedmiotem obrotu zorganizowanego;
- od podmiotu wchodzącego w skład tej samej grupy kapitałowej;
- w trybie określonym przepisami prawa upadłościowego i naprawczego oraz w postępowaniu egzekucyjnym;
- zgodnie z umową o ustanowienie zabezpieczenia finansowego, zawartą przez uprawnione podmioty na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych;
- obciążonych zastawem w celu zaspokojenia zastawnika uprawnionego na podstawie innych ustaw do korzystania z trybu zaspokojenia polegającego na przejęciu na własność przedmiotu zastawu;
- w drodze dziedziczenia, z wyłączeniem przypadków omówionych w punktach „Wezwanie na podstawie art. 73 Ustawy o Ofercie Publicznej” oraz „Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej”, gdzie mimo nabycia akcji w drodze dziedziczenia, obowiązek ogłoszenia wezwania pozostaje.

Zasady ogłaszania wezwań

Ogłoszenie wezwania następuje po ustanowieniu zabezpieczenia w wysokości co najmniej 100% wartości akcji, które mają być przedmiotem wezwania. Ustanowienie zabezpieczenia powinno być udokumentowane zaświadczeniem banku lub innej instytucji finansowej udzielającej zabezpieczenia lub pośredniczącej w jego udzieleniu.

Wezwanie jest ogłaszane i przeprowadzane za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który jest obowiązany – nie później niż na 14 dni roboczych przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym są notowane dane akcje. Podmiot ten załącza do zawiadomienia treść wezwania.

Po otrzymaniu zawiadomienia o ogłoszeniu wezwania Komisja może, najpóźniej na trzy dni robocze przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów, zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści, w terminie określonym w żądaniu, nie krótszym niż dwa dni. Rozpoczęcie przyjmowania zapisów w wezwaniu ulega wstrzymaniu do czasu dokonania czynności wskazanych w żądaniu KNF przez podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania.

Odstąpienie od ogłoszonego wezwania jest niedopuszczalne, chyba że po jego ogłoszeniu inny podmiot ogłosił wezwanie dotyczące tych samych akcji spółki publicznej. Odstąpienie od wezwania ogłoszonego na wszystkie pozostałe akcje spółki na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy inny podmiot ogłosił wezwanie na wszystkie pozostałe akcje tej spółki po cenie nie niższej niż w tym wezwaniu.

W okresie między zawiadomieniem KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany a zakończeniem wezwania, podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania oraz podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące, lub podmioty, z którymi łączy go pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki mogą nabywać akcje spółki, której dotyczy wezwanie, jedynie w ramach tego wezwania i w sposób w nim określony, nie mogą zbywać akcji spółki, której dotyczy wezwanie, ani zawierać umów, z których mógłby wynikać obowiązek zbycia przez nie tych akcji, w czasie trwania wezwania, jak również nie mogą nabywać pośrednio akcji spółki publicznej, której dotyczy wezwanie.

Po zakończeniu wezwania podmiot, który ogłosił wezwanie, jest obowiązany zawiadomić, w trybie omówionym w punkcie „Obowiązki informacyjne”, o liczbie akcji nabytych w wezwaniu oraz procentowym udziale w ogólnej liczbie głosów osiągniętym w wyniku wezwania.

Cena akcji proponowana w wezwaniu

Cena akcji proponowana w wezwaniu, w przypadku gdy którekolwiek z akcji spółki są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, nie może być niższa od średniej ceny rynkowej z okresu sześciu miesięcy poprzedzających ogłoszenie wezwania, w czasie których dokonywany był obrót tymi akcjami na rynku głównym, albo średniej ceny rynkowej z krótszego okresu – jeżeli obrót akcjami spółki był dokonywany na rynku głównym przez okres krótszy niż określony powyżej.

Cena akcji proponowana w wezwaniach nie może być również niższa od najwyższej ceny, jaką za akcje będące przedmiotem wezwania podmiot obowiązany do jego ogłoszenia, podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące, lub podmioty, z którymi łączy go pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, zapłaciły w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania, albo najwyższej wartości rzeczy lub praw, które podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania lub podmioty, o których mowa powyżej, wydały w zamian za akcje będące przedmiotem wezwania, w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania.

Cena akcji proponowana w wezwaniu do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki publicznej ogłaszanym na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej, nie może być również niższa od średniej ceny rynkowej z okresu trzech miesięcy obrotu tymi akcjami na rynku regulowanym poprzedzających ogłoszenie wezwania.

Cena proponowana w wezwaniu może być niższa od ceny ustalonej zgodnie z powyższymi zasadami w odniesieniu do akcji stanowiących co najmniej 5% wszystkich akcji spółki, które będą nabyte w wezwaniu od oznaczonej osoby zgłaszającej się na wezwanie, jeżeli podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania i ta osoba tak postanowiły.

W przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie ceny zgodnie ze wskazanymi powyżej regułami albo w przypadku spółki, w stosunku do której otwarte zostało postępowanie układowe lub upadłościowe – cena proponowana w wezwaniu nie może być niższa od ich wartości godziwej.

W przypadku, gdy średnia cena rynkowa akcji objętych wezwaniem, ustalona zgodnie z zasadami omówionymi w niniejszym punkcie, znacznie odbiega od wartości godziwej tych akcji z powodu:

- przyznania akcjonariuszom prawa poboru, prawa do dywidendy, prawa do nabycia akcji spółki przejmującej w związku z podziałem spółki publicznej przez wydzielenie lub innych praw majątkowych związanych z posiadaniem akcji spółki publicznej;
- znacznego pogorszenia sytuacji finansowej lub majątkowej spółki na skutek zdarzeń lub okoliczności, których spółka nie mogła przewidzieć lub im zapobiec;
- zagrożenia spółki trwałą niewypłacalnością

– podmiot ogłaszający wezwanie może zwrócić się do KNF z wnioskiem o udzielenie zgody na zaproponowanie w wezwaniu ceny niespełniającej kryteriów, o których mowa powyżej. KNF może udzielić takiej zgody, o ile proponowana cena nie jest niższa od wartości godziwej tych akcji, a ogłoszenie takiego wezwania nie naruszy uzasadnionego interesu akcjonariuszy, jak również może w decyzji określić termin, w ciągu którego powinno nastąpić ogłoszenie wezwania po cenie wskazanej w decyzji.

Za cenę proponowaną w wezwaniu na zamianę akcji uważa się wartość zdematerializowanych akcji innej spółki, których własność zostanie przeniesiona w zamian za akcje będące przedmiotem wezwania. Wartość tych akcji ustala się w przypadku

akcji będących przedmiotem obrotu na rynku regulowanym: (a) według średniej ceny rynkowej z okresu sześciu miesięcy obrotu tymi akcjami na rynku regulowanym poprzedzających ogłoszenie wezwania, albo (b) według średniej ceny z krótszego okresu – jeżeli obrót akcjami był dokonywany na rynku regulowanym przez okres krótszy niż określony powyżej. W przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie wartości akcji zgodnie ze zdaniem poprzedzającym – według ich wartości godziwej.

Za średnią cenę rynkową, o której mowa w opisanych powyżej regulacjach, uważa się cenę będącą średnią arytmetyczną ze średnich, dziennych cen ważonych wolumenem obrotu.

Ograniczenia w zakresie nabywania lub obejmowania akcji oraz wykonywania prawa głosu w związku z obowiązkiem ogłoszenia wezwania

Podmiot obowiązany do wykonania obowiązków określonych w art. 73 ust. 2 i 3 (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 73 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej) lub art. 74 ust. 2 i 5 (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej) Ustawy o Ofercie Publicznej nie może do dnia ich wykonania bezpośrednio lub pośrednio nabywać lub obejmować akcji spółki publicznej, w której przekroczył określony w tych przepisach próg ogólnej liczby głosów.

Podmiot, który przekroczył próg ogólnej liczby głosów, w przypadku, o którym mowa odpowiednio w art. 73 ust. 2 lub 3 (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej) albo art. 74 ust. 2 lub 5 (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej) Ustawy o Ofercie Publicznej, nie może wykonywać prawa głosu z wszystkich akcji spółki publicznej, chyba że wykona w terminie obowiązki określone w tych przepisach. Zakaz wykonywania prawa głosu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, dotyczy także wszystkich akcji spółki publicznej posiadanych przez podmioty zależne od akcjonariusza lub podmiotu, który nie wykonał obowiązków określonych w art. 73 ust. 2 lub 3 albo art. 74 ust. 2 lub 5 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Sankcje z tytułu naruszenia obowiązków dotyczących wezwań

Akcjonariusz nie może wykonywać prawa głosu z akcji spółki publicznej będących przedmiotem czynności prawnej lub innego zdarzenia prawnego powodującego osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów, jeżeli osiągnięcie lub przekroczenie tego progu nastąpiło z naruszeniem obowiązku ogłoszenia wezwania na podstawie art. 72 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Akcjonariusz nie może wykonywać prawa głosu ze wszystkich akcji spółki publicznej, jeżeli przekroczenie progu ogólnej liczby głosów nastąpiło z naruszeniem obowiązków określonych odpowiednio w art. 73 ust. 1 (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 73 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej) lub art. 74 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej (patrz punkt „Wezwanie na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej” powyżej). Zakaz wykonywania prawa głosu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, dotyczy także wszystkich akcji spółki publicznej posiadanych przez podmioty zależne od akcjonariusza lub podmiotu, który nabył akcje z naruszeniem obowiązków określonych w art. 73 ust. 1 lub art. 74 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Akcjonariusz nie może wykonywać prawa głosu z akcji spółki publicznej nabytych w wezwaniu po cenie ustalonej z naruszeniem art. 79 Ustawy o Ofercie Publicznej (patrz punkt „Cena akcji proponowana w wezwaniu” powyżej).

Podmiot, który nabył lub objął akcje spółki publicznej z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 77 ust. 4 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej (zakaz nabywania pośrednio akcji spółki publicznej, której dotyczy wezwanie, przez podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania oraz podmioty, o których mowa w art. 79 ust. 2 pkt 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w okresie między dokonaniem zawiadomienia o zamiarze ogłoszenia wezwania a zakończeniem wezwania), oraz podmioty od niego zależne nie mogą wykonywać prawa głosu z tych akcji. Zakaz, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, znajduje zastosowanie również do podmiotu, który nabył lub objął akcje z naruszeniem zakazu, o którym mowa w pierwszym akapicie punktu „Ograniczenia w zakresie nabywania lub obejmowania akcji oraz wykonywania prawa głosu w związku z obowiązkiem ogłoszenia wezwania” powyżej, jak również podmiotów, który zgodnie z art. 77 ust. 4 pkt 1 Ustawy o Ofercie Publicznej w okresie między dokonaniem zawiadomienia o zamiarze ogłoszenia wezwania a zakończeniem wezwania mogą nabywać akcje spółki, której dotyczy wezwanie, jedynie w ramach tego wezwania i w sposób w nim określony.

Prawo głosu z akcji spółki publicznej wykonane wbrew zakazom, o których mowa w akapitach poprzedzających, oraz podmiotu, o którym mowa w drugim akapicie punktu „Ograniczenia w zakresie nabywania lub obejmowania akcji oraz wykonywania prawa głosu w związku z obowiązkiem ogłoszenia wezwania” powyżej, nie jest uwzględniane przy obliczaniu wyniku głosowania nad uchwałą walnego zgromadzenia, z zastrzeżeniem przepisów innych ustaw.

Przymusowy wykup akcji (squeeze out)

Akcjonariuszowi spółki publicznej, który samodzielnie lub wspólnie z podmiotami od niego zależnymi lub wobec niego dominującymi oraz podmiotami, z którymi łączy go pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce, przysługuje, w terminie trzech miesięcy od osiągnięcia lub przekroczenia tego progu, prawo żądania od pozostałych akcjonariuszy sprzedaży wszystkich posiadanych przez nich akcji.

Genę przymusowego wykupu ustala się zgodnie z zasadami określonymi w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej dotyczących ustalania ceny w wezwaniu (art. 79 ust. 1-3) z zastrzeżeniem, że jeżeli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów w spółce nastąpiło w wyniku wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki ogłoszonego na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej, cena takiego przymusowego wykupu nie może być niższa od ceny zaproponowanej w tym wezwaniu.

Nabycie akcji w wyniku przymusowego wykupu następuje bez zgody akcjonariusza, do którego skierowane jest żądanie wykupu.

Ogłoszenie żądania sprzedaży akcji w ramach przymusowego wykupu następuje po ustanowieniu zabezpieczenia w wysokości nie mniejszej niż 100% wartości akcji, które mają być przedmiotem przymusowego wykupu. Ustanowienie zabezpieczenia powinno być udokumentowane zaświadczeniem banku lub innej instytucji finansowej udzielającej zabezpieczenia lub pośredniczącej w jego udzieleniu.

Przymusowy wykup jest ogłaszany i przeprowadzany za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który jest obowiązany – nie później niż na 14 dni roboczych przed rozpoczęciem przymusowego wykupu – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym notowane są dane akcje, a jeżeli akcje spółki notowane są na kilku rynkach regulowanych – wszystkich tych spółek. Podmiot ten załącza do zawiadomienia informacje na temat przymusowego wykupu.

Niedopuszczalne jest odstępianie od ogłoszonego przymusowego wykupu.

Przymusowy odkup akcji (sell out)

Akcjonariusz spółki publicznej może zażądać wykupienia posiadanych przez niego akcji przez innego akcjonariusza, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce. Żądanie składa się na piśmie w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym nastąpiło osiągnięcie lub przekroczenie tego progu przez innego akcjonariusza. W przypadku, gdy informacja o osiągnięciu lub przekroczeniu progu 90% ogólnej liczby głosów nie została przekazana do publicznej wiadomości w trybie określonym przepisami Ustawy o Ofercie Publicznej, termin na złożenie żądania biegnie od dnia, w którym akcjonariusz spółki publicznej, który może żądać wykupienia posiadanych przez niego akcji, dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o osiągnięciu lub przekroczeniu tego progu przez innego akcjonariusza.

Żądaniu, o którym mowa powyżej, obowiązani są zadośćuczynić solidarnie akcjonariusz, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów, jak również podmioty wobec niego zależne i dominujące, w terminie 30 dni od dnia jego zgłoszenia. Obowiązek nabycia akcji od akcjonariusza spoczywa również solidarnie na każdej ze stron pisemnego lub ustnego porozumienia dotyczącego nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, o ile członkowie tego porozumienia posiadają wspólnie, wraz z podmiotami dominującymi i zależnymi, co najmniej 90% ogólnej liczby głosów.

Akcjonariusz żądający wykupienia akcji na powyższych zasadach uprawniony jest do otrzymania ceny nie niższej niż określona zgodnie z przepisami art. 79 ust. 1-3 Ustawy o Ofercie Publicznej dotyczącymi ustalania ceny akcji w wezwaniu, z zastrzeżeniem, że jeżeli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki ogłoszonego na podstawie art. 74 Ustawy o Ofercie Publicznej, akcjonariusz żądający wykupienia akcji jest uprawniony do otrzymania ceny nie niższej niż za proponowana w tym wezwaniu.

Szczególne przypadki dotyczące znacznych pakietów akcji spółek publicznych

Obowiązki dotyczące znacznych pakietów akcji spółek publicznych opisane w niniejszym rozdziale spoczywają:

- również na podmiocie, który osiągnął lub przekroczył określony w ustawie próg ogólnej liczby głosów w związku z nabywaniem lub zbywaniem kwitów depozytowych wystawionych w związku z akcjami spółki publicznej;

- na funduszu inwestycyjnym – również w przypadku, gdy osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w przepisach dotyczących znacznych pakietów akcji spółek publicznych następuje w związku z posiadaniem akcji łącznie przez: (a) inne fundusze inwestycyjne zarządzane przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych, (b) inne fundusze inwestycyjne utworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzane przez ten sam podmiot;
- również na podmiocie, w przypadku którego osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w przepisach dotyczących znacznych pakietów akcji spółek publicznych następuje w związku z posiadaniem akcji: (a) przez osobę trzecią w imieniu własnym, lecz na zlecenie lub na rzecz tego podmiotu, z wyłączeniem akcji nabytych w ramach wykonywania czynności polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, (b) w ramach wykonywania czynności polegających na zarządzaniu portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych – w zakresie akcji wchodzących w skład zarządzanych portfeli papierów wartościowych, z których podmiot ten, jako zarządzający, może w imieniu zleceńodawców wykonywać prawo głosu na walnym zgromadzeniu, (c) przez osobę trzecią, z którą ten podmiot zawarł umowę, której przedmiotem jest przekazanie uprawnienia do wykonywania prawa głosu;
- również na pełnomocniku, który w ramach reprezentowania akcjonariusza na walnym zgromadzeniu został upoważniony do wykonywania prawa głosu z akcji spółki publicznej, jeżeli akcjonariusz ten nie wydał wiążących pisemnych dyspozycji co do sposobu głosowania;
- również łącznie na wszystkich podmiotach, które łączy pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, chociażby tylko jeden z tych podmiotów podjął lub zamierzał podjąć czynności powodujące powstanie tych obowiązków;
- na podmiotach, które zawierają porozumienie, o którym mowa w punkcie poprzedzającym, posiadając akcje spółki publicznej, w liczbie zapewniającej łącznie osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej.

W przypadkach, o których mowa w dwóch powyższych punktach, obowiązki określone w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej dotyczące znacznych pakietów akcji spółek publicznych mogą być wykonywane przez jedną ze stron porozumienia, wskazaną przez strony porozumienia.

Obowiązki określone w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej dotyczące znacznych pakietów akcji spółek publicznych powstają również w przypadku, gdy prawa głosu są związane z papierami wartościowymi zdeponowanymi lub zarejestrowanymi w podmiocie, który może nimi rozporządzać według własnego uznania.

Istnienie porozumienia dotyczącego nabywania przez podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki domniemywa się w przypadku posiadania akcji spółki publicznej przez:

- małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli;
- osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym;
- mocodawcę lub jego pełnomocnika, niebędącego firmą inwestycyjną, upoważnionego do dokonywania na rachunku papierów wartościowych czynności zbycia lub nabycia papierów wartościowych;
- jednostki powiązane w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości.

Do liczby głosów, która powoduje powstanie obowiązków określonych w przepisach Ustawy o Ofercie dotyczących znacznych pakietów akcji spółek publicznych:

- po stronie podmiotu dominującego – wlicza się liczbę głosów posiadanych przez jego podmioty zależne;
- po stronie pełnomocnika, który w ramach reprezentowania akcjonariusza na walnym zgromadzeniu został upoważniony do wykonywania prawa głosu z akcji spółki publicznej, jeżeli akcjonariusz ten nie wydał wiążących pisemnych dyspozycji co do sposobu głosowania – wlicza się liczbę głosów z akcji objętych pełnomocnictwem;

- wlicza się liczbę głosów ze wszystkich akcji, nawet jeżeli wykonywanie z nich prawa głosu jest ograniczone lub wyłączone z mocy statutu, umowy lub przepisu prawa.

Rewident do spraw szczególnych

Szczegółowe informacje dotyczące regulacji odnoszące się do rewidenta do spraw szczególnych zostały zamieszczone w rozdziale „*Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami – Rewident do spraw szczególnych*”.

Zniesienie dematerializacji akcji

KNF, na wniosek emitenta z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udziela zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji). Udzielenie zezwolenia wywołuje skutek prawny zaprzestania podlegania obowiązkom wynikającym z Ustawy o Ofercie Publicznej, powstałym w związku z ofertą publiczną akcji lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obowiązkom określonym w rozdziale dotyczącym znacznych pakietów akcji spółek publicznych. W decyzji udzielającej zezwolenia Komisja określa termin, nie dłuższy niż miesiąc, po upływie którego skutek ten następuje.

Złożenie wniosku do KNF jest dopuszczalne, jeżeli walne zgromadzenie spółki publicznej, większością 4/5 głosów oddanych w obecności akcjonariuszy reprezentujących przynajmniej połowę kapitału zakładowego, podjęło uchwałę o zniesieniu dematerializacji akcji.

Akcjonariusz lub akcjonariusze żądający umieszczenia w porządku obrad sprawy podjęcia uchwały o zniesieniu dematerializacji akcji są obowiązani do uprzedniego ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji tej spółki przez wszystkich pozostałych akcjonariuszy. Akcjonariusz lub akcjonariusze żądający umieszczenia w porządku obrad walnego zgromadzenia spółki sprawy podjęcia uchwały o zniesieniu dematerializacji akcji mogą nabywać akcje tej spółki w okresie między zgłoszeniem żądania a zakończeniem wezwania jedynie w drodze tego wezwania.

Obowiązek ogłoszenia wezwania, o którym mowa powyżej, nie powstaje w przypadku, gdy z wnioskiem o umieszczenie w porządku obrad walnego zgromadzenia sprawy podjęcia uchwały o zniesieniu dematerializacji akcji występują wszyscy akcjonariusze spółki publicznej.

W razie wykluczenia akcji Banku z obrotu na rynku regulowanym lub zniesienia dematerializacji Akcji Banku Akcje na okaziciela podlegają zamianie na Akcje imienne.

OPODATKOWANIE

W niniejszym rozdziale zamieszczono informacje na temat podstawowych skutków podatkowych związanych z nabyciem, posiadaniem, wykonaniem lub zbyciem Praw do Akcji i Akcji Oferowanych na gruncie polskiego prawa podatkowego. Informacje te mają wyłącznie charakter ogólny i w żadnym wypadku nie stanowią kompletnej ani wyczerpującej analizy. Z tego względu inwestorom zaleca się uzyskanie w indywidualnych przypadkach porady profesjonalnych doradców podatkowych lub oficjalnego stanowiska odpowiednich organów administracyjnych właściwych w tym zakresie.

Opodatkowanie dochodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych

Opodatkowanie dochodów osób fizycznych

Opodatkowanie dochodów osób fizycznych podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. mających w Polsce miejsce zamieszkania dla celów podatkowych)

Osoby fizyczne podlegają w Polsce obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy), jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 ust. 1 i 1a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę fizyczną, która:

- posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych), lub
- przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym (art. 3 ust. 1a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Powyższe zasady stosuje się z uwzględnieniem właściwych umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska (art. 4a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Umowy te mogą w szczególności inaczej definiować „miejsce zamieszkania” osoby fizycznej oraz precyzować pojęcie „ośrodka interesów życiowych”.

Dochody uzyskiwane przez osoby fizyczne podlegające w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych (w tym praw poboru, praw do akcji lub akcji) podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych przepisami Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych.

Dochodem z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest różnica między sumą przychodów uzyskanych z tego tytułu w roku kalendarzowym a kosztami uzyskania tych przychodów, określonymi na podstawie przepisów Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych (art. 30b ust. 2 pkt 1 w związku z ust. 6 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Przychodem z odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest ich wartość wyrażona w cenie określonej w umowie. Jeżeli jednak cena, bez uzasadnionej przyczyny, znacznie odbiega od wartości rynkowej tych papierów, przychód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych określa organ podatkowy lub organ kontroli skarbowej w wysokości rynkowej wartości tych papierów (art. 19 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Przychodem z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest przychód należny, choćby nie został faktycznie otrzymany (art. 17 ust. 1 pkt 6 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Kosztami uzyskania przychodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych są wydatki poniesione na nabycie lub objęcie tych papierów. Koszty te można potrącić dopiero w chwili uzyskania przychodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych (art. 23 ust. 1 pkt 38 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Jeżeli podatnik dokonuje odpłatnego zbycia papierów wartościowych nabytych po różnych cenach i nie jest możliwe określenie ceny nabycia zbywanych papierów wartościowych, przy ustalaniu dochodu z takiego zbycia stosuje się zasadę, że każdorazowo zbycie dotyczy kolejno papierów wartościowych nabytych najwcześniej. Zasadę, o której mowa w zdaniu pierwszym, stosuje się odrębnie dla każdego rachunku papierów wartościowych (art. 24 ust. 10 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych przez osoby fizyczne mające w Polsce miejsce zamieszkania dla celów podatkowych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych wynosi 19% uzyskanego dochodu (art. 30b ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

W przypadku dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych brak jest obowiązku poboru podatku przez płatnika oraz obowiązku zapłaty zaliczek na podatek w trakcie roku podatkowego. Po zakończeniu roku podatkowego podatnik jest obowiązany wykazać przychody uzyskane w roku podatkowym z odpłatnego zbycia papierów wartościowych i – w przypadku uzyskania dochodu do opodatkowania – obliczyć należny podatek dochodowy w odrębnym zeznaniu podatkowym o wysokości osiągniętego w roku podatkowym dochodu (poniesionej straty) (art. 30b ust. 6 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Termin na złożenie tego zeznania upływa dnia 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym, w którym uzyskano przychody z odpłatnego zbycia papierów wartościowych. W tym samym terminie podatnik jest obowiązany zapłacić należny podatek w kwocie wykazanej w tym zeznaniu.

Dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych nie łączy się z dochodami z innych źródeł przychodów (art. 30b ust. 5 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Strata z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, poniesiona w roku podatkowym, może obniżyć dochód uzyskany z tego źródła przychodów w najbliższych pięciu kolejno po sobie następujących latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty. Straty poniesionej z tego tytułu nie łączy się ze stratami osiągniętymi przez podatnika z innych źródeł przychodów (art. 9 ust. 6 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Powyższe zasady nie mają zastosowania, jeżeli odpłatne zbycie papierów wartościowych następuje w wykonywaniu działalności gospodarczej i akcje są traktowane jako aktywa związane z prowadzoną działalnością (art. 30b ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). W takim przypadku przychody z tego tytułu powinny być kwalifikowane jako przychody z prowadzonej działalności gospodarczej i opodatkowane według skali progresywnej lub podatkiem liniowym, w zależności od wyboru sposobu opodatkowania dokonanego przez podatnika oraz spełnienia przez niego dodatkowych wymogów.

Opodatkowanie dochodów osób fizycznych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. niemających w Polsce miejsca zamieszkania dla celów podatkowych)

Zasadniczo, reguły opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, przedstawione powyżej, mają zastosowanie również w przypadku dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przez osoby niemające w Polsce miejsca zamieszkania dla celów podatkowych.

Takie osoby podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów (przychodów) osiągniętych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ograniczony obowiązek podatkowy) (art. 3 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Przedstawione powyżej zasady opodatkowania dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przez osoby niemające w Polsce miejsca zamieszkania dla celów podatkowych stosuje się z uwzględnieniem odpowiednich umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niezapłacenie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji (art. 30b ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Opodatkowanie dochodów osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej

Opodatkowanie dochodów podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. mających w Polsce siedzibę lub zarząd)

Podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych są osoby prawne, spółki kapitałowe w organizacji oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (z wyjątkiem spółek niemających osobowości prawnej) (art. 1 ust. 1 i 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Podatnicy posiadający siedzibę lub zarząd na terytorium Polski podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągania (nieograniczony obowiązek podatkowy – art. 3 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Dochody uzyskiwane przez podatników podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych (w tym praw poboru, praw do akcji lub akcji) podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych na zasadach ogólnych, określonych przepisami Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych.

Dochodem jest różnica pomiędzy nadwyżką sumy przychodów nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym (art. 7 ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Przychodem z odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest ich wartość wyrażona w cenie określonej w umowie. Jeżeli jednak cena, bez uzasadnionej przyczyny, znacznie odbiega od wartości rynkowej tych papierów, przychód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych określa organ podatkowy lub organ kontroli skarbowej w wysokości rynkowej wartości tych papierów (art. 14 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Kosztami uzyskania przychodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych są wydatki poniesione na nabycie lub objęcie tych papierów. Koszty te można potrącić dopiero w chwili uzyskania przychodów z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych (art. 16 ust. 1 pkt 8 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Uzyskany z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przychód i koszty uzyskania przychodów łączy się z innymi przychodami i kosztami uzyskania przychodów danego okresu rozliczeniowego. Podatek od dochodów osiągniętych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 19% podstawy opodatkowania (art. 19 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

W przypadku dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych podatnik jest zobowiązany do samodzielnego rozliczenia podatku z tytułu zbycia papierów wartościowych, a podmiot dokonujący wypłat nie pobiera podatku. Podatnik jest zobowiązany do rozliczenia tego podatku w zeznaniu podatkowym o wysokości osiągniętego w roku podatkowym dochodu albo poniesionej straty (art. 27 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Termin na złożenie tego zeznania upływa z końcem trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym uzyskano przychody z odpłatnego zbycia papierów wartościowych. W tym samym terminie podatnik jest obowiązany zapłacić należny podatek w kwocie wykazanej w tym zeznaniu.

Opodatkowanie dochodów podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. niemających w Polsce siedziby lub zarządu)

Zasadniczo, reguły opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przedstawione powyżej mają zastosowanie również w przypadku dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przez osoby prawne niemające w Polsce siedziby lub zarządu. Przepisy ustawy mają również zastosowanie do dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski przez spółki niemające osobowości prawnej mające siedzibę lub zarząd w innym państwie, jeżeli zgodnie z przepisami prawa podatkowego tego państwa są traktowane jak osoby prawne i podlegają w tym państwie opodatkowaniu od całości swoich dochodów bez względu na miejsce ich osiągnięcia (art. 1 ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Takie osoby podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów (przychodów) osiągniętych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ograniczony obowiązek podatkowy) (art. 3 ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Przedstawione powyżej zasady opodatkowania dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski z odpłatnego zbycia papierów wartościowych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych niemających w Polsce siedziby lub zarządu stosuje się z uwzględnieniem umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Podatnik taki może zostać zobowiązany do przedstawienia certyfikatu rezydencji podatkowej w celu udokumentowania zasadności zastosowania stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo braku podatku zgodnie z taką umową.

Opodatkowanie dochodów z dywidendy oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych

Opodatkowanie dochodów (przychodów) osób fizycznych

Opodatkowanie dochodów (przychodów) osób fizycznych podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. mających w Polsce miejsce zamieszkania dla celów podatkowych)

Dochody (przychody) z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Polski, uzyskiwane przez osoby fizyczne podlegające na terytorium Polski nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu (art. 30a ust. 1 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Dochodem (przychodem) z udziału w zyskach osób prawnych jest dochód (przychód) faktycznie uzyskany z tego udziału (art. 24 ust. 5 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Są to dochody z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych (między innymi z tytułu umorzenia udziałów lub akcji oraz z tytułu otrzymania majątku osoby prawnej w związku z jej likwidacją).

Osoba prawna, która wypłaca lub stawia do dyspozycji podatnika pieniądze lub wartości pieniężne z tytułu dochodów (przychodów), o których mowa powyżej (płatnik), jest obowiązana do poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od dokonywanych wypłat (świadczeń) (art. 41 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Płatnik ma obowiązek przesłać do właściwego urzędu skarbowego roczną deklarację, według ustalonego wzoru, w terminie do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym (art. 42 ust. 1a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Płatnik ma obowiązek przesłać do właściwego urzędu skarbowego roczną deklarację, według ustalonego wzoru, w terminie do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym (art. 42 ust. 1a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

W terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym płatnik jest obowiązany przesłać podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik właściwy według miejsca zamieszkania podatnika, imienne informacje według ustalonego wzoru (art. 42 ust. 2 pkt 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Zgodnie z art. 45 ust. 3b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, jeżeli podatek nie zostanie pobrany, osoba fizyczna jest zobowiązana do samodzielnego rozliczenia podatku w zeznaniu rocznym, składanym do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym.

Szczególnego rodzaju sytuacja występuje w przypadku dochodów z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych lub na rachunkach zbiorczych, w rozumieniu Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Do pobrania podatku z tytułu dochodów (przychodów) z dywidend, dochodu z umorzenia (udziałów) akcji oraz wartości majątku otrzymanego w związku z likwidacją osoby prawnej, jako płatnicy, zobowiązane są podmioty prowadzące rachunki papierów wartościowych dla podatników, jeżeli dochody (przychody) te zostały uzyskane na terytorium Polski i wiążą się z papierami wartościowymi zapisanymi na tych rachunkach, a wypłata świadczenia na rzecz podatnika następuje za pośrednictwem tych podmiotów (art. 41 ust. 4d Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Natomiast w zakresie papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych płatnikami podatku w zakresie dochodów (przychodów) z dywidend, dochodu z umorzenia (udziałów) akcji oraz wartości majątku otrzymanego w związku z likwidacją osoby prawnej, są podmioty prowadzące rachunki zbiorcze, za pośrednictwem których należności z tych tytułów są wypłacane. Podatek pobiera się w dniu przekazania należności z danego tytułu do dyspozycji posiadacza rachunku zbiorczego (art. 41 ust. 10 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

W przypadku, gdy dochody (przychody) z tytułu dywidend lub innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych przekazywane są na rzecz podatników uprawnionych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, podatek jest pobierany przez płatnika według stawki 19% od łącznej wartości dochodów (przychodów) przekazanych przez danego płatnika na rzecz wszystkich takich podatników za pośrednictwem posiadacza rachunku zbiorczego (art. 30a ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Jeżeli płatnik dokonuje wypłaty w powyższym trybie, to w zakresie dotyczącym takich podatników, płatnik nie ma obowiązku sporządzania imiennych informacji o wysokości dochodu (art. 42 ust. 8 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych), natomiast sami podatnicy zobowiązani są do wykazania ww. kwoty dochodów w zeznaniu rocznym (art. 45 ust. 3c Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Opodatkowanie dochodów (przychodów) osób fizycznych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. niemających w Polsce miejsca zamieszkania dla celów podatkowych)

Zasadniczo, powyższe reguły opodatkowania dochodów (przychodów) z dywidend i innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Polski mają zastosowanie również w przypadku dochodów, uzyskiwanych przez osoby fizyczne podlegające w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu.

Przedstawione powyżej zasady opodatkowania dochodów uzyskiwanych na terytorium Polski z tytułu udziału w zyskach osób prawnych przez osoby niemające w Polsce miejsca zamieszkania dla celów podatkowych stosuje się z uwzględnieniem umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niezapłacenie podatku zgodnie z taką

umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji (art. 30a ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

W terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym płatnik jest obowiązany przestać podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych, imienne informacje według ustalonego wzoru (art. 42 ust. 2 pkt 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych). Ponadto płatnik, na pisemny wniosek podatnika, w terminie 14 dni od dnia złożenia tego wniosku, jest obowiązany do sporządzenia i przesłania imiennej informacji, o której mowa powyżej, podatnikowi i urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych (art. 42 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

W przypadku, gdy dochody (przychody) z tytułu dywidend lub innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych przekazywane są na rzecz podatników uprawnionych z papierów wartościowych zapisanych na rachunkach zbiorczych, których tożsamość nie została płatnikowi ujawniona w trybie przewidzianym w ustawie o Obrocie Instrumentami Finansowymi, to w zakresie dotyczącym takich podatników płatnik nie ma obowiązku sporządzania ani przesyłania imiennych informacji o wysokości dochodu (art. 42 ust. 8 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych).

Opodatkowanie dochodów (przychodów) osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej

Opodatkowanie dochodów (przychodów) podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. mających w Polsce siedzibę lub zarząd)

Dochody (przychody) z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Polski, uzyskiwane przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych, podlegających na terytorium Polski nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu (art. 22 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Dochodem (przychodem) z udziału w zyskach osób prawnych jest dochód (przychód) faktycznie uzyskany z tego udziału (akcji) (art. 10 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Są to dochody z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych (między innymi z tytułu umorzenia udziałów lub akcji oraz z tytułu otrzymania majątku spółki kapitałowej w związku z jej likwidacją).

Osoba prawna, która dokonuje na rzecz podatnika wypłat należności z tytułu dochodów (przychodów), o których mowa powyżej (płatnik), jest obowiązana do poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od takich wypłat (art. 26 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Płatnik zobowiązany jest przestać do właściwego urzędu skarbowego roczną deklarację, sporządzoną według ustalonego wzoru, w terminie do końca pierwszego miesiąca roku następującego po roku podatkowym (art. 26a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Ponadto, w terminie do siódmego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym podatek został pobrany, płatnik obowiązany jest przestać podatnikom informacje o wysokości pobranego podatku (art. 26 ust. 3 pkt 1 i ust. 3a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Opodatkowanie dochodów (przychodów) podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu (tj. niemających w Polsce siedziby lub zarządu)

Zasadniczo, reguły opodatkowania przedstawione powyżej mają zastosowanie do dochodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Polski, uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu.

Dochody z tytułu dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, uzyskiwane na terytorium RP przez osoby objęte ograniczonym obowiązkiem podatkowym, podlegają zasadom opodatkowania opisanym powyżej, o ile odpowiednie umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowią inaczej (art. 22a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niepobranie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania miejsca siedziby podatnika dla celów podatkowych uzyskanym od podatnika certyfikatem rezydencji (art. 26 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Płatnik dokonujący wypłat należności z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych na rzecz podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu przekazuje informację o wypłatach i wysokości pobranego podatku, w terminie do końca trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym dokonano wypłat, podatnikowi i urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych (art. 26 ust. 3 pkt 2 i ust. 3a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Płatnik, na pisemny wniosek podatnika, w terminie 14 dni od dnia złożenia tego wniosku, jest obowiązany do sporządzenia i przesłania takiej informacji podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych (art. 26 ust. 3b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Zwolnienie z podatku dochodowego dochodów z posiadanych Akcji uzyskanych przez krajowe i zagraniczne osoby prawne posiadające większe pakiety Akcji

W określonych przypadkach dochody, o których mowa powyżej, uzyskiwane przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych podlegających zarówno nieograniczonemu, jak i ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, podlegają zwolnieniu od podatku dochodowego od osób prawnych.

Zwolnione od podatku są dywidendy oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, osiągnęte przez spółkę podlegającą opodatkowaniu od całości swoich dochodów (bez względu na miejsce ich osiągnięcia) w Polsce lub w innym niż Polska Państwie Członkowskim UE lub w innym państwie należącym do EOG (art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych), jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- spółka uzyskująca dochody posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% wszystkich akcji w kapitale spółki wypłacającej dywidendę lub inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych;
- spółka uzyskująca dochody posiada akcje w ilości określonej powyżej nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie ma również zastosowanie w przypadku, gdy wymagany okres dwóch lat upływa po dniu uzyskania dochodu. W wypadku jednak niedotrzymania powyższego warunku, spółka korzystająca ze zwolnienia będzie obowiązana do zapłaty podatku do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym utraciła prawo do zwolnienia wraz z odsetkami za zwłokę (art. 22 ust. 4a i 4b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych);
- miejsce siedziby spółki uzyskującej dochody zostanie udokumentowane dla celów podatkowych certyfikatem rezydencji wydanym przez właściwy organ zagranicznej administracji podatkowej (art. 26 ust. 1c pkt 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Przy spełnieniu powyższych warunków, zwolnienie z podatku stosuje się również w sytuacji, gdy odbiorcą dywidend jest zagraniczny zakład (w rozumieniu art. 4a pkt 11 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych) spółki podlegającej opodatkowaniu od całości swoich dochodów (bez względu na miejsce ich osiągnięcia) w Polsce lub w innym niż Polska Państwie Członkowskim lub w innym państwie należącym do EOG. Istnienie zagranicznego zakładu powinno jednak zostać udokumentowane przez spółkę korzystającą ze zwolnienia zaświadczeniem wydanym przez właściwy organ administracji podatkowej państwa jej siedziby lub zarządu albo przez właściwy organ podatkowy państwa, w którym zakład jest położony (art. 26 ust. 1c pkt 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Powyższe zwolnienie może mieć również zastosowanie w odniesieniu do dochodów (przychodów) wypłacanych na rzecz odbiorcy (spółki) podlegającego w Konfederacji Szwajcarskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, przy czym określony bezpośredni udział procentowy w kapitale spółki wypłacającej dywidendę został ustalony w wysokości nie mniejszej niż 25% (art. 22 ust. 4c pkt 2 i ust. 6 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych). Również w tym wypadku niezbędne jest udokumentowanie rezydencji podatkowej odpowiednim certyfikatem wydanym przez właściwy organ zagranicznej administracji podatkowej.

Powyższe zwolnienie ma również odpowiednie zastosowanie do spółdzielni zawiązanych na podstawie rozporządzenia nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu Spółdzielni Europejskiej (SCE) (Dz.Urz. WE L 207 z 18 sierpnia 2003 r.).

Ww. zwolnienie ma zastosowanie pod warunkiem, że spółka uzyskująca dochody z udziału w zyskach osób prawnych nie korzysta ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na źródło ich osiągnięcia i pod warunkiem uzyskania od takiej spółki przez wypłacającego dywidendę pisemnego oświadczenia, że w stosunku do wypłacanych należności powyższy warunek został spełniony.

Dodatkowo, zwolnienie to stosuje się, (i) jeżeli posiadanie udziałów (akcji) wynika z tytułu własności lub, w odniesieniu do dochodów uzyskanych z udziałów (akcji) posiadanych na podstawie tytułu własności oraz innego niż własność, pod warunkiem że te dochody (przychody) korzystałyby ze zwolnienia, gdyby posiadanie tych udziałów (akcji) nie zostało przeniesione.

Jednocześnie, zwolnienie to stosuje się pod warunkiem istnienia podstawy prawnej wynikającej z umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania lub innej ratyfikowanej umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, do uzyskania przez organ podatkowy informacji podatkowych od organu podatkowego innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, w którym podatnik ma swoją siedzibę lub w którym dochód został uzyskany (art. 22b Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych).

Opodatkowanie umów sprzedaży papierów wartościowych podatkiem od czynności cywilnoprawnych

Opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych podlegają umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych (w tym papierów wartościowych), jeżeli ich przedmiotem są rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) w zw. z art. 1 ust. 4 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych).

Co do zasady sprzedaż udziałów (akcji) spółek z siedzibą na terytorium Polski jest uznawana za sprzedaż praw majątkowych wykonywanych na terytorium Polski i w związku z tym transakcje takie podlegają opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych według stawki 1%. Podstawę opodatkowania stanowi wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego (art. 6 ust. 1 lit. c) Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych). Obowiązek podatkowy w przypadku umowy sprzedaży ciąży na kupującym i powstaje z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej (art. 3 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych). Podatnicy są obowiązani, bez wezwania organu podatkowego, złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego. Powyższy obowiązek nie ma zastosowania w przypadku, gdy podatek jest pobierany przez płatnika, którym w przypadku czynności cywilnoprawnych dokonywanych w formie aktu notarialnego jest notariusz (art. 10 ust. 1 i 2 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych).

Sprzedaż praw majątkowych, będących instrumentami finansowymi (i) firmom inwestycyjnym oraz zagranicznym firmom inwestycyjnym, (ii) dokonywaną za pośrednictwem firm inwestycyjnych lub zagranicznych firm inwestycyjnych, (iii) dokonywaną w ramach obrotu zorganizowanego, lub (iv) dokonywaną poza obrotem zorganizowanym przez firmy inwestycyjne oraz zagraniczne firmy inwestycyjne, jeżeli prawa te zostały nabyte przez te firmy w ramach obrotu zorganizowanego – w rozumieniu przepisów Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi – podlega zwolnieniu z podatku od czynności cywilnoprawnych (art. 9 pkt 9 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych).

Opodatkowanie nabycia papierów wartościowych przez osoby fizyczne podatkiem od spadków i darowizn

Opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Polski lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Polski (w tym papierów wartościowych), między innymi tytułem dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu, polecenia testamentowego, darowizny oraz polecenia darczyńcy (art. 1 ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn). Obowiązek podatkowy ciąży na nabywcy rzeczy lub praw majątkowych (art. 5 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn), natomiast moment jego powstania zależy od formy nabycia (art. 6 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn).

W świetle art. 7 ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn podstawą opodatkowania jest co do zasady wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych po potrąceniu długów i ciężarów (czysta wartość), ustalona według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego.

Kwota podatku zależy od stopnia pokrewieństwa lub powinowactwa, lub też innego stosunku pomiędzy darczyńcą a obdarowanym lub spadkodawcą a spadkobiercą. Stawki podatku mają charakter progresywny i wynoszą od 3% do 20% podstawy opodatkowania, w zależności od grupy podatkowej, do jakiej zaliczony został nabywca. Dla każdej grupy istnieją także kwoty wolne od podatku.

Podatnicy są obowiązani, z wyjątkiem przypadków, w których podatek jest pobierany przez płatnika, złożyć w terminie miesiąca od dnia powstania obowiązku podatkowego, właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego zeznanie podatkowe o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych według ustalonego wzoru (art. 17a ust. 1 i 2 Ustawy o Podatku od Spadków

i Darowizn). Podatek płatny jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji naczelnika urzędu skarbowego ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

Nabycie własności papierów wartościowych przez osoby najbliższe (małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę) jest zwolnione od podatku, pod warunkiem dokonania w określonym terminie stosownego zgłoszenia właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego (art. 4a ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn). Powyższe zwolnienie stosuje się, jeżeli w chwili nabycia nabywca posiadał obywatelstwo polskie lub obywatelstwo jednego z Państw Członkowskich lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o EOG lub miał miejsce zamieszkania na terytorium Polski lub na terytorium takiego państwa (art. 4 ust. 4 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn).

Podatkowi nie podlega nabycie własności rzeczy ruchomych znajdujących się na terytorium Polski lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Polski (w tym papierów wartościowych), jeżeli w dniu nabycia ani nabywca, ani też spadkodawca lub darczyńca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium Polski (art. 3 pkt 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn).

POZOSTAŁE INFORMACJE

Podstawowe dane Banku

Firma:	Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna
Forma prawna:	spółka akcyjna utworzona i działająca zgodnie z prawem polskim
Siedziba:	Warszawa
Adres:	Aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa
Telefon:	+48 (22) 850 87 20
Adres strony internetowej:	www.bosbank.pl
Adres poczty elektronicznej:	bos@bosbank.pl
Numer KRS:	0000015525
REGON:	006239498
NIP:	5270203313

Źródło: Bank

Koszty Oferty Publicznej

Przy założeniu, że wszystkie Akcje Oferowane zostaną objęte, przewiduje się, że wpływy z emisji Akcji Oferowanych brutto ukształtują się na poziomie około 293 mln PLN. Szacuje się, że kwota prowizji i wynagrodzenia dla Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Oferującego wyniesie około 5 mln PLN (w tym podatek VAT z tytułu usług świadczonych przez ten podmiot).

Bank spodziewa się, że koszty emisji inne niż prowizja i wynagrodzenie dla Globalnego Koordynatora, Prowadzącego Księgę Popytu i Oferującego, o których mowa w akapicie poprzedzającym, tj. w szczególności koszty doradztwa prawnego, koszty administracyjne i inne związane z emisją i ofertą publiczną Akcji Oferowanych, opłaty rejestracyjne w odniesieniu do emisji Akcji Oferowanych, koszty związane z publikacją prawnie wymaganych zawiadomień, niniejszego Prospektu oraz innych dokumentów o charakterze marketingowym, wyniosą około 6 mln PLN (w tym podatek VAT, o ile będzie należny z tytułu usług danego rodzaju objętych tymi kosztami).

Informacja na temat wysokości kosztów Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego.

Biegły rewident

Niezależnym biegłym rewidentem Banku jest Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie i adresem: rondo ONZ 1, 00-950 Warszawa. Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. jest wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem ewidencyjnym 130.

Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. przeprowadziła badanie jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych, odpowiednio, Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku, za lata obrotowe zakończone dnia 31 grudnia, odpowiednio, 2009 i 2010 r. Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. wydała opinię na temat skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2009 z zastrzeżeniem, które dotyczyło prezentowanych danych porównywalnych za rok 2008. Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. dokonała badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2010 i wydała opinię z badania bez zastrzeżeń.

Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. dokonała badania Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Za Rok 2011 zamieszczonego w niniejszym Prospekcie i wydała opinię z badania bez zastrzeżeń.

Zgodnie ze Statutem, Rada Nadzorcza wybiera podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych.

Spółka Ernst & Young Audit Sp. z o.o. była wybierana przez Radę Nadzorczą jako podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Banku oraz Grupy za lata obrotowe 2009, 2010 i 2011.

W okresie objętym historycznymi informacjami finansowymi włączonymi przez odniesienie do niniejszego Prospektu nie było przypadku rezygnacji, zwolnienia biegłego rewidenta uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku oraz Grupy czy też niewybrania go na kolejny rok.

Doradcy zaangażowani w przygotowanie i przeprowadzenie Oferty Publicznej

ING Securities S.A.

ING Securities S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: plac Trzech Krzyży 10/14, 00-499 Warszawa, jest Globalnym Koordynatorem, Prowadzącym Księgę Popytu i Oferującym Akcje Oferowane w Ofercie Publicznej, a także będzie wspomagał Bank przy ograniczonych działaniach marketingowych dotyczących Oferty wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych. Wynagrodzenie ING Securities S.A. jest wynagrodzeniem prowizyjnym, które uzależnione jest od sukcesu Oferty. Według najlepszej wiedzy Banku: (i) na Datę Prospektu ING Securities S.A. nie posiada Akcji Banku w liczbie powodującej obowiązek zgłoszenia tego faktu na podstawie odpowiednich przepisów prawa, (ii) w stosunku do ING Securities S.A. nie występuje konflikt interesów, który mógłby mieć istotny wpływ na Ofertę Publiczną lub emisję Akcji Oferowanych.

ING Bank N.V. Oddział w Londynie

ING Bank N.V. Oddział w Londynie ING Securities S.A. z siedzibą w Londynie i adresem: 60 London Wall, London EC2M 5TQ, Wielka Brytania, jest Globalnym Koordynatorem, Prowadzącym Księgę Popytu i Gwarantem Oferty, a także będzie wspomagał Bank przy ograniczonych działaniach marketingowych dotyczących Oferty wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych. Wynagrodzenie ING Bank N.V. Oddział w Londynie jest wynagrodzeniem prowizyjnym, które uzależnione jest od sukcesu Oferty. Według najlepszej wiedzy Banku: (i) na Datę Prospektu ING Bank N.V. Oddział w Londynie nie posiada Akcji Banku w liczbie powodującej obowiązek zgłoszenia tego faktu na podstawie odpowiednich przepisów prawa, (ii) w stosunku do ING Bank N.V. Oddział w Londynie nie występuje konflikt interesów, który mógłby mieć istotny wpływ na Ofertę Publiczną lub emisję Akcji Oferowanych.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: ul. Marszałkowska 78/80, 00-517 Warszawa, pełni funkcję Krajowego Menedżera Oferty i Oferującego na potrzeby Oferty Publicznej, a zakres jego działania obejmuje świadczenie na rzecz Banku usług na potrzeby przygotowania i przeprowadzenia Oferty Publicznej, w szczególności pełnienie funkcji oferującego w odniesieniu do Akcji Oferowanych. Łączna kwota wynagrodzenia należnego Domowi Maklerskiemu Banku Ochrony Środowiska S.A. z tytułu usług świadczonych na rzecz Banku na potrzeby przygotowania i przeprowadzenia Oferty Publicznej jest uzależniona od wielkości wpływów pozyskanych przez Bank z emisji i oferty publicznej Akcji Oferowanych. Według najlepszej wiedzy Banku: (i) na Datę Prospektu Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. nie posiada Akcji Banku w liczbie powodującej obowiązek zgłoszenia tego faktu na podstawie odpowiednich przepisów prawa, (ii) w stosunku do Domu Maklerskiego Banku Ochrony Środowiska S.A. nie występuje konflikt interesów, który mógłby mieć istotny wpływ na Ofertę Publiczną lub emisję Akcji Oferowanych.

Dewey & LeBoeuf

Kancelaria prawna Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k. z siedzibą w Warszawie i adresem: ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa, świadczy na rzecz Banku usługi doradztwa prawnego w zakresie prawa polskiego na potrzeby przygotowania i przeprowadzenia Oferty Publicznej. Łączna kwota wynagrodzenia należnego doradcy prawnemu Banku z tytułu usług doradztwa prawnego świadczonych na rzecz Banku na potrzeby przygotowania i przeprowadzenia Oferty Publicznej nie jest uzależniona od wielkości wpływów pozyskanych przez Bank z emisji i oferty publicznej Akcji Oferowanych. Według najlepszej wiedzy Banku: (i) na Datę Prospektu doradca prawny Banku nie posiada Akcji Banku w liczbie powodującej obowiązek zgłoszenia tego faktu na podstawie odpowiednich przepisów prawa, (ii) w stosunku do doradcy prawnego Banku nie występuje konflikt interesów, który mógłby mieć istotny wpływ na Ofertę Publiczną lub emisję Akcji Oferowanych.

CMS Cameron McKenna

Doradcą prawnym ING Securities S.A. jest kancelaria prawna CMS Cameron McKenna Dariusz Greszta sp.k. z siedzibą w Warszawie pod adresem: ul. Emilii Plater 53, 00-113 Warszawa. Doradca prawny ING Securities S.A. doradza przy przygotowaniu i realizacji Oferty. Doradca prawny ING Securities S.A. nie ma interesu ekonomicznego, który zależy od dojścia do

skutku Oferty Publicznej. Według najlepszej wiedzy Banku: (i) na Datę Prospektu doradca prawny ING Securities S.A. nie posiada Akcji Banku w liczbie powodującej obowiązek zgłoszenia tego faktu na podstawie odpowiednich przepisów prawa, (ii) w stosunku do doradcy prawnego ING Securities S.A. nie występuje konflikt interesów, który mógłby mieć istotny wpływ na Ofertę Publiczną lub emisję Akcji Oferowanych.

Informacje od osób trzecich, eksperci

Poza publikacjami wskazanymi w rozdziałach „Opis działalności” i „Otoczenie rynkowe i prawne – Otoczenie rynkowe”, w niniejszym Prospekcie nie zostały zamieszczone dokumenty bądź informacje pochodzące od ekspertów w rozumieniu przepisów Rozporządzenia 809/2004. Informacje wskazane w zdaniu poprzedzającym zostały dokładnie powtórzone i w stopniu, w jakim Bank jest tego świadom i w jakim może to ocenić na podstawie informacji opublikowanych przez eksperta w rozumieniu przepisów Rozporządzenia 809/2004, nie zostały pominięte żadne fakty, które sprawiłyby, że powtórzone informacje byłyby niedokładne lub wprowadzałyby w błąd.

Dokumenty udostępnione do wglądu

W okresie ważności niniejszego Prospektu w centrali Banku (aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa) oraz na stronie internetowej Banku (www.bosbank.pl) będą udostępnione do wglądu następujące dokumenty lub ich kopie:

- Statut, Uchwała Emisyjna;
- odpis Banku z rejestru przedsiębiorców KRS;
- Regulamin Pracy Zarządu, Regulamin Rady Nadzorczej oraz Regulamin obrad Walnych Zgromadzeń Banku;
- Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011, o którym mowa w rozdziale „Informacje finansowe”, oraz sprawozdania finansowe jednostek zależnych Banku objętych konsolidacją za ostatnie dwa lata obrotowe.

OŚWIADCZENIA WYMAGANE PRZEZ ROZPORZĄDZENIE 809/2004 I USTAWĘ O OFERCIE PUBLICZNEJ**Bank Ochrony Środowiska S.A.**

Działając w imieniu spółki Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie niniejszym oświadczamy, że zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym, i że w Prospekcie nie pominięto niczego, co by mogło wpłynąć na jego znaczenie.

Mariusz Klimczak
Prezes Zarządu

Stanisław Kolasiński
Wiceprezes Zarządu

Adam Zbigniew Grzebieluch
Wiceprezes Zarządu

Krzysztof Wojciech Telega
Wiceprezes Zarządu

Przemysław Lech Figarski
Wiceprezes Zarządu

ING Securities S.A.

Działając w imieniu spółki ING Securities S.A. z siedzibą w Warszawie niniejszym oświadczamy, że zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie w częściach, za których sporządzenie odpowiedzialność ponosi ING Securities S.A., są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym, i że nie pominięto niczego, co by mogło wpłynąć na ich znaczenie.

Odpowiedzialność ING Securities S.A. jako podmiotu odpowiedzialnego za sporządzenie określonych informacji zamieszczonych w Prospekcie jest ograniczona do jego następujących części: „*Podsumowanie – Podsumowanie informacji dotyczących Oferty Publicznej*”, „*Warunki Oferty Publicznej*”, „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenia zbywalności Akcji*”, „*Pozostałe informacje – Doradcy zaangażowani w przygotowanie i przeprowadzenie Oferty Publicznej – ING Securities S.A.*”.

Andrzej Olszewski
Członek Zarządu

Krzysztof Jakimowicz
Prokurent

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.

Działając w imieniu spółki Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie niniejszym oświadczamy, że zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie w częściach, za których sporządzenie odpowiedzialność ponosi Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A., są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym, i że nie pominięto niczego, co by mogło wpłynąć na ich znaczenie.

Odpowiedzialność Domu Maklerskiego Banku Ochrony Środowiska S.A. jako podmiotu odpowiedzialnego za sporządzenie określonych informacji zamieszczonych w Prospekcie jest ograniczona do jego następujących części: „*Podsumowanie – Podsumowanie informacji dotyczących Oferty Publicznej*”, „*Warunki Oferty Publicznej*”, „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenia zbywalności Akcji*” (z wyłączeniem punktu „*Działania stabilizacyjne*”), „*Pozostałe informacje – Doradcy zaangażowani w przygotowanie i przeprowadzenie Oferty Publicznej – Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.*”.

Radosław Olszewski

Prezes Zarządu

Przemysław Sobotowski

Członek Zarządu

Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k.

Działając w imieniu spółki Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k. z siedzibą w Warszawie niniejszym oświadczam, że zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie w częściach, za których sporządzenie odpowiedzialność ponosi Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k., są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym, i że nie pominięto niczego, co by mogło wpłynąć na ich znaczenie.

Odpowiedzialność Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k. jako podmiotu odpowiedzialnego za sporządzenie określonych informacji zamieszczonych w Prospekcie jest ograniczona do jego następujących części: „*Otoczenie rynkowe i prawne – Otoczenie prawne*”, „*Kapitał zakładowy i Akcje – Prawa i obowiązki związane z Akcjami*”, „*Polskie regulacje dotyczące rynku kapitałowego*”, „*Opodatkowanie*”, „*Pozostałe informacje – Doradcy zaangażowani w przygotowanie i przeprowadzenie Oferty Publicznej – Dewey & LeBoeuf*”.

Jarosław Grzesiak
Komplementariusz

SKRÓTY I DEFINICJE

W niniejszym rozdziale zamieszczone zostały wyłącznie skróty i definicje stosowane w więcej niż jednym z pozostałych rozdziałów niniejszego Prospektu. W przypadku skrótów i definicji stosowanych wyłącznie w ramach jednego z pozostałych rozdziałów niniejszego Prospektu, dany skrót bądź definicja zostały zamieszczone w miejscu, gdzie w danym rozdziale po raz pierwszy zamieszczone zostało wyrażenie opatrzone następnie danym skrótem bądź definicją.

Akcje	16.373.245 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10 PLN każda wyemitowanych przez Bank
Akcje Oferowane	nie więcej niż 6.500.000 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10 PLN każda oferowanych w ramach Oferty Publicznej na podstawie niniejszego Prospektu
Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych	amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych z 1933 roku (ang. U.S. Securities Act of 1933)
Bank	Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: aleja Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000015525
BOS Finance	BOS Finance AB, spółka utworzona i działająca zgodnie z prawem szwedzkim
BOŚ Eko Profit	BOŚ Eko Profit S.A. z siedzibą w Warszawie i adresem: aleja Jana Pawła II 12/133, 00-950 Warszawa
Cena Emisyjna	cena emisyjna Akcji Oferowanych
CHF	frank szwajcarski
Data Prospektu	dzień zatwierdzenia niniejszego Prospektu przez KNF
DM BOŚ	Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.
Dyrektywa Prospektowa, Dyrektywa 2003/71/WE	Dyrektywa 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 roku w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych i zmieniająca Dyrektywę 2001/34/WE, ze zm.
Dz.U.	Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
Dz.Urz., Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy, strefa wolnego handlu obejmująca kraje Unii Europejskiej i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (z wyjątkiem Szwajcarii)
EUR, euro, Euro	euro
GBP	funt
GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz, o ile z kontekstu nie wynika inaczej, rynek regulowany prowadzony przez tę spółkę
Grupa, Grupa Kapitałowa	Bank oraz spółki zależne podlegające konsolidacji pełnej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KC, Kodeks Cywilny	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, ze zm.)
KDPW	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych oraz, o ile z kontekstu nie wynika inaczej, system depozytowo-rozliczeniowy prowadzony przez tę spółkę
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KPC, Kodeks Postępowania Cywilnego	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, ze zm.)
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy

KSH, Kodeks Spółek Handlowych	ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037, ze zm.)
Lasy Państwowe	Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”
MSR	w zależności od kontekstu, Międzynarodowy Standard Rachunkowości albo Międzynarodowe Standardy Rachunkowości zatwierdzone przez Unię Europejską
MSSF	w zależności od kontekstu, Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej albo Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Unię Europejską
NBP	Narodowy Bank Polski
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Nowa Ustawa o Kredycie Konsumenckim	ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715)
Oferta Publiczna, Oferta	oferta publiczna w rozumieniu art. 3 ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej Akcji Oferowanych przeprowadzana na podstawie niniejszego Prospektu
Państwo Członkowskie	państwo będące członkiem UE
p.b.	punkt bazowy
p.p.	punkt procentowy
PDA, Prawo do Akcji	prawo do Akcji Oferowanych – papier wartościowy, o którym mowa w art. 3 pkt 29 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi
PKB	produkt krajowy brutto
Prawo Bankowe	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.)
Prospekt	niniejszy Prospekt
Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Banku
Regulamin GPW	Regulamin Giełdy uchwalony Uchwałą Rady Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie Nr 1/1110/2006 z dnia 4 stycznia 2006 roku z późniejszymi zmianami
Rozporządzenie 809/2004	Rozporządzenie Komisji Europejskiej (WE) Nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku wykonujące Dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam z późniejszymi zmianami
Rozporządzenie o Raportach Bieżących	rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. Nr 33, poz. 259, ze zm.)
Rozporządzenie w Sprawie Koncentracji	Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw
Rozporządzenie w Sprawie Stabilizacji	Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 2273/2003 z dnia 22 grudnia 2003 r. wykonujące dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do zwolnień dla programów odkupu i stabilizacji instrumentów finansowych
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Za Rok 2011	roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku
Spółka	patrz „Bank”

Statut	statut Banku
TFI	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych
Uchwała Emisyjna	uchwała nr 5/2011 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 23 września 2011 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy Banku w całości prawa poboru wszystkich akcji nowej emisji, oferty publicznej akcji nowej emisji, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie, zmiany Statutu Banku oraz upoważnienia Zarządu Banku do nabycia w celu umorzenia akcji nowej emisji lub praw do akcji nowej emisji w celu umożliwienia dokonywania działań stabilizacyjnych na rynku regulowanym prowadzonym przez GPW
UE	Unia Europejska
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym	ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (t.jedn.: Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711, ze zm.)
Ustawa o Finansach Publicznych	ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.)
Ustawa o Obrocie, Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi	ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (t.jedn.: Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, ze zm.)
Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów	ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331, ze zm.)
Ustawa o Ofercie Publicznej, Ustawa o Ofercie	ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.jedn.: Dz.U. z 2009 r. Nr 185, poz. 1439, ze zm.)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych	ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.jedn.: Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176, ze zm.)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych	ustawa z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (t.jedn.: Dz.U. z 2000 r., Nr 54, poz. 654, ze zm.)
Ustawa o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych	ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.jedn.: Dz.U. z 2007 r., Nr 68, poz. 450, ze zm.)
Ustawa o Podatku od Spadków i Darowizn	ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.jedn.: Dz.U. z 2009 r., Nr 93, poz. 768)
Ustawa o Rachunkowości	ustawa z dnia 19 września 1994 r. o rachunkowości (t.jedn.: Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm.)
Walne Zgromadzenie	Walne Zgromadzenie Banku
WIBOR	wskaźnik określający wysokość oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym (ang. <i>Warsaw Interbank Offered Rate</i>)
Zarząd	Zarząd Banku

INFORMACJE FINANSOWE

Wstęp

Bank jest spółką publiczną w rozumieniu przepisów Ustawy o Ofercie Publicznej. Z racji notowania istniejących Akcji Banku na rynku regulowanym (ryнку podstawowym) prowadzonym przez GPW, Bank podlega obowiązkom informacyjnym obejmującym, między innymi, udostępnianie, w ramach raportów okresowych Banku, skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej wraz z opiniami biegłego rewidenta z badania takich sprawozdań finansowych.

W niniejszym Prospekcie zostało zamieszczone roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta, podane do publicznej wiadomości przez Bank w skonsolidowanym raporcie rocznym Grupy Kapitałowej za 2011 rok opublikowanym przez Bank w dniu 28 lutego 2012 r.

Raport roczny, o którym mowa w akapicie poprzedzającym, jest dostępny na stronie internetowej Banku (www.bosbank.pl) oraz na stronie www.gpwinfostrefa.pl.

Sprawozdanie finansowe zamieszczone w niniejszym Prospekcie, którego zamieszczenie w Prospekcie jest wymagane przez Załącznik I (pkt 20.1 – 20.6) do Rozporządzenia 809/2004, zawiera informacje finansowe dotyczące aktywów oraz zobowiązań i kapitałów Grupy Kapitałowej, jej sytuacji finansowej oraz zysków i strat. Informacje znajdujące się w pozostałych częściach skonsolidowanego raportu rocznego Grupy Kapitałowej, o którym mowa powyżej, nie zostały zamieszczone bądź włączone do niniejszego Prospektu przez odniesienie, ponieważ, w ocenie Banku, informacje te nie są istotne dla inwestora na potrzeby oceny sytuacji gospodarczej, finansowej i majątkowej oraz perspektyw rozwoju Grupy Kapitałowej lub też zostały zamieszczone w innych częściach niniejszego Prospektu.

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Rady Nadzorczej Banku Ochrony Środowiska S.A.

1. Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. („Grupa”), w której jednostką dominującą jest Bank Ochrony Środowiska S.A. („Bank”) z siedzibą w Warszawie, Al. Jana Pawła II 12, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku, obejmującego skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2011 roku, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2011 do dnia 31 grudnia 2011 roku, zasady (politykę) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).
2. Za rzetelność i jasność załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również za jego sporządzenie zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz za prawidłowość dokumentacji konsolidacyjnej odpowiada Zarząd Banku. Ponadto Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności Grupy spełniały wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. nr 152 z 2009 roku, poz. 1223, z późniejszymi zmianami – „ustawa o rachunkowości”). Naszym zadaniem było zbadanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym, czy jest ono we wszystkich istotnych aspektach zgodne z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy Grupy.
3. Badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:
 - rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
 - krajowych standardów rewizji finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce,

w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie - w dużej mierze metodą wrywkową – dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd Banku, jak i ogólnej prezentacji załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.

4. Naszym zdaniem załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego działalności gospodarczej za okres od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku, od dnia 1 stycznia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku oraz od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej badanej Grupy na dzień 31 grudnia 2011 roku, na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku;
 - sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską;
 - jest zgodne z wpływającymi na formę i treść sprawozdania finansowego przepisami prawa regulującymi przygotowanie sprawozdań finansowych.
5. Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem Zarządu Banku na temat działalności Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz zasad sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają odpowiednie postanowienia rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. nr 33 z 2009 roku, poz. 259, z późniejszymi zmianami - „rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych”).

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
Nr ewidencyjny 130

Kluczowy Biegły Rewident

Dskuman

Dorota Snarska-Kuman
Biegły Rewident
Nr 9667

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

Warszawa, dnia 27 lutego 2012 roku

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA

**ROCZNE SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2011 ROKU
WRAZ Z RAPORTEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO
REWIDENTA**

Warszawa, 27 lutego 2012 roku

**Spis treści do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF
zatwierdzonymi przez UE**

	Strona
Roczny skonsolidowany rachunek zysków i strat	F-3
Roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	F-4
Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	F-5
Roczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	F-6
Roczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	F-7
Dodatkowe noty objaśniające do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	F-9
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.	F-9
2. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego	F-13
3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów	F-30
4. Ważniejsze oszacowania i oceny	F-31
5. Zarządzanie ryzykiem finansowym	F-33
6. Wynik z tytułu odsetek.....	F-90
7. Wynik z tytułu opłat i prowizji.....	F-91
8. Przychody z tytułu dywidend	F-91
9. Wynik na działalności handlowej.....	F-92
10. Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	F-92
11. Wynik z pozycji wymiany.....	F-92
12. Pozostałe przychody operacyjne	F-93
13. Pozostałe koszty operacyjne.....	F-93
14. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	F-94
15. Ogólne koszty administracyjne	F-94
16. Świadczenia pracownicze	F-95
17. Obciążenia podatkowe	F-95
18. Zysk przypadający na jedną akcję.....	F-96
19. Kasa, środki w Banku Centralnym	F-96
20. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	F-97
21. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	F-98
22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	F-99
23. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	F-101
24. Aktywa zastawione	F-106
25. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	F-106
26. Wartości niematerialne	F-106
27. Rzeczowe aktywa trwałe	F-111
28. Inne aktywa.....	F-114

29. Zobowiązania wobec innych banków	F-114
30. Zobowiązania wobec klientów.....	F-115
31. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	F-116
32. Zobowiązania podporządkowane.....	F-117
33. Rezerwy	F-118
34. Odroczone podatki dochodowe	F-120
35. Pozostałe zobowiązania	F-121
36. Aktywa i zobowiązania warunkowe	F-122
37. Działalność powiernicza	F-125
38. Kapitał zakładowy	F-126
39. Kapitał z aktualizacji wyceny	F-128
40. Zyski zatrzymane.....	F-129
41. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych	F-130
42. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej.....	F-133
43. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	F-138
44. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej.....	F-140
45. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	F-143
46. Transakcje z podmiotami powiązаныmi.....	F-149
47. Przejęcie i zbycie spółek.....	F-154
48. Wypłacone i zaproponowane dywidendy.....	F-154
49. Zdarzenia po dniu bilansowym.....	F-154
50. Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych	F-154

Roczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

Działalność kontynuowana	Nota	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2011	31-12-2010 dane porównawcze	31-12-2009 dane porównawcze
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	6	823 941	653 705	585 293
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	6	-553 519	-409 920	-357 510
Wynik z tytułu odsetek		270 422	243 785	227 783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	7	144 457	145 224	134 523
Koszty z tytułu opłat i prowizji	7	-31 296	-27 837	-29 947
Wynik z tytułu opłat i prowizji		113 161	117 387	104 576
Przychody z tytułu dywidend	8	3 726	3 176	101
Wynik na działalności handlowej	9	74 910	46 717	41 514
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	10	4 465	3 787	-2 347
Wynik z pozycji wymiany	11	30 349	46 916	28 380
Pozostałe przychody operacyjne	12	8 303	9 376	14 079
Pozostałe koszty operacyjne	13	-9 859	-12 547	-7 894
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	14	-42 598	-36 925	-34 376
Ogólne koszty administracyjne	15,16	-375 988	-348 303	-337 408
Wynik na działalności operacyjnej		76 891	73 369	34 408
Zysk brutto		76 891	73 369	34 408
Obciążenia podatkowe	17	-14 473	-10 187	-7 515
- część bieżąca		-16 010	-11 745	-11 771
- część odroczone		1 537	1 558	4 256
Zysk netto		62 418	63 182	26 893
Z tego przypadający na:				
- udziałowców jednostki dominującej		62 418	63 182	26 893
- udziały niekontrolujące			-	-
Zysk na akcję przypadający udziałowcom jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł)				
- podstawowy	18	3,81	3,99	1,79
- rozwodniony	18	3,81	3,99	1,79

Działalność zaniechana w roku 2011 oraz w roku 2010 i 2009 nie wystąpiła.

Noty przedstawione na stronach od 9 do 154 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zysk netto	62 418	63 182	26 893
Strata/zysk z tyt. wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	-447	5 249	3 093
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	20 359	-	-
Podatek odroczony	17	-997	-588
Całkowity dochód ogółem	78 547	67 434	29 398
Z tego przypadający na:			
- udziałowców jednostki dominującej	78 547	67 434	29 398
- udziały niekontrolujące	-	-	-

Noty przedstawione na stronach od 9 do 154 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kasa, środki w Banku Centralnym	19	469 116	484 634	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	20	94 582	106 776	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	6 592	61 022	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	42	56 646	4 059	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	11 352 492	10 956 947	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	23	3 250 739	3 192 667	1 568 550
– dostępne do sprzedaży		2 601 074	2 807 605	1 079 750
– utrzymywane do terminu zapadalności		649 665	385 062	488 800
Aktywa zastawione	24	-	-	269 285
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	25	-	22 830	-
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	25	22 830	-	-
Wartości niematerialne	26	119 870	95 188	70 285
Rzeczowe aktywa trwale	27	128 610	126 844	109 610
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	34	30 298	32 012	38 576
- bieżące		693	179	7 303
- odroczone		29 605	31 833	31 273
Inne aktywa	28	105 342	97 208	107 133
Aktywa razem		15 637 117	15 180 187	12 086 840
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		122	93	143
Zobowiązania wobec innych banków	29	710 304	858 863	1 366 541
Pochodne instrumenty finansowe	42	20 495	76 884	15 073
Zobowiązania wobec klientów	30	11 411 889	12 190 579	9 415 275
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	31	1 964 891	703 430	160
Zobowiązania podporządkowane	32	222 783	121 314	121 377
Rezerwy	33	19 698	20 028	16 776
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	34	10 552	7 390	-
- bieżące		10 534	7 390	-
- odroczone		18	-	-
Pozostałe zobowiązania	35	114 728	118 498	231 541
Zobowiązania razem		14 475 462	14 097 079	11 166 886
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:				
Kapitał podstawowy		542 647	542 647	446 927
- kapitał zakładowy	38	163 732	163 732	150 530
- kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	38	378 915	378 915	296 397
Kapitał z aktualizacji wyceny	39	13 712	-2 417	-6 669
Zyski zatrzymane	40	605 296	542 878	479 696
Udziały niekontrolujące		-	-	-
Kapitał własny razem		1 161 655	1 083 108	919 954
Kapitał własny i zobowiązania razem		15 637 117	15 180 187	12 086 840

Noty przedstawione na stronach od 9 do 154 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej							Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy (nota 38)		Zyski zatrzymane (nota 40)					
	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny (nota 39)	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 01-01-2011 r.	163 732	378 915	-2 417	403 354	18 221	48 302	73 001	1 083 108
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	62 418	62 418
Pozostałe całkowite dochody	-	-	16 129	-	-	-	-	16 129
Całkowity dochód ogółem	-	-	16 129	-	-	-	-	78 547
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	54 146	-182	-	-53 964	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	54 146	-182	-	-53 964	-
Stan na 31-12-2011 r.	163 732	378 915	13 712	457 500	18 039	48 302	81 455	1 161 655
Stan na 01-01-2010 r.	150 530	296 397	-6 669	389 551	11 115	48 302	30 728	919 954
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	63 182	63 182
Pozostałe całkowite dochody	-	-	4 252	-	-	-	-	4 252
Całkowity dochód ogółem	-	-	4 252	-	-	-	-	67 434
Podwyższenie kapitału	13 202	82 518	-	-	-	-	-	95 720
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	13 803	7 106	-	-20 909	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	13 803	7 106	-	-20 909	-
stan na 31-12-2010 r.	163 732	378 915	-2 417	403 354	18 221	48 302	73 001	1 083 108
Stan na 01-01-2009 r.	150 530	296 397	-9 177	412 268	11 115	48 302	-18 879	890 556
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	26 893	26 893
Pozostałe całkowite dochody	-	-	2 505	-	-	-	-	2 505
Całkowity dochód ogółem	-	-	2 505	-	-	-	-	29 398
Podział wyniku, w tym:	-	-	3	-22 717	-	-	22 714	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-22 717	-	-	22 717	-
Pozostałe	-	-	3	-	-	-	-3	-
Stan na 31-12-2009 r.	150 530	296 397	-6 669	389 551	11 115	48 302	30 728	919 954

W latach 2011, 2010 i 2009 udziały niekontrolujące nie wystąpiły.

Noty przedstawione na stronach od 9 do 154 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Metoda pośrednia	Nota	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ				
Zysk (strata) brutto		76 891	73 369	34 408
Korekty razem:		-1 055 079	-173 929	-343 444
Amortyzacja	15	31 140	26 624	25 219
Odsetki z działalności inwestycyjnej		-25 821	-21 085	-25 669
Zysk z tytułu działalności inwestycyjnej	41	-60	-32	-105
Odsetki z działalności finansowej		96 785	11 561	-
Niezrealizowane różnice kursowe z działalności finansowej		107 550	-	-
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		54 185	-1 939	174 866
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych	41	-88 617	65 677	-33 462
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	41	3 303	14 928	149 859
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	41	-395 545	-1 673 531	-1 507 543
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	41	113 264	-1 110 761	442 829
Zmiana stanu aktywów zastawionych		-	269 285	-269 285
Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży			-22 830	
Zmiana stanu pozostałych aktywów	41	-7 095	18 934	5 139
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków i Banku Centralnego		-148 530	-507 728	473 357
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		-778 690	2 775 304	204 982
Zmiany stanu rezerw		-330	3 252	-243
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych	41	-	-3	1 327
Zmiana stanu innych zobowiązań	41	-4 223	-25 296	41 186
Zapłacony podatek dochodowy		-12 395	3 711	-25 901
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-978 188	-100 560	-309 036
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ				
Wpływy		378 520	125 853	282 104
Wykup innych lokat na rynku pieniężnym		-	-	90 340
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		132	42	109
Zbycie wartości niematerialnych	26	-	988	-
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	23	355 000	102 095	160 552
Odsetki otrzymane		23 388	22 728	31 103
Wydatki		-676 401	-71 736	-35 886
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności		-617 170		-
Nabycie wartości niematerialnych	26	-33 090	-33 310	-19 914
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	27	-26 141	-38 426	-15 972
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-297 881	54 117	246 218

Metoda pośrednia	Nota	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ				
Wpływy		1 476 752	700 000	120 000
Wpływy z obligacji emitowanych przez Grupę		1 476 752	700 000	120 000
w tym obligacje podporządkowane		100 000	-	120 000
Wydatki		-317 912	-8 351	-
Wykup obligacji emitowanych przez Grupę		-266 272	-	-
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Grupę		-51 640	-8 351	-
w tym od obligacji podporządkowanych		-12 259	-8 351	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		1 158 840	691 649	120 000
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM		-117 229	645 206	57 182
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	41	-117 229	645 206	57 182
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	41	1 129 403	484 197	427 015
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU w tym:	41	1 012 174	1 129 403	484 197
środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	41	420 323	331 811	289 407

Noty przedstawione na stronach od 9 do 154 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dodatkowe noty objaśniające do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.

1.1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. jest Bank Ochrony Środowiska S.A. (zwany dalej Bankiem lub BOŚ S.A., lub jednostką dominującą) Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II nr 12 został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) Nr 42 z dnia 15 września 1990 roku i aktu notarialnego z dnia 28 września 1990 roku o utworzeniu Banku. Bank został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XII Wydział Gospodarczy w dniu 4 czerwca 2001 roku pod numerem KRS 0000015525 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 006239498.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalność Banku została zaklasyfikowana jako PKD 6419Z.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Zgodnie ze Statutem BOŚ S.A., naczelną misją Banku jest wspieranie działań służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska oraz rynku produktów i usług związanych z ekologią.

Według statutu przedmiotem działalności Banku jest gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych oraz świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

Do zakresu działania Banku należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- udzielanie kredytów,
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,
- emitowanie bankowych papierów wartościowych,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego,
- udzielanie pożyczek pieniężnych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych,
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
- wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych,
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym,
- pełnienie funkcji banku depozytariusza.

Do zakresu działania Banku należy ponadto:

- obejmowanie lub nabywanie akcji i praw z akcji, udziałów innej osoby prawnej i jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych,
- dokonywanie obrotu papierami wartościowymi,
- wykonywanie terminowych operacji finansowych
- dokonywanie, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywanie i zbywanie nieruchomości,

- świadczenie usług konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych, w szczególności w zakresie związanym z ekologią,
- świadczenie usług faktoringowych,
- prowadzenie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych,
- pośredniczenie w prowadzeniu przez fundusze inwestycyjne zapisów na jednostki uczestnictwa, a także pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu przez fundusze inwestycyjne jednostek uczestnictwa,
- świadczenie usług pośrednictwa na rzecz domów maklerskich,
- świadczenie usług pośrednictwa ubezpieczeniowego,
- prowadzenie czynności windykacyjnych na zlecenie banków oraz podmiotów, z którymi Bank zawarł umowy o wspólnym finansowaniu lub umowy o realizację działań w ramach programów operacyjnych.

Od dnia 24 stycznia 1997 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse - sektor bankowy.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. zostało w dniu 27 lutego 2012 roku zatwierdzone przez Zarząd jednostki dominującej do publikacji w dniu 28 lutego 2012 roku.

1.2. Wykaz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. objętych konsolidacją.

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 31 grudnia 2011 roku tworzy Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę dominującą nad jednostkami zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A. i BOS Finance AB. Ponadto jednostką zależną DM BOŚ S.A. jest spółka BOŚ Eko Profit S.A.

Dom Maklerski BOŚ S.A. oraz jego spółka zależna prowadzi działalność finansową, uzupełniającą ofertę usługową Banku.

Spółka zależna BOŚ Finance AB została utworzona w związku z emisją euroobligacji wyemitowanych przez Bank w 2011 r.

Lp.	Spółki podporządkowane	Siedziba	Rodzaj działalności	Udział % w kapitale Spółki na dzień 31-12-2011	Udział % w głosach na dzień 31-12-2011	Metoda konsolidacji
Podmiot zależny bezpośrednio						
1.	Dom Maklerski BOŚ S.A.	Warszawa	Usługi maklerskie	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną
2.	BOS Finance AB	Sztokholm	Usługi finansowe	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną
Podmiot zależny pośrednio (podmiot zależny od DM BOŚ S.A.)						
1.	BOŚ Eko Profit S.A.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe, działalność w zakresie doradztwa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną

W analogicznym okresie roku 2010 i 2009 udział Banku w kapitale oraz udział w głosach wynosił:

- w Domu Maklerskim BOŚ S.A. 100%

- w BOŚ Eko Profit S.A. 100%.

1.3. Skład osobowy Zarządu oraz Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

(a) Skład Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2011 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

W dniu 21 września 2011 r. Wiceprezes Marek Kazimierz Serafiński złożył rezygnację z pełnionej funkcji w Zarządzie Banku.

W dniu 15 grudnia 2011 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie odwołania ze składu Zarządu Pana Jacka Pierzyńskiego pełniącego funkcję Wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu BOŚ S.A.

Jednocześnie Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. na czas określony tj. do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na powołanie Pana Stanisława Kolasińskiego na stanowisko Wiceprezesa - pierwszego zastępcy prezesa Zarządu, nie dłużej jednak niż na czas trwania trzyletniej kadencji Zarządu.

W dniu 15 grudnia 2011 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Przemysława Lecha Figarskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. z dniem 2 stycznia 2012 roku.

Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania skład Zarządu nie zmienił się.

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2010 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Jacek Pierzyński	- Wiceprezes pierwszy zastępca prezesa Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

W dniu 24 listopada 2010 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Pana Jacka Pierzyńskiego na stanowisko Członka Zarządu BOŚ S.A. Zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 29 października 2009 r., Pan Jacek Pierzyński, z dniem wyrażenia zgody przez KNF, objął stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu.

W dniu 24 listopada 2010 r. Wiceprezes Zarządu Banku, Pan Stanisław Kolasiński złożył oświadczenie o rezygnacji z dotychczas pełnionej funkcji w związku z wejściem w życie Uchwały Rady Nadzorczej Banku z dnia 29 października 2009 r. powołującej Pana Jacka Pierzyńskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu BOŚ S.A.

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2009 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

W dniu 10 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała ze stanowiska Wiceprezesa – Pierwszego Zastępcę Prezesa Zarządu Pana Jerzego Witolda Pietrewicza i jednocześnie z tym dniem powołała na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Pana Stanisława Kolasińskiego.

(b) Skład Rady Nadzorczej Banku

W skład Rady Nadzorczej Banku na 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Marian Adam Pigan	- Sekretarz
Józef Koziół	- Członek
Michał Juliusz Machlejd	- Członek
Marian Malicki	- Członek
Ryszard Ochwat	- Członek
Janusz Marek Topolski	- Członek
Michał Jacek Wysocki	- Członek

W dniu 25 sierpnia 2010 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. powołało Pana Janusza Marka Topolskiego na Członka Rady Nadzorczej VIII kadencji.

Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania skład Rady Nadzorczej nie uległ zmianie.

W skład Rady Nadzorczej Banku na 31 grudnia 2009 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Marian Adam Pigan	- Sekretarz
Józef Koziół	- Członek
Michał Juliusz Machlejd	- Członek
Marian Malicki	- Członek
Ryszard Ochwat	- Członek
Michał Jacek Wysocki	- Członek

2. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego

2.1. Podstawa sporządzenia

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. (Grupa Kapitałowa BOŚ S.A., Grupa Kapitałowa, Grupa) obejmuje:

- skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku i dnia 31 grudnia 2009 roku,
- skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku i dnia 31 grudnia 2009 roku,
- skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2010 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku,
- skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku i dnia 31 grudnia 2009 roku,
- skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku i dnia 31 grudnia 2009 roku,
- dodatkowe noty objaśniające.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską (UE) obowiązującymi na dzień sprawozdawczy tj. 31 grudnia 2011 roku przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów. Począwszy od dnia 1 stycznia 2011 roku Bank zmienił prezentację przychodów i kosztów odsetkowych z tytułu rozliczonej prowizji wg metody liniowej od kredytów, które od 1 stycznia 2011 roku wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu opłat i prowizji”. Zmiany prezentacji danych porównawczych zostały przedstawione w nocie 2.29 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania.

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2011 rok spełnia wymogi Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF).

Dom Maklerski BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A. oraz BOS Finance AB sporządza sprawozdania finansowe zgodnie ze wszystkimi obowiązującymi zasadami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone według zasady kosztu historycznego z wyjątkiem wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz wszystkich kontraktów pochodnych wycenianych do wartości godziwej. Stosowane przez Grupę zasady rachunkowości zostały szczegółowo opisane w nocie 2.3-2.28 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone w złotych polskich (zł), a wszystkie wartości, o ile nie przedstawiono inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank oraz spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego rocznego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank oraz spółki wchodzące w skład Grupy w okresie co

najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano takie same zasady rachunkowości, jakie zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2010 i 2009 rok z wyjątkiem zastosowania następujących nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2011 roku:

- Zmiana do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej *po raz pierwszy: ograniczone zwolnienie z obowiązku prezentowania danych porównawczych wymaganych przez MSSF 7 dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub później,
- Znowelizowany MSR 24 Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych (listopad 2009) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później,
- Zmiany do MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja: Klasyfikacja emisji praw poboru – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2010 roku lub później,
- Zmiany do KIMSF 14 MSR 19 Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności: przedpłaty minimalnych wymogów finansowania – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później,
- KIMSF 19 Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji: transfer aktywów finansowych – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2011 roku lub później,
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF (opublikowane w maju 2010 roku) – część zmian ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku, a część dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku.

Zastosowanie powyższych zmian nie miało istotnego wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

2.2. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- Faza pierwsza standardu MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2015 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE,
- Zmiany do MSR 12 *Podatek dochodowy: Realizacja podatkowa aktywów* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2012 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: znacząca hiperinflacja i usunięcie stałych dat dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2011 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,

- MSSF 10 *Skonsolidowane sprawozdania finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSSF 11 *Wspólne przedsięwzięcia* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSSF 12 *Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSSF 13 *Wycena według wartości godziwej* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSR 27 *Jednostkowe sprawozdania finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólne przedsięwzięcia* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- Zmiany do MSR 19 *Świadczenia pracownicze* - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych: Prezentacja pozycji pozostałych całkowitych dochodów* - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2012 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- KIMSF 20 *Koszty usuwania nadkładu w fazie produkcyjnej w kopalni odkrywkowej* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji: Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSR 32 *Instrumenty finansowe: prezentacja: Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.

Zarząd jednostki dominującej nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji (oprócz MSSF 9) miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości. W zakresie MSSF 9 Grupa jest w trakcie analizy wpływu tego standardu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2.3. Konsolidacja

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz sprawozdanie finansowe jednostek zależnych sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku. Sprawozdania finansowe jednostki pośrednio zależnej oraz sprawozdanie

jednostki zależnej sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy Spółka ma możliwość kierowania polityką finansową i operacyjną danej jednostki.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

2.4. Sprawozdawczość według segmentów operacyjnych

Segment operacyjny jest częścią składową Grupy BOŚ S.A., angażującą się w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody oraz ponosić koszty, oraz której wyniki są regularnie przeglądane przez Zarząd Banku. Ponadto wyniki te są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji o alokacji zasobów do segmentu oraz przy ocenie wyników działalności segmentu. Dla każdego z wydzielonych segmentów są dostępne oddzielne informacje finansowe.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów jest oparta na tej samej podstawie, co zastosowana do celów sprawozdawczości wewnętrznej.

Zgodnie z MSSF 8 Grupa BOŚ S.A. wyodrębniła następujące segmenty operacyjne:

- pion korporacji i finansów publicznych,
- pion detaliczny (tożsamy z segmentem klientów detalicznych),
- działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- działalność maklerska,
- pozostałe (nieulokowane w segmentach).

Grupa nie prowadzi działalności zdywersyfikowanej pod względem geograficznym. Szczegółowy opis zasad sprawozdawczości według segmentów przedstawiono w nocie 45.

2.5. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

(a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji.

(b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i

strat. Różnice kursowe z tytułu instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w pozostałych całkowitych dochodach.

Aktywa i zobowiązania bilansowe wyrażone w walutach obcych przeliczane są na złote według kursu średniego ustalanego przez Prezesa NBP, obowiązującego na dzień sprawozdawczy.

2.6. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W skonsolidowanym rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanego przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego (np. opcje wcześniejszej spłaty niepodlegające wydzieleniu), nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości naliczane od wartości netto inwestycji.

2.7. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń, pod warunkiem spełnienia wszystkich poniższych kryteriów, określonych w MSR 39:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, cel zarządzania ryzykiem przez Grupę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia; dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób, w jaki Grupa będzie oceniał efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenia zostało ustanowione.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych, spełniających warunki rachunkowości zabezpieczeń, Grupa ujmuje w sposób następujący:

- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w kapitale własnym, poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów,
- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu ewentualnej nieefektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat,
- odsetki od zabezpieczających instrumentów pochodnych prezentowane są w tej samej linii rachunku wyników, w której prezentowane są odsetki od instrumentów zabezpieczanych, tzn.: w wyniku odsetkowym.

2.8. Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną udzielone są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i ujmowane w chwili ujęcia należności jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Koszty prowizji i opłat związanych z kredytami wycenianymi wg ESP są rozliczane od daty ich poniesienia wg ESP. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód po zakończeniu organizacji konsorcjum, jeżeli Grupa nie zachowała dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachowała część o tej samej efektywnej stopie procentowej, co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmuje się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są wykazywane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu.

2.9. Akcje w jednostkach stowarzyszonych

Akcje w jednostkach stowarzyszonych wykazywane są według kosztu historycznego.

Spółka WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. była klasyfikowana w pozycji „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży” zgodnie z MSSF 5. Ponieważ przestała spełniać kryteria klasyfikacji została zaklasyfikowana przez Bank na dzień 31 grudnia 2011 roku jako jednostka stowarzyszona.

2.10. Aktywa i zobowiązania finansowe

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji inwestycji decyduje Zarząd Banku w momencie wykazania ich po raz pierwszy.

(a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje w Grupie aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty pochodne, które nie zostały wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające. Grupa nie posiada

aktywów finansowych przeznaczonych w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Zyski i straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej, natomiast przychody i koszty z tytułu odsetek, amortyzacji dyskonta i premii na wynik z tytułu odsetek. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub stanowi instrument pochodny o ile nie został on przeznaczony jako instrument zabezpieczający.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (i) należności przeznaczone do sprzedaży w krótkim terminie (klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu),
- (ii) zaklasyfikowane przy początkowym ujęciu jako instrumenty dostępne do sprzedaży,
- (iii) instrumenty, w których Grupa nie odzyska zasadniczo całości zainwestowanej kwoty w sposób inny niż z powodu ryzyka kredytowego.

Przychody i koszty z tytułu odsetek ujmuje się w rachunku zysków i strat w przychodach z tytułu odsetek przez okres obowiązywania umów metodą efektywnej stopy procentowej.

(c) Utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do pożyczek i należności aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Gdyby Grupa dokonała sprzedaży istotnej części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności klasyfikacja całej kategorii zostałaby zmieniona na aktywa dostępne do sprzedaży. Przychody i koszty z tytułu odsetek, premii i dyskonta ujmowane są w rachunku zysków i strat i odnoszone na wynik z tytułu odsetek.

(d) Dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Grupa zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony, a które nie zostały zakwalifikowane ani do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, ani do pożyczek i należności. Mogą one zostać sprzedane, aby poprawić płynność lub w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości. Natomiast dyskonto, premie i odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat i wykazywane w pozycji wynik z tytułu odsetek. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu dywidend w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa podejmie zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Ujmowanie transakcji na dzień jej przeprowadzenia jest ograniczone do standaryzowanej transakcji kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych. Pożyczki i należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które początkowo wykazywane są według wartości godziwej. Aktywa finansowe wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wykazywane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

W portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży Grupa posiada obligacje komunalne, wyemitowane przez banki oraz Skarb Państwa. Z uwagi na powyższą wartość godziwą tych papierów jest oparta na modelu wyceny wypracowanym przez Grupę uwzględniającym zmiany stóp rynkowych z uwzględnieniem marży na ryzyko kredytowe. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

Wszystkie powyżej wymienione obligacje są obligacjami zmiennokuponowymi, tj. oprocentowanie kuponów jest oparte o stopy rynkowe (głównie średnie ważone stopy rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych ustalone głównie z dwóch lub czterech przetargów przed rozpoczęciem każdego okresu odsetkowego lub WIBOR 1R, 3M i 6M oraz EURIBOR 3M powiększonych o marżę za ryzyko).

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie cen uzyskanych w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej na normalnych zasadach rynkowych jak również odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku (m.in. wycenę metodą porównawczą do spółek o zbliżonym profilu działalności notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z uwzględnieniem dyskonta z tytułu braku płynności).

(e) Zobowiązania finansowe

Zobowiązania przy początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, a w okresie późniejszym wykazuje się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jednostka wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygaśnię, to znaczy kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaśnię. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanymi przez Grupę modelami.

2.11. Wyłączenie składników aktywów finansowych z bilansu

Grupa dokonuje wyłączenia składników aktywów finansowych z bilansu wtedy i tylko wtedy, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z tych aktywów lub przenosi składnik aktywów finansowych, a przeniesienie spełnia warunki wyłączenia z bilansu. W szczególności Grupa dokonuje spisania należności kredytowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji;
- nieskuteczność egzekucji należności Banku stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego;
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika;
- roszczenia uległy przedawnieniu.

2.12. Utrata wartości aktywów finansowych

(a) Aktywa finansowe wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w okresach miesięcznych. Utrata wartości ekspozycji kredytowych jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów („indywidualne przesłanki utraty wartości”) oraz gdy wydarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy wycenie metodą portfelową stosuje się miary statystyczne skonstruowane na bazie danych historycznych, dotyczące prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości oraz stopnia odzysku dla danego portfela z uwzględnieniem wartości zaangażowania kredytowego w danym portfelu.

Grupa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

Przyjęta metodologia pomiaru utraty wartości i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Wycena odpisów aktualizujących i rezerw utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Grupy z tytułu odpisów i rezerw.

(b) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy pierwotnym kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

(c) Test aktywów wspólnych:

Aktywa wspólne to aktywa grupy kapitałowej, takie jak budynki głównej siedziby, budynki oddziałów czy główny system informatyczny. Ponieważ aktywa wspólne nie wypracowują oddzielnych wpływów pieniężnych, nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do aktywów wspólnych. W rezultacie, jeśli istnieją przesłanki wskazujące na to, że wartość składnika aktywów należącego do aktywów wspólnych mogła ulec obniżeniu, wartość odzyskiwalną ustala się na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne (tzw. CGU), do którego dany składnik należy, i porównuje się ją z wartością bilansową ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ustalając wartość użytkową danego składnika aktywów, uwzględnia się następujące elementy:

- a) szacunkową prognozę przyszłych przepływów pieniężnych, które, zgodnie z oczekiwaniami, jednostka może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów;
- b) oczekiwania dotyczące ewentualnych zmian kwot lub terminów wystąpienia powyższych przyszłych przepływów pieniężnych;
- c) wartość pieniądza w czasie odzwierciedlona przez bieżącą stopę rynkową wolną od ryzyka;
- d) cenę uwzględniającą niepewność nieodłącznie związaną z danym składnikiem aktywów; oraz
- e) inne czynniki, takie jak brak płynności, które uczestnik rynku może odzwierciedlić w wycenie wartości przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania jednostka oczekuje z danego składnika aktywów.

W przypadku gdy wartość użytkowa jest wyższa niż wartość bilansowa CGU brak jest utraty wartości.

(d) Umowy renegotjowane

Renegocjacja warunków spłaty może być przeprowadzana na każdym etapie spłaty kredytu. W ramach zmian warunków spłaty podejmowane są działania mające na celu odzyskanie całości należności Banku, bądź w sytuacjach szczególnych, zminimalizowanie wysokości przewidywanej straty Banku. Przesłanką do podjęcia kroków zmierzających do restrukturyzacji zadłużenia jest ustalenie na podstawie analizy sytuacji finansowej Klienta, ze szczególnym uwzględnieniem programu naprawczego, czy istnieje realna szansa na odzyskanie przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej, a co za tym idzie możliwość spłaty zadłużenia.

2.13. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto wyłącznie wtedy, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

2.14. Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje repo, sell-buy-back) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa zastawione, jeśli jednostka zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem danych papierów wartościowych. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell-back) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu traktuje się jako odsetki i ujmuje metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy. Papiery wartościowe pożyczane kontrahentom nie są wyłączone z bilansu Grupy.

Pożyczonych przez Grupę papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym chyba, że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów.

2.15. Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to kontrakty, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego rodzaju gwarancji finansowych udziela się bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji.

Po początkowym ujęciu zobowiązania Grupy wynikające z takich gwarancji wycenia się według wyższej z dwóch kwot: wartości początkowego ujęcia pomniejszonej o amortyzację naliczoną w celu ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu z tytułu prowizji naliczanych liniowo przez okres trwania gwarancji oraz dokonanego na dzień bilansowy szacunku wydatków, które powstaną w przypadku realizacji gwarancji. Szacunki te określa się na podstawie historii poniesionych strat z gwarancji w przeszłości oraz oceny prawdopodobieństwa realizacji gwarancji. Wzrost odpisu na zobowiązania związane z gwarancjami obciąża rachunek zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

2.16. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

2.17. Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, lub w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej prezentowane są w bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej jako zobowiązania.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem wszystkie zmiany wartości godziwej oraz przychody i koszty z tytułu odsetek instrumentów pochodnych wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu w pozycji wynik na działalności handlowej.

2.18. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale zalicza się do „przeznaczonych do sprzedaży” i wykazuje według niższej z dwóch kwot: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansową realizuje się przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie bieżącego użytkowania.

Jeśli jednostka zaklasyfikowała składnik aktywów (lub grupę do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, ale jego wartość bilansowa nie zostanie odzyskana w drodze transakcji sprzedaży tylko poprzez jego dalsze wykorzystanie, jednostka zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży.

Jednostka wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży) w kwocie niższej z:

a) jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;

i

b) wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego niesprzedawaniu

2.19. Wartości niematerialne

(a) Wartość firmy

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok. Ponadto na każdą datę sprawozdawczą ocenia się, czy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości firmy.

Grupa ocenia, czy na datę bilansową nie zaistniały przesłanki powodujące, iż wartość bilansowa wartości firmy nie jest niższa od jej wartości odzyskiwanej. W tym celu sporządzany jest corocznie test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy - niezależnie od tego, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości. Test sporządzany jest zgodnie z MSR 36.

Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne (dalej CGU), które zostały przyporządkowane do wartości firmy powstałej na skutek przejęcia przedsiębiorstwa maklerskiego Elimar na poziomie nie wyższym niż segment operacyjny.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania Grupa oczekuje z tytułu dalszego użytkowania CGU. Wartość użytkowa uwzględnia wartość końcową (rezydualną) CGU. Wartość rezydualna CGU obliczana jest poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu określonej stopy wzrostu.

Prognozy dotyczące przyszłych przepływów opiewają na okres 5 lat oraz opierają się na:

- historycznych danych odzwierciedlających potencjał CGU w zakresie generowania przepływów pieniężnych,
- prognozach bilansu i rachunku zysków i strat na okres objęty prognozą,
- założeniach zawartych w budżecie Grupy,
- analizie przyczyn rozbieżności pomiędzy przeszłymi prognozami przepływów pieniężnych a faktycznie uzyskanymi przepływami środków.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów obliczana jest przy zastosowaniu adekwatnej stopy dyskontowej, uwzględniającej stopę wolną od ryzyka, premię za ryzyko, premię za niską kapitalizację oraz premię za ryzyko specyficzne.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów przyrównywana jest do bilansowej wartości (na dzień sporządzania testu) dla sumy: wartości firmy oraz wartości bilansowej aktywów CGU z wyłączeniem części dotyczącej podatku odroczonego.

(b) Licencje i oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania metodą liniową.

Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych ujmowane są jako koszty z chwilą poniesienia lub koszty rozliczane w czasie.

(c) Nakłady na wartości niematerialne

Grupa aktywuje koszty poniesione na etapie prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie jedynie w przypadku, gdy Grupa ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika wartości niematerialnych, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac rozwojowych i użytkowaniu składnika oraz ma możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Aktywowane koszty amortyzuje się metodą liniową po zakończeniu prac rozwojowych. Szacowany okres użytkowania określony jest indywidualnie.

(d) Testowanie utraty wartości

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty ich sprzedaży i wartości użytkowej.

2.20. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację środków trwałych nalicza się metodą liniową przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- 40 lat dla budynków,
- 10 lat dla ulepszeń w obcym środku trwałym, lub krócej, jeżeli tak wynika z umowy,
- 3-10 lat dla urządzeń i środków transportu.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się również na każdy dzień bilansowy.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

2.21. Leasing

W momencie zawarcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów, oraz
- umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

2.22. Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego podatek odroczony obliczany jest metodą zobowiązań bilansowych. Grupa tworzy rezerwę i aktywa na przejściowe różnice z tytułu odroczonego podatku dochodowego wywołane odmiennością momentu uznawania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione zgodnie ze stosowanymi zasadami rachunkowości i przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu aktualizacji wyceny pewnych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów pochodnych, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych do odliczenia.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach jest ujmowany również w pozostałych całkowitych dochodach.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.23. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy i jest zwracana na rachunek właściciela przejętego majątku po pomniejszeniu o koszty poniesione w związku z przejęciem, przechowaniem i wyceną.

2.24. Przedpłaty, rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Przedpłaty dotyczą kosztów poniesionych w bieżącym roku obrotowym, a dotyczących okresów przyszłych. Są one ujmowane w bilansie w pozycji inne aktywa.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty dotyczące bieżącego okresu, które będą poniesione przez Grupę w okresach przyszłych. Bierne międzyokresowe rozliczenia kosztów oraz przychody przyszłych okresów są prezentowane w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.25. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych ustalone w oparciu o oszacowania tego rodzaju zobowiązań na podstawie modelu aktuarialnego. Stosowany przez Grupę model aktuarialny w celu ustalenia wartości bieżącej swoich zobowiązań z tytułu określonych świadczeń oraz związanych z nimi kosztów bieżącego zatrudnienia - oraz tam gdzie ma to zastosowanie - kosztów przeszłego zatrudnienia wykorzystuje metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych (czasami

znaną pod nazwą metody świadczeń narosłych w stosunku do stażu pracy lub metody „świadczenie/staż pracy”), każdy okres wykonywania pracy jest postrzegany jako powodujący powstanie dodatkowej jednostki uprawnienia do świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczeń wyliczana jest oddzielnie przed wejściem w skład ostatecznego zobowiązania. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są od razu w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

2.26. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Grupa posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku, oraz
- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne), oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku, wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

2.27. Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez jednostkę dominującą oraz spółkę zależną zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem Banku.

Pozycje kapitałów własnych jednostki zależnej, inne niż kapitał zakładowy dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

(a) Kapitał podstawowy

Na kapitał podstawowy składa się zarejestrowany kapitał zakładowy jednostki dominującej i kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału jednostki dominującej. Wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

(b) Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny oraz podatek odroczony od pozycji ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny oraz zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia.

(c) Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują niepodzielony wynik finansowy oraz pozostałe kapitały tj. pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Pozostałe kapitały tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub przepisach prawa.

2.28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę, środki w bankach centralnych o możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

2.29. Działalność powiernicza

Dom Maklerski BOŚ S.A. prowadzi działalność powierniczą w zakresie obsługi rachunków papierów wartościowych klientów. Aktywa te nie zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, ponieważ Grupa nie posiada nad nimi kontroli, nie osiąga z ich tytułu korzyści oraz nie ponosi ryzyk związanych z powyższymi aktywami.

2.30. Dane porównawcze

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa dokonała poniższych zmian prezentacyjnych w stosunku do uprzednio publikowanych sprawozdań finansowych na dzień 31 grudnia 2010 roku i na dzień 31 grudnia 2009 roku.

W celu zapewnienia porównywalności sprawozdań finansowych Grupy z innymi sprawozdaniami banków oraz wykorzystywania porównywalnych danych w analizach wskaźnikowych sektora bankowego, wprowadzono w zasadach rachunkowości zmianę prezentacji przychodów i kosztów z tytułu prowizji rozliczanych liniowo z pozycji „Wynik z tytułu odsetek” do pozycji „Wynik z tytułu opłat i prowizji”.

W opinii Grupy obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2010 dane opublikowane	wpływ korekty prezentacyjnej	31-12-2010 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych wg metody liniowej – przesunięcie do przychodów z tytułu opłat i prowizji.	670 144	-16 439	653 705
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej - przesunięcie do kosztów z tytułu opłat i prowizji.	-409 977	57	-409 920
Wynik z tytułu odsetek		260 167	-16 382	243 785
Przychody z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie z przychodów z tytułu odsetek i przychodów o podobnym charakterze.	128 785	16 439	145 224
Koszty z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych wg metody liniowej - przesunięcie z kosztów z tytułu odsetek i podobnych kosztów	-27 780	-57	-27 837
Wynik z tytułu opłat i prowizji		101 005	16 382	117 387

Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2009 dane opublikowane	wpływ korekty prezentacyjnej	31-12-2009 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych wg metody liniowej – przesunięcie do przychodów z tytułu opłat i prowizji.	598 867	-13 574	585 293
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej - przesunięcie do kosztów z tytułu opłat i prowizji.	-357 521	11	-357 510
Wynik z tytułu odsetek		241 346	-13 563	227 783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu prowizji rozliczonych według metody liniowej – przesunięcie z przychodów z tytułu odsetek i przychodów o podobnym charakterze.	120 949	13 574	134 523
Koszty z tytułu opłat i prowizji	Zmiana prezentacji kosztów z tytułu prowizji rozliczonych wg metody liniowej - przesunięcie z kosztów z tytułu odsetek i podobnych kosztów	-29 936	-11	-29 947
Wynik z tytułu opłat i prowizji		91 013	13 563	104 576

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Bank dokonał następujących zmian prezentacyjnych w stosunku do uprzednio publikowanych sprawozdań finansowych na 31 grudnia 2009 roku.

Zmiana prezentacji miała na celu ujednoczenie sposobu prezentacji wyceny pochodnych instrumentów finansowych.

Zmiany dotyczyły danych finansowych Banku i są następstwem przyjęcia innego podejścia do prezentacji wyniku z tytułu wyceny do wartości godziwej transakcji FX spot i FX forward, które wcześniej prezentowane były w Wyniku z pozycji wymiany, a obecnie w Wyniku na działalności handlowej.

W opinii Grupy obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2009 dane opublikowane	wpływ korekty prezentacyjnej	31-12-2009 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Wynik na działalności handlowej	zmiana prezentacji wyniku z tytułu wyceny do wartości godziwej transakcji FX spot i FX forward	43 088	-1 574	41 514
Wynik z pozycji wymiany	zmiana prezentacji wyniku z tytułu wyceny do wartości godziwej transakcji FX spot i FX forward	26 806	1 574	28 380

3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W okresie dwunastu miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku nie wystąpiła konieczność dokonania korekty błędów poprzednich okresów.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE wymaga zastosowania pewnych istotnych z punktu widzenia rachunkowego oszacowań. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone, założenia i szacunki znaczące z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej:

(a) Utrata wartości kredytów i pożyczek

W obszarze ryzyka kredytowego w 2011 roku, w stosunku do stanu z końca 2010 roku, nastąpił spadek poziomu wyliczonych odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe o 31,4 mln zł, natomiast w stosunku do 2009 roku spadek ten wyniósł 104,8 mln zł. Na zmianę tę decydujący wpływ miała przeprowadzona w 2010 roku sprzedaż portfela kredytowego do funduszu sekurytyzacyjnego oraz spisanie kredytów nieściągalnych ze skutkiem w II półroczu 2010 roku, w wyniku których nastąpiło zmniejszenie stanu odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe o 88,9 mln zł, z tego 64,1 mln zł dotyczyło segmentu klientów korporacyjnych i finansów publicznych oraz przeprowadzone w 2011 roku spisanie kredytów nieściągalnych na pozabilans ze skutkiem w I i II półroczu 2011 roku, w wyniku których nastąpiło zmniejszenie stanu odpisów aktualizacyjnych i rezerw o 55 mln zł, które dotyczyło segmentu klientów korporacyjnych i finansów publicznych, powyższe transakcje spełniały definicję wyłączenia z bilansu zgodnie z MSR 39, gdyż jednostka dominująca utraciła całkowitą kontrolę nad tymi wierzytelnościami oraz prawo do otrzymania przepływów pieniężnych z tego składnika aktywów finansowych. Spisanie tych ekspozycji nie miało wpływu na wynik Banku za 2011 rok.

Ogółem w segmencie klientów korporacyjnych i finansów publicznych na koniec 2011 roku w stosunku do 2010 roku nastąpiło zmniejszenie poziomu odpisów o 38,6 mln zł a w stosunku do 2009 roku o 101,4 mln zł. W odniesieniu do należności banków, nastąpiło zmniejszenie poziomu odpisów aktualizujących i rezerw o 4,6 mln zł w odniesieniu do poziomu z 2010 roku i o 36,5 mln zł w stosunku do 2009 roku, wynikające z realizacji zawartych w tym latach porozumień i umów restrukturyzacyjnych. W segmencie klientów detalicznych wzrósł w 2010 roku poziom odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe o blisko 13 mln zł do 2010 roku i o 33,4 mln zł do 2009 roku.

Poziom odpisów aktualizacyjnych na kapitał należności brutto wyliczony na koniec grudnia 2011 roku wyniósł 248,5 mln zł w stosunku do 278,6 mln zł na koniec 2010 roku i 353,2 mln zł na koniec 2009 roku.

W grudniu 2010 roku, w stosunku do poprzedniego roku, Bank wprowadził zmianę prezentacyjną w zakresie kredytów z utratą wartości. W grupie ekspozycji kredytowych "z utratą wartości" zaprzestano ujmowania ekspozycji kredytowych klientów indywidualnie istotnych, dla których nastąpiło pogorszenie ratingu do '13' (ostatni rating przed defaultem). Zmiana ta nastąpiła w wyniku przeprowadzonej analizy migracji ratingów klientów, która wskazała, że dla większej grupy klientów następuje poprawa sytuacji (skutkująca również wyższym ratingiem), niż pogorszenie sytuacji i niewypłacalność. Niezależnie od zmiany podejścia do wyceny, Bank utrzymał wdrożone w 2010 roku szczególne zasady monitorowania ryzyka związanego z tą grupą klientów przez niezależnych ekspertów ds. ryzyka oraz cyklicznego informowania Zarządu Banku o zmianach poziomu ryzyka tych klientów oraz działaniach podejmowanych przez Bank.

Powyższa zmiana nie miała wpływu na wynik finansowy Banku.

W grudniu 2011 roku, przeprowadzono analizę wrażliwości odpisów na zmiany parametrów portfelowych PD i LGD w metodzie portfelowej i grupowej. W przypadku wzrostu PD o 0.1 pkt. proc. i jednoczesnym spadku stóp odzysku o 10 pkt. proc., stan odpisów wzrósłby o ok. 23,7 mln zł i w takiej wysokości wpłynąłby na wynik Banku.

(b) Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Grupa rozpoznaje utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, gdy wystąpiło znaczne lub długotrwałe obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne lub długotrwałe, wymaga zastosowania własnej oceny. Przeprowadzając taką ocenę, Grupa, obok innych czynników, ocenia normalną zmienność cen akcji. Wykazanie utraty

wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta, branży lub sektora gospodarki, technologii lub przepływów z działalności operacyjnej i finansowej.

Zmiana oszacowania wartości godziwej instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży o 5% spowodowałaby zmianę wartości portfela na 31 grudnia 2011 roku o 2 617 tys. zł, na 31 grudnia 2010 roku o 4 038 tys. zł oraz na 31 grudnia 2009 roku o 4 807 tys. zł.

(c) Dłużne papiery utrzymywane do terminu zapadalności

Grupa stosuje zalecenia MSR 39 dotyczące klasyfikowania aktywów finansowych innych niż instrumenty pochodne o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie zapadalności jako aktywa utrzymywane do terminu zapadalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na własnej ocenie. Dokonując tej oceny, Grupa ocenia swój zamiar i możliwości utrzymywania tych papierów do terminu zapadalności. Jeżeli Grupa nie utrzyma papierów do terminu zapadalności, będzie musiała zmienić klasyfikację całej kategorii na aktywa dostępne do sprzedaży (z wyjątkiem pewnych okoliczności, jak np. sprzedaż o niewielkiej wartości krótko przed datą zapadalności). Dłużne papiery wyceniane są wtedy według wartości godziwej, a nie zamortyzowanego kosztu. W przypadku sprzedaży wartość portfela papierów utrzymywanych do terminu zapadalności byłaby wyższa w porównaniu z wartością księgową na 31 grudnia 2011 roku o 5 294 tys. zł, na 31 grudnia 2010 roku o 968 tys. zł oraz na 31 grudnia 2009 roku o 97 tys. zł.

(d) Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one m.in. zdyskontowaną (za pomocą krzywej zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne, (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

(e) Rezerwa na zobowiązania i roszczenia

Główną pozycją rezerw ustalanych w oparciu o analizy prawne przygotowywane na potrzeby Zarządzających Grupą jest utworzona w 2007 roku rezerwa w wysokości 2 895 tys. zł na zapłatę kary nałożonej na Bank i inne banki decyzją Prezesa UOKiK dotyczącą pobierania prowizji od płatności kartami. W styczniu 2007 roku Bank i inne banki wniosły odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sprawa kary nie jest ostatecznie rozstrzygnięta.

(f) Rezerwa na świadczenia pracownicze – rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne

Na dzień 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku zgodnie z polityką rachunkowości do oszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych przyjęto stopę dyskontową w wysokości 5,5%. Przy zastosowaniu stopy dyskontowej 5,0% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby na dzień 31 grudnia 2011 roku 10 730 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2010 roku 10 076 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2009 roku 9 881 tys. zł.

Natomiast przy stopie dyskontowej 6,0% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby: na dzień 31 grudnia 2011 roku 9 983 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2010 roku 9 397 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2009 roku 9 208 tys. zł.

(g) Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

5. Zarządzanie ryzykiem finansowym

5.1. Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią przeważającą część aktywów Grupy na dzień 31 grudnia 2011 roku. Wobec powyższego, opis metodologii dotyczący procesu zarządzania ryzykiem kredytowym odnosi się do Banku.

(a) Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko związane z zagrożeniem nie wywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności chodzi o niedotrzymanie terminu spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania. Poziom ryzyka kredytowego jest zależny od rodzaju, wielkości i celu wykorzystania kredytu oraz możliwości jego obsługi przez kredytobiorcę.

(b) Metody zarządzania ryzykiem

Bank zarządzał ryzykiem kredytowym stosując w szczególności:

- 1) postępowanie przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, ustanawianiu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych,
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka, limitowanie oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 3) modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów indywidualnych i instytucjonalnych,
- 4) portfelowy pomiar ryzyka kredytowego,
- 5) system raportowania dla kadry kierowniczej Banku,
- 6) systemy informatyczne, wspierające realizację wyżej wymienionych zadań.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym Bank realizował w ujęciu jednostkowym (transakcja kredytowa) oraz portfelowym.

Zarządzanie ryzykiem pojedynczych transakcji realizowane było z uwzględnieniem następujących zasad:

- 1) każda transakcja kredytowa wymagała wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem był rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- 2) podstawą pozytywnej decyzji kredytowej było posiadanie przez klienta zdolności kredytowej,
- 3) pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany był na etapie udzielania kredytu oraz monitorowania,
- 4) proces kredytowy zapewniał niezależność oceny poziomu ryzyka kredytowego od służb sprzedaży,
- 5) decyzje kredytowe podejmowane były wyłącznie przez osoby do tego uprawnione,
- 6) oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależały od poziomu ryzyka kredytowanego związanego z klientem i/lub transakcją.

Bank uzależniał podjęcie finansowania od:

- 1) posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- 2) przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie akceptowanej przez Bank i o wartości zapewniającej odzyskanie kwoty zadłużenia wraz z prowizją, odsetkami i ewentualnymi kosztami dochodzenia należności w przypadku, gdyby kredytobiorca ich nie regulował,
- 3) spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania takich jak, w szczególności, pożądana charakterystykę zachowań klienta wobec Banku i na rynku bankowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w ujęciu portfelowym Bank realizował wykorzystując różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- 1) prawdopodobieństwo niewypłacalności,
- 2) oczekiwaną stratę kredytową ,
- 3) macierze migracji pomiędzy okresami opóźnienia lub klasami ryzyka,
- 4) analizę generacji kredytów (kredytów udzielanych w danym okresie czasu),
- 5) udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- 6) udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

(c) Procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana była w Banku z wykorzystaniem metod ratingowych i scoringowych, tworzonych, rozwijanych i nadzorowanych w Obszarze Ryzyka i Planowania. Odstąpienie od przyjętego sposobu oceny ryzyka wymagało akceptacji dyrektora Departamentu Oceny Ryzyka Kredytowego (DOK) i skutkowało dodatkową weryfikacją ryzyka przez eksperta ds. ryzyka – pracownika DOK wyspecjalizowanego w identyfikacji ryzyk i doborze adekwatnych form mityzacji, niezależnego od służb sprzedaży.

Bank monitorował ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej. Częstotliwość i zakres monitorowania były zależne od poziomu identyfikowanego ryzyka.

W procesie oceny i monitorowania ryzyka Bank wykorzystywał informacje pochodzące z wewnętrznych baz danych oraz ze źródeł zewnętrznych, w szczególności z Biura Informacji Kredytowej SA.

W celu wczesnej identyfikacji zagrożenia zwiększonym ryzykiem braku terminowej obsługi lub spłaty zadłużenia albo ryzykiem utraty lub spadku wartości przyjętego zabezpieczenia Bank stosował system wczesnego ostrzegania.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania restrukturyzacyjne.

W Banku funkcjonowały zasady nadawania i przeglądu uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych. Przy ustalaniu wysokości kompetencji w szczególności organom jednoosobowo podejmującym decyzje kredytowe, uwzględniane były: doświadczenie i umiejętności analityczne, portfel kredytowy oraz kompetencje analityków biznesowych zatrudnionych w jednostce.

Decyzje kredytowe podejmowane były zgodnie z przyznanym zakresem kompetencji.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Decyzje kredytowe podejmowane były na podstawie rekomendacji w sprawie zawarcia transakcji wydanej przez osobę dokonującą oceny ryzyka.

Bank wymagał, aby transakcja była zabezpieczona. Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- należyłą ochronę interesów Banku,
- wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- możliwość szybkiego upłynnienia danego zabezpieczenia.

(d) Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego.

Bank różnicował modele oceny ryzyka w zależności od rodzaju klienta i transakcji kredytowej.

W 2011r. Bank wdrożył:

- nowy model oceny ryzyka osób fizycznych uwzględniający szersze wykorzystanie informacji z Biura Informacji Kredytowej S.A.
- nowy model oceny ryzyka klientów korporacyjnych oparty o najlepsze praktyki rynkowe.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmował ocenę zdolności kredytowej do spłaty zadłużenia, ocenę wiarygodności (ocenę scoringową) oraz ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była się na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania

płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała ocenę w szczególności: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

Ocena klienta dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. Dodatkowo, ocena uwzględniała skalę narażenia klienta na negatywne skutki zmian stóp procentowych i kursów walutowych oraz stosowaną przez klienta politykę zabezpieczeń przed ryzykiem kursowym i stopy procentowej.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

W przypadku ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub kwotę transakcji, ocena ryzyka weryfikowana była przez eksperta ds. ryzyka kredytowego.

Narzędzia do pomiaru ryzyka kredytowego

Dla celów pomiaru ryzyka kredytowego stosowane były:

- 1) dla klientów instytucjonalnych - narzędzie o nazwie SZRK (System Zarządzania Ryzykiem Kredytowym), a od II kwartału 2011r. – dodatkowo narzędzie o nazwie RatigKred,
- 2) dla klientów indywidualnych - SZRK oraz narzędzie o nazwie CCPM (System Wsparcia Sprzedaży Kredytów Detalicznych).

(e) Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych Bank identyfikował, dokonywał pomiaru i monitorował ryzyka koncentracji zaangażowania na poziomie:

- 1) pojedynczego klienta/transakcji oraz
- 2) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonywane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych, zatwierdzonych przez Zarząd Banku.

W szczególności Bank stosował następujące limity:

- branżowe – określające zaangażowanie Banku w najbardziej ryzykowne branże;
- geograficzne – zaangażowanie wobec innych krajów;
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV;
- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości – wynikające z Rekomendacji KNF;
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku,
- udziału zaangażowania w jeden segment klienta.

Poziom wykorzystania limitów był cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku. Limity wynikające z Prawa bankowego w 2011r. nie zostały przekroczone. Przekroczenie niektórych limitów wewnętrznych (dotyczących w szczególności zaangażowania wobec Islandii oraz wysokości wskaźnika LTV) wynikało ze wzrostu kursów walutowych. Pozostałe limity wewnętrzne nie zostały przekroczone.

W latach 2009 i 2010 limity zewnętrzne i wewnętrzne nie były przekroczone

5.1.1. Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje przeglądu ekspozycji kredytowych polegające na identyfikacji ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przeprowadzeniu pomiaru utraty wartości oraz ustaleniu wysokości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości tych ekspozycji w okresach miesięcznych.

W tym celu Bank przeprowadza podział ekspozycji kredytowych, uwzględniający wielkość ich zaangażowania oraz charakterystykę ryzyka, na ekspozycje wyceniane metodą indywidualną i metodą portfelową oraz przeprowadza ocenę tych ekspozycji pod względem wystąpienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości.

Za ekspozycje kredytowe, które utraciły wartość Bank uznaje te ekspozycje, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu ekspozycji w księgach Banku i zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne wynikające z tej ekspozycji, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Za przesłanki utraty wartości Bank uznaje w szczególności:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych banków, dla których przyjmuje się opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 14 dni,
- pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej z zakresu 14-16, wskazującej na zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności,
- wystąpienie innych zdarzeń, wskazujących na istotne zagrożenie terminowej spłaty zadłużenia.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu nie wywiązania się dłużnika ze zobowiązań wobec Banku pomniejszonej o korektę odsetek impairmentowych (IKON - korekta pomniejszająca przychody odsetkowe Banku). Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Metodę indywidualną pomiaru utraty wartości stosuje się w odniesieniu do:

- 1) ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych:
 - spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości, lub
 - dotyczących klienta, wobec którego Bank posiada inne ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznano przesłankę indywidualnej utraty wartości (propagacja utraty wartości), lub
- 2) ekspozycji kredytowych restrukturyzowanych, które na dzień wyceny nie są indywidualnie istotne, jednak w poprzednim okresie wyceniane były metodą indywidualną,
- 3) ekspozycji kredytowych nieistotnych, posiadających nietypowe charakterystyki ryzyka kredytowego.

Pomiar portfelowej utraty wartości dokonywany jest w oparciu o parametry pomiaru utraty wartości szacowane metodami statystycznymi na podstawie danych historycznych, dla wyodrębnionych portfeli, grupowanych dla celów łącznego pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Historyczne trendy strat są oczyszczane ze zdarzeń jednorazowych.

Bank w wycenie portfelowej stosuje podział na 5 portfeli:

- klienci detaliczni kredyty hipoteczne,
- klienci detaliczni pożyczki gotówkowe ,

- klienci detaliczni pożyczki hipoteczne,
- klienci detaliczni pozostali,
- klienci instytucjonalni.

Odpis aktualizujący tworzony jest dla wszystkich ekspozycji kredytowych Banku, wyłączając ekspozycje nowo nabyte w ciągu ostatniego miesiąca.

Metodyka i założenia przyjęte przez Bank do szacowania utraty wartości podlegają regularnej analizie w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi, a rzeczywistymi.

W 2011 roku Bank wprowadził zmiany w metodyce identyfikacji ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości polegające na wprowadzeniu w wycenie metodą portfelową innego podziału na portfele homogeniczne. Wprowadzono podział portfela klientów detalicznych na 4 portfele (poprzednio 2 portfele) portfel klientów detalicznych kredytów hipotecznych, portfel kredytów detalicznych pożyczki hipoteczne, portfel kredytów detalicznych pożyczki gotówkowe oraz portfel klientów detalicznych pozostałych.

W stosunku do 2010r. Bank zmienił zasady liczenia IBNR dla grupy ekspozycji kredytowych, dla których w okresie kredytowania nastąpiło pogorszenie ratingu do '13' – wskazującego na występowanie bardzo wysokiego ryzyka kredytowego wynikającego z pogorszenia się kluczowych wskaźników finansowych (ostatni rating przed defaultem) z indywidualnych na grupowe.

5.1.2. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

Poniżej zaprezentowano wartości brutto lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom w podziale na grupy ratingowe nadane przez Moody's.

Moody's	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
A1	2 572	8 621	11 053
A2	18 371	1 917	1 152
A3	21 137	1 915	1 242
Aa1	-	-	1 121
Aa2	185	-	105
Aa3	-	42 427	10 745
A – (Fitch)	24	-	-
BB-	-	-	12 317
Baa1	2 056	-	-
Baa2	-	8 300	998
Baa3	88	-	-
Caa1	8 976	11 184	-
Caa2	-	8 571	25 194
D	-	-	20 635
bez ratingu *\\	50 477	37 779	79 622
Razem	103 886	120 714	164 184
odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	-9 304	-13 938	-45 833
Razem	94 582	106 776	118 351

*\\ Lokatom w innych bankach oraz kredytom i pożyczkom udzielonym innym bankom, które nie posiadają ratingów zewnętrznych przypisane zostały ratingi wewnętrzne Banku. Poniżej przedstawiono zestawienie wg ratingów wewnętrznych i odpowiadające im klasy ratingów zewnętrznych wg Moody's.

Rating wewnętrzny	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2011	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2010	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2009
A	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3,	-	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3,	-	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1	38
B	A1, A2, A3, Baa1	2 052	A1, A2, A3, Baa1	3 834	A2, A3, Baa1, Baa2	-
C	Baa2, Baa3	16 411	Baa2, Baa3	15 119	Baa3, Ba1, Ba2, Ba3	76 759
D	Ba1, Ba2	-	Ba1, Ba2	-	B1, B2	2 825
E	Ba3, B1	22 710	B1	18 826	-	-
F	B2	9 304	B2	-	B2	-
Razem		50 477		37 779		79 622

5.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	10 702 017	10 361 035	8 727 721
Kredyty i pożyczki, które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	237 823	203 085	157 473
Kredyty i pożyczki w przypadku których wykazano utratę wartości	670 196	677 313	825 931
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	11 610 036	11 241 433	9 711 125
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-248 554	-278 649	-353 151
Pozostałe należności	10	8	-
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	11 361 492	10 962 792	9 357 974
- klienci	11 352 492	10 956 947	9 295 669
- banki	9 000	5 845	62 305

31 grudnia 2011

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych*\	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe Kredyty detaliczne	Banki	Razem
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	6 330 937	3 928 117	680 762	24	10 939 840
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	421 775	135 858	94 283	18 280	670 196
- oceniane indywidualnie	394 360	66 695	29 957	18 280	509 292
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	-7 044	-16 981	-5 493	-	-29 518
Odpisy na kredyty z utratą wartości, w tym:	-114 355	-46 548	-48 829	-9 304	-219 036
- oceniane indywidualnie	-99 984	-19 063	-8 377	-9 304	-136 728
Razem wartość netto	6 631 313	4 000 446	720 723	9 000	11 361 482
Pozostałe należności netto					10
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					11 361 492

*\ w zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

31 grudnia 2010

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych*\	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe Kredyty detaliczne	Banki	Razem
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	6 318 975	3 553 995	691 122	28	10 564 120
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	462 913	112 921	81 724	19 755	677 313
- oceniane indywidualnie	434 861	28 923	27 406	19 755	510 945
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	-9 978	-15 187	-4 796	-	-29 961
Odpisy na kredyty z utratą wartości, w tym:	-150 033	-44 152	-40 565	-13 938	-248 688
- oceniane indywidualnie	-132 417	-9 062	-7 742	-13 938	-163 159
Razem wartość netto	6 621 877	3 607 577	727 485	5 845	10 962 784
Pozostałe należności netto					8
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					10 962 792

*\ w zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

31 grudnia 2009

	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych *\	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
Wartość brutto kredytów bez utraty wartości	5 578 861	2 653 322	590 701	62 309	8 885 193
Wartość brutto kredytów z utratą wartości, w tym:	648 169	61 202	70 732	45 829	825 932
- oceniane indywidualnie	619 474	13 911	31 048	45 829	710 262
Odpisy na kredyty bez utraty wartości (IBNR)	-4 859	-4 323	-4 402	-4	-13 588
Odpisy na kredyty z utratą wartości, w tym:	-217 954	-29 737	-46 043	-45 829	-339 563
- oceniane indywidualnie	-197 685	-4 389	-14 248	-45 829	-262 151
Razem wartość netto	6 004 217	2 680 464	610 988	62 305	9 357 974
Pozostałe należności netto					-
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					9 357 974

*\ w zestawieniu ujęte zostały należności klientów ekologicznych oraz należności klientów bez określonego segmentu.

(a) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości

Dla kredytów i pożyczek dla których nie zanotowano żadnych opóźnień w spłacie (nawet 1 dnia) nie rozpoznaje się utraty wartości pod warunkiem, że nie wystąpiły inne przesłanki utraty wartości. Są to należności klientów o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, o regularnych spłatach, dla których nie występowały przesłanki utraty wartości, a odpisy tworzone na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które nie były przeterminowane i dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

Ogólna charakterystyka klas ratingowych przedstawia się następująco :

Rating 1	Najwyższa jakość kredytowa
Rating 2	Bardzo wysoka jakość kredytowa
Rating 3	Wysoka jakość kredytowa
Ratingi 4-5	Bardzo dobra jakość kredytowa
Ratingi 6-7	Dobra jakość kredytowa
Ratingi 8-9	Zadowolająca jakość kredytowa
Ratingi 10-11	Przeciętna i słaba jakość kredytowa
Ratingi 13	Bardzo słaba jakość kredytowa
Ratingi 14-16	Brak zdolności kredytowej (jakość kredytowa nie występuje).

Dane do sprawozdań prezentowane są w podziale na następujące segmenty:

- klientów korporacyjnych
- klientów detalicznych
- finansów publicznych
- banków.

	Rating	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	11 151	-	-
	(4-5)	307 357	110 507	133 907
	(6-7)	960 634	387 908	463 891
	(8-9)	935 001	916 994	878 405
	(10-11)	432 217	661 856	570 998
	12	180 685	98 736	29 005
	13 *\\	15 638	391 783	201 686
	bez ratingu	26 802	18 942	28 838
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		2 869 485	2 586 726	2 306 730
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	4 263 367	3 903 459	2 955 511
	klienci z ratingiem	71 046	81 396	92 206
	bez ratingu	45 319	52 668	33 912
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem**\\	58 350	56 062	52 110
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		4 438 082	4 093 585	3 133 739
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	119	-	338
	(4-5)	471 263	618 929	681 142
	(6-7)	1 439 213	1 730 895	1 699 976
	(8-9)	1 381 533	1 240 466	747 845
	(10-11)	82 967	60 365	72 568
	12	4 451	-	35
	13	11 467	26 521	15 878
	bez ratingu	3 412	2 882	6 422
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 394 425	3 680 058	3 224 204
Kredyty dla pozostałych klientów, w tym:	bez ratingu	25	666	63 048
- Banki		24	28	62 309
Razem		10 702 017	10 361 035	8 727 721

*\\ W 2011 roku nastąpiła poprawa ratingów dla klientów o dużym zaangażowaniu w łącznej kwocie 320 830 tys. zł wg stanu na 31.12.2010, w tym jeden z klientów o zaangażowaniu 156 779 tys. zł.

**\\ Ocena scoringowa jest statystyczną miarą kredytobiorcy - mikroprzedsiębiorstwa obrazującą jego skłonność do spłaty zadłużenia, w wyniku oceny scoringowej, Bank klasyfikuje mikroprzedsiębiorstwo do jednej z grup scoringowych, których charakterystyka przedstawia się następująco:

Grupa scoringowa 1	Bardzo dobry
Grupa scoringowa 2	Dobry
Grupa scoringowa 3	Przeciętny
Grupa scoringowa 4	Mierny
Grupa scoringowa 5	Dostateczny
Grupa scoringowa 6	Nieakceptowalny

Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
	(1)	20 964	16 140	14 730
	(2)	18 632	21 577	14 675
	(3)	13 698	13 950	17 338
	(4)	4 069	3 233	2 159
	(5)	970	865	2 660
	(6)	17	297	548
Razem		58 350	56 062	52 110

(b) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy klientów

Jako zaangażowanie przeterminowane przyjmuje się sumę zaangażowań wobec klienta, dla którego przynajmniej jedna z należności Banku jest przeterminowana o jeden lub więcej dni. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości, chyba że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu. Dla kredytów i pożyczek, których bieżąca wartość godziwa przekracza wartość ekspozycji mimo spełnienia przesłanek utraty wartości odpis aktualizujący nie jest rozpoznawany.

Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane, lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

31 grudnia 2011 r.

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	33 223	132 224	20 750	186 197
Od 31 do 60 dni	1 227	27 946	3 349	32 522
Od 61 do 90 dni	965	10 627	1 843	13 435
pow. 90 dni *\\	-	-	5 669	5 669
Razem	35 415	170 797	31 611	237 823

*\\z przyczyn technicznych wystąpiły zaległości w niewielkiej kwocie, które zostały uregulowane w styczniu 2012r

31 grudnia 2010

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	20 061	112 797	24 646	157 504
Od 31 do 60 dni	4 872	30 990	1 322	37 184
Od 61 do 90 dni	651	7 746	-	8 397
pow. 90 dni	-	-	-	-
Razem	25 584	151 533	25 968	203 085

31 grudnia 2009

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	5 839	71 911	19 679	97 429
Od 31 do 60 dni	7 604	27 135	6 197	40 936
Od 61 do 90 dni	3 427	10 956	3 213	17 596
pow. 90 dni	1 230	282	-	1 512
Razem	18 100	110 284	29 089	157 473

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w pkt. 5.1.3.(f)

(c) Kredyty i pożyczki (wartość brutto) w przypadku których wykazano utratę wartości.

Poniżej przedstawiono należności brutto, w przypadku których wykazano utratę wartości w podziale na segmenty.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009 * \
kredyty dla klientów korporacyjnych	410 995	418 265	601 164
kredyty dla klientów detalicznych	230 141	194 644	131 934
kredyty korporacyjne dla finansów publicznych	10 780	44 649	47 004
banki	18 280	19 755	45 829
Razem	670 196	677 313	825 931

*\ W 2010 roku nastąpiły nieistotne zmiany w zakresie podziału na segmenty, w związku z czym w celach porównawczych segmentacja w 2009 roku została dostosowana do prezentowanej w 2010 roku. Dodatkowo w prezentowanych danych na 31 grudnia 2009 roku w porównaniu z danymi opublikowanymi w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku” nastąpiła zmiana prezentacyjna wynikająca z przesunięcia z pozycji „Pozostałe należności” do poszczególnych pozycji kredytów i pożyczek należności brutto.

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w nocie 5.1.3.(f)

W odniesieniu do segmentu ekspozycji kredytowych banków 2 ekspozycje zostały określone jako z utratą wartości, dla tych ekspozycji łączna wartość należności brutto wg stanu na koniec grudnia 2011 roku wyniosła 18 280 tys. zł, natomiast kwota odpisu aktualizującego na koniec grudnia 2011 roku wyniosła 9 304 tys. zł. Wartość godziwa zabezpieczeń dla tych ekspozycji wynosiła 0. Wartość należności brutto wg stanu na koniec grudnia 2010 roku w odniesieniu do ekspozycji banków, które utraciły wartość wyniosła 19 755 tys. zł, kwota odpisu aktualizującego dla tych ekspozycji wyniosła 13 938 tys. zł. Wartość należności brutto wg stanu na koniec grudnia 2009 roku w odniesieniu do ekspozycji banków, które utraciły wartość wyniosła 45 829 tys. zł, kwota odpisu aktualizującego dla tych ekspozycji wyniosła 45 829 tys. zł.

(d) Podział portfela kredytów i pożyczek Grupy wg ratingów/scoringu, i w podziale na klasy klientów

	Rating	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	11 151	-	-
	(4-5)	322 818	110 697	133 907
	(6-7)	989 176	394 618	473 565
	(8-9)	950 390	945 840	904 932
	(10-11)	461 385	698 745	591 852
	12	200 383	98 878	29 005
	(13-16)	350 840	760 595	745 058
	bez ratingu	29 752	21 202	47 675
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		3 315 895	3 030 575	2 925 994
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	4 625 646	4 208 950	3 150 164
	klienci z ratingami	73 005	85 670	99 906
	bez ratingu	76 511	85 624	73 373
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*\	63 858	59 518	52 514
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		4 839 020	4 439 762	3 375 957
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	119		338
	(4-5)	473 020	624 931	686 525
	(6-7)	1 455 562	1 743 872	1 721 656
	(8-9)	1 391 761	1 247 486	749 873
	(10-11)	88 415	89 244	76 481
	12	4 451	-	35
	(13-16)	20 075	42 260	58 967
	bez ratingu	3 413	2 882	6 422
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 436 816	3 750 675	3 300 297
Kredyty dla pozostałych klientów		18 305	20 421	108 877
w tym Banki		18 304	19 783	108 138
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto		11 610 036	11 241 433	9 711 125
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		-248 554	-278 649	-353 151
Pozostałe należności		10	8	-
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:		11 361 492	10 962 792	9 357 974
- klienci		11 352 492	10 956 947	9 295 669
- banki		9 000	5 845	62 305
* \ Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
	(1)	20 996	16 371	14 788
	(2)	20 706	22 865	14 694
	(3)	16 961	15 742	17 649
	(4)	4 069	3 362	2 159
	(5)	1 012	865	2 660
	(6)	114	313	564
Razem		63 858	59 518	52 514

(e) Opis ustanowionych zabezpieczeń na kredyty i pożyczki

Bank przyjmował na zabezpieczenie wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste. Podstawowe rodzaje przyjmowanych przez Bank prawnych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych:

- 1) ekspozycje wobec klientów detalicznych – nieruchomości mieszkalne, zastawy rejestrowe, poręczenia osób fizycznych,
- 2) ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych – nieruchomości komercyjne, zabezpieczenia gotówkowe lub równoważne z gotówką, gwarancje i poręczenia podmiotów gospodarczych o dobrej kondycji ekonomiczno – finansowej, papiery wartościowe, przewłaszczenia i zastaw na maszynach i urządzeniach, ubezpieczenia.

Bank preferował zabezpieczenia kredytów:

- 1) które umożliwiały zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych,
- 2) łatwo zbywalne, dające możliwość osiągnięcia ceny pokrywającej wierzytelność Banku.

Bank stosował jednocześnie kilka form zabezpieczenia swoich wierzytelności w celu zwiększenia możliwości odzyskania wierzytelności w przypadku podjęcia przez Bank działań windykacyjnych. Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kierował się przede wszystkim zasadą ostrożnej wyceny i przyjmował wartość możliwą do uzyskania w przyszłości w momencie zaspokajania się z przedmiotu zabezpieczenia.

Bank korygował wartości zabezpieczenia stosując wskaźniki korekty ustalone indywidualnie dla poszczególnych przedmiotów zabezpieczenia. Wartość zabezpieczenia co do zasady podlegała monitorowaniu w okresach kwartalnych.

Zasadą stosowaną w Banku było ustanowienie prawnego zabezpieczenia przed uruchomieniem środków z udzielanego kredytu.

(f) Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w nocie 2.22 niniejszego sprawozdania finansowego.

Przed przejęciem majątkowych zabezpieczeń wierzytelności Banku, obowiązującą zasadą jest posiadanie koncepcji zagospodarowania przejmowanych zabezpieczeń. Dokument określający koncepcję zagospodarowania zawiera wszelkie niezbędne informacje, istotne do podjęcia decyzji o przejęciu przedmiotu zabezpieczenia na własność Banku, a w szczególności:

- przewidywane do poniesienia koszty związane z ewentualnym dozorem, przechowywaniem, ubezpieczeniem, podatkami, itp.
- informacje dotyczące potencjalnego nabywcy, wynegocjowanej ceny oraz warunków płatności, w przypadku planowanej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia,
- opłacalność transakcji.

Majątkowe zabezpieczenia wierzytelności, które były przejmowane przez Bank, w większości posiadały już nabywców i transakcja sprzedaży była dla Banku opłacalna. W takich przypadkach zadłużenie kredytowe było obniżane o uzyskaną cenę zbycia, a nie wartość wynikającą z wyceny rzeczoznawcy (zazwyczaj cena uzyskana z transakcji sprzedaży jest niższa od wartości ustalonej przez rzeczoznawcę w wycenie).

Jedną ze stosowanych form odzyskiwania wierzytelności jest ich sprzedaż. Wysokość ceny sprzedaży wierzytelności jest zależna między innymi od majątkowych zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności. W tych przypadkach, kiedy zbycie wierzytelności zabezpieczonej majątkiem rzeczowym jest dla Banku bardziej opłacalne niż przejmowanie majątku na aktywa do zbycia, a następnie jego sprzedaż, zawierane są transakcje sprzedaży wierzytelności wraz z rzeczowym majątkiem zabezpieczającym wierzytelność.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku Bank nie posiadał aktywów z tytułu przejętych zabezpieczeń, natomiast na koniec 2009 roku ich wartość wyniosła 99 tys. zł.

5.1.4. Dłużne papiery wartościowe

Tabele poniżej prezentują rating nadany przez Moody's dla dłużnych papierów wartościowych:

31-12-2011	Skarb Państwa	NBP	Banki	Pomocnicze instytucje finansowe	Finanse publiczne	Korporacyjne	Razem
Moody's							
A2	2 027 561	-	48 331	-	-	-	2 075 892
A3	-	-	39 829	-	-	-	39 829
bez ratingu	-	506 772	29 190	9 161	537 553	797	1 083 473
Razem	2 027 561	506 772	117 350	9 161	537 553	797	3 199 194

31-12-2010	Skarb Państwa	NBP	Banki	Pomocnicze instytucje finansowe	Finanse publiczne	Razem
Moody's						
A2	1 920 191	-	-	-	-	1 920 191
A3	-	-	40 184	-	-	40 184
Aa3	-	-	49 880	-	-	49 880
bez ratingu	-	599 592	29 934	8 596	541 875	1 179 997
Razem	1 920 191	599 592	119 998	8 596	541 875	3 190 252

31-12-2009	Skarb Państwa	Banki	Finanse publiczne	Razem
Moody's				
A2	1 207 181	-	-	1 207 181
A3	-	40 174	-	40 174
Aa3	-	50 001	-	50 001
Baa1	-	20 526	-	20 526
bez ratingu	-	29 951	446 638	476 589
Razem	1 207 181	140 652	446 638	1 794 471

W przypadku obligacji komunalnych, dla których brak jest aktywnego rynku nadawane są ratingi wewnętrzne, wg kategorii:

- 4-5 bardzo dobra jakość kredytowa
- 6-7 dobra jakość kredytowa
- 8-9 zadowalająca jakość kredytowa
- 10 -11 przeciętna i słaba jakość kredytowa

Klasy ryzyka dla emitentów obligacji komunalnych obsługiwanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. nadawane są zgodnie z przyjętą w Banku metodyką oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego.

Rating wewnętrzny	Finanse publiczne		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
4	-	19 296	6 836
5	12 392	24 790	64 033
6	54 324	78 628	29 940
7	131 135	131 583	186 009
8	252 932	253 389	156 486
9	70 386	31 680	3 334
10	16 384	2 509	-
Razem	537 553	541 875	446 638

5.1.5. Struktura koncentracji zaangażowania w segmenty rynku branżowe i geograficzne wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem

Oceniając udziały branż w portfelu kredytowym Banku ukształtowane na koniec grudnia 2011 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego” – 26,1% oraz znaczące udziały „Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi” 4,6%, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4,5%, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” – 4,1%, „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków” – 3,3% oraz „Produkcja artykułów spożywczych” – 1,9% oraz „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” 1,8%. Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 1,5%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

Na koniec grudnia 2010 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowego ubezpieczenia społecznego” – 29,8% oraz znaczące udziały „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” – 4,3%, „Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi” 4,0%, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 3,8%, „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków” – 3,2% oraz „Produkcja artykułów spożywczych” – 2,4% oraz „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” 2,0%. Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 1,0%.

Na koniec grudnia 2009 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej i obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego” – 31,5% oraz znaczące udziały „Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę” – 5,1%, „Obsługa nieruchomości” 4,6%, „Handlu hurtowego i komisowego, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami” – 4,4%, „Produkcji artykułów spożywczych i napojów” – 3,0% oraz „Budownictwa” – 2,8% i „Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody” 2,3%. Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 2,0%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

Na koniec grudnia 2011 w pierwszej z wymienionych wyżej branż stanowiącej 26,1% portfela, dominują klienci - podmioty będące w dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej (głównie jednostki samorządu terytorialnego). Występuje ponadto silna dywersyfikacja ryzyka. Branża ta charakteryzuje się niskim poziomem odpisów aktualizujących. Pozostałe branże, decydujące o kształcie bankowego portfela kredytowego mają przed sobą umiarkowane perspektywy rozwojowe.

Portfel kredytowy Banku, w podziale geograficznym, na koniec grudnia 2011 tworzy 18 oddziałów i 11 centrów korporacyjnych, obejmujące działaniem wszystkie regiony kraju. Obszary zaangażowania kredytowego oddziałów wyznacza w Banku Zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie terytorialnego zasięgu działania oddziałów. Struktura geograficzna portfela jest zróżnicowana: udział największego oddziału w sumie kredytów to 11,6%, zaś najmniejszego 1,4%. Wyraźną dominację w sumie kredytów można odnotować w Warszawie, gdzie mieszczą się dwa duże oddziały Banku (łącznie 22%).

Zaangażowanie w poszczególne branże przedstawiono poniżej.

31 grudnia 2011

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3 033 178	26,1%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	531 670	4,6%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	529 902	4,5%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	474 091	4,1%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	384 767	3,3%
Produkcja artykułów spożywczych	216 865	1,9%
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	212 669	1,8%
Opieka zdrowotna	123 937	1,1%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	127 320	1,1%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	104 319	0,9%
Pozostałe branże, w tym:	5 871 318	50,6%
- <i>osoby prywatne</i>	<i>4 625 646</i>	<i>39,9%</i>
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	11 610 036	100,00%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-248 554	
Pozostałe należności	10	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	11 361 492	
- klienci	11 352 492	
- banki	9 000	

31 grudnia 2010

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	Udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3 351 979	29,8%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	480 112	4,3%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	451 849	4,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	431 198	3,8%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	362 638	3,2%
Produkcja artykułów spożywczych	265 290	2,4%
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	224 435	2,0%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	107 396	0,9%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	93 422	0,8%
Transport lądowy oraz transport rurociągowy	87 745	0,8%
Pozostałe branże, w tym:	5 385 369	47,9%
- <i>osoby prywatne</i>	<i>4 208 950</i>	<i>37,4%</i>
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	11 241 433	100,0%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-278 649	
Pozostałe należności	8	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	10 962 792	
- klienci	10 956 947	
- banki	5 845	

31 grudnia 2009

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	Udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3 066 490	31,6%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	495 452	5,1%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	427 357	4,4%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	346 679	3,6%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	338 785	3,5%
Produkcja artykułów spożywczych	279 801	2,9%
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	208 436	2,1%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	119 527	1,2%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	93 789	1,0%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	77 042	0,8%
Pozostałe branże, w tym:	4 257 767	43,8%
- <i>osoby prywatne</i>	3 150 163	32,4%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	9 711 125	100,0%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-353 151	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	9 357 974	
- klienci	9 295 669	
- banki	62 305	

5.1.6. Struktura koncentracji zaangażowania w poszczególne podmioty, grupy kapitałowe

Zaangażowanie równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Grupy w stosunku do jednego podmiotu wraz z podmiotami powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie na dzień 31 grudnia 2011 roku wystąpiło w pięciu przypadkach i wynosiło łącznie 635 257 tys. zł, co stanowiło 53,0% funduszy własnych Grupy. Na dzień 31 grudnia 2010 roku wystąpiło w pięciu przypadkach i wynosiło łącznie 646 474 tys. zł, co stanowiło 61,4% funduszy własnych Grupy, natomiast na dzień 31 grudnia 2009 roku wystąpiło w dziesięciu przypadkach i wynosiło łącznie 1 154 300 tys. zł, co stanowiło 122,5% funduszy własnych Grupy. W badanych okresach zaangażowanie w największe podmioty/grupy kapitałowe nie dotyczyło spółek Skarbu Państwa.

Poniżej przedstawiono zaangażowanie wobec największych podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie:

L.p.	Zaangażowanie * \ wg stanu na dzień 31 grudnia 2011
1	1 435 460**\
2	209 905
3	148 700
4	147 577
5	129 075
Razem	635 257

L.p.	Zaangażowanie * \ wg stanu na dzień 31 grudnia 2010
1	162 657
2	156 779
3	113 387
4	108 258
5	105 393
Razem	646 474

L.p.	Zaangażowanie * \ wg stanu na dzień 31 grudnia 2009
1	165 171
2	139 778
3	128 926
4	121 894
5	114 993
6	114 271
7	108 274
8	100 162
9	80 787
10	80 044
Razem	1 154 300

*\ Na zaangażowanie danego podmiotu składają się ekspozycje kredytowe brutto, zobowiązania warunkowe tj. otwarte linie kredytowe i gwarancje, dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmiot oraz zawarte transakcje walutowe typu fx spot, fx forward, fx swap.

**\ Zaangażowanie wyłączone z limitu zaangażowania na podstawie regulacji wewnętrznych Banku wynikające z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 250 mln euro wraz z należnymi odsetkami co stanowi równowartość ok. 1 435,5 mln zł, w związku z emisją euroobligacji.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wynikający z zaangażowania w największą grupę kapitałową (z uwzględnieniem wyłączenia zaangażowania wynikającego z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu) nie przekroczył dozwolonego limitu i wyniósł 18,8% funduszy własnych. Na dzień 31 grudnia 2010 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wynikający z zaangażowania w największą grupę kapitałową nie przekroczył dozwolonego limitu i wyniósł 15,5% funduszy własnych a na dzień 31 grudnia 2009 wyniósł 21,4%.

Dziesięciu klientów z największym zaangażowaniem wg stanu na 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku:

31 grudnia 2011

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* \	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	1 435 460 **\	-	1 435 460	8,9%
2	152 384	-	152 384	0,9%
3	148 700	-	148 700	0,9%
4	147 577	147 577	-	0,9%
5	129 075	30 752	98 323	0,8%
6	104 972	104 972	-	0,7%
7	102 684	6 766	95 917	0,6%
8	99 396	33 974	65 422	0,6%
9	96 586	41 879	54 707	0,6%
10	89 899	89 899	-	0,6%

*\ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

**\ Gwarancja udzielona podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej i cenie emisyjnej 250 mln euro wraz z należnymi odsetkami co stanowi równowartość ok. 1 435,5 mln zł, w związku z emisją euroobligacji.

31 grudnia 2010

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* \	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	156 779	156 779	-	1,2%
2	149 479	2 858	146 621	1,2%
3	113 386	113 386	-	0,9%
4	108 082	94 197	13 885	0,8%
5	105 393	96 943	8 450	0,8%
6	100 000	-	100 000	0,8%
7	90 336	90 336	-	0,7%
8	84 245	68 676	15 569	0,7%
9	68 857	68 857	-	0,5%
10	68 791	68 791	-	0,5%

*\ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

31 grudnia 2009

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* \	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	165 171	165 171	-	1,4%
2	139 499	99 437	40 062	1,2%
3	121 894	121 894	-	1,1%
4	120 191	-	120 191	1,0%
5	114 271	2 284	111 987	1,0%
6	108 273	84 438	23 835	0,9%
7	100 162	100 162	-	0,9%
8	80 787	62 377	18 410	0,7%
9	79 777	28 536	51 241	0,7%
10	75 293	75 293	-	0,7%

*\ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

5.1.7. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniżej zaprezentowano obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych kategorii aktywów finansowych.

	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009		
	Wartości bilansowe brutto	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe brutto	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe brutto	Odpisy aktualizacyjne	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom * \	103 886	- 9 304	120 714	-13 938	164 184	-45 833	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 592	-	61 022	-	59 083	-	59 083
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	797	-	56 568	-	56 568	-	-
- Skarb Państwa	-	-	56 568	-	56 568	-	52 775
- Korporacja	797	-	797	-	-	-	-
Kapitałowe, w tym:	5 795	-	4 454	-	4 454	-	-
- Notowane	5 795	-	4 454	-	4 454	-	6 308
Pochodne instrumenty finansowe	56 646	-	4 059	-	7 925	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom, w tym: * \	11 591 742	-239 250	11 221 658	-264 711	9 602 987	-307 318	9 295 669
- Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	3 315 895	-118 956	3 030 575	-157 036	2 925 994	-221 898	2 704 096
- Kredyty dla klientów detalicznych	4 839 020	-117 851	4 439 762	-104 700	3 375 957	-84 505	3 291 452
- Kredyty dla finansów publicznych	3 436 816	-2 443	3 750 675	-2 975	3 300 297	-915	3 299 382
- Kredyty dla pozostałych klientów	1	-	638	-	739	-	739
- Pozostałe należności	10	-	8	-	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	3 273 996	-23 257	3 198 078	-5 411	1 568 550	-	1 568 550
Dostępne do sprzedaży	2 624 331	-23 257	2 813 016	-5 411	1 079 750	-	1 079 750
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	2 561 212	-12 480	2 748 622	-	983 611	-	983 611
- Skarb Państwa	1 377 896	-	1 478 561	-	396 321	-	396 321
- NBP	506 772	-	599 592	-	-	-	-
- Finanse publiczne	537 553	-	541 875	-	446 638	-	446 638

- Banki	117 350	-	117 350	119 998	-	119 998	140 652	-	140 652
- Pomocniczych instytucji finansowych	21 641	-12 480	9 161	8 596	-	8 596	-	-	-
Kapitałowe, w tym:	63 119	-10 777	52 342	64 394	-5 411	58 983	96 139	-	96 139
- Notowane	26 835	-10 751	16 084	27 866	-5 411	22 455	61 420	-	61 420
- Nienotowane	36 284	-26	36 258	36 528	-	36 528	34 719	-	34 719
Utrzymywane do terminu zapadalności	649 665	-	649 665	385 062	-	385 062	488 800	-	488 800
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	649 665	-	649 665	385 062	-	385 062	488 800	-	488 800
- Skarb Państwa	649 665	-	649 665	385 062	-	385 062	488 800	-	488 800
Aktywa zastawione	-	-	-	-	-	-	269 285	-	269 285
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	-	-	-	-	-	-	269 285	-	269 285
- Skarb Państwa	-	-	-	-	-	-	269 285	-	269 285
Inne aktywa finansowe **\	99 484	-4 926	94 558	94 939	-4 780	90 159	105 783	-4 776	101 007

*\ Kredyty są wykazywane w wartościach brutto

**\ Na pozycję tą składają się głównie: odprowadzenie nadmiaru gotówki, rozliczenia z tytułu kart płatniczych, należności z tytułu zawartych transakcji na instrumentach finansowych.

Kredyty dla podmiotów segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych w ujęciu wartościowym obciążone są średnim ryzykiem. W 2011 roku nastąpiło zmniejszenie poziomu wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości o 41,1 mln zł (tj. o 9,8%) w stosunku do 2010 roku oraz o 226,4 mln zł (tj. o 34,9%) w stosunku do 2009 roku. Udział wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości z tego segmentu wg stanu na koniec 2011 roku wyniósł 6,2% (6,8% na koniec 2010 roku i 10,4% na koniec 2009 roku).

Należąca do tego segmentu grupa kredytów sektora finansów publicznych jest obciążona relatywnie niskim ryzykiem kredytowym.

W 2011 roku wzrosło ryzyko kredytów dla klientów detalicznych. Poziom wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości wzrosł o 35,5 mln zł w stosunku do 2010 roku i o 98,1 mln zł w stosunku do 2009 roku, w szczególności w grupie kredytów hipotecznych wzrost wyniósł analogicznie 22,9 mln zł (tj. o 20,3%) i 74,7 mln zł (tj. o 122%). W całej grupie kredytów detalicznych odnotowano wzrost udziału wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości do poziomu 4,8% w stosunku do 4,4% na koniec 2010 roku (tj. wzrost o 0,4p.p.) i do 3,9 na koniec 2009 roku (tj. o 0,8p.p.), przy czym wartość brutto kredytów należących do segmentu detalicznego zwiększyła się o 399,6 mln zł (tj. wzrost o 9%) w stosunku do 2010 roku oraz o 1 463,8 mln zł (tj. o 62,5%) w stosunku do 2009 roku.

Natomiast obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych pozycji zobowiązań warunkowych jest następujące:

	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2011	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2010	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2009
Warunkowe zobowiązania finansowe, w tym:	1 636 233	1 223 867	1 436 983
- otwarte linie kredytowe, w tym:	1 612 669	1 190 232	1 223 206
- odwołalne	1 074 890	573 333	556 368
- nieodwołalne	537 779	616 899	666 838
- otwarte akredytywy importowe	16 331	2 794	1 283
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	5 663	29 346	167 023
- odwołalne	5 663	14 752	151 051
- nieodwołalne	-	14 594	15 972
- limity na transakcje FX	1 000	1 000	1 000
- pozostałe	570	495	44 471
Gwarancje i poręczenia	649 089	468 321	312 431
Gwarantowanie emisji	-	600	36 100
Transakcje walutowe i stopy procentowej	2 890 316*\	1 665 888	1 301 534
Transakcje na kontraktach terminowych i opcjach	396 671	235 940	91 221

*\ Na pozycje składają się:

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych w kwocie 1 928 636 tys. zł

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej w kwocie 520 000 tys. zł

Transakcje wymiany stopy procentowej w kwocie 441 680 tys. zł

Zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami zobowiązania warunkowe podlegają takiej samej formie zabezpieczania oraz monitorowania jak transakcje bilansowe.

Częstotliwość monitorowania klienta korporacyjnego uzależniona jest przede wszystkim od wielkości zaangażowania kredytowego. Zakres monitoringu uzależniony jest od kondycji ekonomiczno – finansowej Klienta.

Kontrola sytuacji ekonomiczno – finansowej mikroprzedsiębiorstwa polega między innymi na:

- porównaniu wielkości rocznego przychodu z rocznego zeznania lub deklaracji podatkowej za ostatni zamknięty okres obrachunkowy z wielkością rocznego przychodu z zeznania lub deklaracji za poprzedni zamknięty okres obrachunkowy,
- analizie warunków dodatkowych transakcji,
- wielkości wpływów na rachunkach bieżących.

Badanie przychodów dokonywane jest raz w roku, natomiast analiza warunków dodatkowych podlega badaniu raz na kwartał. Ponadto Bank monitoruje każdorazowo ryzyko transakcji.

Weryfikacja kondycji finansowej wspólnot mieszkaniowych uzależniona jest od ratingu klienta oraz realizacji warunków dodatkowych umów kredytowych.

5.2. Techniki pomiaru ryzyka finansowego (w księdze bankowej i handlowej) oraz limity

Ryzyko finansowe w Grupie obejmuje: (i) ryzyko płynności; (ii) ryzyko rynkowe (w księdze bankowej i handlowej). Ze względu na specyfikę bilansu Grupy ryzyko płynności występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko rynkowe występuje w Banku i DM BOŚ. W Banku generowane jest: (i) ryzyko stopy procentowej (w księdze handlowej i bankowej) oraz (ii) ryzyko walutowe (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ występuje przede wszystkim: (i) ryzyko walutowe (w księdze handlowej i bankowej) oraz (ii) ryzyko cen akcji i towarów (w księdze handlowej).

Zarządzanie ryzykiem w DM BOŚ jest dokonywane w oparciu o ustalony przez radę nadzorczą DM BOŚ poziom apetytu na ryzyko i w ramach limitów wewnętrznych, na podstawie których ustanowiono system wczesnego ostrzegania i koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i raportowaniu ryzyka.

Zakres ryzyk zidentyfikowanych w DM BOŚ jest zbieżny z zakresem ryzyk Banku, w przypadku DM BOŚ dotyczy przede wszystkim ryzyka rynkowego księgi handlowej.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Księga handlowa zawiera transakcje realizowane na rachunek własny w celu handlowym, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też innych odchyień cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności: stóp procentowych, kursów walutowych i indeksów giełdowych. Sprzedaż transakcji z księgi handlowej nie jest prowadzona w celu utrzymania płynności Banku. Zadaniem księgi handlowej jest zapewnienie klientom Grupy najwyższej jakości usług. W celu osiągnięcia tych zadań Grupa, w ramach obowiązujących limitów ryzyka, utrzymuje otwarte pozycje.

W ramach działań określających apetyt Banku na ryzyko finansowe, Rada Nadzorcza zatwierdza uchwaloną przez Zarząd Banku politykę w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określane są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodne z przyjętym przez radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko.

Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany i raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Radzie Nadzorczej DM BOŚ S.A., Zarządowi Banku, Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP). W celu wzmocnienia rozwijanego w Banku systemu zarządzania ryzykiem finansowym, w 2011 został powołany Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego.

5.2.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako utrata zdolności Grupy do terminowego regulowania zobowiązań, zdolność do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanej wycofania depozytów oraz zdolność do generowania przez Grupę dodatniego salda przepływów gotówkowych.

Proces monitorowania i aktywnego zarządzania tym ryzykiem jest skoncentrowany w Banku.

Płynność w Grupie rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Celem Grupy w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności Grupy oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności.

W celu pomiaru płynności krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowią bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wpływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wpływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) regulacyjne miary M1 i M2; (iv) lukę

płynności krótkoterminowej dla głównych walut (PLN, EUR, CHF) – pokazuje poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych, luka przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji pochodnych oraz międzybankowych; (v) W2 – wskaźnik relacji aktywów płynnych do aktywów ogółem, umożliwiający porównanie sytuacji płynnościowej Banku z grupą porównawczą banków.

W celu pomiaru płynności średnio- i długoterminowej Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktowej oraz urealnioną, obejmującą pozycje zarówno bilansowe jak i pozabilansowe; (ii) wskaźnik pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) relację kredytów do depozytów oraz długoterminowego finansowania zewnętrznego (obligacje własne Banku oraz linie finansujące od banków o okresie pierwotnym powyżej 1 roku); (iv) koncentrację bazy depozytowej – mierzonej jako iloczyn kwot depozytowych o określonej kwocie i przedziale wymagalności oraz wag; (v) stabilność bazy depozytowej; (vi) relację kredytów do depozytów – umożliwiającą porównanie sytuacji płynnościowej Banku z bankami z grupy porównawczej; (vii) nadzorcze miary płynności M3 i M4; (viii) prognozę zapasu płynności oraz nadzorczą miarą płynności M1 wyznaczaną w horyzoncie 6 miesięcy.

Dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości progowe w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej Banku, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez wykorzystywanie dedykowanych marż korygujących w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

W celu realizacji wymogów zewnętrznych, BOŚ S.A. wyznacza wielkość wskaźników płynności zgodnie z nadzorczymi miarami płynności krótkoterminowej i długoterminowej. W 2011 roku, podobnie jak w latach 2010 i 2009 roku, normy nadzorcze w zakresie płynności były przestrzegane.

W związku z wejściem w życie znowelizowanej Ustawy o Finansach Publicznych, nakazującej większości instytucjom wchodzącym w skład sektora finansów publicznych posiadanie rachunków w BGK (np. fundusze celowe) oraz utrzymywanie w depozycie u Ministra Finansów (prowadzonym przez BGK) ich wolnych środków, nastąpił wypływ środków, w kwocie ponad 2 mld zł. W celu zabezpieczenia płynności, Bank podjął stosowne działania, mające na celu poprawę relacji kredytów do depozytów (bez środków podlegających konsolidacji) oraz pokrycie odpływających środków, przede wszystkim za pomocą emisji obligacji własnych Banku. Pierwsza emisja miała miejsce w listopadzie 2010 roku (na kwotę 700 mln zł), kolejne – w maju 2011 roku (na kwotę, odpowiednio: 250 mln EUR i 100 mln zł) oraz w październiku 2011 roku (na kwotę, odpowiednio: 150,1 mln zł i 230 mln zł).

W 2011, 2010 i 2009 roku posiadany przez Grupę Kapitałową poziom płynności na bieżąco pozwalał realizować wszystkie jego zobowiązania.

W poniższych tabelach zaprezentowano kontraktową lukę płynności (wartości bilansowe):

31 grudnia 2011

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y	Razem
Wskaźnik luki płynności	0,18	0,19	0,23	0,37	0,68	1,00	
Aktywa razem	1 340 368	483 220	545 702	1 600 010	5 352 612	6 315 205	15 637 117
- w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom	175 310	435 687	540 936	1 311 806	3 771 233	5 117 520	11 352 492
Kapitał własny i zobowiązania razem	7 522 167	2 061 109	657 991	592 149	2 875 400	1 928 300	15 637 117
- w tym zobowiązania wobec klientów	7 336 903	2 025 979	613 710	301 481	606 969	526 846	11 411 889
Luka	-6 181 799	-1 577 889	-112 289	1 007 861	2 477 212	4 386 905	-
Luka skumulowana	-6 181 799	-7 759 688	-7 871 977	-6 864 116	-4 386 905	-	-

31 grudnia 2010

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y	Razem
Wskaźnik luki płynności	0,16	0,18	0,21	0,34	0,68	1,00	
Aktywa razem	1 396 561	445 522	586 215	1 644 901	5 050 237	6 056 751	15 180 187
- w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom	136 302	412 905	575 229	938 279	3 647 684	5 246 548	10 956 947
Kapitał własny i zobowiązania razem	8 780 324	1 382 210	1 383 132	365 140	1 448 562	1 820 819	15 180 187
- w tym zobowiązania wobec klientów	8 600 243	1 319 245	1 117 484	132 064	441 897	579 646	12 190 579
Luka	-7 383 763	-936 688	-796 917	1 279 761	3 601 675	4 235 932	-
Luka skumulowana	-7 383 763	-8 320 451	-9 117 368	-7 837 607	-4 235 932	-	-

31 grudnia 2009

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y	Razem
Wskaźnik luki płynności	0,20	0,20	0,26	0,35	0,72	1,00	
Aktywa razem	1 147 394	522 257	691 217	1 059 053	4 157 801	4 509 118	12 086 840
- w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom	102 977	375 718	620 476	1 022 425	3 177 185	3 996 888	9 295 669
Kapitał własny i zobowiązania razem	5 881 128	2 360 173	847 629	803 144	638 382	1 556 384	12 086 840
- w tym zobowiązania wobec klientów	5 234 872	2 284 415	843 771	303 809	370 539	377 869	9 415 275
Luka	-4 733 734	-1 837 916	-156 412	255 909	3 519 419	2 952 734	-
Luka skumulowana	-4 733 734	-6 571 650	-6 728 062	-6 472 153	-2 952 734	-	-

Zestawienie zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane).

Luka płynności na 31 grudnia 2011

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y*\	Razem
Aktywa finansowe							
Kasa, środki w Banku Centralnym	469 116	-	-	-	-	-	469 116
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	65 323	2 334	2 329	11 166	38 394	16 506	136 052
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 592	-	-	-	-	-	6 592
Pochodne instrumenty finansowe	7 049	16 714	195	912	29 563	2 213	56 646
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	193 229	486 102	657 053	1 548 162	5 134 152	7 408 969	15 427 667
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	507 883	2 515	53 708	479 800	1 922 936	1 044 478	4 011 320
- dostępne do sprzedaży	507 883	2 515	33 133	466 887	1 305 311	862 558	3 178 287
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	20 575	12 913	617 625	181 920	833 033
Aktywa finansowe razem	1 249 192	507 665	713 285	2 040 040	7 125 045	8 472 166	20 107 393
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	-	-	-	-	-	122
Zobowiązania wobec innych banków	33 477	27 465	41 999	260 399	351 981	19 694	735 015
Pochodne instrumenty finansowe	6 202	3 965	4 006	2 104	3 743	475	20 495
Zobowiązania wobec klientów	7 345 518	2 047 753	629 348	319 420	675 801	558 372	11 576 212
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	92 533	60 060	2 210 340	-	2 362 933
Zobowiązania podporządkowane	-	-	8 499	8 499	67 992	282 559	367 549
Rezerwy	9 462	215	323	646	3 876	5 176	19 698
Zobowiązania finansowe razem	7 394 781	2 079 398	776 708	651 128	3 313 733	866 276	15 082 024
Wskaźnik luki płynności netto							
	0,17	0,19	0,24	0,41	0,82	1,33	1,33
Aktywa finansowe razem	1 249 192	507 665	713 285	2 040 040	7 125 045	8 472 166	20 107 393
Zobowiązania finansowe razem	7 394 781	2 079 398	776 708	651 128	3 313 733	866 276	15 082 024
Luka	-6 145 589	-1 571 733	-63 423	1 388 912	3 811 312	7 605 890	5 025 369

*\ w tym akcje i udziały mniejszościowe i w podmiotach stowarzyszonych

Luka płynności na 31 grudnia 2010

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y*\	Razem
Aktywa finansowe							
Kasa, środki w Banku Centralnym	484 634	-	-	-	-	-	484 634
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	70 270	857	2 843	6 496	17 411	25 575	123 452
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 705	-	-	380	56 050	6 313	67 448
Pochodne instrumenty finansowe	3 130	11	-	-	918	-	4 059
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	185 670	504 245	706 436	1 175 138	4 873 691	6 970 352	14 415 532
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	602 146	2 631	43 836	776 540	1 588 258	555 435	3 568 846
- dostępne do sprzedaży	602 146	2 631	43 836	405 764	1 555 258	555 435	3 165 070
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	370 776	33 000	-	403 776
Aktywa finansowe razem	1 350 555	507 744	753 115	1 958 554	6 536 328	7 557 675	18 663 971
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	93	-	-	-	-	-	93
Zobowiązania wobec innych banków	40 693	11 761	255 164	229 805	303 399	32 971	873 793
Pochodne instrumenty finansowe	25 294	45 557	3 180	-	2 853	-	76 884
Zobowiązania wobec klientów	8 637 622	1 346 951	1 147 966	143 126	488 850	608 646	12 373 161
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	-	37 400	774 800	-	812 200
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	8220	32880	152 880	193 980
Rezerwy	62	237	8848	2322	3880	4 679	20 028
Zobowiązania finansowe razem	8 703 764	1 404 506	1 415 158	420 873	1 606 662	799 176	14 350 139
Wskaźnik luki płynności netto							
	0,16	0,18	0,23	0,38	0,82	1,30	1,30
Aktywa razem	1 350 555	507 744	753 115	1 958 554	6 536 328	7 557 675	18 663 971
Zobowiązania razem	8 703 764	1 404 506	1 415 158	420 873	1 606 662	799 176	14 350 139
Luka	-7 353 209	-896 762	-662 043	1 537 681	4 929 666	6 758 499	4 313 832

*\ w tym akcje i udziały mniejszościowe i w podmiotach stowarzyszonych

Luka płynności na 31 grudnia 2009

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y*\	Razem
Aktywa finansowe							
Kasa, środki w Banku Centralnym	442 373	-	-	-	-	-	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	54 703	30	63 618	-	-	-	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 308	-	-	4	60 113	-	66 425
Pochodne instrumenty finansowe	3 569	2 598	1 182	-	-	576	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	98 953	447 345	736 697	1 157 509	4 521 713	6 473 859	13 436 076
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	68 197	133 444	9 985	112 873	1 023 322	401 201	1 749 022
- dostępne do sprzedaży	68 197	27 694	9 985	88 941	611 390	401 201	1 207 408
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	105 750	-	23 932	411 932	-	541 614
Aktywa zastawione	-	-	-	-	293 490	-	293 490
Aktywa finansowe razem	674 103	583 417	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 113 662
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	546 012	71 740	5 646	500 224	269 596	7 879	1 401 097
Pochodne instrumenty finansowe	6 708	5 527	127	283	47	2 381	15 073
Zobowiązania wobec klientów	5 282 236	2 259 109	854 835	294 029	413 001	387 062	9 490 272
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	-	-	4 129	4 307	41 197	169 641	219 274
Rezerwy	16 776	-	-	-	-	-	16 776
Zobowiązania finansowe razem	5 852 035	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 142 795
Wskaźnik luki płynności netto							
	0,12	0,15	0,23	0,34	0,87	1,45	1,45
Aktywa razem	674 103	583 417	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 113 662
Zobowiązania razem	5 852 035	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 142 795
Luka	-5 177 932	-1 752 959	-53 255	471 543	5 174 797	6 308 673	4 970 867

*\ w tym akcje i udziały mniejszościowe i w podmiotach stowarzyszonych

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia brutto)

Zestawienie zapadalności instrumentów pochodnych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyktowane):

31 grudnia 2011

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	765 532	600 973	413 204	169 262	220 714	2 169 685
FX forward	33 902	43 730	16 787	17 068	13 250	124 737
FX Swap	602 060	556 034	379 845	132 504	-	1 670 443
FX Spot	129 570	-	-	-	-	129 570
IRS	-	1 209	16 572	19 690	207 464	244 935
Wypływy, w tym:	770 478	586 827	399 619	150 488	12 384	1 918 586
FX forward	34 163	40 731	16 389	16 414	12 384	120 081
FX Swap	606 803	544 886	383 230	134 074	-	1 668 993
FX Spot	129 512	-	-	-	-	129 512
IRS	-	1 210	8 934	22 609	184 807	217 561

31 grudnia 2010

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	528 750	819 946	49 960	7 499	43 801	1 449 956
FX forward	5 104	5 525	-	-	-	10 629
FX Swap	468 209	814 421	47 941	-	-	1 330 571
FX Spot	55 437	-	-	-	-	55 437
IRS	-	-	2 019	7 499	43 801	53 319
Wypływy, w tym:	557 363	857 333	52 641	7 916	45 473	1 520 726
FX forward	10 816	-	-	-	-	10 816
FX Swap	491 110	857 333	50 622	-	-	1 399 065
FX Spot	55 437	-	-	-	-	55 437
IRS	-	-	2 019	7 916	45 473	55 408

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	469 916	576 996	92 211	21 763	57 228	1 218 114
Futures	-	27 835	5 018	4 495	-	37 348
FX Spot	10 306	-	-	-	-	10 306
FX Forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534	14 505
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-	1 082 802
IRS	-	-	2 149	7 367	56 694	66 210
CFD(kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	6 943	-	6 943
Wypływy, w tym:	473 099	583 844	94 410	16 133	59 385	1 226 331
Futures	-	4 940	87	-	-	5 027
FX Spot	10 320	-	-	-	-	10 320
FX Forward	6 728	31 699	9 682	3 323	602	52 034
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-	1 085 748
IRS	-	-	2 149	7 783	58 783	68 175
CFD(kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	5 027	-	5 027

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia netto)

31 grudnia 2011

	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Razem
Wpływy, w tym:	175	53 155	3 499	154 712	211 541
Kontrakty terminowe	175	53 004	3 499	154 712	211 390
Opcje	-	151	-	-	151
Wypływy, w tym:	170	61 817	2 600	119 054	183 641
Kontrakty terminowe	170	61 664	2 600	119 007	183 441
Jednostki indeksowe	-	-	-	47	47
Opcje	-	153	-	-	153

31 grudnia 2010

	1-3M	3-6M	6-12M	Razem
Wpływy, w tym:				
Kontrakty terminowe	29 061	5 677	105 604	140 342
Jednostki indeksowe	-	-	51	51
Wypływy, w tym:				
Kontrakty terminowe	34 155	3 899	57 493	95 547

31 grudnia 2009

	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1 Y	Razem
Wpływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	35 059	5 047	4 535	-	44 641
Wypływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	38 921	8 543	-	-	47 464
Jednostki indeksowane	-	-	-	67	67

Ryzyko płynności zobowiązań warunkowych

Zestawienie wymagalności zobowiązań warunkowych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane)

31 grudnia 2011

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 889 580	44 934	67 377	64 253	188 298	30 880	2 285 322
Finansowe, w tym:	1 636 233	-	-	-	-	-	1 636 233
- otwarte linie kredytowe, w tym:	1 612 669	-	-	-	-	-	1 612 669
-odwoławalne	1 074 890	-	-	-	-	-	1 074 890
-nieodwoławalne	537 779	-	-	-	-	-	537 779
- otwarte akredytywy importowe	16 331	-	-	-	-	-	16 331
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	5 663	-	-	-	-	-	5 663
-odwoławalne	5 663	-	-	-	-	-	5 663
-nieodwoławalne	-	-	-	-	-	-	-
- limity na transakcje FX	1 000	-	-	-	-	-	1 000
- pozostałe	570	-	-	-	-	-	570
Gwarancje	253 347	44 934	67 377	64 253	188 298	30 880	649 089

31 grudnia 2010

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 397 645	5 063	46 425	43 075	116 100	84 480	1 692 788
Finansowe, w tym:	1 223 867	-	-	-	-	-	1 223 867
- otwarte linie kredytowe, w tym:	1 190 232	-	-	-	-	-	1 190 232
-odwoławalne	573 333	-	-	-	-	-	573 333
-nieodwoławalne	616 899	-	-	-	-	-	616 899
- otwarte akredytywy importowe	2 794	-	-	-	-	-	2 794
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	29 346	-	-	-	-	-	29 346
-odwoławalne	14 752	-	-	-	-	-	14 752
-nieodwoławalne	14 594	-	-	-	-	-	14 594
- limity na transakcje FX	1 000	-	-	-	-	-	1 000
- pozostałe	495	-	-	-	-	-	495
Gwarancje	173 778	5 063	46 425	42 475	116 100	84 480	468 321
Gwarantowanie emisji	-	-	-	600	-	-	600

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 138 081	131 859	157 867	201 423	73 422	82 862	1 785 514
Finansowe, w tym:	1 027 129	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 436 983
- otwarte linie kredytowe	813 352	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 223 206
- otwarte akredytywy importowe	1 283	-	-	-	-	-	1 283
- promesy udzielenia kredytu	167 023	-	-	-	-	-	167 023
- limity na transakcje FX	1 000	-	-	-	-	-	1 000
- pozostałe	44 471	-	-	-	-	-	44 471
Gwarancje	74 852	23 480	18 901	43 356	68 980	82 862	312 431
Gwarantowanie emisji	36 100	-	-	-	-	-	36 100

Ryzyko płynności zobowiązań pozabilansowych

31 grudnia 2011

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	17	23	145	921	1 651	-	2 757
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	239	732	4 759	2 309	43 879	20 441	72 358
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	666	574	1 076	40 276	1 843	-	44 435

31 grudnia 2010

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	395	784	935	1 795	4 549	-	8 458
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	5	290	1 205	2 275	55 000	4 000	62 775
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	1 586	2 088	1 762	3 707	35 164	-	44 307

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	124	246	365	671	2 309	-	3 715
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	5	145	707	1 491	21 305	18 981	42 634
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	549	5 447	4 336	22 615	49 879	-	82 826

5.2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

Ryzyko stopy procentowej występuje głównie w działalności Banku.

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego oraz marży odsetkowej Banku, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego.

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny, powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Stąd portfel inwestycyjny wchodzący w skład księgi bankowej pełni dwie funkcje: (i) stabilizuje wynik i marżę odsetkową oraz (ii) stanowi jednocześnie zapas aktywów w procesie zarządzania płynnością Banku. W związku z emisją euroobligacji w maju 2011 roku, w celu utrzymania akceptowanego profilu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank wprowadził rachunkowość zabezpieczeń i przeprowadził transakcje IRS, których zmiany wyceny nie zwiększają fluktuacji wyniku finansowego. Ich celem było zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego o zmiennym oprocentowaniu (z kategorii kredytów normalnych i „pod obserwacją”, wydzielony został portfel jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczonych transakcjami IRS) Wartość portfela przyjęta do zabezpieczenia jest tożsama z nominałem zawartych transakcji zabezpieczających.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank wprowadził następujące narzędzia i miary: (i) luki stopy procentowej, na podstawie której badana jest wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych; (ii) BPV (*ang. basis point value*), które określa o ile zmieni się wartość bieżąca strumienia pieniężnego przy spadku krzywej dochodowości o 1 p.b. (tj. przesunięciu równoległym); (iii) oszacowanie możliwości oraz wyliczenie potencjalnego wpływu ryzyka opcji klienta, rozumianego jako ryzyko wcześniejszej spłaty zobowiązań bądź wcześniejszym wycofaniu depozytów przez klienta, na wynik finansowy Banku; (iv) oszacowanie potencjalnego wpływu zmiany bazowych stawek oprocentowania, wykorzystywanych przez Bank, na swój wynik finansowy; (v) oszacowanie wpływu nierównoległego przesunięcia krzywej dochodowości na wartość ekonomiczną kapitału własnego Banku oraz (vi) test warunków skrajnych obejmujących analizę wpływu skrajnego równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o ± 500 p.b. Na dzień 31 grudnia 2011 roku BPV księgi bankowej wyniosło 204,7 tys. zł, a BPV bez uwzględnienia kapitału własnego – 566,9 tys. zł. (na dzień 31 grudnia 2010 roku BPV wyniosło odpowiednio: 108,8 tys. zł oraz 455,8 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniosło odpowiednio: -10,6 tys. zł, -196,05 tys. zł). Na ich podstawie stosowanych miar, Bank wyznaczył w 2011 r. następujące wewnętrzne limity oraz wartości ostrzegawcze, wyznaczone według stanu na koniec każdego miesiąca: (i) wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych o ± 100 p.b; (ii) wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału własnego na zmianę stóp procentowych o ± 200 p.b. Na dzień 31 grudnia 2011 roku obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze były przestrzegane.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku, uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Na dzień 31 grudnia 2011 roku kapitał wewnętrzny na przedmiotowe ryzyko wyniósł 18,6 mln zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku - 2,06 mln zł, na dzień 31 grudnia 2009 roku ryzyko to było nieistotne).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja negatywnych skutków tego ryzyka z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Zgodnie ze strategią Grupy, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Grupa monitoruje ryzyko w księdze handlowej, stosując następujące zasady: (i) prowadzi działalność handlową na poziomie znaczącym, przy czym działalność ta pełni rolę uzupełniającą w stosunku do innych obszarów funkcjonowania Grupy; (ii) do księgi handlowej są kupowane jedynie płynne instrumenty, umożliwiające zamknięcie ryzyka w przypadku przekroczenia obowiązujących limitów; (iii) ryzyko generowane w księdze handlowej jest systematycznie monitorowane, a jego poziom jest kontrolowany i ograniczany za pomocą limitów; (iv) Zarząd Banku, w sytuacji dużej niepewności na rynkach finansowych, może podjąć decyzje o przejściowym, znaczącym ograniczeniu działalności handlowej.

Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej występuje głównie w Banku.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się model wartości (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej na wzrost stóp procentowych o 1 p.b.) a także system limitów.

Wg stanu na 31 grudnia 2011 roku VaR stopy procentowej dla portfela handlowego wyniósł 25 tys. zł, co stanowiło 0,3% wartości bieżącej tego portfela (wg stanu na 31 grudnia 2010 r. VaR wyniósł 428 tys. zł, co stanowiło 0,8% wartości bieżącej portfela, wg stanu na 31 grudnia 2009 r. VaR wyniósł 529 tys. zł, co stanowiło 0,7% wartości bieżącej portfela). Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej, w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

	VAR 10 – dniowy		
	(w tys. zł)		
	średnia	max	min
2009	1 641	3 200	2
2010	812	3 441	8
2011	454	1 847	7

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz na kwartał, przeprowadzana jest analiza back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy,
- 2) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej. Wg stanu na 31 grudnia 2011 roku BPV dla portfela handlowego wyniosło 0 tys. zł. (wg stanu na 31 grudnia 2010 roku wyniosło -8 tys. zł, wg stanu na 31 grudnia 2009 roku wyniosło -12 tys. zł),
- 3) limity maksymalnej dziennej i ciągłej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kalkulowane i monitorowane poziomy wykorzystania poszczególnych limitów jest przeprowadzane wg stanu na każdy dzień roboczy oraz systematycznie raportowane kadrze zarządzającej.

Bank, raz na kwartał, przeprowadza analizę stress testing, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w sytuacji ekstremalnych: zmian poziomu rynkowych stóp procentowych, zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych. Wyniki tej analizy pokazują, iż, przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w portfelu zarówno bankowym jak i handlowym Banku zarówno w 2011 r., jak i w 2010 r i 2009 r. utrzymywała się na bezpiecznym poziomie.

Zestawienie umownych dat zmiany oprocentowania (tzn. terminów płatności lub przeszacowywania w zależności, który termin jest wcześniejszy) dla pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku prezentują poniższe tabele:

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2011

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	409 056	-	-	-	-	60 060	469 116
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	78 916	6 219	8 781	-	-	666	94 582
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	6 592	6 592
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	56 646	56 646
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 312 039	3 771 587	1 135 181	567	-	133 118	11 352 492
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	633 686	224 157	296 873	217 791	1 793 472	84 760	3 250 739
- dostępne do sprzedaży	633 686	224 157	296 873	213 045	1 153 218	80 095	2 601 074
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	-	4 746	640 254	4 665	649 665
Inne aktywa *\\	-	-	-	-	-	406 950	406 950
Aktywa razem	7 433 697	4 001 963	1 440 835	218 358	1 793 472	748 792	15 637 117

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	-	-	-	-	-	122
Zobowiązania wobec innych banków	8 600	625 140	43 462	31 362	2 833	-1 093	710 304
Zobowiązania wobec klientów	6 417 176	4 082 748	342 046	288 091	58 338	223 490	11 411 889
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	20 495	20 495
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	518 660	295 170	-	1 104 200	46 861	1 964 891
Zobowiązania podporządkowane	-	125 516	94 484	-	-	2 783	222 783
Pozostałe zobowiązania **\\	-	-	-	-	-	144 978	144 978
Zobowiązania razem	6 425 898	5 352 064	775 162	319 453	1 165 371	437 514	14 475 462
Kapitał własny	6 864	13 728	20 591	41 183	741 292	337 997	1 161 655
Luka	1 007 799	-1 350 101	665 673	-101 095	628 101		

*\\ w tym: aktywa zastawione, inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwale, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych, które nie są wrażliwe na ryzyko stopy procentowej w kwocie ok. 107 mln zł oraz odsetki od kredytów.

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2010

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	424 111	-	-	-	-	60 523	484 634
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	81 717	8 892	15 000	-	-	1 167	106 776
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	115	4 754	56 153	61 022
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	4 059	4 059
Kredyty i pożyczki udzielone klientom Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	6 396 168	3 377 884	1 014 859	-	-	168 036	10 956 947
- dostępne do sprzedaży	-	1 243	8 308	684 132	1 765 862	733 122	3 192 667
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	1 243	8 308	343 095	1 721 837	733 122	2 807 605
Inne aktywa *\\	-	-	-	-	-	374 082	374 082
Aktywa razem	6 901 996	3 388 019	1 038 167	684 247	1 770 616	1 397 142	15 180 187

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	93	-	-	-	-	-	93
Zobowiązania wobec innych banków	-	565 456	255 785	-	-	37 622	858 863
Zobowiązania wobec klientów	6 111 983	4 736 694	859 781	270 101	-	212 020	12 190 579
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	76 884	76 884
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	700 000	-	-	3 430	703 430
Zobowiązania podporządkowane	-	-	120 000	-	-	1 314	121 314
Pozostałe zobowiązania **\\	-	-	-	-	-	145 916	145 916
Zobowiązania razem	6 112 076	5 302 150	1 935 566	270 101	-	477 186	14 097 079
Kapitał własny	5 336	16 672	16 672	33 434	599 191	411 803	1 083 108
Luka	789 920	-1 914 131	-914 071	414 146	1 771 425		

*\\ w tym: aktywa zastawione, inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwale, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych, które nie są wrażliwe na ryzyko stopy procentowej w kwocie ok. 155 mln zł oraz odsetki od kredytów.

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	377 403	-	-	-	-	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	31 784	31 923	38 412	-	-	16 232	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	110	52 663	6 310	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	7 925	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 539 064	3 261 961	1 294 954	-	-	199 690	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	237 041	137 550	527 107	261 932	275 000	129 920	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	137 041	137 550	172 107	261 932	245 000	126 120	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	100 000	-	355 000	-	30 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	-	-	269 285	-	325 604	594 889
Aktywa razem	5 185 292	3 431 434	1 860 473	531 327	327 663	750 651	12 086 840

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	298 822	658 772	376 802	-	-	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 039 094	3 301 870	637 977	265 161	-	171 173	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	15 073	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	160	160
Zobowiązania podporządkowane	-	79 713	41 624	-	-	40	121 377
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	248 317	248 317
Zobowiązania razem	5 338 059	4 040 355	1 056 403	265 161	-	466 908	11 166 886
Kapitał własny	11 158	22 292	33 437	66 875	534 998	251 194	919 954
Luka	-163 925	-631 213	770 633	199 291	-207 335		

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych, które nie są wrażliwe na ryzyko stopy procentowej w kwocie ok. 180 mln zł oraz odsetki od kredytów.

Na pozycję zobowiązania wobec klientów, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim środki na kredyty obce w kwocie ok. 140 mln zł i odsetki ok. 35 mln zł.

Pozycje pozabilansowe

Poniższe tabele zawierają dekompozycję instrumentów pochodnych na instrumenty bazowe - w celu przedstawienia ich wrażliwości na zmiany stóp procentowych

31 grudnia 2011

	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Aktywa						
FX Spot	129 570	-	-	-	-	129 570
FX forward	33 902	96 909	20 286	20 715	13 250	185 062
FX Swap	602 060	556 034	379 845	132 504	-	1 670 443
IRS	-	50 000	210 000	-	701 680	961 680
opcje	-	151	-	-	-	151
CFD	-	-	-	151 065	-	151 065
jednostki indeksowe	-	-	-	-	-	-
Razem	765 532	703 094	610 131	304 284	714 930	3 097 971
Pasywa						
FX Spot	129 512	-	-	-	-	129 512
FX forward	34 163	102 565	18 989	17 670	12 384	185 771
FX Swap	606 803	544 886	383 230	134 074	-	1 668 993
IRS	-	50 000	651 680	-	260 000	961 680
opcje	-	153	-	-	-	153
CFD	-	-	-	117 751	-	117 751
jednostki indeksowe	-	-	-	47	-	47
Razem	770 478	697 604	1 053 899	269 542	272 384	3 063 907
Saldo	-4 946	5 490	-443 768	34 742	442 546	

31 grudnia 2010

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Aktywa						
FX Spot	55 437	-	-	-	-	55 437
FX Forward	5 104	34 586	5 677	2 183	-	47 550
FX Swap	468 209	814 421	47 941	-	-	1 330 571
IRS	-	-	100 000	-	100 000	200 000
opcje	-	-	-	-	-	-
CFD	-	-	-	103 421	-	103 421
jednostki indeksowe	-	-	-	51	-	51
Razem	528 750	849 007	153 618	105 655	100 000	1 737 030
Pasywa						
FX Spot	55 437	-	-	-	-	55 437
FX Forward	10 816	34 155	3 899	3 610	-	52 480
FX Swap	491 110	857 333	50 622	-	-	1 399 065
IRS	-	-	100 000	-	100 000	200 000
opcje	-	-	-	-	-	-
CFD	-	-	-	53 883	-	53 883
jednostki indeksowe	-	-	-	-	-	-
Razem	557 363	891 488	154 521	57 493	100 000	1 760 865
Saldo	-28 613	-42 481	-903	48 162	-	

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Aktywa						
FX Spot	10 306	-	-	-	-	10 306
FX Forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534	14 505
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-	1 082 802
IRS	-	-	100 000	-	100 000	200 000
Razem	469 916	549 161	185 044	2 958	100 534	1 307 613
Pasywa						
FX Spot	10 320	-	-	-	-	10 320
FX Forward	6 728	3 170	1 336	3 323	602	15 159
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-	1 085 748
IRS	-	-	100 000	-	100 000	200 000
Razem	473 099	550 375	183 828	3 323	100 602	1 311 227
Saldo	-3 183	-1 214	1 216	-365	-68	

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2011 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	-	409 056	60 060	469 116
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	-	93 916	666	94 582
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	6 592	6 592
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	56 646	56 646
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	-	11 219 374	133 118	11 352 492
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	2 512 000	653 979	84 760	3 250 739
- dostępne do sprzedaży	1 867 000	653 979	80 095	2 601 074
- utrzymywane do terminu zapadalności	645 000	-	4 665	649 665
Inne aktywa *\\	-	-	406 950	406 950
Aktywa razem	2 512 000	12 376 325	748 792	15 637 117
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	-	-	122
Zobowiązania wobec innych banków	34 195	677 202	-1 093	710 304
Zobowiązania wobec klientów	7 821 307	3 367 092	223 490	11 411 889
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	20 495	20 495
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 104 200	813 830	46 861	1 964 891
Zobowiązania podporządkowane	-	220 000	2 783	222 783
Pozostałe zobowiązania **\\	-	-	144 978	144 978
Zobowiązania razem	8 959 824	5 078 124	437 514	14 475 462

*\\ w tym: aktywa zastawione, inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwale, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2010 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	-	424 111	60 523	484 634
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	-	105 609	1 167	106 776
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 754	115	56 153	61 022
Pochodne instrumenty finansowe	-	918	3 141	4 059
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	95 456	10 693 455	168 036	10 956 947
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 024 495	1 435 050	733 122	3 192 667
- dostępne do sprzedaży	995 579	1 078 904	733 122	2 807 605
- utrzymywane do terminu zapadalności	28 916	356 146	-	385 062
Inne aktywa *\\	-	-	374 082	374 082
Aktywa razem	1 124 705	12 659 258	1 396 224	15 180 187
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	93	-	-	93
Zobowiązania wobec innych banków	40 000	781 241	37 622	858 863
Zobowiązania wobec klientów	3 768 049	8 210 510	212 020	12 190 579
Pochodne instrumenty finansowe	-	2 853	74 031	76 884
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	700 000	3 430	703 430
Zobowiązania podporządkowane	-	120 000	1 314	121 314
Pozostałe zobowiązania **\\	-	-	145 916	145 916
Zobowiązania razem	3 808 142	9 814 604	474 333	14 097 079

*\\ w tym: aktywa zastawione, inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwale, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2009 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	-	377 403	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	24 649	77 470	16 232	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	52 773	6 310	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	7 925	-	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	53 245	9 042 734	199 690	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	400 391	1 038 239	129 920	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	270 391	683 239	126 120	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	130 000	355 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	269 285	325 604	594 889
Aktywa razem	486 210	10 857 904	742 726	12 086 840
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	582 737	751 659	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 731 691	3 512 411	171 173	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	-	15 073	-	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	160	160
Zobowiązania podporządkowane	-	121 337	40	121 377
Pozostałe zobowiązania	-	-	248 317	248 317
Zobowiązania razem	6 314 571	4 400 480	451 835	11 166 886

Rachunkowość zabezpieczeń

Przyjęte zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Bank prowadzi politykę rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, zgodnie z warunkami określonymi w MSR 39. Rachunkowość zabezpieczeń jest integralnym elementem procesu zarządzania ryzykiem finansowym w BOŚ S.A. Zarządzanie ryzykiem finansowym odbywa się w ramach obowiązującego w Banku procesu zarządzania ryzykiem.

Zabezpieczanym ryzykiem jest ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Bank, w okresie objętym zabezpieczeniem (tj. w okresie 5 lat), dokonuje zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego o zmiennym oprocentowaniu (z kategorii kredytów normalnych i „pod obserwacją”, wydzielonym portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających IRS (Interest Rate Swap). Wartość portfela przyjęta do zabezpieczenia jest tożsama z nominałem zawartych transakcji zabezpieczających. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z rachunkowości zabezpieczeń. W dokonanych przez Bank transakcjach IRS, Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę (tj. opartą o 6-miesięczny EURIBOR) a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę. Obie płatności kuponów są rozliczane od kwoty nominalnej, na którą został zawarty IRS. Wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje więc tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. Dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (tj. ryzyko zmienności stóp procentowych).

W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Bank formalnie wyznacza i dokumentuje powiązania zabezpieczające oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem.

Zgodnie z MSR 39, nieefektywność zabezpieczenia ma miejsce tylko wtedy, gdy ponownie oszacowana wartość przepływów pieniężnych w danym przedziale czasowym jest niższa niż zabezpieczana wartość dotycząca danego przedziału czasowego. Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest na bieżąco oceniana w celu kontrolowania, czy jest wysoce efektywna we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

W trakcie okresu zabezpieczenia, Bank systematycznie dokonuje pomiarów efektywności powiązania zabezpieczającego. Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Test prospektywny przyjmuje postać testu wysokiego prawdopodobieństwa, który podlega również testowaniu wstecznemu. Test retrospektywny jest wykonywany w oparciu o metodę hipotetycznego derywatu, w ramach którego następuje porównanie zmiany wartości transakcji zabezpieczających oraz hipotetycznego derywatu. Testy są wykonywane z częstotliwością kwartalną.

Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykazywana jest w kapitale z aktualizacji wyceny, w wielkości w jakiej zabezpieczenie jest efektywne. Nieefektywna część zabezpieczenia ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy”. Efektywna część wyceny transakcji zabezpieczających jest klasyfikowana do rachunku zysków i strat do pozycji „Przychody odsetkowe” w okresach naliczania przychodów odsetkowych od zabezpieczanych kredytów.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota 20 359 tys. zł, dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (według stanu na 31 grudnia 2010 r. Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego, wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosła 0 zł.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	31-12-2011		31-12-2010	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-
Intrest Rate Swap (IRS) – wycena dodatnia	441 680	20 359	-	-
Intrest Rate Swap (IRS) – wycena ujemna	-	-	-	-

Okresy, w których Bank oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych, będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, a tym samym – ich wpływu na wynik finansowy zaprezentowano poniżej:

Oczekiwane terminy reklasyfikacji kwot ujętych na kapitale do rachunku wyników

31 grudnia 2011 r.

	do 1 roku	1 – 3 lat	3 – 5 lat
Oczekiwane kwoty netto	-906	11 766	9 499

5.2.3. Ryzyko walutowe

Przez ryzyko walutowe rozumie się potencjalny niekorzystny wpływ zmian kursów wymiany walut na wyniki finansowe Grupy.

Ryzyko to jest generowane w księdze bankowej i handlowej. W księdze bankowej, ryzyko walutowe występuje jedynie w odniesieniu do DM BOŚ i jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla pozycji bilansowych.

DM BOŚ ma otwarte pozycje walutowe w USD i EUR, co wynika z deponowania przez DM BOŚ środków na rachunkach zagranicznych brokerów, którzy dokonują transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych na giełdach zagranicznych na zlecenie klientów DM BOŚ. Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji w zakresie strukturalnej pozycji FX. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego. W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku jak i w DM BOŚ. Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu instrumentami pochodnymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

Wartość 10-dniowego VaR-u walutowego w księdze bankowej DM BOŚ S.A. na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 169 tys. zł. (na 31 grudnia 2010 roku - 161 tys. zł, na 31 grudnia 2009 roku - 150 tys. zł).

Ryzyko walutowe w księdze handlowej dotyczyło przede wszystkim DM BOŚ SA, w mniejszym stopniu Banku.

Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ S.A. związane były z posiadanymi pochodnymi instrumentami finansowymi.

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, Bank stosuje model wartości zagrożonej (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz system limitów wewnętrznych.

W Banku istnieje uspołniony system zarządzania ryzykiem walutowym, liczonemu odrębnie dla Banku i DM BOŚ.

Wartość VaR-u 10-dniowego na 31 grudnia 2011 roku dla Banku wyniosła 53 tys. zł., dla DM BOŚ S.A. - 8 806 tys. zł, dla Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. – 8 788 tys. zł (na 31 grudnia 2010 roku wyniosła odpowiednio: 533 tys. zł, 2 279 tys. zł i 2 694 tys. zł, na 31 grudnia 2009 roku wyniosła odpowiednio: 285 tys. zł, 684 tys. zł i 946 tys. zł).

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku, w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

	VAR 10 – dniowy		
	(w tys. zł)		
	średnia	max	min
2009	445	1 959	13
2010	293	1 362	18
2011	242	1 021	5

Bank, w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz na kwartał przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat wyznaczonych z modelu VaR z teoretycznymi zmianami wyniku wynikającymi z rewaluacji pozycji.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy,
- 2) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut,
- 3) limity straty dziennej i ciągniętej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut,
- 4) w DM BOS S.A. - limit związany z działalnością inwestycyjną w kontrakty na waluty oraz limit wymogu kapitałowego z tyt. ryzyka walutowego

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego. Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów systematycznie raportowane kierownictwu Grupy.

Bank, raz na kwartał, dokonuje analiz stress-testing . Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego zarówno w 2011 roku, jak i w 2010 roku, 2009 roku utrzymywała się na bezpiecznym poziomie.

Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

Zestawienie otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku zaprezentowano w poniższych tabelach:

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2011

	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	413 928	48 146	3 108	1 342	2 592	469 116
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	52 118	6 120	21 093	7 502	7 749	94 582
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 592	-	-	-	-	6 592
Pochodne instrumenty finansowe	50 187	6 459	-	-	-	56 646
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 239 598	1 305 950	88 173	1 718 574	197	11 352 492
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	3 241 538	9 165	36	-	-	3 250 739
- dostępne do sprzedaży	2 591 873	9 165	36	-	-	2 601 074
- utrzymywane do terminu zapadalności	649 665	-	-	-	-	649 665
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	22 830	-	-	-	-	22 830
Inne aktywa	383 825	200	92	3	-	384 120
Aktywa razem	12 410 616	1 376 040	112 502	1 727 421	10 538	15 637 117
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		1 755 657	129 812	105 106	37 843	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	122	-	-	-	-	122
Zobowiązania wobec innych banków	35 749	509 797	28 364	136 394	-	710 304
Zobowiązania wobec klientów	10 050 735	1 273 104	54 894	3 056	30 100	11 411 889
Pochodne instrumenty finansowe	19 843	652	-	-	-	20 495
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	822 141	1 142 750	-	-	-	1 964 891
Zobowiązania podporządkowane	222 783	-	-	-	-	222 783
Rezerwy	19 645	51	2	-	-	19 698
Pozostałe zobowiązania	103 064	21 589	501	21	105	125 280
Zobowiązania razem	11 274 082	2 947 943	83 761	139 471	30 205	14 475 462
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		216 574	129 870	1 607 080	4 765	
Bilansowa pozycja netto	-1 571 903	28 741	1 587 950	-19 667		
Pozabilansowa pozycja netto	1 539 083	-58	-1 501 974	33 078		

Walutowa pozycja pozabilansowa wynika przede wszystkim z zawartych transakcji fx swap, które są używane przez Bank do pokrycia niedopasowania płynnościowego w walutach obcych.

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2010

	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	422 058	55 632	3 211	777	2 956	484 634
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	40 073	8 301	45 900	6 228	6 274	106 776
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	61 022	-	-	-	-	61 022
Pochodne instrumenty finansowe	2 873	39	711	110	326	4 059
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 218 985	1 070 599	65 734	1 601 542	87	10 956 947
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	3 184 039	8 599	29	-	-	3 192 667
- dostępne do sprzedaży	2 798 977	8 599	29	-	-	2 807 605
- utrzymywane do terminu zapadalności	385 062	-	-	-	-	385 062
Inne aktywa	363 495	3 355	6 873	272	87	374 082
Aktywa razem	12 292 545	1 146 525	122 458	1 608 929	9 730	15 180 187
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową						
		714 044	14 767	29 933	33 662	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	93	-	-	-	-	93
Zobowiązania wobec innych banków	35 937	332 056	-	490 870	-	858 863
Zobowiązania wobec klientów	10 782 306	1 300 053	79 383	1 524	27 313	12 190 579
Pochodne instrumenty finansowe	76 190	-	83	4	607	76 884
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	703 430	-	-	-	-	703 430
Zobowiązania podporządkowane	121 314	-	-	-	-	121 314
Rezerwy	19 776	239	12	1	-	20 028
Pozostałe zobowiązania	92 748	30 549	1 806	12	773	125 888
Zobowiązania razem	11 831 794	1 662 897	81 284	492 411	28 693	14 097 079
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową						
		170 372	67 286	1 122 967	13 362	
Bilansowa pozycja netto		-516 372	41 174	1 116 518	-18 963	
Pozabilansowa pozycja netto		543 672	-52 519	-1 093 034	20 300	

Walutowa pozycja pozabilansowa wynika z zawartych transakcji fx swap, które są używane przez Bank do pokrycia niedopasowania płynnościowego w walutach obcych.

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2009

	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	426 558	9 207	3 000	539	3 069	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	63 504	42 166	1 923	4 458	6 300	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	59 083	-	-	-	-	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	7 925	-	-	-	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 194 633	518 466	54 965	1 527 333	272	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 547 840	20 529	181	-	-	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	1 059 040	20 529	181	-	-	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	-	-	-	-	488 800
Aktywa zastawione	269 285	-	-	-	-	269 285
Inne aktywa	309 228	6 988	9 386	2	-	325 604
Aktywa razem	9 878 056	597 356	69 455	1 532 332	9 641	12 086 840
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		608 253	24 032	2 834	13 980	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	518 403	255 107	25 675	567 356	-	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	8 461 876	872 349	56 494	1 817	22 739	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	15 073	-	-	-	-	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	121 377	-	-	-	-	121 377
Pozostałe zobowiązania	189 657	58 091	202	1	366	248 317
Zobowiązania razem	9 306 689	1 185 547	82 371	569 174	23 105	11 166 886
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		17 139	3 278	965 152	10 195	
Bilansowa pozycja netto		-588 191	-12 916	963 158	-13 464	
Pozabilansowa pozycja netto		591 114	20 754	-962 318	3 785	

5.2.4. Ryzyko cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych

Ryzyko to występuje głównie w działalności DM BOŚ S.A. i wynika z wpływu zmian cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych na wartość kapitału i na wynik finansowy.

Transakcje na instrumentach pochodnych oraz akcjach realizowane na rachunek DM BOŚ dotyczą przede wszystkim działalności DM BOŚ jako animatora i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne zaangażowanie w instrumenty kapitałowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ transakcji arbitrażowych oraz w funkcji animatora emitenta. Transakcje arbitrażowe polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (głównie pomiędzy kontraktami terminowymi na indeks WIG20 oraz cenami akcji spółek wchodzących w skład tego indeksu) oraz transakcje arbitrażowe na kontrakty walutowe zawierane na GPW oraz w Saxo Banku. Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych).

W DM BOŚ S.A. na dzień 31 grudnia 2011 roku wykorzystanie limitu zaangażowania w transakcje arbitrażowe wynosiło 37,9% (na dzień 31 grudnia 2010 roku – 56,3%), natomiast limitu w transakcje niezabezpieczone wynosiło 55,2% (na dzień 31 grudnia 2010 roku – 63,2%).

Dodatkowo w DM BOŚ istnieją limity straty, tj. konieczności zamknięcia posiadanych pozycji w przypadku poniesienia określonej wysokości straty dziennej oraz limity dla poszczególnych traderów.

DM BOŚ S.A. posiadał instrumenty pochodne, dla których instrumentem bazowym są akcje, kursy walut lub indeksy giełd, srebro, platyna, pallad oraz kontrakty futures na: indeksy giełdowe, 10-letnie obligacje rządu Stanów Zjednoczonych i Niemiec, miedź, kukurydzę, pszenicę, soję, ropę naftową oraz złoto (wg stanu na 31 grudnia 2011 roku ich wartość brutto wyniosła 395 mln zł, z czego wartość otwartych pozycji w pochodnych instrumentach finansowych z platformy BOSSAFX wyniosła 269 mln zł (68,02%). (wg stanu na 31 grudnia 2010 roku ich wartość brutto wyniosła 236 mln zł, z czego wartość otwartych pozycji w pochodnych instrumentach finansowych z platformy BOSSAFX wyniosła 157 mln zł (66,7%).

5.3. Zarządzanie kapitałem

5.3.1. Cele, polityka i procesy zarządzania kapitałem.

W strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej dominują fundusze podstawowe.

Struktura funduszy własnych Grupy wyznaczonych na potrzeby norm ostrożnościowych na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
I. Fundusze podstawowe	950 935	917 283	815 787
1. Fundusze zasadnicze	1 015 073	961 110	844 479
Kapitał zakładowy	163 732	163 732	150 530
Kapitał zapasowy, w tym:	800 389	746 244	649 920
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	378 915	378 915	296 397
- z zysku po opodatkowaniu	420 261	366 116	352 312
- odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych zbywanych lub likwidowanych	1 213	1 213	1 211
Kapitał rezerwowy	50 952	51 134	44 029
2. Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych	67 339	58 121	52 137
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	48 302	48 302	48 302
Niepodzielony zysk z lat ubiegłych	19 037	9 819	3 835
3. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-131 477	-101 948	-80 829
Wartości niematerialne	-119 869	-95 188	-70 285
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-11 608	-6 760	-10 544
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-11 608	-6 760	-10 302
- niezrealizowane straty na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-	-	-242
II. Fundusze uzupełniające	229 653	126 131	124 500
1. Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	3 112	3 112	3 114
2. Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających	220 000	120 000	120 000
- Zobowiązanie podporządkowane	220 000	120 000	120 000
3. Inne pozycje, w tym:	6 541	3 019	1 386
- niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	3 398	52	294
- niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	3 143	2 967	1 092
Suma funduszy własnych Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.	1 180 588	1 043 414	940 287
Kapitał krótkoterminowy	17 121	9 503	1 663
Suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.	1 197 709	1 052 917	941 950

Przedstawione powyżej fundusze własne na 31 grudnia 2011 roku zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF Nr 325/2011 z dnia 20 grudnia 2011 roku. Na 31 grudnia 2010 roku fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF Nr 367/2010 z dnia 12 października 2010 roku oraz na 31 grudnia 2009 roku zgodnie z Uchwałą KNF nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku

Dla potrzeb ograniczania ryzyka spadku współczynnika wypłacalności Grupa monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Grupy oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Grupy.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 2 Prawa Bankowego Grupa jest zobowiązana utrzymywać sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- oszacowana przez Grupę kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (tzw. kapitał wewnętrzny).

Grupa w celu szacowania kapitału wewnętrznego korzysta z metody „mieszanej”. Metoda mieszana bazuje na regulacyjnych wymogach kapitałowych wyliczonych zgodnie z zasadami I filara Nowej Umowy Kapitałowej i dodatkowo uwzględnia kapitał wyliczony na pokrycie ryzyk uznanych przez Grupę jako istotne w ramach II filara Nowej Umowy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny liczony metodą „mieszaną” wyniósł:

Wyszczególnienie	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kapitał wewnętrzny	876 885	734 827	633 827

5.3.2. Kalkulacja wymogu kapitałowego.

Grupa Kapitałowa Banku Ochrony Środowiska S.A. wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

W Banku Ochrony Środowiska S.A. obowiązują następujące metody w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metody standardowej,
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metody podstawowego wskaźnika.

Całkowity wymóg kapitałowy stanowiła suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, wyznaczonych zgodnie z Uchwałą KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późn. zm.:

- 1) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego,
- 2) wymogu z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych,
- 4) wymogu z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
- 5) wymogu z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- 6) wymogu z tytułu ryzyka cen towarów,
- 7) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta,
- 8) wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego.

Wymogi, o których mowa w punktach 2) – 6) tworzą wymóg z tytułu ryzyka rynkowego.

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczono metodą standardową zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 4 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późn. zm.,

2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 6 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późn. zm.,

3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 8 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,

4. Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 9 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,
5. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych wyznaczono tzw. metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, określoną w załączniku nr 10 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,
6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 7 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,
7. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta obliczono zgodnie z zasadami określonymi w § 6 – 8 załącznika nr 11 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,
8. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczono tzw. metodą podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 Załącznika nr 14 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami.

W latach 2011, 2010, 2009 nie występowało ryzyko rozliczenia-dostawy w portfelu handlowym. Nie doszło także do przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Nie był przekroczony próg koncentracji kapitałowej.

Całkowity wymóg kapitałowy Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	783 050	681 675	589 456
- wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	699 468	609 880	530 797
- wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	15 364	9 411	1 470
- wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	68 218	62 384	57 189

5.3.3. Deklaracja zgodności z wymogami w zakresie adekwatności kapitałowej.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 3 Prawa Bankowego, Grupa jest zobowiązana utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. Na 31 grudnia 2011 roku oraz na 31 grudnia 2010 roku kalkulacja współczynnika wypłacalności dokonywana była na podstawie Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami. Natomiast na 31 grudnia 2009 roku kalkulacja współczynnika wypłacalności dokonywana była na podstawie Uchwały KNF Nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku.

Poziom współczynnika wypłacalności kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Współczynnik wypłacalności	12,24%	12,36%	12,78%

W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się wobec KNF do utrzymania współczynnika wypłacalności Banku na poziomie co najmniej 12%. Postępowanie administracyjne, na potrzeby którego NFOŚiGW zaciągnął wobec KNF zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, było prowadzone w związku z odkupieniem przez NFOŚiGW akcji Banku posiadanych przez Skandinaviska Enskilda Banken.

Bank uwzględnia potrzeby kapitałowe wynikające ze zobowiązania nałożonego przez KNF w planach finansowych oraz strategii Banku, dąży też do podwyższenia funduszy własnych m.in. poprzez zatrzymanie zysku w spółce oraz emisję obligacji podporządkowanych.

6. Wynik z tytułu odsetek

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010 dane porównawcze	01-01-2009 31-12-2009 dane porównawcze
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:			
Kredytów i pożyczek, w tym od:	646 388	511 375	460 374
- Banków	4 745	2 486	11 173
- Klientów, w tym:	641 643	508 889	449 201
- korporacyjnych	221 468	165 094	175 053
- detalicznych	217 213	170 094	151 375
- finansów publicznych	202 909	173 701	122 683
- pozostali	53	-	90
Instrumentów finansowych, w tym:	174 625	142 330	124 919
- dostępnych do sprzedaży	129 573	110 517	72 935
- utrzymywanych do terminu zapadalności	25 821	18 990	33 341
- przeznaczonych do obrotu	19 231	12 823	18 643
Transakcje zabezpieczające	2 020	-	-
Pozostałe	908	-	-
Razem	823 941	653 705	585 293

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010 dane porównawcze	01-01-2009 31-12-2009 dane porównawcze
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze z tytułu:			
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	413 302	371 294	324 410
- Banków	8 090	5 959	18 313
- Klientów, w tym:	405 212	365 335	306 097
- korporacyjnych	172 973	154 756	67 288
- detalicznych	168 185	137 342	139 020
- finansów publicznych	29 479	29 524	27 299
- funduszy ekologicznych	24 632	40 923	67 822
- pozostali	9 943	2 790	4 668
Kredytów i pożyczek, w tym od:	40 916	27 031	31 762
- Banków	16 668	11 170	10 707
- Klientów	24 248	15 861	21 055
Instrumentów finansowych- dłużne papiery własnej emisji	99 301	11 595	1 338
Razem	553 519	409 920	357 510

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	804 710	640 882	566 650
Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	553 519	409 920	357 510
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze dotyczące aktywów finansowych objętych rezerwą z tytułu utraty wartości	34 256	20 495	16 396

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010 dane porównawcze	01-01-2009 31-12-2009 dane porównawcze
Przychody z tytułu opłat i prowizji			
Opłaty i prowizje z tytułu działalności bankowej			
w tym od:			
- Klientów	32 238	30 564	27 643
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	32 238	30 564	27 643
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	1 007	919	445
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	46 395	52 668	55 841
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	51 816	48 571	39 470
Opłaty od operacji kartami płatniczymi	11 698	11 115	10 491
Pozostałe opłaty	1 303	1 387	633
Razem	144 457	145 224	134 523
Koszty z tytułu opłat i prowizji			
Opłaty z działalności maklerskiej	16 366	16 683	18 354
Opłaty z tytułu kart płatniczych	7 137	6 351	6 067
Opłaty za korzystanie z bankomatów innych banków	2 268	2 768	3 640
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	826	775	814
Opłaty od rachunków bieżących	2 520	184	
Pozostałe opłaty	2 179	1 076	1 072
Razem	31 296	27 837	29 947

Łączna wartość przychodów z działalności powierniczej w roku 2011 wyniosła 198 tys. zł., w roku 2010 wyniosła 183 tys. zł., zaś w roku 2009 wyniosła 505 tys. zł.

8. Przychody z tytułu dywidend

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	82	17	101
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 448	2 752	-
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	196	407	-
Razem	3 726	3 176	101

W kwocie dywidendy w 2011 roku znajduje się między innymi dywidenda od spółki Kemipol Sp. z o.o. w wysokości 3 432 tys. zł (w 2010 r. 2 750 tys. zł) oraz WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w wysokości 196 tys. zł (w 2010 r. 407 tys. zł).

9. Wynik na działalności handlowej

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	-5 183	5 760	9 616
- wynik na sprzedaży	-4 044	5 739	12 924
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	-1 139	21	-3 308
Pochodne instrumenty finansowe	80 093	40 957	31 898
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	66 407	39 205	23 431
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	13 686	1 752	8 467
Razem	74 910	46 717	41 514

10. Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w tym:	4 465	3 787	-2 347
- zyski	6 144	13 835	254
- straty	-1 679	-10 048	-2 601

11. Wynik z pozycji wymiany

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Wynik z tytułu operacji wyceny zrealizowany	31 279	47 098	29 283
Wynik z tytułu operacji wyceny niezrealizowany	-930	-182	-903
Razem	30 349	46 916	28 380

Zmniejszenie wyniku z pozycji wymiany na 31 grudnia 2011 roku w porównaniu do roku ubiegłego spowodowane było głównie niższym przyrostem wolumenu kredytów walutowych.

12. Pozostałe przychody operacyjne

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Z tytułu sprzedaż lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	101	868	109
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	2 892	3 173	8 754
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	724	607	1 626
- rezerwy na przyszłe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	-	-	601
- rezerwy na niewykorzystane urlopy i ekwiwalenty urlopowe	-	2 517	5 072
- rezerwy na świadczenia pracownicze	1 476	-	-
- pozostałe rezerwy	692	49	1 455
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	1 062	721	553
Przychody od sprzedaży towarów i usług	275	150	105
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	1 262	494	233
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	255	85	1 943
Zwrot podatku VAT z lat ubiegłych		1 508	
Pozostałe	2 456	2 377	2 382
Razem	8 303	9 376	14 079

13. Pozostałe koszty operacyjne

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	531	2 116	1 334
Koszty spisanych należności	45	142	212
Przekazane darowizny	623	2 141	292
Utworzenie rezerw na zobowiązania, w tym:	3 926	3 275	2 207
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	1 697	3 076	1 693
- pozostałe rezerwy	2 229	199	514
Koszty windykacji należności	1 798	957	1 465
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	209	182	236
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	457	677	823
Koszty błędnych transakcji maklerskich	159	117	142
Pozostałe	2 111	2 940	1 183
Razem	9 859	12 547	7 894

14. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (dotworzenie)	-6 630	-875	-4 448
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, w tym:	4 634	20 618	-5 109
- na należności bilansowe (rozwiązanie/dotworzenie)	4 634	20 618	-5 109
Kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz zobowiązania pozabilansowe, w tym:	-40 602	-55 760	-24 819
Na należności bilansowe (dotworzenie)	-40 442	-53 247	-23 438
Kredyty udzielone klientom detalicznym	-15 289	-34 370	-26 929
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	-25 685	-16 817	2 621
Kredyty udzielone finansom publicznym	532	-2 060	866
Kredyty udzielone pozostałym klientom	-	-	4
Inne	-1 501	-1 314	-788
Na zobowiązania pozabilansowe (rozwiązanie /dotworzenie)	1 341	-1 199	-593
Kredyty udzielone bankom	2	-	-
Kredyty udzielone klientom detalicznym	201	-307	338
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	938	-729	-883
Kredyty udzielone finansom publicznym	200	-163	-48
Aktywa przeznaczone do sprzedaży (dotworzenie)	-	-908	-
Razem	-42 598	-36 925	-34 376

Wynik odpisów kredytów i pożyczek klientów na należności bilansowe:

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Wycena indywidualna	-24 663	-7 234	11 251
Wycena grupowa	-15 779	-46 013	-34 689
Razem	-40 442	-53 247	-23 438

15. Ogólne koszty administracyjne

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Świadczenia pracownicze (nota 16)	183 125	171 252	164 856
Koszty administracyjne, w tym:	161 722	150 427	147 333
- koszty rzeczowe	139 777	135 263	134 940
- podatki i opłaty	5 148	4 356	4 655
- składka i wpłaty na BFG	10 562	5 231	4 776
- pozostałe	6 235	5 577	2 962
Amortyzacja, w tym:	31 141	26 624	25 219
- od środków trwałych	20 979	18 987	18 376
- od wartości niematerialnych	10 162	7 637	6 843
Razem	375 988	348 303	337 408

16. Świadczenia pracownicze

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Wynagrodzenia	158 589	147 876	141 959
Składki na ubezpieczenia społeczne	24 536	23 376	22 897
Razem	183 125	171 252	164 856

Grupa nie finansuje świadczeń emerytalnych opartych na programach określonych świadczeń.

W saldzie wynagrodzeń znajdują się koszty:

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
odpraw emerytalnych	463	522	183
nagród jubileuszowych	1 296	817	972

17. Obciążenia podatkowe

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Podatek bieżący	-16 010	-11 745	-11 771
Podatek odroczony*\	1 537	1 558	4 256
Razem	-14 473	-10 187	-7 515
Zysk brutto	76 891	73 369	34 408
Podatek dochodowy według stawki 19 %	-14 609	-13 940	-6 537
Dochody niepodlegające opodatkowaniu	4 278	1 934	2 302
z tego:			
- rozwiązane odpisy aktualizujące należności	2 630	425	1 974
- otrzymane dywidendy	698	600	-
- pozostałe	950	909	328
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	-4 681	-7 716	-3 280
- utworzone odpisy aktualizujące należności	-3 103	-2 450	-1 558
- dotyczące sprzedaży akcji Centrozap i Bogdanka	-	-3 370	-
- pozostałe	-1 578	-1 896	-1 722
Zmniejszenie obciążenia wyniku roku bieżącego dotyczące lat ubiegłych **\	1 228	10 135	-
Obciążenia wyniku roku bieżącego - zryczałtowany podatek od dywidendy	-689	-600	-
Obciążenia podatkowe	-14 473	-10 187	-7 515
Efektywna stawka podatkowa	19%	14%	22%

*\ więcej informacji na temat odroczonego podatku dochodowego przedstawiono w nocie 34

**/ zmniejszenie obciążeń podatkowych dotyczące lat ubiegłych:

- w 2011 roku - odliczenie od dochodu do 50 % wydatków na nabycie wartości niematerialnych stanowiących nowe technologie,
- w 2010 roku - odpisanie nakładów na Centralny System Informatyczny w Zeznaniu rocznym za 2009 rok w wysokości 7 793 tys. zł. oraz odliczenie od dochodu do 50 % wydatków na nabycie wartości niematerialnych stanowiących nowe technologie w łącznej wysokości 2 342 tys. zł.

Zmiana stanu podatku odroczonego w okresie

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Stan na początek okresu	31 833	31 273	27 606
- zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	8 919	18 044	-26 946
- zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	-11 165	-17 484	30 613
- razem zmiana stanu, w tym:	-2 246	560	3 667
- zmiana stanu na kapitale z aktualizacji wyceny	-3 783	-997	-588
- zmiana stanu odniesiona na rachunek zysków i strat	1 537	1 557	4 256
Stan na koniec okresu (nota 34)	29 587	31 833	31 273

18. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Zysk netto	62 418	63 182	26 893
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	16 373	15 823	15 053
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr.)	3,81	3,99	1,79

Zysk rozdzielony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w prezentowanych okresach.

19. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Środki pieniężne w kasie	60 060	60 523	64 970
Środki w Banku Centralnym	409 056	424 111	377 403
Razem	469 116	484 634	442 373

20. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 41)	36 286	45 177	41 824
Lokaty w innych bankach poniżej 3-mcy (środki pieniężne klientów Domu Maklerskiego BOŚ S.A.)	28 599	23 286	14 222
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	18 304	19 783	108 138
Pozostałe należności	5 575	17 359	-
Minus: odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom *\\	-9 304	-13 938	-45 833
Razem	79 460	91 667	118 351
Papiery dłużne zaklasyfikowane do portfela pożyczek i kredytów	15 122	15 109	-
Razem	94 582	106 776	118 351

*\\ Utworzono m.in. odpisy aktualizujące dotyczące należności kredytowych:

- bank islandzki	-	-	20 635
- banki ukraińskie	9 304	13 938	25 194

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom wg terminów zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	64 885	70 239	54 726
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	719	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	2 678	63 625
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	5 575	5 179	-
- powyżej 1 roku do 5 lat	9 000	12 852	-
- powyżej do 5 lat	15 122	15 109	-
Razem	94 582	106 776	118 351

21. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Dłużne papiery wartościowe	797	56 568	52 775
- obligacje Skarbu Państwa	-	56 568	52 775
- obligacje korporacyjne	797	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	5 795	4 454	6 308
- notowane	5 795	4 454	6 308
Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 592	61 022	59 083

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg terminów zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	-	-	-
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	115	-
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	51 446	52 775
- powyżej 5 lat	-	4 756	-
- z nieokreślonym terminem zapadalności	6 592	4 705	6 308
Razem	6 592	61 022	59 083

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009		
	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki brutto	Minus odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4 839 020	117 851	4 721 169	4 439 762	4 335 062	84 505	3 291 452
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	3 315 895	118 956	3 196 939	3 030 575	2 873 539	221 898	2 704 096
Kredyty udzielone finansom publicznym	3 436 816	2 443	3 434 373	3 750 675	3 747 700	915	3 299 382
Kredyty udzielone pozostałym klientom	1	-	1	638	638	-	739
Kredyty i pożyczki	11 591 732	239 250	11 352 482	11 221 650	10 956 939	307 318	9 295 669
Pozostałe należności	10	-	10	8	8	-	-
Należności razem	11 591 742	239 250	11 352 492	11 221 658	10 956 947	307 318	9 295 669

W kredytach i pożyczkach udzielonych klientom znajdują się kredyty preferencyjne z dopłatami do odsetek od NFOŚiGW i WFOŚiGW, które w prezentowanych okresach wynoszą:

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
	567 316	618 371	639 612

Dopłaty do odsetek w prezentowanych okresach wynosiły średnio 0,6 - 0,8 stopy redyskonta weksli.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	175 310	136 302	102 977
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	435 687	412 905	375 718
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	540 936	575 229	620 476
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1 311 806	938 279	1 022 425
- powyżej 1 roku do 5 lat	3 771 233	3 647 684	3 177 185
- powyżej 5 lat	5 117 520	5 246 548	3 996 888
Razem	11 352 492	10 956 947	9 295 669

Zmiany stanu odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek

	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Kredyty udzielone pozostałym klientom	Pozostałe należności	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2011	104 700	157 036	2 975	-	-	264 711
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	143 249	127 098	7 518	-	-	277 865
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-127 960	-101 413	-8 050	-	-	-237 423
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne, w tym:	-2 138	-63 770	-	-	-	-65 908
spisane wierzytelności w związku ze zbyciem wierzytelności funduszowi sekurytyzacyjnemu	-870	-6 576	-	-	-	-7 446
Inne zwiększenia	-	5	-	-	-	5
Stan na koniec okresu 31-12-2011	117 851	118 956	2 443	-	-	239 250
Stan na początek okresu 01-01-2010	84 505	221 898	915	-	-	307 318
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	151 590	103 744	6 356	-	-	261 690
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-117 220	-86 927	-4 296	-	-	-208 443
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne, w tym:	-14 175	-81 681	-	-	-	-95 856
spisane wierzytelności w związku ze zbyciem wierzytelności funduszowi sekurytyzacyjnemu	-13 355	-63 032	-	-	-	-76 387
Inne zmniejszenia	-	2	-	-	-	2
Stan na koniec okresu 31-12-2010	104 700	157 036	2 975	-	-	264 711

	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Kredyty udzielone pozostałym klientom	Pozostałe należności	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	57 629	225 473	1 781	4		284 887
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	76 894	119 541	8 451	-	-	204 886
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-49 965	-122 162	-9 317	-4	-	-181 448
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne	-53	-950	-	-	-	-1 003
Inne zmniejszenia	-	-4	-	-	-	-4
Stan na koniec okresu 31-12-2009	84 505	221 898	915	-	-	307 318

23. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży			
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	2 548 732	2 748 622	983 611
Skarbu Państwa	1 377 896	1 478 561	396 321
NBP - ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 41)	506 772	599 592	-
Banków	117 350	119 998	140 652
Finansów publicznych	537 553	541 875	446 638
Pomocnicze instytucje finansowe	9 161	8 596	-
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	52 342	58 983	96 139
- notowane	16 084	22 455	61 420
- nienotowane	36 258	36 528	34 719
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 601 074	2 807 605	1 079 750

Grupa utrzymuje politykę inwestycyjną w zakresie zbycia akcji spółek, które zostały nabyte w ramach aportu wniesionego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zamian za akcje serii „O” wyemitowane przez BOS S.A.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wg terminów zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	512 074	601 062	161 023
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	521	1 243	825
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	4 571	8 308	5 934
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	258 887	343 095	36 628
- powyżej 1 roku do 5 lat	1 032 742	1 308 421	543 581
- powyżej 5 lat	739 937	486 493	235 620
- z nieokreślonym terminem zapadalności	52 342	58 983	96 139
Razem	2 601 074	2 807 605	1 079 750

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Dłużne papiery wartościowe – według zamortyzowanego kosztu:			
Skarbu Państwa	649 665	385 062	488 800
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	649 665	385 062	488 800
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	3 250 739	3 192 667	1 568 550

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wg terminów zapadalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	104 540
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	-	-
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	356 146	-
- powyżej 1 roku do 5 lat	510 074	28 916	384 260
- powyżej 5 lat	139 591	-	-
Razem	649 665	385 062	488 800

Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych:

Dostępnych do sprzedaży

	Dłużne papiery wartościowe					RAZEM Dłużne papiery wartościowe
	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Pomocniczych instytucji finansowych	
Stan na początek okresu 01-01-2011	1 478 561	599 592	119 998	541 875	8 596	2 748 622
Zwiększenia (z tytułu)	1 173 762	37 050 747	16 457	77 483	4 721	38 323 170
- zakup	840 871	37 009 791	-	38 922	2 279	37 891 863
- naliczone odsetki dyskonto, premia	84 727	28 118	6 629	29 437	30	148 941
- dodatnia wycena	248 164	12 838	9 828	9 124	2 412	282 366
Zmniejszenia (z tytułu)	1 274 427	37 143 567	19 105	81 805	4 156	38 523 060
- sprzedaż i wykup	948 192	37 102 611	-	41 937	-	38 092 740
- odsetki zrealizowane, premia	82 545	28 050	6 454	28 942	7	145 998
- ujemna wycena	243 690	12 906	12 651	10 926	2 859	283 032
- odpis z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	1 290	1 290
Stan na koniec okresu 31-12-2011	1 377 896	506 772	117 350	537 553	9 161	2 548 732

	Dłużne papiery wartościowe					RAZEM Dłużne papiery wartościowe
	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Pomocniczych instytucji finansowych	
Stan na początek okresu 01-01-2010	396 321	-	140 652	446 638	-	983 611
Zwiększenia (z tytułu)	20 060 012	40 668 970	12 478	165 008	8 596	60 915 064
- zakup	19 659 637	40 641 723	2 549	133 767	8 580	60 446 256
- naliczone odsetki dyskonto, premia	61 316	27 247	6 545	29 777	7	124 892
- dodatnia wycena	69 774	-	3 384	1 464	9	74 631
- z tyt. transakcji typu sell buy back i repo prezentowanych w aktywach zastawionych	269 285	-	-	-	-	269 285
Zmniejszenia (z tytułu)	18 977 772	40 069 378	33 132	69 771	-	59 150 053
- sprzedaż i wykup	18 865 525	40 042 131	23 090	39 110	-	58 969 856
- odsetki zrealizowane, premia	45 611	27 189	6 616	29 269	-	108 685
- ujemna wycena	66 636	58	3 426	1 392	-	71 512
Stan na koniec okresu 31-12-2010	1 478 561	599 592	119 998	541 875	8 596	2 748 622
Stan na początek okresu 01-01-2009	827 721	-	296 758	296 154	-	1 420 633
Zwiększenia (z tytułu)	2 291 915	12 857	1 766 440	207 572	-	4 278 784
- zakup	2 231 749	12 857	1 743 713	185 507	-	4 173 826
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	40 157	-	18 870	21 847	-	80 874
- dodatnia wycena	20 009	-	3 857	218	-	24 084
Zmniejszenia (z tytułu)	2 723 315	12 857	1 922 546	57 088	-	4 715 806
- sprzedaż i wykup	2 392 868	12 857	1 894 034	34 570	-	4 334 329
- odsetki zrealizowane, premia	43 057	-	24 029	22 310	-	89 396
- ujemna wycena	18 105	-	4 483	208	-	22 796
- z tyt. transakcji typu sell buy back i repo prezentowanych w aktywach zastawionych	269 285	-	-	-	-	269 285
Stan na koniec okresu 31-12-2009	396 321	-	140 652	446 638	-	983 611

W dostępnych do sprzedaży papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do roku	87 804	-	-
- powyżej roku	647 055	937 426	168 779
Razem	734 859	937 426	168 779

	Kapitałowe papiery wartościowe		
	Notowane	Nienotowane	RAZEM
Stan na początek okresu 01-01-2011	22 455	36 528	58 983
Zwiększenia (z tytułu)	11 002	662	11 664
- zakup akcji	-	553	553
- dodatnia wycena	11 002	106	11 108
- rozwiązanie odpisów aktualizacyjnych	-	3	3
Zmniejszenia (z tytułu)	17 373	932	18 305
- sprzedaż akcji i udziałów	1 247	122	1 369
- utrata wartości	5 340	-	5 340
- ujemna wycena	10 786	810	11 596
Stan na koniec okresu 31-12-2011	16 084	36 258	52 342
Stan na początek okresu 01-01-2010	61 420	34 719	96 139
Zwiększenia (z tytułu)	5 417	1 964	7 381
- zakup akcji	3 673	-	3 673
- dodatnia wycena	1 744	1 964	3 708
Zmniejszenia (z tytułu)	44 382	155	44 537
- sprzedaż akcji i udziałów	13 710	155	13 865
- utrata wartości	5 411	-	5 411
- ujemna wycena	1 523	-	1 523
-przeklasyfikowanie akcji	23 738	-	23 738
Stan na koniec okresu 31-12-2010	22 455	36 528	58 983
Stan na początek okresu 01-01-2009	1 038	1 661	2 699
Zwiększenia (z tytułu)	65 229	33 135	98 364
- zakup	63 097	33 056	96 153
- dodatnia wycena	2 132	79	2 211
Zmniejszenia (z tytułu)	4 847	77	4 924
- sprzedaż i wykup	-	66	66
- ujemna wycena	399	6	405
- utrata wartości	4 448	-	4 448
- umorzenie akcji	-	5	5
Stan na koniec okresu 31-12-2009	61 420	34 719	96 139

Utrzymywanych do terminu zapadalności

	Dłużne papiery wartościowe Skarbu Państwa	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2011	385 062	385 062
Zwiększenia z tytułu:	642 991	643 377
- zakup	617 170	617 170
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	25 821	26 207
Zmniejszenia z tytułu:	378 388	378 774
- wykup	355 000	358 006
- odsetki zrealizowane, premia	23 388	20 768
Stan na koniec okresu 31-12-2011	649 665	649 665
Stan na początek okresu 01-01-2010	488 800	488 800
Zwiększenia z tytułu	22 075	22 075
- zakup	-	-
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	22 075	22 075
Zmniejszenia z tytułu:	125 813	125 813
- wykup	102 095	102 095
- odsetki zrealizowane, premia	23 718	23 718
Stan na koniec okresu 31-12-2010	385 062	385 062
Stan na początek okresu 01-01-2009	650 430	650 430
Zwiększenia z tytułu	39 760	39 760
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	39 760	39 760
Zmniejszenia z tytułu:	201 390	201 390
- wykup	160 551	160 551
- odsetki zrealizowane, premia	40 839	40 839
Stan na koniec okresu 31-12-2009	488 800	488 800

W utrzymywanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG z terminem wykupu:

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do roku		45 388	
- powyżej roku	69 776		39 345
Razem	69 776	45 388	39 345

W utrzymywanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych z terminem wykupu:

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do roku		266 734	104 540
- powyżej roku	578 330	28 916	294 893
Razem	578 330	295 650	399 433

24. Aktywa zastawione

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Dłużne papiery wartościowe:			
-obligacje Skarbu Państwa	-	-	269 285
Razem	-	-	269 285

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku nie było czynnych transakcji repo. Aktywa zastawione na dzień 31 grudnia 2009 roku stanowiły zastaw transakcji repo przeprowadzonej z bankiem krajowym.

25. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	22 830	-	-
Razem	22 830	-	-

Spółka WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. była klasyfikowana w pozycji „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży” zgodnie z MSSF 5. Ponieważ przestała spełniać kryteria klasyfikacji została zaklasyfikowana przez Bank na dzień 31 grudnia 2011 roku jako jednostka stowarzyszona.

26. Wartości niematerialne

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Wartość firmy	550	550	550
Licencje i oprogramowanie	51 146	48 201	31 820
Wartości niematerialne w budowie	68 174	46 437	37 915
Razem	119 870	95 188	70 285

Wzrost wartości niematerialnych na 31 grudnia 2011 roku w porównaniu z rokiem ubiegłym wynika przede wszystkim z nakładów na CSB.

Wartość firmy dotyczy nabytej przed dniem przejścia na MSSF zatwierdzonymi przez UE, zorganizowanej części przedsiębiorstwa maklerskiego Elimar. Wartość firmy nie jest amortyzowana i jest sprawdzana na utratę wartości na każdy dzień bilansowy.

Dom Maklerski ocenia, czy na datę bilansową nie zaistniały przesłanki powodujące, iż wartość bilansowa wartości firmy nie jest niższa od jej wartości odzyskiwanej. W tym celu sporządzany jest corocznie test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy - niezależnie od tego, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości. Test sporządzany jest zgodnie z MSR 36.

Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne (dalej CGU), które zostały przyporządkowane do wartości firmy.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania Dom Maklerski oczekuje z tytułu dalszego użytkowania CGU. Wartość użytkowa uwzględnia wartość końcową (rezydualną) CGU. Wartość rezydualna CGU obliczana jest poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu długoterminowej stopy wzrostu przyjętej na poziomie założonego przez Dom Maklerski wzrostu (3,0%).

Prognozy dotyczące przyszłych przepływów opiewają na okres 5 lat oraz opierają się na:

- historycznych danych odzwierciedlających potencjał CGU w zakresie generowania przepływów pieniężnych,
- projekcji bilansu oraz rachunku zysków i strat CGU na dzień sporządzania testu na utratę wartości (wg stanu na dzień 31 grudnia 2011r. wartość bilansowa CGU wynosiła 1.325 tys. zł),
- prognozach bilansu i rachunku zysków i strat na okres objęty prognozą,
- założeniach zawartych w budżecie Domu Maklerskiego,
- analizie przyczyn rozbieżności pomiędzy przeszłymi prognozami przepływów pieniężnych a faktycznie uzyskanymi przepływami środków.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów obliczana jest przy zastosowaniu stopy dyskontowej w wysokości 12,32%, uwzględniającej stopę wolną od ryzyka, premię za ryzyko, premię związaną z brakiem bezpośredniego wsparcia międzynarodowej instytucji finansowej.

Wartość bieżąca przyszłych przepływów przyrównywana jest do bilansowej wartości (na dzień sporządzania testu) wartości firmy oraz wartości aktywów netto CGU (1.325 tys. zł).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. podobnie jak na dzień 31 grudnia 2010 r. Dom Maklerski nie odnotował utraty wartości dla wartości firmy. Wartość bilansowa wartości firmy na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 551 tys. zł, natomiast wartość bilansowa aktywów netto CGU 774 tys. zł. Nadwyżka wartości bieżącej przyszłych przepływów ponad sumę aktywów netto oraz wartości firmy wyniosła na koniec 2011 roku 18.471 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2010 roku nadwyżka ta wynosiła 13.865 tys. zł).

W odniesieniu do wartości niematerialnych, które nie są jeszcze dostępne do użytkowania, tzn. będące w trakcie realizacji, Grupa na bieżąco identyfikuje przesłanki utraty wartości. Na podstawie przeglądu poniesionych nakładów na wartości niematerialne w budowie na dzień 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku nie stwierdzono utraty ich wartości.

	Wartość firmy	Licencje i oprogramowanie	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Stan na 01-01-2011				
Wartość bilansowa brutto	735	100 060	46 437	147 232
Umorzenie	-185	-51 859	-	-52 044
Wartość bilansowa netto	550	48 201	46 437	95 188
Okres kończący się 31-12-2011				
Wartość bilansowa netto na początek roku	550	48 201	46 437	95 188
Zwiększenia	-	13 227	28 556	41 783
- zakupu	-	6 988	26 103	33 091
- przejęcie z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	-	6 239	-	6 239
- amortyzacja księgowana na projektach	-	-	2 453	2 453
Zmniejszenia	-	-470	-6 819	-7 289
- sprzedaż	-	-	-	-
- likwidacje	-	-470	-	-470
- - przeniesienie z nakładów na wartości niematerialne w trakcie realizacji na licencje	-	-	-6 819	-6 819
Naliczenie amortyzacji	-	-10 161	-	-10 161
Wyksięgowanie umorzeń	-	349	-	349
Wartość bilansowa netto	550	51 146	68 174	119 870
Stan na 31-12-2011				
Wartość bilansowa brutto	735	112 817	68 174	181 726
Utrata wartości	-	-	-	-
Umorzenie	-185	-61 671	-	-61 856
Wartość bilansowa netto	550	51 146	68 174	119 870

	Wartość firmy	Licencje i oprogramowanie	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Stan na 01-01-2010				
Wartość bilansowa brutto	735	76 040	80 003	156 778
Utrata wartości	-	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-44 220	-	-44 405
Wartość bilansowa netto	550	31 820	37 915	70 285
Okres kończący się 31-12-2010				
Wartość bilansowa netto na początek roku	550	31 820	37 915	70 285
Zwiększenia	-	24 021	73 053	97 074
- zakupu	-	2 345	30 965	33 310
- przejęcie z wartości niematerialnych w budowie	-	20 776	-	20 776
- przejęcie z inwestycji ze środków trwałych w budowie	-	900	-	900
- spisanie w ciężar rezerw	-	-	42 088	42 088
Zmniejszenia	-	-1	-64 531	-64 532
- sprzedaż	-	-	-988	-988
- likwidacje	-	-1	-	-1
- przeniesienie z inwestycji na licencje	-	-	-20 776	-20 776
- utrata wartości w okresie	-	-	-42 088*\	-42 088
- nakłady, które po rozliczeniu inwestycji nie będą stanowiły wartości niematerialnych	-	-	-679	-679
Naliczenie amortyzacji	-	-7 637	-	-7 637
Wyksięgowanie umorzeń	-	-2	-	-2
Wartość bilansowa netto	550	48 201	46 437	95 188
Stan na 31-12-2010				
Wartość bilansowa brutto	735	100 060	46 437	147 232
Utrata wartości	-	-	-	-
Umorzenie	-185	-51 859	-	-52 044
Wartość bilansowa netto	550	48 201	46 437	95 188

*\ spisane z wartości niematerialnych w ciężar odpisu aktualizującego dotyczy nakładów na CSI

	Wartość firmy	Licencje i oprogramowanie	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Stan na 01-01-2009				
Wartość bilansowa brutto	735	75 775	66 576	143 086
Utrata wartości (korekta błędu)			-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-43 604		-43 789
Wartość bilansowa netto	550	32 171	24 488	57 209
Okres kończący się 31-12-2009				
Wartość bilansowa netto na początek roku	550	32 171	24 488	57 209
Zwiększenia	-	6 492	15 850	22 342
-zakupu	-	4 069	15 845	19 914
-przejęcie z inwestycji	-	2 423	5	2 428
Zmniejszenia	-	-6 227	-2 423	-8 650
-likwidacje	-	-6 227	-	-6 227
-przeksięgowania z inwestycji	-	-	-2 423	-2 423
Naliczenie amortyzacji	-	-6 843	-	-6 843
Wyksięgowanie umorzeń	-	6 227	-	6 227
Wartość bilansowa netto	550	31 820	37 915	70 285
Stan na 31-12-2009				
Wartość bilansowa brutto	735	76 040	80 003	156 778
Utrata wartości	-	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-44 220	-	-44 405
Wartość bilansowa netto	550	31 820	37 915	70 285

Kwota zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych wynosi:

31-12-2011	40 749
31-12-2010 (dane niezbadane)	44 307
31-12-2009	82 826

27. Rzeczowe aktywa trwałe

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Środki trwałe, w tym:	124 895	120 720	104 049
- grunty	204	204	204
- budynki i lokale	44 533	45 731	46 588
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	25 613	22 459	24 091
- sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	48 416	46 551	27 414
- środki transportu	1 101	867	889
- inne środki trwałe	5 028	4 908	4 863
Środki trwałe w budowie	3 715	6 124	5 561
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	128 610	126 844	109 610

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku w Grupie nie występowały:

- aktywa trwałe czasowo nieużywane o istotnej wartości bilansowej,
- składniki majątku wycofane z aktywnego użytkowania i przeznaczone do zbycia.

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01 -01- 2011					
Wartość bilansowa brutto	61 247	49 870	132 329	6 124	249 570
Umorzenie	-15 312	-27 411	-80 003		-122 726
Wartość bilansowa netto	45 935	22 459	52 326	6 124	126 844
Okres kończący się 31 -12- 2011					
Wartość bilansowa netto na początek roku	45 935	22 459	52 326	6 124	126 844
Zwiększenia	331	7 755	19 505	9 877	37 468
zakupy	296	1 242	14 726	9 877	26 141
przejęcie z inwestycji	35	6 513	4 779		11 327
Zmniejszenia	-116	-1 824	-15 017	-11 702	-28 659
likwidacje/ sprzedaż	-116	-2 408	-14 871		-17 395
- przeniesienie z inwestycji		584	-146	-11 702	-11 264
Naliczenie amortyzacji	-1 528	-5 060	-14 391	-584	-21 563
Wyksięgowanie umorzenia z tyt. likwidacji/sprzedaży	115	2 283	12 122	-	14 520
Wartość bilansowa netto	44 737	25 613	54 545	3 715	128 610
Stan na 31-12- 2011					
Wartość bilansowa brutto	61 462	55 801	136 817	4 299	258 379
Umorzenie	-16 725	-30 188	-82 272	-584	-129 769
Wartość bilansowa netto	44 737	25 613	54 545	3 715	128 610

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01 -01- 2010					
Wartość bilansowa brutto	60 586	50 875	108 855	5 561	225 877
Umorzenie	-13 794	-26 784	-75 689	-	-116 267
Wartość bilansowa netto	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610
Okres kończący się 31 -12- 2010					
Wartość bilansowa netto na początek roku	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610
Zwiększenia	661	3 317	32 994	30 695	67 667
zakupy	62	548	7 126	30 690	38 426
przejęcie z inwestycji	599	2 769	25 868	-	29 236
inne przesunięcia	-	-	-	5	5
Zmniejszenia	-	-4 322	-9 520	-30 132	-43 974
likwidacje/ sprzedaż	-	-4 322	-9 397	-1	-13 720
- przeniesienie z inwestycji	-	-	-123	-30 013 *	-30 136
- nakłady, które po rozliczeniu inwestycji nie będą stanowiły środka trwałego	-	-	-	-118	-118
Naliczenie amortyzacji	-1 518	-4 280	-13 189	-	-18 987
Wyksięgowanie umorzenia z tyt. likwidacji/sprzedaży	-	3 653	8 875	-	12 528
Wartość bilansowa netto	45 935	22 459	52 326	6 124	126 844
Stan na 31 -12- 2010					
Wartość bilansowa brutto	61 247	49 870	132 329	6 124	249 570
Umorzenie	-15 312	-27 411	-80 003	-	-122 726
Wartość bilansowa netto	45 935	22 459	52 326	6 124	126 844

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2009					
Wartość bilansowa brutto	59 528	50 660	114 515	4 593	229 296
Umorzenie	-12 306	-27 310	-76 502	-	-116 118
Wartość bilansowa netto	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178
Okres kończący się 31-12-2009					
Wartość bilansowa netto na początek roku	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178
Zwiększenia	1 058	5 681	8 285	8 180	23 204
zakupy	388	1 673	5 731	8 180	15 972
leasing	-	-	93	-	93
przejęcie z inwestycji	670	4 008	2 461	-	7 139
Zmniejszenia	-	-5 466	-13 945	-7 212	-26 623
likwidacje/ sprzedaż	-	-5 466	-13 931	-	-19 397
przeksięgowania z inwestycji	-	-	-14	-7 212	-7 226
Naliczenie amortyzacji	-1 488	-4 122	-12 765	-	-18 375
Wyksięgowanie umorzenia	-	4 648	13 578	-	18 226
Wartość bilansowa netto	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610
Stan na 31 grudnia 2009					
Wartość bilansowa brutto	60 586	50 875	108 855	5 561	225 877
Umorzenie	-13 794	-26 784	-75 689	-	-116 267
Wartość bilansowa netto	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610

*\ w ramach kwoty 30 013 tys. zł. zawarta jest wartość nakładów inwestycyjnych przeniesionych na wartości niematerialne w kwocie 900 tys. zł.

28. Inne aktywa

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Koszty do zapłacenia z góry	4 277	3 007	2 300
Odprowadzenie nadmiaru gotówki	15 207	9 499	16 771
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	3 904	3 547	3 530
Dłużnicy różni	75 099	76 351	78 511
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	1 719	1 754	1 785
Rozrachunki publiczno prawne	3 420	1 148	1 806
Przychody do otrzymania	423	506	675
Pozostałe	1 293	1 396	1 755
Razem	105 342	97 208	107 133

29. Zobowiązania wobec innych banków

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Depozyty innych banków	75 346	40 661	583 773
Kredyty i pożyczki otrzymane	634 958	818 202	782 768
Razem	710 304	858 863	1 366 541

Zobowiązania wobec innych banków wg terminów wymagalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	33 529	40 298	518 028
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	20 531	8 554	70 231
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	40 275	253 620	3 731
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	254 564	227 817	499 052
- powyżej 1 roku do 5 lat	342 081	296 502	267 796
- powyżej 5 lat	19 324	32 072	7 703
Razem	710 304	858 863	1 366 541

30. Zobowiązania wobec klientów

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Klienci korporacyjni	3 941 388	5 469 873	3 050 926
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	811 549	736 202	675 837
– lokaty terminowe	3 129 839	4 733 671	2 375 089
Klienci detaliczni	4 583 607	4 069 764	3 818 957
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 646 791	1 903 739	1 993 569
– lokaty terminowe	2 936 816	2 166 025	1 825 388
Finanse publiczne	679 640	786 080	706 919
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	331 950	325 900	387 311
– lokaty terminowe	347 690	460 180	319 608
Fundusze ekologiczne	551 041	635 486	962 292
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	33 692	14 614	32 555
– lokaty terminowe	517 349	620 872	929 737
Pozostali klienci	16 839	8 862	3 107
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	1 137 200	1 075 628	658 573
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	502 174	144 886	214 501
Razem	11 411 889	12 190 579	9 415 275

W okresie sprawozdawczym Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań.

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- do 1 miesiąca	7 336 904	8 600 243	5 234 872
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 025 979	1 319 245	2 284 415
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	613 710	1 117 484	843 771
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	301 481	132 064	303 809
- powyżej 1 roku do 5 lat	606 969	441 897	370 539
- powyżej 5 lat	526 846	579 646	377 869
Razem	11 411 889	12 190 579	9 415 275

31. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych

	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/wykupu	Stan zobowiązań		
					31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Dłużne papiery wartościowe					1 964 729	703 273	-
Obligacje serii B	400 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	402 203	401 895	-
Obligacje serii C od 30.11.2011	300 000 33 728	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata (z opcją wykupu po 12 i 24 miesiącach)	33 930	301 378	-
Obligacje serii E	230 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata (z opcją wykupu po 18 miesiącach)	233 523	-	-
Obligacje serii F	150 102	PLN	Oprocentowanie stałe (kupon roczny)	5 lat	152 323	-	-
Euroobligacje	250 000	EUR			1 142 750	-	-
Pozostałe papiery wartościowe					162	157	160
Razem					1 964 891	703 430	160

Obligacje Banku Ochrony Środowiska S.A. serii B i C na okaziciela o wartości nominalnej 1 000 zł (jeden tysiąc złotych) każda i terminie wykupu 2 grudnia 2013 r. zostały wprowadzone do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na Catalyst, a dniem pierwszego notowania tych obligacji był dzień 25 stycznia 2011 roku.

Datę ostatniego dnia notowania obligacji serii B i C ustalono na dzień 20 listopada 2013 roku.

Obligacje Banku Ochrony Środowiska S.A. serii E i F na okaziciela o wartości nominalnej 1 000 zł (jeden tysiąc złotych) każda i terminie wykupu 4 października 2014 r. zostały wprowadzone do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na Catalyst w dniu 21 listopada 2011 roku, a datę ostatniego dnia notowania obligacji serii E i F ustalono na dzień 24 września 2014 roku.

BOS Finance AB Szwecja jest emitentem euroobligacji na okaziciela, które zostały wyemitowane w dniu 11 maja 2011 roku o wartości nominalnej 100 000 EUR (sto tysięcy euro) każda i terminie wykupu 11 maja 2016 r. Euroobligacje notowane są na Gieldzie Papierów Wartościowych w Luksemburgu.

32. Zobowiązania podporządkowane

	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności / wykupu	Stan zobowiązań		
					31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 308	25 274	25 287
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 308	25 274	25 287
Bank Pocztowy S.A.	20 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	20 246	20 219	20 229
Powszechna Kasa Oszczędności i Bank Polski S.A.	50 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	50 616	50 547	50 574
Bank Gospodarstwa Krajowego	100 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	101 305	-	-
Razem	220 000				222 783	121 314	121 377

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 3 marca 2010 r. wyraziła zgodę na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku kwoty 120 000 tys. zł stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji w dniu 3 listopada 2009 r. 120 obligacji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1 000 tys. zł każda.

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 6 października 2011 r. podjęła decyzję o zaliczeniu do funduszy uzupełniających Banku kwoty 100 000 tys. zł stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji w dniu 18 maja 2011 r. 10 000 obligacji zwykłych na okaziciela serii D o wartości nominalnej 10 tys. zł każda.

33. Rezerwy

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe w tym:	1 941	3 288	2 089
- otwarte linie kredytowe	1 646	2 340	1 584
- gwarancje	295	948	505
Rezerwa na świadczenia pracownicze- rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	10 344	9 725	9 534
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia	7 413	7 015	5 153
Rezerwy razem	19 698	20 028	16 776

Zmiana stanu rezerw

	01-01-2011 do 31-12-2011	01-01-2010 do 31-12-2010	01-01-2009 do 31-12-2009
Rezerwa na zobowiązania warunkowe			
Stan na początek okresu	3 288	2 089	1 496
- utworzenie rezerw na utratę wartości zobowiązań pozabilansowych	18 619	15 912	7 532
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości zobowiązań pozabilansowych	-19 961	-14 713	-6 939
- inne	-5	-	-
Stan na koniec okresu	1 941	3 288	2 089
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne			
Stan na początek okresu	9 725	9 534	9 960
- utworzenie rezerw na utratę wartości	1 759	1 339	1 156
- wykorzystanie rezerw	-1 140	-1 148	-981
- rozwiązanie rezerw	-	-	-601
Stan na koniec okresu	10 344	9 725	9 534
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia			
Stan na początek okresu	7 015	5 153	5 563
- utworzenie rezerw na utratę wartości zobowiązań	1 697	3 076	1 693
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości zobowiązań	-724	-607	-1 626
- wykorzystanie	-575	-607	-477
Stan na koniec okresu	7 413	7 015	5 153
Stan rezerw na koniec okresu, razem	19 698	20 028	16 776

Wykazana rezerwa na zobowiązania warunkowe to rezerwa z tytułu utraty wartości udzielonych linii kredytowych i gwarancji.

Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczą zobowiązań Grupy wynikających z obowiązujących zasad wynagradzania i obejmują nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne. Grupa szacuje, że wpływ korzyści ekonomicznych wynikający z realizacji tych rezerw nastąpi w prezentowanych okresach:

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
do 1 roku	1 292	1 166	1 115
powyżej 1 roku do 5 lat	3 876	3 880	3 705
powyżej 5 lat do 10 lat	2 629	2 492	2 597
powyżej 10 lat do 20 lat	2 011	1 736	1 680
powyżej 20 lat	536	451	437
Razem	10 344	9 725	9 534

Rezerwy na zobowiązania i roszczenia utworzone zostały w wysokości przewidywanych wpływów korzyści ekonomicznych w prezentowanych poniżej okresach:

	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009	
	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści
Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK *\\	2 895	powyżej roku	2 895	powyżej roku	2 895	powyżej roku
Rezerwa na przyszłe zobowiązania dotyczące wpłat do obowiązkowego systemu rekompensat	586	do roku	570	do roku	590	do roku
Rezerwa na sprawę sporną z Pierwszym Mazowieckim Urzędem Skarbowym w zakresie podatku VAT	1 457	do roku	660	do roku	-	
Rezerwa na zobowiązania wobec klientów z tytułu debetów na rachunkach inwestycyjnych	-	do roku	411	do roku	255	do roku
Pozostałe rezerwy na roszczenia **\\	2 475	do roku	2 479		1 413	
	589	do roku	376	do roku	461	do roku
	1 886	powyżej roku	2 103	powyżej roku	952	powyżej roku
Razem	7 413		7 015		5 153	

*\\ Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK została opisana w nocie 4(e).

**\\ Na 31 grudnia 2011 roku w kwocie rezerw na roszczenia znajdują się rezerwy w wysokości 2 048 tys. zł dotyczące klientów Banku oraz rezerwy na roszczenia z powództwa byłych pracowników Banku w wysokości 427 tys. zł natomiast na 31 grudnia 2010 roku w kwocie pozostałych rezerw na roszczenia znajdują się rezerwy w wysokości 2 043 tys. zł dotyczące klientów Banku oraz rezerwy na roszczenia z powództwa byłych pracowników Banku w wysokości 436 tys. zł.

Łączna wartość postępowań będących w toku w prezentowanych okresach

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
- Bank jest pozwanym	25 755	28 682	29 788
- Bank jest powodem	9 748	44 163	22 929

Zdaniem Zarządu Banku ryzyko związane z powyższymi postępowaniami, za wyjątkiem tych, które zostały objęte rezerwami na roszczenia, oceniane jest na poziomie możliwym ale nie prawdopodobnym. Wszelkie ryzyka wiążące się z postępowaniami toczącymi się przed sądem lub organami administracji publicznej są odpowiednio zabezpieczone poziomem rezerw.

34. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy obliczany jest w stosunku do wszystkich różnic przejściowych przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego w wysokości 19%.

W zakresie odroczonego podatku dochodowego zanotowano następujące zmiany:

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Stan na początek okresu	31 833	31 273	27 606
Zmiana stanu :	-2 246	560	3 667
w tym z tytułu:			
- odpisy aktualizujące należności	5 363	1 224	1 424
- wyceny aktywów	-4 540	1 320	-1 394
- kosztów do zapłacenia	10 049	2 806	-6 369
- pozostałych różnic	-656	-368	-721
- prowizji rozliczanych wg ESP	-2 266	-	1 554
- niezamortyzowanych środków trwałych	-588		
objętych ulgą inwestycyjną		-530	-703
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	-204	368	1 660
- przychodów do otrzymania	-9 404	-4 260	8 216
Stan na koniec okresu	29 587	31 833	31 273

W tym podatek odroczony odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny:

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Stan na początek okresu	567	1 563	2 151
Zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych z tytułu wyceny aktywów	922	-278	-177
Zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych z tytułu wyceny aktywów	-4 705	-719	-411
Stan na koniec okresu	-3 216	567	1 563

Zobowiązania i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są przypisywane następującym pozycjom:

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:			
- przychodów do otrzymania	25 073	15 669	11 487
- zwyżek z tytułu wyceny aktywów	14 592	15 725	3 842
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	7 808	7 220	6 690
- zapłaconych prowizji do rozliczenia wg ESP	4 367	2 732	1 929
- pozostałych różnic przejściowych	1 282	611	525
Razem:	53 122	41 957	24 473

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:			
- odpisy aktualizujące należności	28 186	22 823	21 599
- otrzymanych prowizji do rozliczenia wg ESP	11 731	12 362	11 559
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	7 174	7 418	7 050
- kosztów do zapłacenia	20 927	10 838	8 032
- zniżek z tytułu wyceny aktywów	13 872	19 546	6 422
- pozostałych różnic przejściowych	819	803	1 084
Razem:	82 709	73 790	55 746
Należność z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	693	179	7 303
Zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	10 534	7 390	-

35. Pozostałe zobowiązania

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Rozliczenia międzybankowe	33 803	37 162	60 916
Zobowiązania wobec kontrahentów DM BOŚ	29 641	33 927	30 028
Rozliczenia międzyokresowe bierne	27 923	29 651	27 832
Rozliczenia publiczno prawne	8 148	6 929	6 185
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	7 914	5 023	99 330
Prowizje do rozliczenia w czasie	4 970	2 750	3 456
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	2 027	1 996	1 407
Pozostałe	302	1 060	2 387
Razem	114 728	118 498	231 541

Na 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku w kwocie zobowiązań z tytułu dostaw i usług nie było istotnych kwot pozycji do wyjaśnienia.

Na 31 grudnia 2009 roku w kwocie zobowiązań z tytułu dostaw i usług 96 154 tys. zł dotyczyło przeprowadzonej subskrypcji na akcje Banku serii O.

W dniu 2 czerwca 2010 roku Komisji Nadzoru Finansowego wydała decyzję zezwalającą na dokonanie zmiany paragrafu 28 Statutu Banku dot. wysokości kapitału zakładowego.

W dniu 25 czerwca 2010 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego BOŚ S.A.

36. Aktywa i zobowiązania warunkowe

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zobowiązania warunkowe:	2 285 322	1 692 788	1 785 514
a) finansowe, w tym:	1 636 233	1 223 867	1 436 983
otwarte linie kredytowe, w tym:	1 612 669	1 190 232	1 223 206
- odwoławalne	1 074 890	573 333	556 368
- nieodwoławalne	537 779	616 899	666 838
otwarte akredytywy importowe	16 331	2 794	1 283
promesy udzielenia kredytu, w tym:	5 663	29 346	167 023
- odwoławalne	5 663	14 752	151 051
- nieodwoławalne		14 594	15 972
limity na transakcje FX	1 000	1 000	1 000
pozostałe	570	495	44 471
b) gwarancyjne, w tym:	649 089	468 321	312 431
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	94 002	88 311	117 407
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	318 071	211 034*	187 863
pozostałe	237 016	168 976	7 161
c) gwarantowanie emisji		600	36 100
Aktywa warunkowe:	723 823	475 837	1 004 026
a) finansowania, w tym:	452 202	173 879	660 529
otwarte linie kredytowe **\	451 672	134 405	592 984
zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcjalnych		38 944	67 545
pozostałe	530	530	-
b) gwarancyjne	266 894	297 969	340 162
c) inne	4 727	3 989	3 335
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	3 009 145	2 168 625	2 789 540

*\ W prezentowanych danych na dzień 31 grudnia 2010 r. w porównaniu z danymi opublikowanymi w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Za Rok 2010 z pozycji „gwarancje właściwego wykonania kontraktu” w wysokości 380.010 tys. PLN zostały wydzielone pozostałe gwarancje.

**\ Na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
NIB	EUR	30 000	25 000	W 2012 r. zostaną wykorzystane 2 transze w łącznej wysokości 15 mln EUR, w 2013 r. zostanie wykorzystana transza w wysokości 10 mln EUR

W dniu 25 września 2008 r. Bank zawarł umowę linii depozytowej z jednym z banków polskich, zmienioną aneksem nr 1 z dnia 27 października 2010 r. Na podstawie umowy Bank uzyskał dostęp do finansowania w wysokości 75 mln zł na okres 5 lat.

W dniu 27 października 2011 r. zawarta została z jednym z banków polskich Umowa linii obligacyjnej stand by, na podstawie której Bank uzyskał dostęp do finansowania w wysokości 200 mln PLN na okres 6 miesięcy w terminie od 31 października 2011 do 30 kwietnia 2012 r.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku została wykazana transza otwartej linii kredytowej w wysokości 15 mln EUR otrzymana od KfW Bankengruppe (KfW), której okres dostępności skończył się 16 grudnia 2011 roku. Prowadzone na przełomie 2011 i 2012 roku z KfW negocjacje dotyczące możliwości przedłużenia okresu dostępności linii kredytowej zakończone zostały negatywną decyzją KfW.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
KfW Frankfurt	EUR	30 000	15 000	Linia kredytowa będzie wykorzystywana w 2 transzach (po 15 mln EUR). Zgodnie z podpisaną umową z dnia 16 grudnia 2009r., wykorzystanie kredytu nastąpi w ciągu 36 miesięcy od daty podpisania umowy.

Dodatkowo istnieje podpisana umowa linii depozytowej „stand by” w wysokości 75 000 tys. zł. Linia depozytowa „stand by” została zawarta celu realizacji wymogów związanych z Uchwałą nr 9/2007 KNB z dnia 13 marca 2007 roku, jak również z wymogami związanymi z planem awaryjnym. Nie przewiduje się wykorzystania tej linii.

Natomiast na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
Nordic Investment Bank, Helsinki	EUR	10 000	5 000	II transza pożyczki w wysokości 5 000 tys. EUR nie zostanie wykorzystana ze względu na małe zainteresowanie klientów I transzą pożyczki
KfW (dawniej Kreditanstalt für Wiederaufbau) Frankfurt	EUR	15 000	10 000	Wykorzystanie ostatniej transzy w wysokości 10 000 tys. EUR nastąpiło w drugim kwartale 2010r.
KfW Frankfurt	EUR	30 000	30 000	Linia kredytowa będzie wykorzystywana w 2 transzach (po 15 mln EUR). Zgodnie z podpisaną umową z dnia 16 grudnia 2009r., wykorzystanie kredytu nastąpi w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy.
European Investment Bank, Luksemburg	EUR	75 000	75 000	Wykorzystanie pożyczki nastąpiło w 3 transzach po 25 mln EUR.

Leasing operacyjny

Przedmiotem umów leasingu operacyjnego są pojazdy i nieruchomości. Łączna kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych w odniesieniu do poniższych okresów wynosi:

(a) Leasing operacyjny pojazdów

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
poniżej 1 roku	970	1 971	1 406
od 1do 5 lat	1 127	1 888	2 209

Opłaty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji koszty rzeczowe ogólnych kosztów administracyjnych wyniosły :

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Minimalne opłaty leasingowe	2 056	1 819	1 663
Opłaty subleasingowe	-	-	150

Wysokość miesięcznej raty wynagrodzenia w kwocie netto stanowi iloczyn ceny netto pojazdu oraz fatora procentowego określonego w Umowie Leasingu, wraz z należnym podatkiem VAT. W razie przekroczenia limitu przebiegu Bank zobowiązany jest zapłacić, oddzielnie dla każdego z pojazdów, opłatę dodatkową w wysokości stanowiącej iloczyn liczby kilometrów ponad ustalony limit i kwoty określonej w Umowie Leasingu.

Jeżeli, począwszy od daty zawarcia Umowy Leasingu, nastąpi zmiana ustawowych stawek podatków i opłat, które wywierają wpływ na kalkulację miesięcznej raty wynagrodzenia netto, a w szczególności wpływają na cenę zakupu pojazdu od sprzedawcy, wówczas finansujący przedstawi Bankowi do akceptacji nową kalkulację kwoty wynagrodzenia z tytułu leasingu pojazdu. Nie dotyczy to samochodów już odebranych przez Bank.

Zgodnie z warunkami umowy każdy odrębny stosunek leasingu każdego z pojazdów, nawiązany na podstawie umowy leasingu, jest niezależny od stosunków leasingu pozostałych pojazdów nawiązanych na podstawie umowy leasingu.

Możliwość wykorzystania opcji kupna nie dotyczy umowy.

(b) Leasing operacyjny nieruchomości

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
poniżej 1 roku	5 928	3 775	2 348
od 1do 5 lat	41 568	55 000	21 305
powyżej 5 lat	20 433	4 000	18 981

Powyższe płatności dotyczą umów nieodwołalnych

Opłaty ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji koszty rzeczowe ogólnych kosztów administracyjnych wyniosły :

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Koszty czynszów	27 486	24 565	23 454

Opłaty dotyczą długoterminowych umów najmu nieruchomości użytkowanych przez Bank w ramach normalnej działalności operacyjnej.

37. Działalność powiernicza

Działalność powiernicza odnosi się do Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

Instrumenty finansowe klientów	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zdematerializowane papiery wartościowe dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym			
- Akcje notowane i prawa do akcji notowanych zapisane na rachunkach papierów wartościowych	3 805 536	3 501 638	3 808 723
- Pozostałe papiery wartościowe zapisane na rachunkach papierów wartościowych klientów	2 551	1 908 782	1 150
- Pozostałe instrumenty finansowe klientów	166 177	14 465	3 886
- Prawa majątkowe notowane na TGE	127 282	104 921	86 060
Papiery wartościowe przechowywane w formie materialnej			
- Akcje	49 199	30 598	30 598
- Obligacje	110 278	-	-
Razem papiery wartościowe klientów	4 261 023	5 560 404	3 930 417

38. Kapitał zakładowy**a) Zarejestrowany kapitał zakładowy**

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj Uprzywilejowania akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	O	zwykłe	236 700	2 367	opłacone	09-01-91	01-01-92
B	O	zwykłe	1 263 300	12 633	opłacone	11-03-92	01-01-93
C	O	zwykłe	477 600	4 776	opłacone	30-12-92	01-01-93
C	O	zwykłe	22 400	224	wkład niepieniężny	30-12-92	01-01-93
D	O	zwykłe	1 300 000	13 000	opłacone	30-12-93	01-01-94
E	O	zwykłe	647 300	6 473	opłacone	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	15 500	155	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	37 200	372	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
F	O	zwykłe	1 500 000	15 000	opłacone	30-12-94	01-01-95
G	O	zwykłe	1 260 000	12 600	opłacone	30-06-95	01-01-96
H	O	zwykłe	670 000	6 700	opłacone	30-06-95	01-01-96
I	O	zwykłe	70 000	700	opłacone	30-06-95	01-01-96
J	O	zwykłe	1 055 000	10 550	opłacone	21-06-96	01-01-96
K	O	zwykłe	945 000	9 450	opłacone	21-06-96	01-01-96
L	O	zwykłe	1 200 000	12 000	opłacone	29-11-96	01-01-96
M	O	zwykłe	2 500 000	25 000	opłacone	07-05-98	01-01-97
N	O	zwykłe	1 853 000	18 530	opłacone	13-06-07	01-01-07
O	O	zwykłe	1 320 245	13 202	wkład niepieniężny	25-06-10	10-01-01
Liczba akcji, razem			16 373 245				
Kapitał zakładowy wg wartości nominalnej							
razem				163 732			
Kapitał zakładowy razem				163 732			

Wartość nominalna 10,00 zł za akcję.

Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Podmiot	Liczba akcji posiadanych*\	Udział w kapitale	Liczba głosów	Udział w głosach
Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	12 951 960	79,10%	12 951 960	79,10%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Warszawie	978 300	5,98%	978 300	5,98%

*\ Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 14,92% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Natomiast na dzień 31 grudnia 2009 roku struktura akcjonariuszy posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku była jak niżej.

Podmiot	Liczba akcji posiadanych*\	Udział w kapitale	Liczba głosów	Udział w głosach
Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	11 631 715	77,27%	11 631 715	77,27%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Warszawie	978 300	6,50%	978 300	6,50%

*\ Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 16,23% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie są znane zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

b) Kapitał zapasowy ze sprzedaży powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku kapitał zapasowy wynosił 378 915 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2010 roku kapitał ten wynosił 378 915 tys. zł i zwiększył się o 82 518 tys. zł, jest to wartość wyceny aportów przewyższająca wartość nominalną udziałów z tytułu emisji akcji serii O. Na dzień 31 grudnia 2009 roku kapitał zapasowy wynosił 296 397 tys. zł.

39. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-3 431	-2 984	-8 233
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	20 359	-	-
Z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-3 216	567	1 564
Kapitał z aktualizacji wyceny, razem	13 712	-2 417	-6 669

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny

Stan na 01-01-2011	-2 417
Zwiększenie z tytułu:	313 732
- wyceny	307 727
- przeniesienia odpisu do rachunku zysków i strat	6 005
Zmniejszenie z tytułu:	-293 820
- wyceny	-293 820
Odroczony podatek dochodowy	-3 783
Stan na 31-12-2011	13 712
Stan na 01-01-2010	-6 669
Zwiększenie z tytułu:	94 127
- wyceny	91 694
- przeniesienia odpisu do rachunku zysków i strat	2 433
Zmniejszenie z tytułu:	-88 878
- wyceny	-88 878
Odroczony podatek dochodowy	-997
Stan na 31-12-2010	-2 417
Stan na 01-01-2009	-9 174
Zwiększenie z tytułu wyceny	26 295
Zmniejszenie z tytułu wyceny	-23 202
Odroczony podatek dochodowy	-588
Stan na 31-12-2009	-6 669

40. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się: pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Pozostały kapitał zapasowy:	457 500	403 354	389 551
utworzony ustawowo	44 000	44 000	44 000
utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	409 175	355 029	341 226
inny	4 325	4 325	4 325
Pozostałe kapitały rezerwowe:	18 039	18 221	11 115
fundusz na działalność maklerską	16 682	16 864	9 758
inne	1 357	1 357	1 357
Fundusz ogólnego ryzyka	48 302	48 302	48 302
Niepodzielony wynik finansowy	81 455	73 001	30 728
niepodzielony wynik z lat ubiegłych	19 037	9 819	3 835
wynik netto bieżącego okresu	62 418	63 182	26 893
Niepodzielony wynik finansowy, razem	605 296	542 878	479 696

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto w wysokości co najmniej 8% zysku netto, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być przeznaczona jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto niezależnie od kapitału zapasowego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Fundusz ogólnego ryzyka przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyka w działalności Banku tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa bankowego.

W dniu 25 maja 2011 roku decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. (Uchwała Nr 11/2011) zysk netto Banku za 2010 rok w kwocie 54 058 723,57 zł przeznaczony został w całości na kapitał zapasowy.

"Decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy DM BOŚ S.A. z dnia 30 marca 2011 roku zysk netto za rok 2010 w kwocie 15.029.588,16 zł został przeznaczony wysokości 15 000 000,00 zł na wypłatę dywidendy, a pozostałą kwotę tj. 29.588,16 zł na kapitał rezerwowy.

Odnosnie wyniku za 2011 rok Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z propozycją przeznaczenia całego wypracowanego zysku netto na kapitał zapasowy.

41. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb sprawozdania z przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o wysokiej płynności i terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Kasa, środki w Banku Centralnym (nota 19)	469 116	484 634	442 373
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 20)	36 286	45 177	41 824
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (nota 23)	506 772	599 592	-
Razem	1 012 174	1 129 403	484 197

Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP. Rezerwa deklarowana do utrzymania w miesiącu grudniu 2011 r. wynosiła 420 323 tys. zł (grudzień 2010 - 331 811 tys. zł , grudzień 2009 r. - 289 407 tys. zł). Bank musi utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej.

Zgodnie z paragrafem 10 Uchwały NBP nr 15/2004 Bank może wykorzystywać środki utrzymywane na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych.

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej sprawozdania z przepływów pieniężnych

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zysk z działalności inwestycyjnej			
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	-60	-32	-105

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Bilansowa zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	12 194	11 575	221 156
Zmiana stanu należności od innych banków przyjęta do środków pieniężnych	-8 891	3 353	-71 297
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom razem	3 303	14 928	149 859

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym	-	-	94 696
Wykup	-	-	-94 696
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym razem	-	-	-

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych	-108 976	65 677	-33 462
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy na kapitał z aktualizacji wyceny	20 359	-	-
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych razem	-88 617	65 677	-33 462

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom razem	-395 545	-1 661 278	-1 507 543
Konwersja wierzytelności za otrzymane papiery wartościowe	-	-12 253	-
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom razem	-395 545	-1 673 531	-1 507 543

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	-58 072	-1 624 117	505 212
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych przyjęta do środków pieniężnych	-92 820	599 592	-
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-355 000	-124 823	-160 552
Zakup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	612 167	-	-
Otrzymane papiery wartościowe w wyniku konwersji wierzytelności	-	12 253	-
Przesunięcie odsetek od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności do odsetek z działalności inwestycyjnej	7 436	21 085	-1 078
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na kapitał z aktualizacji wyceny	-447	5 249	3 093
Przyjęcie aportu	-	-	96 154
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych razem	113 264	-1 110 761	442 829

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego	-6 420	16 489	223
Odroczony podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	1 537	1 558	4 256
Odroczony podatek dochodowy z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-3 783	-997	-588
Niepieniężne zmiany z tytułu wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych	1 571	1 884	1 248
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego razem	-7 095	18 934	5 139

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych i zobowiązań podporządkowanych	1 362 930	703 207	121 327
Zapłacone odsetki od obligacji emitowanych przez Bank		8 351	-
Wpływy ze sprzedaży obligacji	-1 476 752	-700 000	-120 000
Przesunięcie odsetek od bankowych papierów wartościowych do działalności finansowej	-45 145	-11 561	-
Niezrealizowane różnice kursowe	-107 550	-	-
Wykup obligacji BOŚ S.A.	266 272	-	-
Obligacje bankowe w portfelu spółki zależnej	245	-	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych i zobowiązań podporządkowanych razem	-	-3	1 327

	12 miesięcy zakończonych		
	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Zmiana stanu innych zobowiązań i podatku dochodowego	-608	-105 653	123 303
Bieżące obciążenia z tytułu podatku dochodowego	-16 010	-11 745	-11 771
Zapłacony / nadpłata podatku dochodowego	12 395	-3 711	25 901
Wniesiony niepieniężny udział za akcje BOŚ S.A.	-	95 720	-96 154
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	93	-93
Zmiana stanu innych zobowiązań razem	-4 223	-25 296	41 186

42. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych

INSTRUMENT	31-12-2011			31-12-2010			31-12-2009			31-12-2011			31-12-2010			31-12-2009											
	FX Swap			FX Forward			FX Spot *																				
Opis instrumentu	Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty (waluta bazowa) na inną walutę (waluta kwotowana) z jednoczesnym zobowiązaniem się do późniejszej wymiany waluty kwotowanej na walutę bazową w dniu określonym w umowie. Wszystkie warunki trans ustalane są w dniu jej zawarcia.									Terminowa transakcja wymiany określonej kwoty waluty na inną walutę w określonym terminie, wg ustalonego kursu terminowego. Jest to tzw. kontrakt z dostawą waluty (forward outright). Wszystkie warunki transakcji ustalane są w dniu jej zawarcia.									Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty waluty na inną walutę, której rozliczenie następuje najczęściej w drugim dniu roboczym po dacie zawarcia transakcji. Wszystkie warunki transakcji są ustalane w dacie zawarcia transakcji.								
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu									do obrotu									do obrotu								
Ilość transakcji	43	33	25	108	25	27	124 737	10 629	14 435	56	25	25	55 437	10 299	10	56	25	25	55 437	10 299	10						
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	1 674 386	1 399 822	1 076 800	124 737	10 629	14 435	5 351	-156	-519	63	-4	-12	268	90	7	-205	-94	-19	268	90	7						
Wartość godziwa (w tys. zł)	-506	-71 805	-5 003	6 173	11	70	-822	-167	-589																		
- dodatnia	13 884	767	6 507																								
- ujemna	-14 390	-72 572	-11 510																								
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne									Zmienne									Zmienne								
Zapadalność	2012-01-04 -	2011-01-03 -	2010-01-06 -	2012-01-03 -	2011-01-03 -	2010-01-04 -	2012-01-03 -	2011-03-16	2010-12-13	2012-01-02 -	2011-01-03 -	2010-01-04 -	2012-01-04	2011-01-04	2010-01-05	2012-01-02 -	2011-01-03 -	2010-01-04 -	2012-01-04	2011-01-04	2010-01-05						
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak									Na wniosek klienta									Brak								
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak									Brak									Brak								
Inne warunki	Brak									Brak									Brak								
Rodzaj ryzyka związanego z danym instrumentem pochodnym	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe									Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne									Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne								

	31-12-2011			31-12-2010			31-12-2009		
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	1 928 636	1 465 888	1 101 534	868	6 584	-12 118	868	6 584	-12 118
- wartość godziwa dodatnia	20 325								
- wartość godziwa ujemna	-15 417	-72 833							
Razem transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych:	20 325	868	6 584	868	6 584	-12 118	868	6 584	-12 118
- aktywa									
- zobowiązania	-15 417	-72 833	-12 118						

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej

INSTRUMENT	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009		31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009	
	Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS)						Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS zabezpieczający)					
Opis instrumentu	Transakcja wymiany stopy procentowej (IRS) jest standaryzowaną transakcją w której strony płacą sobie wzajemnie, w ustalonych okresach, o procentowaniu ustalane wg stopy stałej/zmiennej						Transakcja wymiany stopy procentowej (IRS) jest standaryzowaną transakcją w której strony płacą sobie wzajemnie, w ustalonych okresach, o procentowaniu ustalane wg stopy stałej/zmiennej					
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu (w celu spekulacyjnym)						jako zabezpieczenie					
Ilość transakcji	24		8		8		4		-		-	
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	520 000		200 000		200 000		441 680		-		-	
Wartość godziwa (w tys. zł)	63		-1 935		-1 805		26 166		-		-	
- dodatnia	4 281		918		576		26 166		-		-	
- ujemna	-4 218		-2 853		-2 381		-		-		-	
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne						Zmienne					
Zapadalność	2015-10-26 2021-12-06		2015-10-24		2015-10-24		2016-05-11 2016-06-20		-		-	
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak						Brak					
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak						Brak					
Inne warunki	Brak						Brak					
Rodzaj ryzyka związanego z danym instrumentem pochodnym	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej						Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej					

	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009	
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	961 680	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
- wartość godziwa dodatnia	30 447	918	918	576	576	576
- wartość godziwa ujemna	-4 218	-2 853	-2 853	-2 381	-2 381	-2 381
Razem transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej:	30 447	918	918	576	576	576
- aktywa	-4 218	-2 853	-2 853	-2 381	-2 381	-2 381
- zobowiązania						

Kontrakty terminowe i opcje

INSTRUMENT	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009		31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009							
	Kontrakty terminowe na akcje i indeksy giełdowe, kursy walut						Kontrakty forward na waluty											
Opis instrumentu	Kontrakt terminowy na akcje/indeks giełdowy jest standaryzowaną transakcją wymagającą gotówkowego rozliczenia w przyszłości lub dostarczenia instrumentu bazowego w zależności od cen akcji/wartości indeksu i zajętej pozycji.						Kontrakty typu forward na sprzedaż i kupno różnych walut z wyznaczoną przyszłą datą uregulowania. Instrumenty tego typu umożliwiają zarabianie na różnicach stop procentowych pomiędzy walutami tworzącymi parę. Są to tzw. kontrakty bez dostawy waluty (ang. Non Deliverable Forward - NDF). Standardowe kontrakty forward dotyczą transakcji, w których wyznaczony termin uregulowania jest dłuższy niż dwa dni typowe dla transakcji spot.						Jednostki indeksowe na WIG 20					
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu						do obrotu											
Ilość transakcji	3 110	1 603	1 245	1 603	1 245	1 603	1 508	1 004	880	218	185	372						
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	66 143	44 136	42 375	44 136	42 375	42 375	59 871	34 449	36 875	47	50	-						
Wartość godziwa (w tys. zł)	-112	112	-537	112	-537	-537	-338	-116	635	-	-	-						
- dodatnia	171	357	3	357	3	3	4	142	635	-	-	-						
- ujemna	-283	-245	-540	-245	-540	-540	-342	-258	-	-	-	-						
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne						Zmienne						Zmienne					
Zapadalność	Zmienna						Zmienna						Stała					
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Tak						Tak						Tak					
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak						Brak						Brak					
Inne warunki	Brak						Brak						Brak					
Rodzaj ryzyka związanego z danym instrumentem pochodnym	Ryzyko operacyjne, ryzyko cen instrumentów kapitałowych, ryzyko walutowe						Ryzyko operacyjne, ryzyko walutowe,						Ryzyko operacyjne, ryzyko cen instrumentów kapitałowych					

Kontrakty terminowe i opcje cd.

INSTRUMENT	31-12-2011		31-12-2010		31-12-2011		31-12-2010		31-12-2011		31-12-2010		31-12-2009											
	Kontrakty różnic kursowych CFD				Opcje na indeksy giełdowe				Opcje Call															
Opis instrumentu	Kontrakty różnic kursowych CFD												Opcje na indeksy giełdowe				Opcje Call							
	Kontrakty różnic kursowych (ang. Contracts For Difference – kontrakty na różnicę, CFD) to grupa tzw. instrumentów pochodnych. Oznacza to, iż ich wartość zależy bezpośrednio od wartości instrumentu bazowego na który opiewają. Instrumentami bazowymi mogą być zarówno instrumenty rynku kasowego, takie jak pary walutowe, złoto czy srebro, jak i terminowe np. kontrakty terminowe na indeksy oferowane na giełdach światowych, instrumenty pochodne giełd towarowych itp. Kontrakty CFD umożliwiają zajmowanie długiej lub krótkiej pozycji, zaś wynik jest obliczany tylko na podstawie różnic kursowych. Handel instrumentami CFD nie wiąże się więc z fizycznym zajęciem pozycji.												Opcja na indeks giełdowy jest instrumentem finansowym wymagająca w przyszłości rozliczenia gotówkowego w zależności od wzajemnej relacji wartości indeksu, kursu wykonania oraz rodzaju opcji (call/put).				Przedwstępna umowa nabycia udziałów (dalej "umowa opcji")				rozliczenie transakcji z drugą stroną umowy opcji, tj. właścicielem spółki przygotowującej inwestycję energetyczną i zaciągającej pożyczkę podporządkowaną od BOS Eko Profit S.A.			
Cel nabycia lub wystawienia					do obrotu				do obrotu															
Ilość transakcji	682	464	55		370				2															
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	268 815	157 305	11 971		304				1 491															
Wartość godziwa (w tys. zł)	5 369	1 079	93		-50				145															
- dodatnia	5 404	1 774	127		150				145															
- ujemna	-35	-695	-34		-200				-															
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne				Zmienne				Zmienne				W zależności od terminu rozliczenia od 31-12-2016 do 30-06-2017											
Zapadalność	Zmienna				Zmienna				Zmienna				Tak											
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Tak				Tak				Tak				Tak											
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak				Brak				Brak				Brak											
Inne warunki	Brak				Brak				Brak				Brak											
Rodzaj ryzyka związanego z danym instrumentem pochodnym	Ryzyko operacyjne, ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cen towarów, ryzyko cen instrumentów kapitałowych				Ryzyko operacyjne, ryzyko cen instrumentów kapitałowych				Ryzyko cen instrumentów kapitałowych				Ryzyko cen instrumentów kapitałowych											

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	396 671	235 940	91 221
- wartość godziwa dodatnia	5 874	2 273	765
- wartość godziwa ujemna	-860	-1 198	-574
Razem kontrakty terminowe i opcje:			
- aktywa	5 874	2 273	765
- zobowiązania	-860	-1 198	-574

Razem pochodne instrumenty finansowe

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	3 286 987	1 901 828	1 392 755
- wartość godziwa dodatnia	56 646	4 059	7 925
- wartość godziwa ujemna	-20 495	-76 884	-15 073
Razem pochodne instrumenty finansowe:			
- aktywa	56 646	4 059	7 925
- zobowiązania	-20 495	-76 884	-15 073

43. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej przedstawiono wartość bilansową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wycenianych do wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

	Wartość bilansowa na 31-12-2011	Wartość godziwa na 31-12-2011	Wartość bilansowa na 31-12-2010	Wartość godziwa na 31-12-2010	Wartość bilansowa na 31-12-2009	Wartość godziwa na 31-12-2009
AKTYWA FINANSOWE						
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	94 582	94 527	106 776	106 763	118 351	118 351
Inne lokaty na runku pieniężnym			-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	11 352 492	11 355 786	10 956 947	10 970 126	9 295 669	9 294 243
- Kredyty w złotych polskich	8 337 172	8 380 324	8 229 694	8 221 791	7 194 265	7 217 229
- Kredyty w walutach obcych	3 015 320	2 975 461	2 727 253	2 748 335	2 101 404	2 077 014
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - Utrzymywane do terminu zapadalności	649 665	655 014	385 062	384 107	488 800	488 897
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	649 665	655 014	385 062	384 107	488 800	488 897
- Skarb Państwa	649 665	655 014	385 062	384 107	488 800	488 897
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wobec innych banków	710 304	710 742	858 863	859 142	1 366 541	1 358 948
Zobowiązania wobec Klientów, w tym:	11 411 889	11 411 459	12 190 579	12 196 522	9 415 275	9 410 944
- Klientów korporacyjnych	3 941 388	3 941 164	5 469 873	5 473 842	3 050 926	3 050 249
- Klientów detalicznych	4 583 607	4 583 018	4 069 764	4 071 334	3 818 957	3 818 136
- Finansów publicznych	679 640	679 616	786 080	786 379	706 919	706 960
- Funduszy ekologicznych	1 053 215	1 053 184	780 372	782 169	1 176 793	1 176 533
- Międzynarodowych instytucji finansowych	1 137 200	1 137 638	1 075 628	1 073 936	658 573	655 959
- Pozostali klienci	16 839	16 839	8 862	8 862	3 107	3 107
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 964 891	1 909 935	703 430	703 430	160	160
Zobowiązania podporządkowane	222 783	221 462	121 314	121 314	121 377	121 377

Lokaty w innych bankach

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe, rachunki nostro oraz kredyty i pożyczki. Wartość godziwa lokat międzybankowych z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy lokaty międzybankowe na stopę stałą) jest równa wartości bilansowej. Obligacje wyemitowane przez banki wyceniono według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o porównywalne emisje przeprowadzone przez inne banki w 2011 roku.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

Dla kredytów i pożyczek nie istnieje aktywny rynek. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z bieżąco oszacowanych przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o efektywną stopę procentową dla każdego kredytu (z wyjątkiem kredytów o nieustalonym harmonogramie lub kredytów zagrożonych dla których jako wartość godziwa przyjmowana jest wartość bilansowa) dyskontowych średnią efektywną stopą procentową kredytów udzielonych w ostatnim kwartale 2011 r. w przypadku kredytów w CHF, których Grupa zaprzestała udzielania została zastosowana średnia efektywna stopa procentowa kredytów udzielanych w EUR skorygowana o różnicę pomiędzy poziomami stóp w EUR i CHF

Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca ze zdyskontowania kapitału oraz odsetek dla wszystkich depozytów średnią ważoną stopą procentową, która obowiązywała dla depozytów przyjętych w grudniu 2011 r.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane efektywną stopą procentową zobowiązań zaciąganych w 2011 r.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Grupę w 2011 roku.

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego dla obligacji w PLN wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Grupę w 2011 roku dla emisji w PLN oraz w oparciu o notowanie rynkowe w przypadku euroobligacji.

Zobowiązania wobec innych banków

Depozyty międzybankowe, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości bilansowej a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane średnią stopą efektywną zobowiązań wobec banków zaciąganych w 2011 roku.

44. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej

31 grudnia 2011

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	5 835	-	757	6 592
Dłużne papiery wartościowe	40	-	757	797
Kapitałowe papiery wartościowe	5 795	-	-	5 795
Pochodne instrumenty finansowe	326	56 175	145	56 646
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	1 900 752	664 064	36 258	2 601 074
Dłużne papiery wartościowe	1 884 668	664 064	-	2 548 732
Kapitałowe papiery wartościowe	16 084	-	36 258	52 342
Razem	1 906 913	720 239	37 160	2 664 312

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu				
Pochodne instrumenty finansowe	826	19 669	-	20 495
Razem	826	19 669	-	20 495

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Poziom 3
Stan na początek okresu 01-01-2011	36 528
Zwiększenia (z tytułu)	1 463
- zakup	1 303
- dodatnia wycena	157
- różnice kursowe	3
Zmniejszenia (z tytułu)	831
- sprzedaż i wykup	21
- ujemna wycena	810
Stan na koniec okresu 31-12-2011	37 160

31 grudnia 2010

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	61 022	-	-	61 022
Dłużne papiery wartościowe	61 022	-	-	61 022
Pochodne instrumenty finansowe	499	3 560	-	4 059
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2 100 608	670 469	36 528	2 807 605
Dłużne papiery wartościowe	2 078 153	670 469	-	2 748 622
Kapitałowe papiery wartościowe	22 455	-	36 528	58 983
Razem	2 162 129	674 029	36 528	2 872 686

	Poziom 2
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	
Pochodne instrumenty finansowe	76 884
Razem	76 884

	Poziom 3
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	
Stan na początek okresu 01-01-2010	34 719
Zwiększenia (z tytułu)	1 964
- dodatnia wycena	1 964
Zmniejszenia (z tytułu)	155
- sprzedaż i wykup	155
Stan na koniec okresu 31-12-2010	36 528

31 grudnia 2009

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	58 973	110	-	59 083
Dłużne papiery wartościowe	52 665	110	-	52 775
Kapitałowe papiery wartościowe	6 308	-	-	6 308
Pochodne instrumenty finansowe	598	7 327	-	7 925
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	440 318	604 713	34 719	1 079 750
Dłużne papiery wartościowe	378 898	604 713	-	983 611
Kapitałowe papiery wartościowe	61 420	-	34 719	96 139
Aktywa zastawione	-	269 285	-	269 285
Razem	499 889	881 435	34 719	1 416 043

	Poziom 2
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	
Pochodne instrumenty finansowe	15 073
Razem	15 073

	Poziom 3
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	
Stan na początek okresu 01-01-2009	1 661
Zwiększenia (z tytułu)	33 135
- przejęcia akcji i udziałów	33 056
- dodatnia wycena	79
Zmniejszenia (z tytułu)	77
- sprzedaż i wykup	66
- ujemna wycena	6
- pozostałe	5
Stan na koniec okresu 31-12-2010	34 719

45. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Zgodnie z wymogami MSSF 8 segmenty operacyjne zostały określone na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych. MSSF 8 definiuje segment operacyjny jako część działalności jednostki, który spełnia trzy kryteria:

- a) segment prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której może osiągać przychody i ponosić koszty,
- b) wyniki działalności operacyjnej segmentu są przeglądane regularnie przez osobę podejmującą w jednostce główne decyzje operacyjne,
- c) odrębne informacje finansowe dla segmentu są dostępne.

Poniżej przedstawiono zasady sprawozdawczości według segmentów operacyjnych za okresy zakończone dnia 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku w podziale na następujące obszary działalności:

- (i) pion korporacji i finansów publicznych,
- (ii) pion detaliczny,
- (iii) działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- (iv) działalność maklerska,
- (v) pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych prowadzona jest działalność obejmująca transakcje poprzez Centra Korporacyjne Banku z klientami korporacyjnymi i klientami należącymi do sektora finansów publicznych.

Natomiast aktywność Banku w pionie detalicznym dotyczy transakcji z klientami z grupy osób prywatnych, mikroprzedsiębiorstw oraz wspólnot mieszkaniowych.

W skład obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w pozycji (i)-(iv) obszarów działalności, w szczególności przychody i koszty odsetkowe oraz prowizyjne generowane z aktywów i zobowiązań związanych z klientami niesklasyfikowanymi oraz ogólne koszty administracyjne.

Produkty pionów i obszarów działalności wymienionych w podpunktach (i)-(iv) powyżej zostały opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2011 roku” w pkt. I ppkt. 4.

Produktami obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej są bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Natomiast obszar działalności maklerskiej obejmuje głównie nabywanie i zbywanie papierów wartościowych na cudzy lub własny rachunek, prowadzenie rachunków papierów wartościowych, zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie oraz oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej.

Aktywa i pasywa obszarów określonych w ppkt. (i)-(ii) powyżej zostały wyodrębnione w oparciu o bazę kredytową i depozytową Banku.

I. Wynik na działalności operacyjnej pionu korporacji i finansów publicznych oraz pionu detalicznego, jest wynikiem z działalności finansowej tych pionów pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego pionu na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Od dnia 1 stycznia 2010 r. wyniki obszarów działalności są wyliczane w oparciu o zmienioną "Metodykę alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku". Najważniejsza zmiana wprowadzona w ramach nowej Metodyki polega na rozliczaniu całości ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku, podczas gdy wcześniej część ogólnych kosztów administracyjnych nie była alokowana na segmenty. Koszty administracyjne są alokowane między innymi z uwzględnieniem następujących kluczy alokacyjnych: proporcja etatów, wolumen kredytów, wolumen depozytów, liczba klientów z rachunkiem bieżącym. Ze względów prezentacyjnych ogólne koszty administracyjne zostały podzielone na: koszty bezpośrednie i pośrednie, amortyzację oraz pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, usługi wzajemne).

W czerwcu 2011 r. zmianie uległ sposób prezentacji wyniku z tytułu prowizji oraz wyniku odsetkowego. Przychody prowizyjne rozliczane liniowo zostały zaliczone do przychodów prowizyjnych, podczas gdy w poprzednich okresach sprawozdawczych stanowiły część przychodów odsetkowych.

Na wynik z działalności finansowej ww. pionów składają się:

1. **Wynik z działalności depozytowej**, tj. różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków depozytowych skalkulowanych na bazie cen transferowych, a kosztami pozyskania środków depozytowych.

Przychody z inwestycji środków depozytowych dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu oraz średniej ceny transferowej odrębnie dla każdej waluty.

Cena transferowa jest to stawka oprocentowania środków pieniężnych pozyskiwanych lub zagospodarowywanych przez pionów biznesowe Banku, służąca do ustalenia wewnętrznego wyniku finansowego jednostek Banku dla celów analitycznych oraz dla efektywnego zarządzania dochodowością i ryzykiem Banku, w szczególności ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej. Dla każdej transakcji przypisywana jest indywidualna cena transferowa, będąca sumą stawki rynkowej zgodnej z okresem przeszacowania i walutą oraz marży korygującej. Stawki transferowe ustalane są zgodnie z „Metodyką ustalania cen transferowych w Banku Ochrony Środowiska S.A.”.

2. **Wynik z działalności kredytowej**, tj. suma przychodów odsetkowych od kredytów ze środków własnych, przychodów odsetkowych od kredytów ze środków obcych, prowizji odsetkowych od kredytów ze środków obcych oraz różnicy wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek i zobowiązań pozabilansowych pomniejszona o koszty finansowania działalności kredytowej wyliczone na bazie cen transferowych.

Koszty finansowania działalności kredytowej dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) poziomu zadłużenia kredytowego ze środków własnych danego pionu pomniejszonego o wartość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek oraz średniej ceny transferowej odrębnie dla każdej waluty.

3. **Wynik z rezerwy obowiązkowej**, tj. różnica przychodów odsetkowych od rachunku bieżącego w NBP, alokowanych na poszczególne pionów udziałem średnich (średnia ze stanów dziennych) depozytów zebranych przez dany pion w miesiącu poprzednim i kosztów finansowania rachunku bieżącego w NBP.

Koszty finansowania rachunku bieżącego (rezerwy obowiązkowej) w NBP dla danego pionu ustala się na podstawie udziału średniego (średnia ze stanów dziennych) stanu środków na rachunku bieżącym (rezerwy obowiązkowej) w NBP oraz średniej ceny transferowej.

Przypadającą na dany pion część rachunku bieżącego w NBP ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu z miesiąca poprzedniego.

4. **Wynik z działalności na dłużnych papierach wartościowych**, tj. suma przychodów prowizyjnych za obsługę obligacji komunalnych / korporacyjnych.

5. **Wynik z tytułu prowizji**, tj. różnica pomiędzy sumą przychodów prowizyjnych od kredytów, przychodów prowizyjnych związanych z rachunkami depozytowymi oraz przychodów od kart płatniczych nieprzydzielonych do rachunku depozytowego i kredytowego a kosztami prowizji.
6. **Wynik z pozycji wymiany**, tj. dochody pionu z transakcji typu FX oraz dochody z pozostałych zrealizowanych transakcji wymiany walutowej przypisanych do pionów na podstawie średniej skali zadłużenia kredytowego w walutach obcych.
7. **Wynik z pozostałych przychodów i kosztów z wyłączeniem ogólnych kosztów administracyjnych**, tj. różnica pomiędzy przypisanymi do poszczególnych pionów pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi.

II. Wynik z obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej stanowi sumę wyników z obszaru rynku międzybankowego oraz obszaru inwestycji kapitałowych Banku.

Wynik na działalności operacyjnej z działalności na rynku międzybankowym oraz z inwestycji kapitałowych stanowi wynik na działalności finansowej danego obszaru działalności pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego obszaru na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Na wynik z działalności finansowej na rynku międzybankowym składają się:

- **wynik odsetkowy z aktywów rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami odsetkowymi od aktywów przypisanych do obszaru rynku międzybankowego a kosztami finansowania tych aktywów wyliczanych w oparciu o ceny transferowe,
- **wynik odsetkowy ze zobowiązań rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków pozyskanych w formie depozytów międzybankowych oraz kredytów zaciągniętych w innych bankach, wyliczanych w oparciu o ceny transferowe,
- **dochody z inwestycji środków własnych Banku** wyliczonych w oparciu o ceny transferowe,
- **wynik z pozycji wymiany**, za wyjątkiem dochodów z pozycji wymiany przypisanych innym segmentom,
- **wynik na działalności handlowej**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej dłużnych papierów wartościowych oraz wyceny instrumentów finansowych.

Na wynik z działalności finansowej z inwestycji kapitałowych składają się następujące pozycje:

- **przychody z tytułu dywidend**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej akcji i udziałów,
- **różnica wartości odpisów z tytułu utraty wartości akcji i udziałów**.

Ze względu na specyfikę Banku, nie występują zjawiska sezonowości lub cykliczności. Bank świadczy usługi finansowe, na które popyt ma charakter stabilny, a wpływ sezonowości jest nieistotny.

Wyniki Domu Maklerskiego BOŚ S.A. są zależne od koniunktury na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

W ten sposób kalkulowane są wyniki obszarów działalności jednak dla celów zachowania spójności z formatem stosowanym w informacji zarządczej w tabelach poniżej zastosowano prezentację w układzie rachunku zysków i strat.

Poniżej przedstawiono skonsolidowane wyniki finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku, 31 grudnia 2010 roku oraz 31 grudnia 2009 roku przypadające na przyjęte segmenty.

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2011	PIION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH		PIION DETALICZNY		DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIEDZYSYBANKOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA		DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA (DM+EKOPROFIT)		POZOSTAŁE (NIELOKOWANE W SEGMENTACH)		GRUPA
		141 271	113 283	9 032	8 531	-1 695	270 422					
I.	Wynik z tytułu odsetek											
1.	Przychody z tytułu odsetek	721 744	425 241	645 707	10 004	492	1 803 188					
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	434 484	224 294	162 961	2 006	196	823 941					
	- sprzedaż innym segmentom	287 260	200 947	482 746	7 998	296	979 247					
2.	Koszty z tytułu odsetek	-580 473	-311 958	-636 675	-1 473	-2 187	-1 532 766					
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-231 185	-170 528	-148 246	-1 392	-2 168	-553 519					
	- sprzedaż innym segmentom	-349 288	-141 430	-488 429	-81	-19	-979 247					
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	44 332	39 080	-1	31 581	-1 831	113 161					
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	45 223	51 282	-	47 947	5	144 457					
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-891	-12 202	-1	-16 366	-1 836	-31 296					
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	3 628	98	-	3 726					
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	26 997	47 913	-	74 910					
V.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	4 944	-479	-	4 465					
VI.	Wynik z pozycji wymiany	11 542	14 472	4 129	206	-	30 349					
VII.	Wynik na działalności bankowej	197 145	166 835	48 729	87 850	-3 526	497 033					
VIII.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-2 558	1 036	-	-2 841	2 807	-1 556					
IX.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-24 814	-14 307	-1 997	22	-1 502	-42 598					
X.	Wynik na działalności finansowej	169 773	153 564	46 732	85 031	-2 221	452 879					
1.	Koszty bezpośrednie	-41 472	-77 997	-4 049	-30 451	-116	-154 085					
2.	Wynik po kosztach bezpośrednich	128 301	75 567	42 683	54 580	-2 337	298 794					
	Koszty pośrednie	-58 672	-85 990	-7 760	-24 411	-383	-177 216					
3.	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	69 629	-10 423	34 923	30 169	-2 720	121 578					
	Amortyzacja	-9 596	-16 154	-312	-5 077	-2	-31 141					
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, Usługi wzajemne)	-15 695	3 638	-6	-1 449	-34	-13 546					
XI.	Wynik finansowy brutto	44 338	-22 939	34 605	23 643	-2 756	76 891					
XII.	Obciążenia podatkowe	-8 807	4 359	-5 984	-5 256	1 215	-14 473					
XIII.	Wynik finansowy netto	35 531	-18 580	28 621	18 387	-1 541	62 418					
Aktywa segmentu		6 797 066	4 881 780	3 382 762	157 745	417 764	15 637 117					
Zobowiązania segmentu		5 181 188	4 310 929	5 618 460	370 268	156 272	15 637 117					
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne		20 242	27 924	2 032	8 939	94	59 231					

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2010	PIŁON KORPORACJI I PUBLICZNYCH		PIŁON DETALICZNY		DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIĘDZYBANKOWYM I INWESTYCYJNA		DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA (DM+EKO PROFIT)		POZOSTAŁE (NIEUKŁOKOWANE W SEGMENTACH)		GRUPA
		124 130	76 579	36 583	7 273	-780	243 785					
I.	Wynik z tytułu odsetek											
1.	Przychody z tytułu odsetek	621 899	313 863	494 658	8 075	1 438 968						
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	344 687	173 370	134 346	44	653 705						
	- sprzedaż innym segmentom	277 212	140 493	360 312	6 817	785 263						
2.	Koszty z tytułu odsetek	-497 769	-237 284	-458 075	-802	-1 195 183						
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-227 320	-140 631	-39 941	-802	-409 920						
	- sprzedaż innym segmentom	-270 449	-96 653	-418 134	0	-785 263						
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	43 258	35 584	-	37 665	117 387						
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	43 576	44 652	-	54 348	145 224						
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-318	-9 068	-	-16 683	-27 837						
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	3 159	17	3 176						
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	18 182	28 535	46 717						
V.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	3 787	-	3 787						
VI.	Wynik z pozycji wymiany	9 764	36 916	211	-22	46 916						
VII.	Wynik na działalności bankowej	177 152	149 079	61 922	73 468	461 768						
VIII.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-1 356	-56	-	-1 578	-3 171						
IX.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-20 544	-34 780	20 617	-82	-36 925						
X.	Wynik na działalności finansowej	155 252	114 243	82 539	71 808	421 672						
1.	Koszty bezpośrednie	-32 869	-77 864	-3 459	-23 928	-138 150						
	Wynik po kosztach bezpośrednich	122 383	36 379	79 080	47 880	283 522						
2.	Koszty pośrednie	-52 103	-91 836	-6 247	-22 183	-174 677						
	Wynik po kosztach pośrednich i pośrednich	70 280	-55 457	72 833	25 697	108 845						
3.	Amortyzacja	-7 160	-14 634	-113	-4 704	-26 624						
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, Usługi wzajemne)	-11 907	5 990	-801	-1 551	-8 852						
XI.	Wynik finansowy brutto	51 213	-64 101	71 919	19 442	73 369						
XII.	Obciążenia podatkowe	-9 789	12 179	-13 472	-3 968	-10 187						
XIII.	Wynik finansowy netto	41 424	-51 922	58 447	15 474	63 182						
Aktywa segmentu		6 867 557	4 477 709	3 376 237	136 811	15 180 187						
Zobowiązania segmentu		6 857 396	3 793 083	3 489 995	365 451	15 180 187						
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne		23 854	40 214	2 581	4 369	71 736						

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2009	PIION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH		PIION DETALICZNY		DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIEŻYBANKOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA		DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA (DM+EKOPROFIT)		POZOSTAŁE (NIEUKŁOKOWANE W SEGMENTACH)		GRUPA
		101 503	504 474	90 047	27 256	8 473	504	227 783				
I.	Wynik z tytułu odsetek			90 047	27 256		8 473					
1.	Przychody z tytułu odsetek	504 474	304 555	304 555	423 968		9 468			1 139		1 243 604
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	303 976	154 035	154 035	125 729		1 473			80		585 293
	- sprzedaż innym segmentom	200 498	150 520	150 520	298 239		7 995			1 059		658 311
2.	Koszty z tytułu odsetek	-402 971	-214 508	-214 508	-396 712		-995			-635		-1 015 821
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-162 109	-146 691	-146 691	-47 192		-984			-534		-357 510
	- sprzedaż innym segmentom	-240 862	-67 817	-67 817	-349 520		-11			-101		-658 311
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	40 216	25 380	25 380	-		38 035			945		104 576
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	40 475	34 831	34 831	-		56 389			2 828		134 523
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-259	-9 451	-9 451	-		-18 354			-1 883		-29 947
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	-		101			-		101
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	-	28 843		12 671			-		41 514
V.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	-	-2 567		220			-		-2 347
VI.	Wynik z pozycji wymiany	9 353	19 442	19 442	-351		-154			90		28 380
VII.	Wynik na działalności bankowej	151 072	134 869	134 869	53 181		59 346			1 539		400 007
VIII.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-1 675	159	159	-		340			7 361		6 185
IX.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	2 610	-26 670	-26 670	-9 565		-			-751		-34 376
X.	Wynik na działalności finansowej	152 007	108 358	108 358	43 616		59 686			8 149		371 816
1.	Koszty bezpośrednie	-19 071	-76 127	-76 127	-2 965		-23 658			-60		-121 881
2.	Wynik po kosztach bezpośrednich	132 936	32 231	32 231	40 651		36 028			8 089		249 935
	Koszty pośrednie	-38 698	-68 301	-68 301	-211		-14 419			-62 103		-183 732
3.	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	94 238	-36 070	-36 070	40 440		21 609			-54 014		66 203
	Amortyzacja	-1 339	-7 658	-7 658	-		-3 833			-12 389		-25 219
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, Usługi wzajemne)	-16 659	12 028	12 028	1		-1 426			-520		-6 576
XI.	Wynik finansowy brutto	76 240	-31 700	-31 700	40 441		16 350			-66 923		34 408
XII.	Obciążenia podatkowe	-14 523	6 023	6 023	-7 684		-3 014			11 683		-7 515
XIII.	Wynik finansowy netto	61 717	-25 677	-25 677	32 757		13 336			-55 240		26 893
Aktywa segmentu		6 215 401	3 499 520	3 499 520	2 021 497		131 099			219 323		12 086 840
Zobowiązania segmentu		4 469 876	3 557 034	3 557 034	3 132 937		330 012			596 981		12 086 840
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne		8 326	14 776	14 776	354		5 434			6 996		35 886

46. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 i na dzień 31 grudnia 2009 roku Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) był głównym akcjonariuszem w Grupie.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku jednostką powiązaną z Bankiem jest spółka stowarzyszona pod nazwą Wodkan Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Za podmioty powiązane uznaje się również kluczowy personel kierowniczy.

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi nie odbiegają od warunków rynkowych.

(a) Opis transakcji z głównym akcjonariuszem Banku, tj.: NFOŚiGW

Na dzień 31 grudnia 2011 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 182 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2011 od depozytów Funduszu wyniosły 4 791 tys. zł.

W 2011 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 3 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 393 152 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2010 od depozytów Funduszu wyniosły 28 364 tys. zł.

W 2010 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 23 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 1 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 19 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 656 750 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów Funduszu wyniosły 51 787 tys. zł.

W 2009 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 43 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 30 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 2 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 28 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku NFOŚiGW posiadał również zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 631 tys. zł udzielone przez Bank w 2005 roku.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 18 802 tys. zł., na dzień 31 grudnia 2010 roku 27 481 tys. zł., natomiast na koniec 2009 roku wartość tychże środków wynosiła odpowiednio NFOŚiGW 85 917 tys. zł.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW Bank otrzymuje wynagrodzenie, które w roku 2011 wynosiło 513 tys. zł., w 2010 roku 1 294 tys. zł, a w roku 2009 wynosiło 3 101 tys. zł.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów które w roku 2011 wynosiły 4 827 tys. zł., w 2010 roku wynosiły 10 776 tys. zł, a w analogicznym okresie roku 2009 wynosił 599 tys. zł.

Transakcje z NFOŚiGW zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

(b) Opis transakcji z jednostką stowarzyszoną, tj. WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Oddział Banku prowadzi rachunki bieżące WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. Na dzień 31 grudnia 2011 roku Spółka posiadała złożone w Banku depozyty terminowe 3M i O/N, na zasadach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku stan depozytów Spółki łącznie z naliczonymi odsetkami wyniósł 1 234 tys. zł. Koszty odsetkowe wyniosły 241 tys. zł a koszty z tytułu prowizji 8 tys. zł. Przychody z tytułu gwarancyjnych zobowiązań pozabilansowych 81 tys. zł.

(b) Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy Kapitałowej BOŚ S.A

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Salda poszczególnych pozycji bilansu na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku i 31 grudnia 2009 roku oraz związane z nimi koszty i przychody na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku i na 31 grudnia 2009 roku zaprezentowano poniżej:

Kluczowy personel kierowniczy

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Stan kredytów	-	-	-
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	37	42	24
Stan depozytów	2 745	3 851	2 057

	01-01-2011 31-12-2011	01-01-2010 31-12-2010	01-01-2009 31-12-2009
Koszty odsetek od depozytów	141	112	49

Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

	31-12-2011	31-12-2010	31-12-2009
Wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych	140	311	180

(c) Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

Na 31 grudnia 2011 roku

Rada Nadzorcza Banku:

1. Marcin Likierski	283 tys. zł
2. Jacek Maciej Bajorek	164 tys. zł
3. Marian Adam Pigan	129 tys. zł
4. Józef Koziół	129 tys. zł
5. Michał Juliusz Machlejd	130 tys. zł
6. Marian Malicki	136 tys. zł
7. Michał Jacek Wysocki	132 tys. zł
8. Ryszard Ochwat	129 tys. zł
9. Janusz Marek Topolski	129 tys. zł
	1 361 tys. zł
w tym:	
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 361 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Rady Nadzorczej Banku zawiera: wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Zarząd Banku:

1. Mariusz Klimczak	1 359 tys. zł
2. Jacek Pierzyński	828 tys. zł
3. Adam Zbigniew Grzebieluch	1 034 tys. zł
4. Stanisław Kolasiński	256 tys. zł
5. Marek Kazimierz Serafiński	875 tys. zł
6. Krzysztof Wojciech Telega	1 032 tys. zł
	5 384 tys. zł
w tym:	
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	5 283 tys. zł
- świadczenia po okresie zatrudnienia	- tys. zł
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	101 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:

1. Adam Zbigniew Grzebieluch	104 tys. zł
2. Krzysztof Wojciech Telega	65 tys. zł
3. Marek Kazimierz Serafiński	59 tys. zł
4. Jacek Pierzyński	13 tys. zł
5. Stanisław Kolasiński	1 tys. zł
	228 tys. zł
w tym:	
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	228 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, premie za 2010 rok, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Na 31 grudnia 2010 roku

Rada Nadzorcza Banku:

1. Marcin Likierski	246 tys. zł
2. Jacek Maciej Bajorek	148 tys. zł
3. Marian Adam Pigan	123 tys. zł
4. Józef Kozioł	123 tys. zł
5. Michał Juliusz Machlejd	123 tys. zł
6. Marian Malicki	123 tys. zł
7. Michał Jacek Wysocki	123 tys. zł
8. Ryszard Ochwat	123 tys. zł
9. Janusz Marek Topolski	44 tys. zł

1 176 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 1 176 tys. zł

Zarząd Banku:

1. Mariusz Klimczak	1 181 tys. zł
2. Jacek Pierzyński	63 tys. zł
3. Adam Zbigniew Grzebieluch	912 tys. zł
4. Stanisław Kolasiński	731 tys. zł
5. Marek Kazimierz Serafiński	904 tys. zł
6. Krzysztof Wojciech Telega	911 tys. zł
7. Jerzy Witold Pietrewicz	164 tys. zł

4 866 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 4 702 tys. zł
- świadczenia po okresie zatrudnienia 134 tys. zł
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy 30 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek
podporządkowanych:

1. Adam Zbigniew Grzebieluch	49 tys. zł
2. Krzysztof Wojciech Telega	40 tys. zł
3. Marek Kazimierz Serafiński	16 tys. zł

105 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 105 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, odszkodowania wynikające z umów o zakazie konkurencji, zwrot nadpłaconych składek ZUS.

Na 31 grudnia 2009 roku

Rada Nadzorcza Banku:

1. Marcin Likierski	237 tys. zł
2. Jacek Maciej Bajorek	142 tys. zł
3. Marian Adam Pigan	119 tys. zł
4. Józef Koziół	119 tys. zł
5. Michał Juliusz Machlejd	119 tys. zł
6. Marian Malicki	119 tys. zł
7. Michał Jacek Wysocki	119 tys. zł
8. Ryszard Ochwat	119 tys. zł
	1 093 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 1 093 tys. zł

Zarząd Banku:

1. Mariusz Klimczak	892 tys. zł
2. Adam Zbigniew Grzebieluch	704 tys. zł
3. Stanisław Kolasiński	310 tys. zł
4. Marek Kazimierz Serafiński	683 tys. zł
5. Krzysztof Wojciech Telega	692 tys. zł
6. Stanisław Kostrzewski	119 tys. zł
7. Jerzy Witold Pietrewicz	758 tys. zł
	4 158 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 3 741 tys. zł
- świadczenia po okresie zatrudnienia 268 tys. zł
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy 149 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:

1. Adam Zbigniew Grzebieluch	89 tys. zł
2. Krzysztof Wojciech Telega	39 tys. zł
	128 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze 128 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, odprawy z tytułu odwołania z funkcji Członka Zarządu, odszkodowania wynikające z umów o zakazie konkurencji, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

47. Przejęcie i zbycie spółek

W okresie sprawozdawczym i w okresach porównywalnych nie miały miejsca żadne połączenia ani zbycia z udziałem Spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

48. Wypłacone i zaproponowane dywidendy

Dywidenda za rok 2010 nie była wypłacona, gdyż zwołane na 25 maja 2011 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A., zgodnie z Uchwałą Nr 11/2011 w sprawie podziału zysku Banku za 2010 r., zysk netto w całości przeznaczyło na podwyższenie kapitału zapasowego. Grupa nie planuje wypłaty dywidendy za 2011 rok.

49. Zdarzenia po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym nie wystąpiły znaczące zdarzenia mające wpływ na prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

50. Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych firmy Ernst&Young Audit Sp. z o.o., wypłacone lub należne za rok obrotowy:

2011 rok

• Badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2011 r.	297 tys. zł
• Przegląd sprawozdania za I półrocze 2011 r.	132 tys. zł
• Usługi doradztwa podatkowego	0 tys. zł
• Pozostałe usługi	337 tys. zł
• Usługi dotyczące prac związanych z emisją	1 262 tys. zł

2010 rok

• Badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2010 r.	291 tys. zł
• Przegląd sprawozdania za I półrocze 2010 r.	131 tys. zł
• Usługi doradztwa podatkowego	0 tys. zł
• Pozostałe usługi	16 tys. zł

2009 rok

• Badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2009 rok	378 tys. zł
• Przegląd sprawozdania za I półrocze 2009 rok	131 tys. zł
• Usługi doradztwa podatkowego	0 tys. zł
• Pozostałe usługi	123 tys. zł

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
27.02.2012	Mariusz Klimczak	Prezes Zarządu	
27.02.2012	Przemysław Lech Figarski	Wiceprezes Zarządu	
27.02.2012	Adam Zbigniew Grzebieluch	Wiceprezes Zarządu	
27.02.2012	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes Zarządu	
27.02.2012	Krzysztof Wojciech Telega	Wiceprezes Zarządu	

BANK

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Aleja Jana Pawła II 12
00-950 Warszawa, Polska

GLOBALNY KOORDYNATOR, PROWADZĄCY KSIĘGĘ POPYTU I OFERUJĄCY

ING Securities S.A.

Plac Trzech Krzyży 10/14
00-499 Warszawa, Polska

GLOBALNY KOORDYNATOR, PROWADZĄCY KSIĘGĘ POPYTU I GWARANT OFERTY

ING Bank N.V. Oddział w Londynie

60 London Wall
London EC2M 5TQ, Wielka Brytania

KRAJOWY MENEDŻER OFERTY I OFERUJĄCY

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.

ul. Marszałkowska 78/80
00-517 Warszawa, Polska

DORADCA PRAWNY BANKU

Dewey & LeBoeuf Grzesiak sp.k.

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa, Polska

DORADCA PRAWNY GLOBALNYCH KOORDYNATORÓW

CMS Cameron McKenna Dariusz Greszta sp.k.

ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa, Polska

BIEGŁY REWIDENT

Ernst & Young Audit Sp. z o.o.

Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa, Polska